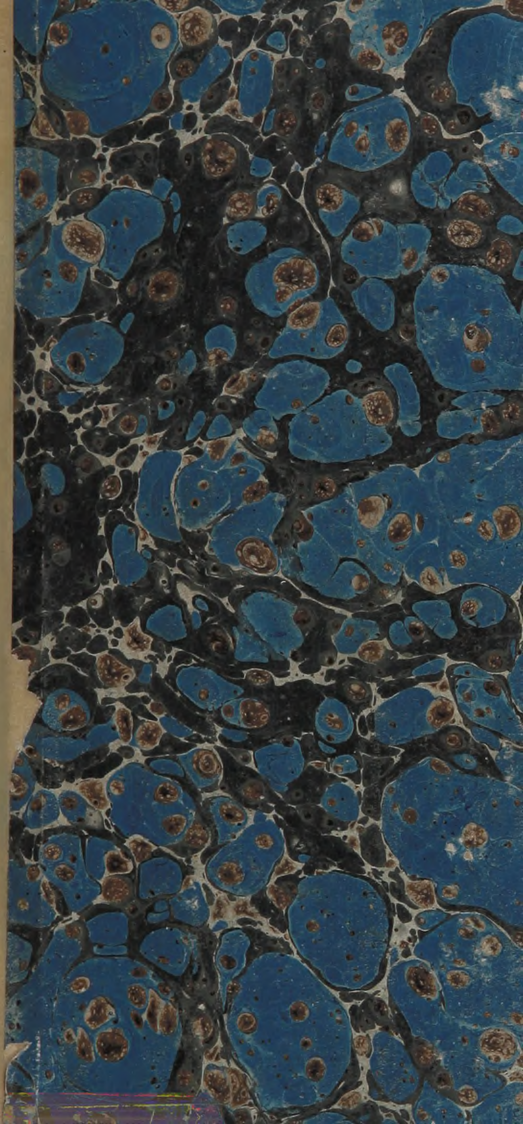


375-
collated JAF
Denys FONTANON

X9042

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIBRI QVATVOR,

DIONYSIO FONTANONO Doctore Medico Mompessulensi Authore.

Adiectis ab Ioanne Rænerio Medico in singulis Capitum initiis morborum causis, & signis, ex Galeno, Paulo Aegineta, atque Aetio desumptis.



LVGDVNI.
Apud Ioannem Frellonium.
1550.
Cum Priuilegio Regio.

emptum benedicti victorij faventini 1558 lugduni

Par lettres patentes du Roy eſt permis à Iehan Frellon imprimeur à Lyon, d'imprimer, & vendre la practique de Dionyſius Fontanonus, & deffendu à tous libraires, & Imprimeurs, de non imprimer, ne diſtribuer aultres que celles dudict Frellon, ſur les peines contenues eſdictes lettres, deuant le terme de cinq ans, à compter du iour quelle à eſtè acheuée d'imprimer. Donné à Lyon le xxii. d'Aouſt, 1548.

Par le Roy, en ſon Conſeil.

Le Picard.

IOANNES RAENERIUS MEDICUS PHILIberto Girineto apud Lugdunensem diui Ioannis ædem equiti γνωριμωτάτῳ S.



ANNO superiore proximo Dionysij Fontanoni, mei in re medica præceptoris, apud Mompessulũ quondam celeberrimi, omníque laude dignissimi, practicam Græcanico vocabulo appellatam imprimendam curaui. Quam quidem ad rem obeundam, Ioannem Frellonium bibliopolam, & typographum solertissimum delegi, quòd eius ea sit laus, vt studiosorum vtilitati magis, quàm suo quæstui studeat. Vt enim quæ ex sua officina chalcographica prodeũt, quàm emendatissima sint, eorum hanc ad rem litteratorum, nulli parcens sumptui, conducit, qui οὐ μόνον ἐμπόρων, ἀλλὰ καὶ ἐπιστατῶν ὄμματα ἔχουσι. In liminari autem prioris editionis epistola lectorem monui, excellentissimum illum virum, cuius sapientiæ claritas, & incomparabilis doctrinæ fama innumeros à remotissimis regionibus Mompessulum perducebat, morborum internorum curandi rationem singulis propè annis, iis qui ipsi operam dabant, dictare solitum fuisse, cùm aliis abeuntibus alii succederent, se illi in medicam disciplinam tradentes. Cuius rei testis est numerosa medicorum caterua,

qui ex eius ludo arte medica inſtructiſsimi prodiere, nunc per varia orbis loca ſparſi, diſpalatíque languentibus ſalutẽ reſtituentes, penéque mortuos ab interitu vindicantes. Porrò hæc Frellonii typis excuſa, omnium poſtrema fuit, vt quæ vno aut altero anno priùs, quàm rebus humanis excederet, ab eo dictata eſt. In qua ſanè ſe ipſe ſuperauit, ſuauiùs morti vicinus canens, olorem imitatus, qui, vt ait poeta,

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cygnus funeris ipſe ſui.

Hæc autem dictare homo laudis minimè cupidus, vt in lucem emiſſum iri aliquando ſperaret, nunquam eſt aggreſſus, ſatis illi erat eos ad praxim formare, atque inſtituere, quos erudiendos ſuſceperat. At ſanè iniquum erat tantum virum merita gloria, & tot artis medicæ ſtudioſorum millia tanta commoditate fraudari. Hoc enim authore, longiſsimo medicorum operum vſu exercitatiſsimo, remediorum ſyluam, curandíque ordinem nemo feliciùs tradidit. Morborum autem cauſas, eorúmque notas non vnà cum remediis dictabat, diſcipulos excipientes ad Galenum, quem per idem tempus magna cum gloria profitebatur, vt hac in re ipſis abundè ſatiſfacturum, allegabat. Ego vero ne quid ſtudioſus lector in practico mei præceptoris opere deſideraret, eas ex Galeno, Paulo Aegineta, Aetio, aliiſque homotechnis viris deſumptas, quàm potui maximè in compendium redactas, adieci. Indoctis enim nihil ſatis eſt longum,

gum, doctis verò τρία ἔπτα διαρκεῖ. At verò quoniam nostra ætate medicinæ plurimum pristini sui nitoris accesſit, ac multum antiqui splendoris recuperauit, rudiórq; dictio fastidiri cœpta est, orationem paulò cultiorem reddidi, barbaras officinarum voces sustuli, earúmque in locum à Dioscoride, Galeno, aliiſq; eiuſdem claſsis viris vsurpatas suffeci. Porrò vbi prior editio euulgata fuit, eam ἐκ παρόδου, καὶ ἀρχῆς ἄχρι κορωνίδος relegi, & vt dicitur, ἀτενὲς ἑώρακα: mutata multa deprehendi, multa prætermiſſa. Id quod cùm in aliis operibus, quando primùm typis excuduntur, quod malè picta sunt, vt ferè sunt, euenire est facile, tum in opere medico, cuius vocabula, & notæ, quibus & pondera, & menſuræ deſignantur, non omnibus nota sunt. Totum itaque hoc opus incudi reddidi, mendis emaculaui, mutata restitui, quæ prætermiſſa deerant, suis locis reposui. Ipſum autem in libros quatuor partitus sum, habita ratione capitis, thoracis, ventris imi, & generis venoſi, de quarum partium morbis ſeparatim libris illis adamuſſim diſſerit. Nunc igitur nitidum, numeríſque omnibus abſolutum publicum accipit. Verùm cùm anno ſuperiore in lucem ἄνευ ὑπερασπιστοῦ exiſſet, multorum imperitorum calumniis impetitum fuit, quibus quiduis facilius carpere, quàm aut imitari, aut facere. Quod hominum genus Deorum gaudia tum demum ſe aſſecutum putat, ſi doctiores re vel minima reprehendere poſsit, ex aliena obſcuratione clarius ſibi nomen proferre exiſtimans.

Hæc apud illiteratos agunt, apud quos illis est αἰσχρὸν σιωπᾶν, ne ineruditi videantur. Sine cuiusquam igitur patrocinio rursum in lucem prodire recusabat, illos reformidans, atque eos, qui etiam ἐν θεῶν ἀγορᾷ malè ominata loquuntur. Multis autem illi oblatis, qui ipsum à calumniantium sannis inconcussum tueri possent, te, humanissime Guinete, cunctis prætulit, nomenque tuum sibi inscribi efflagitauit, quo & fieret honestior, & aduersus maledicos instructior. Neque id temere, cùm fide, & obseruantia, ac incredibili studio in amicos, præcipua in cunctos beneficentia, omnium sis & beneuolentia & amore dignissimus. Bene mediusfidius sibi consuluit sub tui nominis auspicio in publicum prodire volens, cùm vir sis impigro, ac acri ingenio, multiplici eruditione exculto, qui si quempiam oppugnare aggrederis, nunquàm nisi eo expugnato quiescis: pro his autem, quos tibi in animo tueri est, strenuissimè depugnas, nec vnquā quisquam, quem protegendum suscepisti, tuū aut consilium, aut inceptum frustra esse sentit. At verò ista tua ingenii dexteritate, atque solertia, indefessóque in rebus obeundis labore, ac vigilanti cura, haud vulgari cum doctrina coniuncta, in tantam claritudinem peruenisti, vt non modò excellentibus illis dominis in diui Ioannis æde apud Lugdunum comitibus, sed & Reuerendissimo. D. cardinali Ferrariensi, Lugdunensi archiepiscopo vehementer carus sis, téque omnes magis ac magis in dies amplectantur. Tantam quoque tuæ prudenti

indust

induſtriæ tribuunt, vt per te res omneis & arduas, & aſperas agant: quippe qui ὡς ἱερὸς ἄλλος ἤδεις τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα. His accedit ingenita quædam tibi morum ſuauitas, & elegantia, ac animi munificentia, quæ cùm aliis quidem eſt cognita, tum mihi in primis perſpecta, quem multis, & ὡς ἀληθῶς magnis beneficiis cumulaſti, quorum memoriam immortalem fore percupio. Noſtrum igitur hunc tibi laborem qualemcumq; nuncupo, non quòd tuis in me meritis parem eſſe putem, ſed quod noſtri amoris monumentum, ac pignus aliquod extare exoptem. Etenim tuis in me meritis parem referre gratiam haud poſſim, aliquam tamen pro virili parte bene & ſentiendo, & loquendo, interdum & ſcribendo, λαβὼν [illegible], referam. Interea noſtrum hunc tibi dicatum laborem, qua me ſoles frontis ſerenitate ſuſcipe. Deus Optimus Maximus, te diutiſsime incolumem, & florentem ſeruet. Vale.

INDEX ALPHABETICVS EORVM QVAE IN HIS QVATVOR Libris continentur, Morbos internos, & eorum antidota complectens.

A

Ab Apoplexia liberati, in paralysim incidunt. 49
Ab Apoplexia perpauci liberantur. 49
Aer diuersiter alteratus, diuersas gignit febres. 371
Aer humidus febres putridas generare potest. 371
Aer multipliciter potest alterari. 371
Agaricus in Colico dolore, enematibus non miscẽdus, quia intestina ledit. 352
Ani procidentiæ multiplices causæ. 232
Ani procidẽtiæ qualiter medendum. 233 234
Anorexiæ à pituitoso humore curatio. 166
Anorexia qualiter curetur. 164
Anorexia quid, & eius causæ. 164
Apoplexiæ quomodo subueniendum. 50
Apoplexia laborantes, exigue spirant, iacentq; mortuis persimiles. 49
Apoplexia laborantes (quãuis nullum, in eis uitæ indicium appareat) ante tertium diem exactum, sepeliendi non sunt. 49
Apoplexiam præcedẽtia. 50
Apoplexia quid. 49
Apoplexia unde oriatur. 49
Appetentia canina laborantes uinum flauum, aut rubrum, & dulce bibant. 171
Appetentiæ caninæ multiplex causa. 171

Appetentiæ caninæ medelæ. 172.173.174
Asthma morbus quid. 128.
Asthmate laborantes, quibus cibis uesci debeāt. 129
Asthmatis à frigida causa, Curatio. 132
Asthmatis medelæ. 147. 130.131.132.
Auerrois gloriatur se multos à morte liberasse, frigidæ potu. 312
Atra bilis propriè quid. 327.

B

BAlani hæmorrhoidibus conferentes. 236
Balnei in casso adhibendi. 335.
Balneum fluori muliebri salubre. 250
Balneum mola laborantibus salubre. 260
Balneum naturale sulphureū, & aluminosum, fluori muliebri multum salubre. 250
Balneum pro menstruorum suppreßione. 241
Balneum pro partus accelerationc. 268
Balneum Tinesmo laborantibus utile. 230

C

CAlculi in renibus notæ. 289
Calculi præcautio. 292
Calculi renum duæ sunt causæ. 288
Calculi renum medelæ. 289. 290.
Calculi uesicæ Curatio. 293.294.
Calorem ab hepate tollentia. 332
Calorem febrilem sedantia. 317.
Cancer in utero duplex. 280.
Cancer non hulceratus. 280.
Cancer hulceratus. 280
Cancri in utero medelæ. 281.282.
Capitis dolorem sedantia. 332.
Cari ab Apoplexia differentia. 33

Cari

Cari & lethargi discrimen. 34

Carnem regenerantia. 276

Caros à frigida, aut humida intemperie cerebri. 37.

Caros per consensum totius corporis. 36

Caros per consensum ventriculi. 36

Caros per consensum uteri. 37

Caros pituitosus, & eius Curatio. 34

Caros quid, & unde oriatur. 33

Catalepseos, & Apoplexiæ discrimen. 63

Catalepseos & Catoches differentia. 63

Catalepseos & lethargi differentia. 64

Catalepsis quid, & unde oriatur. 63

Catarrhi tres differentiæ. 81.

Causos qualiter curetur. 334.

Causos quid, & eius notæ. 333.

Cephalalgia à Gallico morbo. 19

Cephalalgia à pituita per proprietatem cerebri. 16

Cephalalgia biliosa composita. 7

Cephalalgia biliosa simplex, quomodo curetur. 5

Cephalalgia melancholica. 17.

Cephalalgia pituitosa. 9

Cephalalgia sanguinea qualiter curetur. 1

Cephalalgia ventriculi vitio orta. 14

Ceratum pro prægnantibus. 265.266.

Ceratum pro vomitu. 159

Cerebrum roborantia. 13

Choleræ accuratè, & sine mora succurrendum. 162

Choleræ qualiter medēdum. 163.

Cholera quid, & unde orietur. 162

Coitus, renum hulceribus affectis summè perniciosus. 301.

Colici

Colici doloris medelæ. 220. 221
Colicus dolor unde oriatur. 219
Conditum, pro febre Syncopali à bilioso humore laborantibus. 557
Conditum, quo febricitantes, sitis tempore uti possint. 318
Conditum sitis tempore, febre quartana intermittente laborantibus, utile. 361
Cordis palpitatio à frigida causa quomodo curetur. 148
Cordis palpitationis medelæ. 146.147.148
Cordis palpitatio per uentriculi consensum qualiter curetur. 149
Cordis palpitatio, quid & unde ortum habeat. 146
Corpora pestilentiali febri obnoxia quæ. 573
Cor roborantia. 348
Cynanche à frigida causa. quomodo curetur. 120
Cynanche, quæ latinis Angina dicitur quid. 116
Cynanches quatuor differentiæ. 116

D

DElirium unde contingat. 334
Diabetes origo, & Curatio. 299
DiarrhϾ medela. 203 204.205
Diarrhæa quid, & unde ortum habeat. 203
Dolor meiendi qualiter mitigandus. 305
Dydimi relaxatio. 296
Dydimi relaxationis medelæ. 297.298
Dysenteriæ medelæ. 212. 213
Dysenteria quid, & unde oriatur. 211

E

EPhialthæ, & Epilepsiæ discrimen. 42
Ephialthes morbus Græcis, Latinis Incubus, quid sit. 37
Ephialthes morbus, pueris freq

frequens. 38

Ephialthes, siue Incubus, ex aßidua cruditate uentriculi, & crapula, oritur. 38

Epilepsia à sanguine, & à biliosohumore. 48

Epilepsia per consensum cum parte aliqua subiecta. 47

Epilepsiæ, pueri, & adolescentes obnoxij. 41

Epilepsia propter consensum oris uentriculi. 45

Epilepsia quid. 40

Epilepsia tripliciter gignitur. 40

F

Febre Syncopali laborantes, quibus cibis uesci debeant. 355.356

Febres melancholicæ. 359

Febri cōtinuæ inflatiuæ cum putredine qualiter medendum. 310

Febri tertianæ nothæ, qualiter medendum. 320.321

Febris continua inflatiua, cum putredine unde oriatur. & eius notæ. 310.311.

Febris continua inflatiua quæ Græcis Synochos dicitur, unde oriatur. 308

Febris continuæ inflatiuæ citra putredinem medelæ. 308.309

Febris Hepiala unde oriatur. 351

Febris lipiria, & Hepiala, ex genere febrium quotidianarum intermittentium sunt. 351

Febris lipiria unde oriatur. 351

Febris nonana qualiter curetur. 370

Febris pestilentialis aliquando à solo influxu cælesti fit. 371

Febris pestilentialis causæ. 371

Febris pestilentialis signa. 426.372

Febris phlegmatica duplex. 339

Febris Phlegmatica, Melancholiæ admista qualiter curetur.

retur. 347
Febre quartana intermittente laborantibus, qui cibi utiles. 361
Febris quartanæ intermittentis, secundum Galenũ, notæ. 360
Febris quartana intermittens, unde oriatur. 366
Febris quartanæ origo. 360.
Febris quintana alijs deterior teste Hippocrate. 370.
Febris quintana quomodo curetur. 370
Febris quotidianæ continuæ Curatio. 353
Febris quotidiana phlegmatica cur ita vocetur. 339.
Febris quotidiana phlegmatica quibus signis à tertiana & quarta dignoscitur. 339.
Febris quotidiana, quandoquando in quartanam vertitur. 359
Febris septana qualiter curetur. 370
Febris syncopalis à bilioso humore, unde oriatur, & eius notæ. 356
Febris syncopalis ab humore phlegmatico quomodo curetur. 354. 355.
Febris syncopalis causæ. 354.
Febris syncopalis curandæ duo modi, alter à Galeno, alter ab Auerroe, & Alexandro. 354
Febris tertianæ continuæ, causæ, & notæ. 330
Febris tertiana continua, qualiter curetur. 331
Febris tertiana non pura à bile uitellina, quomodo curetur. 324
Febris tertianæ non puræ, à tertiana pura discrimen. 327.
Febris tertianæ non puræ medelæ. 328. 329.
Febris tertiana notha duplex. 319
Febris tertianæ puræ intermittentis medelæ. 315. 316. 317.
Febris tertianæ puræ intermit

mittentis signa. 314
Febrium biliosarum differentiæ. 313
Febrium differentiæ quinque. 307
Febrium Lipiriæ & Hepialæ, ex Arabum sententia Curationes. 352.353
Febrium phlegmaticarũ causæ. 354
Fistule lacrymalis medelæ. 104.105.
Fistula lacrymalis, unde oriatur. 103
Fluor muliebris qualiter curetur. 248.249.250

G

GOrdonij Trochisci. 302.

H

HAemorrhagiæ è naribus causæ. 112
Hæmorrhagia laborantes, quibus cibis uesci debeant. 113.
Hæmorrhagiæ medelæ. 114 115.
Hæmorrhoides apertæ quomodo curantur. 234
Hæmorrhoides cœcæ quomodo curan. 234
Hæmorrhoidum medelæ. 235.236.
Hæmorrhoides triplices. 234.
Hepatis phlegmones medelæ. 191
Hepatis phlegmones notæ. 190.
Hepar roborantia, obstructionesque aperientia. 197.
Hepatis imbecillitas unde prodicatur. 195
Hepatis imbecillitati qualiter medendum. 195
Hepatis tumor à causa frigida, qualiter curetur. 193
Hirudines hæmorrhoidibus conferunt. 235
Hulceris in uesica existentis curatio. 303
Humor melancholicus proprie quid. 327
Hydrope anasarca laborantibus, exercitatio sudorem excitans admodũ utilis

lis. 182
Hydrope laborantium signa & notæ. 176
Hydropis Ascitis à causa calida, curatio. 175
Hydropis Ascitis à causa frigida curatio. 177
Hydropis Ascitis notæ, & signa. 176
Hydropis tres species, Ascites, Tympanites, Anasarca. 176
Hydropis Tympanitis curatio. 180
Hydropis Tympanitis, notæ. 180
Hydrops anasarca facilius curatur, quam Ascites & Tympanites. 182
Hydrops anasarca quid. 182
Hydrops Tympanites à causis calidis fere suboritur. 180.
Hydrops Tympanites, omnium periculosissimus. 176
Hydrops unde ortum habeat. 175
Hypochyma, quid, & unde oriatur, & quomodo curetur. 99

I

Icterus quid. 187
Icteri medelæ. 187.188.
Icteri multiplices causæ. 186.
Ilei doloris multiplices causæ. 222
Ilei doloris notæ. 222
Ilei doloribus qualiter medendum. 223.224

L

Lac ouillum, aut caprinum, renum hulceribus affectis, salubre. 301
Lactis potus uesicæ hulceribus remedium eximium. 304.
Lacrymæ ex oculis manantes, & earum medelæ. 96
Lacrymæ frigidæ, & earum curatio. 98
Lethargus. 31
Lienis obstructione laborantes, turbulentis somnijs uexantur. 197
Lienis obstructione laborantium signa. 200
Lienis officium. 197
Lienis phlegmones curatio.

tio. 200
Lienis phlegmones notæ. 200
Lienis phlegmone unde. 200
Lienis scirrhi curatio. 201
Lienis tumor si sit à melancholica materia, qualiter curandus. 202
Lienis tumor si frigidus sit, & molles qualiter curandus. 101
Lienteriæ qualiter medendum. 216.217.218.
Lienteria quid, & eius causæ. 215
Linguæ nigredini, & asperitati qualiter prospiciendum. 332
Lumbrici qualiter necandi, ac à uentre expellendi. 178

M

MAniæ quid, & unde oriatur. 52
Maniæ & phreneticidis discrimen. 53
Mania laborantes quidam frequenter rident, quidam iracundi ac temerarij eundem. 53
Mania laborantibus, à uino prorsus abstinendum est. 53
Maniæ qualiter succurrendum. 54.55.56
Maniam antecedentia. 52
Melancholiæ tres differentiæ. 57
Melancholia quid. 57
Melancholia Hypochondriaca. 61
Melancholia naturalis quid 359
Melancholia præter naturam quadruplex. 359
Melancholia laborãtes, quidam se uasa fictilia factos esse putant, & ob id occurrẽtibus cedunt, ne collidantur. 58
Melancholiæ qualiter subueniendum. 59.60
Melancholici, mœsti, uitæ, & hominum osores. 58
Melancholici omnes timent & facilè terrentur. 58
Melancholici quidam, mortem timent, & tamen mor-

tem sibi concipiunt. 58
Melancholici uinum album, & tenue bibant. 59
Melancholici uitã damnant, non tamen omnes mori cupiunt. 58
Melancholici quidam bruta se esse animalia credunt, ipsorumque uoces & gestus imitantur. 58
Melancholici quibus cibis uesci debeant. 59
Melancholicis, cantus, & instrumenta musica conferunt. 59
Melancholicis coitus moderatus confert. 59
Melancholicis somnus plurimum confert, qui si non sponte obrepat, conciliandus. 59
Melancholicus humor duplex, naturalis, & præter naturam. 359
Menstrua mulieribus quando fluere incipiãt, & quando desinant. 238
Menstruorũ purgatio, quot diebus terminetur. 238
Menstruorum redundans fluxus quid, & eius causæ. 245
Menstruorum redundantis fluxus notæ. 246
Menstruorum redundans fluxus qualiter curandus. 246.247
Menstruorum suppreßionis multiplices causæ. 238 239
Menstruorum suppreßioni qualiter medendum. 240. 241
Menstruorum supreßionis notæ. 239
Mola triplex. 258
Mola carnea quid, eius causæ, & notæ. 258.259
Molæ ab Hydrope discrimen. 259
Molæ incurabiles, nisi principio remedia adhibeantur. 259
Mola qualiter curanda. 259.260.261
Mola uentosa quid, & quomodo curetur. 261
Mulieres quæ menstruis nõ purgantur, minimè concipiunt. 242

O

Ophtalmia duplex. 91
Ophtalmia uera quid 91
Ophtalmia uera quid, & unde ortum habeat. 91
Ophtalmiæ triplex causa. 91
Ophtalmiæ qualiter subueniendum. 92.93.94

P

Paralysis quid, & eius curatio. 66.67.68.69
Paralysis à casu, aut percussione. 73
Paralysis à sanguine. 74
Paralysis ani. 73
Paralysis linguæ. 72
Parotides unde oriantur. 108
Parotides à frigida causa quomodo curentur. 111
Parotidum curatio. 109.110
Partus acceleratio, fœtúsque euocatio, quibus medicamentis iuuetur. 267.268
Partus difficultatis remedia. 269
Partus difficultatis plures causæ. 268
Peripneumonia quid. 145
Peripneumonia laborantium notæ. 145
Peripneumoniæ causæ. 145
Peripneumonia quomodo curetur. 145
Pileolus Asthmate laborantibus utilis. 135
Pilulæ bilem, & pituitam uacuantes. 321
Phrenitidis tres species. 26
Phrenitis uera. 26
Phrenitis non uera. 24
Pleuritidis notæ, & non ueræ curatio. 144
Pleuritis quid. 135
Pleuritidis causæ. 135
Pleuritidis medelæ. 137.138.139.
Pleuritidis ueræ notæ, & signa. 135
Pleuritide laborantes, omnia æstu calida bibere debent. 136
Pleuritide laborantes aquam

frigidam summè uitent. 136
Pleuritide laborantes, in latus affectum cubent. 136
Pleuritide laborantibus, minimum non est dandum salutem ante septimum diem. 136
Prægnantes caueāt ab ira timore, mœrore, uomitu, & tussi. 265
Prægnantes, exercitium laboriosum, saltus, choreas, & coitum uitent. 265
Prægnantium medelæ. 265. 266.
Prægnantibus non solita comedi appetentibus minimè neganda. 266
Prægnantis regimen, ut fœtus conseruetur, & uitetur aborsus. 263
Pruritus, seu priapismus uteri quid. 292
Pruritus uteri unde oriatur. 293.
Pruritus uteri qualiter curetur. 294. 295.
Putredo quid. 425
Putrefactio quid. 424

R

Raphani mira proprietas. 293
Renū hulceribus affecti quibus cibis uesci debent, & à quibus abstinere. 300. 301.
Renum hulcerum medelæ. 301. 302.
Renum hulcera unde oriantur, & eorum signa. 300
Renum hulceribus affecti, nihil crudi edere debent. 302.

S

Sanguinis fluorem è naribus sistentia. 339
Scomata morbus quid, & eius causæ. 25
Scirrhos diuturnus in cancrum uertitur. 280
Scirrhos quid. 279
Scirrhos uteri qualiter curetur. 279
Somnum prouocantia. 318
Somnus prolixior, renum hulceribus affectis summè uitandus. 301
Spasmus quid, & eius causæ.

sæ. 74
Spaſmi tres ſpecies. 79
Sternutamentum ciētia. 106
Stupor quid. 81
Suffocationis ab utero curationes. 254.255
Suffocationis ab utero notæ. 252
Suffocatio ab utero quid, & unde ortum habeat. 252
Suffocationē ab utero præcedentia. 253
Surditas à cauſa calida. 107
Surditas à primo ortu hominem comitata incurabilis eſt. 105
Surditatis cauſæ. 105
Surditatis medelæ. 105
Syncope quid. 149
Syncopes cauſæ multiplices. 150
Syncopes medelæ. 151
Syncope laborantium ſigna, & notæ. 150

T

Tineſmos quid, & eius multiplices cauſæ. 227
Tineſmo qualiter medendū. 228.229.
Tortura oris. 79
Tuſsis medelæ. 122.123.124.125.
Tuſsis multiplices cauſæ. 122.

V

Vapores è profunditate terræ exorti, aerē inficiunt, & peſtem generant. 426
Ventrem exiccantia. 177
Ventriculi dolor à bile, quomodo curetur. 156
Ventriculi dolor à frigida cauſa qualiter curetur. 154.
Ventriculi dolorem mitigātia. 153
Ventriculi dolor unde ortū habeat. 152
Ventriculum, & membra roborantia. 325
Ventriculū roborantia. 155
Veſica reſoluta. 73
Veſicæ hulcerum medelæ. 304.
Veſicæ hulcus qualiter cognoſcatur. 303
Vinum dyſenteria laborantibus noxium. 211

Vomitorium pro febre tertiana laborantibus. 314
Vomitum irritantia. 321
Vomitus à bilioso humore medelæ. 159
Vomitus à bilioso humore notæ. 160
Vomitus curatio. 157
Vomitus sanguinis unde. 168.
Vomitus sanguinis medelæ. 169.170.
Vomitus unde oriatur. 157
Vrinæ ardor unde oriatur. 294.
Vrinæ ardori qualiter medendum. 295.296. 297
Vteri inflammatio quid, eius causæ, & notæ. 271
Vteri inflammationi qualiter medendum. 272.273. 274
Vteri œdema qualiter curetur. 276.277.
Vteri œdematis notæ. 276
Vteri procidentia quid, & eius multiplices causæ. 255
Vteri procidentiæ quo modo medendum. 255.256.

FINIS.

r de alopecia et ophiasi. c. leonhar[illegible] fuschsi[illegible]
r de medendis malis. c. i.
r de defluvio capillorum a[illegible] c. ij.
r de porrigine. als pityriasis. c. iij.
r de formicatione i. pediculis generatione. c. iiij.
r de [illegible]. c. v. als [illegible] capitis
r ~~De [illegible] et [illegible] i. congelatione [illegible]~~ [illegible]
r de [illegible] i. [illegible] [illegible] c. xx iiij
r De memoria debilitata. c. xxv. i[illegible]
r de [illegible] [illegible] c. [illegible] xxiiij
r de pterigio sive ungue oculi. h[illegible] c. xxxvij

DIONYSII FONTANONI Doctoris Medici Mompessulensis.

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE LIBER PRIMVS.

Cephalalgiæ sanguineæ Curatio. Caput I.

DOLOREM hunc facere possunt, quæcunq; plenitudinem in corpore procreāt: ut sunt cibi & potus uberius sumpti, & ij præsertim, qui boni sunt succi, cum sudoris, balneorum, & exercitiorum, aliarumque vacuationum & naturalium, & artificialium neglectu. Causæ.

Oculi hoc morbo laborantis cum facie rubent, venæ tenduntur adeò, ut non solùm maiores, sed etiam minores, & quæ anteà ob paruitatem latebant, visumque effugiebant, appareant. Pulsus magnus redditur, ac vehemens. Venæ temporum pulsant. Vrina flaua & crassa. Qui sentitur dolor, grauatiuus est. Signa.

Victus ratio sit refrigerans, & siccans. Versetur igitur in aere frigido & sicco: aer igitur cubiculi Aquilonem spectet, non Solem. Quòd si talis natura non sit, arte paretur, aere frigidiore per euripos immisso, & floribus & folijs nymphææ, salicis, vitis, arundinum, & iuncorum sparsis Victus ratio.

per cubiculi aream. Arceatur inde hominum turba, ne suo halitu, & transpirantes aerē calefaciat. Vitet copiose nutrientia, qualia sunt oua sorbilia, & carnes. Vescatur pisciculis carne friabili præditis, ptisana hordeacea, oleribus frigidis, utroque intybo satiuo, portulaca, lactuca, cucumere, cucurbita. Vinum fugiat, aquam plurimam bibat, aut aquam cum hordeo coctam. Quod si aut consuetudo, aut uirium imbecillitas aliter suadeat, aut morbi paruitas uinum non negatur, sit tamen imbecillum, oligophorum, ac etiam aqua multa dilutum. Condimentum ex omphacio, aceto, arantiorum succo, aut citreorum, aut oxalidis utile est. Et nisi frigida uentriculi intemperies repugnet, sint hæc omnia actu frigida, aut si opus fuerit, calefiant, deinde refrigerentur. Motus & corporis & animi sint remissi, somnus mediocris, & solito parcior. Venus nulla, gaudeat, omnisq; animi perturbatio absit.

Curatio. Curandi ratio statim à uenæ sectione (re quidem nulla repugnante) auspicanda. Incidatur igitur primum (si magna quidē plenitudo fuerit) uena interna brachij, matutino tempore, ieiuno uentriculo, postridiè uerò humeralis eiusdem brachij: aut media, si per humeralem malignè fluxerit sanguis. Si pars una capitis altera magis doleat, incidendæ erūt uenæ iam dictæ brachij eiusdem partis: si uerò totum caput æquè doleat, dextri. Quantitas autem sanguinis mittendi sit pro ratione uirium & plenitudinis. Porrò prius quàm uena secetur, corporis excrementa deijcienda sunt, quod si sua sponte non contigerit, hoc enemate, aut decocto subducatur aluus.

ENEMA.

Recipe Maluæ, altheæ, uiolariæ, betæ, hordei, ana. M. j. pruna damascena. x. quatuor seminum frigidorum maiorum, ana. ʒ. j. oxyphœnicon, ℥. j. decoquantur in s. q. aquæ ad

ad tertias. Deinde accipe iuris decocti per colum transfusi lib. j. ß. cass. recens extractæ, sacch. rub. ana. unc. j. olei uiolacei, ℥. iij. omnibus commistis fiat enema, quod mane ante pastum infundatur.

DECOCTVM.

Recipe Trium florum communium, ana. pugil. j. quatuor seminum frigidorum maiorum ana. ℥. j. prunis damascenis. viij. oxyphœnicum ℥. ß. Coquantur in s. q. aquæ fontanæ donec dimidium absumatur. postea manibus exprimantur & colētur, deinde accipe decocti huius ℥. iiij. ß. cass. recens extractæ, ℥. j. serapij uiol. ℥. ß. commistis omnibus, fiat potio, quæ detur diluculo, prandeat horis post quatuor ad summum, non expectata operatione potionis: uertetur enim in alimentum si diutius inediam sustinuerit. Poterit loco ℥. j. cass. pon. ℥. j. ß. mannæ.

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe, cass. recens extractæ. ℥. j. baccas oxyacanthæ. iiij. cum sacch. q. s. fiat bolus, quem capiat diluculo, prandeat hora non insolenti, ad summum quarta à bolo sumpto. Cùm iicitur enema, eodem die fiat uenæ sectio, enemate eiecto statim: cùm uerò iicitur decoctio, aut bolo, postridie circiter septimam horam incidatur uena. Poterit & bolus dari hora una ante cœnā, & postridie ieiuno uentriculo uena incidi. Si uerò aut ætas, aut uirtus imbecilla, uenæ secandæ consilium interpellet, affigantur cucurbitæ nō quidē capiti, sed partibus capiti cōtiguis, & cōiunctis. Quòd si dolor his perfectis intra diē quartū aut quintū non sedetur, appareatq; adhuc in oculis, frōte, & facie rubor, sanguinis fluxus è naribus excitetur, immissis setis porcinis. Vel aperiantur uenæ frontis, præcipue si dolor sit in posteriore capitis parte, aliàs aperiantur uenæ temporum. Deinde

purgetur, humore prius concocto in hunc modum. Recipe Serap. nymphea, serap. acetosi simp. ana ℥. i. ß. stillatitiorũ liquorum, oxalidis, cichorij, buglossi, ana unc. iij. Misceantur omnia, & quatuor unc. appetente diluculo à ieiuno bibantur per triduum. Recipe trium santal. ℥. ß. utatur cum serapijs.

SOLVTIVVM.

Recipe prunadama cene. xij. florum nymphea, trium florum cordialium ana P. j quatuor seminum frigidorum maiorum, ana drach. v. coquantur in s.q. aquae donec dimidium absumatur, accipe decocti huius, ℥. iiij. ß. in quibus macerentur corticum myrobalan. flavorum, confricatorũ oleo amygdal. dulc. ʒ. iij. mane lento igni fricentur, & colentur, adiectis cas. recens extractae ℥. ß. antidoti e succo rosa. ʒ. ij. serapij violacei, ℥. ß. commixtis omnibus fiat potio purgans.

Sumat hora quarta, prandeat decima, sed horae dimidio antè quam prandeat utatur hoc lotorio. Recipe pul. sacch. rub. ℥. ß. aquae hor. unc. vj. aut iuris pulli salis expertis tantundem, misceat, & bibat. Postridie diluculo vtatur conser. rosae ℥. ß. Si verò aegrotus opulentior fuerit, mutabis antidotum e succo rosato in rhabar. selecti unciam unã semis, spicae grana quinque, quae minutatim concisa singula macerabis in stillatitij liquoris intybi sativi lactucae, & vini albi. q. s. superet autem stillatitius liquor vinum. Ad haec revulsio fiat fricationibus crurum & brachiorum, cucurbitulis sine scarificatione affixis scapulis, & lotione brachiorum, & crurum factam infra. Recip. folior. salicis, florum et foliorum nymphea, foliorum vitis albae sativae ana. M. ij. coquantur in sufficienti aqua, qua calida lavantur crura, & brachia ante pastum. Alteranda praeterea est intemperies calida à calidis humoribus relicta, frigidis. Idq; potest fieri statim post venae sectiones dictas. Recipe olei

rosac.

rosac.unc.iij.ol.nymph.℥.j.ß.aceti.unc.j.commistis applicentur fronti frigida æstu, æstate, hyeme, tepida.

AVT SIC FIAT.

Recipe. succi lactucæ, succi foliorum salicis, stillatitij liquoris rosarum. ana.unc.iij.aceti.℥.j.his commistis immergatur pannus lineus, qui fronti applicetur. Quod si magna sit caliditas, addatur caphur.℈.j. Præterea lauetur facies stillatitijs liquoribus rosar. & plantag. Ista etiam quæ fronti applicantur, non diu retineantur ad frontem, ne fiat reflexio caloris ad caput. Meminerit ægrotus frequenter olfacere stillatitium liquorem rosar. cum pauco caphuræ.

Cephalalgiæ biliosæ simplicis Curatio. Caput. II.

INedia, ira, dolor, labor, uigiliæ, exercitatio nimia, uictus ratio ex biliosis cibis, ut alliis, porris, & similibus, & quæcunque uniuersum corpus, atque adeò caput calefaciunt, & exiccant, unde flaua bilis procreatur, hoc genus doloris capitis efficiũt. Huc accedit hominis temperatura calidior, anni tempus, ætas uigens, uitaq; sollicita. quæ omnia faciunt ad flauæ bilis coacervationem. Qui sic dolent, facie pallent, oris adest amaritudo, cum linguæ, narium, & oris siccitate. Deligendus aer, in quo moretur ægrotus, qui natura sit frigidus, & humidus, aut qui nostra industria sic præparatus sit, sparsis floribus, ac germinibus frigida facultate præditis per solum cubiculi, quales sunt rosæ, uiolæ, nymphææ flores, uitium capreoli, & id genus alia. Aer quoque refrigeretur aqua frigida de uase in uas subinde transfusa. Sit ægrotans hilaris, omnes animi perturbationes declinans. Somno longiore, quieteq; utatur. Cibi quibus uescetur, sint humidi, boniq; succi, quales lactuca, portulaca, intybus, oxalis, spinacium. Conueniunt fructus etiam crudi, Causæ. Signa. Victus ratio.

poma, pyra acida, & saxatiles pisces. Vino prorsus abstinendum, potus sit aqua. Sectio uenæ in hoc affectu non inutilis, præsertim si bilis à sanguine non multum distet. Deinde ueniat bilis impetum obtundentibus, eiusq; furorem reprimentibus in hunc modum. Recipe serapij acetati simpl. serap. nymphea, serap. uiolacei. ana unc. j. ß. stillatitiorum liquorum, intybi satiui latioris, bugloss. cichorij. ana unc. iij. Misceantur omnia, & appetente diluculo ab ægrotante ieiuno. ℥ iiij. bibantur. Recipe trium santalo. ℥ ß. utatur cum serap.

Curatio.

POTIO PVRGANS.

Recipe Rhabar. selecti. ʒ j. spicæ gr. v. oxiphoenicum, ℥. j. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris & pauco uino albo per noctem minutatim prius concisa, deinde ualide exprimantur & colentur, adiectis serap. rosa. purgatorij. ℥. ij. fiat potio purgans, quæ circiter crepusculum sumatur, horis quinque ante quemuis pastum.

VEL FIAT SIC.

Recipe cas. recens extractæ. ʒ vj. antidoti è succo rosa. drach. iij. serapij rosati solut. unc. j. cum decocto prunorum, trium florum communium, & hordei fiat potio purgans, quæ sumatur ut dictum est.

VEL IN FORMA BOLI.

Recipe cas. recens extractæ. unciam unam. rhabar. selecti drach. j. antidoti è succo rosa. ʒ. j. ß. cum saccharo fiat bolus: capiatur ut dictum est.

VEL IN FORMA PILVLARVM.

Recipe pil. aggreg. scrupu. iij ß. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris fingantur pil. vij quæ sumantur circiter mediam noctem sumtis serapijs. Postridie uero appetente diluculo edat conseruæ rosa. unc. ß. Localia remedia adhibeantur ut dictum est in Cephalalgia sanguinea, uerum maiore

refrig

refrigeratio in hoc affectu requiritur, fiat igitur in hunc modum. Recipe ole. violacei, ole. nymphee, ole. de salicibus, ana unc. j. ß. Commistis omnibus linantur frons & tempora frigide mane & vesperi, & injiciantur in nares & aures. Praeterea olfaciat saepe camphoram dissolutam in stillatitio liquore rosarum. Fiant quoque lotiones crurũ & brachiorum, ut dictum est capite proximo superiore. Quid si dolor intensus sit, nec praedictis praesidijs cedat, dissolvantur gra. ij. opij in stillatitio liquore rosa. quae in nares & aures injiciantur: caeterum id caute parciter fiat: frequens enim huius praesidij usus magis obesset, quam prodesset.

Cephalalgiae biliosae compositae Curatio. Caput III.

Fit autem hic affectus, ubi flava bilis cum pituita miscetur. Causae. Curandi ratio auspicanda statim a materiarũ communium vacuatione. Curatio. Vacuabuntur autem & educentur aut hoc, aut simili enemate. Recipe malvae, altheae, betae, mercurialium ana M. j. florum chamaemeli, P. j. ß. oxyphoenicon ℥ ß. coquantur in s.q. aquae fontanae ad tertias, & colo transpadantur. dein accipe huius decocti, & colati lib. j. ß. cass. recens extractae, sacchari semel duntaxat cocti. ana ℥. j. ß mel. ros. col. ℥. ij. ole. viola. & chamaemeli. ana unc. j. ß. commistis omnibus fiat enema: detur ante pastum. Quod si in aegroto plenitudo apparuerit, humorq; morbi causa non nihil e sanguine recesserit, fiat sectio venae humeralis. Deinde concoquatur humor, hoc est alteretur, & domentur, naturaeq; obsequens reddatur, ut per loca evacuationi convenientia sine molestia purgante medicamento trahatur. Id quod ad hunc, aut similem modum fiet.

Recipe serapij acetosi simpl. ℥. ij. mel. ros. colati. ℥. j. ß. serapij e succo intybi sativi lactucis unciam unam. Stilla-

stitiorum liquorum, betonicæ, cichorij, buglossi. ana ℥. iij. Misceantur omnia, & appetente diluculo bibantur à ternio ℥. iiij. per triduum. Si bilis non fuerit (ut loquuntur) citrina, sed uitellina, pro melle rosaceo substituatur oxymeli simplex, uel scilliticum. Recipe Diarrhod. abb. unc. ß. utatur cum serapijs.

POTIO PVRGANS.

Recipe Rhabar. selecti. ℈ iiij. agar. in pastillorum formam redacti, scrup. ij. cinnamomi optimi gra. v. Infundantur stillatitijs liquoribus beton. & intybi satiui latioris, ac pauco uino albo hores xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectis serapij rosa. purgatorij unc. ij. fiat potio purgans. Potest aliquando addi ℈. j. rhabar. puluerati ad partes debiles roborandas.

VEL SIC.

Recipe Cathol. ℥. ß. diaphœnici ʒ. ij. ß. antidoti è succo rosa. drach. j. serapij aliquanti. ℥ ß. excipiantur communi medicinæ decocto, fiatque potio. Sumatur ad crepusculum finitis serapijs concoquentibus.

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe Cathol. ℥. j. antidotorum è succo rosar. & diaphœnici. ana. ʒ. j. ß. cum saccharo, fingatur bolus, qui sumatur hora quarta à media nocte.

AVT IN FORMA PILVLARVM.

Recipe pilu. aggr. ℈. iiij. cum stillatitio liquore beton. fingantur pilu. vij. quæ sumantur ad mediam noctem. Recipe, conser. rosæ. & buglo. ana ʒ. j. ß. pilu. diamoschi dul. scrup. j. misceantur, & sumantur postridie mane.

VEL SIC.

Recipe Theria. ueter. ℈. ij. conser. rosæ. & buglos. ana drach. j. misceantur, & sumantur sex hores ante pastum. Deinde utendum apophlegmatismis, errhinis, & sternutamen

tamentum cientibus.

APOPHLEGMATISMI.

Recipe Mastich. ℥ ß. fingantur pastilli mansiles lupinorum forma, quorũ unus à ieiuno horæ dimidiũ mãdatur.

ERRHINA.

Recipe iuris decocti sampsuch. ℥. j. ß. mãnæ granulosæ ℥. vj. misceantur, & per nares attrahantur à ieiuno.

AVT SIC.

Recipe succorum betæ & sampsuana unc. j. mel. com. unc. ß. misceantur, & fiant errhina. Sternutamentum cient pul. pip. aut zinzib. in nares immissus. Vtilis erit tam apophlegmatismus, quàm errhinus, ac sternutamentum cientibus dies quatuor, aut ad summum quinque post purgationem. Deinde adhibenda erunt localia præsidia. Recipe Alo. unc. ß. farinæ fabarum, uncias duas, ole. ros. q. s. aceti parũ, misceantur, & temporibus, & fronti admoueantur. Recipe Ole. chamæmeli. ole. rosa. ole. aneth. ana unciam unam, aceti, ℥. ß. misceantur, & iniciantur intra nares, & aures.

Cephalalgiæ pituitosæ Curatio. Caput IIII.

OLera, pisces, fructus, otium, somnus, curis, & solicitudine uacans uita, satietas, aliaque item id genus, quæ pituitam in uniuerso corpore, atque adeo in capite procreare sunt nata, ut in aere frigido, et humido uersari, & iis denique cibis uti, qui ea sunt facultate præditi, sunt hæc omnia huius doloris causæ. Somnolentia, pigritia, sensuum mertia, excrementorum capitis copia, capitis grauitate, faciei albore, humiditateque deprehenditur hic morbus. Causæ. Signa.

Victus ratio calefaciens sit, & siccans. Versetur itaque ægrotus in aere calido, & sicco, qui si talis natura non est, industria fiat, lucilento igne, suffitibus aromatũ: ut corpo- Victus ratio.

phyllorum, cinnamomi, thuris, ligni aloes, & similium, quae videlicet calida sint, & sicca. Inedia huic affectui salubris est, quare alimenta pauca sint, & rara, eaque sinapi, aut alio similibus viribus condimento praedito condita. Inter olera, salviam, hyssopum, satureiam, apium, thymum, maioranam, sibi esse usui norit aegrotus. Carnes, quibus vescetur, natura excrementosae parum sint. Magna autem ex parte sint assae, odoramentorum (ut dictum est) accessione conditae. Vino in potu utatur tenui: purgato tamen corpore, uti vino generoso poterit, etiam aromatibus medicato, sed parce. Panis sit fermentatus, salsus, valde coctus, habens anisum, aut mel, melinum, aut aromata, aut saccharum admistum. Motu totius corporis celeri, vehementique, in aere, praesertim calido, siccoque poterit aegrotus ieiunus exerceri. Vigiliae, vehementesque animi curae ad hunc affectum curandum conducunt. Curandi ratio initium sumet ab eductione materiarum communium. Recipe Malvae, altheae, brassicarum rub. ana. M. j. chamaemeli, meliloti, stoechados Arab. ana. P. ij. Coquantur in. s. q. aquae ad tertias, & colo transfundantur. Deinde accipe huius decocti & colati lib. j. ß. cassiae recens extractae, sacchar. semel duntaxat cocti. ana. ℥. j. mell. anthosati. ℥. j. ß. diaphoenici, vel hierae picrae. unc. ß. ole. com. ℥. iij. salis. drach. j. fiat enema, detur ante pastum. Quod si displicuerit enema, aut circa ventriculum gravitas apparet, medicamento hoc, aut simili sumpto educantur.

Recipe Vvarum pass. detractis acinis, glycyrrhizae. ana. unc. ß. hyssopi, ugloss. ana. M. ß. stoechados Ara. P. j. coquantur in. s. q. aquae fontanae usque ad dimidij consumptionem, quod supererit coletur. Deinde accipe decocti huius unc. iiij. cas. recens extractae. ℥. j. mel rosa. col. ℥. ß. fiat potio, quae horis quatuor ante prandium sumatur. Quod si aegroti sit iuvenis, appareatque in eo plenitudo, mittatur sang

sanguis ex humerali uena dextri brachij ad. ℥. quinque. Quoniam autem materia phlegmatica plerunque multa est, minuetur simplici medicamento priusquam concoquatur.

Recip. Pilul. assaier. agar. in pastillorum formam redactis, ana. ʒ. ß. cum serap. stoechad. fiant pilul. v. quæ capiantur post primum somnum. Deinde concoquatur humor, si crassus quidem fuerit, in hunc modum. Recip. Mel. rosacei col. ℥. ij. ß. oxymel. scillitici. ℥. ij. Stillatitiorum liquorum betonicæ, sampsuchi, florũ sambuci. ana. ℥. iij. Misceantur, & ubi diluxerit, à ieiuno bibantur. ℥. iiij. per triduum. Altero statim triduo rursum idem fiat: non enim facile hic humor concoquitur. Recip. Diamoschi dulc. unciã unam, utatur cum serapijs. Si uerò materia nõ ita crassa sit, concoquetur ut sequitur. Recip. Oxymel. simpl. serapij, stoechad. serapij adianti. ana. ℥. j. ß. Stillatitiorũ liquorum, betonicæ, melissophylli, sampsuchi. ana. ℥. iij. Misceantur, & triduo. ℥. iiij. à ieiuno bibantur diluculò. Altero item triduo repetantur. Recip. Diamoschi dulc. unciam unam, utatur cum serapijs.

AVT FIAT APOZEMA VT SEQVITVR.

Recipe Radicis acori, quinque rad. com. maceratarum in aceto. ana. unc. ß. melissophylli, betonicæ, sampsuchi. ana. manipul. j. thymi, cassuthæ. ana. tertiam partem manipuli unius, uuarum passarum detractis uinaceis. ℥ ß. seminum, apij, anisi, fœniculi, ana. ℥. ij. florum stoechados, helichrysi, & rorismarini. ana. pugil. j. ß. Coquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, colo post transfundatur. Dein accipe decocti illius lib. unam. ß. & adiecto melle. q. s. suaue reddatur, fiatq; serapiũ mediocris consistentiæ depuratum. Adijciantur drach. una nucis moschatæ, & ʒ. ij. cinnamomi selecti iucundioris & odoris, & saporis gratia. Vtetur autem

tem sex diebus appetente diluculo, ieiunus. Solemus enim decoctis uti cum herbarum est copia, quarum cum est penuria serapijs utimur.

POTIO PVRGANS.

Recipe Vuarum passarum detractis uinaceis, glycyrrhizæ, ana ℥. ß. hyssopi, manip. ß. florum stœchados Arabi. pugil. unum. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidiũ relinquatur, quod colo transfundetur: accipiantur autem illius decocti unc. iiij. cas. recens extractæ. ℥. j. diaphœni. unc. ß. serapij stœchados unc. ß. fiat potio purgans, quæ sumatur more aliarum medicinarum.

AVT IN FORMA PILVLARVM.

Recipe Pil. coci. ʒ. j. cum stillatitio liquore beton. fingantur pil. v. sumantur ab ægroto ubi primum à somno excitatus fuerit. Recipe Theriaceter. scrup. ij. conser. florũ stœchados, conser. bugloss. ana. drach. j. ß. misceantur, & sumantur postridie sex horis ante pastum.

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe Diaphœnici unc. ß. cum saccha. fingetur bolus, qui sumatur hora quinta mane.

AVT POTERIT VTI HOC PVLVERE.

Recipe Turpeti selecti. ʒ. j. zinzib. ʒ. ß. pul. stœchados, pul. seminis pæoniæ, ana. scru. j. sacchari ad pondus omniũ, fiat puluis, qui detur diluculo cum iure cicerum rub. uel cum iure pulli. Postridie uerò detur theriaca ut supra. Corpore purgato utatur errhinis, sternutamentum cientibus, & gargarismis, ac postremò cerebrum corroborantibus.

ERRHINA.

Recipe Nigellæ torrefactæ. ʒ. j. cum succo maioranæ fiant errhina, quibus utetur tepidis ieiunus.

VEL SIC.

Recipe Succi rutæ. ℥. ij. hieræ picræ, uel benedictæ, au

reæ Alexandrinæ ana ℥.ij. fiant erriina, quibus tepidis ieiunus utetur.

VEL SIC.

Recipe Succi maioranæ, succi betæ, ana ℥.j.ß. uini albi. ℥.j. zinziberis, pyrethri. ana ℈.j. misceantur, & fiant errhina, ut dictum est. Possunt etiam fieri e succo iridis, cum succo helenij.

STERNVTAMENTVM CIENTIA.

Recipe Piperis, pyrethri. ana ℥.ij. fiat puluis, qui in nares immittatur. Potest etiam fieri de puluere radicis ellebori albi pulueratæ.

GARGARISMVS.

Recipe Hysso. manipul. j. saluiæ, thymi. ana manip. ß. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. Deinde accipe uiris decocti lib. j. oxymel. scillitici. ℥.iij. misceantur. & fiat gargarismus, quo utatur ægrotus mane uentriculo uacuo.

CEREBRVM HAEC ROBORANT SVMPTA.

Recipe Electu. diamoschi dul. aut pluris cum moscho, aut diamb. ℥.ij. fingātur orbiculi, aut morsuli in rhombi formam pro ægrotantis arbitrio, de quibus unum sumat tribus horis ante pastum quater per hebdomadam, quo deglutito, bibat parum scillatitij liquoris, aut succi melissophylli. Tempore uero calido, semel in hebdomoda sumat. ℥.j. theriacæ ueteris, mane sex horis ante pastum. Nec temere dictū est sumenda esse supradicta electaria quater in hebdomada: nam si quotidie sumerentur, parum prodessent, ut quæ fierent nutrimentum potius, quam medicamentum, propter assuefactionem.

CEREBRVM HAEC ROBORANT ADMOTA.

Recipe Milij torrefacti partes tres, salis communis torref

torrefacti partem unam, de panno lineo raro fiant duo sacculi, in quibus illa concludantur, & calide capiti applicentur mane ante pastum alter post alterum, idq; fiat per horam. Aut fiat sacculus in modum pileoli, ubi hæc quæ sequuntur insuantur. Recip. Melissoph. beton. sampsuchi, verbenæ, pulegij ana manip. ß. cocci infectorij, drach. ij. maceros, drach. j. absinthij sicci, manipul. ß. florum stoechados, florum rorismarini, ana P. j. ß. radicis cappar. ʒ. ij. hæc diligenter trita in panno serico, rubro, & raro insuantur, fiatq; in modum pileoli, qui nocte dieq; duos aut tres menses feratur. Perseuerante autem dolore cum intemperie frigida, irrigetur pileolus stillatitio uini liquore. Potest & epithema ex solo stillatitio liquore uini fronti admoueri.

Cephalalgiæ ventriculi vitio ortæ Curatio. Caput V.

Causæ. Coaceruatur nonnunquam acris quidam humor, & tenuis in ore uentriculi, à quo uapores praui excitantur, sursumq; ad caput feruntur, unde fit hic dolor. Sunt plerumque humores hi biliosi, quòd bilis flaua, sua leuitate prompte efferatur.

Signa. Dolor mordax cum nausea in ore uentriculi sentitur, simul cum capitis dolore. Quòd si diutius inediam tulerint, augetur illius humoris malitia, prauitasq;, uneq; magis dolent: sumpto autem cibo mitigatur dolor, plerumque etiam sedatur.

Curatio. Curandi ratio auspicanda ab humoris concoctione. Recipe Serapij rosa. de rosis siccis, serapij de omphacio, serapij de succo intybi satiui latioris, ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum, oxalidis, absinthij, cichorij, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuno unc. iiij. diluculo bibantur per triduum. Recip. Electa. trium santalo. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe Myrobala. flauorum. ʒ. ij. rhabar. selecti. ℈. iiij. oxiphoenicum. ℥. ß. macerentur in stillatitijs liquoribus

bus intybi satiui latioris horis .xij. deinde ualide exprimantur, & colentur, & adiectis serapij rosac. purgatorij. ℥.ij. fiat potio purgans, quae sumatur finitis serapijs hora quarta à media nocte. Recip. Conser. ros. ℥ ß. sumat postridie mane. Infestante dolore, uentriculo per mediam uacuo, sumatur frustulum panis intinctum in citraeguli succo, aut in omphacio. Idem praestabit malorum granatorum succus, si de eo quantum uulgare cochlear capit, hauserit. Curatur etiam hic dolor uomitu, praesertim si aegrotus ad uomitum procliuis sit, cui tunc solus aquae tepidae potus ad uomitum prouocandum est satis: si uerò aegre uomat, ualidioribus uomitum lacessentibus opus erit. Oritur autem hic dolor nonnunquam non à calidis, de quibus dictum est, sed à frigidis humoribus, pituitosis, aut acidis, aut salsis, sed hi magis in uentriculi amplitudine, quàm in ore continentur. Porrò hic dolor omnium facillimè curatur, quòd hi humores facile ad intestina detruduntur. Recipe Pil. de hiera simpl. pil. assieret. ana. ℥.j.ß. agar. in pastillorum formam redacti. ℥.j. Cum mel. rosaceo q.s. fingantur pil. vj. de quibus sumantur tres, bis in hebdomade, hora una ante coenam. Pro pil. de hiera sumi possunt pil. alephang. atque hae ac illae interdum sumuntur à laborante, cùm lectum ingredi uolet, duabus non minus horis à coena. Prohibendi sunt etiam uapores ne à uentriculo ad cerebrum attollantur, quod sic commodè fieri poterit.

Recip. Coriandri praeparati unc. iij. anisi, foeniculi, cinnamomi optimi. an. ℥. iij. pul. diacydonites sine speciebus. ℥. iij. ß. maceros. ℈. ij. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, qui sumatur statim à pastu, potusq; sumpto puluere in longum tempus differatur. Praeterea os uẽtriculi roborandum, firmandúmque ipsius uentriculi concoctrix facultas.

Recipe Pil. aromat. ros. maioris ex descriptione Gabrielis, pul. diamoschi dul. ana. ℥. j. ß. corticis citri sacchero

cond

conditi, conser. rosarum. ʒ.ij. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus absinthij & melissophylli. q. s. fingantur morsuli in rhombi formam, sint autem singuli ponderis ʒ.ij.ß. Sumantur unus de illis horis quatuor ante pastum quater per hebdomadam. Negligenda quoque non sunt localia præsidia. Recipe Cerati Gal. emendantis uitia stomachi, olei nardini ana ℥.ij. Misce, inungatur regio uentriculi calide mane & uesperi ante pastum.

Cephalalgiæ à pituita per proprietatem cerebri Curatio. Caput VI.

Fit etiam, nonnunquam dolor capitis à pituita per proprietatem cerebri, qui curatur iniectione oleorum, quæ mox dicentur, in nares & aures. Recipe iasminei, olei nardini, an. unc. dim. Iniiciantur guttæ duæ tepidæ in nares, & aures. Quòd si dolor ualde diuturnus fuerit, nec prædictis curetur: excitentur uesicæ post aures in parte inferiore. Recipe Cantharid. abscissis capitibus & alis. iiij. redigantur in puluerem, misceantur cum fermento, & aceto forti, fiatq; in conspersionis modum, quæ applicetur post aures in parte inferiore, ibiq; maneat per diem & noctem, donec uesiculæ existant. Si autem ualidius id efficere uolueris, misce iam dicta cum melle anacardino. Vbi autem uesicæ extiterint, rumpantur, illisq; superponatur folium brassicæ, ibiq; hæreat, donec quicquid est aquei humoris expulsum fuerit. Cùm autem uesicæ locum curare, exiccareq; uolueris, ungatur unguento albo Rasis camphorato. Possumus etiã uti, si res postulet, cauterio hoc, quod accipit calcis uiuæ q. v. misceatur cum sapone, melle, & succo asphodelorum. Applicentur autem loco dicto.

Ceph

Cephalalgiæ Melancholicæ Curatio. Caput VII.

HVius doloris & causæ, & signa posterius dicentur in
capite de melancholia. Curandi ratio initium sumat Curatio.
ab euacuatione excrementorum communium. Recipe Mal Enema.
uæ, altheæ, uiolar. linozostidos, stoechados Arabi. maiora-
næ, ana. manipul. unum. Coquantur in s. q. aquæ ad tertias,
deinde exprimantur, & colentur, accipiantúrque tertis il-
lius decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ, saccha. semel dia-
texat cocti. ana. ℥. j. cathol. ʒ. vj. mel. uiolacei. ℥. j. ß. olei
commun. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastum committatur.
Quódsi enema displicuerit, sumat potionem sequentem.
Recipe Prunadamasc. x. uuarum passarum detractis uina-
ceis. ℥. ß. stoechados Arab. trium florum communium. ana.
pug. unum. ß. polyp. quer. folliculorum sennæ. ana. ℥. ß. oxy
phoenicum. ʒ. vj. Coquantur in sufficienti q. aquæ usque ad
dimidij absumptionem, deín accipe huius decocti. ℥. iiij. cas.
recens extractæ. ℥. j. serapij uiol. serapij stoechad. ana. ℥. ß.
Commistis omnibus, fiat potio, quæ sumatur diluculo horis
quatuor ad summum ante pastum: nec in longius tempus dif
feratur sumptio cibi. Quo die enema iniectum fuit, aut po-
stridie quàm potionem sumpsit, si ægrotus iuuenis fuerit,
colore subnigro, appareritq; plenitudo uel mediocris, in-
cidatur uena interna brachij dextri, sanguisq; mittatur ad
℥. iiij. præsertim si fluens sanguis niger sit. Deínde conco-
quatur humor melancholicus in hunc modum. Recipe se-
rapij uiolacei. serapij stoechados. oxymel. scillitici. ana. ℥. j.
ß. Stillatitiorum liquorum melissophylli, buglossi, lupi sa-
lictarij. ana. ℥. iij. pul. diamoschi dul. ʒ. j. misceantur, & ab
ægrotante ieiuno bibantur triduo ℥. iiij. circa diluculum. Id
quod altero triduo repetetur.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe corticis rad. cap. v. rad. com. maceratarum in aceto, an. ℥. ß. melissophylli, sampsuchi, buglossi integri, extremitatum lupi salictarij, an. M. j. v. herbarum capillarium, an. M. ß. uvarum passarum detractis acinis. ℥. j. florum stoechados Arab. trium florum com. an. P. j. thymi manipul. sem. folliculorum sennae unc. sem. polyp. quer. unc. j. sem. Concoquantur in. s. q. aquae, donec dimidium absumatur, deinde exprimantur, & colentur, cuius decocti accipiantur lib. ij. & saccharo semel duntaxat cocto. q. s. adiecto, dulce reddatur depuretur, & adiectis. ℈. iiij. pul. diamoschi dulc. & ʒ. j. macis moschatae, sapore suauiore, odoreq; gratiore fiat. Bibat aegrotus diluculo. ℥. iiij. diebus sex.

POTIO PVRGANS.

Recip. cathol. ʒ. vj. antidoti hamech. ʒ. iij. serapij violacei, serapij stoechados, ana unc. sem. cas. unc. sem. Excipiantur uncijs quatuor apozematis suprascripti, fiatq; potio purgans, quae sumatur ad auroram. Toto uero eo die domi se contineat. Hora autem quinta a potione sumpta, sequens locorum bibat. Recipe Sacch. semel duntaxat cocti unc. sem. cum iure ciecerum rub. misceatur. Recipe Mitrid. ʒ. j. conser. buglos. ʒ. ij. misceantur. & sumantur postridie mane. Quod si Mitrid. displicuerit, fiat in hunc modum.

Recipe Conser. buglos. ℥. ß. pul. diamoschi dulc. ℈. ß. sumatur ut dictum est.

AVT IN FORMA PILVLARVM.

Recipe Pil. ind. ʒ. j. pil. cocci. ℈. j. cum stillatitio liquore melissophylli, fingantur pil. v. sumantur ad dimidium noctis, obseruenturq; omnia supradicta.

AVT IN FORMA BOLI.

Recipe Cas. recens extractae, cathol. an. ℥. ß. antidoti

ham

hamech.℥.iiij.cum sacchare fiat bolus. sumatur hora quarta à media nocte, cæteraq; obseruentur ut supra. Præterea apophlegmatisimis, gargarismis, sternutamentum cientibus, & sacculis utendum: ut in Capite Cephalalgiæ pituitosæ dictum. Porrò apophlegmatisimi magis ex usu erunt, si de succo maioranæ, aut eius decocto fiant. Fricationes quoque ad reuellendum faciendæ, & affigendæ cucurbitulæ, ut supra est dictum. Sumendæ præterea quotidie, cum aliud non sumitur, electarij solidi diamoscini dulc.ʒ.ij.

Cephalalgiæ à Gallico morbo Curatio. Cap. VIII.

.1.Dolor capitis

INfestat hic dolor magna ex parte anteriorem capitis partem, & tempora, nonnunquam etiam posteriorem. Signa.

Curandi ratio statim auspicanda ab enemate molliter reuellente, ne tanta & uaporum, & humorum copia ad caput efferatur. Curatio. Enema.

Recipe Maluarum, mercurialis, betæ. ana.M.j.furfuris frumenti, chamæmeli, ana. M.ß.calaminthæ, maioranæ, an.tertiam partem.M.j. Decoquantur in.℔ij.aquæ usque ad sextæ partis consumptionem. Exprimantur, & colentur. Deinde accipiatur iuris decocti libr.j.ß.casiæ.℥.j.ß.sacchari semel duntaxat cocti, mellis à spuma purgati, ana.℥.ß.benedictæ laxat.hieræ Archigenis, ana.ʒ.ij.olei anethini.℥.ij.butiri ueteris.℥.j.salis fossilis.ʒ.j. Misceantur omnia, fiatq; enema, quod immittatur ante pastum. Deinde concoquatur humor. Recipe Serap. conseruat.acori, serapij fumariæ, serapij buglos.ana.℥.ij. Stillatitiorum liquorum chamæpityos, melyssophylli, lupi salictarij, buglossi, ana.℥.iij.misceatur, & à ieiuno diluculo bibantur per quatriduum. Recipe electar.diamoschi dul. ʒ.ß.mane cum serapijs. Vbi herbarũ copia fuerit, præstat

terit hoc apozemate uti. Recipe radicis acori, glycyrrhizæ. ana. ℥. j. quinque radi. com. maceratarum in aceto, & uino albo ana unc. sem. melissophylli, betonicæ, summitatum lupi salictarij, fumariæ, buglossi integri, cirsij ana manip. unum. hermodactylorũ unc. sem. uuarum passarum detractis uinaceis unc. j. trium florum com. florum rorismarini. ana. pugil. unum. thymi drac. tres, foliorum sennæ unc. sem. polypodij quer. ℥. j. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ donec dimidium absumatur, dein exprimantur, & colo transfundantur. Accipiantur iuris decocti colati unc. uiginti, quæ sacchar o dulces reddantur, adiectisque cinnamomi selecti drac. duab. & pul. diarrhodi abb. drac. una. reddantur iucundioris & saporis, & odoris. Sumantur à ieiunio. ℥. iiij. diluculo diebus quinque.

POTIO PVRGANS.

Recipe pruna damasc. xij. glycyrrhyzæ, expurgatæ, oxyphoenicon, uuarum passarum detractis uinaceis, uiolarum. ana. unc. ß. hordei pugil. j. seminum anisi, & foeniculi. ana. drac. duas, polypodij quer unc. ß. foliorum sennæ, unc. j. ß. hermodactylorum drach. duas. Decoquantur in. s. q. aquæ fluuiales, aut fontanæ usque ad dimidij consumptionem. Dein accipe huius decocti. ℥. iiij. cathol. drach. sex. compositionis hamech, diaphoenici. ana. drach. duas, serapij buglos. ℥. j. ß. Commixtis omnibus fiat potio purgans, quæ detur hora quarta à media nocte. Eo die domi se contineat, & post horam nonam bibat lotorium sequens. Recipe Sacchari semel duntaxat cocti, unc. sem. cum aure ciceriau rub. fiat lotorium. Recipe Theria. ueteris, drach. unam, conser. buglos. drach. duas, misceantur, & sumantur postridie, sex horis ante pastum.

AVT PVRGETVR PILVLIS.

Recipe Pil. foetidarum, pil. indarum. ana. drach. sem.

excip

excipiantur stillatitio liquore melissophylli, fiantq; pilul. v. quae sumantur circiter noctis dimidium, aut cum primum experrectus fuerit. Caetera deinde ut supra fient. Vbi autem quieuerit tres aut quatuor dies, utatur decocto sequenti.

Recipe Scobis tenuissimae ligni sancti libr. j. decoquatur in lib. quatuor aquae fontanae, usque ad dimidiae partis consumptionem. Cum autem ad decoctionis terminum prope accesserit, addatur melyssophylli, betonicae, chamaepithyos, buglossi integri, fumariae, lupi salictarij summitatum. ana. manipul. unum. Huius huius decocti, ℥. v j. bibat dies quatuor, hora quinta matutina, & prouocetur sudor (ut humores, qui ulcera plerunq; cicatrice obduci prohibent, qui in totius corporis ambitu sunt, nedum capitis, discutiantur) qui quidem accurate abstergatur. Quod si aegroto post epotum hoc decoctum somnus obrepat, dormire licebit. Herbae autē illae, quae decocto ligni sancti admiscentur, ligentur, ne se scobi commisceant, ab eaq; ut facile segregari queant. Rursumq; scobs illa, detractis herbis, coquatur in sex libris aquae fontanae, usque ad tertiae partis absumptionem. Et hoc secundo decocto utatur reliquo tempore quoties sitiet: cui poterit adijci modicum uini, si quidem debilis ualde fuerit aegrotus. His perfectis, topicis praesidijs utendum. Recipe Emplastri nobilis ab Ioanne de Vigo compositi libr. ß. emplastri filij Zachariae, emplastri de meliloto, emplastri diuini, emplastri ceronei, emplastri diachyli, cui iris adiecta sit, ana. unc. tres, farinae seminis lini, farinae foenograeci ana. ℥. ß. bdellij, ammoniaci dissolutorum in oleo de lil. ana. drach. tres, croci drach. sem. adiecta terebinthina. q. s. commisceantur, & ex omnibus fingatur massa emplastri, magdaleonem appellant, de qua sumatur. q. s. ut super alutam extendendo fingatur pileolus, qui capiti superponatur, nec inde auellatur, nisi

sedato dolore. Nec tantùm id capiti fiat, sed & alijs corporis partibus, si qua sit, quæ ob hunc morbum dolore inficiatur. Interea singulis hebdomadis utetur catapotijs sequentibus. Recipe Pilul. assieret, agarici in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. ij. pil. fumariæ, pil. sine quibus, an. ʒ. j. hermodactylorum. ℈. iij. mastich. ℈. j. myrobalanorū flauorum, myrobalanorū cæruleorum confricatarū ol. amygd. dul. an. ʒ. j. cum serapio conseruationis acori fingatur globus, qui diuidetur in drach. & singulæ drachmæ, in pil. vj. de quibus tres sumet singulis mensibus ter, horis quatuor post cœnam frugalem, & tenuem. Tempore quoque frigido proderit ægroto nō mediocriter sumpsisse drach. unam, theriacæ ueteris cum. ʒ. j. sem. conser. buglos. sex horis ante pastum, singulis hebdomadibus semel. Conducet etiam plurimùm, si quid aliud, sequenti uti enemate singulis mensibus quater, usque ad perfectam huius affectus curationem, quod & humores, & uapores, qui sursum efferuntur, & tam elati sunt, qui sunc doloris sunt in causa, reuellet: & pharmaci solutiui uicem deplebit. Recipe Maluarum, linozostidos, helxines, origani, calaminthæ, betonicæ, rutæ, melissophylli, saluiæ, ana manip. unum, hyssopi, palegij, ana manipul. sem. seminum anisi, fœniculi, cumini, anethos, ana. drach. duas, centaurij minoris manipul. j. polypodij quer. ʒ. vj. agarici, medullæ colocynthid. an. ʒ. ij. foliorum sennæ ℈. iij. florum stœchados, florum rorismarini, florum chamæmeli, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, deinde colentur, & recipiantur iuris decocti ℥. xvj. hieræ picræ, benedictæ laxatiuæ, an. ℥. ß. compositionis indi maioris. ʒ. iij. diaphœnici. ʒ. j. succi betæ. ℥. j. mellis rosacei colo transfusi. ℥. j. ß. olei chamæmeli, ol. rutæ, ol. anethi, ana. ℥. j. salis fossilis. ʒ. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur.

cæterisq; excrementibus diutius ab ægrotante retineatur. Vtetur præterea ægrotus sequenti compositione quotidie, uno tamen aut altero die per hebdomadam prætermisso.

Recipe conseruæ acori, conseruæ radicis buglos. an. ℥. ij. ß. pul. diamoschi dul. ℥. ij. pul. diarrhodi abb. pul. rosatæ nouellæ, ana ℥. j. ß. pul. diamargar. frigidi drach. unam, excipiantur serapio conseruatiuo acori, fiatq; electuarium molle. Magnæ autem excellentiæ magnitudo indicabit quantum de hoc electa. sumpturus sit ægrotus, duabus aut tribus horis ante pastum matutinum.

Scotomatis Curatio. Caput IX.

Est autem Scotoma, morbus, quo hebescunt ægrotantis oculi, ipsisq; tenebræ obuersantur. Fit autem interdum cerebro primogenia affectione laborante, interdum quia ori uentriculi consentit. Vtriusque & causas, & notas qui fusius scire uolet, legat Galenum in Tertio de locorum affectorum notitia. Quod ad uictus rationem attinet, ægrotus aerem deuitet nebulosum, & crassum, in puro, lucidoq; commoretur; paroxysmo tamen ingruente, præstabit ipsum in aere obscuro, & quieto collocari, ubi spiritus & uapores moti facilius ad quietem deducuntur. Boni succi cibis, & concoctu facilibus utatur, qui flatus (quod faciunt herbæ, & legumina) minime gignant, quales sunt caponum, perdicum, phasianorum, pullorum, piscium saxatilium carnes, oua quoque sorbilia, & alia id generis multa. Cane peius & angue ea oderit omnia, à quibus uapores sursum feruntur, ut sunt species, allia, cepæ, porri, sinapi, acetum, & quæ similis sunt facultate prædita. Vinum bibat album, tenue, & oligophoron. Animi perturbationibus prorsus uacuus sit. Res non intueatur, quæ in gyrum

Victus ratio.

uoluantur, aut celeriter mouentur. Hæc enim malum hoc exasperant. non in præcipitijs ambulet, neque in profunda conijciat oculos. Exercitium mediocre utile, per horæ dimidium ante cibum. Interdiu à cibo ne dormiat, noctu lectum dormiturus non accedat, ante horã à cœna secundã.

Curandi ratio. Si hic affectus à plenitudine fuerit, curatur ut Cephalalgia sanguinea. Si à bile, ut Cephalalgia biliosa. Si à pituita, ut Cephalalgia pituitosa, nisi quod subtiliantia à principio non sunt exhibenda. Fiet igitur in hunc modum. Recipe Oxymel. simplic. unc. duas, mel rosacei colati ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, buglossi, melissophylli. ana. uncias tres: misceantur omnia, fiatq; in zulapij modum, quod depuretur, & adiecta drachma nucis moschatæ suauiore reddatur & odore, & sapore. Cùm serapijs aut apozematibus aromata ad saporem iucundiorem efficiendum adijcimus, electaria solida non exhibemus: sin minus, contra. Si tollatur igitur de præcedenti serapio nux moschata, cum eo sumatur ℥. ß. elect. solidi, diamoschi dulcis, quod in rhombi fingere solent figuram. Cætera omnia fiunt, quæ dicta sunt in Cephalalgia pituitosa demptis errhinis, quæ in hæc mutabuntur. Recipe Succi maioranæ unc. tres, aut tantundem uini decocti eiusdem, quod tepidè ieiuno uentriculo naribus attrahetur.

Phrenitidis non ueræ Curatio.

Caput X.

Causæ. Phrenitis non uera non propriè morbus est, sed morbi alterius symptoma, puta febris sanguineæ, aut biliosæ, aut quorundã abscessuũ, quos grauissimæ febres comitãtur: Fitq; à uaporibus putridis, ab humoribus calidis resolutis.

Signa. Cognoscitur hic affectus febre, uigilijs, mentis alienatione. Et nisi accuratè illi succurratur, ueram phrenitidem

ple

plerunque parit. Frequens est in febribus paulò antè dictis hora crisis. Crisim tamen interdum praeueniut, & cum ipso morbo ingrauescit. Vehementior itaq; est in febris augmento, & statu, quàm in principio, & die exacerbationis, quàm quietis. Caeterùm tutius ei est quietis horis mederi, quàm paroxysmi. Curandi ratio in primis respicit morbi dispositionem, unde originem trahit. Intereà tamen & illi occurrendum, & primùm materiae communes educantur. Curandi ratio. Enema.

Recipe Cas. recens extractae, sacchari semel duntaxat coctiana, unc. j. olei violacei. ℥. iij. cum lib. j. & semisse decocti herbarū, quas remollientes appellant, addendo foliorum lactucae, & cucurbitae, ana manipuli semissem, fiat enema, quod immittendū ante pastum, eoq; utetur quoties sua sponte excrementa aluus non deiecerit. Capiti admouēda sunt in ipso statim principio uapores repellētia. Recipe Olei rosacei uncias tres, aceti unciam unam. Misceantur, & fronti tepida applicentur.

AVT SIC.

Recipe Stillatitij liquoris rosar. uncias iij. olei omphac. rosacei. ℥. j. ß. aceti unciam unam. Misceantur, & frontis tempora admoueantur. Ad conciliandum autem somnum, ubi insomnus permaneret, ungatur unguento populeo. Quod ubi non satis esset, addatur unc. j unguenti populei ℈. j. ß. opij, & ungatur. Proderit etiam plurimùm & brachiorum, & crurum lotio in hunc modum. Recipe foliorum salicis, foliorū uitis, foliorū lactucae, florum nymphaeae, ana M. ij. ros. rub. P. iij. Decoquantur in aqua, & decocto lauentur brachia & crura. Quòd si haec somnum non conciliauerint, utatur potione sequenti. Recipe, serapii de papauere ℥. j. ß. stillatitij liquoris lactucae, uel nymphaeae. ℥. iij. diamargariti frigidi. ℈. j. Misceantur, & bibantur cùm lectum dormiturus ingreditur. Perseuerante phrenitide hac ad [illegible] somnum

non uero, ubi uapores iam fluxerint, resoluentia cum tepidentibus admista admoueantur in hunc modum. Recipe ol. rosacei, ol. chamæmeli, ana ℥. j. ß. aceti ℥. j. Misceantur, & tepida fronti applicentur. Horum loco, cum certe phrenitis hæc remittitur, catulus per tergum incisus, detractis intestinis, calidus uertici admoueatur, ad partem anteriorem inclinando. Quem ubi refrixisse senseris, aquæ calidæ immerge, sicq; calefactum rursum admoue. Idem præstat arietinus pulmo calidus, aut pullus, pullaue, itidem a tergo incisa.

de somno conciliando

Et ad somnum conciliandum, si hoc quoque tempore uigiliæ molestæ sint, aspergatur puluis seminis papaueris albi super ægroti caput, et per catulli exenterati interiora, deinde admoueatur, ut dictum est. Præterea reuulsiones fiant fricationibus brachiorum, & crurum, & cucurbitulis siue scarificatis affixis spatulis, & natibus. Potissima autem cura sit in curando morbo, qui huius phrenitidis causa est. In hoc affectu, illud memoriæ mandandum, topica nulla adhibenda esse remedia capiti, si sit rheuma, uel humorum multitudo deorsum fluentium.

Phrenitidis uera curatio. Caput XI.

TRes phrenitidis species Libro quarto de Affectorum locorum notitia a Galeno scribuntur, quæ magis ad phrenitidem non ueram pertinent. Est alia phrenitis cerebro ipso propria, primariaq; affectione laborante, quæ est morbus acutissimus, symptomata grauissima mouens, quæ, ut ait Galenus Libro de Symptom. Causis, est cerebri, aut eius meningum inflammatio. Oritur autem aut ex sanguine exuperante, aut ex humore bilioso cerebrum, aut eius meningas occupante. Quibus sanguis morbi in causa est, hi cum risu insaniunt: quibus uero bilis mali huius author est, immaniter insaniunt, sæuiuntq;, ut eos uinculis cohibere sit

necesse

necesse: præsertim si bilis perusta fuerit. Priusquam autem insanescat, hæc signa præcedere solent. Quæ dicunt, quæue faciunt non meminerunt, abolita memoria. Febris continua cum amentia comitatur. præterea uigiliæ, somni difficiles, & interdum turbulenti, ut exurgant ægroti exilientes, & furibunde uociferantes, uerba nullo ordine, nulloq; sensu loquentes. Interrogati nihil apposite respondent, & qui santi mansuetissimi fuerant, nunc furibundo quodam tumultu uerba effundunt. Quum uero proxime ad phrenitidem accedunt, oculos sæpe perfricant, cruentos, & squallidos, quos tamen nonnunquã habent aridos, nonnunquã lacrymantes. Lingua tactu aspera percipitur, atque e naribus aliquando destillat sanguis. Floccos auellere, & festucas e uestimentis stragulis carpere uidentur. Pulsus illis exiguus, & languidus, sed quodam modo durus. Spiratio magna, & ex longis interuallis. Phrenitis non uera magna ex parte ueram antecedit, hoc est, in principio mitis adhuc est, paulatim enim per cerebri affectum phrenitis euenire solet, cum morbi pars iam genita est, pars adhuc gignenda. Quo quidẽ tempore danda opera ut genita materia resoluẽdo & uacuando curetur, gignenda sublata causa prohibeatur. Accedendũ igitur ipso statim principio ad hunc morbum curandũ, ne absoluta inflammatio fiat, quæ si iam est, in ancipiti est salus. Augeri autem materiam primum uictus ratione prohibeatur.

Victus ratio.

Sit igitur uictus tenuis, qui refrigeret, & astringat. Cibus itaq; erit ptisanæ cremor. sic tamen ubi largiore cibo assueuimus, ne ægrotũ fame enecasse medicus insimuletur, hord. farina aqua cocta concedetur, addito aut omphacio, aut citreorũ, aut granatorũ succo, aut simili, qui humores densare, ac cogere possit, ut ægrius ad caput ferri ualeãt. Olera quoque quæ refrigerare, atq; humectare sunt idonea, in quibus lactuca, maluæ, et quæ simili sunt facultate prædita, cõcedantur.

tur. Potus sit hordei decoctum cum serapio nymph. aut uiolac. aut rosaceo, qui per interualla tamen, non confertim exhibēdus est. Viribus autē debilibus, uentriculoq; natura imbecillo, ac frigido, ubi quidem se febris uehementia remiserit, uinum oligophoron, aqua dilutum, non negandum: præsertim si sani uinum bibere consueuerint. Quiescat ægrotus, neque huc, atque illuc moueatur, nam sic fatigatur, uiresq; atteruntur. Si igitur diues est, famulorum & domesticorum adminiculo retineatur: si pauper, uinculis. Corpore uacuato, eoq; arido, ac squallido existente, aquæ dulcis tepidum balneum conferet, quod non ariditatem solum, sed etiam immodicas uigilias, mentisq; alienationem, unà cum febre profligare potest. Animi perturbationes summopere uitandæ: quare quæ aut mœrorem, aut bilem concitare possunt, prorsus auertenda. Gratissimi itaque amici ipsum adeant, leniter, blandeq; alloquantur, non tamen intempestiuè interpellent, licebit tamen ubi opus erit, acerbius increpare.

Curatio. Quantum ad curandi rationem attinet, si nihil obstiterit, nullum salubrius, aut præsentius remedium, quàm sanguinem mittere. Incidenda igitur uena statim, nulla habita ratione aut temporis, aut horarum diei, etiam uentriculo pleno: prius tamen materiæ communes educendæ immisso enemate. Recipe Maluarum, helxines, linozostidos, betæ, ana. M. j. foliorum lactucæ, foliorum cucurbitæ. ana. M. ß. hordei. M. j. quatuor seminum frig. maiorum. ana. ʒ. j. pruna. xij. Decoquantur in. s. q. aquæ ad tertias. Accipiatur huius decocti. lib. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti. an. ʒ. j. ol. uiolacei. ℥. iij. fiat enema, quo immisso, & emisso, quæcunque illius operatio fuerit, incidatur uena cubiti exterior. Si tamen plenitudo magna fuerit, uena cubiti interna prior incidatur: sex aut septē horis post, aut postridie manè, externa.

Tali

Tantum autem sanguinis educendum, quantum uires ferre poterunt, non tamen usque ad animi deliquium: & hoc in affectibus sanguineis. nam in biliosis, cum sanguis bilē cohibeat, & contemperet, multi sanguinis eductio bilem feruere, & furere permittit: paucus igitur in hoc affectu cum biliosus est, sanguis mittitur, auersionis dumtaxat, et transpirationis causa. Si uero aut ætas, aut uires, aut aliud quidpiam uenæ sectioni obstiterit, tunc cucurbitulæ ceruici & omoplatis cum scarificatione admouendæ, nam et cerebrum humorum defluxum in contrariū auertent. Poterunt etiam affigi his, quibus uena secta fuit, sed sine scarificatione. Non absurdum erit postridie quam uena secta fuerit, pharmacum solutiuum sumere, quod soleat sanguis in bilem mutari. Recipe Cas. recens extractæ ℥. j. serapij uiolacei ℥. ß. cum aqua fructuum Mesuæ fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante prandium.

AVT SIC.

Recipe Rhabar. selecti ʒ. j. ß. macerentur concisa minutatim in stillatitio liquore intybi satiui latioris, per noctem, dein exprimantur, & colentur, & adiectis serapij rosacei laxatiui de infusione rosarum unc. ij. fiat potio purgans, quæ sumatur matutino tempore horis quinque ante pastum. Proderit ægroto sequenti electario uti, quod mirè confert ad partium internarū calorem mitigandum. Recipe Conser. rosarum, conser. nymphææ, conser. bugloss. ana ʒ. vj. diamargariti frig. ʒ. ß. coral. rubri. drach. j. fragmentorum com. preciosorum ana ℈. ij. seminis portulacæ, seminis oxalidis, seminis intybi satiui latioris, ana ʒ. ß. bracteas auri, vj. sacchari q. s. fiat electuarium auro coopertum, quo utatur sæpe cum aqua cocta, aut cum aqua hordei, & siue aqua cum uolet. Sitis in hoc affectu perquàm molesta esse solet, cui sic occurrendum. Recipe Serapij de succo citri, uel de ribes.

ribes.unc.v, utatur cum aqua cocta cum sitiet. Et cum calor magnus est, ipsum à corde arcere oportet, epithemate infra posito. Recip. stillatitij liquoris rosæ.lib.ß.stillatitij liquoris nymphææ.stillatitij liquoris buglossi, ana.℥.iij. omnium santalorum, coral.rubri, ana.drach.j.caphuræ, gra.ij.aceti (quod in pauca quantitate admisceri debet, quoniam uigiliis infestantur) ℥.ij.croci ℈.ß. Misceantur, & fiat epithema, quo tepido regio cordis [illegible]natur ante pastum. Conferet etiã epithemate testiculos refrigerare. Recipe stillatitij liquoris rosæ.℥.viij.uini albi ℥.ij.omnium santalorum, ana ℥.j. fiat epithema, quo testiculi liniantur. Eandem ob causam lauentur crura, & brachia in hunc modum. Recipe foliorũ salicis, foliorum arundinum, foliorum uitis albæ uiniferæ, rosarum rubrarum, ana.q.v. Decoquantur in aqua, & decocto lauentur brachia, & crura. Si uigiliæ ualde infestent, addatur cortex papaueris albi cum eiusdem semine. Vt à capite quoque humores auertantur, non parum conferent uincula extremis corporis partibus iniecta, pedum item & brachiorum fricationes cum sale, & aceto. Quoniam autẽ perpetuis pene uigiliis infestantur, somnum hunc in modum prouocabimus. Recipe syrup.de papauere, ℥.j.ß.stillatitij liquoris lactucæ, uel nymphææ, unc.tres. pulueris diamargariti frigidi, scrup.j. Misceãtur, & bibãtur ab ægroto ad horam somni. Quod ad remedia topica attinet, primo quidem die repellentia admouenda sunt. Recipe Olei rosacei.uncias tres.aceti unciam unam. Misceantur, & tepida fronti & temporibus applicentur: & propter uigilias si nimiæ fuerint, adijcere licebit ℈.ß.opij. Recipe unguenti populei, uncias quatuor. applicentur fronti, & temporibus. Quod si rheuma sit, aut humorum multitudo deorsum fluentium, non sunt adhibenda topica remedia capiti.

Lethargi curatio. Cap. XII.

Enfermedad ginete durmiendo.

HIc affectus Phrenitidi contrarius est. Nam in Phrenitide ægroti insomnes permanent, in lethargo uerò inexpugnabilis est dormiendi necessitas. Fit ab humore pituitoso, præter naturam sua frigiditate, et humiditate cerebrum, & maxime partem eius posteriorem imbuente, & in somnum impellente. Morbum hunc comitatur febris continua lenta, quoniam est a pituita, lento humore, putrescente. Causæ.

Pulsus lethargicorum rarus, magnus, & undosus. Spiratio rara, & imbecilla. Ad uociferationem oculos quandoq; aperiunt, & mox claudunt, ad somnumq; redeunt. Si quis uocem attollens eos interroget, respondent quidem nonnunquam, sed uix & tardè. Oscitant frequenter, & hiante ore, tanquam id claudere obliti, persistunt. Qui huic morbo obnoxij sunt, somnolenti, inertes, desidiosi, obliuiosi, dementesq; sunt. In cubiculo lucido, & tepido decumbant. Signa.

Vtatur cibis attenuantibus, exiccantibus, & incidentibus, apio, aniso, cumino, cinnamomo, pipere, caryophyllis, & similibus odoramentis, conditis. Vescatur auiculis montanis, pullis gallinaceis, perdicibus, turdis, alijsq; id genus. Inter olera, porris uti licebit, asparagis, fœniculo, & ijs quæ sunt eiusdem facultatis. Hydromeli bibat, aut uinum album, tenue, & oligophoron: sit tamen subastringens. Victus ratio.

Celeriter huic morbo medendum, non propter aut necessitatem, aut difficultatem, sed propter partis, quæ laborat præstantiam. Si uires permiserint, nihilq; aliud obstiterit, initio statim sanguinem mittere conducit, prius tamen enemate fecibus eductis. Curandi ratio.

Recipe Maluarum, betæ, linozostidos, chamæmeli, furfuris, ana. Manipul. j. Decoquantur in quantitate sufficienti Enema

aquæ ad tertias, deinde coletur. Accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas. sacchari semel duntaxat cocti, ana. unc. j. mellis rosacei col. sesquiuncia, olei commun. unciæ tres, salis communis drach. ij. Commistis omnibus fiat enema, quod mox immittatur, & eo emisso, incidatur cubiti uena humeralis, aut media, sanguisq; ad ℥. iiij. educatur. Postridie ante pastum enema sequens paretur, & immittatur. Recipe Maluarum, origani, calaminthe, chamæmeli, centaurii minoris, ana. Manip. j. agarici albi ʒ. iij. colocynth. ʒ. ij. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. elect. indi. maioris ʒ. iiij. diaphœnici ʒ. ij. (Et si ualde somnolentus fuerit, addatur hieræ Archigenis, aut hieræ Logadii, ℥. ß.) mel. anthosati ℥. j. ß. ole. comm. & rute, ana ℥. j. ß. salis fossilis ʒ. ij. Commistis omnibus fiat enema, ut dictum est. Si forte immitti non posset, balani fingantur in hunc modum. Recipe mel. comm. q. s. decoquatur perfecte, adiecta hieræ picræ, aut benedictæ laxa. ℥. j. cũ salis fossilis ʒ. ij. balani magnæ fingantur, quæ filo ligatæ, & ole. rosa. irrigatæ immittantur in anum, & agitentur ad irritandam facultatem expultricem. Et hæ balani, aut enemata, repetantur. Non enim est satis illis semel uti. Post hæc eliciatur uomitus in hunc modum. Recipe seminis atriplicis, seminis anethi, seminis raphani, uel radicis eius, ana unc. semissem. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, accipiantur iuris decocti unc. quatuor, oxymelitis scillitici unc. ij. Misceantur. & tepida bibantur ab ægroto, si non sponte propter somnolentiam, sumpta ea potione uomat, penna intincta in oxymelite scillitico, cui sinapi admistum sit, in os immittatur, & circa palatum & fauces agitetur. Postridie excitata natura, si salutis spes fuerit, ad noctis dimidium sumat pil. cocc. ʒ. j. Aut utatur potione sequenti. Recipe Diaphœnici drach. iij. elect. indi maioris

scrup.

scrup. iiij. agarici in pastillorum formam redacti, infusi in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus betonicæ, & melissophyli per noctem, & ualide expressi. drach. j. serapij stœchados, unc. sem. cum iure communis decocti medicinarum, cui additus sit sampsuchi M. semis, stœchad. Arab. P. j. fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina sumatur.

Recipe theriacæ ueter. ʒ. j. conser. bugloss. ʒ. j. ß. Misceantur, & sumantur postridie mane, sex horis ante pastum. His peractis, non antè, exhibeantur errhina, gargarismi, & sternutamentorum cientia, ut dictum supra in Cephalalgia pituitosa. Remedia quoque topica non prætermittenda. Recipe radicem scillæ sub prunis coctam, uel cæpe, deinde subigatur cum oleo irino, & pauco euforbij, fiat cataplasma, quod occipiti applicetur. Ab ipso statim principio reuulsiones fieri debent, uinculis in partes inferiores iniectis, ipsarumq; frictionibus, et cucurbitulis primæ & secundæ uertebræ affixis, deinde naribus, & partibus inferioribus. Probat Gal. oxyrrhodinon in ipso principio occipiti admotum, ad depellendos à capite humores, quicunque fuerint, quod posterioribus parum placet, nisi aliquid castorei admisceatur, quoniam materia frigida est, primoq; die transacto, ab oxyrrhodino abstinendum.

Cari pituitosi Curatio.
Caput XIII.

CAros, somnus est profundus præter naturam, obstructis meatibus supremi uentriculi cerebri, aut ab humoribus, aut crassis spiritibus, unde sensuum, & uniuersarum motionum sequitur priuatio, spirandi facultate illæsa manente. Causæ.

Differt in hoc ab apoplexia caros, quòd in apoplexia spiratio læditur, in caro nequaquam. Præterea apoplexiæ succedere solet paralysis, finito sopore, bona ualetudo ma- Signa.

gua ex parte subsequitur. Hoc quoque discriminis inter carum & lethargum, quòd caro laborantes tanta somni profunditate occupantur, ut quamuis stimulentur, & sentiant, neque tamen oculos aperiunt, neque loquuntur: contrà in lethargo. Praeterea caros morbis comitialibus superuenit, & cerebri compressionibus, cerebro aut à cranio uentriculos anteriores comprimente, maximeq; medium coartato, aut meninge ambiente anteriores ipsos cerebri uentriculos compressa. Subsequitur etiam caros uehementiores febres, earumq; potissimum accessiones: quod propter uehementes dolores concidat robur spiritus animalis. Lethargus autem morbus est, proprium quendam semper consistentiam obtinens: febrisq; lethargum comitatur. Carus interdum proprius est, & primarius cerebri affectus, interdum est per consensum aut totius corporis, aut uentriculi, aut matricis: interdum ab intemperie frigida, aut humida, sine materia. Cùm est cerebri proprius affectus, aut est à larga sanguinis copia in capite, & tunc curatur ut Cephalalgia sanguinea, iisdemq; notis cognoscitur. Aut est à pituita, id quod fere est, & tunc ut Cephalalgia pituitosa curabitur, aut ut Apoplexia. Praecedit autem capitis dolor, & grauitas. Curabitur etiam commodè sequentibus praesidiis. In primis si aluus astricta fuerit, hoc enemate laxetur. Recipe maluarum, altheae, betae, linozostidos, furfuris, an. M. j. florum chamaemelli. P. j. & dimidiatum. Decoquantur in s.q. aquae ad tertias. Recipiantur huius decocti libr. j. & dimidiata. cas. sacchari semel duntaxat cocti, ana. unc. j. mel. rosacei colati. unc. j. & dimidiata, olei commun. unc. tres, salis triti. drach. ij. Commistis omnibus fiat enema, quo immisso, & emisso, non multò post iniiciatur sequens acrius. Recipe helxines, hyssopi, maluarum. an. M. j.

&

& dimidiatum, origani, calaminthæ, centaurij minoris, sampsuchi, ana. Manipul. unum, agarici albi, seminis carthami, ana. unc. j. polypodij quer. unciæ dimidium, stœchados Arab. P. ij. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium tantum relinquatur. Recipiantur iuris decocti libra una, & dimidiata, diaphœnici. drachm. v j. hieræ picræ Galeni unc. j. olei rutæ. unciæ tres, salis fossilis unc. dimidium. Commistis omnibus fiat enema, quod immittatur priore emisso, ut dictum est. hoc enemate utemur tribus prioribus diebus. At interea irritetur uentriculus ad uomendum, in hunc modum. Recipe seminis anethi, seminis atriplicis, seminis raphani, ana. unc. dimidium. Decoquantur: accipiantur iuris decocti. ℥. v. oxymelitos scillitici unc. ij. Misceantur, & ab ægroto bibantur, qui nares post claudat, & dentes constringat. Deinde mox, si quidem exæ perrectus uideatur, hieræ picræ unc. j. in uino dissolutam bibat, aut pilul. coccia. drachm. j. sumat. Postridie verò drachm. j. theriacæ ueter. conseruæ buglos. drachm. j. ß. sumat ante diluculum, sex certè horis ante quemuis pastum. In ipsius morbi principio statim & brachiorum, & crurum fricationes fiant duræ & ualidæ: cucurbitulæq́; & scapulis, & natibus sine scarificatione affigantur. Olfaciat iugiter ægrotus acetum forte. Purgato uniuerso corpore, errhina, gargarismi, & alia, quæ in capite de Cephalalgia pituitosa dicta sunt, exhibeantur, non antè. Magno quoque postremò usui erunt topica præsidia. Radatur igitur caput abluaturq́ iure decocti sequentis. ad uomi

Recipe sampsuchi, betæ, mellissophylli, foliorum lauri, florum chamæmeli, stœchados, helychrysi, pseudonardi, ana. q. s. Decoquantur in lixiuio, quo caput irrigetur, deinde radantur capilli. Fricetur deinde capitis pars & anterior, & posterior castor. unc. j. cum oleo rutæ mista.

Nec hoc prætermittatur, quod plurimum quoque conferet. Recipe Capillorum hominis.q.s.comburantur, & quorum puluere recipiantur. unc.ij.castor. unc. dimidiam, misceantur cum succo rutæ, in linimentiq; formam redigantur, quo caput, ubi ipsius partem & anteriorem & posteriorem ualidè fricueris, lines. Deniq; olfaciat humanos capillos super prunas positos, qui ante aceto madefacti fuerint.

Cari per consensum totius corporis Curatio.

HOc plerunque contingit in pituitosis febribus, & tertianis nothis, in paroxysmorum principijs. Fiant reuulsiones in medijs partibus extremis iniectis, quæ antè non segniter fricentur. Detur sæpe olfaciendum acetum. Rosæ cerebro addatur oleo rosaceo, & aceto, an.q.v. siue oxyrrhodino, fronti tepidè admoto.

Cari per consensum uentriculi Curatio.

COgnoscitur ex præcedente uentriculi dolore. Irritetur uentriculus ad uomitum, ut suprà dictum est: aut hiera picra cum oleo epota. Quam si nolit sorbere, penna in ea intincta fricentur fauces, & palatum. Quòd si non uomuerit, aut nihil uomitus profuerit, sumat hieræ picræ, unc.sem. cum iure decocti hyssopi. Si uiderimus uomico non nihil materiam totam non fuisse uacuatam, repetatur. Cerebrum deinde roboretur applicando fronti tepidè olei ros. & aceti, an.q.v. Postremo prohibebimus uapores ad cerebrum efferri acribus enematibus, fricationibus, & affixis cucurbitulis, ut suprà dictum est.

Cari

Cari per consensum vteri, Curatio.

Cognoscitur quoque ex praecedente uteri dolore. Vtendum reuulsionibus, & balneis, euocandi menses. Proderit & sanguinem e sophena mittere.

Cari à frigida, aut humida intemperie cerebri, sine materia Curatio.

Compositionibus calefacientibus hic uti expediet, tam sumptis, ut conserua acori, diamoscho dulci, theriaca, compositione anacardina, & alijs eadem facultate praeditis: quam admotis, ut oleis castor. spicae, costino, rutaceo, nardino, irino, chamaemelino, quibus pars anterior capitis linatur.

Ephialtae Curatio. la mapesadilla
Cap. XIIII.

Dicitur hoc morbi genus Latinis Incubus, ab incubando, quòd qui eo laborat, noctu graue pondus sibi incumbere, supraq; se stare putat, respirationem opprimens, & uocem impediens, ab alioq; se inuadi arbitratur. Quòd si quam tunc uocem emittat, indiscreta, incertaq; est. Ex assidua cruditate uentriculi, & crapula nascitur hoc malum: cùm praesertim ex hoc genita pituita crassa, & lenta, aut etiam ipsi cibi concoctu admodum difficiles os uentriculi opprimunt, resupino iacente corpore. Inde enim uapores frigidi, & crassi sursum feruntur, posterioresq; cerebri uentriculos replent, unde prohibetur animalis facultas per neruos diffundi. Partes autem extremae primae hoc incommodi sentiunt, spiritibus priuatae torpent. Causae & signa.

mixq; mouentur: repit autem paulatim sursum, destituens terq; deinceps cæteræ partes animali spiritu: tandem constringitur septum transuersum, pectus, pulmo, cor, ad usum modum non dilatantur, hinc suffocationis, & uelut cuiuspiam ingruentis imaginatio. Anxij admodum, attenuatis tandem spiritibus, & discussis, meatibusq; apertis repente excitantur. Paruam esse epilepsiam inquit Galenus, cui non subscribo, quòd materia Epilepsiæ censeatur uenenata sit, in Incubo ueneni nihil est. Præterea Epilepsia non sine conuulsione fit, quæ in Incubo nulla est. Morbus hic pueris frequens, & ijs, qui cibis multis, ac pituitosis uescitant. Fit tamen nonnunquam à sanguine crasso, interdum à melancholico humore: à bile etiam crassiore, quam uitellinam appellant. Huic malo quamprimum occurrendum, nam si perseuerarit, grauius aliquod malum præuntiat, ut Maniam, aut Epilepsiam, aut Apoplexiam: quod crassus humor in cerebri uentriculis sensim colligatur.

Victus ratio. *Victus ratione tenui utantur, & cibis, qui flatus haudquaquam generent. Vino abstineant: si permittere fuerit necesse, sit oligophoron. Interdiu ne dormiant. Sit duarum horarum intercapedo inter cœnam & somnum nocturnũ. In summa, nihil intersit inter rationem uictus horum, & eorum qui Comitiali morbo laborant, de quibus posterius.*

Curandi ratio. *Si sit hic affectus à sanguine crasso, & multo, primum educantur materiæ, ut loquuntur, communes aut hoc, aut simili enemate.* Enema *Recipe cassiæ recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana unc. unam, olei uiolacei, olei chamæmeli, ana ℥. j. ß. Cum iure communi enematum decocti fiat enema, quod ante pastum immittatur: quo emisso, sanguis de saphena ad uncias tres mittatur, postridie hora matutina opportuna ex humerali mittantur unciæ quinque, & hoc quidem fiat, si neque uires, neque ætas, neque aliud*

quidp

quidpiam obstiterit. Affigantur & cucurbitulæ extrinsecus. His verò accuratè perfectis, si nihilo secius hoc vitij perseueret, secetur vena aut frontis, aut temporum, aut sub lingua. Post hæc prohibendi vapores, ne post pastum à ventriculo sursum efferantur. id quod fiet sumptis uncijs duabus carnium cotoneorum sacchari cōditarum sine odoramentis. Si vires permiserint, nec vino, nec carnibus utatur ægrotus, solo hordei cremore contentus. Nec satis sit hæc semel fecisse, sed iterum, atque iterum, si quidem perrexerit Incubus, repetantur, ne aut Epilepsiam, aut aliud quidpiam longe grauius inducat. Cæterùm si ab humore pituitoso, id quod ferè fit, oriatur, principiò minuatur humor, morbi causa, antequàm ipsius concoctionem adimentur. Recipe Pil. de agar. pilul. cocci. ana. drachm. ß. cum stillatitio liquore betonicæ fingantur pil. v. quæ ad dimidium noctis sumantur, aut ubi à somno excitatus ægrotus fuerit: eo die ne prodeat foras. Recipe iuris decocti cicerum rub. unc. sex, sacchari semel duntaxat cocti, unc. ß. Fiat lotorium, quo utetur hora quinta & dimidiata à sumptione pilularum. Recipe theriacæ veteris drach. j. confer. buglos. ℥. j. ß. misceantur, & postridie diluculò ab ægroto sumantur, prandiumq; in sex horas differat. Deinde concoquatur humor. Recipe oxymel. simpl. ℥. iij. serapij stœchados, ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, absinthij, buglossi, ana. unc. tres, seminis vel radicis pæoniæ drachm. ß. Et adiecta. ℥. j. nucis moschatæ iucundiore & sapore, & odore reddantur. Per triduum à ieiunio appetente diluculo bibantur. Idem altero triduo faciendum suadeo, si humor nondum satis coctus appareat. Non sunt in hoc affectu stillatitij liquores nimium incidentes, attenuantes, & meatus dilatantes exhibendi, ne materia nimium attenuata, vapores excitentur. Concoctis

humoribus purgetur in hunc modum. Recipe pilul. cocci. drach. j. cum stillatitio liquore melissophylli fiant pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridie uerò theriacam sumat, ut supra dictum. Humore multo existente, qui non unica purgatione uacuetur, unius aut alterius diei interuallo, rursum eo concocto purgetur ægrotus. Vtetur quoque enematibus acribus, quorum formulæ ex superioribus petendæ sunt, ubi de Cephalalgia pituitosa egimus. Corpore recens uacuato, utatur errhinis, apophlegmatismis, sternutamentum cientibus, gargarismis, quorum formulas suprà posuimus, singulis autem per dies quatuor.

Cerebrum deinde roborandum sumpta ʒ. j. theriacæ ueteris semel in hebdomada. Cæteris diebus, quibus nihil aliud sumet, tribus horis ante cibum quater in hebdomada sumat conseruæ acori tantum, quanta est castanea. Curet præterea electar. diamoschi dulcis unc. ij. in rhomborum formã fingendas, de quibus unum sumat horis duabus a cœna, lectũ ingressurus. Eodem quoque tempore sequenti puluere caput aspergat. Recipe corticis citri sicci, drach. tres, cyperi, caryophyllorum, ana. drach. ij. cocci infectorij. ℈. iij. coriandri præparati, ʒ. ij. ß. sampsuchi sicci, betonicæ siccæ, ana. drach. sem. stœchados Arabi. rosarum rub. ana. ℈. ij. fiat puluis. Hic autem puluis mirifice confert cerebro à materia frigida affecto.

Epilepsiæ Curatio. Cap. XV.

Est autem Epilepsia, uniuersarum corporis partium cõuulsio, non quidem perpetua, sed quæ ex temporũ interuallis accidit, cum mentis & sensuum oblæsione. Tripliciter hic morbus gignitur, aut enim cerebrum primogenia affectione laborat, aut gignitur propter cõsensum oris uentr

uentriculi male affecti, aut propter consensum cuiuspiam al-
terius partis. Fit à cerebro primaria passione laboran- Causæ.
te, crasso, frigido, & pituitoso humore, aut etiam crasso hu-
more melancholico in cerebri uentriculis spiritus meatum
obstruente: tuncque cerebrum neruorum principium, se-
ipsum quatit, ut quod noxium est excutiat. Hunc morbum Signa.
antecedere solet tristitia, corporis animiq; inconstantia, cũ
motu minime uoluntario, obliuio, turbulenta somnia, capi-
tis dolor, faciei pallor: lingua quoque mordaciter mouetur,
quam etiam nonnulli mordent. Qui hoc malo corripiun-
tur, statim concidunt, conuelluntúrq;, plerunque stertunt,
interdum uociferantur, tremunt alij, & circumaguntur, ex
oreq; spuma emergit. Si cui hic morbus acutissimus fuerit,
crebris accessionibus, & symptomatum magnitudine breui
ipsum tempore iugulabit. Huic morbo pueri, quod humi-
diore sint cerebro præ cæteris sunt obnoxij, deinde adole-
scentes, hoc est, qui annum uigesimum quintum nondum at-
tigerunt, post hos ætate consistentes, minime omniũ senes.

Morbus Comitialis qui ante pubertatem fuerit, si nõ adue-
niente pubertate curetur, aut mensium initio, aut dum uterũ
ferunt, ferè adusque uitæ extremum producitur, nisi idoneis
fuerit à medico curatus præsidijs. Primum uictus ratio- Victus ra-
nem congruam constituere expedit, quæ calfaciat & siccet, tio.
siquidem morbus fuerit ab humore pituitoso. Cubiculum in
quo morabitur ægrotus, si tale naturâ non fuerit, altercetur
igne lucculento, suffitibus, cum caryophyllis, cortice citri,
rorismarino, sampsuco, saluia, stœchade, & alijs id genus.
Cauendum tamen ne uaporum multitudo caput repleat, aut
materiam exagitet. Cibus, quo uescetur, uaporosus ne sit,
paucus sit, itidem & potus, præsertim in cœna, quòd cibo-
rum copia uapores multi efferantur, accessionem epilepti-
cam, aliáque capitis uitia irritantes. Legumina, & pisces

uitentur, carnes quoque, demptis montanis auibus, & quæ eiusdem facultatis sunt. In primis uitentur caprearum grandium carnes, quod excitandi, & detergēdi Epilepsiam, uim habeant, uti gagates lapis, bituminis odor, olus atrum, item coris caprini, aut hircini aßi odor: id quod multò magis efficiet, si edatur. Lactuca, portulaca, & alijs herbis quæ frigido sunt & humido temperamento, abstinendum. Non reijciendæ uerò calidæ, ut saluia, sampsucus, & præter cæteras hyssopus. Capparis esus mirum in modum confert. Vinum aromaticum, aut aliter calidum permittatur, sed paucum: aliàs tenue sit, & aquosum, atque etiam dilutum. Præstabit autem, si eo ægrotus carere poßit, mulsa uti. Vinum aromaticum in exigua etiam quantitate omnino negandum, cùm aëris intemperies calida uiget, aut cùm citra capitis, aut uentriculi noxam, ægrotus eo uti non potest. Exerceatur ante cibum, fricetur quoque, post cæteras autem partes, capiti fricationes adhibeantur. Coitu uti licebit, sed moderato. Nocturnus somnus sit mediocris, diurnus imprensè uitetur. Curandi ratio in hac Epilepsia ab humore frigido, & pituitoso, statim auspicanda ab eductione materiarum communium, quod aut hoc, aut simili enemate commodè fiet. Recipe maluarum, betæ, linozostidos, ana. Manipulum unum. furfuris, Manipulum unum & dimidiatum. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana. ℥. j. mellis despumati, ℥. j. ß. olei commun. ℥. iij. salis, ʒ. j. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Deinde concoquatur humor in hunc modum. Recipe serapij de hyssopo (in hoc affectu ualde probatur) serapij stoechados, oxymelitos scillitici à Democrito traditi, ana unc. ij. Stillatitiorum liquorum, betonicæ, primulæ ueris, melissophylli,

...rādi ra-

...ymma-

ana

ana unc. iij. misceantur, & per quatriduum in quatuor partes pariter à ieiuno appetente diluculo bibantur.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe hyssopi, sampsuchi, betonicæ, melissophylli, saluiæ, ana. Manipulum unum. primulæ ueris Manipulum unum ß. radicis pæoniæ Luna decrescente collectæ, unc. ß. seminis eiusdem simili quoque tempore collecti, drach. ij. florum helichrysi, stæchados, cirsij, buglossi ana. P. j. ß. agarici recens in pastillorum formam redacti, unciam unã. medullæ cnici, drach. vj. Coquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumatur. Recipiatur iuris decocti libra una ß. mel lisque adiecto q. s. fiat in scrupij mediocris consistentiæ formam, quod depuretur, & adiectis nucis moschatæ, & cinnamomi selecti, ana drach. j. ß. iucundiore & sapore, et odore reddatur. Postremo toti apozemati misceantur scrup. ij. seminis pæoniæ puluerati. Quæque ad meatus aperiendos idoneæ radices in hoc affectu minimè conueniunt, humores enim nimiùm attenuant, & uapores excitant. Purgetur deinde in hunc modum. Recipe pilul. cocci, drach. j. cum stillatitio liquore hyssopi, fingantur pilul. v. quæ ad dimidium noctis sumantur. Recipe theriacæ ueter. drach. j. conseruæ bugloss. drach. j. ß. misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Purgato corpore, utetur sequentibus errhinis, apophlegmatismis, & gargarismis: singulis autem per dies quatuor.

ERRHINA.

Recipe succi sampsuchi, unc. j. ß. succi rutæ, unc. j. mellis unc. ß. misceantur, & tepida à ieiuno naribus attrahantur.

AVT ALITER.

Recip. succi sampsuc. ℥. iij. radic. pæoniæ pulueratæ ʒ. ß. mannæ, ʒ. ij. misceantur, & utatur ægrotus ut dictum est.

APOPHLEGMATISMI.

Recipe Pyrethri, mastich. ana. ℥. j. adiecta cera fingantur morsuli auellanarum magnitudine, qui mandantur, semper expuendo, horæ dimidio, ieiuno uentriculo, per dies quatuor.

GARGARISMI.

Recipe Sampsuchi, hyssopi, stœcados Arab. calaminthæ, ana manip. unum, sinapi. ℥. ß. Decoquantur ad dimidij consumptionem aquæ. Recipiantur huius decocti unciæ sex, adiectis oxymelitos scillitici uncijs duab. fiat gargarismus, quo utatur mane, ante pastum. Hæc autem fiant ab ægrotante bis quotannis, Vere quidem Martij principio, autumno uero ad dimidium Septembris. Post hæc cerebro robur addet, sumpta drach. j. theriacæ ueter. semel in hebdomada, sex horis ante pastum. Aut cum lectum dormiturus ingreditur, sumat diamoschi dulcis, aut pliris cum moscho morsulum unum, qui in rhombe figuram fingi solet, quater in hebdomada. Et hæc quidem uere & autumno fiant, reliquo uero tempore, hoc est æstate, & hyeme, utatur pil. sequentibus. Recipe Pil. assieret, agarici in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. ij. seminis pæoniæ, ʒ. ß. excipiantur serapio. stœchad. finganturq; pil. vj. ponderis. ʒ. j. de quibus sumet tres lectum ingrediens, semel, aut bis in hebdomada. Aestatis uero tempore præstabit eas cum oxyphœnicum pulpa fingere. Hyberno tempore sequenti compositione molli utetur. Recipe Conseruæ florum stœchados. conser. acori col. conser. rorismarini. an. ℥. j. ß. corticis citri saccharo conditi. ℥. j. cineris cuculli, cineris hirundinum, cineris ungulæ asini, cineris cranij masculi (pro masculo) fœminini (pro fœmina) coral. rubri, an. ʒ. ij. seminis urticæ, seminis pæoniæ. seminis satyrij basilici, ana. ʒ. iij. radicis pæoniæ collectæ luna decrescente. ℥. ß. Cum serapio

de hyssopo fiat compositio mollis, de qua sumat ad castaneæ amplitudinem, tribus horis ante pastum, quater in hebdomada: qua sumpta, mox bibat ℥. iij. iuris hyssopi decocti. Aestate verò utatur compositione sequenti. Recipe Pul. diarrhodi abb. pul. diamoschi dul. an. ʒ. ij. conseruæ florum stoechados, conseruæ rorismarini, an. ʒ. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus ros. & hyssopi q. s. fiat compositio solida, quæ in rhombi figuram fingatur. Sint autem singuli rhombi ponderis ʒ. ij. ß. E quibus sumat unum matutinis horis, ante pastum, quater in hebdomada. Eoq; sumpto, mox bibat ℥. ij. iuris decocti hyssopi & cichorij. Radicem quoque pæoniæ collo appensam, luna decrescēte collectam, assiduè gestet. Quod si his non curatus fuerit, fiat cauterium ferro supra commissuram capitis anteriorem, ubi coniungitur commissura sagittalis cum coronali. Si verò cauterium ferro factum, durius ægroto uideatur, ea admoueātur, quæ sua facultate idem præstant, quæ dicta sunt superiùs in Cephalalgia pituitosa per proprietatem cerebri.

Epilepsiæ propter consensum oris Ventriculi Curatio.

Ore uentriculi male affecto, ab ipso ad cerebrum feruntur uapores, quos cerebrum ut noxios excutere nititur. Prouidendum ut æger probè concoquat. Et nisi ægrotus ægrè admodum uomat, uomitu primùm tentandum uentriculum expurgare, in principio quidem leuiore irritamēto, hunc in modum. Recipe Aquæ tepidæ ℥. vj. oxymelitis simpl. ℥. j. ß. misceantur, & bibantur. Post horæ dimidium, si nō uomat, penna in oleo de lilio intincta palatum & fauces fricare expedit, ut sic uomitus irritetur. Rursum irritamento fortiore eliciendus uomitus. Recipe Seminis atriplicis, radicis raphani, seminis anethi, an. ℥. ß. Deco-

quantur

quantur in aqua. Accipiantur ireos decoc. ℥. vj. oxymel. scillini à Democrito traditi, ℥. ij. misceantur, & tepida bibentur, fiatq; ut dictum est. Deinde euacuandus humor, qui uentriculi superficiei infixus est. Recipe hieræ picræ Gal. ℥. ß. uel ʒ. vj. sumantur appetente aurora, cum cinnamomo. Aut sumatur pilul. hieræ picræ Gal. ʒ. j. ß. mane cum iureci cerum rubr. aut cum absynthij liquore stillatitio. Aut pilul. euacuetur. Recipe pilul. de hiera simpl. Gal. aut alephangi, agar. in pastillorum formam redacti, ana ʒ. j. ß. Cum mel le rosa. fingantur e pondere drach. j. pil. vj. de quibus bis per hebdomadam horis duabus ante coenam tres sumantur. Confert etiã eas interdum sumere, cum lectum dormiturus ægrotus ingreditur. Vtatur etiam electario molli, scripto Capite proximo superiore, addendo aromatici rosacei à Gabriele in literas relati ℥. ß. Topica deinde adhibenda præsidia. Recipe emplastri mastich. emplastri stomachici, ana unc. unam, coral. rubr. drach. ij. galangæ, drach. j. ß. addito oleo nard. q. s. misceantur, & fingatur emplastrum idoneum ad uentriculi regionem tegendam: applicetur uentriculo aut in parte anteriore, aut in parte posteriore. Hoc quoque unguentum plurimum conferet. Recipe olei absinthij, olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana ℥. j. ß. menthæ siccæ, cardamomi, caryophyllo. coral. rubr. ana drach. ij. coriandri præparati, sesquidrachmã ceræ parũ. Fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi, mane, & uesperi ante pastum. Vtatur & hoc puluere à pastu, qui uapores ad cerebrum ferri prohibet. Recipe coriandri præparati, ℥. iij. pul. diacydonitæ sine speciebus, drach. iij. seminis pæoniæ collecti Luna decrescente, maceris, ana drach. j. cinnamomi selecti, anisi, foeniculi, ana ʒ. iij. sacchari ad pondus omniũ. Fiat puluis, quo post pastum utetur: quo sumpto, ne bibat. Diarrhodũ à pastu ne sumatur, nam penetrat, et quæ ea sunt

faci

facultate à cibo sumpta, succos crudos in uenas deferunt.

Epilepsiæ per consensum cum parte aliqua subiecta Curatio.

INterdum hoc mali ex parte quapiam subiecta inuadere percipitur, elato inde prauo quodam, & uenenoso uapore, ad cerebrum. Si spiritalis illa substãtia uenenata ex aliquo membro, quod supra possit uinculum excipere, puta ex pede aut manu, ascendat, ubi cõmoueri incipit, pars superposita fortiter deligetur: ut uia uapori illi præcludatur. Deinde post accessionem illam, uacuandum corpus uniuersum, quo expurgato, ad particulam à qua aura illa frigida, et uenenosa emergit curandam accedendum. Primùm concoquantur humores. Recipe mel. rosacei coll. serapij conseruationis acori, serapij stœchados, ana unc. j.ß. Stillatitiorum liquorum, chamæpityos, betonicæ, hyssopi, ana ℥. iij. misceantur, & à ieiuno partita in tres partes, per triduum diluculò bibantur. Recipe pilul. de agar. pil. fœtid. ana drach. ß. Cum stillatitio liquore hyssopi fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. scrup. ij. conseruæ acori, conseruæ buglos. ana. drach. j.ß. misceantur, & postridie manè sumantur. Vtatur præterea & compositione illa molli cerebrum roborante, scripta paulò ante in Capite de Epilepsia ab humore pituitoso frigido. Corpore itaque mundato, lues illa deinde topicis præsidijs à parte unde ascendit uacuanda: partem etiã cauterijs ulcerando. Recipe Cantarid. abiectis capitibus & alis, drach. j.ß. misceantur cum fermento, & melle anacard. subigantur in cõspersionis modum, applicenturq; parti illi, unde uenenosus uapor exurgere solet, ibiq; tantisper persistant, dum uesicæ existant, quæ post rumpantur, & humore inde manante expulso, tegantur, aut ficubus, aut

braß

brassicæ foliis. Postquam autem exiccatæ fuerint, & ablutæ, inibi cucurbitulæ affigantur, nec sine scarificatione. Non leue quoque adiumentum sentiet, si semel aut bis in hebdomada pil. sequentibus usus fuerit. Recipe *pil. assaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. ij. cum mellerosa. fingantur è pondere ʒ. j. pilul. vj. de quibus sumat tres, lectum ingrediens, ut dictum est.*

Epilepsiæ & à sanguine, & à bilioso humore Curatio.

SI *sanguinis copia uentriculos cerebri occupauerit, spirituumq; meatus obstruxerit, quæ huius morbi accessionem procreet, in primis mittatur sanguis (præmissis antea mollientibus, quorum formulæ multæ superius uariis in locis sunt traditæ) e saphena, deinde (si sanguis abundauerit) de humerali: sin minus, de humerali tantum, aut de uena frontis mittetur. Capiti deinde oxyrrhodinum apponatur. Cætera omnia fiant ut in eo affectu, quē multa bilis, sanguini mistæ, procreauerit. Perraro tamen usu uenit, ut à bile hoc mali oriatur. Si quando tamen contigerit, sic curetur. Primum humor, hunc in modum concoquatur.* Recipe *syrupi de succo intybi satiui latioris, ℥. iij. oxymel. scillitici ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum, buglossi, cichorij, oxalidis, ana ℥. iij. misceantur, & a ieiuno per triduum diluculo bibantur.*

Recipe *electarij triium santalorum ℥. ß. utatur cum syrupis.* Recipe *pil. aggreg. ʒ. j. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris, fingantur pil. v. quæ sumantur ab ægroto, ubi experrectus fuerit, circiter noctis dimidium*

AVT FIAT POTIO PVRGANS.

Recipe *rhabar. selecti ʒ. j. ß. cinnamomi gra. iiij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, horis xij. deinde exprimantur, et colentur, adiectis cas. recens extractæ*

℥. j.

℥.j. syrup. ros. purgatorij, ℥.ß. cum iure communis medicinarum decocti, fiat potio purgans, quæ hora quarta à noctis dimidio sumatur. Recipe conser. rosarum, conser. bugl. ana. ℥.j.ß. conser. acori, ℨ.j. misceantur, & postridie manè sumantur. Epilepsia interdum oritur à retentione spermatis, curetur coitu. Epilepsia cùm fit ab humore melāchólico, curetur remedijs in Capite de Melancholia dicendis, seruata tamen methodo pituitosæ Epilepsiæ curandæ.

Apoplexiæ Curatio. Cap. XVI.

APoplexia est omnium corporis partium motus, & sensus priuatio, subito superueniens, patiente cerebro, communi neruorum principio. Ab hoc morbo perpauci liberantur. Quod si quempiam effugere hoc mali contigerit, in paralysim incidit, manetque plerunque uiolata ratio. Senes temperamento pituitosiores, quiq; sua uictus ratione, temperamentum hoc adierunt, huic morbo obnoxij sunt.

Huius mali magnitudo cognoscitur ex noxæ, quam spirationi infert, uehementia. Vbi enim spiratio multum egreditur naturalem ordinem, magnam in cerebro noxam cōijcimus, si uerò parum, paruam. Spiratio illa omnium est pessima, quæ intermittitur, & magna cum uiolentia trahitur. Signa.

Hoc malo correpti, ut dormientes, oculis clausis, decumbunt, & nonnunquam stertunt. Spiratio in illis nonnunquā tam est exigua, & debilis, ut sensum effugiat, iacentq; mortuis persimiles, ij præsertim, qui corde sunt minus calido. Lana igitur carpta, aut accensa candela horum naribus, & ori admoueatur: aut poculum aqua plenum pectori, quæ si moueātur, respirationis & uitæ sunt indicia. Speculū quoq; naribus et ori admotū, si maculetur, aut caligine obducatur. Et quanquam nullum uitæ indicium appareat, ante tertium

diem exactum sepeliendi non sunt, nam multi sunt reuixisse uisi. Præcedit plerunque hoc mali capitis dolor uehemens, tumor quoque uenarum iuguli, refrigerantur nulla ratione partes extremæ, palpitat uniuersum corpus, difficulterq; mouetur: urina quoque pauca est, & nigrescens, cum farinaceo sedimento.

Causæ. Oritur interdum hæc passio ob aerem admodum frigidum ambientem, cerebri humiditates, & excrementa constringentem. Interdum ob casum, aut ictus, qui cerebrum concutientes efficiunt ut ad ipsum humores confluant. Frequentissima est, aut à pituita crassa, frigida, & lenta, à cruditatibus, & crebris ebrietatibus procreata, præcipuos cerebri uentriculos cumulatim implente, cerebri etiam substantia læsa: aut fit à sanguine, & huius curandi rationem prius exequemur, illius posterius.

Curandi ratio. Principio, si os clausum, dentesq; constricti fuerint, ponatur inter dentes ligni frustum, osq; teneatur apertum. Deinde fiat uenæ sectio, ob magnam spirituum obstructionem, ne suffocentur. Fiat autem lata incisio: ut sanguis qui ueluti congelatus crassior est, facilius exeat. Et si magnæ plenitudinis sanguinis indicia adfuerint, primum mittatur sanguis è sophena, ad reuellendum, & euacuandum: deinde è uena externa cubiti. Si uerò plenitudinis signa non adsint, satis erit è uena externa, aut è uenis nasi, aut frontis mittere. Si uehemens non fuerit Apoplexia, ante uenæ sectionem immittatur enema eductiuum materiarum communium, non acutum, ne magis inflammet, periculumq; sit præfocationis ægroti. Si uerò uehemens fuerit, prius incidatur uena, &

Enema. misso sanguine immittatur enema sequens. Recipe betæ, linozostidos, maluarum, furfuris, an. M. j. Decoquantur in s.q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cass. recens extractæ, sacchari rub. ana ℥. j. mel. rosacei col. unc. j. ß. ol. communis unc. iij. salis triti, drach. j. ß. Fiat enema

ma

ma, quod immittatur ut dictum est. Si in principio sanguinis fluxus ad caput appareat, inhibeatur in hunc modum.

Recipe ol. rosacei, aceti, an. ℥. ij. Misceantur, & admoueantur fronti tepida, post uenæ sectionem, & immissionem enematis. Multis immissis enematibus, sternutamenta ciere expediet. Recipe pulueris piperis, pulueris pyrethri, ana. drach. j. ß. insufflentur in nares. Cæterum si enemata immitti non possent, fingantur balani ex sapone duro, in felle bubalo infusæ, in quo sal dissolutus fuerit, longitudinis. viij. digitorum, quæ filo alligatæ, in anum immittantur, & agitentur ad irritandum facultatem expultricem. sternutamenta balani

Apoplexia si à pituita fuerit lenta, crassa, & frigida, plethoraq; appareat, hoc est, si sit ægrotus succulentus, & corpulentus, reuulsionis gratia incidatur uena humeralis, minus tamen sanguinis mittatur, quam in Apoplexia à sanguine. Deinde immittatur sequens enema. Recipe origani, calaminthæ, saluiæ, stœchados Arab. chamæmeli, ana. Manipul. j. agarici albi. unc. j. medullæ cnici. ℥. ß. centaurij minoris. M. ß. colocynthidos, drachm. ij. Decoquantur in s.q. aquæ tantisper dum pars dimidia absumatur. Recipiantur huius decocti libr. j. ß. hieræ picræ. ℥. ij. hieræ Logadij. ℥. ß. melanthosati. ℥. j. ß. olei rutæ, olei chamæmeli, an. ℥. j. ß. salis fossilis. drach. ij. fiat enema, quod immittatur statim à uenæ sectione, sæpeq; immittatur, deplet enim uicem solutiui pharmaci, quod per os assumi non potest: eo igitur utendum, donec bona materiæ pars euacuata fuerit. Quod ubi perfectum uidebitur, utendum apophlegmatismis, sternutamentum cientibus, & gargarismis dictis in Cephalalgia pituitosa. Si ore quidpiam deglutire poterit, sumat compositiones anacardinæ. drach. ij. cum hydromelite aut mithridat. ℥. ij. aut theriacæ ueter. Lamina quoque ferrea uel aerea calefactam capillos urere uideatur, superponatur capiti. Enema

mbroca Embrocha deinde utendum, quæ sic paretur. Recipe saluiæ, rorismarini, foliorum lauri, stœchados, helychrysi, origani, calaminthæ, an. q. s. Decoquantur in aqua, iure decocti irrigetur caput, quo irrorato, & loto, radatur: rasum sequentibus linatur. Recipe castor. ℥. ß. sinapi ℥. i. ß. puluerentur, & adiecto aceto forti fiat linimentum, quo caput rasum calidè linatur.

AVT SIC.

Recipe ol. de euphorb. olei rutæ, olei nardi ana. ℥. ij. pyrethri, piperis, sinapi, nucis moschatæ puluerato rum, ana. ʒ. ij. succi rutæ sesquiunciam. Adiecta cera fiat unguentum, quo unguatur caput rasum. Immittatur etiam in nares, & aures oleum rutæ. Cùm autem expergefactus fuerit, & loqui incipiet, tertio quidem aut quarto die à morbi principio, si per os aliquid sumere queat, sumat sequentes pil. Recipe pil. cocci. Alinet foris. pil. de euphor. an. drach. ß. cum stillatitio liquore betonicæ, fingantur pil. v. quæ sumantur circiter dimidium noctis.

AVT SVMAT POTIONEM SEQVENTEM.

Recipe diaphœnici, bdelli. electuarii maioris, an. ʒ. ij. ß. serapij stœchad. ℥. ß. excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis polypod. quer. ℥. ß. agar. albi. ʒ. ij. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. ʒ. j. sumatur postridie sex horis ante pastum. Vomitus magis in morbi processu, quàm in initio laudatur.

Maniæ Curatio. Cap. XVII.

FIt hic morbus patiente cerebro aut per seipsum, aut per compatiendi rationem. Et à sola cerebri nonnunquam calidiore intemperatura sine humore uitioso, & hæc similis est illi, quæ ex ebrietate contingit. Oritur interdum ab

hum

humoribus mordacibus & calidis, qualis est flaua bilis, cerebrum occupantibus, ipsumq; cum membranis suis stimulantibus. Nascitur etiam interdum à sanguine incorrupto, etiam temperato, sed multitudine tantum cerebrum lædente. Et hæc quidem mania minùs periculosa est: comitantur eam frequentes risus, ridiculæ quibusdam visis ob oculos obuersantibus. Quòd si sanguini flaua bilis admisceatur multa, iracundi, temerarijq; euadunt. Si uerò etiam super assa fuerit, crassiorq; effecta, ferinus erit furor. Estq; hæc Mania omnium periculosissima. A phrenitide autem differt Mania, quòd hæc citra febrem sit, illa uerò cum febre. Antecedere plerunque solet hanc insaniam capitis imbecillitas, ipsiusq; vibratio, & grauitas, cum aurium tinnitu, rarus somnus, & is perbreuis, oculis quoque splendores quidam apparent. Progressu temporis augentur hæc omnia, atque increbrescunt, oculi excauantur, ac minimè nictant. Excitantur rabidi quidam appetitus, & maximè ad uenerem. Victus sit tenuis, cibi sint liquidi & sorbiles, aluum ad excretionem procliuem reddentes, & qui nullius, aut certè perquàm pauci sanguinis generatiui sint. Vitetur satietas. A uino prorsus abstinendum. Curandi ratio statim à sanguinis missione auspicanda, siue fuerit plenitudo, siue mensium, aut hæmorrhoidum, aut alicuius consuetæ euacuationis sanguinis suppressio, enemate tamé prius iniecto. Recipe maluarum, althææ, uiolar. ana. M. j. lactucæ, foliorum cucurbitæ, ana. M. semissem pruna. x. quatuor seminum frig. maiorum, ana. ℥. j. Decoquantur in s.q. aquæ, ad tertias. Recipiantur huius decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ saccharí semel duntaxat cocti, ana. ℥. j. olei uiolacei. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastum iniiciatur, cui sal addi non debet, quoniam deficcat. Enemate eiecto incidatur saphena, postridie uerò mediana dextri brachij, aut illius partis, in

Signa.

Victus ratio.

Curandi ratio.

Enema

qua grauitatis sensus apparet. Fiat autem incisio lata. His peractis si plenitudo non satis imminuta uideatur, secetur humeralis, deinde uena frontis, aut irritetur sanguinis fluor è naribus. Si uerò hoc mali à bile flaua nascatur, è uena media duntaxat mittatur sanguis, qui si niger, crassusq; uideatur, permittatur effluere: sin tenuis, sistatur. Materia deinde, siue fuerit Mania sanguinea, siue biliosa, & concoquatur, & euacuetur in hunc modum. Recipe serapij acetosi simpl. ℥.iij. serapij uiolacei. ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum nymphcæ, buglossi, lupi salictarij, an. ℥.iij. Misceantur, & per triduum in tres æquas portiones diuisa à ieiuno appetente diluculo bibantur. Recipe elect. trium santalo. ℥. ß. misceatur cum serapijs. Præstabit etiam herbarum erit copia, hoc apozemate uti. Recipe foliorum cirsij, buglossi integri, extremitatum lupi salictarij, & fumariæ, nisi bi satiuæ lactucæ non loti, cichorij, an. M. j. hemionitidis, adianti recentis, an. M. ß. quatuor seminum frig. maio. ana. sesquidrachmam. pruna. xij. trium florum com. florum nymphcæ, ana. P. j. ß. foliorum sennæ, polypod. quer. ana. ℥. vj. epithymi (cæteris plene decoctis addatur) M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ fontanæ, tantisper dum pars dimidia tantum relinquatur. Accipiatur huius decocti libr. j. ß. & adiectis serapij simpl. de pomis redolentibus, serapij de buglos. ana unc. ij. & saccharo, fiat serapium mediocris consistentiæ, quod depuretur, deinde addendæ. ℥. ij. pul. diamargar. frig. cum. ℥. ß. agallochi, ut suauiore reddatur & sapore, & odore. Et ipsum in quinque partes æquas diuisum, diebus quinque ieiunus ægrotus diluculo bibat. Vacuetur deinde idoneo solutiuo, quod in forma liquida magis conuenit quam solida (nisi potio ægrotanti displiceat) cùm in hoc affectu humectare summopere expediat, utatur igitur potione sequenti. Recipe cathol. ℥. ß. compositionis hamech. ℥. ij. serapij uiolacei. ℥. ß.

℥.ß.excipiantur iure decoctorum primorum, uuarum passarum, glycyrrhizæ & trium florum com. adiectis decoctione penè absoluta epithymi, drachm. tribus. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT HAC.

Recipe foliorum sennæ à stipitibus purgatorum, polypo. quer. an. ℥.ß. rhabar. selecti. ℈.iiij. oxyphœnicum drach. vj. macerentur in sero caprino horis. xij. deinde exprimantur, & colentur: ac adiectis serapij rosacei de infusione rosarum sine diagrid. ℥.ij. fiat potio, quæ sumatur ut suprà dictũ est. Si potio displicuerit, utatur pil. sequentibus. Recipe pil. indarũ pil. de lapide Armen. ana drach. ß. cum stillatitio liquore buglossi fingantur pil. v. quæ sumantur ad noctis dimidium.

AVT HOC PVLVERE LAXATIVO.

Recipe lapidis Armenij quinquagies loti in stillatitio liquore buglossi. ℈.ij. croci. ℈.ß. epithymi. ℈.j. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quem sumat exceptum stillatitio liquore intybi satiui latioris, aut iure pulli, aut sero caprino. Robur deinde & cerebro, & cordi addendum, ad quod, si quid aliud, conferet hæc mollis compositio. Recipe Conseruæ rad. buglossi, conseruæ rosarum, conseruæ nymphææ, an. ℥.j.ß. conseruæ adian. ℥.vj. pul. diamargar. frig. coral. rub. an. ℨ.ij. fragmentorum preciosorum com. an. ℨ.ß. compositionis alchermes, compositionis de hyacintho, an. ℈.iiij. doronici Romani. ℨ.j. excipiatur serapio de pomis redolentibus, fiatq; electariũ molle, de quo sumetur instar castaneæ circiter aurorã tribus horis ante pastũ, mox deinde bibat stillatitiorũ liquorũ intybi satiui latioris & buglossi. ℥.j. Poterit & fieri electariũ solidum, si eo ægrotus magis delectetur. Recipe pul. diamargar. frig. ℨ.ij. pul. elect. de gemmis. ℨ.j. doronici, serici pulueratì, ana. ℨ.ß. conseruæ

rosarum, conseruae bugloss. ana drach. j. ß. sacchari q. ß. dissoluatur in stillatitijs liquoribus rosa. & buglos. fiatque electarium solidum in rhomborum figuram, quorum singuli sint ponderis ℥ ij. Sumat unum quotidie mane duabus horis ante pastum, bibendo post stillatitios liquores ut suprà.

Adhibeatur deinde cordis regioni epithema sequens.

Recipe stillatitij liquoris rosarum, unc. viij. stillatitij liquoris bugloss. unc. v. stillatitij liquoris nymphea, unc. iij. pul. diamarga. frigidi, coral. rub. ana drach. j. ß. pastillorũ de caphura, drach. ß. croci ℈. j. aceti, ℥. semissem. Misceantur, fiatque epithema cordi tepidè mane & uesperi ante pastum. Hepar quoque non negligendum, quod & sequenti epithemate iuuabitur. Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris libr. j. stillatitij liquoris rosarum, lib. semissem, omnium santalorum, ana sesquidrachmã, seminis oxalidis, seminis portulacae, seminis intybi satiui latioris, ana scrup. ij. caphurae gra. ij. spicae nardi, scrup. j. aceti, unc. semissem.

Misceantur, & fiat epithema hepati manè & uesperi ante pastum tepidè. Declinante morbo supra modum conferet aegrotum balneo in hunc modum parato uti. Recipe maluarum, foliorum salicis, foliorum uitis albae uiniferae, foliorum lactucae, foliorum nymphaeae, ana. Manipul. iij. florum uiolarum, florum cersij, florum bugloß, ana. P. ij. florũ chamaemeli, florum meliloti, ana. Manip. ß. Decoquantur in aqua, in qua tepida collocatus aegrotus aliquantisper lauetur ante pastum, deinde lectum ingrediatur, nec multis, aut densis stragulis opertus sudorem eliciat. Sudor enim exiccat. Embrocha tamen e iure decocti balnei ante, quam balneum ingrediatur, caput irrigatum & lotum radatur, & in egressu balnei, rursum eodem decocti iure caput lauetur. Deinde spondilis medulla, & pectus, unguento sequenti moderate calido ungantur, statim scilicet ab egressu balnei.

Recipe

Recipe olei uiolacei, olei amygdalarum dulcium, olei nymphææ, pinguedinis recentis porci, ana. unc. ij ceræ albæ parum; fiat unguentum, quo ungatur, ut dictum est. Quod si his peractis curatus non fuerit, cauterijs utendū, aut e ferro candenti, aut ex his compositis, quæ corrodendi hulcerandiq; facultate sunt prædita, quæ superius crebrò tradita sunt. Et his potiùs utemur, donec tanta corrosio facta sit, ut os nudum appareat. Admoneatur autem ubi coronalis commissura cum sagittali coniungitur. Osse uerò denudato, de eo particula integre auferatur, maneatq; locus ille apertus per mensem. Vehemens admodum erit Mania illa, quæ his curari non poterit.

Melancholiæ Curatio. Cap. XVIII.

Hic morbus, desipientia quædam est, & mentis alienatio sine febre, ex humore melancholico cerebrum occupante, & mentem immutante orta. Cuius tres sunt differentiæ. Vna cùm uniuersus in uenis sanguis melancholicus est effectus, obq; id commune uitium, ipsum quoque cerebrum læditur. Quod ut cognoscatur, uniuersi corporis habitus est considerandus. Si enim ægrotus macilentus fuerit, niger, hirsutus, uenas habens latas: aut rufus, aut flauus multis laboribus qui se fatiget, uigilijs, & solicitudine, tenui quoque uictu educetur: ad hæc cibis ne hic melancholicū sanguinem sæpe natura parientibus sit usus, inquirendum est: quærendum quoque an hæmorrhois aliqua restricta sit, aut alia quæpiam sanguinis consueta uacuatio, ut in mulieribus menses. Notæ enim hæ sunt uniuersi in uenis sanguinis melancholici effecti. Altera Melancholiæ species est, cùm reliqui corporis sanguis prorsus syncerus, & innocuus, solus uerò is qui in cerebro continetur, melancholicus Causæ.

est: atque id bifariam fit. Aut enim aliunde in cerebrum de-
riuatur, aut in ipsomet humor melancholicus genitus est,
cùm videlicet internus calor flauam bilem, aut crassum a-
trumq; sanguinem superassauit. Internoscere autem an so-
lum cerebrum sanguis melancholicus occupet, an vniuersum
corpus, magni est ad curationem momenti. Siquidem si
vniuersum corpus sanguinem melancholicum continet, à ve-
næ sectione curationem incipere oportet, vbi verò solum ce-
rebrum, sanguinis detractione non indiget. Tertia Me-
lancholiæ species hypochondriaca nominatur, de qua poste-
Signa. rius dicetur. Harum autem trium differentiarum notæ cõ-
munes sunt mœstitia, vitæ, & hominum odium. Et quan-
quam vitam damnant, non tamen omnes mori cupiunt. Alij
mortem pertimescunt, & tamen mortem sibi consciscunt.
Timent omnes, & facilè terrentur. Etenim quemadmodum
externæ tenebræ omnibus ferè hominibus pauorem indu-
cunt, sic atræ bilis color mentis sedem tenebris persimilem
reddens, timoris causa est. Varia illis sunt visa. Alij cum
bruta se esse animalia credunt, ipsorumq; voces & gestus
imitantur. Alij se vasa fictilia factos esse putant, ob id occur-
rentibus cedunt, ne collidantur. Sunt alia infinita huiusmo-
di commenta, quæ singula percenseri non possunt. Ce-
terùm quoniam non in promptu est interdum discernere,
vtrum in solo cerebro, an in vniuerso corpore humor me-
lancholicus contineatur, alijs quidem signis consentienti-
bus, alijs pugnantibus, quò certior habeatur notitia, cubi-
ti vena secanda media. Quòd si sanguis fluens melancholi-
cus appareat, sperabis reliquum similem in vniuersi corpo-
ris venis, vacuabisq;, vt paulò post dicetur. Si verò talis nõ
videatur, statim supprimatur, quòd solo cerebro humorem
illum cõtinente, sanguinis detractione nõ sit opus, nisi fortè
præseruationis gratia, aut nisi plenitudo aliud suadeat.
Victus

Victus ratio eiusmodi sit, quæ melancholicum humorem minime generet. Cibi boni sint succi, humidi, & temperati: quales sunt phasiani, capi, gallinæ, perdices, pisces saxatiles, & alij id genus. Elixis utantur cibis, non assis, nec frixis. Vinum album, & tenue bibant. Equitent, ambulent, navigent per loca amœna, & viridia. Somnus plurimum confert, qui si non sponte obrepat, conciliandus modis superius locis aliquot traditis. Confert & coitus, modum nõ excedens. Amici, & hi imprimis quos ægrotus caros habet, ipsum frequenter visitent, iucundisq; sermonibus exhilarent. Cantus audiat, & musica instrumenta hilaritatem excitantia. Victus ratio.

Curandi ratio statim à venæ sectione auspicanda: siquidem universæ venarum sanguis melancholicus fuerit, prius tamen enemate iniecto. Recipe malvarum, violar. betæ, ana. Manip. j. florum chamæmeli, florũ meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s.q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ, succari simul diantaxat costi, ana. ℥. j. mellis molacei. ℥. j. ß. olei comm. ℥. iij. fiat enema, iniiciatur matutinis horis, ante pastum. Quo emisso, Galeni sententia, ut paulò ante dictum est, mittendus sanguis è media vena. Arabibus autem & posterioribus consultius visum humerariam incidĕ, partis quidem illius in qua maior gravitas percipitur. Quod si (affectu, ut dictum est, dubio) sanguis crassus, nigerq; fluxerit, fluere permittendus pro laborantis corporis habitu. Si vero dilutior, tenuiorq; fuerit, supprimendus. Postridie autem, si plenitudo multa erat, medianam incidere licebit. Si hæmorrhoidũ, aut mensium suppressio fuerit, evocentur. Melancholicus humor deinde concoquatur, & paretur. Recipe oxymelitos simp. ℥. iij. sirupi viol. ℥. ij. sirupi de pomis dulc. simpl. ℥. j. Stillatorũ liquorum bugl. s. fumariæ, lupi salic. Tarij, ana. ℥. iij. Misceantur, & adiectis ℈. ij. pul. diamoschi dulc., & ℈. j. cinnamomi Curandi ratio.

selecti

selecti reddatur iucundiore & sapore, & odore. In ipso principio hæc satis sint, in progressu poterunt alia ad concoquendum humorem exhiberi, quæ ipsum magis attenuabunt, corporisq; meatus magis patefacient.

HAC DEINDE POTIONE VACVETVR.

Recipe *cas. recens extractæ, catholici, ana. ℥. ß. compositionis hamech. ʒ. ij. ß. serapij uiolacei. ℥. j. excipiantur sero caprino, aut iure communis medicinarum decocti, additis epithymi. ʒ. ij. folior. sennæ. ʒ. iij. fiat potio, quæ post serapia sumatur hora quarta matutina.* Recipe *conservæ radicis buglossi. ℥. semissem, sumat postridie mané.* Vacuatus *utetur molli electario sequente.* Recipe *conservæ radicis buglossi, conservæ cirsij, an. sesquiunciam, pul. diamoschi dulcis, pul. elect. de gemmis, ana. sesquidrachmam, compositionis alchermes. ʒ. j. utriusque behen, seminis ocymi, ana. ℈. ij. pul. diamargar. frig. coral. rub. ana. ʒ. j. adiecto serapio de pomis redolentibus fiat electarium molle, de quo sumat magnæ auellanæ instar, mané, horis tribus ante pastum, quo sumpto, mox bibat parum stillatitij liquoris buglossi, aut parum uini eodem liquore diluti.* Deinde *cor epithemate roboretur.* Recipe *stillatitij liquoris buglossi. ℥. iij. stillatitij liquoris melyssophylli, stillatitij liquoris florũ uiolarum, stillatitij liquoris florũ nymphææ, ana. ℥. j. behen albi, & rubri, seminis ocymi, serici crudi, an. ℥. ß. seminis oxalidis, coral. rubri. ana. scrupul. j. ambari. gr. iij. uini odoriferi. ℥. semissem. fiat epithema cordi tepide ante pastum.* Non *prætermittatur balnei usus in hoc affectu perquam necessarius, qui sic paretur.* Recipe *chamæmeli, meliloti, M. iij. seminis lini, seminis fœnogr. an. unc. quatuor, capitum ueruecum, q. v.* Decoquantur *in sufficienti quantitate aquæ, in qua butyri recentis, q. s. dissoluatur.* Hoc *bal-*

neo

neo irrigetur, & lauetur ægrotus manè ante pastum, & uesperi, horis sex à prandio. Cùm autem balneum egreditur, inungatur spina dorsi his oleis tepidis. Recipe olei amygdal. dulcium, olei uiolacei, axungiæ recentis pullæ, ana unc. tres. Misceantur, & fiat ut dictum est in exitu balnei. Embrocha quoque tepida utendum è ueruecum capitibus, chamæmelo, artemisia tenuifolia (matricariam appellant) & althea in aqua decoctis parata, matutino quidem tempore per multos dies. Confert etiam plurimum pulmo arietinus calidus, è calenti adhuc corpore recens extractus, & sic capiti admotus. Aut in aqua calida calefiat, dein leuiter exprimatur, sicq; capiti applicetur. Idem præstabit agnus per dorsum diuisus, & exenteratus, adhuc calens capiti superpositus. Pulli accipitris, & noctuæ comesti hîc quoque commendantur.

Melancholiæ hypochondriacæ Curatio.

Causa.

OB hypochondriorum, & uentriculi offensionem, passio hæc constat. Nam inflammatis hypochondrijs, partibusq; uentriculo uicinis, & ob id ipso quoque uentriculo plus caloris quàm decet habente, sanguis qui illis in partibus continetur, fit crassior, & atræ bili conformis. Et quemadmodum uidemus eleuatis ex uentriculo ad oculos fuliginosis, & fumosis quibusdam exhalationibus, ac crassis uaporibus, qualia in suffusione accidentia contingunt, ita à partibus illis, crassoq; sanguine in ipsis contento elata ad cerebrum euaporatione, melancholica symptomata circa mentem eueniunt. Signa. Quos hic affectus habet, æstum in præcordijs sentiunt, cibisq; refrigerantibus iuuari uidentur. Ructus illis frequentes acidi, uentriculi

crud

cruditas, & flatus. Sumpto cibo coctu difficili, humido sputo abundant. Ventriculus illis interdum uehementer dolet, dolorq; nonnullis ad dorsum usque procedit. Euomunt nonnunquam crudos cibos, & pituitam uel subamaram, uel acidam, adeó ut dentes plerunque torpedine afficiantur. Ventres desiccantur, somnus perbreuis est, cum turbulentis somnijs. Venæ, quæ circumstant oculos, à uaporibus, & flatibus elatis intumescunt: qui in auribus sonitum quoque efficiunt.

Curandi ratio.

Vertigine crebro infestantur. Curationis initium à uenæ sectione sumetur, prius tamen sequenti enemate aluo subducta. Recipe betæ, braßicarum, artemisiæ, leptophylli, chamæmeli, ana M. j. polypodij, seminis cnici, ana unc. ß. caßuthæ, epithymi, ana. quartam partem M. j. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. caß. recens extractæ, sacchari rub. ana ℥. j. mellis uiol. ℥. ij. olei cōmunis, olei de lilio, ana ℥. j. ß. hieræ picræ Gal. drach. ij. Fiat enema, quod ante pastum immittatur, eoq; semel in hebdomada utatur. Emisso enemate, si ægrotans iuuenis sit, in eoq; sit plenitudo, incidatur uena iecoraria dextri brachij, aut saluatella sinistri. Si ueró totius corporis plenitudo non adsit, sed tantùm circa lienem, aut renes affluere uideatur sanguis, saluatella tantùm incidenda est. Humor deinde in hunc modum concoquatur. Recipe serapij byzantini sine aceto (propter exiccationem) ℥. ij. serapij de epithymo, ℥. j. serapij simpl. de pomis redolentibus, ℥. ß. Stillatitiorum liquorū hemionitidos, buglossi, lupi salictarij, ana uncias duas, misceantur, & à secundo mane per hebdomam bibantur, repetendo alijs post octo diebus. Recipe diamoschi dulcis, unciam unam, utatur cum serapijs. Concoctis humoribus sic uacuetur. Recipe catholici ℥. vj. cōpositionis hamech, ℥. ij. uel iij. pro ægrotantis uiribus, serapij de bugloß. ℥. ß. excipiantur iure cōmunis medicinarū decoctii,

cti, adiectis foliorum sennæ, polypodij quer. ana. ℥ iij. epithymi (quod cæteris penè decoctis admisceri debet) drac. ij. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ rad. bugloss. unc. ß. sumatur postridie mane. Si autem ægrotus extenuatus sit, & uiribus imbecillis, omissa compositione hamech, sumat duntaxat unc. j. catholici cum iure dicti decocti. Vbi dies aliquot quieuerit, rursum humor concoquatur, & purgetur. Inter eas uerò enemate paulò antè tradito utetur. Rursum igitur in hunc modum concoquatur humor. Recipe serapij de pomis redolentibus, compositi, unc. j. ß. serapij byzantini, unc. j. serapij de epithymo, unc. ß. Stillatitiorum liquorum buglossi, fumariæ, lupi salictarij, ana unc. ij. Misceantur. & ab ægrota ieiuno diluculò bibantur per biduum: idemq; facere pergat alijs octo proximis diebus. uacuetur iterũ potione purgãte supra proximè tradita, sumpta, fiat deinde fotus super uentrem ex his quæ sequuntur. Recipe chamæmeli, meliloti, artemisiæ leptophyllæ, abrotani, ana. Manip. j. ß. polypodij quer. sennæ, epithym. ana. ℥. ß. Decoquantur in aqua, & uino albo, cum pauco aceti scillini, & in huius decocti iure immersis spongijs foueatur uenter manè & uesperi ante pastum. Deinde ungatur unguento sequenti. Recipe ol. de lilio, unc. ij. olei amygdal. dulcium, olei de capparibus, olei rutæ, ana unc. j. ß. olei chamæmeli, unc. ij. ß. cinnamomi, nigellæ, seminis anethi, seminis brassicarum, bennonindos puluerata, florũ genistæ pulueratorũ, ana. sesquidrachmã. croci. ℈. j. ammoniaci dissoluti in aceto scillino, ℥. semissem. Commistis omnibus fiat unguentũ, quo calido ungatur regio uentriculi, partesq; uicinæ, manè & uesperi, post fotum. Vtendũ embrocha. balneo, cum unctionibus in exitu balnei, ut Cap. proximo superiore traditũ est. Fiant dũtaxat cordi epithemata, quæ ibidem sunt demonstrata. Hic postremò

admon

admonendus Medicus, ne in hoc morbo uolens uentriculi cruditatibus consulere, ea exhibeat, quæ uehementer & calefaciunt, & siccant.

Morbo[illegible]

Catalepseos Curatio. Cap. XIX.

Signa. CAtalepsis est subita deprehensio, et occupatio tam mentis, tum corporis motu, sensuq; priuati. Qui hoc malo corripiuntur eam retinet partium corporis figuram, quæ erat cum correptus fuit, rigidis uidelicet neruis, à frigido, & sicco concretis. Si enim sedebat, sedens permanet: si genua flexerat, flexa manent. Oculi autem manēt aperti, quod musculus palpebram superiorem aperiens, rigidus manet, sensu & motu priuatus, ut cæteræ corporis partes, quoniã non solum cerebrum, sed etiam spiritus animalis in singulis corporis partibus concretus manet ab intemperie frigida & sicca, aut humore frigido, & sicco, & ad permeandum neruosa corpora, ac mouēdum ineptus. Oritur enim

Causæ. hic morbus non solum ab intemperie frigida & sicca, sed etiã ab humore melancholico frigido, & sicco, cerebri posteriora potissimum infestante. Differt hic morbus à Catoche, quod fiat à frigida, & sicca intemperie, aut à frigido, & sicco humore: Catoche uerò à bile flaua largiore, cum largiore etiam pituita in cerebro permista, ex quibus hæc frigida, et humida, somnum: illa calida, & sicca, uigilias inducit, magis tamen, & minus, pro nocentis humoris quantitate & qualitate. Ab Apoplexia quoque differt, quòd spiritus habeat affectos, & à frigido & sicco ueluti concretos, & propter id inepti redduntur ad uim & mouendi, & sentiendi in neruosa corpora transuehendam: sed quibus locis intercepti fuerint, quieti manent, fiuntq; partes illæ rigidæ: in Apoplexia uerò spiritus sunt integri, sed per obstr

obstructionem uentriculorum cerebri prohibentur in neruos sentiendi & mouendi facultatem conuehere. Manent itaque partes laxæ, & resolutæ, corpusq; situm, & priorē partium figuram commutare potest. Et à Lethargo differt, quòd in Lethargo refrigeratio immista sit humiditati, in Catalepsi uerò, siccitati. Respiratio in hoc morbo manet, sed exigua, illæsis adhuc quibusdam spiritibus manentibus, qui ob uitæ necessitatem respirationi potißimùm seruiunt.

Victus ratio pro causarum uarietate mutetur. Sit admodum tenuis, alatur ægrotus ptisanæ cremore, bibat mulsam, ad ignem accuratè coctam. Nutriatur aliàs singulis diebus, aliàs uno interposito die, pro medici prudentia. Quod ad curandi rationem attinet, si fuerit hic morbus ab intemperie frigida, & sicca, sine humore, fiat in hunc modum. Victus ratio. Curandi ratio.

Recipe dialtheæ, unc. ij. olei costini, unguenti Martiati, ana unc. j. ß. misceantur, & inungatur pars posterior capitis calide, & linteum superponatur calidum. Cùm uerò à paroxysmo liberatur, utatur electario solido, in rhomborum figuram ficto, quem diamoschum dulcem nominant. Sumat rhombum unum manè, lectum egrediens: & uesperi, lectum ingrediens. Quando uerò hoc mali ab humore frigido & sicco originem traxerit, curationis gratia primùm hoc enemate utendum. Recipe betæ, linozostidos, thymi, epithymi, stœchados Arab. ana. Manip. j. polypodij quer. sennæ, ana unc. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, ad tertias. Recipiantur huius decocti lib. j. ß. catholici, saccbari rub. ana. ℥. j. mellis anthosati. ℥. j. ß. olei chamæmeli, olei de lilio, ana. ℥. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod quacunque hora immittatur. Post hæc inungatur unguento superiùs proximè tradito pars capitis posterior. Vbi uerò à paroxysmo liberatus ad se redijsse uidebitur, concoquatur humor, deinde uacuetur. Recipe serapij de buglosso, serapij de epi-

thymo, serapij de stoechade, ana unc. j. ß. Stillatitiorum liquorum melissophylli, fumariæ, buglossi, ana. ℥. iij. Misceantur. & a ieiuno per triduũ appetente diluculo in tres æquas partes diuisa bibantur. Recipe diamoschi dulc. aut pliris cum moscho aut diambræ. ℥ ß. utatur cum serapijs. Deinde uacuetur. Recipe catholici. ʒ. vj. compositionis hamech. ʒ. ij. ß. serapij de buglosso. ℥. ß. Excipiantur iure communi medicinarum decocti, adiectis polypodij quer. ℥. ß. folior. sennæ. ʒ. iij. stoechados Arab. P. j. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. ℈. ij. conseruæ buglos. ʒ. ij. sumantur postridie mane sex horis ante pastum. Magno quoque usui erit sequens electarium solidum, in rhomborum figuram, ut solet, formatum. Recipe pul. pliris cum moscho, pul. lætitiæ Gal. pul. diamoschi dulc. an. ʒ. ij. conseruæ rad. buglos. ʒ. ij. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore melissophylli q. s. fiat electarium, ut dictum est, sumat rhombum unum quotidie, & mane cùm lecto egreditur, & uesperi cùm lectum ingreditur.

electari

Paralyseos Curatio. Cap. XX.

Resolutio neruorũ

PAralysis affectus est neruorum totius corporis, aut partis, dempto capite. Nam cùm caput, & reliquæ omnes corporis partes & mouendi, & sentiendi uim amiserint, hæc affectio non paralysis, sed Apoplexia appellatur. Cùm uero omnes corporis partes sub facie constitutæ motum & sensum, amiserint: aut ubi alteri laterũ dextro, aut sinistro id accidit, Paralysis nominatur. Quòd si alicui membrorum id euenerit, illius membri Paralysis esse dicitur, etiam si motum tantum amiserit, non sensum. Nam ubi partium aliquarum sensus tantum perijt, non resolutæ, sed sensu corpetic dicuntur: cùm Paralysis hoc est, resolutio,

lutio, potißimum dicatur, ubi motus deperditus est.

Tunc autem uniuersæ corporis partes sub capite constitutæ, faciei partibus illæsis, sensu & motu priuantur, cùm spinæ initium afficitur, ibi facta aliqua dispositione, per quam cerebri facultas ad ipsam peruenire prohibetur. Si uerò pars tantùm dimidia eius primi spinæ processus affecta fuerit, aut dextra, aut sinistra, omnes suppositæ partes resoluuntur, dextræ quidem dextra affecta, sinistræ sinistra. Pars autem aliqua tunc resoluitur, cùm neruus, qui eius motioni deputatus est, aut musculus affectus est. Hæ omnes resolutiones magna ex parte fiunt à multis humoribus crassis, & lentis, aut neruos, aut neruorum principia obstruentibus, & prohibentibus animalem facultatē, quæ sensum præbet & motum, ad membra transmitti. Frigus ingens, fortis quoque neruosorum corporum compreßio, ut propter casum, Paralysim efficere possunt. Multis indicijs ad huius affectus cognitionem nihil opus: partem enim eam, quæ motu priuata est, Paralysi laborare nemo nescit. A qua uerò causa, cùm ex ægri sermone, tum ex his quæ dicta sunt, facile erit deprehendere. Victus ratio in uniuersum calfaciens, siccans, atque attenuans esse debet, quæ pituitæ generationem probibeat. Moretur igitur ægrotus in aere calido, & sicco, qui si talis natura loci non habeatur, paretur industria, ignibus luculentis, suffitibus ex caryophyllis, & alijs id genus. Principio, primis saltem tribus diebus, tenuißimo utendum uictu. Sustineat itaque ægrotus inediam, solius melicrati contentus usu, aut ptisanæ pisanæ succo. Cibus posteà boni succi, & concoctu facilibus, natura calidis, & siccis uescatur, ut auiculis, perdicibus, ouis sorbilibus, amygdalis, & alijs id genus. Idem quoque cibi arte calidi & sicci reddantur, id quod fiet, si aut frixi, aut aßi fuerint. Panis sit biscoctus, aniso, aut mea

Causæ.

Victus ratio.

lanthio cum saccharo admisto. Ex oleribus, foeniculum, hyssopus, sampsuchus, saluia, satureia conducunt. Humida, & frigida uitentur, ut fructus, & pisces. Sitis quanta maxima potest ferenda, sitq; exiguus potus. Vino prorsus abstinendum, donec morbus desierit. Bibatur mulsa, cui saluia incocta sit, aut cinnamomum. Quòd si à uino ægrotus ob consuetudinem ægre arceri potest, aut uirium imbecillitas, uini usum suadeat, permittatur quidem, sed modicum, atque oligophorum, in morbi declinatione præcipuè, & minore periculo. Interdiu non dormiendum. Nocturnus uerò somnus sit mediocris. Exercitium, si eo ægrotus uti poterit, in primis utile. Omnes animi perturbationes uitet, lætusq; uiuat. In summa, omnia tam sumenda, quàm admouenda, facultate quadam naturali & calfaciendi, & siccandi prædita esse debent. Principio tamen multùm calfacientia cauenda sunt, siquidem hic morbus à causa interna fuerit, ne fluens initiò materia magis colliquetur, & fusa calore per uias ab ipso calore laxiores redditas ad fluendum magis prouocetur. Curandi ratio à sanguinis missione auspicanda, siquidem plenitudinis adfuerint indicia, atque ætas, corporis habitus, & similia permiserint. Sanguis autem à latere incolumiore mittendus, & moderatè, ne corpus refrigeretur. Cæterùm ante quam uena incidatur, aut hoc, aut simili enemate molliatur aluus. Recipe catholici, sacchari rub. an. ℥. j. mellis rosa. col. ℥. ij. olei chamæmeli. ℥. iij. salis com. ʒ. j. Excipiantur uvre communis enematum decocti, adiecto florum chamæmeli, melliloti, stœchados Arab. an. P. j. ante pastum inijciatur. Eductis fæcibus si omnia (ut dictum est) consentiant, mittatur sanguis. Humores deinde concoquantur, & uacuentur. Recipe mel. rosacei col. ℥. v. Stillatitiorum liquorum saluiæ, melissophylli, primulæ ueris, an. uncias v. Misceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per

Curandi ratio.

dies

dies quinque. Recipe diarrhodi abb. ℥. j. utatur cum serapijs. In hoc affectu oxymelite non utendum, quòd neruis propter acetum noceat: nec diamoscho, quòd sit calidior. Deinde uacuetur. Recipe agar. in pastillorum formam redacti, & in melle rosa. col. stillatitijsq; liquoribus betonicæ, & melissophylli infusi. ʒ. j. deinde exprimatur, fiatq; potio purgans. quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT VTATVR CATAPOTIIS.

Recipe Pil. asaieret, agarici in pastillorum formam redacti, ana. drachm. ß. cum stillatitio liquore saluiæ fiant pil. V. Sumantur in introitu lecti. Has pilulas non admodum efficaces sentiet ægrotus, cuius etiam rei admoneri poterit.

Recipe conseruæ acori col. drach. ij. sumantur postridie mane. Post hanc purgationem ungatur origo neruorum oleo chamæmelino, eoq; solo. Quiescet ægrotus dies aliquot, alia non sumens pharmaca: sed interea utetur enemate sequenti. Recipe betæ, helxines, linozostidos, saluiæ, hyssopi, origani, calaminthæ, ana. M. j. centaurij minoris. M. ß. agarici albi. unc. j. stœchados Arabi. florum chamæmeli, florum meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. Accipiatur iuris decocti lib. j. ß. hieræ Galeni. unc. j. mellis anthosati. ℥. ij. olei de lilio. ℥. iij. salis fossilis. ʒ. ij. Commistis omnibus fiat enema, quod reliquo omni post tempore, quoad sanus sit, bis in hebdomada iniciatur ante pastum, fecibus prius eductis, altero enemate suprà proxime dicto iniecto. Diebus aliquot à prima uacuatione transactis, humores pituitosos rursum extenuabimus, & expulsioni idoneos reddemus diebus sex, in hunc modum.

Recipe mel Rosacei col. uncias duas. serapij stœchados, unciã j. stillatitiorum liquorum primulæ ueris, saluiæ, betonicæ, ana. unc. ij. misceantur, & à ieiuno ad diluculum

per duos dies bibantur. Repetantur alijs post quatuor diebus. Recipe rosatæ nouellæ unc. j. utatur cum serapijs. Deinde uacuetur. Recipe pil. assaieret, pil. de agarico, ana ℈. ij. cum stillatitio liquore primulæ ueris fingantur pil. vij. sumantur ab ægroto cum primum experrectus fuerit. Recipe conseruæ acori col. ℥. ij. pil. diamoschi dulc. ℈. ß. misceantur, & postridie mane sumantur. ¶ Post hanc secundam purgationem inungatur origo neruorum oleo chamæmelino, cui tertia pars olei de lilio immista sit. Quiescat iterum dies aliquot, nulla sumens pharmaca, sed tantum utens enemate paulò ante tradito, ut dictum est. ¶ Tertiò, ubi dies aliquot quieuerit, concoquentur humores, in hunc modum. Recipe serapij stoechados, serapij conseruationis acori, oxymelitos scillitici à Democrito traditi. an. ℥. iij. stillatitiorum liquorum, saluiæ, primulæ ueris, betonicæ, sampsuchi, ana ℥. v. Misceantur, & à ieiuno per dies quatuor diluculò bibantur, & uesperi ante cœnam horis tribus, ut uis eorum feratur ad cerebrum. ¶ Repetantur alijs quatuor diebus si expedire uideatur. Recipe diamoschi dulc. ℥. j. ß. utatur cum serapijs. Deinde purgetur. Recipe pil. foetidarum Mesuæ, pil. cocci. pil. de agarico. an. ℈. j. Excipiantur stillatitio liquore betonicæ, fingantur pil. v. sumantur ad noctis dimidium. Recipe puluer. sacchari semel duntaxat cocti. ℥. ß. cum iure cicerum rub. fiat lotorium. Bibatur horis septem à sumptione pil. abstergendi uentris caligratia. Recipe theriacæ ueter. ℥. j. conseruæ florum rorismarini. ℥. j. ß. misceantur, & postridie manè sumantur, sex horis ante pastum. Confert plurimum, his peractis, huic malo febrem ephemeram arcessere, id quod efficient theriaca, mithridat. anacardina compositio. Hæc quoque compositio mollis, huic morbo, est admodum utilis. Recipe conseruæ acori col. ℥. iij. conseruæ anthos, conseruæ florum

stoech

stœchados, ana. ℥. j. pul. diamoschi dul. pul. pliris cum moscho, an. ʒ. ij. seminis pæoniæ ʒ. j. chartepit. recentis. M. ß. (si desit recens, substituatur siccæ. M. j.) cum sirupio conseruationis acori, fiat compositio mollis, de qua sumatur instar paruæ castaneæ alternis diebus, mane, & uesperi, cum lectum ingreditur. Theriacæ quoque simp. ʒ. j. cum stillatitio liquore uini, sex horis ante pastum, semel in hebdomada, iuuabit eximie. Anacardinæ quoque compositionis ʒ. j. sumpta mane & uesperi ab ægroto lectum ingrediente, uicem deplebit compositionis mollis prædictæ. Vbi ter, ut dictum est, ægrotus uacuatus fuerit, utatur errhinis, apophlegmatismis, gargarismis, sternutamentum cientibus, dictis in Cephalalgia pituitosa. Deinde laconico, aut hypocausto in hunc modum utatur. In uas idoneum immittantur lapides igniti, uino calido irrigati, aut huius decocti iure. Recipe saluiæ, hyssopi, chamæpityos, sampsuchi, foliorum lauri, pseudonardi, florum rorismarini, stœchados Arabicæ, florum chamæmeli, florum meliloti, an. q. v. Decoquantur in uino, & huius decocti iure lapides illi irrigentur. Ingrediatur uas illud ægrotus, in eoq; moretur, quam poterit diutissime mane, & uesperi. Poterit horum loco ægrotus balnea naturalia adire sulphurea, & aliquantulum aluminosa. Egressurus autem aut laconicum, aut balnea, sumat. ʒ. j. ß. compositionis mollis paulo ante traditæ, aut ueteris theriacæ: sicque deinde in lecto componat ut sudet. Vbi sudauerit, sudorq; abstersus fuerit, ungatur origo neruorum aut oleis, aut unguento paulo mox dicendo.

OLEA.

Recipe olei costini, olei terebinth. olei de lateribus, ana. ℥. ij. Misceantur, & fiat ut dictum est.

VNGVENTVM.

Recipe unguenti Martiati, unguenti Agrippæ, ana.

unciã j.ß. olei costini, olei nardini, olei de piperibus, ana, unciã j. sagapeni, opopanacis dissolutorum in uino, ana ℥. ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo neruorum origo ungatur calidè, ut dictum est. Potest & ex his commistis destillatio per ascensum fieri, & stillatitio liquore inde manante neruorum origo ungi. Vnctio quoque inibi facta ex axungia uulpis, aut taxonis, aut anseris, aut anatis plurimùm confert. Postremo cucurbitæ affigantur circa ipsam neruorum originem, deinde cæteris partibus, sensim ad membrum resolutum descendendo.

Paralyseos linguæ Curatio.

PRincipiò utendum enematibus, sirupis cõcoquentibus, & pharmacis uacuantibus uniuersalibus & particularibus, dictis Capite proximo superiore, quibus peractis, pars capitis posterior & ceruix & tẽpora ungantur oleis sequentibus. Recipe olei costini, olei nardini, olei de lilio, ana unc. j. ß. Misceantur, & ungantur partes suprà dictæ tepide, deinde pelle aut uulpina, aut leporina calefacta tegantur. Postremò uesicæ in ceruice excitentur, admotis cantharidibus (ablatis antè capitibus & alis) cum fermento, aut axũgia. Rumpantur deinde, & ficus fructus, aut brassicæ folia superponantur, & inde uacuata aqua mox loqui incipiet. Vtetur quoque ægrotus mollibus compositionibus corroborãtibus neruos, Capite proximò superiore traditis, & sequenti. Recipe nucis moschatæ, drac. j. castor. drach. ij. cum succo saluiæ fingantur orbiculi lupini similes, quos in ore sæpe habeat, aut nucis moschatæ fructum. Corpore quoque, ut dictum est, uacuato, uenas, quæ sub lingua sunt, incidere conferet, & mento cucurbitulam admouere. Aegrotus autem loqui perpetuò nitatur, linguamq́; non segniter exerceat.

Vesi

Vesicæ resolutæ Curatio.

CVrabitur purgantibus medicamentis superiùs traditis, & unguentis, & oleis. Conferent & hæc plurimùm. Recipe olei nardini, olei costini, olei mastichini, ana unc. j. ß. Misceantur, & his ungatur imus uenter, & inter fœmineum mané & uesperi calidè.

Anti paralyseos Curatio.

PVrgetur ægrotus, utatur roborantibus compositionibus, ungatur, ut proximè dictum est. Cæterùm & unctiones circa dorsum fiant.

Paralyseos à casu, aut percussione Curatio.

PAralysis, quæ casum, aut ictū repentè subsequitur, desperata est. Si uero paulatim, curari potest. Ipso igitur statim principio uena secanda, aluo tamen prius mollita, fæcibusq; eductis. Recipe cathol. sacchari semel dūntaxat cocti, ana. ℥. j. mellis à spuma purgati, unc. j. ß. olei comm. ℥. iij. Fiat enema cum iure communis enematum decocti, quod nulla mora iniiciatur. Ipsoq; eiecto incidatur uena media, etiam si plenitudo non adsit, modò tamen ætas, & uires non repugnent. Tantum autē mittatur sanguinis, quantum exercitato Medico uidebitur expedire. Vtetur deinde ægrotus uacuantibus medicamentis, & compositionibus mollibus neruos roborantibus superiùs traditis. Postremò origini nerviorum partis resolutæ, ipsi quoque parti admouebitur sequens emplastrum. Recipe farinæ fœnogreci, libr. ß. ammoniaci, ℥. ij. bdellij, ℥. j. ß. axungiæ anseris, ℥. ij. (facta iam paralysi, non ante) axungiæ uulpis, ℥. j. ceræ, q. s. fingatur emplastrum, quod loco antè dictis admouebitur.

Paralyſeos, à ſanguine Curatio.

INcidenda ſtatim uena, aluo tamen priùs enemate molita. Recipe cathol. ℥.j. mel. uiolacei, ℥.ij. olei chamemeli, olei uiolacei, ana ℥.j.ß. cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante paſtum immittatur, eoq́; emiſſo, incidatur manè iecoraria uena primùm, deinde ueſperi humeraria, poſtridie incidantur uenæ ſub lingua. Si alius quoque humor exuperare uideatur, uacuetur, habita ratione & humoris ipſius, & uirium ægrotantis. Vtatur deinde compoſitionibus mollibus temperatis, in hunc modum. Recipe conſeruæ acori col. conſeruæ roſarum, conſeruæ bugloſſi, ana ℥.j.ß. pul. diamoſchi dul. pul. pleris cum moſcho, ana ℥.ij. pul. diarrhod. abb. pul. electar. trium ſantalo. ana ℥.j. Excipiantur ſyrapio conſeruationis acori, fiatq́; compoſitio mollis, de qua ſumat inſtar caſtaneæ matutinis horis, ante paſtũ, & ueſperi cùm lectum ingreditur. Vngatur quoque ſequentibus oleis. Recipe olei chamæmelini, ℥.iij. olei de lilio, ℥.ij. olei coſtini, ℥.j. Miſceantur, & illis calidis neruorum origo ungatur. A flaua, & atra bile rarenter Paralyſis oritur.

Spaſmi Curatio. Cap. XXI.

SPaſmus eſt, inquit Gal. qui neruos, muſculoſq́; in eum cogit affectum, in quẽ ab animali facultate, cùm naturalem habitum ſeruarent, ducebantur. In hoc enim malo nerui & muſculi in eas partes attrahuntur, quibus inaſcũtur. Nam attractio fieri non poteſt, niſi ad ſuam originem retrahatur muſculus. Hac autem ſola ratione ſpaſmus in conuulſis partibus à motu naturali differt, quòd præter uoluntatem fit.

Cauſa. Hic autem motus inuoluntarius fit aut à repletione, & humorũ plenitudine, aut à uacuatione, & ariditate, aut per conſenſum alicuius partis: nonnunquam à flatibus: de quibus

poſt-

posterius dicetur. Conuellitur interdum uniuersum corpus, faciei partibus illæsis: tunc certum est, communem omnium qui sunt infra faciem neruorum originem, hoc est primas spinalis medullæ partes, affectam esse, ipsiq; adaptanda remedia. Si uerò simul cum uniuerso corpore faciei partes conuellantur, ut sæpenumero labra conuulsa uidentur, oculi, cutis frontis, tota mandibula, linguæ radix, partibus illis sic laborantibus, non solum spinæ initium, sed etiam cerebrum affectum est. Conuellitur plerunque pars aliqua tantum corporis, cuius conuulsio declarat neruum, qui eius motioni deputatus est, aut musculum esse affectum.

Conuulsionis autem uniuersi corporis tres sunt species. Prima Græcis τέτανος, Latinis rigor dicitur. Est autē cùm ceruix unà cum reliquo corpore immobilis manet, neutramq; in partem inflectitur, sed recta in utranque partem iuxta intenditur. Altera Græcis ἐμπροσθότονος, hoc est, ad anteriora tēsio, dicitur. Est autē cùm caput, ceruix, corpusq; reliquum in pectus contrahitur. Tertia, ὀπισθότονος dicitur, hoc est, ad posteriora tensio. In hac enim caput & ceruix cum reliquo corpore in dorsum conuellitur. Fit autē omnis conuulsio, uti diximus, aut à repletione, aut ab inanitione, aut à flatibus, aut per alicuius partis consensum.

Spasmos à repletione esse cognoscetur, si similem quempiam repente, aut statim ab initio morbi, uel non multò post principia corripuerit, præsertim si temulētus fuerit, ac plenus homo, in otio uidelicet degens. Nerui enim frigidis, & glutinosis humoribus, ex quibus etiā nutriuntur, replentur: unde conuulsionē patiuntur, quemadmodū uidemus lora & chordas, cùm humiditate multa madent, in humorem præter naturā attolli, sicq; interdum tendi ut rumpantur. Victus ratio in hac conuulsione, calida sit, & sicca, sicut prius dictum est in Cephalalgia pituitosa, Apoplexia, & Paralysi. Causæ & Signa. Victus ratio.

Quod

Curandi ratio. Quod ad curandi rationẽ attinet, iisdem enematibus, syrupis concoquentibus, uacuationibus, & uniuersalibus, & particularibus, ut in Paralyseos curatione utendum, iisdem quoque compositionibus mollibus, neruosa corpore roborantibus. Toto rite purgato corpore, balnea præscripta naturalia, ut sulphurea, salsa, aluminosa adeunda, atque à nobis ex sulphure, alumine, & sale in aqua coctis fieri possint: aut quæ ex herbarum decocto hunc in modum parantur. Recipe maluarum, altheæ, an. M. ij. chamæpityos, saluiæ, betonicæ, stœchad. helichrysi, chamæmeli, pseudonardi, fol. lauri, an. M. j. ß. seminis lini, semi. fœnigræci, an. ℥. iiij. caput unum, aut duo, canis, aut uulpis. Decoquantur in aqua, qua lauetur ægrotus, totus quidem uniuerso corpore conuulso, aut ea tantum pars, quæ conuulsa est: idq; fiat mane ante pastum, & uesperi ante cœnam. Cùm autem balneum egredietur, ungatur tota ceruix, & uertebræ dorsi ungento sequenti. Recipe olei de lilio, ol. lumbricorum, medullæ cruris uaccæ, pinguedinis caudæ arietis, an. ℥. j. ß. ol. costini, ol. terebinth. an. ℥. ij. castor. piperis, an. ʒ. j. ß. pyrethri. ʒ. ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo partes prædictæ ungantur. ¶ Si autem à sanguinis copia conuulsio fuerit, uacuetur, secta cubiti media uena, parcius tamen quàm copia exigit, ne uires symptomati occursuræ deiiciantur. Præstat igitur uacuationem partiri, quàm semel quantum necesse est uacuare. Ante tamen sanguinis missionem mollientibus enematibus aluus eluenda, ut antè sæpe monuimus: deinde aeribus utendum, & unctionibus superius demonstratis. Valenter quoque conuulsæ partes continendæ sunt, & motibus inordinatis resistendum.

Causa & Signa. Spasmus ab inanitione, & siccitate motus uehementes, sudores, & labores, uigiliæ, alui deiectiones, sanguinis eruptiones, uomitus modum ualde excedentes, famem, curas, solicitudines

nesq; subsequi solet. Si enim haec praecesserint, sequaturq; conuulsio non immeritò siccitas illius causa existimabitur. Si verò ex febribus ardentibus exiccato toto corpore conuulsio accidat, malum hoc maximum est. Nam omnium conuulsionum, quae ex siccitate fiunt, haec est pessima. Omnes autem conuulsiones à uacuatione, aut ariditate sunt curatu admodum difficiles, quoniam longum tempus exigitur ad neruorum siccitatem remouendam, morbi autem acerbitas tempus non expectat, quin subitò uires resoluit, & exitium affert. Victus ratio sit humectans. Iusculis utatur carnium succulentis, carnibus optimis conitusis. Principiò utatur aqua hordei, in qua cancri fluuiatiles, & testudines decoquantur, non autem uino, quia materias in neruos penetrare facit. Tandem tamen eo utetur, sed dilutiore. Diluatur autem aqua hordei solùm. Et eo quidem utetur tantùm in pastu, extra pastum autem, aqua superius dicta. Balneo etiam utetur aquae dulcis tepidae. Quòd si caliditas appareat, decoquantur lactucae, uiolae, folia cucurbitae, folia salicis in aqua balnei. Cùm autem balneum egreditur, ungatur totum dorsum oleo aut uiola, aut rosa, aut cucurbitino, ne humiditas balneo quaesita exhalet. Plurimùm etiā huic affectui confert balneum ex capitibus & intestinis ueruecum, & oleis clementibus. Inter pastus autem utatur electario sequenti. Recipe conser. uiolarum, conser. buglos. an. ℥. j. nucleorum nucum pinearum mundatorum (neruorū enim humiditatem reparant) maceratorum in stillatitio liquore rosarum. ℥. ß. carnium testudinum praeparatarum. ℥. ij. pul. electa. resumptiui, pul. diatrag. frig. an. ʒ. ij. sacchari dissoluti in stilla. liquore florum uiola. q. s. fingātur morsuli ponderis. ℥. ß. In uniuersum, qui hoc malo infestantur, ut hectici curentur. Spasmus à flatibus, Arabes Aleuzen appellant, citò fieri, & desinere solet. Qui si fortè non cesset, resoluantur

Victus ratio.

soluantur flatus illi locum fricando pannis calentibus, & ungendo oleis digerentibus, qualia sunt oleum lumbricorum, & chamæmelinum. Vtq; non redeat, dissoluatur theriaca in aliquo dictorū oleorum, & locus ungatur. Spasmus per consensum alicuius partis fit nō ob materiam, quæ neruosa corpora implere possit, aut ob inanitionem, materiæq; penuriam, sed fit ubi à parte primò patiente substantia quædam aut spiritalis, aut fluida, alterata per continuitatem partibus ad cerebrum effertur, quæ quidem substantia mole interdum est minima, cæterùm qualitate est maxima. Sic autē contingere solet iis, qui morbo Comitiali per partis alicuius consensum laborant, aut qui à scorpio, aut alia uenenata fera icti sunt. Hanc uerò noxiam aut substantiam, aut qualitatem, cerebrum ut à se expellat hoc motu concutitur. De hac autem morbi Comitialis specie superiùs est dictum. Si uerò ob alicuius uenenatæ feræ ictum conuulsio accidat, attendum initiò erit, ut uenenum extrahatur, id quod efficies, si parti percussæ aut galli, aut gallinæ anum deplumatū admoueris, rostro cōpresso, ut ano etiam respiret. Sic enim uenenum extrahet. Theriaca quoque parti punctæ apposita aut uenenum, aut eius qualitatem è profundo attrahet, atq; euacuabit. Idem præstabit cucurbitula illi uulnusculo affixa, ipso tamen priùs latiore facto, locoq; toto in circuitu scarificato. Confert etiā cauterijs latioribus ignitis inurere uulnus, ipsum autē deinde porri seminibus cum sale tritis, aut allijs, aut cepis crudis, aut coctis, aut ipsarū succo illinere oportet. Vbi autem crusta ceciderit, ante diem quadragesimum, aut sexagesimum, prohibendum uulnus cicatrice induci. Ad quam si properabit, aut uites, aut ficulneo cinere uulnus rursus aperies. Spasmus uerò si neruo puncto non à uenenata quidem fera, sed ferro acuto contigerit, teneatur foramen apertū, ut sanies expiret, quæ retenta putresceret.

Quod

Quod si quidem angustius fuerit, ferro latius fiat. Vnguentum deinde multum siccans, ac digerens, tenuium partium, quale est unguentum apostolorum dictum: aut quod eo fortius est, basilicum. Quoniam autē puncto neruo dolores plerunque uehementissimi adsunt, ad eorum mitigationem loco puncturæ imponetur oleum de euphorbio, si quidem ægrotus robustus fuerit: sin delicatus, terebinthina oleo rosa. mista, aut oleum sabinum, aut quoduis aliud tale, quale est oleū, cui terræ lumbrici fuerint incocti. his enim oleis parte puncta fota dolor sedari solet. Si tamen ipsum hisce remedijs non uinci contingeret, stupefacientibus utendum, ut pane cū albi papaueris decocto: aut quod uehementius erit, cū ipso opio. Si nec sic quoq; dolor cōpescatur, neruus transuersus secetur, dorsi autē spina oleo de lil. aut ol. terebin. ungatur.

Cynici Spasmi Curatio. Cap. XXII.

EST autem musculorum mandibulariorum resolutio, in qua os, & nares, & omnino media faciei pars in obliquum declinant. Pars autem ea, quæ peruersa apparet, non resoluta est, sed opposita. Nam ut resoluto musculo, qui dextram labri partem mouet, pars ea in sinistram deflectitur: sic si is, qui sinistram mouet, resolutus fuerit, ea in dextram declinat: haud aliter & totam mandibulā in aduersam partem deflecti contingit. Si fuerit hæc affectio cum delirio, forte arguit Apoplexiam: si cum ratione, à neruis è ceruicis uertebris procedentibus efficitur. Potest hoc pathema & à cōuulsione, & à Paralysi oriri. Se fit à conuulsione ex plenitudine, fit subitò: si uerò à conuulsione ex ariditate, paulatim. Siue autem à conuulsione ex plenitudine fuerit, siue à Paralysi, ea omnia conducunt medicamenta, quæ in Paralyseos, & Spasmi curatione produximus, præter

gargar

gargarismos, errhina, & sternutamenta cientia. Vniuerso igitur corpore, ut ibidem dictum est, purgato, sequentibus utemur.

GARGARISMVS.

Recipe origani, hyssopi, thymi ana. Manipul. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. Accipiantur uero decocti, unc. xvj. oxymel. scillitic. unc. ij. Misceantur, fiatq; gargarismus, quo utatur manè ante prandium, & uesperi ante cœnam.

AVT SIC FIAT.

Recipe sinapi, unc. j. ß. decoquatur in libra una uini ad tertias, adiectis oxymelitos scillitic. ℥. ij. hieræ picræ, ʒ. ß. fiat gargarismus, quo utatur ut dictum est.

ERRHINA.

Recipe nigellæ Romanæ maceratæ horis xij. in aceto, drach. j. pyrethri, scrup. ij. Excipiantur succo maioranæ, fiantq; errhina, quibus tepidis utatur ieiunus.

STERNVTAMENTVM IRRITANTIA.

Recipe piperis, pyrethri, euforbij, ana. ʒ. ß. fiat pulvis qui in nares flando immittatur. Si passio hæc à paralysi fuerit, ungantur ceruix, frons, & tēpora, oleis sequētibus calidis. Recipe olei costini, olei terebinth. olei lumbricorum ana unc. iij. Misceantur, & fiat ut dictum est. Si uerò fuerit à conuulsione, ungantur prædictæ partes sequentibus. Recipe ol. de lilio, olei costini, olei terebinth. olei lumbricorum ana unc. j. ß. Misceantur, & fiat ut dictum est. Cucurbitulæ primæ ceruicis uertebræ affixæ, & secundæ, summā quoq; opem afferent. Sanguinis item missio è uenis, quæ sub lingua sunt. In hoc affectu, etiam ab utraque causa, cōfert in ore tenere frustum nucis moschatæ. Dimidia autē nucis moschatæ pars oleo costino paulisper macerata, si in ore frequenter habeantur, multò plus auxilij feret. Victus ratio in hoc

male

malo eadem cum ea, quæ obseruari solet in Spasmo, aut Paralysi à plenitudine, prout ab altero illorum ortum habet, præterquam quod hoc morbo laborantem in tenebroso loco morari oportet. Hic morbus, si febres sequatur, incurabilis est. Multa de morbi huius curatione, haud sane contemnenda, in Philonio uidere est.

Stuporis Curatio. Cap. XXIII.

SI crura, aut membrum aliquod stupeat, racemorũ calcatio confert, aut in musto particulam affectam immergere. Stupor enim Paralysis est imperfecta, curatur igitur ijsdem penè præsidijs: non enim tam uehementia medicamenta adhibenda sunt.

Catarrhi Curatio. Cap. XXIIII.

TRes sunt defluxus humorum è cerebro in subiectas partes differentiæ. Aut enim ad os, & fauces humor delabitur, & tunc Græcis κατάῤῥους, Latinis Destillatio dicitur. Aut ad nares decũbit, κόρυζα, Græcis, Latinis Grauedo uocatur. Vbi uerò ad asperam arteriam destillat humor, βράγχος Græcis, Raucedo Latinis appellatur.

Horum autem defluxuũ frigiditas interdum causa est, humores qui sunt in cerebro constringens. Interdum caliditas, humores eosdem dissoluens. Omnia quoque quæ caput immodice replere possunt, huiusce modi defluxum excitant: qualia sunt uinum immoderatiùs ingestum, balnea calidiora, cibus crudus qui in uentre permanet, neque excernitur. Præterea illa, quæ uaporum copiam ad cerebrum transmittunt, ut allia, cepæ, sinapi, raphanus, & odoramenta supra modum calida. Vitentur igitur hæc omnia. Vtendum cibis facilibus concoctu, & boni succi. Liberaliùs prandendum, quàm cœnandum his, qui destillatione laborant. Iidem interdiu ne

dormiant, nec supini noctu iaceant. Ventos Austrinos fugiant, qui & cerebrum replent, & humores dissoluunt. Vitent & Aquilonios, qui humores constringunt. Vitentur autem hæc omnia non solum ab his, qui destillationibus iam laborant, sed & ab his, quibus cerebrum humiditatibus plenum est, & ad destillationes occasione uel leuissima paratum. Caput autem humoribus refertum cognoscitur ex ipsius grauitate, ex insolenti somnolentia, & ad motus uoluntarios pigritia, & cum ueluti in seipso languidus homo appareat. Ex uisu solito caliginosiore, auditu quoque hebetiore. Principio etenim neruorum humectato, hæc omnia euenire necesse est. Humor autem, qui è cerebro in subditas partes delabitur, interdum calidus est, nonnunquam frigidus: & causa interdum calida, ut dictum est, interdum uerò frigida. Si igitur materia sit calida, à calore liquente destillans: aut frigida, à frigore comprimente delabens, materia & causa eadem remedia requirunt. Si uerò materia sit frigida, & causa calida, aut contra: materia, & causa remedia contraria postulant. Vrgentioris igitur maior habetur ratio, altero interim non neglecto. Humor autem destillans si calidus fuerit, acris plerunque est, [illegible] incalescit, atque cum [illegible] febris magna [illegible] tur, [illegible] humor albus, & [illegible] res ferè decumbit, [illegible]

Curatione. *Quod si facies quoque rubescat, & oculi, cum tensione [illegible], incidatur uena cubiti dextri exterior, (si quidem nihil sit, quod sanguinis missioni repugnet) aut media. Sanguis autem pro laborantis uiribus mittatur. Ante tamen quam uena secetur, molliatur aluus enemate sequenti. Recipe maluarum, althææ, linozostidos, helxines, an. M. j. quatuor sem. frig. maior, an. ʒ. j. ß. hordei. P. j. ß. decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ. ℥. j. sacchari semel duntaxat cocti. ℥. j. ß. ol. uiola-*

cei ℥.iij. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum iniiciatur, eoq; eiecto, & fecibus eductis, incidatur uena, ut dictum eſt. Materia deinde concoquatur in hunc modum.

Recipe ſerapij de ziziphis, ſerapij uiolacei, ana ℥.ij.ß. iuris decocti hordei. ℥.ix. Miſceantur, & appetente diluculo à ieiuno bibantur per triduum.

AVT HOC APOZEMATE VTATVR.

Recipe glycyrrhizæ.℥.j. ziziphorum, mixorum, an.℥.ß. quatuor ſemin.frig.maior, an.ʒ.ij.ß. ſeminis papauer. albi.ʒ.j.ß. trium florũ com. an. P. j. Decoquantur in ſ.q. aquæ, donec dimidium abſumatur. Recipiatur iuris decocti colo transfuſi lib.j.ß. adiectoq; ſaccharo.q.ſ. dulcedo inducatur, dein depuretur, & ſantalorum citreorum.ʒ.ij. additis, ſapore, & odore iucundiore reddatur. De hoc apozemate in aurora bibat ad.iiij.℥.per dies quatuor. Humoribus concoctis, purgetur ut ſequitur. Recipe rhabar. ſelecti.ʒ.j.ß. oxyphœnicorum unc.ß. macerentur in ſtillatitio liquore intybi ſatiui latioris, horis.xij. Dein ualide exprimantur, & colentur. & adiectis ſerapij roſacei purgatorij de infuſione roſarum.℥.ij. fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina ſumatur. Si uerò ægrotus inops fuerit, & ſuperior potio carior uideatur, utatur ſequenti uiliore, nec minus utili.

Recipe caſ. recens extractæ.ʒ.vj. electuar. de ſucco roſa. ʒ.iij. ſerapij uiolacei.℥.j. iuris decocti pectoralis.℥.iiij.ß. Commiſtis omnibus fiat potio purgans, quæ ſumatur hora quarta matutina. Nec ſit Medicus unica euacuatione contentus, ſi humor abundare uideatur, rurſum igitur uacuetur, deinde ad ea, quæ humorum defluxum ſiſtunt accedendum hunc in modum, ſi materia non admodum calida ſit.

Recipe boli Armen. lotæ in ſtillatitio liquore roſa.℈.ij. puluerentur, & cum ſerapio uiolac.q.ſ. miſceantur, & ſumantur ab ægroto cum lectum ingreditur. Si humor, qui

destillat, salsus percipiatur, addatur spicæ nard. ℈. ß. Aut utatur electario sequenti, ipso somni tempore. Recipe boli Arme. lotæ in stillatitio liquore rosa. ʒ. iij. amyli. ʒ. ij. tragacanthæ, gummi Arabici, ana. ʒ. j. ß. sacchari candi unc. j. Adiecto serapio violaceo, aut (si materia sit valde calida) serapio de papavere q. s. fingantur orbiculi in lupinorũ modum, quos in ore sæpe habeat, præcipue noctu inter dormiendum. Interdiu quoque sequenti electario frequenter utatur. Recipe pul. diatrag. frig. pul. diapapaver, ana. ʒ. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosa. q. s. fingatur electarium solidum, in rhombi figuram, habeat sæpe in ore. ¶ Si verò materia non admodum calida sit, satis sit pãrum diatrag. frigidæ in ore habere, illudq; frequenter. Quòd si iam dicta non faciant satis, hæc addantur. Recipe conservæ rosa. antiquæ. sesquiunciam, diacodij. ʒ. ij. pul. diatraga. frigidæ. ʒ. iij. excipiantur serapio rosa. fiatq; in eclegmatis modum, habeatur in ore frequenter, paulatimq; deglutiatur. ¶ Suffitus quoque non parum conferunt. Olfaciat igitur acetum effusum super lapidem ignitum. Torreantur fabæ, quas in aceto maceratas odoretur, frons deinde, & testiculi in viris, in mulieribus mammæ, & pedum soleæ oleo violac. & ol. nymph. æquis portionibus mistis linantur. Hic quoque pulvis anteriori capitis parti inspergatur, cùm lectum ægrotus ingreditur. Recipe omnium santalo. ana ʒ. ij. baccarũ myrthi. ʒ. iij. coriandri præparati. ℥. semissem. rosarum rubrarum, florum nymphææ, ana. P. j. ß. fiat pul-

Signa. vis, quo utendum, ut dictum est. Humor autem destillans si frigidus fuerit, frons plerumque & caput undiq; distenditur, ossaq; ethmoidea clauduntur, ita ut non vox per nares libere transmeare queat. Stillat quoque è naribus crassus, & pituitosus humor. Corpus vacuandum per ea, quæ pituitam purgant, quam quidem ad rem plurimum confert

additi

nibilominus enematis iniectio, quale est hoc quod sequitur. Recipe maluarum, helxines, betæ, ana. M. j. betonicæ, origani, calaminthæ, ana. M. semissem. florum chamæmeli, florum stœchados Arab. florum rorismarini, ana. P. j. & dimidietum. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidiæ partis absumptionem. accipiantur iuris decocti sesquilibra. cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana. ℥. j. mellis anthosati. ℥. j. ß. olei com. ℥. iij. salis. drach. j. Commistis omnibus fiat enema. immittatur ante pastum, eoq; utatur quoties alui subductione opus fuerit. Concoquantur deinde materiæ hunc in modum. Recipe serapij de hyssopo, serapij stœcha. mellis rosacei colati, ana. unc. j. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, sampsuchi, æliaati, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno in tres æquas partes partita, diluculò per triduum bibantur.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe glycyrrhizæ. ℥. j. radicum rusci, asparagi, graminis, acori, ana. ℥. semissem. betonicæ, melissophylli. hyssopi. sampsuchi. adianti recentis, ana. M. j. uuarū passarum, detractis uinaceis, ficorum pinguium (propter pectus) ana. sesquiunciam, florum stœchados Arab. rorismarini, & sambuci, ana. P. j. ß. triũ florum communium, ana. P. j. Decoquantur in aqua iustæ quãtitatis tantisper dum dimidium absumatur, dein colo transfundantur. Accipiantur iuris decocti. ℥. xvj. tantum admisceatur sacchari, quantum ad dulcedinem inducendam satis esse uidebitur. Dein depuretur, & adiectis cinnamomi selecti, pulueris iridis, ana. ʒ. j. ß. nucis moschatæ. ʒ. iij. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Diebus quatuor, aut quinque ab ægroto. ℥. iiij. appetente diluculo bibantur. Deinde uacuetur. Recipe pil. cocci. ℈. ij. pil. de agar. (propter humorem in pectus iam delapsum)

℥. ß. cum stillatitio liquore hyssopi fingentur pil. vij. quæ sumantur circa noctis dimidium. Domi postridie manendum, horisq́; vij. à sumptione pil. utatur lotorio superius frequenter repetito. Si pilulæ displiceant, utatur sequenti potione. Recipe cathol. ℥. ß. agarici recens in pastillorum formam redacti, in oxymelite simplici, & stillatitijs liquoribus betonicæ, & adianti macerati, & expressi. ʒ. j. ß. diaphœnici. ʒ. ij. serapij adianti. ℥. ß. Excipiantur more decocti pectoralis, adiecto stœchados Arab. P. j. fiatq́; potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT BOLO SEQVEN-
TI VTATVR.

Recipe cathol. ℥. ß. diaphœnici. drachm. iiij. adiecto saccharo fingatur bolus, qui circa crepusculum sumatur. Recipe theriacæ vet. ʒ. j. conseruæ buglossi. ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur. vj. horis ante pastum. Vniuersi corporis uacuatione præmissa, capiti tandem, quod mali fons est, topica sunt adhibenda remedia, tum quæ ipsum peculiariter purgent, tum roborent. Vtendum autem hoc ad rem primum errhinis, sternutamenta cientibus, apophlegmatismis, & gargarismis.

ERRHINA.

Recipe succi Betæ. ℥. j. ß. iuris decoctæ maioranæ. ℥. iij. mellis. ℥. j. ferueant una parumper ad ignem, & inde fiant errhina, quibus dies aliquot utatur ieiunus. Poterit & ualentioribus uti, in hunc modum. Recipe succi radicis betæ. ℥. ij. pyrethri, piperis, nigri, ana. ℈. j. uini albi. ℥. j. ß. Misceantur, & utatur ægrotus, ut superius dictũ. Pro succo radicis betæ, substituere licebit succum radicis plantaginis.

AVT SIC FIAT.

Recipe succi radicis iridis. ℥. iiij. ex eo errhina fiant. Possunt & fieri ex felle capræ, aut bouis, eruntq́; longe ue-

hement

hementiora. Cæterùm non hæc fiant, nisi materia maiori ex parte, ut dictum est, uacuata. Sternutamenta autem excitentur puluere ueratri albi, aut piperis nigri.

APOPHLEGMATISMI.

Recipe mastich. ℥. j. corticis radicis cappar. ʒ. ij. pyrethri. drachm. iij. piperis nigri. ʒ. j. ß. uuarum passarum. ℥. ß. Commisceatur, & in panno raro lineo inuoluta manducentur per horæ dimidium ante pastum mané, & uesperi.

AVT SIC FIANT.

Recipe mastich. ℥. j. cubebarum. ʒ. ij. piperis. ʒ. j. corticis radicis capparis. ʒ. j. ß. fiat puluis, de quo, quantum capit argenteum cocölear, à ieiuno, quanto tempore superiùs dictum est, semper expuendo mandatur. Gargarismus postremo utendum loco, principio sane catarrhum magis irritauerit. Hunc autem in modum fiant. Recipe hyssopi. M. j. ß. saluiæ. M. ß. uuarum passarum detractis uinaceis. ℥. ß. cubebarum. drachm. ij. ß. pyrethri. drachm. iij. corticis radicis cappar. drachm. ij. Decoquantur in aqua iustæ quantitatis ad tertias. Recipiantur huius decocti libr. j. oxymelitos scillini. ℥. ij misceantur, fiatq; gargarismus. Porrò ne materia rursus accumuletur, pilulis sequentibus utendum. Recipe pil. de hiera simpl. aut afaier. drachm. ij. agarici in pastillorum formam redacti. ℈. j. ß. Misceantur, adiecto melle rosaceo. q. s. fingantur inde pil. vj. ponderis. ʒ. minus, è quibus sumantur tres, bis per singulas hebdomadas ab ægrotante horis duabus à cœna, cum se in lecto dormiturus componet. Si enim in pilulas, quæ fieri debent, aliquid de scammonio, aut turpeto, aut aliquo alio id genus pharmaco uehementer laxatiuo fuerit, sumantur saltem quatuor horis à cœna: si uerò totæ uehementer solutiuæ fuerint, sumendæ sunt circa noctis dimidium.

¶ Ex perorrinis, quæ cerebrum peculiariter purgant,

nunc ea dicenda sunt, per quæ toti capiti robur addi potest, partim sumpta, partim admota. Hæc autem quæ sequuntur sumenda sunt. Recipe electar. diamoschi dul. in rhomborũ aut tessellarum solidam formam redacti, unc. ij. Sumat ægrotus tessellam unam duabus horis à cœna, cùm lectum ingreditur. Præterea sumat drac. j. theriacæ vet. manè horis sex ante pastũ semel in hebdomada tempore frigido. Quibus autem diebus nihil aliud sumpturus est, utatur electario sequenti. Recipe pul. diambræ, pul. diamoschi dul. ana ʒ. ij. conseruæ acori, conseruæ florũ stœchados, ana drach. ij. ß. sacchari in stillatitio liquore sampsuchi dissoluti, q. s. fingatur electarium solidum in rhomborum figuram. Sint autem singuli ponderis, drach. ij. ß. Sumat ægrotus rhombũ unum quotidie manè horis tribus ante pastum, si quidem aliud nihil sumpturus est. Si fortè ægroto mollis consistentiæ electariũ magis placeat, fiat in hunc modum. Recipe conseruæ acori col. conseruæ florum rorismarini, conseruæ stœchados, ana unc. j. ß. pul. pleris cum moscho, pul. diamoschi dul. ana drach. ij. cubeberum, nucis moschatæ, ana drach. j. ß. Misceantur, adiecto oxymelite scillino q. s. fiatq; electariũ molle, quo utatur loco electarij solidi prædicti: & sumat de eo quotidie manè quãdo (ut diximus) nihil aliud sumpturus est, instar auellanæ magnæ. Si quicquã adhuc è cerebro defluere videatur, hoc pacto reprimatur. Recipe spicæ nardi, ʒ. j. mastich. ʒ. ij. ß. bole Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosæ ʒ. ij. gummi tragacanthæ, gummi Arabici, ana ʒ. j. sacchari candi (ut nos appellamus) unc. j. adiecto serapio de ziziphis fingantur orbiculi lupinis similes, qui retineantur in ore, noctu præsertim inter dormiendum, quo quidem tempore destillationes maxime urgent. ¶ Sola quoque spica in ore, interq; dentes retenta, nocturno tempore, huiuscemodi humorum defluxum sistere potest. Quæ sequuntur exterius admotæ

mota capiti, ipsum roborant, materiamq́; exiccant. Recipe melissophylli, betonicæ, sampsuchi, origani, ana. Manip. ß. nucis moschatæ, caryophyllo. sandaracæ, ana. drach. ij. cocci infectorij, maceris, ana. drach. j. ß. thuris, mastiches, ana. drach. iij. rosarum rubr. P. ij. hæc in tenuissimum puluerem redacta panno sericeo rubro, & raro insuantur, fiatq́; in pileoli modum acu interpuncti, quem gerat, auferens interim aliquid de cæteris capitis tegumentis, ne capite nimium calefacto rarefiant pori, sicq́; facilius ab externis nocumentis lædantur. Quod si quidem pileolus si displicuerit, eumq́; gerere recuset, illius loco utendum sequenti puluere, qui anteriori capitis parti inspergatur ægroti, cum lectum dormiturus adit. Recipe nigellæ Romanæ torrefactæ, cocci infectorij, ana. ʒ. j. ß. corticis citri sicci, ʒ. iij. caryophyllorum, ʒ. ij. ß. agallochi, ʒ. ij. melissophylli, sampsuchi sicci, ana. ʒ. j. rosarum rubr. ʒ. ij. fiat puluis, quo utatur ut dictum est. Aestate uerò addantur santalorum citrinorum, & baccarum myrti, ana. ʒ. ij. Inopes uerò uiliore hoc utentur præsidio, non minus tamen utili. Recipe milij torrefacti partes tres, salis torrefacti partẽ unam, è panno lineo raro fiant sacculi duo, qui calidè admoueantur parti anteriori capitis, alter post alterum ante pastum. Hanc quoque ad rem odorifera plurimum conferunt, qualia sunt hæc. Recipe ladani, unc. ij. styracis calamitidis, galliæ moschatæ, ana. unc. ß. agallochi, caryophyllorum, cubebarũ, ana. drach. j. cum muccagine gummi tragacanthæ extracta cum stillatitio liquore maioranæ fingatur globulus, qui in medio perforetur, huncq́; ægrotus frequenter odoretur. Nigella quoque Romana torrefacta, panno aut lineo, aut sericeo raro inclusa, sæpeq́; olfacta confert. Non minori sunt usui suffitus, in hunc modum parati. Recipe aristolochiæ rotundæ, thuris, mastiches, caryophyllorum, ana. drachm. j. ß. arsenici citrini, drachm. iij.

adiecto butyro, aut adipe vaccino fingãtur pilulæ, quæ prunis superponãtur, fumũq; hauriat ægrotus ore & naribus, manè, & vesperi ante pastũ. Aut pyrethro, & arsenico citreo simul æquis portionibus mistis, adiecto recenti butyro fingãtur pilulæ, quibus superpositis prunis utatur ægrotus ut dictum est. Aut ex arsenico, & pyrethro, addito oui recentis vitello, fiat in conspersionis modum, qua panni albi particulæ, linguæ figuram habentes oblinentur in acutiore extremo, dein prunis superponatur extremum illud, quod ubi mediocriter exustum fuerit, fumans in os immittatur. Fumum illum hauriat ægrotus non unius tantùm particulæ, sed plurium manè, & vesperi ante pastum, ut iam dictum est.

Cùm iam humor is defluxus minui videtur, suffiatur linteum asperum suffitu sequenti, & eo deinde manè ante pastũ caput fricetur. Recipe thuris, mastiches, ladani, styracis calamit. ana unc. ß. Misceantur, & ex his suffitus fiat, ut dictum est. Capitis quoque lotio supra modum conducit. Lavetur igitur lotione in hunc modum parata. Recipe sampsuchi, betonicæ, melissophylli, ana M. j. florum helichrysi, stœchados, florum rorismarini, florum chamæmeli, ana P. iij. nigellæ Romanæ, drach. iij. Decoquantur in lixivio facto de cineribus corni, & buxi, eo lavetur caput tonsum, dein siccetur, & accuratè tergatur linteo aspero suffito, ut paulò antè dictum est, & rursum, mox ubi abstersum fuerit, stillatitio liquore vini lavetur, ipsum manu validè fricando. Quòd si dicta parum aut nihil contulisse videantur, persistatq; catarrhus, cauterio hunc in modum utendum. Recipe cantharidum (abscissis capitibus & alis) drachmas duas, misceantur cum fermento, & anteriori capitis parti tonsæ admoueantur. Vbi vesicæ extiterint, rumpantur, ipsisq; brassicæ folia incisa superponantur, aut ficus, ut totus inde aqueus humor expellatur.

VEL FIAT SIC.

Recipe olei rutæ, uncias duas, sinapi, stercoris columbini, ana unc. ß. piperis sesquidrachmã, ceræ parum. Commistis omnibus fiat unguẽtum, quo pars anterior capitis tonsa ungatur. Licebit & candente ferro cauterium facere, eam in capitis anteriore parte, ubi digitorum maximus desinet, passa manu, eiusq; radice nasi radici admota. Præterea non parum conducet manus, testes, pedesq; virorũ, mammas vero mulierum mane & vesperi oleis sequẽtibus ungi.

Recipe olei de lilio, olei chamæmelini, olei nardini, ana. ℥. ij. Misceantur, fiatq; ut dictum est.

Ophthalmiæ Curatio. Cap. XXV.

Dolencia de los ojos

OPhthalmia duplex quidem est, una enim vera est, altera vero non vera. Vera autẽ Ophthalmia phlegmone est tunicæ, siue membranæ, quæ cohærẽs, siue adnata appellatur, frequentiùs à sanguine, aut bile proueniens. Cum enim membrana illa, siue tunica, quæ forinsecus adnata est alijs tunicis, quæ oculum ipsum constituunt, estq; toti oculo ligamentum ad circumiacentia ossa, inflammatione laborat, vera Ophthalmia est. Huius mali triplex potest esse causa. Aut enim ex plenitudine fit, quæ uniuerso grauis est corpori, ob quam cohærens membrana, humoribus quoque referta tenditur. Aut fit à biliosorum humorum acrimonia vehementer erodente. Aut ob crassiorum humorum, & flatulentorum spirituum intensionẽ. Si ex plenitudine hæc inflammatio contracta fuerit, dolor ingens oculos affligit, tenduntur cum rubore, & calore permagno, magnaq; feruidarum lacrymarum defluit copia. Si vero à biliosis humoribus orta sit, lacrymæ fluẽtes salsæ sunt, & acres, Causæ. Signa.

cali

calideq́; , corpus uniuersum prauis abundat humoribus, cacochymumq́; est. Quod si nihil horum apparuerit, è crassis humoribus, & flatulentis spiritibus esse dicemus. Cognoscetur autem hæc affectio ex rubore membranæ cohærentis ob sanguinis confluxum. ex lachrymis quoque ex oculis resudantibus, & purulentis sordibus in maioribus oculi angulis aceruatis. Moretur ægrotus in aere obscuro, & tenebroso, quoniam humores lumen commouet, spiritumq́; resoluit: sit autem pro causæ diuersitate aut frigidus, aut calidus, qui, si talis natura non est, industria paretur. Si libero se credere cœlo ægrotum sit necesse, linteum atrum, aut cæruleum, aut uiride oculis obducat, hi etenim colores uisum recreant, si aut fatigatus, aut morbo affectus fuerit. Tenui autem prorsus utendum uictu, ciboq́; parciore, ut manifestæ partes auidius quos habent humores retineant, ne ad oculum confluant. Vino ad usque declinationem abstinendum, interea aut hordei, aut cinnamomi decoctum bibatur. Permittatur autem uinum, quando sanguinis copia crassioris in oculorum uenulis continetur sine plethorica in toto corpore dispositione, utpote sanguinem diffundens atque euacuare potens, suiq́; motus uehementia obstructiones aperiens. Præstat in hoc affectu quiescere, quàm exerceri. Animi perturbationes procul absint, ut quæ humores inflammant.

Victus ratio.

Cæterum, quæcunque Ophthal. causa fuerit, uenæ sectio (siquidem uires & ætas, cæteraq́; ad eam opportuna permiserint) confert, maior tamen, aut minor sanguinis missio fiat, pro humorum, causæq́; ratione. Si igitur ex plenitudine, aut biliosis humoribus huius mali origo sit, principio incidatur cubiti uena exterior, quæ è directo est, mane opportuna hora, alioqui tamen prius iniecto enemate mollito. Si à plenitudine fuerit, eodem die à prandio sanguinis missio repetatur, eadem uena reclusa. Si uerò à biliosis humoribus,

Curandi ratio.

non item. Hoc autem enemate ante sanguinis missionem subducatur aluus. Recipe cass. recens extract. sacchari rub. an. ℥. j. mel. uiol. ℥. j. ß. ol. uiolacei. ℥. iij. Cum iure decocti quatuor herbarum aluum mollientium, & prunorum fiat enema, quod ante pastum injiciatur. Eo fæcibus eductis, incidatur uena, ut dictum est. Postridie, non expectata humorum concoctione, præsertim si à bile hæc lues profecta sit, sumatur hora quarta matutina solutiuum pharmacum sequens: ne si tempus in humorum concoctione teratur, interea acris ille, & biliosus humor, oculi tunicas erodat. Recipe cass. recens extractæ. ℥. ß. electar. de succo rosa. ʒ. iij. serapij uiolacei. ℥. ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adiectis q; oxyphoenicon. ʒ. vj. fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta matutina. Si locuples ægrotus fuerit, utatur potius potione sequenti. Recipe rhabar. selecti. ℈. iiij. myrobalanorum flauorum confricatorum oleo amygdalarum dulcium. ʒ. ij. oxyphœ. ℥. ß. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij. Dein exprimantur, & colentur, adiectisq; serapij rosa. laxatiu. ℥. ij. electar. de succo ros. drach. j. fiat potio purgans, quæ hora quarta matutina exhibeatur. Recipe conser. rosa. ℥. ß. sumatur postridie mane. ¶ Si uerò à crassis humoribus, & flatulentis spiritibus hic morbus natus sit, uena quoque (ut dictum est) incidi potest, cæterum minor sanguinis copia mittenda, quàm si ex alijs iam dictis causis oriretur. Ante uerò sanguinis missionem, feces sequenti enemate educantur: quo etiam utetur laborans quoties aluus, ut conuenit, excrementa non deijciet. Recipe cass. recens extractæ, catholici, an. ʒ. vj. mellis rosa. col. ℥. j. ß. hieræ Gal. ℥. ß. olei com. ℥. iij. Excipiantur iure communis enematum decocti, fiatq; enema, injiciatur ante pastum. Eo eiecto secetur uena, ut dictũ est. Materia deinde cõcoquatur, & purgetur,

in hunc quidem modum. Recipe ſerapij de biſant. ſerapij adianti, ſerapij ſtœchad. ana ℥. j. ß. ſtillatitiorum liquorum euphraſiæ, fœniculi, bugloſſi, ana ℥. iij. Miſceantur, & diluculò bibantur à ieiuno per triduum. Recipe diamoſchi dul. ℥. ß. utatur cum ſerapijs. Recipe pil. cocci. pil. aggregat. pil. lucis maior. ana ℈. j. Excipiantur ſtillatitio liquore euphraſiæ, ſinganturq; pil. v. ſumantur circa noctis dimidiū. Eoq; die domi manendum eſt, quod in alijs, pharmacis utentioribus, (etiam ſi non dicatur) obſeruandum: ſumendum quoque lotorium hora opportuna, quale ſuprà frequenter commemoratum eſt. Recipe conſer. acori col. conſer. bugloſſ. ana ʒ. ij. Miſceantur, & poſtridie à ieiuno ſumantur.

His peractis utendum collyrijs ſequentibus. Recipe mucaginis ſeminis pſyllij extractæ in ſtillatitio liquore roſarum, tragacanthæ, gummi Arab. ana ℥. ij. liquidioris humoris albi oui diu agitati, q. ſ. Miſceantur, fiatq; collyriū, quo utatur ægrotus mane, & ueſperi, ſi à bilioſo ſanguine ea affectus ortus ſit. Porro ſi appareat ſanguinem ad oculos defluere à cranio, per uenas externas, ad quod indicat uenarum frontis, & temporum amplitudo, admoueatur ſequens cataplaſma fronti, & temporibus, repellēdi facultate præditū. Recipe boli Armeniæ, ſanguinis draconis, terræ ſigillatæ, maſtich. ana ℥. j. ß. Miſceantur cum albo oui, & aceto, fiatq; ut dictum eſt. Ubi uerò morbus hic in augmento fuerit, adhibeantur oculis repellentia cum paucis reſoluētibus, ſiquidem dolor non uehemens ualde fuerit, qui ſi uehemens foret, ſequenti narcotico mitigetur, cui non addatur opium, niſi magna ad hoc neceſſitas compulerit.

Recipe roſarum, balauſti, ana Manipulum ß. ſeminis papaueris albi. ʒ. ij. Decoquantur in aqua plantaginis, tandemq; decoctum oculo imponatur. Si uero dolor non ita uehemens fuerit, ſequenti collyrio utendum. Recipe collyrij

lyrii albi Rasis sine opio, uncias duas, dissoluatur in stillatitio rosarum liquore, & lacte muliebri. Eodem autem tempore lac mulgendum, collyrioq; miscendum, quo imponitur oculo. Horis dein post tribus, aut quatuor lauetur oculus stillatitio liquore rosarum. rursum idem collyrium imponatur, postq; lauetur oculus iure decocti fœnugræci, bis, aut ter loti aqua frigida, ut ab arena purgetur. Hoc autem pathemate in uigore existente, id quod ex calore, & palpebrarum conglutinatione cognitu est facile, sic illi medendum. Recipe tutiæ præparatæ, drachmas duas, caphuræ, lycii, ana. ℈. ß. puluerentur. & cum stillatitijs liquoribus rosarū, & fœniculi fiat collyrium, quo utatur ægrotus mane, & uesperi. Plurimum quoque conducit lac muliebre oculo impositum, calens quidem, ut ab ubere exit. Si uero dolor infestet, & lippitudo, propterq; humoris acrimoniam hulcerationes factæ fuerint, discutientibus uti oportebit. & uisum clarificantibus, qualis est puluis hic citrinus.

Recipe sarcocollæ nutritæ, drach. decem. aloes, drach. duas. myrrhæ, drachmam j. lycij, drachmam j. ß. redigantur in tenuissimum puluerem, qui oculo imponatur, aut solus, aut in stillatitio liquore euphrasiæ dissolutus. Non parum quoque momenti erunt unciæ duæ fœnugræci loti aqua frigida bis aut ter, in aqua deinde cocti, si in ea calente, panno lineo duplicato immerso, aut spongia foueatur oculus, deque eo iure dum fit fotus, aliquid oculum ingrediatur. Lauatio denique in balneo, declinante morbo, aptissima est, si a calore originem habeat: nam fluxionem, quæ ad oculos fertur, sistit, eius maxima parte inter lauandum per totum corpus excreta, quod autem relinquitur, contemperatur. Quam quoq; coquendo decoctū, calēs oculo superpositū, materiam coquit, & digerit. ¶ Ophthalmia uero a frigiditate orta declinante, uini meracioris potus ex usu est.

Ophthalmia autem non uera, intemperies tantùm est oculi calida, cum rubore pauco, citra tumorem, nisi à casu, aut percussione fuerit. Excitatur autem hoc mali à causis externis, ut à casu, aut percussione, à sole, à fumo, ex humorum à uehementi motu corporis agitatione. Causa autem ablata, hæc quoque passio quiescere solet, siquidem corpus purum fuerit. Principio, quæcunque fuerit prædictarum causarum, in aere frigido morari conferet, lac quoque mulieris puerum lactantis, cum stillatitio rosarum liquore, & albo oui diu agitati, oculo impositum, utile admodum est: humores enim hæc ab oculis depellent, eorumq; motum reprimunt. Si in incremento hoc mali fuerit, aere decocti rosarũ (ad repellendum fluentem materiam) & seminis fœnogræci (ad eam, quæ iam fixa est, resoluendam) fouetur oculus. Sin in uigore, solius fœnogræci decoctum satis erit. Ad ruboris autem reliquias tollendas, ouum coquendo durum factum, oculoq; calens admotum, ut paulò antè dictum est, eas reliquias potenter digeret. Pomum quoque (modò astringenti facultate non sit) aut putre, aut coctum, & calens appositum, idem præstabit.

Lacrymarum ex oculis manantium Curatio. Cap. XXVI.

HAe lacrymæ nonnunquam sunt calidæ, nonnunquam uero frigidæ, sensu autem satis distinguuntur. Calidæ autem ab externis cranij uenis plerunque fluunt: quarum curationem ab hoc linimento auspicabimur. Recipe sang. draconis, boli Armeniæ, mastich. ana unc. j. Misceantur cum albumine oui, & pauco aceto, fiatq; linimentum, quo frons & tempora liniantur. Si plenitudo in uniuerso corpore apparuerit, incidatur externa cubiti uena eiusdem lateris: sanguisq; pro medici arbitrio mittatur. Humores deinde conco-

quendi

quendi hunc in modum, & purgandi. Recipe serapij uiolacei, serapij intybi satiui latioris, serapij nymphex, ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum cichorij, euphrasiæ, oxalidis, ana. unc. iij. Misceantur, & à ieiuno, appetente diluculo per triduum bibantur. Recipe elect. trium santalo. ℥. ß. utatur cum serap. Recipe cas. recens extractæ, ℥. j elect. de succo rosa. ʒ. iij. serapij ros. purgatorij sine scammon. unc. j. Cum iure communis medicinarũ decocti, addẽdo oxyphoen. unc. ß. fiat potio purgans, quæ sumatur ad auroram, eóque die domi manendum est, & lotorio superius frequenter memorato utendum.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti, drach. j. ß. oxyphœnic. unc. ß. myrobalanorum confricatarum, ol. amygdal. dulc. drach. ij. ß. quæ in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo, horis xij macerentur, deinde exprimantur: liquori expresso, adijce serapij rof. purgatorij sine scammon. ℥. ij. elect. de succo rosa. ℈. iij. stillatitij liquoris intybi satiui latioris, q. s. fiat potio purgans, quæ sumatur ad auroram: ut dictum est.

AVT SIC.

Recipe pilul. de quinque generibus myrobala. pil. aggregatiu. pilul. sine quibus, ana. ℈. j. Excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, fingantur q. pil. v. quæ circiter noctis dimidium summentur. Recipe conser. rosa. ℥. ß. sumatur postridie mane. Corpore purgato, sequens collyrium, oculis mane & uesperi impositum, opem non pœnitendam afferet. Recipe cerusæ ablutæ, sarcocol. nutritæ, lycij, acaciæ, libani, ana. drach. ij. oßium myrobala. adustorum, coral. albi, & rubr. ana. ℥. j. margaritar. ʒ. ß. succi mali punici ad dimidij absumptionẽ cocti, q. s. fiat collyr. quo utendum, ut dictum est. Solus quoque malorum punicorum collyri

ſuccus coctus donec dimidium abſumatur, haſce lacrymas calidas curat. Præſtat idem uua acerba combuſta, & puluerata, & oculis impoſita.

Lacrymarum frigidarum Curatio.

LAcrymæ uerò ſi frigidæ fuerint, ſic curentur. Recipe mel. roſ. col. ℥. iij. ſerapij ſtœchad. ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum betonicæ, euphraſiæ, fœniculi, ana ℥. iij. Miſceantur, & à ieiuno bibantur diluculò per triduum.

Recipe elect. diamoſchi dulc. ʒ. ß utatur cum ſerapijs.

Recipe pil. cocci. pil. lucis maiorum, ana. drachm. ß cum ſtillatitio liquore euphraſiæ fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium ſumantur. Recipe Thenacæ ueter. drach. j. conſer. bugloſ. ʒ. j. ß. Miſceantur, & ſumantur poſtridie manè ſex horæ ante paſtum. Vtendum deinde ſequenti puluere ad cerebrum exiccandum. Recipe cyperi, caryophyllorum, an. drach. ij. corticis citri ſicci. ʒ. iij. ſtyracis calamitidis drach. j. ß. cocci infectorij, coriandri præparat, ana. ℈. iiij. ſampſuchi ſicci, betonicæ ſiccæ, an. drach. ß roſa. rub. ℈. ij. fiat puluis, qui anteriori capitis parti inſpergatur, cùm ægrotus lectum ingreditur. Vtetur & collyrio ſequēti.

Recipe Thuris, maſtic. nucis cypreſſi, myrrhæ, aloes, ana. ℥. ij. tuthiæ præparatæ, ſarcocol. nutritæ, ana. ʒ. j. ß, ſanguinis draconis, thos abſinthiorum, baccarum oxyacanthæ, roſarum rub. ana. ℈. j. pulverentur tenuiſſimè, & excipiantur ſtillatitio liquore fœniculi, fiatq; collyrium, quod oculo ſicciti manè, & ueſperi imponatur. Quòd ſi lacrymæ perſeuerarint, nec prædictis remedijs ceſſerint, utatur ægrotus pil. ſequentibus. Recipe pil. aſſairet, drach. ß. pil. lucis maiorum pil. ſine quibus, ana ℈. ij. Excipiantur ſerapio ſtœchad. fingantúrq; è drachma una. pil. v j. è quibus

sumantur tres, tribus, aut quatuor horis à cœna, semel per hebdomadam.

Nube.. Hypochymatis Curatio. Oculorū suffusio. cataracta Cap. XXVII. suffusio in oculo est humor

Hic affectus aut proprio oculi vitio contingit, aut per consensum eius cum cerebro, aut ventriculo, aut parte alia. Per consensum oculi cum cerebro plerumque fit ob frigiditatem, per quam spiritus visorij imbecilli sunt: senibus igitur, & iis, qui longis laborarunt morbis magis euenit. Hæc quoque passio interdum ob vehementiorem fit vomitum, & ictum. Sæpenumero per oculi cum ventriculo consensum nascitur. Cæterum hæc suffusio à vera suffusione, quæ proprio oculi vitio contingit, sic discriminanda est. Si enim hoc mali ob humorum in ventriculo contentorum vitium obortum fuerit, uterque oculus similiter afficitur. Quæ verò oculo proprio pathemate affecto apparent, neque simul in utroque apparere oculo incipiunt, neque similiter accidunt. Ex ipso quoque tempore discernuntur. Nam si quatuor, aut etiam pluribus mensibus hypochymatos symptomata apparuerint, contemplantiq; tibi pupillam tenebrosum apparuerit nihil, à stomacho hoc mali procedere non temere dices. Si verò non ita pridem suffusionis symptomata apparere cœperunt, rogandus ægrotus, an ex quo hoc mali incœpit, singulis diebus perpetuò similiter apparere perseuerarint, nullo interposito die, quo hoc malum minus fuerit, & an ullo aliquo die exactè conualuisse sibi visus sit. Nam assiduitas suffusionem veram, intermissio verò è stomacho prodiisse indicat. Quò enim ventriculus melius concoxit, hoc suffusionis symptomata oculis debilius apparere, & ubi perfectè concoxit, nullum sibi visum apparere si fateatur ægrotus, manifestissimum

est indicium, huius mali fontem uentriculum esse: idq; multò magis, si cum uisa apparent, in ore uentriculi dolorem mordicus percipit: maximè uerò, si re mordente post hæc uomendo eiecta mitigata symptomata fuerint. ¶ Ubi uerò pupillarum altera non exactè pura uidetur, sed tenebrosior, aut turbidior apparet, ueræ suffusionis initium esse censendum est.

Causa. Cuius causa est lentus & crassus humor, glaciei modo concretus, iuxta pupillam inter corneam & crystalloidem collectus: quo uisus eatenus saltem impeditur, ut rerum discretas species, neque colores possit apprehendere.

Signa. Hoc inchoante malo ueluti pusilli culices oculis obuersantur: interdum quasi lucentia quædam corpuscula, interdum uti caliginosa oculis se offerunt. Nonnullis ueluti lanarum filamenta, & aranearum telæ apparent: quibusdam circa lucernas circuli uidentur. Aucto autem malo, symptomata quoque augentur. Hic quidem affectus si per oculi cum cerebro, aut uentriculo, aut parte alia consensum contigerit, parti primario affectæ primùm quidem prospiciendum, deinde oculo: ubi uerò proprio oculi uitio, uerâq; est suffusio, si quidem absoluta, confirmataq; fuerit, solius ocularij Chirurgi ope curari potest, qui cum acu puncto ad angulum parium oculo deturbabit, modò nec liquidior sit humor, nec oculi tunicis tenacius hæreat, sed mediocri sit consistentia, quam oculo aliquantisper compresso facile est obseruare. Ubi uerò nondum absoluta est, citra Chirurgi operam

Victus ratio. curari potest. Quoniam autem huius mali materia uaporosa est, & aquosa, uictus ratio tota sit calida, & sicca. Sit itaque aer, in quo uersatur ægrotus calidus, & siccus aut natura, aut industria: talem enim, si desit, & igni, & suffitibus moliri possumus. Victus sit attenuans & exiccans: estq; huic malo media salubris. Quòd si ægrotanti non satis sit comedisse semel, leuissimè saltem cœnet. A uino toto

medic

medicationis tempore abstineat ægrotus, aquam mulsam bibat, aut cinnamomi decoctum. Fugiat pisces, fructus, iusiula, & denique quicquid corpus humectare potest.

Curandi ratio, nisi si quid obstet, à uenæ sectione auspicanda. Incidatur igitur cubiti humeralis uena eiusdem lateris: aluo tamen prius mollita enemate sequenti. Recipe chamæmeli, meliloti, stœchad. Arab. ana P. ij. furfuris frumenti. M. ß. euphrasiæ, herbæ fœniculi, ana. M. j. seminum anisi, & fœniculi, ana ʒ. ij. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidij absumptionem. Recipiantur iuris cocti libr. j. ß. catholici. sacchari semel duntaxat decocti, an. ℥. j. mellis anthosathi. ℥. j. ß. hieræ Gal. drach. vj. olei chamæmeli, olei de lilio, an. ℥. j. ß. salis fossilis. drachm. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur: eoq; eiecto fiat, ut dictum est, uenæ sectio, præsertim si plenitudo magna appareat, alioqui non facienda, ne per eam refrigeratum cerebrum aquas largius cumulet, ac in oculum transfundat. Enemate autem proximè dicto semel in hebdomada toto medicationis tempore, reuulsionis gratia, utetur ægrotus. Materia deinde in hunc modum concoquatur, & incidatur. Recipe oxymelitos scillini, serapij conseruationis acori, serapij stœchad. ana ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum fœniculi, betonicæ, euphrasiæ, ana. ℥. iij. Misceantur, & ieiuno diluculò per triduum bibantur.

Curandi ratio.

enema

Recipe diamoschi dulc. ʒ. ß. utatur cum serapijs. Recipe pil. cocci. pil. lucis maiorum, an. drach. ß. cum stillatitio liquore fœniculi fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. drach. j. conseruæ buglos. ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Vtatur & pil. sequentibus ægrotus: ut dicetur.

Recipe pil. assaieret. ʒ. ij. pil. sine quibus, pil. lucis maiorum, ana. drach. j. agar. in pastillorum formam redacti. ℈. ij.

Excipiantur melle rosac. finganturq; e drachma pul. vj. e quibus sumantur tres, horis quatuor a coena. Semel in hebdomada lectum quoque ingressurus aegrotans, anteriori capitis parti pulverem capitalem inspergat. Vtq; vapores a cibo prohibeantur ad cerebrum ascendere, utatur pulvere sequenti. Recipe coriandri praeparati ℥. ij. anisi, foeniculi, ana ℥. j. ß. cinnamomi drachm. iij. euphrasiae siccae drach. ij. pul. diacydoniatae sine odoramentis drach. ij. ß. pul. sene ℈. ij. maceros drach. j. sacchari ad pondus omnium, fiat pul. quo utendum statim a pastu, nihil post bibendo. Ad robur quoque visus addendum, magni momenti est sequentis electarij usus. Recipe euphrasiae, betonicae, ana ℥. j. seminis foeniculi drach. ij. cubebarum, maceris, caryophyllorum, cinnamomi selecti, ana drach. j. succi rutae depurati ℥. j. mellis depurati libr. j. pulverisanda pulverentur, deinde mel & succus simul decoquantur usque ad idoneam absumptionem, in fine autem decoctionis addantur pulveres supradicti, fiatq; electarium molle, de quo castaneae parvae instar sumatur quotidie mane, quando aliud sumendum non est. Hoc praeterea cauterium occipitio, aut post aures appositum mirifice confert. Recipe cantharid. vj. abscissis capitibus & alis, misce cum fermento, admoveantur alteri locorum supradictorum, ibiq; teneantur, donec vesicae excitent, quibus ruptis, applicentur ficus cum melle permistae. Maneant autem apertae, si fieri potest, quinque aut sex mensibus. Adhaec frequentibus etiam collyrijs utendum. Recipe stillatitij liquoris mel. libr. j. de quo guttam unam, aut alteram affecto oculo impone mane & vesperi. Aut hoc utatur aegrotus, quod multo vehementius est. Recipe pul. capitum hirundinum ℥. j. dissolvatur in stillatitio liquore mellis, & fiat collyrium, quod oculo, ut dictum est, imponatur. Fortius autem fiet, si adijciatur zinzib. drachm. ß. Aut hoc

utatur,

utatur, prædictis longè ualidius. Recipe fellis perdicis, fellis bouis, ana. drachm. ij. succi fœniculi depurati. ℥. j. cum stillatitio liquore mellis fiat collyrium, quod oculo manè & uesperi imponatur. Quòd si inde nimius in oculo ardor orietur, lac mulieris in oculum mulgeatur. Priùs quàm autem quis dictis collyrijs utatur, fumum decoctionis fœnogr. maluarum, & altheæ oculis sustineat.

AVT SIC FIANT.

Recipe fœnogr. aqua frigida loti. unc. j. ß. seminis lini ℥. ß. seminis altheæ drachm. iij. conterantur, deinde panniculis raris insuantur in sacculorum modum, ac his interpunctorum, quibus aquæ calidæ immersis, foueatur oculus ante collyriorum impositionem.

Fistulæ lacrymalis Curatio. Caput XXVIII.

ORitur nonnunquam cauernosum quoddam ulcus in oculi angulis, cum foramine paruo, aliquando non sensili, cuius latera callosa sunt. Curari autem nullo pacto potest, nisi callositas illa prorsus auferatur. In maiore oculi angulo, magis quàm in minore id fieri contingit, quòd in illo natura constituerit carnem quandam à cerebro prodeuntem, humiditatis retinendæ gratia, quæ humectando oculo necessaria est, qui in uigilijs semper mouetur. Exemplo nobis sunt duæ illæ glandulæ, quas in laringe ad humectandam linguam natura produxit. In minore autem oculi angulo caro talis non habetur. Atque hæc quidem caro pars est spermatica, regenerari igitur nequit. Ad hanc interdum maior quàm par est aquæ copia confluit, quæ ibidem tandem putrescit: putrefacta, uicina sibi loca sua acrimonia

erodit, hinc hulcus illud cauernosum fit, cuius latera indurantur. Saepius autem a materia fit frigida, cuius curatio a concoctione humorum & purgatione auspicanda. Recipe serapij stoechados, serapij buglossi, mel. rosae col. ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum foeniculi, betonicae, lupi salictarij, ana ℥. iij. Misceantur, & a somno ad auroram, per triduum bibantur. Recipe diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs.

Recipe pil. aggregat. pil. cocci. pil. lucis maiorum, ana ʒ. j. cum stillatitio liquore euphrasiae, fingantur pilul. v. quae circa noctis dimidium sumantur. Recipe mithridat. ℥. j. conseruae buglossi, drach. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Utendum deinde pul-

pulueris capitalis

uere capitali sequenti. Recipe pul. capitalis, unc. ij. adijce santali citri, baccarum myrti, ana drach. j. ß. haec puluerata & commista inspergantur anteriori capitis parti aegroti lectum ingressuri. Lauandum praeterea cauernosum hoc hul-

Decoctum

cus sequenti decocto, quoties a Medico aegrotum uisente retegetur. Recipe eupatorij, balaustij, fol. oliuae, rutae, partes aequales. Decoquantur in uino rubro, hoc decocto lauetur hulcus, ut dictum est. Quoniam autem foramen paruum est, immittatur turunda de gentiana, aut spongia, aut stupa, hermodactylorum puluere aspersa. Collyrio denique se-

collyrium

quenti utetur. Recipe aloes, thuris, ana drach. j. sarcocol. nutritae, balausti, antimonij, sang. draco. aluminis, ana ℥. j. ß. aeruginis aeris rasilis gra. v. cum decocto gallarum uiridium permisceantur, & guttae tres alia post aliam cum aliquo interuallo in hulceris foramen immittantur. Iaceat deinde aeger super partē oppositam horas tres, aut quatuor.

Post priorem purgationem, toto medicationis tempore, & aliquot etiam post mensibus, utetur pilul. sequentibus.

pilul.

Recipe pilul. assaier. drach. ij. pilul. fumariae, pil. lucis maiorum, pilul. sine quibus, ana drach. j. cum serapio stoecha.

fingan

fingantur é drachma pil. v j. é quibus sumantur tres, tribus, aut quatuor horis, à cœna semel in hebdomada.

Surditatis Curatio. Cap. XXIX.

SVrditas si à primo statim ortu hominem comitata fuerit, curationem non admittit. Si uero non multò post ortum, hominẽ prehenderit, fueritq; absoluta, immedicabilis quoq; manet. Quæ uerò surditas absoluta quidem non est, diuturna tamen, aut curationem non admittit, aut sanè quàm ægrè curatur. Omnis autem surditas aut ob biliosum humorem sursum uergentem contingit, aut ob crudos crassosq; humores, auditum obstruentes. Si igitur ex crudis, crassisq; humoribus surditas prognata fuerit, non absoluta, neque ita diuturna, curari potest. Curatio autem ab humorum concoctione, & euacuatione auspicanda. Recipe oxymelitos scillini, unc. j. ß. serapij stœchad. unc. iij. uini decocti betonicæ, sampsuchi, melissophylli, drach. viij. (Tempore autem hyberno, cùm herbarum copia non est, stillatitijs liquoribus utendum.) Misceantur, & à somno bibantur diluculo per triduum, & uesperi, cùm lectum ingredi uolet ægrotus. Repetantur altero triduo, si non satis cõcocti humores uideantur. Recipe diamoschi dul. sesquunciam, utatur cum serapijs. Recipe electuar. indi maior. ℨ. iij. cathol. ℨ. v j. serapij stœchad. ℥. ß. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, adijciendo florum rorismarini, & stœchados, ana. P. j. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Causa. Curandi ratio.

AVT SIC.

Recipe pil. cocci. drach. j. cum stillatitio liquore betonicæ fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

Recipe theriacæ ueter. ℈. ij. conseruæ florum stœchad. conseruæ buglossi, ana. drach. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Similiter uacuetur

ægrotus singulis mensibus: tempore autem intermedio utatur errhinis, apophlegmatismis, gargarismis, & sternutamentis cientibus sequentibus.

ERRHINA.

Recipe succi sampsuchi, unc. iij. uini albi, unc. j. ß. staphisidis agriæ, pyrethri, ana, scrupul. j. Misceantur, pulueranda puluerandis, & fiant errhina. Sinapi quoque, quo in mensis uti solemus, in uino dissolutum, & naribus attractum, idem præstabit.

APOPHLEGMATISMI.

Recipe mastich. unc. j. piperis, pyrethri, ana, sesquidrachmam. Misceantur, & per horæ dimidium mandücentur, idque ante pastum.

STERNVTAMENTA CIENTIA.

Recipe pyrethri, zinzib. ana, ʒ. ij. ellebori albi. ℈. j. fiat ex his commistis puluis, qui flando in nares immittatur, quæ mox paulisper claudantur, idque ante pastum fiat. Recipe origani, calaminthæ, sampsuchi, ana, M. j. stœchados Arab. P. j. ß. sinapi, drach. ij. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, accipiatur eius decocti lib. j. in qua dissoluantur oxymelitos scillini, unc. ij. hieræ Gal. unc. ß. fiat

Gargarismus. gargarismus, quo utatur mane ante pastum. Vtatur quoque ægrotus sequenti puluere statim a pastu, prohibente fumos, & uapores ad cerebrum efferri. Recipe coriandri præparati, unc. ij. cori præbulliti in aceto, anisi, fœniculi, cinnamomi selecti, ana, unc. j. pul. diacydonites sine speciebus, drach. iij. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo utendum in fine pastus, multoque post tempore a potu abstinendum.

Inspergat etiam puluerem capitalem anteriori capitis parti lectum ingressurus. Præterea singulis hebdomadibus semel sequentibus pilul. utendum. Recipe pilul. assairet, aggreg. in pastillorum formam redactis, ana drach. ij. cum oxymelite

sul

scillino fingantur è drachmis pil. v j. è quibus tres sumat ægrotus cum lectum ingredi volet, horis à cœna tribus, aut quatuor. His peractis, præsidijs topicis utendum. Recipe olei amygdal. amararum, olei nardini ana. ℥. j. ß. succi cepæ unc. ij. duæ ex his commistis guttæ tepidæ in aurem affectam immittantur mane, & vesperi. Aut sic fiat, & multò maioris est energiæ. Recipe ellebori albi, instar ossis dactyli, misceatur cum melle, guttaq; una tepida in aurem mane, & vesperi immittatur. Aut aristolochiæ rotundæ unc. ß. dissolvatur cum oleo baccarum lauri, unaq; aut altera gutta in aurem, ut dictum est, immittatur.

Surditatis à causa calida.

Curatio.

SVrditas à causa calida, ut è biliosis humoribus sursum vergentibus, plerunque post febres contingit, & nonnunquam malum hoc sua sponte solvitur, bile inferiùs descendente. Quòd si citra febrem hoc malũ contigerit, biliosa abundante sanguine, qui sursum ascendens auditus meatus obstruxerit, à venæ sectione curatio inchoanda. Incidetur igitur humeralis cubiti vena lateris eiusdem, si auris una altera magis sit affecta: si verò utraque ex æquo, ex humerali brachij dextri, sanguis mittatur. Materia deinde concoquatur, & vacuetur in hunc, aut similem modum. Recipe serapij violarum, serapij nymphææ, serapij intybi sativi latioris, ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum cichorij, oxalidis, buglossi, ana. unc. iij. Misceantur, & à somno bibantur diluculo per triduum. Recipe elect. trium santalo. unc. ß. Misceatur cum serapijs. Si ægrotus rerũ inops sit, hac vacuetur potione purgante. Recipe elect. de succo rosa. drach. ij. serapij rosat. purgatorij, ℥. ij. excipiantur stillatitio liquore intybi sativi latioris. et nymph. fiatq; potio, quæ sumatur

hora

hora quarta matutina. Si uerò diues sit, hoc uacuabitur modo. Recipe rhabar. select. ℈. iiij. oxyphoenican. ℥. ß. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis. xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectisq; serapij rosacei purgatorij unc. ij. fiat potio purgans, quae sumatur ut dictum est.

AVT SIC.

Recipe cas. recens extractae. ℥. ß. oxyphoenican. drach. iij. electarij de succo rosa. ℥. ij. ß. cum saccha. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur. Diuiti autem aegroto pro elect. de succo rosa. substituantur. ℈. iiij. rhabar. Recipe conser. rosa. ℥. ß. sumatur postridie manè. Remedijs deinde localibus utendum est. Recipe ol. uiolacei, ol. nymphaeae, ana unc. j. Misceantur, duaeq; guttae tepidae in aures manè, & uesperi instillentur.

AVT SIC.

Recipe stillatitij liquoris lactucae, aquae uitis, quae defluit cum putantur uites, an. ℥. ij. Misceantur, duaeq; guttae tepidae in aures demittantur. Aut de lacte muliebri cum ol. albo permisto similiter fiat.

AVT SIC.

Recipe collyrij albi Rasis sine opio. q. s. misceatur cum lacte muliebri, in aures, ut dictum est immittatur.

AVT SIC.

Recipe maluarum, foliorum uiolarum, foliorum salicis, foliorum altheae, foliorum lactucae, ana. M. j. Decoquantur in aqua, fumus in aures per infundibulum recipiatur.

Parotidum Curatio. Cap. XXX.

TVmores in glandibus, quae auribus adiacent, emergentes, Parotidas appellare solemus. Oriuntur autem aut à sanguine copioso, calido: aut à bilioso: aut à pituitoso: aut à mel

à melancholico. Quæ à feruentis sanguinis copia existunt, phlegmonas referunt, uehementissimosq; pariunt dolores. Quæ à biliosa sanguine, erysipelata referre uidentur, nec ægrotum grauiter excruciant. Quæ autem à melancholico excitantur sanguine, duriusculæ quidem sunt, cæterùm nihil rubent, doloreq; non magno ægrotantem afficiunt. Quæ uerò à pituitoso sunt sanguine, fastigiatæ tument. Signa.

Oriuntur interdum Parotides citra capitis affectum à reliquo corpore per morbos, maximè per febres, morbi impetu illuc per crisim conuerso, & tunc naturæ auxiliandum attrahentibus, nisi magno cum impetu influxus irrueret, tunc enim nihil tentandum, sed totum naturæ permittendum, eaq; facienda, quæ paulò post dicentur. Oriuntur plerunq; ex capite, humoribus scilicet ei impactis, & se per eam partem expurgante. In Parotidibus non utendum inter initia repellentibus, & astringentibus, ac infrigidantibus, quale est ol. rosaceum, sed contrà attrahentibus (idq; corpore purgato,) cùm natura pigra est. Nam si uehementi, ut dictum est, impetu influxus irrueret, nihil tentandum, totumq; naturæ permittendum, ne si aut cucurbitulis, aut medicamentis admotis maior humorum copia ex alto ad cutem attraheretur, uehementior dolor hominem apprehendat, unde subortis uigiliis, febribusq; intensioribus effectis, uires exoluuntur. Non igitur maior influxus promouendus, sed dolor qui uehemens est, ubi causa est calida, anodynis, hoc est medicamentis temperatè calidis ac humidis, mitigandus, corpore tamen priùs uacuato, nisi doloris uehementia, ante corporis uacuationem, doloris mitigationem postulet. Quæ quidem uacuatio, hoc affectu non per crisim oborto, à sanguinis missione inchoanda est, fecibus priùs enemate iniecto eductis. Recipe cas. recens extractæ, sacchari semel duntaxat cocti, ana. unc. j. olei uiol Causæ. Curandi ratio. Enema.

violacei, unc. iij. cum decocto maluarum, alth. violar. betę, prunorum, & quatuor seminum frig. fiat enema, quod ante pastum injiciatur. eoq; ejecto incidatur externa cubiti vena eiusdem lateris, sanguisq; pro plenitudine, & viribus mittatur. Vacuetur deinde, si pauper quidem sit, in hunc modum.

Recipe serapij rosat. purgatorij, unc. ij. elect. de succo rosa. drach. ij. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris, q. s. fiat potio, quae sumatur hora quarta matutina. Si vero diues sit, sic purgetur. Recipe rhabar. select. ℈ iij. oxyphoenicon, drach. vj. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco vino albo, horis xij. Deinde exprimantur, & colentur, adiectisq; serapij rosacei purgatorij ℥. j. ß. elect. de succo rosa. drach. j. fiat potio, quae sumatur, ut dictum est. Corpore vacuato, dolore vehementi manente anodyna hunc in modū admouenda. Recipe vitellos ovorum, ij. butyri recentis, unc. j. ß. olei olivarum loti aqua tepida, unc. ij. mucaginis, seminis lini & foenograe. ana ℥ ß. Misceantur, & loco dolenti admoveantur. Anodyna statim adhibēda sunt, cum per crisim impetu morbi illuc conuerso, dolor est vehemens, siue multus sit humor, siue paucus, sed calidus, & interdum venenosus. Mitigato dolore, humoreq; non cum impetu irruente, sed pauco, & eo maligno existente, naturaq; mouente pigra, attrahentia apponenda, quibus si non satis pareat, cucurbitulae affigendae. Tumore deinde suppurationem medicante, siue per crisim sit, aut secus discutientibus simul, & suppurantibus medicamentis utendum, quibus aut discutietur, aut ad suppurationem perducetur. Fiat igitur in hunc modum. Recipe pollinis, unc. ij. farinae seminis lini, & foenograec. ana unc. j. ß. axungiae recentis porci, unc. iij. caricarum pinguium incisarum, unc. ß. Misceantur cum decocto maluarum, altheae, & florum chamaemeli, fiatq; cataplasma, quod lo-

co

eo dolenti apponatur.

Parotidum à frigida causa, Curatio.

PArotidum uerò causa frigida cùm fuerit, ut quæ à sanguine pituitoso, aut melãcholico, curatio à materiæ concoctione auspicanda. Recipe mel. rosacei col. oxymelitos scillini, serapij stœchados, an. unc. j. ß stillatitiorum liquorum betonicæ, melissophylli, buglossi, ana. unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe dia moschi dul. unc. ß utatur cum serapijs. Recipe pilul. cocci. drach. j. cum stillatitio liquore betonicæ, fingantur pilul. v. quæ sumantur circiter noctis dimidium.

AVT SIC.

Recipe cathol. unc. semissem, diaphœnici, drach. iij. serapij stœchad. sesquiunciam. Excipiantur iure communis medicinarum decocti, cui tamen adijcere oportet stœchad. Arab. florum rorismarini, ana. P. j. fiatq; potio, quæ antelucano tempore sumatur. Recipe theriacæ ueter. drachmã unam, conseruæ bugloss. drachmas duas. Misceantur, & postridie mane sumantur, siue potionem, siue pilul. ægrotus sumpserit. Inspergatur deinde capitis pars anterior puluere capitali, cum lectum dormiturus ingredi uolet. Topica prætereà post hæc adhibenda præsidia. Recipe olei de lilio, olei chamæmeli, ana. unc. ij. Misceantur, & doloris locus illis calidis ungatur.

AVT SIC.

Recipe axungiæ antiquæ (quantò enim antiquior, tantò calidior) anseris, & gallinæ, ana. uncias duas, olei de lilio, & mellis, ana. sesquiunciam. Misceantur, & illis calidis locus doloris inungatur.

AVT

AVT SIC.

Recipe fimi caprini, unc. ij. decoquatur in uino, deinde addatur oleũ de lilio, & mellis, ana. sesquuncia. Quibus commistis ungatur locus doloris. Quòd si discuti non possint, sed suppurari sit necesse, fiat ut sequitur. Recipe ceparum sub cineribus coctarum, unc. iij. farinæ fœnogræ. farinæ orobi, farinæ seminis lini, ana. sesquunciam. Permisceantur simul cum oleo de lilio, fiatq; cataplasma, quod apponatur. Senecio quoque herba suppurationem accelerat. Dura nonnunquam materia illa efficitur, tenuiore exhalato humore, remanetq; circa aures pro parotidibus quædam cheradum species, quas sic curabis. Recipe seminis sinapi, seminis urticæ, sulfuris, spumæ maris, aristolochiæ rotundæ, bdellij, ammoniaci, ana. unc. ß. olei antiqui, ceræ, q. s. fiat emplastrum: diachyli, cui tres adiecta sit, unc. iij. additis. De quo super alutam pro magnitudine loci, ubi materia illa indurata, emplastrum fingendum, admouendumq; & decimoquinto quoque die mutandum. Hoc autem emplastrũ incredibilis est efficaciæ ad cheradas, nodos, et scirros.

Hæmorrhagiæ è naribus Curatio. Cap. XXXI.

SAnguinis è naribus profluuium, si criticum fuerit, sisti non debet, nisi copia uires prosternat. Agnoscimus autem criticum esse, ex morborum, qui præcesserant constitutione, non criticum uerò sistendum: cuius causæ possunt esse partim externæ, ut casus ex alto, percussio, uehemens exercitium, aut longa in Sole mora: partim uerò internæ, ut sanguinis copia, qui cum impetu ruit ad ora uenarum, quæ sunt in capite & naribus, quas reserat, idque maximè si acrem quampiam qualitatem habeat, qua uenarum ora erodit. Tenuitas quoque sanguinis huius profluuij in causa esse potest.

Causæ

est. Sanguine etenim tenuato, tunicis oris uenarum rarefactis, sudoris instar transmittitur. Victus ratio sit refrigerans, & uias per quas sanguis fertur astringens. Versetur in aere frigido aut natura, aut arte parato per acetum, stillatitium liquorē rosarum, folia uitis, rubi, salicis, nymphææ, uiolarum. Cibi sint boni succi, glutinosi tamen, qui sanguinem incrassent (præsertim ubi biliosus est & tenuis) quales sunt pedes, capita uituli, ueruecis, aliorumq; animalium, caseus recens, & pinguis. Coquantur cibi in aqua chalybeata, sumantur autem ex omphacio, uino malorum punicorū, & arantiorum ad infrigidandum glaciandumq; sanguinem, ut sic ad fluendum reddatur ineptior. Idem præstat esus lactucarum, & portulacæ, utriusque intybi, quæ uias etiam densant, & contrahunt per quas sanguis fluit. Vino utendū crasso, & rubro, aqua chalybata diluto, non albo & tenui. Quiescendū tum corpore, tum animo: motus etenim utriusque humores exagitat, & ad fluendum concitat. Victus ratio.

Curandi ratio ab ijs præsidijs, quæ sanguinem ad alias corporis partes auertunt, inchoanda. Primum igitur si uires, ætas, & cætera sæpius memorata permiserint, incidatur cubiti lateris eiusdem uena externa, nec magna sanguinis quantitas detrahatur. Hora autem una intermissa, rursum modice detrahes: sicq; post iterum atque iterum cum interuallo pro laborantis uiribus. Illis enim interuallis spiritus regenerantur, & uires reficiuntur. frictiones ualidæ manuum, brachiorum, & crurum plurimum conducunt. Curandi ratio.

Cucurbitulæ quoque magnæ hypochondrijs affixæ, si ex dextra quidem nare super iecur, si ex sinistra uerò profluat sanguis, super lienē, si ex utraque super utrunque, erumpentem sanguinem potenter retinent. Collo quoq; & inter scapulas cum scarificatu in fortibus, sine scarificatu in debilibus affixæ cucurbitulæ plurimum cōferunt. Prætereà uin-

cula dolorifica brachijs, & cruribus iniecta, fluentem auertent sanguinem. His peractis, uacuanda bilis, quæ sanguini permista ipsum acriorem, tenuioremq; reddit, in hunc modum. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, serapij myribei, ana. ℥. j. ß. Stillatitiorum liquorum portulacæ, oxalidis, plantaginis, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur.

Recipe elect. trium santalo. unc. ß. utatur cum serapijs.

Recipe rhabar. selecti pulverati drachm. j. serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum. ℥. ij. excipiantur stillatitio liquore portulacæ. q. s. fiat potio purgans, quæ sumatur in aurora. Adhibeantur deinde medicamenta astringentia fronti, & parti capitis anteriori hunc in modum. Recipe boli Armenæ, sang. dracon. ana. ℥. ij. cum albo oui, & succo plantaginis fiat cataplasma, quod partibus antè dictis admoueatur, & præterea etiam testiculis, si uir fuerit: si uerò mulier, mammis. In nares uerò sequentia medicamenta immittantur. Recipe thuris partes duas, aloes partem unam, in puluerem redigantur, deinde subigantur cum albo oui, & mollissimis pilis leporinis adiectis, fingatur turunda, quæ in nares immittatur. Quoties in nares medicamentum quodpiam immittitur, os liquore aliquo implendum est, posca, uino, uel aqua, ne in ipsum de medicamento quicquam incidat. Hoc quoque eximie conducit. Recipe pollinis, succi polygoni, succi plantaginis, ana. unc. j. ß. succi stercoris asinini. ℥. ij. Misceantur, & turunda de linteo panno facta his madefacta in nares immittatur. Solum etiam stercus asininum aceto dissolutum, in nares immissum sanguinem sistere compertum est. Idem præstat stercus porci, sed asinino debilius. Succus menthæ, succus urticæ sanguinis quoque fluxum cohibent. Omni sanguinis è naribus profluuio frigida medicamenta hepati admota immodicè conferunt.

runt, qualia sunt hæc. Recipe stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, rosarum, oxalidis, ana. unc. v. omnium santalo, ana drachm. j. trochisco. de camphura drachm. j. ß. seminum oxalidis, portulacæ, intybi satiui latioris, ana. scrup. ij. spicæ nardi (ad naturalem partis temperiem tuendam) scrupul. j. aceti parum. Misceantur, fiatq; hepati epithema mané & uesperi tepidé.

AVT SIC FIAT.

Recipe cerati santalini. ℥. v. olei nymphææ, olei rosacei. ana drach. ij. lauentur hæc olea accurate aqua frigida, deinde parum aceti addatur, cum spicæ nardi. ℈. j. Commista hæc hepatis regioni tepidé admoueantur mané.

ad cancrum nasi
℞ [illegible] ... pulverizata ... in quo ... absinthium ... [illegible]

DIONYSII FONTANONI Doctoris Medici Mompessulensis.

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE. LIBER SECVNDVS.

Cynanches Curatio. Caput I.

EST autem hic morbus inflammatio quædam in gutture, aut faucibus. Malum autem est exitiosum admodum, atque acutissimum: uitæ nanque præsentaneum discrimen strangulatu infert. Latinis hoc mali Angina dicitur, cuius quatuor sunt differentiæ. Aut enim fauces, hoc est locus, ubi asperæ arteriæ, & gulæ partes extremæ conueniunt, inflammantur: aut neque fauces, neque reliquæ oris partes, neque ulla externarum inflammatio apparet, periculum tamen suffocationis in gutture percipit ægrotus: aut extrinsecus circa fauces inflammatio apparet: aut gutturis partes & internæ, & externæ similiter affectæ sunt. Superest & alius ceruicis affectus, ubi ceruicis uertebræ ad anteriorem colli partem luxantur, apparetque in ceruice cauitas, percipiturque dolor, si extra attingatur.

Causæ. Intensos excitat angina dolores, cum à sanguine fit copioso, & calido. Signa. Spiritum non nisi recta ceruice, aut ægre admodum trahunt. Hiant ore aperto, atque ita aerem attrahunt. Rubet plerunque facies, & collum cum tumore, & transglutiendi difficultate, febreque interdum laborant.

Post quartum diem aut suppuratur, aut occidit. Auxi-
lium ergo omnis praeceps Angina requirit. Fiat igitur ve-
nae exterioris cubiti sectio, eiusdem lateris cum parte, quae
magis affecta uidetur. Parce autem, non confertim, sed in-
terpositis internallis detrahatur sanguis. Ex cumulata enim
sanguinis missione, & non repetitis uicibus facta, periculum
imminet leicothymiae, & materiae e faucibus ad pulmonem
defluxus. Post has repetitas sanguinis missiones, eodem die
uena, quae sub lingua est, incidatur, praesertim si fluxio con-
stitisse uideatur. Ante tamen dictas omnes sanguinis mis-
siones, molliatur aluus enemate sequenti. ℞ Recipe cas. re-
cens extractae. ʒ. x. sacchi. semel duntaxat cocti. ℥. j. ol. mo-
lacei. ℥. iij. cum iure communi enematum decocti fiat enema,
quo immisso, & emisso mittatur sanguis, ut dictum est. Postri-
die non expectata humorum concoctione, propter periculum
ex breuitate temporis, sumet sequentem potionem purgan-
tem. Recipe cas. recens extractae. drach. vj. serapij mo-
lacei. ℥. j. elect. de succo rosa. drach. ij. Excipiantur iure com
munis medicinarum decocti, adiecta oxyphoenicum. ℥. j. fiat
potio, quae sumatur hora quarta matutina. Quod si neque
pharmacum, neque cibum sumere posset, ob dolorem, mo-
rumq; angustiam, affigatur supra secundam ceruicis uerte-
bram cucurbitula. uias enim dilatabit, sicq; minore molestia
& cibum, & pharmacum cum offeretur sumet. Hocq; fiat,
quoties horum alterum faciendum erit. Quod si neque sic
quicquam transglutire queat, pro pharmaco iniiciatur se-
quens enema. Recipe cas. recens extractae, sacch. semel
duntaxat cocti. ana. ℥. j. elect. de succo ros. ℥. ß. ol. mol. ℥. iij.
cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod iniicia
tur, ut dictum est. Primo die ad dolorum, qui uehementes
sunt, mitigationem, utendum gargarismo sequenti. Re-
cipe balaustiorum, psidiae, gallarum, rhois obsoniorum,

ana. ℥. j. Decoquantur in stillatitio liquore plantaginis, accipiatur huius decocti libr. j. in qua dissolue diamor. & diarhod. an. ℥. ij. (postrema hæc duo iuuant inflammationes oris, & anginæ: melle uero rosar. die primo non utendum, ne inflammationem augeat) fiat gargarismus, quo morbi die primo utatur. Vbi eo semel atque iterum, aut etiam pluribus uicibus, usus fuerit, poterunt addi (perseuerante dolore) serapij uiolacei. ℥. ij. & eo gargarismo reliquo eiusdem diei tempore utetur. Habeat in ore diatragacanthum frigidum, sacculi quoque millio, & sale torrefactis pleni capiti apponantur. Eodem die pars colli anterior ungatur ol. chamæmel. aut ol. oliuarum calido, lana deinde succida tegatur. Repellentia in nullius anginæ specie exterius admota conueniunt. Secundo die utendum gargarismo sequenti, post potionem purgantem, aut enema, si potionem sumere non potuit. Recipe lentium non excorticatarum, balaustiorum, psidiæ, gallarum, ana ℥. j. rosa. rub. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. accipiatur huius decocti libr. j. in qua dissolue diamor. diamic. ana ℥. j. ß. mel. ros. col. ℥. j. (ad abstergendum) lactis mulieris, uel asinæ (propter dolorem) ℥ ij. cas. recens extractæ. ℥. ß. His commixtis fiat gargarismus, quo utatur. Oleis uero sequentibus colli partem anteriorem exterius calide ungat, & posteriorem: deinde lana succida tegatur. Recipe ol. de lilio. ol. chamæmeli, ana ℥. j. ß. fiat, ut dictum est. Tertio uero die sequenti gargarismo utendum erit. Recipe caricas pingues. V j. balausti. ℥. j. dactylos. ij. seminis lini, seminis fœnogr. an. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, donec absumatur dimidium. accipiatur huius decocti libr. j. in qua dissolue cas. recens extractæ. ℥. ß. myrrhæ. drachm. ij. croci drachm. ß. lactis mulieris (propter dolorem) drach. ij. fiat gargarismus. Exterius autem admoueantur sequentia.

Recipe

Recipe nidi hirundinis.℥.ij.subigantur cum oleis de lilio, & amygdal. dul.fiatq; cataplasma, quod anteriori colli parti admoueatur. Quarto die gargarismo sequenti utatur ægrotus. *Recipe dactylos.ij.caryc̃arum pinguium.℥.ß. chamæmeli.P.j.seminis lini, seminis fœnograeci, ana.℥.j. Decoquantur in s.q.aquæ,usque ad dimidij consumptionem, recipiatur iuris decocti lib.j.in qua dissolue pulueris hirundinum. drachm.ij.myrrhæ.drach.j.ß.croci.drach.ß.mel.com.℥.j.ß.fiat gargarismus.* Quoniam autem eo die angina suppurari solet, igitur post priorem gargarismum sequenti utetur. *Recipe iuris decocti proximè dicti libr.j.in qua dissolue uini cocti.℥.ij.stercoris anseris desiccati & puluerati.℥.j.fiat garg.* Vbi suppurata uidebitur angina, addatur gargarismis sinapi & pyrethri, an.℥.j.ß. Abscessus autem ubi ruptus fuerit, gargarismi fiant ex hydromelite ad abstergendum, & mundificandum. Exterius autem applicetur cataplasma sequens. *Recipe pollinis.℥.iij.farinæ seminis lini, farinæ seminis fœnogr.an.℥.j.caryc̃arum contusarum.℥.ß.nidi hirundinis.℥.j.ß.subigantur cum oleo de lilio,fiatq; cataplasma, quod anteriori colli parti sub mento apponatur.* Victus in hoc affectu sit exquisitissimus, & refrigerans. In aere frigido moretur ægrotus. Inediam biduo, si uires ferre possint, sustineat: sin minus, sola aqua mulsa pro cibo per triduum utatur. Quæ si ægrotantis imbecillitati non respondeat, cremore solo ptisanæ, aut amylo aqua hordei soluto pascatur. Potus sit aqua mulsa, aut aqua hordei cum zulapio rosa, aut malorum punicorum succo. Vbi autem inflammatio remissa apparebit, faciliusq; deglutire incipiet ægrotus, ouorum lutea per liquida exhibeantur. Omnino alimenta immodica uitentur, ac ea in primis quæ calfaciunt, & sanguinem augent. Somnus quoque summa diligentia uitandus, ne repens intrò

sanguis, humorum ad locum patientem desluxum augeat.

Cynanches à causa frigida Curatio.

CYnanches verò causa si frigida fuerit, à pituitoso enim sanguine esse potest, eius quoque curatio, à venæ exterioris cubiti sectione exordienda, siquidem plenitudo uideatur, vires quoque, & ætas permiserint. Multum autē sanguinis detrahendum non est, quoniam non euacuationis, sed reuulsionis tantùm gratia fit hæc sanguinis missio. Qua facta, è uenis quoque, quæ sub lingua sunt, sanguis detrahetur. Quod si nihil deglutire poßit, pro pharmacis solutiuis, enematibus acutis uti oportebit in hunc modum. Recipe quinque herbarum communium, ana. Manip. j. centaurij minoris, sampsuchi, ana. Manip. ß. radicis acori, unc. ß. surfuris frumenti, M. ß. florum chamæmeli, florum meliloti, florum stœchad. Arab. ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad dimidij consumptionem, accipiantur iuris decocti libr. j. hieræ picræ compositæ, benedictæ laxat. ana. drach. vj. mellis anthosati, unc. j. ß. olei chamæmeli, unc. iij. salis fosilis, ʒ. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod injiciatur ante pastū. Si verò deglutire quicquam posset, quod etiam tentandū est, affixa secundæ ceruicis uertebræ cucurbitula, exhibeatur potio sequens. Recipe catholici, unc. ß. elect. indi maioris, diaphœnici, ana. drach. ij. mel rosa. col. ℥. ß. Excipiantur aure communis medicinarum decocti, adiecto stœchad. Arab. P. j. fiatq́; potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Catapotia, si deglutire poßit, magis conferent. Sumat igitur, drach. j. pil. cocci. circa noctis dimidium. Cucurbitulæ loco dicto affigendæ sunt, quoties pharmacum, aut cibum sumit, qualem paulo ante memorauimus. Factis sanguinis misionibus, sumptoq́; pharmaco solutiuo, aut eius loco in-

iectis

iecto enemate, utatur ægrotus gargarismis sequentibus. Hoc tamen uti poterit, post sanguinis missiones. Recipe nucum cypressi, balaustio. ana. M. j. mastich. unc. j. Decoquantur in aqua mulsa, recipiatur iuris decocti libr. j. in qua dissolue diamor. unc. ij. mel. rosacei col. unc. ij. ß. aluminis liqui. ʒ. ij. myrrhæ, croci, ana. ʒ. ß. fiat gargarismus, quo die primo utetur. Eodem quoque die colli pars anterior inungatur ole. de lil. & chamemelino. Alijs diebus sequentibus hoc gargarismo utendum. Recipe uuarum passarum detractis uinaceis, ℥. j. caricas pingues ℥ j. seminum lini, & fœnogræ. ana. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur, recipiatur iuris decocti libr. j. in qua dissolue pyrethri, sinapi, ana. ʒ. j. ß. myrrhæ, croci, ana. ℈. ij. pul. hirundinum, ʒ. ij. fiat gargarismus, quo utendum: ut dictum est. Exterius uero parti colli anteriori, sequens unguentũ admoueatur. Recipe nidi hirundinum, ℥. iij. unguenti dialthee, ℥. iij. Misceantur, fiatq; ut dictum est. Si non resoluatur hæc Angina, quod multo melius foret, quam suppurari, gargarismo sequenti utetur ægrotus. Recipe caricarũ pinguium, uuarum passarum detractis uinaceis, ana. ℥. j. seminum lini, & fœnogr. ana. ℥. j. ß. Decoquatur in s. q. aquæ, tantisper dum pars dimidia absumatur, recipiatur iuris decocti libr. j. in qua dissolue farinarum seminis lini, & seminis fœnogræ. ana. ℥. ß. pul. hirundinũ, ʒ. ij. fiat gargarismus. Exterius uerò admoueantur hæc. Recipe pollinis, farinæ seminum lini, & fœnogræ. ana. ℥. j. ß. subigantur cum axungia porci non salita, & ol. amygdal. dulc. fiatq; cataplasme, quod parti anteriori colli apponatur, donec Angina suppuretur. Rumpatur deinde abscessus digito altius immisso, aut scalpello, si cerni potest, idq; quãdo abscessum intus rumpi est necesse, nec perfecta maturatio expectetur, propter periculũ loci. Rupto abscessu, abluatur gargarismo aquæ

mulsæ tergatur, glutinandum deinde bolo Armeniæ in ore retenta. Si exterius abscessum rumpi contigerit, curetur, ut cætera exteriora hulcera.

Tussis Curatio.

Cap. II.

Causæ. TVssis multiplices sunt causæ: frequentius accidere solet ob humoribus ad asperam arteriam, itemq; ad pulmonem, à capite destillantibus: qui quidem nonnunquam sunt frigidi, crassi, & uiscidi, nonnunquam pituitosi, salsi, calidi, crassi, permixti cum frigidis: nonnunquam tenues & calidi.

Si frigidi crassiq; & uiscidi fuerint, per ea quæ incidunt, & extenuant medebimur hunc in modum. ℞ Recipe serapij de glycyrrhiza, unc. ij. serapij de hyssopo, unc. j. ß. serapij stœchad. unc. j. Stillatitiorum liquorum helenij, betonicæ, buglossi, ana, unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe diatrecos simpl. in rhomborum formam, unc. ij. sumatur rhombus unus cum serapijs: sæpeq; in ore de eo, quod superest, habeatur, sensim deglutiendo.

Recipe pil. de agar. pil. cocci. ana. drach. ß. cum stillatitio liquore hyssopi, fingantur pilul. v. quæ circiter noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ vet. ʒ. j. pul. iridis, ℈. ß. conseruæ buglossi ℥. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur. Vacuato corpore, ea adhibenda, quæ materiam in pulmonibus conceptam expui facilem reddunt, quale est eclegma sequens. Recipe eclegmatis de pino, eclegmatis sani & experti, ana. ʒ. iij. penidiarum, ℥. ij. pul. irid. Florentiæ, ʒ. ij. pul. hyssopi, drach. j. elect. diatragacanthæ frig. (ad temperandum calorem) unc. j. amararum passerũ detractis nucleis unc. ß. pulmonis uulpis præparati, ℈. ij. seminis maluarum, seminis gossipij, ana. ʒ. j. cum serapio de glycyrrhiza fiat eclegma, quod sensim, leniterq; ore bacillo de glycyrrhiza

illa-

illatum, deglutiatur. Errhino quoque sequenti dies aliquot utendum: corpore purgato. Recipe succi betæ, succi sampsuchi, ana unc. j. ß. mellis, unc. j. zinziberis, scrup. j. Misceantur, fiatq; errhinum, quod à ieiuno tepidum naribus attrahendum est. Necnon hoc unguento pectus ungendũ est calide mane ante pastum, uespere quoque ante cœnam.

Recipe unguenti resumptiui, uncias duas, mucaginis seminis altheæ, & seminis lini, ana unc. j. ß. olei irini, olei amygdalarum dulc. ana unc. ij. ß. croci (pectus enim dilatat) scrup. j. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo utendum, ut dictum est. Pilulis præterea sequentibus utetur ægrotus semel, aut bis, singulis hebdomadibus, cùm lectum dormiturus ingredi solet. Recipe pilul. assaieret, agar. in pastillorũ formam redacti, ana drachmas duas, cum serapio de glycyrrhiza, fingantur pil. vj. è drachma, è quibus, tres sumantur: ut dictum est. Quoniam autem sunt leues, possunt statim à pastu sumi. Cerebrum etiam corroborandum, & exiccandum. Recipe nigellæ Romanæ, drach. j. ß. corticis citri sicci, drachmas tres, cyperi, caryophyllorum, ana drach. duas, maceros, cocci infectorij, ana drach. j. styracis calamitidis, drach. ij. ß. (ad odorem) rosa. rubr. scrup. ij. fiat puluis, quo pars capitis anterior inspergatur, cùm lectum ingredi solet. Capitis quoque operimenta sequenti suffitu mane, & uesperi suffiantur. Recipe thuris, mastich. sandaracæ cõmunis, ana ℥. j. styracis calamitidis, ladani, an. ℥. ß. nigellæ Romanæ, ʒ. iij. Confringantur minutim, fiatq; ex his suffitus: ut dictũ est. Perseuerante Tussi, utatur ægrotus suffitu tradito Cap. de Catarrho, qui fit cum arsenico citrino. Declinante hoc affectu, humorum defluxus sistatur in hunc modũ. Recip. boli Armeniæ, ʒ. ij. ß. spicæ nardi, ʒ. j. mastich. ʒ. j. ß. gummi tragacanthæ, gummi Arabici, an. ʒ. j. sacchari (dulcedinis gratia) cãdi, penidiorũ, an. ℥. ß. cũ sera-

pio

pis de zizipbis (ad incrassandum) fingantur orbiculi lupinis similes, quos in ore retineat ægrotans, præcipuè tempore somni. Tussi uerò ab humore pituitoso salso, calido quadantenus, & tenui, cum frigido & crasso permisto, sic medebimur, ab humorum concoctione auspicantes. Recipe serapij adianti, serapij uiolacei, serapij de glycyrrhiza, ana. ℥. j. oxymelitos simpl. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum betonicæ, intybi satiui latioris, hyssopi, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diatragacanthæ frig. ℥. ij. in solidam rhomborum figuram effictæ, sumantur singuli rhombi cum serapijs, qui superfuerint, in ore frequenter habiti, ueluti lambendo, paulatim deglutiantur. Tunc autem supini iaceant: corpore enim supino iacente, gula clauditur, aspera uerò arteria retegitur.

Recipe pil. aggregat. (utranque enim materiam, & calidam, & frigidam euacuant) pil. cocci. pil. de agar. an. ℈. j. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe agarici recens in pastillorum formam redacti ℨ. j. rhabar. selecti. ℈. iiij. spicæ nardi gr. v. macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, & passi uino albo horis. xij. deinde exprimantur, & colentur, additisq; cas. recens extractæ. ℥. ß. diaphænici. drach. ij. serapij adianti. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ uet. ℈. ij. conseruæ buglossi, conseruæ uiolæ. (quoniam mista est materia) ana drach. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur, sex horis ante pastum. Purgato corpore, danda opera, ut quæ in pulmonem defluxit materia facilè expui queat: quod sequens eclegma efficiet. Recipe penidiarum. ℥. ij. elect. diatragacanthæ frig. ℥. j. ß. eclegmatis de pino. ℥. iij. dactylorum j.

uuarum passarum detractis uinaceis. ℥. ß. pul. irid. Florentiæ. drach. ij. seminis maluæ, seminis goßipij, ana. drachm. j. cum serapio adianti fiat eclegma, quo utendum ut iam de alijs eclegmatibus dictum est. Sequenti quoque puluere caput inspergendum ægroti, cùm lectum ingredi uolet. Recipe corticis citri sicci. ʒ. iij. santali citrini, baccarum myrthi, cyperi, caryophyllorum, ana. drach. j. ß. styracis calamitidis. ℈. iiij. coriandri præparati, cocci infectorij, ana. drach. j. ß. rosa. rub. ʒ. j. fiat puluis, quo ægrotus, ut dictum est, utetur.

Pectus præterea sequenti unguento ungendum, manè ante pastum, & uesperi ante cœnam. Recipe olei uiol. ol. amygdalar. dulcium, olei irini, ana. ʒ. j. ß. unguenti resumptiui. ℥. iij. butyri recentis. ℥. ij. croci. ℈. j. ceræ parum, fiat unguentum, quo pectus, ut dictum est, ungatur. Et capitis operimenta hoc suffitu manè, & uesperi suffiantur. Recipe Thuris, mastichis, ana. ʒ. iij. santalorũ omnium, ana. ʒ. ß. styracis calamitidis, ladani, rosa. rub. an. ʒ. ij. Cõfringantur minutim, fiatq; suffitus: ut dictum est. Ad hæc singulis hebdomadis semel, aut bis, utatur pil. sequentibus, easq; sumat, cùm lectum ingredi uolet. Recipe pil. assieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. j. ß. rhabar. selecti. ʒ. j. cum serapio uiol. fingantur pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres ab ægroto: ut dictum est. Hoc declinante malo, à humorum defluxus hunc in modum sistatur. Recipe boli Armeniæ. ʒ. ß. spicæ nardi. ℈. ß. fiat puluis, qui cum serapio uiolaceo mistus, in cocleari sumatur ab ægroto lectum ingredi uolente. Hi quoque orbiculi eandem ad rem plurimum conferunt sæpiùs in ore habiti, somni præsertim tempore.

Recipe boli Armeniæ. drachm. iij. amyli. drach. ij. spicæ nardi. ℈. ij. gummi tragacãthæ, gummi Arabici, ana. ʒ. j. sacchari candi. ℥. j. cum serapio uiolac. fiant orbiculi lupinis similes, quibus utendum: ut dictũ est. Affixæ præterea cucurbitulæ

bitalæ natibus, poplitibus, deinde scapulis ante pastum, re-uulsionis gratia plurimum conducunt. Lauentur & crura decocto sequenti. Recipe saluiæ, sampsuchi, betonicæ, melissophylli, stœchad. Arab. chamæmeli partes æquales. Decoquantur in s. q. aquæ, qua calida crura lauentur mane, & uesperi. Tussi uero ab humorũ tenuium, & calidorum destillatu, hunc in modũ prospiciemus. Crassantibus enim materiã pulmonibus immersam mendam, ne tussientis conatũ dissoluendo eludat, sed effusione expellatur. Recipe serapij de ziziphis (nam incrassat materiam) serapij uiolacei, mellis rosacei col. ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquoris intybi satiui latioris, florum uiol. buglos. ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduũ diluculò bibantur. Recipe diatragacanthi frig. in solidam rhomborũ figuram effictæ ℥. ij. sumatur rhombulus cum serapijs. De eo quod superest, habeat frequenter ægrotus in ore, supinusq; iaceat: eo enim corporis positu aspera arteria aperitur, gula uerò clauditur, itaq; ad pulmonẽ sumpta melius trãsmittuntur. Recipe rhabar. selecti, ʒ. j. ß. spicæ nardi, gra. v. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis duodecim, deinde exprimantur, & colentur, agarici in pastillorũ formam redacti, ʒ. j. macerentur quoq; in oxymelite simplici, & stillatitio liquore buglossi horis xij. exprimantur deinde, & colentur, adiectisq; serapij rosacei purgatorij, ℥. ij. & (si robustus quidẽ sit ægrotus) elect. de succo rosa. diaphœnici, an. ʒ. j. ĩ decocto pectorali fiat potio quæ sumatur hora iiij. matutina.

AVT SIC.

Recipe pil. aggregat. ℈. ij. rhabar. selecti, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ℈. j. cum stillatitio liquore intybi satiui latioris fingantur pil. vij. quæ circa noctis dimidiũ sumantur. Recipe mithridat. ʒ. ß. cõseruæ buglos. conseruæ rosa. ana. ʒ. j. ß. Misceantur, & à ieiuno postridie sumantur

tur sex horis ante pastum. Sequens elect. in ore sæpe habendum. Recipe pul. diatragacanthæ frig. pul. diapsyllij ana. drach. j. ß. sacchari dissolvti in stillatitio liquore rosæ q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, quo utendum, ut dictum est. Hæc quoque serapia ore retinenda, & sensim veluti lambendo deglutienda. materiam enim expui facilem reddunt. Recipe serap. uiol. serapij de zizipbis, ana unc. ij. serap. de papauere, unc. j. ß. Misceantur, fiatq; ut dictum est. Cerebro deinde sic robur addemus. Recipe trium santalorum, baccarum myrthi, ana drach. ij. corticis citri sicci, drach. iij. maceros, drac. j. cocci infectorij, scrup. iiij. coriandri præparati, drach. j. ß. nigellæ Romanæ torrefactæ, drach. ij. rosa. rub. ℈. ij. fiat puluis, qui parti capitis anteriori ægrotantis, cùm lectum dormiturus ingredi volet, inspergatur. Vngetur præterea pectus unguento sequenti calide manè, & vesperi ante pastum. Recipe olei uiolacei, olei amygdalarum dulcium, butyri recentis, aut loti, si recens non habetur, ana unc. ij. unguenti resumptiui, ℥. iij. muccag. seminis althææ, & tragacanthæ frigid. ana ℥. j. ß. croci, ℈. j. adiecta cera fiat unguentum, quo pectus, ut dictum est, ungatur. Declinante hoc affectu, hunc in modum destillatio sistatur. Recipe boli Armeniæ, drach. iij. amyli, drach. ij. gummi tragacanthæ, gummi Arabici, ana ʒ. j. sacchari candidi, penidiarum, ana ℥. ß. cum muccagine psyllij extracta cum stillatitio liquore rosæ fingantur orbiculi lupinis similes, qui in ore sæpe habeantur, somni præsertim tempore. Singulis præterea hebdomadis sumet ægrotus bis, aut semel, dimidiatā drachmam pilul. sequentiū, cùm lectum volet à cœna ingredi. Recipe pil. assaieret. ʒ. ij. agar. in pastillorum formā redacti, ʒ. j. ß. oxyphœnic. rhabar. selecti, ana ʒ. j. Excipiantur serapio uiolaceo, & fingantur pil. vij. è drachma, è quibus tres sumantur: ut dictum est.

Hæmopt

expuitur sanguis

Hæmoptysios Curatio.
Cap. III.

TVssis ab altera harum causarum, hoc est à pituita aut crassa, aut tenui: & frigida, aut calida materia, sanguinis sputum aliquando excitat: quod ubi contigerit, mittatur sanguis è uena interna, aut media, sanguinisq́; ℥. circiter ij. detrahantur, exeatq́; è foramine angusto. Sputum uerò sanguinis si copiosum fuerit, exhibeatur drach. j. philonij Persici cum stillatitijs liquoribus plātaginis, & portulacæ ante pastum. Vtatur præterea eclegmate sequenti tantisper dum sanguis tußiendo excreabitur. Recipe conseruæ rosarum antiquæ, elect. diatragacanthæ frig. an. unc. j. ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosarum, drach. iij. amyli ℥. ij. Excipiantur serapio myrtheo, fiatq́; eclegma, quod paulatim ueluti lambendo deglutiatur. Portulacæ folia sæpe mandantur. Ius quoque frigidum decoctorum zizipborum, in quo candens ferrum extinctum fuerit, frequenter bibatur. Et quæcunque sumentur, sint actu frigida, propter sanguinis excreationem.

eclegma

difficultas respirationis

Asthmatis Curatio. Cap. IIII.

Causa. *HOc malum crebram efficit respirationem citra febrem, qualis est ijs, qui citatiore fatigati sunt cursu, ob tenacium, & crassiorum humorum copiam pulmonis bronchijs cartilaginibusue infarciam.* Signa. *Qui hoc affectu laborant, magna quidem spirandi difficultate infestantur, tußiuntq́; cæterùm pituitosum nihil aut tußiendo, aut excreando reiectant. Eoque id mali interdum procedit, ut corporis partes, quæ supra thoracem sunt, rectas habere cogantur, suffocari metuentes, nisi recta ceruice spirent.* Victus ratio. *Victus tamen calida sit prorsus, & sicca. Aer igitur utatur frigidus &*

humid

humidus. Carnes sint non neruosæ, nec pingues, sed concoctu faciles, quales sunt perdicum, montanarum auium, caporum, & pullorum gallinaceorum, & id genus aliorum. Potus multus prodesse quidē potest, quod humectatione multa indigeant, ut facilius tussiendo efferantur humores crassi, & tenaces pulmonibus infarti, sed iam medicamentis abstergentibus, & repurgantibus, tusses commouentibus, repurgati, & abstersi, qui, nisi ualde humectentur, quamuis abstersi & repurgati, ob crassitudinem tamen nō facilè excreando reijciuntur. Aliàs potus multus spirandi difficultatē auget, uentriculo multo potu distento diaphragma premente. Tutius igitur in pastu parcè bibere, à pastu uerò aliquantisper à potu prorsus abstinere, etiamsi cordis calor minùs, quàm oporteat, refrigerati, uehementem sitim excitet: sed os & guttur potu colluere gargarisando licebit, & ex his quæ sputum promouent, aliquid in arterias transmittere. Vbi autem prior cibus uentriculum fuerit egressus, bibere quidem liberè tunc licebit, neq; quicquam oberit. Cùm hic affectus in paroxysmo est, à fortibus medicamentis temperandum, alio tempore fiat, ut sequitur, materia uidelicet existente tenaci, & crassa, ac salsa, cum caliditate cordis, hepatis, & renum. Aluus autem in primis mollienda hoc enemate, & laxanda, si quidem astricta fuerit. Recipe cass. secchar. rubr. ana. unc. j. mel. uiolacei. unc. j. ß. diaphœnic. hieræ Gal. ana. unc. ß. olei chamæmelini, olei uiolacei, ana. unc. j. ß. salis parum, cum iure communis enematum decocti fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Humores deinde hunc in modum concoquantur. Recipe serapij de glycyrrhizæ, unc. ij. mel. rosa. col. unc. j. ß. serapij uiolacei, serapij stœchados, ana. unc. ß. stillatitiorum liquorum buglossi, hyssopi, betonicæ, ana. unc. iij. Misceantur, & à decimo per triduum diluculò sumantur. Recipe diaireos simpl. ʒ. ij. rhom-

borum figuram. ℥. ij. sumat rhombum unum cum scrupijs, de eo quod superauerit habeat frequenter in ore. Recipe pil. cocci. pil. aggregat. pil. de agar. (propter materiam, quae ad pectus defluxit) ana. ℈. j. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quae circa noctis dimidium sumantur. Recipe aquae mulsae uncias sex, sacchari unciae semissem, habeantur sex horis à sumptione pilularum pro lotorio.

AVT SIC VACVETVR.

Recipe agarici recens in pastillorum formam redacti drach. j. ß. maceretur horis. xij. in oxymelite simpl. & stillatitio liquore buglossi, in quo uuae passae decoctae fuerint. Deinde recipiantur rhabar. selecti. drachm. ij. spicae nardi gr. x. macerentur in stillatitijs liquoribus intybe sativi lactucae ris, buglossi, & pauco uino albo horis. xij. deinde utraque exprimantur, & colentur, adiectisque cas. recens extractae ℥. ß. elect. de succo rosa. diaphoenici, ana. drachm. j. stratij adianti. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quae sumatur hora quarta matutina. Licebit autem aegrotanti per horam post potionis sumptionem dormire, quod uidem licet quoties solutiuum, quod sumitur, forte est. Recipe pulueris dat. ℈. ij. conseruae rosa. conser. buglos. ana. drach. j. ß. Misceantur, & postridie sumantur sex horis ante pastum. Eo modo uacuetur aegrotus, proxime dicta potione utens, tertio quoque mense: medio autem tempore utatur pil. superioribus singulis hebdomatibus semel, in introitu lecti. Recipe pil. asaieret, agar. in pastillorum formam redacti, ana. drachm. j. ß. rhabar. selecti. drachm. j. Excipiantur scrupulo mol. finganturq; e drachma pil. vj. è quibus sumantur tres ut dictum est. Vacuato corpore, utetur dies aliquot aegrotus errhino sequenti, omissis apophlegmatismis, & gargarismis. Recipe succi radicis betae, succi sampsuchi, an. ℥. j. ß.

aquae

aquæ musæ. ℥. ij. cubebarum, nigellæ Romanæ, nucis moschatæ, ana. ℈. j. uini albi ℥. j. Misceantur, & tepida per nares attrahantur manè ante pastum, quinque, aut sex dies, statim post purgantem potionem. Partium quoque inferiorum frictiones fiant ante pastum: cucurbitulæ sine scarificatione affixæ spatulis horis matutinis ante pastum per dies aliquot plurimum etiam conferunt. Conducet & crurum in sequenti decocto lotio. Recipe saluiæ, sampsuchi, betonicæ, ana. M. ij. florũ stœchad. Arab. chamæmeli, & meliloti, ana. M. j. Decoquantur in s. q. aquæ, fiatq; ut dictum est. Atque, ut materia in pulmonibus concepta facilius expui possit, utatur ægrotus eclegmate sequenti. Recipe eclegmatis de pino, eclegmatis simi & experti, ana unc. ß. pul. iridis Florentiæ drachm. ij. ß. diatragacanthæ frigidæ, penidiarum, ana. ℥. j. ß. conseruæ uiolar. conseruæ adianti, ana. ℥. j. pulmonis uulpis præparati. drachm. j. uuarum passarum detractis uinaceis unc. j. Excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiatq; eclegma, quo utetur ægrotus, & paulatim uelati lambens deglutiat, ore bacillo de glycyrrhiza illatum.

AVT SIC.

Recipe serapij de glycyrrhiza ℥. iiij. serapij de hyssopo. ℥. ij. Misceantur, eisq; pariter, ut dictum est, utendum.

AVT SIC.

Recipe glycyrrhizæ, radicis fœniculi, ana. unc. j. adianti recentis. Manip. ß. hyssopi tertiam partem. Manip. j. uuarum passarum detractis uinaceis, caryicarum pinguium, ana. unc. j. croci scrupul. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur: accipiatur huius decocti lib. j. adiectisq; saccharo, & melle. q. s. fiat serapium perfecte coctum, quo utetur ægrotus, ut superius dictum est, lambendo. Puluis quoque sequens, si obsonijs, & in cibis immisceatur, magno erit usui. Recipe glycyrrhizæ, adianti recentis, an. ℥. j. ß.

(minutim incidantur) cinnamomi. drach. j. pulmonis uulpis praeparati. drach. ij. croci. ℈. j. sacchari ad dimidium ponderis omnium, fiat puluis quo utatur aegrotus, ut monuimus. Hoc praeterea unguento pectus calidè ungendum ante pastum mane, & uesperi, mammam tamen sinistram, hoc est cordis regionem ne attingat, ne inflammetur.

VNGVENTVM.

Recipe muccaginis seminum altheae, & foenogr. ana ℥. j. ß. olei amygdal. dulc. olei de lilio, butyri recentis (aut loti, si recens desit) ana. ℥. j. ß. olei irini. ℥. j. croci. ℈. j. addita cera fiat unguentum, quo ungatur pectus: ut dictum est.

Asthma autem si fuerit à materia tenui, & aquosa, quandante frigida, decumbente in pectus, unde flatus cum in cauitate pectoris, tum in uentriculo excitentur, indeq; uapores sursum ferantur, cuius paroxysmus eructatione, & uaporum emissione curatur, ei hunc in modum prospiciendum paroxysmus quidem adest. Primum enim lenia quaedam, humores in pectore conceptos, faciles expui reddentia, sumantur: ut diatragacantha in ore retenta, penidiae, sirupus uiolaceum, aut de ziziphis, aut de adiantho, paulatim ac lambendo deglutita. Manus, & pedes leniter fricentur. Vitandus supinus corporis positus, flexum aegrotantem genibus magis inniti expedit. Si rubor in facie cum quadam totius corporis inflammatione apparuerit, cum multa uaporum eleuatione, incidatur uena interior, aut media dextri brachij, detrahanturq; duae, aut tres sanguinis. ℥. Raro loquatur aegrotans. Victu admodum tenui utatur. Solum hordei, glycyrrhizae, & uuarum passarum decoctum habeat. Si uerò in longius tempus paroxysmus protrahatur, iure pulli, lacte amygda. dulcium cum farina hordei, & pauco croci utatur. Neque eclegmata, neque pil. neque quicquam aliud, quod euacuet, exhibendum. Quietis uerò tem-

psr

pore materia hunc in modum concoquantur, & uacuetur.

Recipe mellis rosacei col. unc. ij. serapij adianti, serapij uiolacei, ana. ℥. j. serapij de zizyphis. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum buglossi, oxalidis, hyssopi, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe diatragacanthæ frig. in rhomborum figuram. unc. ij. sumatur rhombus unus cum serapijs. De eo, quod superrerit, sæpe habeat ægrotans in ore. Recipe pil. asaieret, pil. de agar, ana. drachm. ß. cum stillatitio liquore adianti fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Quòd si ægrotantis aluus non facilè soluatur, pro pil. asaier. substituatur, pil. aggreg. & cocci, ana. ℈. j.

AVT SIC.

Recipe agar. recens in pastillorum formam redacti. ℥. j. ß. maceretur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus betonicæ, buglossi, adianti, deinde exprimatur, & colentur; rhabar. selecti macerati in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglossi. & pauco uino albo cum spicæ nardi gr. v. horis. xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectis cas. recens extractæ. ℥. ß. diaphœnici. drach. j. ß. serapij adianti. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta manè. Recipe mithridat. ℈. ij. conseruæ adianti, conseruæ buglossi, ana. drachm. j. ß. Misceantur, & postridie manè sumantur sex horis ante pastum. Eo modo bis quotannis uacuetur ægrotus, ad Februarij finem, & Septembris initium. Medio uerò tempore his utatur pilul. singulis hebdomadibus semel, cùm dormiturus lectum ingredi uolet. Recipe pilul. asaieret Auicennæ. drachm. ij. agar. in pastillorum formam redacti. drachm. j. ß. rhabar. selecti, drachm. j. cum serapio uiolac. fingantur pilul. vj. e drachma, è quibus sumat tres, ut monuimus. Vacuato corpore utatur errhino sequenti diebus octo.

Recipe succi betæ. ℥. ij. aquæ hordei. ℥. j. ß. nigellæ torrefactæ. ʒ. ß. fiat errhinum, quo tepido utetur ieiunus, ut dictum est. Nec apophlegmatismis, nec gargarismis hoc in affectu utendum. Sequens autem eclegma magno usui erit sensim deglutitum ueluti lambendo, glycyrrhizæ bacillo ori illatum. Recipe uuarum passarum detractis acinis. ℥. j. ß. seminis fœnograeci loti accurate. ʒ. ij. penidiarum. ℥. ij. Excipiantur serapio uiolaceo, fiatq; eclegma, quo ægrotus utetur: ut dictum est. Sequens quoque puluis ferculis mistus ad hunc affectum non parui momenti futurus est.

Recipe glycyrrhizæ, adianti, ana. ʒ. j. ß. pulmonis uulpis loti & macerati in stillatitijs liquoribus scabiosæ, & adianti, deindeq; exiccati. ʒ. ij. anisi, cinnamomi selecti, ana. ʒ. j. croci. ℈. j. sacchari ad pondus omnium: fiat puluis, quo cum obsonijs & iusculis utatur. Vngendus & uentriculus sequenti unguento calide, mane, & uesperi ante pastum.

Recipe olei absinth. olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana. ℥. j. coral. rubri, caryophyllorum, an. ʒ. j. ß. spicæ nardi, iunci odorati, ana. ʒ. ß. rosarum rubr. ℈. ij. adiecta cera. q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur, ut dictum est. Crura præterea lauentur decoctio saluiæ, stœchados Arab. chamæmeli, & rorismarini. Cauterium uesicas excitans, quale superius sæpe commemoratum est, post aures admotum, aut radici manus, ipsiq; palmæ, humorem illum defluentem in magna reuellit. Pectus etiam mane, & uesperi ante pastum calide, caliditate quidem temperata, ungendum unguento sequenti, regione cordis uitata, ne inde inflammetur. Recipe ol. amygdal. dulcium, butyri recentis, ana. ℥. ij. olei de lilio (propter uapores) olei chamæmeli (ad resoluendum) ana. ℥. j. croci. ℈. j. adiecta cera. q. s. fiat unguentum, quo ut dictum est, utendum. Nec cerebri hoc in affectu negligenda cura, sic igitur in tempore roboretur.

Recipe

Recipe pulueris capital. ſuperius traditi, unc. ij. eo pars capitis anterior inſpergatur ægroti, cum lectum ingredi ſolet. Aut pulueris loco fingatur pileolus, in quo quæ ſequuntur, inſuantur. Recipe ſampſuchi, betonicæ, ana. M. ß. coriandri præparati ℥. ß. cocci infectorij. drach. ij. omnium ſantalorum, ana. ℥. j. ß. maceros, ℥. j. roſarum rub. ℈. ij. caryophyllorum drach. j. ß. conterantur, rubroq; ſericeo panno inſuantur, unde fiat pileolus, qui geſtetur.

Pleuritidis Curatio. Cap. V.

MEmbranæ interioris latera, coſtaſq; ſuccingentis inflammatio, proprie, ſignateq; pleuritis dicitur. Non enim omnis lateris dolor eſt pleuritis. Fit fere pleuritis à ſanguine copioſo, & calido, ad dictam membranam præter naturam fluente, nonnunquam à bilioſo, aut pituitoſo, aut melancholico: id quod ſputum demonſtrat. Si enim rubrum, cruentumue fuerit, ſanguinẽ exuperare indicat. Sin flauum, & ſubpallidum, flauam bilem. Si album, leuiterq; ſpumoſum, pituitam. Si ſubnigrum, humorem melancholicum in ſanguine excedere oſtendit. Pleuritidis ueræ, quæ à ſanguine bilioſo magna ex parte fit, curandi rationem primum aggrediemur: deinde illius, quæ à pituitoſo eſt ſanguine: poſtremo non ueræ pleuritidis curandæ methodum docebimus. Veræ autem pleuritidis notæ ſunt, ſpirandi difficultas, tuſsis, febris continua, dolor uehementer pungens, pulſus durus, & ſerræ modo aſper. Victus ratio hoc in affectu tenuis admodum ſit, ſiquidem uires ferre poterunt, ad quartum uſque diem, contentumq; ægrotum expedit eſſe hordei ſucco. Si uires tot dies uictum tam tenuem ferre nequeant, duos certe dies feratur. Deinde ad ſeptimum uſque

Cauſæ.

Signa.

Victus ratio.

diem pane loto, ad salis, & fermenti calorem tollendum, aliaq; aqua cocto, sacchari, & butyri exigua portione ad saporis gratiam adiecta, uescatur. Post septimum diem, lacte amygdalarum, aut hordeo ex iure pulli cocto. Si uires tamen nimium collabi uiderit Medicus, pleniore ægrotum uictu uti permittat, ut pullorum, aut aliarum carnium cum mica panis contuso. A uino abstinendum, saltem ante septimũ diem. Potus sit aqua decoctionis hordei, & glycyrrhizæ, cum serapijs uiolacco, & adianti. Si uerò materia tenuis ualde, subtilisq; sit, addatur dictis serapijs, serapium de ziziphis, ut sit cum serapij uiol. & serap. adianti, an. unc. ij. mista. ℥. j. serapij de ziziphis. Omnia autem quæ bibet, actu calida sint. Cuncta enim quæ in phlegmone pulmonis, aut thoracis, aut hepatis, aut uentriculi, aut renum, aut uteri bibenda exhibentur, actu calida esse debent, quoniam semper aliquid aut insensibiliter, aut per sudores resoluitur, quam quidem resolutionem potus frigidus prohiberet: frigida enim poros addensant. Aqua frigida summe uitetur, quòd sputum incrudescere faciat. Virium autem imbecillitas, aut consuetudo uinum si ægroto bibendum dare cogat, sit oligophoron, & dulce, aquaq; saccharata diluatur; nisi lienis, aut hepatis phlegmone affuerit, aut obstructio, quam dulcia & excitant, & augent. Cubet ægrotus in latus affectum, quòd is decubitus sit indolentior, eoq; maior calor ea in parte quæratur, quo maior materiæ copia resoluitur. Animi perturbationes uitentur, & cuncta, quæ phlegmonem augere possint.

Curatio. Curandi ratio aut à calorificis fotibus, aut à uenæ sectione inchoanda. Corpore enim neque plethorico, neque cacochymo existente, medicamentis & fomẽtis calorificis mox inter initia utendũ, quæ dolorem & mitigant, & discutiũt. Sanguinem enim ibi collectum extenuant, & per halitũ digerunt. Duoq; inde oriuntur commoda, & quòd sanguinis

pars

pars uacuatur, parsq; affecta propterea minus distenta, minus dolet. Atque his fotibus mitigato dolore, uenæ sectio fiat, ut paulò post dicetur. Corpus uerò ægrotantis si plethoricum sit, aut malo succo redundans, per eos calorificos fotus curatio non auspicanda, fluxionem enim ad partem affectam maiorem excitarent, quæ illis calefacta plus traheret, quàm euaporaret, fieretq; inde dolor acerbior. Præuacuandum igitur uenæ sectione corpus, calorifica deinde fomenta admouenda. Incidatur igitur uena iecoraria, aut media, eo in brachio, quod lateris dolentis è directo est, sequente enemate iniecto, si quidem aluus sua sponte excrementa, ut conuenit, non deiecerit. Recipe cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana ℥. j. ol. uiolacei, ℥. iij. salis parum, cum iure decocti quatuor herbarum remollientium, adiectis prunis x. & hordei M. j. fiat enema. Quo iniecto, & eiecto, incidatur uena, ut dictum est, quæcunque hora diei fuerit, sanguisq; pro plenitudine, & uiribus mittatur. Die post tertio, aut ad summum quarto, eadem rursus incidatur uena: sanguisq; auferendus donec color quouis modo mutetur. Siue enim primò bonus, syncerusq; sanguis exeat, dein sequatur malus, aut contrà, mox uenæ foramen, unde fluit sanguis obthurandum. Post quartum diem sanguis mitti non debet, quòd eo tempore sputum plerunque multiplicari incipiat, quod sanguinis missio impediret, nisi magna admodum plenitudo foret. Si uerò ægrotans puer fuerit annorum XIIII. aut senex annorum LX. cucurbitulæ naribus, & scapulis affigantur, uenæ autem sectio non fiat, nisi eo essent robore, ut ei pares esse possent. Sanguine misso, calorifica medicamenta, & fomenta lateri dolenti extrinsecus hunc in modum admoueantur.

Recipe maluarum cum radicibus, florum chamæmeli, florum meliloti, ana. Manip. j. seminis lini, seminis fœnigræci ana unc. j. ß. Decoquantur in s. quantitate aquæ. Decocti

autem illud calens in vesicam impositum, lateri dolenti admoveatur semel atque iterum. Aut spongia magna, mollisque predicto decocto immersa, deinde expressa, calens lateri affecto apponatur, eaque semel, atque iterum foveatur.

Caeterùm praestat fotus è vesica eo decocto plena, quae rara sit, & ferè carnea. Sanguis verò si biliosus visus fuerit, & tenuis, fotus fiat ex solo malvarum, & florum chamemeli decocto, aut sola aqua calida, pro periti Medici arbitrio. Ubi autem latus affectum praedictis medicamentis fotum fuerit, sequentibus oleis ungatur. Recipe olei chamameli, olei amygdalarum dulcium, ana uncias duas. Misceantur, eisque calefactis post fotum latus dolens & pectus ungantur. fotus autem, & unctiones saepe fiant, longè tamen à pastu. Erunt etiam adhibenda, quae ad sputi facilem excretionem conducunt. Recipe diatragacanthae frigidae, penidiarum, ana. sesquiunciam. Misceantur, saepéque in ore habeantur.

AVT HOC ECLEGMA.

Recipe penidiar. unc. ij. elect. diatragacanthae, sesquiunciam, uvarum passarum detractis vinaceis, unc. j. seminis malvarum, seminis gossipij, ana. sesquidrachmam. excipiantur serapio violaceo, fiatque eclegma, quod sensim, veluti lambendo, deglutiatur. Quoties autem alvus excrementa, ut convenit, sua sponte non deiiciet, iuvatur aegrotus enemate supra tradito, aut cas. bolo. Solutivum pharmacum hoc in affectu minimè convenit, nisi ubi materia fluxerit, quod die quarto plerunque factum est, quoniam solutivum pharmacum humores movet. Quòd si detur, leve admodum sit. Tutius autem erit omnino, nisi praesens periculum aliter suadeat, ante diem septimum solutivo pharmaco non uti. Interea autem materia hunc in modum concoquenda. Recipe serapij adianti, serapij violacei, serapij de zizyphis, ana. sesquiunciam, inde

decocti

decocti hordei, uuarum passarum, & glycyrrhizæ, unc. ix. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Quod altero triduo repetatur, usque post septimum diem. Post quem detur sequens potio purgans. Recipe rhabar. selecti macerati in stillatitio liquore intybi sativi latioris, & buglossi, sesquidrachmam. deinde exprimatur, cui adde cas. recens extractæ, aut mannæ unc. j. serapij uiolacei, unc. semissem, cum glycyrrhizæ, hordei, & uuarum passarum decocto: fiat potio purgans, quæ sumatur horæ quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe cas. recens extractæ unc. j. elect. de succo rosar. drach. ij. serapij uiolacei, unc. ß. excipiantur decocto prædicto, fiatq; potio, quæ sumatur, ut dictum est. Solutiuis pharmacis modò dictis non utendū, si febris uehemens, corpusq; extenuatum fuerit. Satis sit uenæ sectio, tum enemate, aut cas. bolo, enematis loco. Pleuritidi uerò, si à sanguine pituitoso fuerit, hunc in modum medebimur. Primùm inijciatur enema sequens. Recipe maluarum, linozostidos, helxines, ana M. j. ß. braßicarum rub. M. j. florum chamæmeli P. j. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. accipiatur iuris decocti lib. j. ß. in qua dissoluantur cas. recens extractæ, saccha. rubri ana ℥. j. hieræ Gal. ℥. ß. mellis uiol. ℥. j. ß. ol. com. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Eodem utatur ægrotus, quoties aluum astrictam mollire fuerit opus. Enemate iecto incidatur uena interior, aut media, brachij lateris eiusdem. Maior autem uenæ diductio fiat, quàm in superiore pleuritide. Latus deinde affectum sequenti decocto foueatur. Recipe maluarum cum radicibus, helxines, florum chamæmeli an. M. j. seminis lini, seminis fœnogr. ana ℥. ij. Decoquantur in s. q. aquæ. Decocto autem foueatur latus affectum aut spongiæ, aut uesicæ

adminic

adminiculo, ut paulò antè dictum est. Decumbat etiam ægrotus in latus affectum. Post fotus calorificos ungatur latus dolens sequenti unguento.

VNGVENTVM.

Recipe olei amygdal. dulcium, olei de lilio, olei chamæmeli, ana. ℥. j. ß. mucaginis althææ, & seminis lini, ana. ℥. ij. croci. ℈. j. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo latus affectum, & pectus calidè ungantur, manè, & uesperi longè à pastu, idq; pluribus diebus. Sitis tempore hordei decoctum bibatur, cum serapeo adianti. serapio uiolaceo, serapio de glycyrrhiza, & oxymelite simplici. Misceantur autem serapij adianti, & uiolac. ana. ℥. ij. cum oxymelit. simpl. & serapij de glycyrrh. an. ℥. j. Aut eadem cum aqua mulsa, in qua glycyrrhiza decocta sit, misceantur, & bibantur. Non enim tantùm hæc siti proficiunt, sed & ad sputi facilem excreationem conferunt. Quam quidem ad rem, & sequens eclegma admodum est utile. Recipe eclegmatis de pino. ℥. ß. penidiarum. ℥. ij. pul. irid. florent. drach. iij. elect. diatragacanthæ frig. ℥. j. ß. uuarum passarum detractis acinis. ℥. j. seminum maluarum, & gosipij, ana. drach. j. excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiatq; eclegma, quod ægrotus paulatim ueluti lambendo deglutiat. Post septimum diem pharmacum solutiuum exhibendum, humoribus ante diem septimum hunc in modum concoctis. Recipe serapij uiolacei (propter febrem) serapij adianti. oxymelitis simpl. ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum buglossi, hyssopi, scabiosæ, ana. unc. iij. Misceantur, & per triduum à ieiuno diluculò bibantur. Quod altero triduo repetatur, usque post septimum diem. Recipe diairid. simpl. unc. iij. utatur cum serapijs: & de eo quod supererit, habeat ægrotus sæpe in ore. Post septimum diem humoribus, ut dictum est concoctis, sumatur sequens potio purgans. Recipe cas. recens

extractæ.

extractæ, drachm. vj. diaphœnici. ℥. iij. serapij adianti. unc. semissem. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe ager. recens in pastillorum formam redacti. ℥. ij. macerentur in oxymelite simpl. aut scillino (si febris valde remissa sit) & stillatitijs liquoribus adianti & buglossi hores. xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectaq; serapij adianti. ℥. j. cum decocto pectorali fiat potio purgans, quæ sumatur hora quarta à noctis dimidio. Recipe conseruæ bugloss. conseruæ adianti, ana. ℥. ij. pulueris trid. ʒ. semissem. Misceantur, & postridie mane sumatur. Quod si pleuritis ad diem decimam quartã peruenerit, nec humor pleuritidem efficiens prædictis auxilijs resolui potuerit, permutationisq; in pus signa apparuerint, eam permutationem coadiuuabit Medicus, primum quidem leuioribus utens auxilijs hunc in modum extrinsecus. Recipe maluarum, altheæ cum rad. ana. M. j. ficorum pinguium. unc. ij. florum chamæmeli, florum meliloti, ana. M. semissem. seminis lini, seminis fœnogr. ana. ℥. ij. Decoquatur in s. q. aquæ calentiq; decocto immersa spongia exprimatur, eaq; calida latus dolens foueatur sæpe, longeq; à pastu. Vnguento deinde sequenti ungatur. Recipe ol. chamæmeli. ol. amygdalarum dulc. axungiæ gallinæ, ana. ℥. j. ß. olei de lilio. mucaginis seminum lini, & fœnogr. ana. ℥. ij. mucaginis seminis cotoneorum. ℥. j. ß. croci. drachm. ß. adiecta cera. q. s. fiat unguentum, quo latus dolens post fotum ungatur. In eundem usum peretur & hoc emplastrum. Recipe radicis lilij in conspersionis modum subactæ ℥. iij. farinæ seminis lini. ℥. ij. farinæ fœnogr. unc. j. ß. ficos pingues. vj. axungiæ gallinæ, & anseris, ana. ℥. j. ß. axungiæ porci ueteris. ℥. ij. ß. commistis omnibus fingatur emplastrum, quod lateri dolenti

adhibea

admoueatur, eiq; post fotum semper hæreat. Intrinsi-cus autem hæc sumpta suppurationem iuuant. Recipe serapij de glycyrrhiza, serapij de zizipis, serapij altea ti, ana. unc. ß. decocti hordei, uuarum passarum, & glycyrrhizæ, uncias iij. Misceantur, & à ieiuno mane bibantur. Idemq; quotidie facere pergat ægrotus, donec materia suppurata sit. Intereà quoque temporis, cum sitit misceat cum glycyrrhizæ, & hordei decocto serapij altea ti, serapij uiolacei, serapij glycyrrhizæ, ana. unc. ß. & bibat. Vbi autem pleuritis suppurata fuerit, quod cognoscitur cùm ex febris, tum ex doloris remissione, fiant extrinsecus quæ sequuntur ad abscessum rumpendũ. Recipe herbam ... tri, hoc est, ex qua nitrum conficitur, (sondam appellant) subigatur cum axũgia porci antiqua, & butyro, fingatur emplastrum, quod lateri dolenti apponatur.

AVT SIC.

Recipe radicis lilij in conspersionis modum subactæ, unc. iij. ficos decem, fimi columbini, unc. ij. fermẽti, unc. ... axungiæ porci antiquæ, butyri, ana. unc. ij. Misceantur simul, & subigantur, fingatúrque emplastrum quod lateri affecto admoueatur. Hæc quoque sumpta ad rumpendum abscessum ualde conducunt. Recipe fermenti tritici, ... hordei, q. v. fiat puls cum ficorum decocto, & edatur. Idem præstat puls e farina cicerũ rubrorum. Panis quoque fermentatus ualde, & in aceto, aut in aqua mulsa maceratus, eandem ad rem utilis. Oua quoque sorbilia sumpta, & lac ut exit ab ubere adhuc calens. Fici in pastus principio sumpti, pityides uerò in fine. Si uerò per hæc non rumpatur, uomitus irritetur, & sternutamentum, corpusq; uehementer concutiatur. In cubili mobili iaceat, quod uehementer, celeriterq; moueatur. Quòd si circiter diem uigesimum non rumpatur, desperatus est ægrotus. Si uerò

rump

rumpatur, habita ratione loci, ad quem pus decumbit, tergendum est. Si enim in pectus, & pulmones defluxerit, per sputum expurgetur, hisque præsidijs elicatur. Recipe eclegmatis de brassicis, eclegmatis de pino, eclegmatis sani & experti, ana. unciam ß. penidiarum, drachmas duas, pulueris irid. Florentiæ, drach. ij. carnium dactylorum, unc. j. uuarum passarum detractis uinaceis, unc. j. ß. excipiantur serapio de glycyrrhiza, fiatque eclegma, quod ægrotus ueluti lambendo deglutiat. Sequens quoque apozema summè est efficax ad pectus à pure & sanie purificandum. Recipe glycyrrhizæ, unc. j. zizipphorum, mixorum, ana. unc. ß. ficorum pinguium, uuarum passarum detractis uinaceis, ana. unc. j. ß. seminum althææ, & gossipij, ana. drac. iij. adianti recentis Manip. j. ß. hordei Manip. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum dimidiū absumatur. accipiatur iuris decocti colo transfusi lib. j. ß. & abiectis penidi. & melle. q. s. dulcedo inducatur depuretur, et ℥. ij. pul. irid. admistis cum ℥. j. ß. cinnamomi selecti, sapore & odore iucundiore reddatur. Eo dies quinque ieiunus calido utatur: & repetatur usque ad perfectam pectoris purificationem.

eclegma

apozema

AVT SIC.

Recipe oxymelitos simpl., serapij adianti, serapij de glycyrrhiza, ana. unc. ß. stillatitiorum liquorum scabiosæ, buglossi, hyssopi, ana. unciam unā. Misceantur, & à ieiuno mane bibantur. & repetantur usque ad integram pectoris abstersionem. Si uerò pus ad urinæ uias decubuerit, hunc in modum purificentur. Recipe quinque radic. communium maceratarum in uino albo, ana. unc. j glycyrrhizæ unc. j. ß. quatuor seminum frig. maiorū. ana. ℥. ß. adianti recentis, Manip. j. cicerum rubr. M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidiæ partis absumptionem, abiectoque saccharo. q. s. dulce fiat. depuretur, & drac. ij. pulueris diarhodi

rhodi abbatis additis, iucundiore & sapore, & odore red-
datur. Hoc apozemate utetur ægrotus diebus quinque ma-
ne ante pastum: & repetatur donec pus plane expurgatum
fuerit. Sumat interdum ægrotus unc. j. cas. dissolutam in de-
cocto proxime tradito. Si autem ad intestina defluxerit, hoc
aut simili enemate abstergantur, & leventur. Recipe ma-
ris decocti hordei, & furfuris, libr. j. ß. in quo dissolue sac-
chari rub. mellis rosacei col. ana unc. j. fiat enema, quod ante
pastum iniiciatur: eoq; sæpius utendum. Sumatur præterea
matutinis horis serapium quodpiam astringens, quod inte-
stina a pure exulcerari prohibeat, quale est, hoc quod seq-
tur. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, unc. j. ß. stille-
titij liquoris plantaginis, unc. iij. Misceantur, & a ctenus (?)
mantur: idq; pluribus diebus repetendum. Pleuritis vero
si notha fuerit, & non vera, cucurbitulæ dolenti lateri affi-
gantur, quæ materiam foras, & ad partes externas trahe-
nt. & sequens efficiet emplastrum, lateri affecto admotum.
Recipe florum chamæmeli, P. j. ß. farinæ seminum lini,
& fœnogræci ana unc. ij. radicis irid. in conspersionis modum
subactæ, unc. iij. fimi columbini, unc. j. ß. axungiæ gallinæ,
unc. ij. olei de lilio, olei chamæmeli ana unc. j. ß. Miscean-
tur, & adiecta cera fiat emplastrum, quod lateri dolenti ad-
moveatur. Vbi autem apparente tumore materia ad cutim
attracta videbitur, eius suppurationem hunc in modum conci-
tabimus. Recipe farinæ tritici, & fabarum ana unc. ij.
ficuum contusarum, ℥. iij. axungiæ porci veteris ℥. iiij. cro-
ʒ. ij. farinæ seminis lini, & fœnogræci ana ℥. j. ß. vitellos ovo-
rum tres. Commistis omnibus fiat cataplasma, quod lateri af-
fecto apponatur, super locum tumentem. Facta suppuratione,
vocato Chirurgo rumpatur abscessus. Cætera omnia, ut est
mediana venæ sectio, & alia inter initia in hoc quoque affectu
facienda, ex his quæ paulo ante tradita sunt, petantur.

Pery

Peripneumoniæ Curatio.

Caput VI.

PEripneumonia, pulmonis est inflammatio, cum febre acuta, difficultate spirandi, grauitate, distentioneq; thoracis citra dolorem, nisi ipsius pulmonis membranæ, quæ thoraci secundum longitudinē cōnectuntur, inflammatæ fuerint, dolor enim tunc percipitur. Omnis inflammatio ex affluente fit sanguine, qui nonnunquam biliosus, nonnunquā pituitosus, nonnunquā melancholicus existit: id quod ex sputo, ut dictum est superiori Cap. discernitur. Causæ. Hoc malo correptis tota facies rubet, intumescunt oculi, fit nasus in summo simus, tussis sicca, linguæq; adest siccitas. Signa. Calidā præterea sentiunt sic affecti expirationem, quocirca ubi plurimum efflant, iuuari uidentur, aquam frigidam, magis uerò multum aerem frigidum attrahere concupiscunt. Si mortale malum hoc fuerit, uigiliæ adsunt perpetuæ, aut somnus certè perquam breuis est, frigent extrema, liuescunt ungues, & incuruati uidentur. Hi quarto, aut septimo ad summum die intereunt. Si uero ad salutē permutetur, sanguinis abundans eruptio, aut alui sequitur perturbatio, biliosis multis, ac spumosis deiectionibus exeuntibus. Interdū etiam inflammatione in pus commutata, si per urinarios meatus, aut uentrem pus excernatur, omni statim molestia liberantur. Si uerò aceruatim in pulmonem irruperit, aut suffocat, aut in tabem permutatur. Curatur autem hoc pathema, iisdem remedijs quibus pleuritis: nisi quod à parte thoracis anteriori sunt admouenda. Curatio.

Palpitationis cordis Curatio.

Caput VII.

COrdis palpitatio, seu tremor, motus est cordis deprauatus, cùm uidelicet præter naturā dilatatur, aut con-

Caussæ. stringitur. Proficiscitur ab omni intemperie, siue cum humoris uitio, siue sine humore. Fit nonnunquam ab humore in pericardio contento, cor ne attollatur impediente. Hac cordis palpitatione, ab humore in membrana cor ambiente contento nata, affecti, uenæ sectione, quæ in cubito fit, & extenuante uictus ratione, medicamentisque tam simplici, quam compositis, quibus extenuandi, & cor roborandi facultas inest, liberantur. Oritur autem plerunque hic affectus à caussa calida, ut à sanguine multo, & calido, aut à fumis, & Curatio. uaporibus multis ad cor elatis. Si à sanguine fuerit, secatur cubiti dextri interior uena, sanguisque pro plenitudine, uiribus, & ætate mittatur. Cor deinde tam simplicibus, quam compositis roboretur. Si uerò à uaporosa repletione, incidatur iecoraria uena sinistri cubiti, cordi deinde robur adijciatur medicamentis tam simplicibus, quam compositis. Si à bilis copia huius mali origo sit, concoquatur primum, deinde uacuetur lenibus quidem medicamentis, nam à corde uacuatio forti medicamento fieri non debet. ℞ Recipe serapij de succo oxalidis, serapij intybi satiui latioris, serapij acetati simpl. ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum buglossi, cichorij, cirsij, ana unc. iij. Misceantur, & à mane per triduum diluculò bibantur. Si autem caliditas multa fuerit, pro serapio de intybo satiuo latiore, substituatur serapium de acetositate citri, aut de ribes. ℞ Recipe diamarg. frig. ℥. ß. utatur cum serapijs. ℞ Recipe rhab. selecti drach. j. ß. myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygdalar. dul. ℨ. ij. (astringũt enim cum ita cõfricantur) oxyphœnicon. ℥. ß. macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, buglossi, & pauco uino albo horis. xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectisque serapij rosacei purgatiuj de infusione rosarum. ℥. ij. fiat potio, quæ hora quinta matutina sumatur. ℞ Recipe conseruæ rosa. conseruæ uio

lic

dicis buglossi, ana drach. ij. Misceantur, & postridie manè sumantur. Vacuato corpore sequenti electario molli utendum quotidie matutinis horis ante pastum, parvæ castaneæ instar: quod ubi deglutitum fuerit, bibatur parum stillatitiorum liquorum buglos. & oxalidis. Recipe conservæ violarum, conservæ rosarum, conservæ radicis cirsij, ana, unc. j. pul. diarrhodi abb. pul. trium santalo. pul. diamarg. fri. ana drach. ij. corallij rub. ʒ j. ß. margaritarum, fragmentorum preciosorum communium, ana. ℈. ij. compositionis diamoschi dulc. ʒ. ß. excipiantur serapio de acetositate citri, aut de ribes, fiat electar. molle, quo utendum, ut dictum est. Aut fiat electar. solidum. Recipe pulu. diamarg. frig. pul. trium santalor. pul. diarrhodi abb. ana. ʒ. j. ß. trochiscorum de camphora ℈. ij. pul. diaambræ. ʒ. ß. conservæ rosarum, conservæ radic. cirsij, ana. ʒ. ij. sacchari in stillatitio liquore rosarum dissoluti. q. s. fingatur elect. solidum in tessellarum figuram. sint autem singulæ ponderis. drach. ij. ß. Sumat ægrotus tessellam unam quotidie manè, & uesperi ante pastum horis duabus: qua deglutita, parum stillatitij liquoris buglossi bibat. Fiat deinde cordi sequens epithema. Recipe stillatitij liquores rosarum lib. ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, & buglos. ana ℥. iij. utriusque corallij, omnium santalorum, ana. ʒ. j. ß. caphuræ gr. ij. pul. diamargar. frig. drach. j. croci. ℈. j. aceti parum, fiat epithema cordi manè, & uesperi ante pastum tepidè. Aut fiat sacculus pyramidali figura, de serico panno raro, cui pulueres sequentes insuantur.

Recipe rosa. rubrarum siccarũ florum buglossi, & cirsij siccorũ, ana. ʒ. j. omnium santalorũ, ana. ʒ. ij. corallij rub. ʒ. j. ß. behen. albi, & rub. an. ʒ. j. ß. fiat puluis, qui sacculo, ut dictum est, insuatur. Irrigetur autẽ stillatitijs liquoribus rosarũ, & bugl. & regioni cordis applicetur. Possunt autẽ hæc cordi, corpore etiã nondum uacuato, extrinsecus admoueri.

Palpitatio uerò cordis si à causa frigida, ut à pituita redundante fuerit, æger ualde pallidus apparet, pulsum habens tardum: frigidúq;, & grauis est. Materia primum concoquatur, deinde educatur. ℞ Recipe mel. rosa. col. ℥. ij. serapij de duabus rad. unc. j. serapij de buglos. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum melissophylli (cor à melancholica materia purificat) hyssopi, sampsuchi, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. ℞ Recipe elect. diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. ℞ Recipe agar. recen. in pastillorum formam redacti. ℥. j. ß. maceretur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus melissophylli, & buglos. per noctem, deinde exprimatur, & coletur. adiectis diacath. ʒ. vj. serapij de buglos. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe cathol. ℥. ß. diaphœnici. drach. ij. serapij de buglos. ℥. ß. cum decocto pectorali fiat potio, quæ sumatur, ut dictum est. Recipe theriacæ ueter. drach. j. conseruæ radicis cirsij. drachm. ij. Misceantur, & postridie manè sumatur, sex horis ante pastum. Si pilulis uti quis voluerit, sumat pil. de hiera simpl. aut de agar. aut alephang. Quæ uerò sequuntur simplicia, cordi robur adijciunt. Recipe corticis citri saccha. conditi. unc. ij. conseruæ rad. cirsij. ℥. j. pulueris diamb. pul. diamoschi dulc. pul. letitiæ Gal. ana ʒ. j. ß. compositionis de hyacintho, drach. ij. seminis citri (cor enim corroborat) drach. j. coralli rub. ℈. iiij. myrobalanum unam empelicam cōditam (si diues sit) cum serapio conseruationis corticis citri fiat electarium molle, de quo portio castaneæ instar sumatur manè, & uesperi tribus horis ante pastum, quo deglutito parum uini minimè diluti bibatur. Si quis electario solido magis delectetur, hunc in modum paretur. Recipe diamoschi dul. pul. diamb. pul. elect. de gem-

mis

ana. drachm. j. ß. corticis citri sacchar. conditi, conser. rad. cirsij, ana. drachm. ij. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus melissophylli, & buglos. q. s. fingatur electuarium solidum in tessellarum figuram, sintq; singulæ ponderis. drach. ij. ß. Sumatur tessella una mane, altera vesperi, duabus, aut tribus horis, ante pastum. Quibus deglutitis parum mox uini meri bibatur. Cordi uero sequens epithema fiat. Epithem

Recipe stillatitiorum liquorum buglos. & melissophylli, ana. libr. ß. uini aromatici: aut aruisij unc. iij. pul. electarij de gem. caryophyllorum, ana. drachm. j. ß. pul. diamb. ℈. iiij. seminis citri, behen albi, & rub. ana. ℈. ij. croci. ℈. j. Misceantur, fiatque cordi epithema calide, mane, & vesperi ante pastum. ¶ Palpitatio cordis per ventriculi consensum nonnunquam contingit. Qui sic afficitur, sumat alternis diebus unam, aut duas, aut tres pilul. de hiera simpl. aut alephang. per horam ante cœnam. ¶ Præterea compositionibus sumendis, paulo ante dictis utatur, & potissimum superius proxime tradita, adiecta pulueris aromatici rosa. maioris à Gabriele traditi. drachm. j. Ventriculo etiam robur adijciatur emplastris, unguentis & sacculis posterius dicendis, pag. 15 cum de illius affectibus dicetur. Si biliosus humor in ventriculo contineatur, uacuetur medicamentis traditis in palpitatione à causa calida. Palpitatio cordis si per consensum aliorum membrorum fiat, curetur illorum affectus: cor deinde roboretur: ut dictum est. ¶ Palpitationis causa si uermes fuerint, interficiantur sumpto puluere, qui posterius traditur in Fame Canina. c. 15. pagina, 174.

Syncopes Curatio.
Cap. VIII.

PRæceps uirium lapsus, Syncope appellatur: cuius causæ sunt multiplices. Nonnunquam fit ob crudorum Causæ.

humorum redundantiam in ore ventriculi. Qui in Syncopen, hanc ob causam incidunt, his hypocondria inflantur, totúmque corpus maiore apparet mole, quam pro naturæ modo, color ad albidius mutatur: corpus, ut semel dicam, aqua inter cutem laborantibus est simile: interdum tamen ad nigrius, aut liuidius accedit. Nonnunquam verò ob vitiosorum humorum, & acrium copiam hoc mali contingit. At hi qui horum causa Syncopen incurrunt, assiduas in ore ventriculi mordicationes, & vellicationes sentiunt. Interdum etiam Syncope corripiuntur nonnulli ob tenues quosdam succos, ori ventriculi ingruentes, cæterùm citissimè exhalantes, in his sanè facies illa mortifera ab Hippocrate depicta, nasus acutus, oculi caui, & cætera, celeriter apparent. A Cordis quoque vitio hoc mali sæpenumero originem trahit, cùm vehementer intemperatum est. Accidit & frequenter ob multam sanguinis excretionem, sudores copiosos, vehementem motum, nimiam ventris inanitionem, multas vigilias, dolores insignes, ob omnes denique immoderatas euacuationes, animique perturbationes.

Signa. Syncope autem laborantibus rarus, obscurusque pulsus est, extremæ partes frigent, circa faciem sudor exilit, cutis nitor pristinus aufertur, anguntur animo, corpúsque iactatur. Causæ si externæ fuerint, auferendæ: si internæ illis medendum modis, in Cordis Palpitatione dictis, aut posterius dicendis, cùm de ventriculi affectibus sermo erit.

Curandi ratio. Paroxysmo verò tunc in modum succurrendum. Primùm inspergatur faciei stillatitius rosarum liquor moschatus, si haberi potest: sin minùs, solus stillatitius rosarum liquor, aut cum aceto permistus: utriusque defectu, sola aqua frigida. Ab alto autem demittatur in faciem, ut sopiti spiritus excitentur, & si qui adhuc in partibus externis remanserint, resolui prohibeantur: & hæc maximè fiant si ab æstu, aut fe-

bri

bris incendio, aut alia causa calida Syncope fit, non autem si à causa frigida, aut immodico alui fluore, quem frigida intrò comprimens augeret. ¶ Secundò, nares, & os comprimantur, ut inspiratus aer interiora petens, & paulò mox egredi volens, calfactus ad cor redeat, ipsumque calfaciat, spiritusque reficiat, & excitet. ¶ Tertiò, partes extremæ, ut crura & brachia uinculis uehementer constringantur, linteisque modicè asperis perfricentur, ut spiritus qui ad cor se receperunt, reuocentur. ¶ Cæterùm hæc non fiant proximè dicta, ubi Syncopes causa foret immodica ueneris inanitio, aut sudores copiosi, aut fames aut immoderata alia quæpiam euacuatio, ne pauci illi spiritus, qui supersunt, seque ad cor receperunt, dissoluantur. Porrò qui hanc ob causam Syncope corripiuntur, hausto (ut pòst dicetur) uino, & odoribus admotis, cæteris remedijs omissis, quieti permittantur. ¶ Quartò, detur uinum aromaticum bibendum, nisi à fame, aut immodica aliqua euacuatione Syncope sit, tunc enim edendum panis frustulum, uino diluto immersum exhibeatur: quod si comesse nequeat, sorbendum exhibeatur ius pulli, aut pullæ, aut alterum recentium carnium cum uino. ¶ Cum fit Syncope à spirituum resolutione, quæ famem, & immodicas euacuationes consequi solet, uinum quod exhibetur, crassum sit, sed aqua dilutum: ab alijs uerò causis si fuerit, tenue sit & colore, & substantia. Huiusmodi etenim uinum, spiritus celeriter instaurat, & reficit. ¶ Iucundis præterea odoribus facultate quidem calidis, si Syncopes causa sit frigida, spiritus instaurandi alendique sunt, qui non solùm naribus ægrotantis sunt admouendi, ut calfaciat, sed etiam insufando naribus immittenda odoramenta in tenuissimum puluerem redacta. Algalia, moschus, styrax calamitis, laudanũ, & id genus alia permulta boni odoris, hûc ad rem sunt idonea. ¶ Syncopes uerò causa si ca-

lida sit, odoretur ægrotus santala præsertim citrina, quæ magis odorifera sunt: rosas, caphuram, & alia odorifera simili facultate prædita. Syncope uerò si à præfocatione ex utero fit, à iucundis illis odoribus abstinendum, quin grauiter olentia naribus quidem iniicienda, sed ori uentriculi grata, adhibenda ipsis naribus sunt, ut eorum odore percepto matrix subsidat, suauiter autem olentia uuluæ admouentur. Quintò sternutamentum promouetur: spiritus enim excitat, & à corde, quò se receperint, ad exteriora membra reuocantur. Sextò, os digitorum, aut cunei, aut cuiuspiam alterius rei immissione diducatur, linguaq; theriaca, aut mithridatio fricetur. Septimò, uociferationibus, altisq; clamoribus spiritus circa cor sopiti, excitandi.

Doloris uentriculi Curatio. Caput. IX.

Causæ. *VEntriculi dolor à flatibus in ipso generatis plerunque fit. Generantur autem, uel ex pituitosis humoribus eo contentis, aut ex cibis in uapores ab imbecillo calore resolutis.*

Signa. *Unde magna uentriculi grauitas sentitur, & distentio, propter quam spirandi difficultas adest, uentriculi distento septum transuersum comprimente. Leuantur cibo infimas ad uentris partes descendente, & flatibus siue per ructus, siue per aluum exclusis. Hic autem dolor summo studio statim anodynis placandus, quòd exacto sensu tactus præditus sit, os præsertim ipsius, quòd munus quoque ipsius sit alimentum in chylum toti corpori commune mutare, quo in sanguinem mutato, uniuersæ corporis partes nutriantur.*

Curatio. *Hæc igitur ad doloris mitigationem fiant. Recipe florum chamæmeli, & meliloti, ana. M. j. seminum lini, & fœnugræci ana. ℥. ij. seminum anisi, cari, & fœniculi, ana. ʒ. ij. absinthii, rosarum rub. ana. tertiam partem Manipul. j. Decoquantur*

in

in ſ.q. aquæ, in qua calida madefiat ſpongia, quæ deinde expreſſa, uentriculo admoueatur, eoq; foueatur. Recipe ol. chamameli, olei anethini, olei de lilio, ana. ℥. j. ß. His commiſtis inungatur uentriculi regio poſt fotum. Humores deinde uacuentur, hunc in modum. Recipe pil. de hiera ſimp. aut alephangina, ʒ. ij. agarici in paſtillorum formã redacti, drach. j. ß. Maſtich. ℈. ß. Excipiantur melle roſaceo, finganturq; pilul. vj. e drachma, è quibus tres per horam ante cœnam ſemel, aut bis, ſingulis hebdomadis ſumantur. Humor uerò ſi multus fuerit, uentriculoq; tenaciter hæreat, atque ægrotãs robuſto fuerit corpore, hunc in modum uacuetur. Recipe diaphœnici unc. ß. aut drach. v. cum ſaccharo fiat bolus, qui potionibus maturãs ſumatur. Ventriculus deinde tam ſumptis, quàm admotis, roboretur. Sumptis quidem hunc in modum. Recipe elect. mollis aromatici roſa maioris lib. ß. ſumatur caſtaneæ inſtar quotidie manè, & ueſperi duabus, aut tribus horis ante paſtum, uno aut altero die per hebdomadam intermiſſo. Recipe coriandri præparati unc. iij. aniſi, cinnamomi ſelecti, fœniculi, cari, ana unc. ß. maceris drac. ß. pulueris diacydonites ſine ſpeciebus drach. ij. ſacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo in fine paſtus ſumpto bibendum non eſt. Extrinſecus autem uentriculo hæc admoueantur. Recipe cerati Gal. ſtomachici, hoc eſt emẽdantis uitia ſtomachi, olei nardini, ana. unc. ij. His commiſtis, uentriculi regio linatur calidè manè, & ueſperi ante paſtum.

AVT SIC.

Recipe olei abſinthij uncias ij. olei nardini, olei maſtich. uel lentiſcini, olei ex cotoneis, ana. ℥. j. caryophyllorum, menthæ ſiccæ, cardamomi, corallij rubri, maſtich. an. ʒ. j. ß. roſarum rub. ℈. ij. Addita cera q. ſ. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & ueſperi ante paſtum. Odo-

ris autem gratia addi potest spicæ nardi drach.ß. styracis calamitidis, ladani, ana. drach.j.ß.

AVT FINGATVR EMPLASTRVM.

Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho, ana.℥.j. galãgæ ʒ.iij. styracis, calamitidis, ladani, an.ʒ.j.ß. subigantur cum oleo absinth. & fingatur emplastrum ea figura, qua sunt, quæ vulgò Medicorum scuta stomachalia appellantur, regioniq; ventriculi admoueatur.

AVT FINGATVR SACCVLVS.

Recipe absinth. sicci, menthæ siccæ, sisymbrij, an. M.ß. coriandri præparati drach.iij. caryophyllorum, cinnam. selecti, an.ʒ.ij. ladani ʒ.j.ß. corallij rub.℈.iiij. macis ʒ.j. cocci infectorij ʒ.ß. terenda, & puluerãda puluerentur: commista deinde omnia panno serico purpureo insuantur, fingaturq; sacculus acu interpunctus, figura scuti (ut loquuntur) stomachalis, qui ventriculi regioni admoueatur.

Doloris ventriculi à frigida causa Curatio.

Dolor ventriculi si à causa fit frigida, calidis illi medicamentis succurrendum. Sed si hepar sit calidum, cauendum ne dum uni mederis, alteri noceas, & calidis medicamentis ventriculum iuuans, hepatis caliditatem augeas. Fiat igitur hunc in modum. Primum mitigetur dolor anodynis suprà traditis: obseruandum tamen ne hepatis regio fomentis illis attingatur. Mitigato dolore, his pilul. utendum, bis singulis hebdomadibus. Recip. pil. de hiera simp. (aloe lota in stillatitio liquore intybi satiui lactoris) drach. iij. rhabar. selecti, oxyphœnicon. ana. drach.j. Excipiantur serapio rosaceo purgatorio, fingantúrq; è drach. pil. vij. quibus tres per horam ante cœnam sumantur. Ventriculus deinde tam sumptis, quam admotis roboretur. Sumpta qui

dem

dem hunc in modum. Recipe pul. aromat. rosa. maioris à Gabriele traditi, drach. ij. pul. electar. trium santal. pul. diarrhodi abb. an. ℈. ij. cōser. rosarū, corticis citri saccharo conditi, ana. ʒ. ij. ß. sacchari stillatitijs liquoribus rosa. & absinthij dissoluti q. s. fingatur electarium solidum in rhomborū figurā, sintq; singuli ponderis ʒ. ij. ß. Sumatur unus quater per hebdomadam, horis tribus ante pastum manè: quo deglutito, bibatur parum uini rubri modicè diluti.

AVT FIAT ELECTARIVM MOLLE.

Recipe corticis citri saccharo conditi, unc. ij. conseruæ florum cichor. conseruæ rosa. ana. ʒ. ß. electar. mollis aromatici rosa. maioris ʒ ij. ß. pul. electar. trium santalo. pul. diarrhodi abb. ana. ʒ. j. ß. pul. diagalangæ ʒ. j. Excipiantur serapio adianti, fiatq; elect. molle, de quo paruæ castaneæ instar quater per hebdomadam sumatur manè tribus horis ante pastum. Poterit etiam, qui uolet, componi cum serapio conseruationis myrobalanorum empeliticarum. Extrinsecus autem uentriculo admoueantur aut unguenta, aut emplastra, aut sacculi, quorum paulo ante formulæ sunt traditæ. ¶ Hepati verò extrinsecus sequentia admoueantur. Recipe cerati santalini unc. iiij. olei rosacei, olei nymphea, ana. ʒ. j. ß. Lauentur aqua frigida, aut stillatitio liquore rosa. demde adijciatur spicæ nardi ℈. j. regioni hepatis tepidè simul mista admoueantur manè ante pastum, bis singulis hebdomadibus, toto medicationis tempore.

AVT SIC.

Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc. viij. stillatitij liquoris rosarum unc. iiij. omnium santalorum, ana. ʒ. j. ß. trochiscorum de caphura, ʒ. ß. seminum oxelidis, portulacæ, & intybi satiui latioris, ana. ℈. ij. spicæ nardi ℈. j. Commistis omnibus fiat epithema hepati tepidè ante pastum manè, bis per hebdomadam.

AVT

AVT FINGATVR SACCVLVS.

Recipe rosa. rubrarum, florum nymphaeae, florum malarum, ana. P. j. ß. seminum portulacae, oxalidis, & intybi satiui latioris, ana. ℈. ij. spodij. drachm. ij. trochiscorum e capbura drach. ß. spicae nardi. ℈. j. omnium santalorū, ana. drach. j. insuantur serico panno purpureo & raro, fingaturq; sacculus acu interpunctus, qui irrigatus stillatitijs liquoribus rosa. & intybi satiui latioris regioni hepatis applicetur tepide, ante pastum mane. Vbi autem frigescere coeperit, rursum tepefiat: idq; bis per hebdomadam fiat. Vtendum & sequenti puluere in fine pastus. Recipe coriandri praeparati. ℥. iij. anisi, cinnamomi selecti, foeniculi, ana. ℥. ij. ß. pul. diacydonites sine speciebus. ℥. iij. macerum ℥. j. sacchari rosacei ad pondus omnium. Fiat puluis, quo in fine pastus sumpto, à potu abstinendum.

Doloris ventriculi à bile, Curatio.

VEntriculi doloris, bilis nonnunquam causa est, quae ventriculo innatet, uomitu euacuanda, qui huiuc in modum eliciatur. Recipe aquae tepidae. ℥. vj. serapij aceti simpl. unc. j. ß. Misceantur, & post cibum bibantur, digito deinde aliquanto post in os, & fauces immisso, aut penna, uomitus eliciatur. Si uero aegrotus suapte natura non facile uomat, euacuetur sumpta potione sequenti. Recipe serapij rosacei purgatorij. ℥. ij. rhabar. puluerati. drachm. j. myrobalanorum flauarum, drach. j. ß. Excipiantur stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & absinth. fiatq; potio, quae hora quarta matutina sumatur. ¶ Si uero bilis ab hepate in uentriculum per interualla transmitti uideatur, utendum elect. molli sequenti. Recipe carnium cotoneorum conditarum saccharo sine speciebus. unc. ij. conseruae rosarum, conseruae oxalidis, ana. ℥. j. pul. electar. trium santalorum,

&

& diarrhodi abb. ana. drach. j. si myrobalanum unam conditam. Excipiantur serapio rosarum de rosis siccis, fiatq; elect. molle, de quo sumatur parte castaneæ instar, mane tres horas ante pastum alternis diebus. Præterea uentriculi regio sequentibus oleis ungatur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis. ana. q. v. olei mastich. parum, ungatur regio uentriculi calide ante pastum. Alterantia deniq; hepatis regioni admouenda, quorum formulæ ex superius traditis petendæ sunt. ungatur uentriculus

Vomitus Curatio. Cap. X.

Vomitus, ac uomendi cupiditas, inanisq; irritatio fiunt à uitiosis humoribus calidis, aut frigidis in uentriculo contentis: qui aut in ipsius uentriculi amplitudine innatant, aut in eius tunicis infarti sunt. Iiq; humores, aut crassi sunt, & lenti, uiscidiq; ac tunicis uentriculi instar uisci adhærent, ægreq; auelli possunt: aut serosi, & uelut aqua in spongia uentriculi tunicis immerguntur. In cauitate uerò uentriculi an contineantur, an uerò eius tunicis sint infarti, ita dignoscemus. Nam si in uentriculi amplitudine innatent, nauseamq; excitent, uomitio magna ex parte sequitur, quæ nobis ostendit humorem uentriculo molestum, quod eius pars una cum cibis interdum euomatur. Si uerò uentriculi tunicis aut hæreant, aut immersi sint, uomendi quidem cupiditatem inducunt, sed inanem, idq; magis ante cibum, quàm eo sumpto. Atque hi humores aut in ipso uentriculo, ob eius intemperiem, nascuntur: aut ex aliqua corporis parte malè affecta, puta ex iecore, liene, aut capite, interdum ex uniuerso corpore se expurgante in ipsum confluunt. Si ab uniuerso corpore in ipsum transmittantur, quod contingit ubi uniuersum corpus uitiosis humoribus plenum est, id quod cùm ex colore, tum ex pustulis circa cutem erumpentibus, Causæ Signa.

&

& urina cognoscitur, prior cura totius corporis habenda,
deinde ventriculi. Si vero ex aliqua alia parte male affecta,
itidē in primis illius habenda ratio: quarū curandarū modū
dum partim superius diximus, partim posterius dicetur suo
quidem loco. Si ab intemperie ventriculi, vitiosi in ipso na-
scantur humores, intemperies illa primùm curanda, si cali-
da, frigidis: si frigida, calidis. Humor deinde in ventriculo
contentus purgetur. Qui si frigidus, pituitosusq; fuerit, si-
ue in ventriculi cauitate innatet, siue eius tunicis hæreat, in-
tanda illius uacuatio uomitu, qui sic elicietur. Recipe ra-
dicis raphani, unc. ij. seminis atriplicis, seminis anethi, an.
unc. j. Decoquantur in libr. duabus aquæ, donec dimidium
absumatur. accipe iuris decocti unc. vj. oxymelitis scillit.
unc. j. ß. Commisceantur, & bibantur post cibum quidem si
materia uideatur uentriculo ualde adhærens, aliàs ante ci-
bum. Deinde deambulandum hora dimidiata, aut una. Quod
si sua sponte uomendi cupiditas non accedat, penna oleo in-
tincta ori, & faucibus immittatur. Vbi uomuerit, os uino ru-
bro colluatur. Deinde enemate sequenti utendum. Recipe
maluarū, betæ, linozostidos, helxines, chamæmeli, an. M.
centaurij minoris, M. ß. seminum anisi, & fœniculi, an. ℥. ß.
Decoquantur in s. q. aquæ usque ad partis dimidiæ absum-
ptionem. accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. fistul. zuchari rubri,
ana unc. j. elect. indi maioris, aut diaphœnici unc. ß. olei cha-
mæmeli unc. iij. salis comm. drach. j. ß. Commistis omnibus
fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Purgantibus quoq;
medicamentis uacuanda pituita. sed prius disseccanda oxy-
melite simplici, in quo aliquod ex medicamentis, quibus in-
cidendi, & extenuandi facultas inest, sit decoctum, ut hysso-
pus, iridis radix, satureia, origanum, marrubium. Vacue-
tur deinde sumptis hieræ picræ simpl. Gal. drach. vj. aut
unc. j. horis duabus ante pastum manè, aut sequentibus pil.
Recip

Recipe pilul. de hiera simpl. aut alephang. drachm. j. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pil. v. quæ post cœnam frugalem circa horam decimam sumantur. Materia verò si multa fuerit, sumatur unc. ß. diaphœnici cum sacchar. in formam boli, hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe diaphœnici unc. ß. mel. rosæ col. ℥. j. Excipiatur stillatitio liquore absinth. fiatq; potio, quæ sumatur antelucano tempore. Pilulæ & boli in ventriculi affectibus magis probantur, quàm potiones. Roboretur deinde ventriculus sumptus compositionibus in dolore ventriculi traditis. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe absinthij, iunci odorati, ana. M. j. rosarũ rub. P. j. caryophyllorũ, mastich. ana. ʒ. ij. cinnamomi, nucis moschatæ, an. ʒ. j. cyperi ʒ. ij. ß. Decoquantur in vino rubr. aromatico, in eóq; calido madefacta spongia, & expressa foueatur ventriculi regio manè, & vesperi. Vngatur deinde unguento sequenti. Recipe olei absinth. olei nardini, olei mastich. olei ex cotoneis, ana. unc. j. corallij rubri, menthæ siccæ, caryophyllorum, ana. ʒ. j. ß. spicæ nardi ℈. ij. rosarũ rubr. ʒ. j. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo ungatur ventriculi regio manè, & vesperi ante pastum post fotũ. Aut unguenti loco fingatur ceratum hunc in modũ. Recipe mastich. ʒ. ij. ß. ladani ʒ. ij. coriandri præparati, corallij rubr. caryophyllorum, ana. ℈. ij. spicæ nardi, ʒ. ß. styracis calamitidis ʒ. j. olei absinth. olei nardini. ana parum, adiecta cera q. s. fingatur ceratũ, quod ventriculi regioni post fotum superiùs traditum applicetur.

Vomitus à bilioso humore, Curatio.

Vomitus interdum biliosus humor in causa est, quod testatur oris amaritudo, sitis, ventriculi morsus, ructusq;

nidor

nidorosi. Vomitu praeterea, si biliosus is humor in ventriculi sinu contineatur, foras portio quaedam efferetur. Sin vero ventriculi tunicis infartus sit, vomendi quidem cupiditatem irritat, sed inanem, idque ante cibum praecipue. Gignitur hic humor interdum in ipso ventriculo, ob eius intemperiem: interdum vero ab aliqua parte, puta hepate in ipsum transmittitur, id quod per intervalla fit, ieiuno ventriculo. Sive autem hic humor in ventriculi cavitate innatet, sive eius tunicis sit infartus, eius vacuatio vomitu primum tentanda est, hunc in modum. Recipe aquae tepidae unc. vj. serap. acetosi simpl. ℥. j ß. Misceantur, & post cibum bibantur praecipue si ventriculi tunicis is humor infartus sit. Concoquatur deinde, & evacuetur hunc in modum. ℞ Recipe serap. de omphacio, serap. acet. simpl. serap. [illegible] lactucae simp. ana. ℥. j ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, cichorij, ribesiorum, ana. ℥. iij. Misceantur, & a ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe elect. trium santalorum unc. ß. utatur cum serapis. ℞ Recipe myrobalanorum flavarum confectarum oleo amygdal. dulc. drach. ij. macerentur in stillatitio liquore plantag. horis duodecim: deinde exprimantur, & adiectis rhabar. pulverati (sic enim maiorem vim habet) scrup. iiij. serapij rosacei purgatorij unc. j. ß. fiat potio, quae sumatur hora quarta matutina. ℞ Recipe carnium citoniorum, saccharo conditarum, sine speciebus uncias duas, sumantur drach. ij. statim a pastu. Si autem bilis in ventriculum ab hepate confluere videatur, ei sic prospiciendum.

Recipe cerati santalini unc. iiij. olei nymphaeae, olei rosacei, ana. ℥. j. ß. Laventur aqua frigida, deinde adijciatur spicae nardi, scrup. j. Misceantur, & hepatis regioni tepide applicentur ante pastum. Denique compositiones ventriculum roborantes, fotus, & unguenta, petenda ex capite vomitus sanguinis paulo post dicendo.

Singul

Singultus Curatio Cap. XI.

SIngultus uentriculi motus est, ab expultrice facultate noxia extrudere uolentis excitatus. Fit plerunque à ple- Causæ. pitudine, cui uomitus optimum est remedium. Aliquando ab inanitione, qui conuenientis alimenti assumptione sanatur, & per ea, quæ defectum explent. Oris quoque uentriculi frigiditas, cibiq; corruptio, singultum frequenter inducũt, idq; maximè in pueris. Spiritus autem retentio, quæ calorem auget, singultui à frigiditate præsens remedium est. In febribus nonnunquam fit singultus, aut stomacho, aut aliquo alio uicino uiscere inflammato. Fit plerunque ob acrium humorum mordacitatem, atque ob cibum corruptum, in mordacemq; qualitatẽ mutatum. Piper quoque, & quæ eiusdem sunt facultatis, immodicè ingesta singultũ excitant, ijs præsertim quibus oris uentriculi facilis est sensus. Singultus autem ab humoribus acribus, & mordacibus eorum uacuatione curetur, primum quidem per uomitum hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ ℥. vj. serapij acetati simp. ℥. j. ß. Misceantur, & bibantur: fiatq; ut de alijs uomitũ elicientibus superiùs dictum est. Potione deinde hac purgante utendum. Recip. rhabar. selecti ℥. j. maceretur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo horis xij. adiectisque serap. rosa. purgatorij ℥. ij. fiat potio, quæ appetẽte diluculo sumatur. Dies deinde cõplusculos elect. triũ santalo. manè ante pastum utendum. Si uerò à pituitosis humoribus fit, curetur præsidijs in uentriculi doloribus à pituita dictis.

Choleræ morbi Curatio.

Cap. XII.

CHoleræ morbus est, quo uomitibus, & deiectionibus biliosæ deijciuntur, tanto interdum impetu, ut cum hu-

moribus, multis quoque uacuatis spiritibus, uires admodum languent, sitiant ægrotantes ac sudent, tremor cordis, ac

Causæ. syncope succedunt, nonnunquam & mors. Ex alimentorum prauitate aliquando oritur, plerunque autem ex uitiosorum humorum copia, ut à bile admodum corrupta, aut à

Victus ratio. pituita salsa putri. Hoc autem malum acutissimum est, danda igitur opera, ut ei accuratè sine mora succurratur. Moretur ægrotus in aere temperatè calido, & temperatè frigido, parúmque luminoso. Nam lumen, & calor humores exagitant, & spiritus resoluunt. Frigus uerò etsi spiritus resolui prohibet, materias ad uentriculũ, & intestina protrudens, nocet. Si metus sit, ne uires prosternantur, cibus paucus, coctúq; facilis exhibeatur: sin minùs, cibo abstinendum. Principió quæ efferuntur cohibenda non sunt. Quin si nauseabundus est ægrotans, nec liberè uomat, iuuandus est, propinandáque ei aqua tepida cum serapio acetoso simp. ut superius sæpe diximus. Materia autem maiori ex parte uacuata, quod in horis uiginti quatuor plerunque fit, leuiter huiuscemodi cohibitionẽ incipere licebit. Bibet igitur ægrotus sitis tempore aquam coctam cum serapijs de acetositate citri, ex cotoneis, rosarum de rosis siccis, æquis inter se portionibus cum aqua cocta mistis. Vtatur & electuario sequente. Recipe conseruæ rosarum antiquæ, conseruæ oxalidis, ana. ℥. j. ß. carnium cotoneorũ conditarum saccharo, sine speciebus. ℥. ij. pulueris crystalli. drachm. ij. santalorum, ana. drach. j. semin. citri. ʒ. ij. excipiantur serapio conseruationis myrobal. emphlicarum, fiátque elect. molle, de quo sumatur instar dimidiatæ castaneæ per horam ante pastum manè, & uesperi. Extrinsecus autem sic roboretur uentriculus. Recipe olei è baccis myrthi. olei ex cotoneis, ana. ℥. ij. olei mastich. ℥. j. ß. boli Armeniæ. ʒ. ij. corallij rubri, coriandri præparati, santali citrini, an. ʒ. j. ß. rosarum

rub. ℈. ij. hypocistidos, acaciæ, ana ʒ. j. his commistis & temperate calidis ungatur regio uentriculi manè, & uesperi ante pastum. Plerunque contingit ut post largiorē esum melonum, cucumerum, & aliorum id genus fructuum, uentriculus grauiter laboret, euomatúrque uiscida quædam, & pituitosa, laborantísque facies mortuo sit persimilis. Cæterùm nihil Medicus terreri debet, quòd nihil inde periculi grauioris impendeat. Cùm autem natura uomitu se expurgare contendat, hunc in modum iuuanda est. Recipe aquæ tepidæ ℥. vj. oxymelitos simpl. ℥. j. ß. Misceantur, & bibantur, fiátque ut de alijs uomitum elicientibus, superius sæpe dictum est. Ventriculus autem uomitu ubi expurgatus fuerit, tam sumptis, quàm admotis roboretur. Sumptis quidem hunc in modum. Recipe corticis citri sacchаro conditi ℥. ij. conseruæ rosarum antiquæ ℥. ß. radicis heptaphylli, radicis betonicæ, ana ʒ. j. ß. seminis citri ʒ. j. carnium cotoneorum cōditorum cum speciebus ℥. ß. cornu cerui usti. ʒ. ij. boli Armenæ lotæ in stillatitio liquore rosarum ℈. iiij. excipiantur serapio conseruationis corticis citri, fiatq; electuarium molle, de quo sumatur castaneæ instar, ante, & post pastum. Extrinsecus uerò sequenti unguento roboretur.

Recipe olei nardini, olei absinth. olei mastich. olei cotoneorum, ana ℥. j. menthæ siccæ ʒ. j. caryophyllorum, cardamomi, agallochi, corallij rub. ana ʒ. j. ß. adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & uesperi ante pastum calidè.

AVT VTATVR EMPLASTRO SEQVENTI.

Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho, ana ℥. j. ß. galangæ. corallij rubri. ana ʒ. j. ß. Adiecto oleo nardino subigantur, fingatúrq; emplastrū in figuram stomachalis, ut loquuntur, scuti: quod uentriculi regioni applicetur.

Anorexiæ Curatio.

Cap. XIII.

Causæ. FAmes naturalis fit ob sensum exuctionis uenarum, qui quidem sensus si aut obtundatur, aut amittatur, aut exuctio ipsa non fiat, tunc Anorexia, hoc est Appetentiæ amissio contingit. Si corpus quoque non inaniatur, accidere solet. Idem contingit, uentriculo intemperie calida laborante: aut sanguine immoderate misso: aut si uenter, intestinaque immodice fluxerint. Plerunque uero appetentia prosternitur, humorum aut biliosorum, cum intemperie uentriculi calida, aut pituitosorum cum intemperie frigida, in uentriculo contentorum uitio. Signa. Qui autem ob biliosos humores cibum auersantur, uentriculi morsu torquentur, siti, nauseaque infestantur. Quod si biliosus is humor in uentriculi cauitate continetur uomitu uacuetur: qui sumptis ieiuno uentriculo ℥. vj. aquæ tepidæ, & sesquiuncia serapij aceti simpl. elicitur, digitos etiam, aut pennam, ut superius sæpe dictum est, in os & fauces immittendo. Si uero in uentriculi tunicis infartus sit, experiundum quoque an uomitu educi possit, ipsum eliciendo, ut proxime dictum est. Qui quidem modo si non educatur, potione sequenti uacuetur.

Recipe rhabar. selecti. sesquidrachmam, spicæ nardi gr. vj. myrobalano. flauarum confricatarum oleo amygdal. dul. drachm. ij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uino albo per noctem, deinde exprimantur, & colentur, adiectisque serapij rosacei purgatorij de infusione rosarum unc. ij. cum stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & oxalidis fiat potio, quæ antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe mannæ granulosi unc. ij. cas. recens extractæ

drach.

drach. v j. serapij uiolacei unc. j. excipiantur iure communis medicinarum decocti, aut stillatitio liquore intybi satiui lactoris, fiatque potio, quæ sumatur diluculò. Bilioso humore euacuato, calidi uentriculi intemperies hunc in modum alteretur. Recipe serapij de malis punicis, aut serapij de succo oxalidis, aut serapij de persicis unc. ij. sumantur horis duabus ante pastum. Persica quoque in pastus principio sumpta appetentiam irritant, si à causa calida prostrata sit. Serapium autem de persicis sic fit. Recipe succi persicorum, quæ nondum plenam maturitatem sunt adsecuta, libr. iiij. Decoquantur usque ad dimidij consumptionem, permittantur subsidere fæces, deinde adijciantur succi malorum punicorum. unc. v j. saccharique. q. s. simul perfectè coquantur, depurentur, adiectisque santalis citrinis. q. s. suauiore odore reddantur. De hoc serapio sumantur unc. ij. manè, & uesperi duabus horis ante pastum. Si persica desint, pro illis substitui potest succus pomorum acidorum redolentium, minime dulcium. Aut horum loco utatur ægrotus elect. molli sequente. Recipe conseruæ rosarum, conseruæ oxalidis, ana sesquiunciam corticis citri sacchar o cōditi unc. semissem, carnium cotoneorum saccharo conditarum sine speciebus. unc. ij. pul. elect. trium santalo. ʒ. iij. coralliorum rubr. ʒ. j. excipiantur serapio omphacino, aut de malis punicis, fiatque elect. molle, de quo sumatur castaneæ instar, manè, & uesperi horis duabus ante pastum.

AVT SIC.

Recipe absinth. q. s. decoquatur in aceto forti. accipiatur decocti illius libr. j. adiecto saccharo. q. s. fiat serapium perfectè coctum. depuretur, adiectisque santalis citrinis. q. s. odore suauiore reddatur. De hoc serapio sumantur unc. ij. ante pastum manè, & uesperi. Ventriculus præterea fotu,

sequenti foueatur. Recipe rosarum rubrarum, M. j. foliorum oxalidis, & intybi satiui latioris, ana M. semissem, absinth. sicci tertiam partem. M. j. coriandri præparati unc. semissem, omnium santalorum, ana sesquidrachmam, baccarum oxyacanthæ drach. ij. Decoquantur in s.q. aquæ, adiectis succi cotoneorum unc. iij. aceti parum. Hoc decocto calido spongia immergatur, deinde exprimatur, eaque calente uentriculi regio foueatur mane, & uesperi ante pastum. Vngatur deinde sequenti unguento. Recipe olei ex cotoneis, olei rosacei, olei myrthini, ana ℥. j. ß. olei absinth. ℥. j. corallij rub. coriandri præparati, santali citrini, & rub. an. ʒ. j. ß. trochiscorum de caphura. ʒ. j. ß. rosarum rubr. ℈. ij. aceti parum, ceræque adiecta. q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur mane, & uesperi post fotū. Huius autem unguenti uicem, ceratum santalinum explere potest.

Anorexiæ à pituitoso humore, Curatio.

ANorexia uerò si à pituitoso humore in uentriculo contento, cum intemperie frigida orta sit, siue is humor in uentriculi tunicas sit impactus, siue secundum internam spatij latitudinem in eo contineatur, experiundum an uomitu educi, indéque auelli possit. Elicietur autem, ut in uomitus curatione ab humore pituitoso dictum est. Qui si uomitu non perfecte eductus fuerit, incidatur, extenueturq; hunc in modum, deinde uacuetur. Recipe oxymelitos simpl. aut scillitici (si quidem humor uiscidus ualde, crassúsq; fuerit) ℥. iij. mellis rosacei col. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum absinth. menthæ, fœniculi, ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno diluculo per triduum bibantur. Repetantur autem donec materia probè cocta uideatur. Recipe aromatici rosat. minoris. ℥. ß. utatur ægrotus cum sirupis. Recipe hieræ picræ Gal. ℥. ß. aut. ʒ. vj. cum saccha. fingatur bolus. Aut dissoluantur

in aere ciceris rub. sumantúrque circiter dilucidum. Pran-
deat autem ægrotus neque maturius neque serius, quòd hu-
ius medicamenti operatio in diem sequentem plerunque dif-
feratur. Quòd si hieræ amaritudo displicuerit, sumat pi-
lularum alephang. aut de hiera simpl. drachm. j. cum stillati-
tio liquore absinth. fingantur pilul. v. quæ horis quatuor à
cœna sumantur. E drachma quoque prædictarum pilul.
fingantur vj. pilulæ, è quibus tres per horam ante cœnam
semel, aut bis, singulis hebdomadibus sumantur. ¶ Cæte-
rùm si humores è cerebro in ventriculum defluant, suman-
tur ab ingrediente lectum ægroto post cœnam. Ventriculo
deinde robur addetur tam medicamentis sumptis, quàm ad-
motis. Sumptis quidem, hunc in modum. Recipe serapij
de absinth. libr. ß. hauriat quantum duo argentea cochlearia
capere possint horis duabus ante pastum manè, & vesperi.
Poterit, qui volet, misceri cum stillatitio liquore chamæme-
li, qui plurimum conducit ad appetentiam irritandam. Lo-
co autem serapij prædicti, utendum nonnunquam elect. se-
quenti. Recipe corticis citri, saccharo conditi ℥. ij. com-
positionis mollis aromatici rosa. maioris, unc. iij. composi-
tionis de cinnamomo unc. j. ß. pul. rosatæ novellæ à Nicolao
traditæ, corallij rub. ana drachm. ij. Misceantur, & exci-
piantur serapio conservationis corticis citri, fiátque elect.
molle, de quo sumatur castaneæ instar, duabus horis ante
pastum manè, & vesperi. Quo deglutito bibatur parum
vini meri. Poterit aromaticum rosa. maius in tessellarum fi-
guram formatum sumi alternis cum electo molli prædicto.
Naturā enim varijs, eadẽ tamen facultate præditis, uti iuvat.
Extrinsecus autem ventriculo hæc admoventur. Recipe
absinth. M. j. menthæ, sisymbrij origani, calaminthæ, ana
M. semissem, seminum cumini, anisi, fœniculi, ana ℥. ij. ca-
ryophyllorum, nucis moschatæ, cinnamomi, ana sesquidra-

chmam. Decoquantur in uino mero, in quo calente spongia, aut lana succida madefacta, & expressa foueatur ventriculus mane & uesperi ante pastum. Vngatur deinde unguento sequenti. Recipe olei nardini, olei mastich. ana. sesquiunciam, olei absinth. unc. ij. olei ex cotoneis unc. j. uini decoctionis absinthij expressi unc. iiij. Decoquantur simul usque ad uini absumptionem. His adijce menthæ siccæ, caryophyllorum, cardamomi, iunci odorati, agallochi. ana. sesquidrachmam, adiecta cera q. s. fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur post fotum mane, & uesperi. Aut unguenti loco utatur emplastro sequenti. Recipe emplastri de mastich. emplastri pro stomacho, ana. sesquiunciā, corallij rub. sesquidrachmam, absint. sicci ʒ. j. galangæ ʒ. ij. Subigantur cū oleo nard. & fingatur emplastrum in scuti, ut uulgus Medicorum loquitur, figuram: quod uentriculo post fotus applicetur. Auferatur autem cum cibum ægrotus sumere uolet, hoc est, prandij, & cœnæ tempore, ne sua stipticitate cibum in uentriculi fundum descendere prohibeat. Idq; obseruandū in omnibus emplastris, quæ uentriculo roborandi gratia admouentur. Ceratum Gal. emendans stomachi uitia, illius emplastri uicem deplere poterit. Præterea pastus initio, pane asso, cum saccharo macerato utatur ægrotus: in pastus uero fine puluere sequenti. Recipe coriandri præpar. ℥. ij. pul. diacydonites cum speciebus ʒ. iij. anisi, cinnamomi seleti ana. ℥. ß. pelliculaꝝ uentriculorū gallinarum præparataꝝ ʒ. ij. ß. maceros ʒ. j. sacchari ad pondus omnium, fiat puluis, quo in fine pastus utendum.

Vomitus sanguinis Curatio.
Cap. XIIII.

Causæ.

EVomitur nonnunquam sanguis, uentriculi uenis à copia sanguinis cum impetu ruentis apertis, (idque maxime si noluerint

uenarum ora imbecilla fuerint) à uicioso, acrique sanguine erosis. Qui ex uentriculi uenis sanguis uomitur, concretus non est, nec inde magna sanguinis eruptio potest contingere, quòd graciles uentriculi uenæ sint. ¶ Aliquando qui uomitur sanguis à remotis corporis partibus in uentriculũ defertur: ut si cui membrum quodpiam excisum fuerit, natura non minus sanguinis quàm anteà generante, sanguis quo membrum illud ali debuit ad uentriculum defertur. ¶ A toto quoque interdum corpore in uentriculum transmittitur. ¶ Interdum à iecore, aut liene: uerùm tunc adest in dextro, aut sinistro lateri tumor. Contingit nonnunquam hic sanguineus uomitus ex suppressione mensium, hæmorrhoidum, aut hæmorrhagiæ è naribus fluere solitæ. Ex alijs partibus qui defertur ad uentriculũ sanguis, cùm euomitur, concretus est. Si sanguinis uomitus ob membrum aliquod excisum fuerit, aut ab uniuerso corpore in uentriculum deferatur, incidatur dextri cubiti uena media. Si ab hepate, interior dextri cubiti incidenda. Si à liene, eadem incidatur uena, sed in sinistro cubito. Si à mensium suppressione, saphena pedis dextri: si uerò ab hæmorrhoidum consueto fluxu retento, ischiadica uena, in parte sinistri pedis minimo digito uicina, incidatur. Si ab hæmorrhagiæ è naribus solito fluore suppresso, ex exteriori cubiti uena sanguis mittatur eiusdem lateris cum nare, unde sanguis fluere solebat. In hoc pathemate, quacunq; à causa ortum sit (quoniam uires eo laborãtis imbecillæ plerunque esse solẽt) modica uenæ, dum inciditur, diuisio fiat, ne maior, quàm par sit, spirituum resolutio fiat. Parce præterea detrahatur sanguis, idque repetitis uicibus. Ante uenæ sectionem aluo sequens enema infundatur, si sua sponte (ut conuenit) excrementa non deiecerit. Recipe cas. recens extractæ, sacchari rubri, ana unc. j. olei uiolacei uncias iij. salis parum. cum decocto quatuor emollientium, prunorum, & hordei fiat

Signa.

Curatio.

enema, quod ante pastum iniiciatur: quo eiecto, fiat sanguinis missio, ut dictum est. Adhibeantur deinde tam intrinsecus, quam extrinsecus astringentia. Recipe lapidis hæmatit. drachmas duas, corallij rubri drach. j. ß. acaciæ, equiseti, an. ℈. iij. baccarum myrthi ʒ. j. ß. fiat puluis ex his commistis, & contritis, de quo sumatur ʒ. j. cum stillatitio liquore plantaginis, & modico aceti ueneriolo mane, & uesperi, adiecta serapij rosa. de rosis siccis ʒ. j.

AVT SIC.

Recipe conseruæ rosarum antiquæ, conseruæ symphyti magni, ana. ℥. j. ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosarum, lapid. hæmatit. ana. drach. ij. acaciæ, corallij rubr. ana. drach. j. ß. excipiantur serapio ex cotoneis, fiatq; electuar. molle, de quo sumatur castaneæ instar, tribus horis ante pastum. Sumatur aliquando serapij omphacini, aut serapij ex cotoneis, aut serap. ex oxyacantha, aut serap. è succo cerasiorum sylucstrium acidorum quantum duo cochlearia capiunt. Extrinsecus autem hæc fiant. Crura ualide fricentur, eisq; uincula dolorifica iniiciantur: ipsis quoq; cucurbitulæ sine scarificatu affigantur. Si ab hepate sanguis in uentriculũ deferatur, supra hepar cucurbitula affigatur: si à liene, supra lienẽ: si uerò à matrice, supra matricẽ affigatur. Sumpto cibo, si ægrotus ipsum retinere nequeat, cucurbitula uentriculi regioni affigatur. Fotus deinde sequens atendãi. Recipe balaustiorũ, psidiæ, gallarum, rhois cõsumiorum, baccarum myrti, rosarum rub. an. q. s. Decoquãtur in aceto, aut stillatitio liquore plantag. hoc in decocto calente spongia madefiat, quæ expressa uentriculi regio foueatur: sequenti deinde unguento ungatur.

Recipe olei ex cotoneis unc. iiij. succi plantag. aut stillatitij liquoris eiusdem unc. iij. Decoquantur usque ad consumptionem succi, aut liquoris stillatitij, adiectisque acaciæ

hyp-

hypocistid. boli Armeniæ, coral. rubr. baccarum myrthi, ana. drach. j.ß. aceto pauco, & cera q.s. fiat unguentum, quo uentriculi regio post somnum ungatur calidè.

AVT SIC.

Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, ol. mastich. ana ℥. j.ß. equiseti drach. j. boli Armeniæ, hypocistidos, acaciæ, ana. drac. ij. aceti parum. Cum modico ceræ fiat unguentum, quo uentriculi regio mane, & uesperi post somnum ungatur.

Appetentiæ caninæ Curatio. Caput XV.

MVltiplex huius affectus causa esse potest, aut enim fit à nimia corporis dissolutione: aut à sola uentriculi intemperatura frigidiore, aut ab humoribus acidis, quos uentriculi os exorbuit: aut à lumbricis, interdum à nimio aut alui, aut mensium fluore. Quod ubi contigerit, aluus astringatur, menses sistantur. Nimia autem corporis dissolutio fit, aut à nimio calore, aut à sudore superfluo. Causæ.

Qui hoc malo, has ob causas infestantur, arceantur frigido, non autem fricatione, neque exercitio: uictus sit glutinosus, & incrassans. Porrò quoniam is calor à bile multa sanguini permista, oritur, sic curetur. Recipe serapij ex cotoneis (ad astringendum) serapij omphacini, serapij rosacei de rosis siccis, ana. unc. j.ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, plantaginis, intybi satiui latioris, ana. unc. iij. Misceantur, & à ieiuno diluculò bibantur per triduum. Repetantur alijs tribus uicibus. Recipe electuar. trium santalorũ unc. j. utatur cum serapijs. Deĩn potione sequenti purgante utendum. Et quoniã in hoc affectu euacuantia astringere debent, fiat igitur hunc in modum. Recipe corticum myrobalanorum flauarum confricatarum oleo amygd. dulc. drach. vj. corticum myrobalano. embelicarum similiter

Victus ratio.

Curatio.

confric

confricatarum unc. ß. macerentur in stillatitio liquore plantagin. in quo uuæ passæ decoctæ fuerint, horis xij. adiectis rhabar. selecti puluerati scrup. iiij. spicæ nardi gran. v stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, oxalidis, & plantag. q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe elect. solidi trium santalorum unc. j. ß. sumat tessellam unam quotidie mané, qua deglutita, bibat parum stillatitij liquoris plantaginis. Recipe cerati santalini lib. ß. inungatur tota spina dorsi tepidé mané, & uesperi. Praeterea linteamina, & subuculæ ægrotantis inspergantur puluere baccarum myrthi, & rosarum rubrarum. Calida fugiat, frigida amet. ¶ Bulimos uerò si à uentriculi intemperatura frigidiore, aut ab acidis humoribus, pituitosis, ac melancholicis, ori uentriculi infartis (hæc autem est uera Appetentia Canina) ab utrauis harum causarum fuerit, uino multum calefacientis potione sanatur. Cùm ad prandia hoc pathemate laborantes accedũt, primùm illis edulia pinguia apponantur, & quæcunque ex multo oleo, aut butyro, aut adipe gallinæ, & similibus parantur. Huiusmodi nanque os uentriculi asperum complanant. Vinum deinde aut flauum, aut rubrum, dulce, potenterq; calefaciens, & si non sitiunt, bibant, quo uentriculi os calefiat. Sic enim appetentia illa Canina sedatur statim, tametsi uictu si longo tempore utantur, omnino cessabit. Nihil autem illis aut austerum, aut acerbum offeratur. Humor autem ille acidus, siquidem pituitosus fuerit, qui uentriculi tunicis infartus est, hunc in modum euacuetur. Recipe pil. de hiera simp. agarici in pastillorum formam redacti, ana drach. j. ß. cum melle ros. fingantur pil. v. é drachma, quæ sumantur horis quatuor, aut quinque à cœna. De eo autem quod reliquũ erit, fingantur e drachma pilul. vj. é quibus sumantur tres per horã ante cœnã semel in hebdomada. Humor autem ille

acidus, pituitosus, si multus sit, leniq; medicamento dicto non cedat, hunc in modum uacuetur. Recipe diaphoenici unc. ß. cum sacchâro fiat bolus, qui antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe diaphoenici unc. ß. cum decocto uuarum passarum, item florum communium, caricarum pinguium, fiat potio, quæ sumatur ut dictum est. Recipe theriacæ ueter. scrup. ij. conseruæ buglossi drac. ij. Misceantur, & postridie mane sex horis ante pastũ sumatur. Vtendũ præterea electarijs, fotibus, unctionibus & emplastris traditis in Dolore uentriculi, exceptis absinthio, & mentha, quoniã appetentiam augent. Si uerò is humor acidus, qui appetentiã caninam excitat, melancholicus fuerit, à liene ad os uentriculi largiùs transmissus, qui os uentriculi immodice contrahat, & exugat, hunc in modum: primùm concoquatur, deinde euacuetur, uictus ratione superius tradita, obseruata. Recipe serapij de bugloss. unc. ij. serapij fumariæ, serapij scolopendr. ana unc. j. ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, tamaricis, buglossi, ana unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò sumantur. Repetatur alijs tribus diebus, aut donec materia uideatur concocta. Recipe diamosc. dul. unc. ß. uatur cum serapijs. Recipe catbol. drach. vj. compositionis hamech, drach. iij. serapij de bugloss. unc. ß. cum cõmuni medicinarum decocto, adijciendo folliculorum sennæ orient. alis, polypod. quer. ana. unc. ß. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Recipe diamoschi dulc. tessellam unam, postridie mane sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. de fumaria, pil. indarum, ana drach. ß. cum stillatitio liquore buglossi fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridie quoq; sumatur tessellam una

elect.

elect. solidi diamoschi dulcis, manè; Vtendum praeterea per aliquot hebdomadas pil. sequentibus. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, folliculorũ senae oriental. ana ʒ. j. excipiantur serap. de scolopendr. fingantur q; pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante coenam semel in hebdomada. Si vero lien, à quo hic humor transmittitur, affectu aliquo laborare videatur, curetur praesidijs suo loco, posterius dicendis. Appetentia haec immoderata à lumbricis vix dum devorata depascentibus interdum excitatur. Necandi igitur, deinde expellendi. Eos igitur primùm sic necandos censemus. Recipe seminis citri, seminis contra vermes, seminis brassicarum, ana ʒ. j. ß. cornu cerui usti ʒ. ij. santonici ℥. j. rhabarbari ʒ. ß. pul. diamargar. frig. aut corallij rubr. ℈. j. sacchari ad dimidiũ ponderis omnium, fiat puluis, de quo ʒ. j. sumatur manè ante pastum, excepta stillatio liquore graminis, aut portulacae. Aegrotus autem si pauper fuerit, pro rhabar. agaricum substituere licebit. Absinthium, quanquam lumbricis adversum, in Appetentia canina ob lubricos, vitandum est. quoniam appetentiã, ut diximus, auget. Vnguento simul sequenti utendum, ut & intrinsecus & extrinsecus expugnentur. Recipe olei absinthij, ol. rutae, olei amygdal. amararum, ana ℥. j. ß. olei ros. (si febris adsit) unc. j. aloes, farinae lupinorũ, santonici, ana ʒ. j. ß. seminis contra vermes ℈. iiij. aceti ℥. ß. adiecta cera fiat unguentum, quo & ventriculus, & ventris regio superior, ut in inferiorem fugiant, ungatur calidè ante pastum, manè, & vesperi. Hoc quoque cataplasma eodem ad rem summè conducit. Recipe farinae lupinorum, aloes, ana ℥. ß. santonici ʒ. ij. seminis cõtra vermes ʒ. iij. cum succo vermicularis (si febris adsit) & pauco aceto fiat cataplasma ventri. Enecati autem expellantur, ne putridis vaporibus febres, aut Epilepsiam, aut alia symptomata gravia inducat.

indicant. Expellentur autem aloe, aut agarico, aut rhabarb. liquore aliquo amaro solutis, aut in catapotia formatis. Mirum autem in enecandis, & educẽdis lumbricis catapotia pestilentialis, Rufi appellata, efficaciam obtinent. Enemata quoque plurimum conferunt, quale hoc, quod sequitur.

Recipe sacchari rub. sesquiunciam, mellis rosacei cola. unc. j. cum hordei decocto, aut iure pulli fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Debet enema dulce esse ad uermes euacuandos, si adhuc uiui sint. Ne fiat autem è lacte, quoniã in intestinis coagulatur, grauiaque nonnunquam inducit symptomata.

Hydropis Curatio. Cap. XVI.

Fit hoc mali ob insignem hepatis refrigerationem, ipso aut primariò affecto, aut per consensum. Ob huius enim uisceris refrigerationem, cibus qui reliquis corporis partibus distribui debet, in sanguinem mutari non potest. Quin etiam cum ipso uniuersi corporis uenæ refrigerantur. Coafficitur autem hepar liene, renibus, ieiuno, ac tenui intestino, mesenterio, septo transuerso, pulmone. Contingit etiam hæc passio, ubi plurimus per hæmorrhoidas sanguis excernitur, aut ob immodicum muliebre profluuium, aut cum retinentur menstrua, aut ob aliam ingentem uteri dispositionẽ, aut ex intempestiua aquæ frigidæ potatione, iecur affatim refrigerante. Atque his omnibus de causis, aqua inter cutem hominem uexari contingit, nullo in hepate præter naturam tumore existente, sed sola in principio refrigeratione iecur afficitur, post uerò aliquando & durum fit. Cœliacam præterea affectionem, & dysenteriam, ileum, & cachexiam Hydrops nonnunquam consequitur. Ex podagra quoque, & coxendicum dolore uexati complures, aquam Causæ.

inter

Signa. intercutem incurrerunt. Hoc morbo correpti spirandi difficultate ferè laborant, tument, graues sunt, uitiatoque colore, ex uirore nimirum albicantes. Cibum fastidiunt, caeterùm largioris potus appetentes sunt, ij praesertim, qui ascite à causa calida laborant: atque etiam quòd is humor, qui in ipsis abundat, salsus est, & putrefactus, quare & plerunque febriunt. Tres autem sunt Hydropis species, Ascites, Tympanites, Anasarca. Omnium periculosissimus Tympanites, secundum locum obtinet Ascites, Anasarca uerò caeteris est curatu facilior.

Victus ratio. Victus ratio calida sit & sicca. Viuat igitur aegrotus in aere calido, & sicco aut natura, aut industria luculentis ignibus, & suffitibus parato. Cibus sit concoctu facilis, ut perdices, turdi, pulli gallinacei assi, oua sorbilia. Condiantur cibi pipere, caryophyllis, & similibus aromatis. Panis sit clibanites, cui foeniculum, anisum, & cuminum misceantur. Vinum bibatur album, & tenue, sed paucum. Sit autem uinosum, nisi hoc mali à causa calida sit ortum. Nam huius morbi, duae potissimum species, Ascites, & Tympanites, ab intemperie interdum oriuntur calida, spiritum naturalem resoluente, & absumente, quo deficiente, aqua pro sanguine generatur: tum itaque minus calidis & cibis, & medicamentis, quam dum à frigidis causis est abolita sanguificatio, pugnandum est. Exercitatio quiete salubrior, & uigiliae somno. Quod ad curandi rationem attinet, initiò statim humor redundans uacuandus, & purgatorijs & urinam cientibus medicamentis. Quae autem ad singulas particulatim pertineant post dicentur, cum quibus praesidijs curandae sint persequemur. Ascites si quem corripuerit, ei uenter, totiusque abdomen intumescit, quo concusso, talis auditur sonus, qualem uter semiplenus efficit. Aliae uerò corporis partes, praecipuè superiores, in eo sane haudquaquam inflantur. Venter autem ideo intumescit, quòd

id

id spacij quod inter peritoneum, & partes ei subiacentes est, aquoso humore impletur. Curandi autem ratio à purgantium medicamentorum usu auspicanda. Si igitur Ascites à causa calida: ut dictum est, ortum habeat, materia hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe serapij acetati compos. serapij eupatorij, serapij intybi satiui latioris compositi, ana. unc. ij. stillatitiorum liquorum: halicacabi, absinthij, cichorij, ana. ℥. iiij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo sumantur. Recipe diarrhod. abb. ℥. ß. sumatur tessella una cum serapijs.

AVT FIAT APOZEMA SEQVENS.

Recipe v. rad. com. maceratarum in aceto, ana. ℥. ß. eupatorij, v. herbarum capil. ana. M. j. intybi satiui latioris non loti, cichorij, ana. M. ß. absinthij tertiam partem. M. j. asari, aristolochiæ rotundæ, cas. ligneæ, ana. drach. ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana. drach. j. ß. seminum anisi, apij, foeniculi, ana. drachm. j. florum sambuci. & genistæ, ana. P. j. medullæ cnici. agarici in pastillorum formam redacti, ana. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum pars dimidia absumatur: accipiantur noris decocti lib. j. ß. adiectisque succi apij, succi intybi satiui latioris ℥. ij. sacchar. q. s. fiat serapium mediocris consistentiæ: depuretur, deinde addantur rhabar. selecti. ℈. iiij. spicæ nardi. ℈. j. Iucundioris autem & odoris, & saporis gratia adijciatur cinnamomi selecti, santali citrini, ana. drachm. j. Hoc utatur apozemate ægrotus dies quinque, appetente diluculo. Recipe rhabar. selecti. drach. j. ß. agarici in pastillorum formam redacti. drach. j. spicæ nardi gr. vj. Macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albæ horis. xij. deinde exprimantur, & colentur, adiectisque cathol. ℥. ß. diacnici. ℈. iiij. serapij adianti. ℥. ß. cum communi medicina-

rum decocto, cui seminum anisi, apij, & foeniculi, ana ʒ. j. quatuor seminum frig. maiorum, ana ʒ. ß. sint addita, fiat potio, quae hora quarta matutina sumatur. Vtatur deinde sequentibus, hepar roborantibus, obstructionésque aperientibus. Recipe pul. elect. trium santalo. pul. diacurcumae maioris, pul. diarrhodi abb. ana drach. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore halicacabi. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis ʒ. ij. ß. sumatur unus manè horis tribus ante pastum. Vbi dies aliquot quieuerit aegrotus, repetatur apozema, cum pharmaco solutiuo. Intereà verò haec uentri ad exiccandum admoueantur. Recipe aeris usti, farinae orobi, pul. rad. iridis, ana ℥. j. cum succo cucumeris agrestis fiat linimentum, quo uenter manè, & uesperi ante pastum calidè linatur, uti & hepatis regione. Fiat quoque sequens epithema hepati.

Recipe cerati santalini libr. ß. spicae nardi. drach. ß. Misceantur, & bis in hebdomada tepidè applicentur hepati manè ante pastum. Cùm autem huius pathematis declinatio manifesta apparebit, utatur aegrotus pil. sequentibus semel, aut bis in hebdomada. Recipe pil. de hiera simpl. dilutae in stillatitio liquore intybi satiui latioris, agar. in pastillorum formam redacti, ana. drach. j. ß. rhabar. selecti. ʒ. j. Excipiantur serapio intybi satiui latioris, finganturque ex drachma pil. vj. de quibus tres sumet circa noctis dimidium.

Ascites verò quae est à causa frigida, minorem inducit sitim, quàm ea quae est à causa calida, & in hac à causa frigida calidiore uictus ratione, calidioribúsque medicamentis utendum. Primùm concoquantur humores, deinde uacuentur. Recipe serapij de radicibus, serapij de eupatorio, serapij adianti, ana. ℥. ij. stillatitiorum liquorum absinthij, apij, florum sambuchi, ana. ℥. iiij. Misceantur, fiatque zulapium depuratum, quod adiectis cinnamomi. selecti. drachm. ij.

succi

suauiore, & odore, & sapore reddatur. Eo utetur ægrotus dies quatuor, appetente diluculo.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe quinq; rad. com maceratarum in uino albo, ana. ℥. j. ß. filipendulæ, pentaphylli, eupatorij, v. herbarum capil. pimpinellæ, pilosellæ, ana. M. j. absinth. M. ß. asari, cas. ligneæ, ana. ℥. ij. pul. cicadarum. ℥. ij. ß. seminum apij, anisi, fœniculi, ana. ℥. j. ß. ciccrum rubr. M. ß. florum sambuchi, & genistæ, ana. P. j. polypod. quer. medullæ cnici, ana. ℥. vj. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur; accipiatur uris decocti lib. j. ß. adiectisq; serapij de eupator. serapij de rad. ana ℥. ij. & saccharo. q. s. fiat serapium mediocris consistentiæ, depuretur, additisq; cinnamomi selecti ℥. ij. spicæ nardi. ℈. ij. suauiore reddatur. & odore, & sapore. Eo utatur ægrotus dies quatuor appetente diluculo. Deinde hunc in modum uacuetur. Recipe cathol. ℥. ß. diacnici. ℥. iij. serapij absinthi. ℥. ß. Cum communi medicinarum decocto, adiectis florum sambuchi. P. j. seminis absinthij tertia parte. M. j. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe pil. de agar. ℈. ij. ß. pil. de thymelæa. ℈. ß. cum stillatitio liquore absinth. fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. compositionis diacurcumæ maioris, ana. drachm. ß. conseruæ absinthi. drach. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur. Præterea de compositione diacurcumæ maioris sumatur quotidie mane. ℥. ij. Aut sequenti electario utatur. Recipe pulueris dialaccæ, pulueris diacurcumæ maioris, ana drach. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore absint. q. s. fingantur elect. solidum in tessellarum figuram, sintq; singulæ ponderis. ℥. iij. sumatur una quotidie mane. Sequens emplastrum uentri

tri admoueatur calidè. Recipe emplastri de granis lauri lib. j. misceatur cum stercore caprarum aut uaccarum, & fingatur emplastrum. Ceratum autem santalinum hoc in affectu à causa frigida hepati admouendum non est. Tumentis verò crura lixiuio, in quo ebuli folia decocta fuerint, lauentur. Tympanites verò si quem corripuerit, intumescit venter, distenditurq́ue, qui concussus tympani sonum reddit: reliquę verò corporis partes macilentiores fiunt.

Victus ratio.

Victus ratio ea sit, quam prædiximus. Flatulenta autem omnia summa cura uitentur. Exercitia, fames, sitis quoque vehemens, si ferantur, laboranti mirificè auxiliantur. Hoc malum à causis calidis ferè suboritur. Curandi ratio à concoctione humorum, & vacuatione inchoanda. Recipe serapij de radic. serapij intybi satiui latioris compositi, serapij de eupator. serapij acetosi compositi, ana unc. j. ß. stillatitiorum liquorū apij, intybi satiui latioris, cichorij, ana unc. iiij. Misceantur, fiatq́ue zulapium mediocris consistentiæ, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti, & pul. diarrhodi abb. ana drach. j. ß. ori iucundius reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quatuor manè.

AVT VTATVR APOZEMATE SEQVENTI.

Recipe quinque radic. com. maceratarum in aceto, ana unc. ß. origani, calaminthæ, folio. absint. ana ternam parti M. j. intybi satiui latioris non loti, quinque herbarum capil. ana M. j. filipendulæ M. ß. asari, cas. ligneæ, spicæ nard. an. drac. j. ß. seminum anisi, apij, fœniculi, ana ʒ. ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana ʒ. j. ß. florum sambuci P. j. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, usque ad dimidij consumptionem: accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cum sacchari adiectione, q. s. dulcedo indicatur: depuretur. & additis cinnamomi selecti, & pul. diarrhodi abb. ana drach. j. ß. & odore, & sapore

mon

iucundiore reddatur. Eo utatur dies quatuor aut quinque appetente diluculo. Deinde uacuetur. Vehementes autem non debent esse uacuationes. Recipe pilul. de hiera simpl. rhabarb. selecti, pilul. de agar. ana. ℈. j. stillatitio liquore intybi satiui latioris excipiantur, fingantur q; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti scrup. iij. spicæ nardi scrup. j. ß. agar. in pastillorum formam redacti scrup. ij. Macerentur in stillatitijs liquoribus absinth. intybi satiui latioris, & panconini albi horis duodecim, deinde exprimantur, & colentur: abiectisque diacnici drach. j. ß. serapij adianti unc. ß. stillatitiorum liquorum absinth. & intybi satiui latioris. q. s. fiat potio, quæ antelucano tempore sumatur. Sequentis quoque electar. usus illi plurimum conducet. Recipe pul. diacurcumæ drach. ij. pul. diarrhodi abb. pul. electar. trium santal. ana. drach. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus apij, & intybi satiui latioris q. s. fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintq; singula ponderis. ʒ. iij. Sumatur unus quotidie mane.

AVT SIC.

Recipe compositionis mollis diacurcumæ maioris, lib. ß. pul. elect. trium santalo. pul. diarrhodi abb. ana. drach. ij. Excipiantur serapio intybi satiui latioris compositi, fiatq; electarium molle, de quo drach. ij. quotidie mane sumantur, loco electar. solidi prædicti. Illeante uentri admoueantur.

Recipe milij partes tres. salis commun. partem unam, seminum anisi, & fœniculi, ana. partem dimidiam. milium, & sal torreantur, deinde cum cæteris mista pannis lineis raris infundantur, fingantur q; sacculi duo, qui uetri alter post alterum ante pastum calide admoueantur.

AVT VTATVR EMPLA-
STRO SEQVENTI.

Recipe emplastri de baccis lauri lib. j. Misceatur cum stercore caprarum, aut uaccarum, fingaturque emplastrum, quod uentri applicetur, hepatis regione declinata, quæ ante pastum linimento sequenti linatur. Recipe cerati santalini ℥. v. spicæ nardi ℈. j. Misceantur, & bis in hebdomada his commistis hepatis regio calide linatur. Anasarca autem Hydropis quoque species, uniuersam carnem, atque adeò totius corporis molem spongiæ instar laxam, & madidam efficit, toto corpore, colore quidem mortuo simili, intumescente. Hæc autem Hydropis species cæteris quidem facilius curatur, quoniam uim naturæ arguit, quæ in omnes corporis partes humorem illum trudere potest. Est enim affinis sanguini multus, humorisque naturam retinet. Cæteræ autem species difficilius curantur, quod & aqua, & flatus in unã coacta sint: uirtus autem unita seipsa dispersa fortior est. Victus ratio ta sit, quam superius diximus. Exercitatio autem, quæ sudorem excitet admodum utilis: sudor uerò linteo asperiore extergendus. Conferunt quoque plurimum fricationes ter, aut quater quotidie repetitæ: meatus enim aperiunt, extenuant, discutiunt, desiccant. Vigiliæ, affectus animi, & quæcunque desiccant, conducunt. Huius mali origo si à mensium, aut hæmorrhoidum suppressione fuerit, propter quam sanguis ad hepar regurgitat, ipsumque, & calidum innatum suffocat, à sanguinis detractione, si uirtus, ætas quoque permiserint, curandi ratio auspicanda: ob alias autem causas, in nulla hydropis specie uena incidenda est. Ob dictas igitur causas, primum incidatur iecoraria uena dextri brachij: deinde ad menses mouendos, aut hæmorrhoidas, saphena. Medicamenta præterea quæ Hyposarcæ, siue Anasarcæ conueniunt, mensibusque ciendis

Victus ratio.

euocandis conferunt. Hæmorrhoides uerò ut aperiantur & fluant, panno aspero fricandæ sunt, aut folio ficulno, aut cæpa. Humores deinde concoquantur, & uacuentur. Recipe serapij de absinth. ℥. iij. serapij de rad. sine aceto ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum absinthij, apij, melissophylli (propter matricem) ana ℥. iij. Misceantur, fiátque zulapium, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti ʒ. ij. & ℈. ij. spicæ nardi (quæ cōstringendi & aperiendi facultate est prædita) ori gratius reddatur. Eo utatur ægrotus diebus tribus. Poterit & altero triduo repeti, ad pleniorē materiæ cōcoctionē.

AVT SEQVENTI APOZEMATE VTATVR.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in uino albo, ana ℥. ß. chamædryos, chamæpityos, cassuthæ, eupatorij, ana M. j. quinq; herbarum capil. filipendulæ, ana M. ß. absinth. tertiam partem M. j. seminum anisi, apij, fœniculi, ana ʒ. ij. florum sambuchi P. ij. polypod. quer. medullæ cnici, an. ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, donec pars dimidia absumatur: accipiatur iuris decocti lib. j. ß. adiecto sacharo dulcedo inducatur. fiátque serapium mediocriter coctum, depuretur, additisque cinnamo. selecti. ʒ. j. ß. spicæ nar. & iunci odor. ana ʒ. ß. iucundiore & sapore, & odore reddatur. Eo dies quinq; ægrotus utetur, appetente diluculo. Poterunt autem dicto apozemati ℥. iij. oxymelitos scillini addi, si materia crassior fuerit. Recipe pilul. de agar. ℈. ij. pil. fœtid. ʒ. ß. Excipiantur stillatitio liquore absinth. fingantúrque pil. vij. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe cathol. ℥. ß. diacnici (aquas enim illa euacuat) ʒ. iij. serapij de rad. sine aceto ℥. ß. cum communi medicinarum decocto, adiectis polyp. quer. ℥. ß. agar. recens in pastillorū formā redacti ʒ. ij. florū sambuchi P. j. fiat potio, quæ sumatur ad diluculū. Recip. theriacæ uete. ʒ. j. sumatur postridie

mané sex horis ante pastum. Quiescat ægrotus dies sex, aut septem, rursum deinde humores & concoquantur & uacuentur repetitis serapijs, aut apozemate, solutiuisque pharmacis prædictis, fiatque similiter ad perfectam usque curationem. Medio autem tempore utatur electario sequenti.

Recipe compositionis dialaccæ, compositionis diacurcumæ maioris, ana uncias quatuor. Misceantur, sumanturque drach. ij. quotidie mané. Aegrotus autem post geminam euacuationem in laconico, siue hypocausto sudet, aut in balneo naturali, aluminoso, & sulphureo. Si cum reliquo corpore uenter quoque sit tumidus, admoueatur emplastrum in Tympanite traditum. In muliere uero menses euocentur balneo posterius dicendo, ubi suppressionis mensium curatio tradetur. A nimio autem mensium & hæmorrhoidum fluxu & hoc pathema nonnunquam oritur. Nimio enim aut mensium, aut hæmorrhoidum fluxu spiritus dissoluuntur, imbecilliusque redditur hepar: quare passio hæc, quæ inde suscitatur, a causa esse frigida dicitur. In hoc autem malo, ab ijs fluxibus orto, Medicum solertem esse expedit. Nam quæ sistendis Mensibus, aut Hæmorrhoidibus conueniunt, Hyposarcæ obsunt: quæ uero Hyposarcæ conferunt, sanguinis fluxui officiunt, ipsum enim augent. Videndum igitur utro ex affectu plus periculi impendeat. Vtemur tamen aperientibus propter Hydropem, mediocriter uero, aut paruum aperiendi ui præditis, ob sanguinis fluxum. Materia igitur hunc in modum primum concoquatur, deinde uacuetur. Recipe serapij de absinth. unc. iij. serapij de rad. sine aceto, unc. j. ß. stillatitiorum liquorum, absinth. (aperit enim & astringit) melissophylli, betonicæ, ana unc. iij. Misceantur, fiatque iulepium, quod depuretur, & adiectis cinnamomi selecti ℥. j. spicæ nardi drach. ß. (aperit & astringit) ori iucundius reddatur. Eo utatur ægrotus dies tres diluculo. Recipe pil.

de

de agarico, pilul. de rhabarbaro, ana drach. ß. Excipiantur stillatitio liquore absinth. fingantúrq; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe theriacæ ueter. scrup. ij. sumatur postridie mané sex horis ante pastum. Nec satis est ægrotantem semel purgari, materia enim multa est, repetitis igitur uicibus uacuetur, dierum tamen septem, aut octo spatio interposito, iisdem utens præsidijs. Quod si proxime dictis pilul. non sufficienter uacuetur ægrotus, sequentibus utatur. Recipe pilul. de agar. scrup. ij. pilul. fœtid. ℈. j. Excipiantur stillatitio liquore absinth. fingantúrq; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe agarici in pastillorum formam redacti drach. j. rhabarb. selecti scrup. ij. spicæ nardi gra. iiij. Macerentur in stillatitio liquore absinth. horis duodecim. deinde exprimantur, & colentur, adiectisque diacnici drachm. ij. serapij de duabus radicibus unc. ß. cum communi medicinarum decocto, addita polypod. quer. dimidiata uncia, fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Aut horum loco, é drach. vj. hieræ picræ Galeni, & saccharo, fingatur bolus, qui mané ante pastum sumatur. Aut cum stillatitio liquore absinth. dissolutæ sumantur. Quo autem tempore ægrotus materiam neque concoquet, neque uacuabit, utatur electuar. sequenti. Recipe compositionis dialaccæ unciam j. ß. compositionis diacurcumæ maioris unciam unam, compositionis diacalaminthæ unc. ß. De his commixtis sumantur quotidie matutinis horis drach. ij. Cum anté morbi manifesta declinatio apparet, utendum sequentibus pilulis. Recipe pilul. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana drach. j. ß. rhabarb. selecti drach. ß. Excipiantur serapio de duabus radicibus, fingantúrque é drachma pilul. vj. é quibus tres ab ægroto sumantur mox ubi

à ſomno primo experrectus fuerit, bis in hebdomada.

Hæmorrhoidum uerò fluxus ſi intereà irritaretur, hunc in modum reprimatur. Recipe olei myrthei unc. ij. olei ex cotoneis, olei maſtich. ana unc. j. His commiſtis hæmorrhoides inungantur mane, & ueſperi.

AVT SIC.

Recipe balauſtiorum, pſidiæ, gallarum, rhois obſoniorum, baccarum myrti, ana unciam unã, hypociſtidos, oxyacanthæ, ana unc. ß. Decoquatur in uino rubro, & pauco aceti ad tertias, dein chalybs multis uicibus eo in decocto candens extinguatur, fumus autem per anum recipiatur.

DIONYSII FONTANONI Doctoris Medici Mompessulensis.

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE.

LIBER TERTIVS.

Icteri Curatio. Caput I.



VM per uniuersum corpus bilis aut atra,
aut flaua effunditur, Ictero hominem labo-
rare dicimus. Oritur autē hoc uitium inter- Causæ.
dum ex sola iecoris intemperie calida, in
eáq; tunc calor citra grauitatem consistit.
Nonnunquam uero fit à feruenti iecoris inflammatione, san
guinem in bilem mutante, qui per uniuersum corpus defer-
tur. Tunc autem excrementa biliosa sunt, adestq; febris, gra
uitásq; in dextro hypochondrio percipitur. Interdum uerò
contingit ob folliculi fel continentis obstructionem, aut im-
becillitatem, propter quam biliosum humorem ad se non tra
hit, sicq; fit sanguis impurus, qui per uniuersum corpus dif-
funditur. Vt enim renum munus est sanguinis serū ad se at-
trahere: & splenis, melancholicū humorem: ita & huic fol-
liculo fel ad se attrahere uis est, & facultas. Interdum ue-
rò non ob ipsius folliculi imbecillitatem hoc uitium acci-
dit, sed ob uasorum ab ipso exortorum, ora sua in he-
par extendentium infirmitatem, aut obstructionem, bilio-
sum humorem folliculus attrahere non potest. Contingit
etiam nonnunquam hic morbus propter eius meatus, qui bi-
lem ad intestina defert, obstructionem, quae ex excrementis
cognos

cognoscitur: alba enim excernuntur. In ictero ab his obstructionibus curando, non solum vacuanda bilis, sed & pituita, quae bili permista, ipsam incrassans obstructiones parit. Materia autem, quoniam multa est, ante concoctionem hunc in modum minuatur. ℞ Recipe pilul. de hiera simpl. agarici in pastillorum formam redacti, rhabar. selecti, ana ℥ j. Excipiantur stillatitio liquore intybi sat. latioris, fingantúrque pil. v. quae sumantur, ubi a primo somno aegrotus experrectus fuerit. ℞ Humores deinde hunc in modum concoquantur. Recipe serapij byzantini (biliosam & pituitosam materiam respicit) serap. de duabus radic. serap. intybi sati. latioris compositi, ana ℥ j. ß. stillatitiorum liquo. absinthi cichor. apij, ana ℥ iij. Misceantur, & a ieiuno per triduum diluculo bibantur. ℞ Non erit autem inutile & hec altero triduo repetere, quod materia haec crassa, longiore concoctione egeat. ℞ Recipe diarrho. abb. ℥ ß. utatur cum sera. Aut utatur apoze. sequenti. ℞ Recipe v. rad. com. maceratarum in aceto, ana unc. ß. filipend. pentaph. chamaedryos, chamaepityos, ana M. ß. intybi satiui latioris non loti, cichorij cum radice, quinque herbarum capil. ana M. j. asari, cas. ligneae, ana drachm. ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana drachm. j. ß. cicerum rub. M. ß. seminum anisi, apij, & foeniculi, ana drachm. ij. florum sambuchi, & genistae, ana P. ij. Decoquantur in s. q. aquae, usque ad dimidij absumptionem: accipiatur iuris decocti libr. j. ß. & sacchari dulcoris inducatur, adijciantúrque intybi sativi latioris compositi, serapij de rad. serapij byzantini, ana ℥ ij. fiat autem serapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisque cinnamo. selecti, & santali citrini, ana drach. ij. suauiore & sapore, & odore reddatur. Eo utetur aegrotus diebus quinque appetente diluculo. Recipe pil. aggregat. pil. de rhabar. ana drach. ß. Excipiantur stillatitio liquore intybi sativi latioris

tioris, fingantúrque pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti drachm. j. ß. spicæ nard. gra. vij. agar. in pastil. formam redacti. drach. j. Macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, absinth. & pauco uino albo horis. xij. deinde exprimantur, & colentur, adijciantur cathol. ℥. ß. diaphœn. elect. de succo rof. ana. drach. j. serap. adianti. ℥. ß. & cum communi medicinarum decocto, cui polypod. quer. ℥. dimidiata sit addita, fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. Si uerò ægrotus pauper fuerit, sequenti utatur solutiuo pharmaco, uiliori quidem, non minus tamen utili. Recipe cathol. drach. vj. diaphœ. elect. de succo rof. ana. drach. ij. serap. adianti ℥. ß. cum stillatitijs liquoribus absinth. & intybi satiui latioris, fiat potio, quæ sumatur ut dictum est. Recipe diarrh. abb. tessellati tessellam. j. sumatur postridie mane. Vtrique enim humori conuenit. Sequenti deinde elect. utendum. Recipe pul. diarrho. abb. pul. electuar. trium santal. ana. drach. j. ß. trochiscorum de rhabar. drach. j. diacurcumæ maio. ℈. ij. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus absinth. & intybi satiui latioris q. s. fingatur elect. in tessellarum figuram, quarum singulæ sint ponderis. drach. ij. ß. Sumatur una, horis tribus ante pastum, quater singulis hebdomad. Apozemate autem sequenti, quod partim aperit, partim soluit, si quis in his obstructionibus utatur, non leue sibi auxilium feret. Recipe quinque rad. com. maceratarum in aceto, ana. unc. ß. quinque herbarum capil. intybi satiui latioris non loti, cichorij, seriolæ, ana. P. j. chamædryos, chamæpityos, cassuthæ, pentaphylli, filipendulæ, ana. M. ß. aristolochiæ rotundæ, cas. ligneæ, ana. drach. ij. asari. drach. iij. quatuor seminum frig. maior, ana. drach. j. ß. seminum anisi, apij, hipposelini, ana.

ʒ. ij.

℥.ij. cicerum rubr. M. aup. ß. florum genistæ & sambuci, ana. P. j. ß. polypodij quer. unc. j. ß. agar. in pastillorum formam redacti, medullæ cnici, ana. unc. ß. Decoquantur in ℔ aquæ, donec dimidium absumatur. Recipiatur huius decocti expressi, & colo transfusi lib. j. ß. sacchar o dulcedo inducatur, adiectisq; succi intybi satiui latioris, succi apij, ana. unc. ij. serapij byzantini, serapij intybi satiui latioris, ana. ℥. ij. ß. fiat serapiũ mediocriter coctum, quod ubi depuratũ fuerit, admistis cinnamomi drach. j. spicæ nardi ℈. ij. iucundiore & sapore, & odore reddatur. Postremò drach. ij. rhabar. selecti infundantur, in eoq; tantisper macerari permittantur, dum durabit. Hoc autem apozemate utetur ægrotus sex dies appetẽte diluculo. Aut apozematis loco sequentibus pil. Recipe pil. de hiera simpl. agarici recens in pastillorum formam redacti, ana drac. ij. rhabar. selecti ʒ. j. ß. Excipiantur serapio byzantino, finganturq; pil. vj. e drachma, e quibus sumantur tres, per horam ante cœnam, in singulis hebdomadis.

serapi^m

pil.

Phlegmones hepatis Curatio.

Caput II.

INflammationem in hepate fieri, ut & in alijs uisceribus easdemq; ob causas, manifestum est. Quo ita affecto, in dextra præcordiorum parte grauitas est, atque dolor, tum præcordia retrahens, atq; ipsius ad iugulum usque extensus. Tussis adest exigua, linguæ color in primis quidẽ ruber, deinde uerò niger, cibi fastidium, sitis inexhausta, uomitus bilis tum syncerae, tum eius quæ ouorũ uitellis est similis, quæ æruginis colorem aliquando postea referre uidetur. Aluus astringitur, nisi inflammationi huius uisceris imbecillitas coniuncta sit. Febris quoque acuta hanc affectum consequitur. Hæc autem inflammatio nonnunquam in sima huius

Signa.

uisceris

uiſceris parte conſiſtit, nonnunquam uerò in eius gibbo. Quæ autem in ſima parte eueniunt inflammationes, magis quàm quæ in eius gibbo fiunt, cibi faſtidium, nauſeam, uomitum biliosum, ſitimq; inducunt. Quæ uerò in parte gibba eueniunt, maiore inter ſpirandum dolore laborantem afficiunt, tuſsim quoque maiorem excitant, dolorem prætereà uſque ad dextræ partis iugulum adeò, ut detrahi uideatur, extendunt: qui quidem dolor concauæ uenæ magis, quàm membranarum tenſionem ſequitur. Porrò cùm alterutri parti dolor adeſt, ad nothas uſque coſtas peruenit, nempe eis per membranas coniungitur. Inflammatio autem ſiue in huius uiſceris parte gibba, ſiue in ſima fuerit, in neutra tamen exquiſitè conſiſtet, quoniam omnium eius partiũ carnes inter ſeſe continuantur. Hepatis inflammationes, quæ in ſima parte conſiſtunt, tactu haud quaquam dignoſci poſſunt. Quæ uerò in eius gibbo oriuntur, tactu quidem cognoſci poſſunt, ſi magnæ ſint, abdomenq; natura ſit gracile, aut morbo gracilius redditum: ſecus non. Scirrhus autem in hepate, inflammatione tactu euidentiùs dignoſci poteſt, quoniam durior eſt ſcirrhi, quàm inflammationis moles. Huc accedit, quòd extenuata ſolent eſſe corpora, quæ ſcirrho incumbunt. Cæterùm proceſſu temporis, quanquam ſcirrhus augeatur, non æquè tamen facile erit ipſum tactu cognoſcere, aqua inter cutem, quæ ſcirrhum illicò ſequi conſueuit, uix recipiente iudicium. Decipiuntur interdum nonnulli, muſculorum iecori incumbentium inflammationes ipſi iecori tribuentes. Expedit igitur has inter ſe noſſe diſtinguere. Inflammatis muſculis, tumor iuxta ſitum eorum qui iecori incumbunt, oblongus apparet, uiſui & tactui manifeſtus. Prætereà muſculis inflammatis, cutis illis incumbens circumtenditur, ut ſi quis digitis apprehenſam attrahere uelit, minimè ſequatur. Ad hæc ob muſculorum

inflam

inflammationem corporis color haudquaquam mutatur. Iecinore autem inflammato, tumor secundum lineamenta, figura iecoris rotundus est. Ad corporis quoque decubitum conformatur. Nam maior apparet corpore in sinistrum latus reclinato, minor uerò eo in dextrum reuoluto, iecinore nimirum sub dextras costas cedente, neque lationi, neque usui similiter succumbente. Praeterea in hepatis inflammatione, cutis iecori incumbens naturalem suum seruat habitum, corporis autem color auriginosus apparet.

Curatio. Curandi ratio statim, si nihil obstet, à uenae sectione auspicanda, aluo tamen prius iniecto enemate ducta, si (ut contineat) excrementa non deiecerit. Recipe cas. recens extractae, sacch. rub. ana. ℥. j. ol. uio. ℥. iij. salis. drach. j. decocti quatuor remollientium herbarum, adiectis prunis. x. hord. P. j. lib. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante positum iniiciatur, eóque eiecto, incidatur iecoraria uena dextri cubiti. fiátque (si uires & aetas permiserint) copiosa sanguinis detractio ad prohibendum phlegmones incrementum. Vires si repugnent, sanguinis detractionem partiri satius erit. Si uerò uenae sectionem uires aetásque omnino dissuadeant, cucurbitulae cum scarificationibus affigantur. Haemorrhoidum suppressio si hepatis phlegmonen excitauerit, confestim aperiantur, quod fiet si eas aut linteo aspero, aut ficulno folio, aut cepis fricueris. Ante diem quartum solutiua nulla exhibenda non sunt, etenim adusque diem illum humores in fluxu sunt, qui pharmaco solutiuo irritati ad magis fluendum excitarentur. Ad quartum igitur diem usque adhibeantur repellentia ad fluxum cohibendum, admistis, pauca tamen quantitate, discutientibus & resoluentibus: quoniam hepatis phlegmone ab astringentibus facile induratur. Ea autem partim sumantur, partim admoueantur. Sumantur autem haec. Recipe serapij ex cotoneis, serapij myrthei,

myrthei, serapij de rosis siccis, ana. ℥. j. serapij intybi satiui lactucis simpl. (ad aperiendum) unc. ß. stillatitiorum liquorum plantaginis, solani, rosarum, ana. ℥. ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum diluculò sumantur. Repetantur usque ad quartum diem, si quidem ab ipso statim initio ægrotum Medicus curandum susceperit. Extrinsecus autem usque ad quartum diem hæc admoueantur. Recipe olei rosa. ol. myrthei, an. ℥. j. ß. olei ex cotoneis ℥. j. (resoluunt) olei absint. ℥. ß. succi plantag. ℥. ij. santali rubr. rosarum rubrarũ, ana. ʒ. ij. His commistis, hepatis regio linatur tepidè ante pastũ usque ad quartum diem: post quem resoluentia sunt augẽda, astringentia verò minuenda. Sic igitur in morbi incremento faciendum. Recipe ol. myrthei, ol. ex cotoneis, olei rosacei, succi plantaginis, ana. ℥. j. ß. ol. absinthij, ol. nardini, an. ℥. ß. Misceantur, & hepatis regio manè, & vesperi ante pastum tepidè ungatur. ¶ In progressu olea resoluentia augeantur, qualia sunt ol. absinth. & nard. astringentia verò alia minuantur, idq; magis atque magis morbo ad vigoris finem, aut declinationem procedente. Si etenim Phlegmones ratio haberetur, dissoluentibus tantum uti oporteret, cæterùm quoniam hepatis substantia facilè dissoluitur, astringentia dissoluentibus admiscenda sunt. In hunc igitur modum faciendum. Recipe olei nardini, olei absinthij, ol. chamæmeli, an. ℥. j. ß. (sunt hæc mollientia, & dissoluentia) ol. rosac. ℥. j. chamæmeli, absinthij sicci, ana. ʒ. ij. rosarum rubr. ʒ. ß. His commistis linatur hepatis regio tepidè manè & vesperi. Absinthium astringit, eius autem oleum emollit.

Tumoris hepatis à causa frigida Curatio. Cap. III.

AB humore pituitoso frigido in hepate collectio, interdum tumor, & abscessus oritur, qui si suppuretur, ci= Causæ.

rari vix potest, quòd hepar à pure purificari ægerrimè possit: id quod prudens Medicus astantibus prædicere debet. Vena hoc in malo haudquaquã incidenda, nisi magna in uniuerso corpore plenitudo appareat. Primùm enemate sequenti aluus mollienda, deinde repellentibus calidis, mistis cum subtiliter resoluentibus, tam simplis, quàm admotis utendum. Recipe quatuor herbarum remollientium, ana. M. j. hordei furfuris. ana. M. ß. florum chamæmeli. P. j. Decoquantur in s. quantitate aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti sesquilibra. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. ℥. j. mel. rosa. col. sesquiuncia. olei communis. unc. iij. salis. drachm. j. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Sumantur deinde hæc. ¶ Recipe mel. rosacei col. unc. ij. serapij adianti sesquiunciam, serapij absinthij ℥. j. stillatitiorum liquorum menthæ, cassuthæ, buglossi. ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Repetantur usque ad morbi declinationem, addendo stillatitium liquorem fœniculi, præsertim si in hepatis gibbo tumor ille fuerit. Extrinsecus autem sequentia admoueantur. ¶ Recipe olei rosacei, olei mastich. ana. ℥. j. ß. aceti ℥. j. olei chamæmeli, unc. semissem. Misceantur, & hepatis regio tepidè ungatur. In incremento, sequentibus oleis ungatur.

Recipe olei mastich. unc. ij. olei chamæmeli. unc. j. ß. his commistis ungatur hepatis regio calidè. In uigore autem hoc affectu existente, & declinationis initio sumantur hæc.

Recipe diacurcumæ maioris sesquunciam, sumantur j. ij. quotidie manè. Extrinsecus autem hæc fiant. Recipe olei nardini, olei absinthij, ol. chamæmeli, ana. sesquunciam. His commistis ungatur regio hepatis calidè. In declinationis autem progressu addatur stercoris capræ. ℥. ß. Si hic tumor duritiem acquirat, ei sic succurrendum. Recipe diachyli creati. emplastri de meliloto, ana. unc. j. ß. pul. absinth.

&

& spicæ nardi, ana. drach. j. Subigantur cum oleo nard. fingaturque emplastrum in lunæ dimidiatæ formam, quod hepatis regioni apponatur. ¶ Si verò suppuretur, abscessumque rumpi sit necesse, quod omnium est periculosissimum, si pus ad intestina, rupto abscessu, declinare uideatur, lauantibus enematis utendum, huic in modum. Recipe decocti hord. & furfu. libr. j. sacchari semel duntaxat cocti, mellis rosacei col. ana unc. j. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. ¶ Si uerò pus ad urinæ uias declinare uisum sit, decocto sequenti utendum. Recipe quatuor seminum frig. maiorum unc. j. ß. confringantur, & cum decocto cicerum rubr. in quo radices apij, & fœniculi decoctæ fuerint, fiat emulsio, de qua exhibeantur unc. v j. appetente diluculo, tantisper dum pus in lotio apparebit. Enema Decoct.

Hepatis imbecillitatis Curatio. Caput IIII.

HEpatis imbecillitas à quauis intemperie insigni producitur: intemperies autem illa per contraria emendanda, calidam refrigerando, frigidam calefaciendo, humidam resiccando, siccam humectando. Cæterum in huius affectus curatione hoc acuratè obseruandum, ut cum intemperiem corrigentibus, addantur aliqua aperientia, quod ferè cum illa intemperie adsit obstructio, à congregatis in ipso per imbecillam sanguificationem excrementis: astringentia etiam admiscenda, quò principis huius uisceris roborur, firmitásque conseruetur: partium quoque sint tenuium, ut tergeant, & leniant, dictáque excrementa ducant. Talia quidem sint, tam quæ sumuntur, quam quæ admouentur. Intemperies autem calida si iecur occupauerit, humores primùm colliquentur, deinde ipsius uisceris carnes, bilis crassa, grauitérque olens per aluum Signa.

euacuatur, ualdéque colorata, urina rufa est, pulsus celer, sitis adest multa, cibus fastiditur, biliosa uomuntur, ferè febriunt. Frigida uerò intemperie, si iecur laboret, deiectiones neq; multæ sunt, neq; assiduæ, certis autem diebus cumulatiùs excernuntur, sed quæ minùs oleant, quàm quæ per calorem colliquantur. Colore quoque alio sunt, atq; consistentia. Sunt enim deiectiones, quæ per eam intemperiē egeruntur, similes aquæ in qua caro recens mactata lota sit: præsequæ plerunque ferunt sanguinis putrefacti, aut in grumum coacti speciem, non quòd sanguis uerè sit, aut grumus, sed ueluti limus, & fex quædam sanguinis crassa, ad atræ bilis speciem proximè accedens. Plures præterea, uariique deiectionum colores frigidam iecinoris intemperiem testantur. Qui hac intemperie laborant, tantum abest, ut cibum fastidiant, ut maior etiam illis ciborum appetentia sit. Et quanquam facies illis non concidat, febre tamen languida infestantur. Copulata autem alterutri harum intemperierum siccitas sitim augebit, excrementáq; pauciora, ac ficciora reddet. Humiditas uerò liquidiora, copiosioráque, sitim autem minuet. Medicamenta autem calida huic affectui magis conueniunt, quòd ferè hepatis imbecillitas ab intemperie frigida fiat, quæ aut prima est, aut immodico calori sanguinem & spiritum, caloréinque natiuum dissipanti succedit. Si tamen calor adhuc subesset, calida uitanda. Vuæ passæ cum acinis tota substantia hepati familiares admodum sunt. Sequens quoque electarium iecur imbecillum mirificè roborat. Recipe uuarum passarum detractis acinis. ℥. xxxvij ß. croci. ʒ. j. ß. calami aromatici. ʒ. ij. bdel. Iudaici. ʒ. iij. ℈. j. gra. xv. cinnamomi. ʒ. j. ß. cas. ℈. ij. gran. v iunci odorati. ʒ. iij. ℈. ij. gra. v myrrhæ. ʒ. vj. terebinthinæ. ʒ. iiij. ß. baccarū oxyacanthæ. ℥. iij. spicæ aromaticæ. ʒ. iiij. ß. mellis lib. ij. uel q. s. Fiat elect. molle, de quo sumantur. ʒ. ij. quotidie manè.

electuariū epati laborās

Obstructionis lienis Curatio.

Caput V.

Hoc naturæ lieni officium dedit, ut melancholicum sanguinem ad se ab hepate attrahat, quo & ipse quidem alitur. ubi autem ea facultas imbecillior facta est: aut meatus per quem lien ab hepate fæculentum illum humorem attrahit, obstructus est: aut is qui à liene est ad uentriculum, per quem sæpenumero excrementa quædam ex se reijcit, quæ uomitione interdum, interdum uero per inferiora descendere uidentur, tum uitiosus sanguis per uniuersum distribuitur corpus, colorem corporis ad nigredinem uergentem inducens. Causæ.

Nonnunquam etiam immedicabilia hulcera hoc malo affecti obtinent, grauitatem in sinistro hypochondrio sentiunt, tumore interdum, & duritie eas ob causas oborta: spiritus difficultate, mœstitia melancholica, turbulentisque somnijs uexantur. Signa.

¶ Si in eo, qui his obstructionibus laborat, plenitudo sit, uires, ætásque permittat, iecoraria sinistri cubiti incidatur, fiátque satis lata uenæ deductio, sanguis enim crassus est. Postridie uerò circiter meridiem incidatur in sinistra manu uena ea, quæ est inter auricularem, & mediū digitum. Paruæ etenim uenæ circa meridiem incidendæ sunt, quòd eo tempore magis appareant. Materia deinde hunc in modum concoquatur. Recipe serapij de scolopendr. ℥.ij. serapij de buglos. sesquiunciam, serapij de duabus rad. ℥.j. stillatitiorum liquorum tamaricis, scolopendr. lupi salictarij, fumariæ ana. ℥.ij.ß. Misceantur, & à ieiunio per triduum diluculo bibantur. Repetantur altero triduo.

AVT APOZEMATE SEQVENTI VTATVR AEGROTVS.

Recipe corticis rad. capper. unc. j. ß. rad. com. macero-

tarium in aceto ana unc. ß. summitatum tamaricis, bettonica-dis, buglossi cum radice, pentaphylli, chamædryos, chamæpityos, an. Manip. ß. v. herbarũ capil. ana. M. j. uuarum passarum detractis acinis. ℥. ß. seminis portulacæ drach. j. ß. seminum anisi, fœniculi, uiticis, ana. drachm. ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana. drach. ß. florum uiticis, & genistæ, ana. P. j. ß. trium florum communium, ana. P. j. polypod. quer. ℥. j. folliculorum sennæ oriental. ℥. ß. Decoquantur in aquæ chalybatæ (lienis enim duritiem diruit.) sq. adusque dimidij consumptionem. Deinde exprimantur, & colo transfundantur. accipiantur, iures decocti libr. ij. quibus saccharo dulcedo inducatur, fiatque zulepium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisque cinnamomi selecti. ʒ. ij. pul. diarrhodi abb. ʒ. j. iucundiore & odore, & sapore reddantur. Eo utatur ægrotus dies sex appetente diluculo. Recipe catholici. ʒ. vj. compositionis hamech. ʒ. iij. serapij de scolopendr. ℥. ß. cum communi medicinarũ decoctio, adiectis seminis uiticis. ʒ. ij. polypodij quer. folliculorũ sennæ oriental. unc. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. scrup. ij. conseruæ buglossi. drachm. ij. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum.

AVT SIC.

Recipe pil. indarum. ʒ. j. excipiatur stillatitio liquore buglossi, finganturq; pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Adhibenda deinde præsidia lienem corroborantia, eiúsque obstructiones tollentia tam sumpta, quàm admota. Componantur autem ex aperientibus, astringentibus mistis. Non tamen tam astringentia esse debent, quam ea quæ hepatis gratia aut sumuntur, aut admouentur, quoniam crassiore est lien substantia, & solidiore, quàm hepar: quare non tam facile lienis substantia, quàm hepatis, solui potest. Sumantur

tur

tur igitur hæc. Recipe pil. diarrhodi abb. drachm. ij. diacapp. ℥. j. ß. seminis portulacæ. drach. j. seminis uiticis. ℈. iij. conseruæ absinti, & scolopendr. ana. ℥. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore tamaricis. q. s. fiat elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis. ℥. ij. sumatur unus tribus horis ante pastum quater in hebdomade. Quo deglutito bibatur parum stillatitiorũ liquorum buglossi & scolopendrij. Extrinsecus autem hæc admoueãtur.

Recipe chamæmeli, meliloti, stœchados Arab. ana. M. j. anethi, florum genistæ, scolopendrij, ana. M. ß. cinnamomi. seminis uiticis, ana. ℥. ij. Decoquantur in æquis portionibus uini albi, aquæ, & aceti usque ad consumptionem partis dimidiæ. Hoc in decocto madefacta spongia, & expressa foueatur regio lienis bis, aut ter, mane, & uesperi ante pastum. Quæ ubi exiccata fuerit, ungatur unguento sequenti.

Recipe olei de cappar. olei de lilio, ana. ℥. j. ß. olei rutæ. ℥. j. olei amygdal. dulc. (ad remolliendum) ℥. ß. bdellij, ammoniaci dissolutorum in aceto, ana. ℥. ij. stercoris capræ, seminis uiticis, ana. ℥. iij. seminis portulacæ. ℥. j. croci. ℥. ß. aceti parum, ceræ parum, fingatur unguentum, quo ungatur regio lienis, calide mane, & uesperi mox a fotu.

AVT ADMOVEATVR EMPLASTRVM SEQVENS.

Recipe emplastri de meliloto, emplastri diachyli ireati, ana unc. j. ß. corticis cappar. scolopendrij sicci, ana. ℥. ij. seminis uiticis. ℥. j. subigãtur cum ol. de lil. & fingatur emplast. in linguæ bouis figuram, quod lienis regioni admoueatur. Perseuerante obstructione, si qua quoque noxa in uentriculo sentiatur, utendum pil. sequentibus. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana. ℥. j. ß. folliculorum sennæ oriental. ℈. iiij. excipiantur serapio de scolopendr. fingantúrque pil. vj. é drachma, é quibus tres per

horam ante cœnam sumantur, semel in hebdomada.

Lienis Phlegmones Curatio. Caput VI.

Causæ. VT cætera uiscera, ita quoque lien Phlegmone interdum laborat, sanguine multo, eoq; calido ad ipsum confluente. Signa. Dignoscitur autem febre, & æstu, præterea grauitate, tumore, distentione, doloreq; loci. Victus ratio. Victus ratio eadem fit cum ea, quæ in reliquis inflammationibus dicta est. Potus sit aut cinnamomi decoctum, aut uinum aquosum. Medicamenta quæ principio in omni Phlegmone adhibentur repellentia, & astringentia esse debent, ut id quod influit reprimant, & partis, in qua Phlegmone fit, robur conseruent. Cæterum quoniam sanguis, qui in liene tumorem, & phlegmonem facit, crassus est, & ipsius lienis substantia crassior, quam hepatis, non solum astringentia, siue repellentia exhibenda, sed etiam dissoluentia, extenuantia, & incidentia, citra tamen ardentem calorem, quæ astringentibus fortiora esse debent, ut crassus ille cumulatus in liene succus obtheratus, uehementius incrassescat. Curandi ratio. Curandi ratio a uenæ sectione auspicanda. Incidatur igitur secoraria sinistri cubiti, latáq; fiat incidenda: sanguis autem pro plenitudine, & uiribus detrahatur. Postridie incidatur saluatella in sinistra manu, quæ est inter auricularem digitũ, & annularem. Extrinsecus deinde hæc admoueantur. Recipe olei rosacei, olei chamæmeli, ana unc. ij. Misceantur, & inungatur regio lienis calide mane, & uesperi diebus quinque.

AVT CATAPLASMA SEQVENS APPLICETVR.

Recipe farinæ hordei unc. ij. rosarum rub. unc. j. chamæmeli, absinthij, meliloti, an. unc. ß. Misceãtur cum oleo ros. & ol. nard. fiatque cataplasma, quod lienis regioni applicetur.

tur. Caliditas uerò si intensa sit, formetur cataplasma cum succo portulacæ, folijs salicis adiectis. In huius mali incremento relaxantia, siue dissoluentia augeantur. Fiat igitur hunc in modum. Recipe olei rosac. olei chamæm. olei de lilio, ana. unc. j. ß. Commistis his lienis regio ungatur calidè mane, & uesperi. ubi enim in uigore fuerit, ungatur solo oleo chamæmel. Cùm autem ad declinationem peruenerit, ungatur oleis chamæm. & nard. mistis. ¶ Tumor autem lienis, si frigidus sit & mollis, citra phlegmonen, initiò ungatur oleis absinth. & mastich. In progressu addatur oleum de lilio, & muccago seminis lini cum oleo rutæ. resolutio phlegmonis lienis

Scirrhi Lienis Curatio.

Cap. VII.

TVmore lienis frigido, & molli, aut inflammationibus rectè curatis, tumor durus in liene remanet, qui σκίῤῥος, Græcis dicitur. Quæcunque autē ex causa oriatur, tactu ipsum facilè est deprehendere. Cibus sit concoctu facilis, & boni succi. Vinum substantiæ sit tenuis, astrictione carens. Exercitium, uociferationésque tempestiuæ plurimum conferunt. Medicamenta autem aperientia, extenuantia, incidentia, & abstergētia esse debent, tam simplicia quam admota. Recipe serapij de scolopendr. serapij de epithymo (aperiunt, & extenuant) serapij acetati simpl. (incidit propter acetum) ana. unciam j. ß. & scirrho diuturno, addatur quoque oxymelitos scillini unc. j. ß. stillatitiorum liquorum tamaricis, adianti, buglossi, ana. unciæ tres. Misceantur, & ieiuno per triduum diluculò sumantur, adiectis cinnamomi selecti drach. ij. saporis gratia. Recipe catholici drach. vj. compositionis hamech drach. iij. serapij adianti unc. ß. cum communi medicinarum decocto, addendo polypod. quer. folliculorum sennæ ana. unc. ß. florum Causæ. Victus ratio.

tamaricis, P. j. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diacapp. ana ʒ ij. pul. rosatæ nouellæ ʒ. j. sacchari dissoluti in sallentijs liquoribus bugloss. & scolopendr. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli ponderis drach. ij. sumatur unus mane horas tres ante pastum. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe unguenti dialtheæ unc. ij. olei de cappar. olei rutæ, ana unc. j. Commistis his ungatur lienis regio calide mane, & uesperi. Aut fiat ut sequitur, indéq; speret ægrotus haud uulgare præsidium, etiam scirrho diuturno. Recipe ammoniaci dissoluti in aceto scillino unc. ß. ol. amygdal. dulc. unc. iij. ol. de lilio unc. ij. ol. de cappar. unc. ij. ß. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur regio lienis calide, mane, & uesperi. Aut sic, & prædicto uiribus non cedit. Recipe succi cyclamini, aut radicis eius, olei communis, ana. libr. j. olei amygdal. dulc. ʒ ij. seminis portulacæ drach. ij. aceti unc. j. ß. ceræ parum, fiat unguentum, quo lienis regio ungatur calide.

AVT SIC.

Recipe œsypi, axungiæ gallinæ, ol. amygdal. dulc. ana drach. j. ß. olei chamæmeli, ol. de cappar. ana unc. j. Commistis his ungatur lienis regio calide, mane, & uesperi ante pastum. Tumor autem lienis si sit à melancholica materia cum flatu mista, concoquatur, & euacuetur, ut in melancholia dictũ est, cætera uero fiant ut sequitur. Recipe pul. diacymini, pul. diacappar. ana. ʒ. ij. sacchari dissoluti in sallatitio liquore scolopendr. q. s. fiat elect. in tessellis, de quibus sumatur una quotidie mane. Vngatur & unguento sequenti. Recipe olei rutæ, olei chamæmel. ol. de cappar. ana unc. ij. anisi, cumini, cinnamomi selecti, fructus tamaricis, ana. ʒ. j. ß. aceti parum, & ceræ, fiat unguentum, quo ungatur regio lienis calide mane, & uesperi.

Diarr

Diarrhœæ Curatio. Cap. VIII. Fluxu ventris

Copiosum alui profluuium citra exulcerationē, aut inflammationem, Diarrhœa appellatur. Oritur autem hæc passio, aut ob uentriculi, aut intestinorum, aut iecoris, aut lienis imbecillitatem, quæ sunt instrumenta concoctioni seruientia. Illius autem imbecillitatis curatio ex his, quæ superius tradita sunt, petenda est. Aut ob prauorum alimentorum copiosam ingestionem, quæ corrupta mordicationem excitant, uirtutémq; expultricem irritant: id quod tum ex ægri sermone, tum ex deiectionibus cognosci potest. Nam si biliosæ fuerint, flauo inficiuntur colore, neque citra caloris sensum, & mordicationem excernuntur. Alimēta uerò copiosius ingesta, si humidiora, uiscosioráq; fuerint, unde humores crassi, pituitosi, & lenti nati sint, qui corrupti diarrhœam excitauerint, cōtraria dictis prorsus erunt, quæ per aluum deijciuntur. Aut ob humorum ē supernis partibus ad uentris spatia defluxum hoc pathema oritur. Aut ob retentricis facultatis imbecillitatem. Aut ob hepatis, aut uenarum mesaraicarum obstructionem. Aut ob uentriculi cruditatem. Aut denique ex totius corporis plenitudine. A qua, aut quapiam alia parte se per uentriculū, & intestina expurgante, Diarrhœa si excitata fuerit, natura, quæ superuacua sunt, & noxia expellere tentante, idq; facile is, qui laborat toleraueri, tantùm abest, ut id alui profluuium sistendum sit, ut etiam naturæ motus sit adiuuandus. ¶ Si autem fluor ille diutiùs perseuerans, non solùm superuacua expellat, & noxia, sed etiam corporis habitum ueluti colliquet, uiresque atterat, tunc ei tum sumptis, tum admotis, tum infusis resistendum. Si natura duce superflua alui profluuio expellantur, diebus ad summum duodecim terminari debet: cæterùm si naturæ auxilio fuerimus,

Causæ.

bro-

breuiori tempore finietur. Si tenuis igitur corporis habitudo, aliaque signa biliosam corporis constitutionem ostendant, biliosaque excrementa noxia, & superflua natura expellat, eius motum hunc in modum adiuuabimus. Recipe rhabar. selecti parum torrefacti (sic enim acrimoniam perdit, parte sabuli, & acri dissoluta) drachm. ij. pul. mirrha cotoneis sine speciebus. ℥. j. cum aqua chalybata, aut stillatitio liquore planteg. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina.

AVT SIC.

Recipe corticis myrobala. flauarum parum torrefactorum. drach. iij. rhaba. parum torrefacti. drach. j. fiat pul. cum uino acerbo, & stillatitio liquore planteg. aut rosa. fiat potio. Atque hæc magis puluerata, quam infusa conuenit. Si quis tamen tam delicato palato fuerit, ut à pulueribus offendatur, infusio hunc in modum fiat. Recipe rhab. parum torrefacti. drach. ij. macerentur in stillatitio liquore planteg. in quo baläust. myrtis baccæ, rosæ rub. decocta fuerint, horis. xij. deinde exprimantur, adiectaque serapij ex cotoneis. ℥. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti parum torrefacti. drachm. ij. subigantur cum mina ex cotoneis, & saccharo ros. antiquo. q. s. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti, parum torrefacti. drachm. ij. subigantur cum mina ex cotoneis, fingantorque pil. ix. quæ sumantur hora tertia à noctis dimidio. Quod si prædictis remedijs materia, quæ multa erat, non satis uacuata uideatur, repetantur. Si uerò prorsus uacuata sit, aut maiori certe ui parte, ad fluxum astringendum se medicus conuertat, hunc in modum. Recipe carnium cotoneorum saccharo condi-

tarum sine speciebus. ℥. iij. sumantur. drach. ij. non multò ante pastum tempore.

AVT SIC.

Recipe conseruæ rosæ antiquæ, conf. symphyti, ana ℥. j. ß. lapidis hæmatit. drach. ij. baccarum myrthi. ʒ. j. ß. boli Armeniæ lotæ in stillatitio liquore rosa. ʒ. ij. ß. excipiantur serapio ex coroneis, fiatque elect. molle, de quo sumantur. ʒ. ij. exiguo ante pastum tempore.

AVT SIC.

Recipe serapij myrthei, serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, ana ℥. ß. stillatitiorum liquorum, peræ pastoritiæ, plantaginis, rosarum, ana unc. j. Misceantur, & ieiuno uentriculo manè sumantur. Sunt autem hæc inter se uarianda, utatúrque illis uicißim ægrotus, ne uni natura assueta, eo tanquam cibo utatur. Extrinsecus autem sequentia admoueantur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastich. ana. unc. ij. boli Armeniæ, acaciæ, hypocistidos, lapidis hæmatit. mumiæ, ana drachm. j. ß. ceræ parum, fiat unguentum, quo ungatur uenter infra umbilicum, & renes calide manè, & uesperi ante pastum. Animi defectio, uentris dolor, ardórque uehemens huic affectui interdum superueniunt, quibus symptomatibus tam sumptis, quàm admotis medicamentis hunc in modum occurrendum. Recipe cornu cerui usti. drachm. ij. Misceantur cum stillatitio liquore plantag. & bibantur ante pastum, materia maiori ex parte uacuata, non antè. Confert autem hoc medicamentum non solùm dolori uentris ex fluxu, sed & dolori colico. Extrinsecus autem hæc admoueantur, materia (ut diximus) uacuata. Recipe gallarum, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, ana. Manipul. j. pomorum syluestrium contusorum. unc. iij. cumini in aceto infusi. unc. iij. rosa. rub. M. ß. Decoquantur in aqua, in qua ferrum candens sæpius extinctum

tinctum sit, in eâq; calida madefacta spongia, & expressa foueatur uenter calidè manè, & uesperi. Præterea fricationibus, ligaturisq; dolorificis extremitatum facienda reuulsio. Cucurbitulæ quoq; super umbilicum affigantur sine scarificatu, ibique per quartam horæ partem hæreant. Non enim solùm uentris fluxionem sistent, sed & dolorem auferent. Crura quoque si sequenti lotione lauentur, furti materia reuelletur. Recipe radicis filicis, radicis centaurea, ana. Manip. ij. foliorum plantaginis, balaustiorum, rosarum rubrarum, ana. M. j. Decoquantur in aqua, in qua ferrum candens sæpe extinctum sit, & uino astringenti, hocq; in decocto lauentur crura: ut dictum est. ¶ Diarrhœam uerò si à pituitosis humoribus fuerit lentis, crassis, & corruptis, naturæ motum noxia expellentis hunc quoque in modum adiuuare licebit. Recipe hieræ simpl. Gal. drach. ij. sumantur diluculò.

AVT SIC.

Recipe pilul. mastich. drachmam unam, cum stillatitio liquore absinth. fingantur pilul. quinque, quæ sumantur hora noctis decima, aut undecima. Turpetum, idque genus alia medicamenta ualentiora haud conueniunt. Reficienda deinde uirtus uentriculi, & intestinorum medicamentis tam sumptis, quàm admotis roboranda hunc in modum.

Recipe diacydonites cum speciebus uncias iij. sumantur drachm. ij. quotidie manè non multò ante pastum tempore. Sumatur præterea semel in hebdomada drachm. j. theriacæ ueter. manè sex horis ante pastum. Extrinsecus quoque sic roboretur. Recipe olei nardini, olei mastich. olei menthæ, ana. uncias duas, caryophyllorum, menthæ siccæ, cardamomi, ana. drach. ij. coralli rubr. ℥. j. ceræ parum, fiat unguentum quo ungatur uenter, & regio uentriculi calidè ante pastum manè, & uesperi.

AVT

AVT SIC.

Recipe emplastri de mastich. unc. iij. fingatur emplastrũ in scuti, ut uulgò loquuntur, stomachalis figuram, quod uentriculi regioni applicetur. ¶ Diarrhoea *si à defluxione humorum ex capite in uentriculum nascatur, frequentes habet paroxysmos, materia enim prima uacuata, noua generatur, quae defluxionem rursum excitat. Paroxysmi tempore utatur aegrotus pilul. sequentibus.* Recipe *pilul. assaieret, pil. mastich. an. drach. ß.* Excipiantur *stillatitio liquore betonicae, fingantúrq; pilul. v. quae sumantur horis tribus post coenam ab aegroto lectum ingredi uolente.* Deinde *pul. capitali inspergatur pars capitis anterior, eodem quoque tempore. Aut fingatur pileolus cui sequentes pulueres insuantur.* Recipe *melyssophylli, betonicae, sampsuchi, ana M. ß. flor. stoechad. Arab. rosar. rub. florũ rorismar. ana P. j. nigellae Rom. torrefactae ʒ. iij. gummi iuniperi ʒ. ij. coriand. praepar. cocci infectorij, an. ʒ. ij. ß. maceros, caryophyllorum, an. ʒ. j. Insuantur panno serico rubro, & raro, fingatúrq; pileolus acu interpunctus, qui gestetur. Vtendum & sequenti suffitu.*

Recipe *thuris, mastich. ana ℥. j. styracis calamitidis, laudani, ana ʒ. ij. succi cyrenaici ʒ. iij. sandaracae ℥. ß. His confractis suffitus fiat, quo capitis operimentum suffiatur mane, & uesperi. Praeterea uentriculus, & intestina roborentur medicamentis tam sumptis, quam admotis, dictis in* Diarrhoea *pituitosa.* ¶ Diarrhoea *à cruditate uentriculi si fuerit, ea laborantem primùm oportet pauco uti cibo, eoque boni succi, & concoctu facili: uentriculo deinde hunc in modum succurrendum.* Recipe *pilul. alephang. ʒ. j. ß. pil. mastich. ℈. j. ß.* Excipiantur *stillatitio liquore absinth. fingantúrq; pil. ix. e quibus tres per horã unã sumantur ante coenã alternis diebus.* Tertio *autem, aut quarto, à fluxu die, sumat drach. ij. diacydonites cum speciebus non multò ante pastum*

tempo

tempore. Extrinsecus autem apponatur ventriculo emplastrum de mastiche in scuti (ut loquuntur) stomachalis figuram, formatum.

AVT SIC.

Recipe cerati Gal. emendantis uitia stomachi, olei nard. ana unc. ij. His commistis ventriculi regio calidè ante pastum linatur mane, & uesperi. ¶ Diarrhoea quoque obstructis meseraicis uenis plerunque oritur, tuncque apparent deiectiones chylosae. Quod ubi contigerit, primum astringentia committentur: sumatur autem sequens potio purgans. Recipe rhabar. selecti unc. j. ß. agar. recentis in pastillorum formam redacti drach. j. spicae nardi gra. v. macerentur in stillatitijs liquoribus apij, & intybi satiui latioris, ac pauco uini albi, horis duodecim. dein exprimantur, & colentur, adiectisque catholic. unc. ß. serapij adianti unc. j. fiat potio, quae sumatur hora quinta matutina. Sequenti deinde elect. utendum. Recipe pul. diacurcumae maioris, pul. diarrhodi abb. ana ʒ j. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus foeniculi, aut apij, q. s. fingatur electuar. solidum in rhomborum figuram, sintque singuli ponderis drach. ij. ß. Sumatur unus quotidie mane horis tribus ante pastum: quo deglutito bibatur parum uini albi, aut gelui diluti.

AVT SIC.

Recipe ciceram rubr. non lotorum, M. j. radicum apij, & foeniculi, ana unc. ß. adianti recentis, M. ß. Decoquantur in sq. aquae, usque ad absumptionem dimidij: accipiatur eius decocti libr. j. quae per biduum bibatur in aequas portiones partita. Atque id commode fiet ante potionis purgantis praedictae sumptionē, consequentiumque serapiorum loco. ¶ Diarrhoea autem ab hepatis obstructione si fuerit, cognoscitur dextri hypochondrij grauitate. Quae quidem obstructio si sit in hepatis parte sima, curetur ut obstructio uena

rum

rum meseraicarum proximè dicta. Si verò in hepatis gibbo, quod ex urina cognoscetur, fortiora exhibeantur diuretica. Quòd si huic affectui hepatis caliditas adiuncta sit, apozemate sequenti utendum. Recipe v. radic. comm. maceratarum in aceto, ana. ℥. ß. intybi satiui latioris non loti, cichorij cum radice, seriolæ, ana. M. ß. quinque herbarum capil. ana. M. j. quatuor seminum frig. maiorum, ana. drach. j. ß. seminum apij, anisi, & fœniculi, ana. drach. j. cicerum rub. M. ß. florum sambuchi, & genistæ, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad dimidij consumptionem usque: accipiatur huius decocti lib. j. ß. saccharo dulce reddatur, fiatq; serapium mediocriter coctum: quod depuretur, adiectisq; cinnamomi selecti drach. j. ß. pul. diarrhodi abb. drach. j. suauiore & sapore, & odore reddatur. Eo ægrotus ieiunus utetur manè, diebus quatuor. Utendum deinde potione purgante proximè dicta in obstructione uenarum meseraicarum. Vacuato corpore sumat quotidie manè elect. solidi diarrhodi abb. tessell. unam. ¶ Obstructio uerò hepatis si cum ipsius frigiditate sit coniuncta, et hunc in modum medebimur. Recipe serapij de radic. oxymelitos diuretici, serapij adianti, ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorũ absinthij, apij, fœniculi, ana. unc. iij. Fiat in zulapij modum, quod depuretur, & adiectis cinnamomi drach. ij. ori suauius reddatur. Eo utetur ægrotus diebus quatuor.

AVT SIC.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in uino albo, ana. unc. ß. chamædryos, chamæpityos, pentaphylli, filipendulæ, ana. M. j. absinthij Pontici M. ß. asari drach. iij. cicerum rubr. M. j. seminum anisi, apij, & fœniculi, ana. drach. ij. florum genistæ, & sambuchi, ana. P. j. ß. polypodij quer. ℥. j. agar. in pastillorum formam redacti ℥. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, usque ad partis dimidiæ absumptionem: accipiatur

iuris decocti libr. j. ß. quæ adiecto saccharo & melle, dulcis reddatur, fiatque serapium mediocriter coctum, quod depuretur, & adiectis ʒ. ij. cinnamomi selecti, iucundiore fiat & odore, & sapore. Eo utetur ægrotus ieiunus, mane, diebus quatuor. Vacuetur deinde sumpta potione sequenti.

porro Recipe agar. in pastillorum formam redacti. ℈. iij. medullæ cnici. ʒ. iij. Macerentur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus fœniculi, & apij horis. xij. deinde exprimantur, adiectisque cathol. ℥. ß. diaphœnici. ʒ. j. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ ueter. ʒ. j. conseruæ adianti, conseruæ buglossi, ana. ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur horis sex ante pastum. Vacuato corpore, dies complusculos mane. ʒ. ij. diacurcumæ maioris sumantur. Lienis autem uitio si Diarrhœa contigerit, id quod ex dolore, & grauitate circa lienis regionem cognoscitur, id lienis uitium curandum remedijs superius dictis, cum lienis affectuum curandorum methodus

f. c. f. hb tradita est. Hepatis quoque ui, & concoctrice, & retentrice imbecilla facta, Diarrhœa interdum suboritur. Cæterum deiectiones tunc excernuntur aquæ similes, in qua recens mactata caro lota est. Solus autem uuarum passarum cum acinis probe dentibus comminutis in pastus principio usus freques, huic malo mederi potest. Aut electarium illud, le in hepatis imbecillitate traditum, pagina. 199.

Deiectionis sanguinis Curatio.

Caput IX.

SAnguis etiam interdum per aluum, sine intestinorum abrasione, & dolore egeritur, ab hepate male affecto defluens. Hunc autem hepatis uitio caliditas nonnunquam coniuncta est, interdum uero frigiditas. Caliditas autem cognoscitur ex graueolentia deiecti sanguinis, & uehementi

tia sitis: sequiturque hoc malum plerunque ardentes febres, cui tam sumptis, quàm admotis hunc in modum succurrendum. Recipe elect. solidi trium santalorum rhabarb. duplicato unc. iij. sumatur tessella una quotidie manè horis tribus ante pastum. Extrinsecus autem hæc fiant. tessella

Recipe cerati santalini. unc. v. spicæ nardi. scrupul. j. Misceantur, & hepatis regioni applicentur matutinis horis ante pastum.

AVT SIC.

Recipe stillatitij liquoris rosarum, stillatitij liquoris intybi sativi latioris, ana. libr. ß. omnium santalorum, ana. ℥. j. ß. caphuræ gran. iij. spodij. drach. ij. spicæ nardi. scrup. ß. aceti parum. His commistis fiat epithema hepati tepide, matutinis horis ante pastum. Frigiditate autem cum dicto hepatis uitio commista, sitis non adest, nec febres hoc malum sequuntur. Ei quoque tum sumptis, tum admotis hunc in modum medebimur. Recipe elect. solidi aromatici rosati maioris, aut de cinnamomo. ℥. ij. sumatur rhombus unus quotidie manè. Extrinsecus autem hepatis regio ungatur oleo nard. & masticino calide, matutinis horis ante pastum. epithem

Dysenteriæ Curatio. (amarza) de sangue
Caput X.

TOrmina malum hoc Medicorum nonnulli appellant, quod in eo intestina dolore admodum torqueantur, ob ipsorum exulcerationem. Huius autem exulcerationis causæ sunt interdum externæ, ut frigiditas, aut calor, aut perniciosorum medicamentorum potio. Interdum uerò causæ sunt internæ. Nam aut à bile flaua, aut pituitosa salsa, aut à bile adusta, atque id genus humoribus acribus, & mordacibus aut ab uniuerso corpore ad uentrem confluentibus, aut in ipso natis ob cruditates, aut fructuum comestionem, Causæ

aut acrium uitiosorúmq; ciborum usum. Principió, hoc pathemate inchoante, biliosa, uaria, & mordacia excernuntur. Deinde interaneorum abrasiones sequuntur. Postremó paulum cruoris simul excerni uidetur, quando uidelicet ipse affectus iam Dysenteria esse censetur. Quando autem huiusmodi abrasiones solæ, hoc est sine sanguine excernuntur, considerandum num pingue quidpiam simul cum illis deijciatur, in crassis enim intestinis hulcus esse tunc credendum, à quibus pingue illud, quod ipsis intrinsecus adhærebat, liquefactum, & abrasum excernitur. Vbi uero cruorem excerni quoque uideris, intueri oportet, utrum is reliquis excrementis ita sit admixtus, ut uniuersus misceatur uniuersis, an pars eius aliqua reliquis supernatet. Etenim ubi uniuersus sanguis uniuersis excrementis est admixtus, in superioribus intestinis hulcus esse indicat: si uerò supernatat, in humilioribus. Hulcere autem in tenuibus intestinis existente, dolores acerbissimi ad animi usque deliquium circa umbilicum consistunt: biliosa, porrique colorem habentia, atque omnino uariegata excernuntur, & ægroti infestantur, febriuntque. Porrò non parùm confert ad curandi rationem nosse, in qua intestinorũ parte hulcus consistat. Nam si in superioribus intestinis fuerit, à potis medicamentis petendum præsidium est: si uerò in humilioribus, enema subijcere magis conuenit. Quies in hoc affectu salubris admodum est. Cibus paucus sit, ut partes largiore alimento destitutæ contumaciùs quem habent humorem retineant, nec tam facilè ab hulceratis intestinis trahentibus abduci permittant. Sit idem euchymus, & cõfectu facilis, quod uentriculi facultas coctrix, retentrix quoque imbecilla sit. Oua igitur sorbilia, perdices, consumata ex ...nium, hepata gallinarum, oriza cum lacte, amylum, cui lacti admista conueniunt. Lac quoque acidum, lapidibus & ferro

Signa.

Victus ratio.

[handwritten margin:] ...-almidó.

ferro candenti ustulatum ter quaterue, epotum plurimum confert. Vinum aut nullum bibatur, aut astringens sit, & aqua chalybata dilutum. Zulapium quoque rosatum per se salubre est. Aqua quoque pluuia, aut eius defectu fontana, in qua chalybs ignitus extinctus sit, huius præsertim mali principio, salubris est. Ad Dysenteriæ autem curationem in inferioribus intestinis consistentem (quæ, præter ea quæ dicta sunt, uel ex hoc cognoscitur, quod excrementa cum flatu prodeunt, multáque sunt, & coaceruata, aliquando etiam spumosa, pinguiaque illis commista sunt) lauantibus enematibus primum utendum est hunc in modum. Recipe iuris decocti hordei lib. j. sacchari semel dumtaxat cocti ℥. j. uitellos ouorum duos, fiat enema, quod ante pastum injiciatur. Hoc autem lauante enemate sæpe utendum est, & ante corporis uacuationem, & post. Nam si materia pauca sit, solis interdum id genus enematibus curatur hic affectus. Si uero materia crassa appareat, enemata non solum lauantia, sed & abstergentia sint, præsertim si salsa pituita sit, hunc in modum. Recipe iuris decocti hordei lib. j. sacchari rubri, mellis rosacei col. ana unc. j uitellos ouorum duos, fiat enema, quod ante pastum injiciatur. Si autem magnus ardor in excrementis, cum intenso uentris dolore uideatur, sequenti enemate utemur. Recipe succi plantaginis fæce subsidente depurati. unc. iiij. olei rosa. unc. vj. muccaginis psyllij extractæ in stillatitio liquore ros. unc. ij. fiat enema, quod ante pastum immittatur. Si uero non solum lauare intestina, & abstergere, sed etiam dolorem mitigare sit opus, hoc enemate iniecto, id consequemur. Recipe iuris decocti hordei libr. j. sacchari rub. mellis rosacei col. ana. unc. j. ß. muccaginis psyllij extractæ in stillatitio liquore rosa. unc. ij. fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Corpus deinde sequenti potione purgante uacuandum.

potio Recipe rhabar. selecti torrefacti. drachm. j. ß. myrobalanorum flauarum parum torrefactarum. drach. ij. stillatitij liquoris plantaginis. q. s. adiecta serapij ex cotoneis. unc. j. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. ¶ Si autem à bile adusta huius mali origo sit, potione sequenti iuuabitur.

potio Recipe myrobalanorum flauarum, & ceruleorum parum torrefactarum, ana. drach. j. ß. rhabar. parum torrefacti. ℈. iiij. serapij ex cotoneis. ℥. j. adiectis stillatitijs liquoribus rosæ. & plantaginis. q. s. fiat potio. ¶ Si uero à pituita salsa Dysenteria suborta fuerit, mutentur myrobal. cerulæ in cepulas, aut emblicas, eadem quantitate manente. Vacuato corpore, uiendum ut dictum est, enemate lauante superius tradito. ¶ His peractis, si materia maiori ex parte imminuta, uacuataque uideatur, adhibenda tam extrinsecus, quam intrinsecus constringentia. Intrinsecus autem hunc in modum. ¶ Recipe serapij ex cotoneis, serapij myrthini, ana. unc. iij. Misceantur cum aqua pluuia, aut aqua fontana chalybata. & sitis tempore bibantur. ¶ Sumantur & drachmæ duæ carnium cotoneorum saccharo conditarum sine speciebus quotidie manè, ante pastum exiguo quidem tempore. Iniciantur quoque enemata lauantia, idque sæpe fiat, donec exire uideatur syncera, uitiosis humoribus haudquaquam permista. quod ubi contigerit, constringentia iniciantur hunc in modum.

enema astringens Recipe gallarum, rhois obsoniorum, rosarum rub. baccarum myrthi, balaustiorum, orizæ torrefactæ, ana. M. j. Decoquantur in aquæ pluuiæ, aut chalybatæ. q. s. adusque diuidij consumptionem. accipiantur inde decocti lib. j. succi plantaginis subsidente fæce depurati. ℥. iij. seui renum caprarum. unc. ij. lapidis hæmatitis, mumiæ, boli Armeniæ, sanguinis draconis, gummi tragacanthæ, gummi Arab. ana. scrupul. ij. Commistis omnibus, fiat enema, quod ante pastum iniciatur. Perseuerante autem fluxu,

lauante

lauante enemate superius tradito semper utendum. Extrinsecus autem sequentia admouebantur. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastich. ana unc. ij. acaciæ, hypocistidos, boli Armeniæ, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, ana drach. ij. ceræ parum, fiat unguentum, quo ungatur uenter ab umbilico ad pubem, & renes calide, mane, & uesperi ante pastum.

AVT SIC.

Recipe boli Armeniæ, mumiæ, ana unc. ß. Misceantur cum albo oui. linianturque uenter, & renes: ut dictum est, ab umbilico ad pubem calide, mane, & uesperi ante pastum. Crura quoque sequenti decocto lauentur. Recipe gallarum, rhois obsoniorum, ana ℥. j. ß. foliorum plantag. M. j. rad. filicis, calcitrapæ, ana M. ij. Decoquantur in aqua chalybeata, & uino astringente. Eoque decocto lauentur crura mane, & uesperi. Balneis tandem sudorem prouocare absurdum non erit. Postremo & cucurbitulas umbilico, & illibus utrisque affigere, opem non leuem afferet. Dysenteria si in superioribus intestinis fuerit, iisdem plane præsidijs curanda, quibus Dysenteria in inferioribus intestinis consistens, exceptis enematibus, quoniam gracilia intestina non superant. Porro si hepatis intemperies calida acres hos humores, a quibus Dysenteria fit, generet, ungatur hepar unguento sequenti. Recipe cerati santalini. ℥. iiij. olei nymphææ, olei rosacei, ana unc. j. ß. Lauentur aqua frigida, addendoque spicæ nardi. ℈. j ungatur hepatis regio tepide, dies duos, aut tres, horis matutinis ante pastum.

Lienteriæ Curatio.

Cap. XI.

Velox exitus eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, quæ talia deijciuntur, qualia fuere deuorata, lienteria est.

Huius autem uelocis exitus interdum nimius ciborum, interdum ciborum præposterus ordo, crasso tenuem præcedente, in causa est. Contingit aliquando id mali ob neruorum à sexta syzygia prodeuntium, uillos interioris tunicæ uentriculi constituentium resolutionem. Totius uentriculi, atque intestinorum imbecillitas huius uelocis ciborum exitus interdum in causa est, ob quam hæ corporis partes grauatæ à cibis assumptis, ipsos confestim excernunt, absque ullo doloris sensu. Hæc autẽ imbecillitas retentricis potentiæ uentriculi, & intestinorum ex intemperatura fit, quam uel in quendam habitum non facilem solui contraxerunt: aut propter humorem aliquem, puta pituitosum, aut biliosum, qui in uentriculo, atque intestinis continetur. Fit interdum hæc passio ab his partibus non admodum infirmis, sed tamen in superficie exulceratis ab humorum quorundam mordacitate, & acrimonia. Tunc enim necessarium, ut permeantibus cibis partes exulceratæ dolorem sentiant, atque ideo illos propellant, ac à seipsis citissimè emittant. Verum hic intestinorum, & uentriculi lenitati cuiusdam morsus inest sensus. Id quod etiam uentriculo phlegmone laborante conuenit, apparetque in deiectionibus plerunque aliquid puris. Si lienteria ab imbecillitate uentriculi ob intemperaturam solam sine humore fuerit, eius curandæ ratio ex his petenda est, quæ superius sunt tradita, cum de uentriculi affectibus ageretur. Si uero ex intemperatura imbecillitatem uentriculi efficiens cum humore fuerit, humor primum uacuandus, deinde intemperaturæ, atque imbecillitati curandæ incumbendum. Quod si is humor pituitosus fuerit, qui facultatem uentriculi retentricem labefactet, aut eius tunicis adhærens lubricum ipsum, faciléque ad ciborum emissionem reddat, eius uacuatio uomitu primum tentanda hunc in modum.

Recipe aquæ tepidæ unc. vj. oxymelis simpl. ℥. j. ß. M=

sceā

sceantur, & bibantur. Vomitu autem non inde irritato, penna, cuius extremum oleo madefactum sit, in os, & fauces immittatur. Quod si neque ita successerit, ualidiora sumantur hunc in modum. Recipe oxymelitos scillini unc. j. ß. stillatitij liquoris foeniculi unc. iij. Misceantur, & à ieiuno bibantur, fiatq; per biduum diluculo. Postridie cibos uarios, & salsos prandeat, mox à prandio rursus oxymeli cum aqua tepida, ut dictum est, bibat, uomitumq; aut digitis in os, ac fauces immissis, aut penna (ut dictum est) uomitus prouocetur. Si uero laborans non suapte naturae facile uomat, cogendus non est, caeterum sumpto solutiuo pharmaco uacuetur hunc in modum. Recipe hierae picrae Galeni unc. ß. adiecto sacchero fingatur bolus, qui hora quinta matutina sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. mastich. ʒ. j. ex stillatio liquore absint. fingantúrq; pil. v. quae sumantur circiter horam noctis undecimã. Aut harũ loco sumatur pil. alephang. ʒ. j. Nihil autem quod ualide astringat exhibendum, nisi corpore uacuato. Quo uacuato, sumat laborans zinziber conditum, aut de diacydonite cum speciebus, castaneae instar, ante pastum quotidie mane. Extrinsecus autem haec admouentur. Recipe olei mastich. olei de lentisco, ol. nardini, ana ℥. j. ß. menthae siccae, caryophyl. acaciae, hypocistidos, mastich. ana drac. j. ß. cerae parum, fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi, & uenter calide ante pastum, mane, & uesperi. ¶ Aut huius unguenti loco, cerato sequenti utendum. Recipe mastich. unc. ß. ladani drach. ij. menthae siccae, caryophyllorum, coriandri praeparati, cardamomi, ana, ʒ. j. ß. coralij rubr. ʒ. j. adiecta cera fingatur emplastrũ in formam scuti (ut loquuntur) stomachalis, quod uentriculi regioni applicetur. ¶ Humor uero si biliosus fuerit, qui uentriculi potentiam retin-

tricem atterens, Lienteriam excitet, eius quoque uacuatio uomitu primùm tentanda hunc in modum. Recipe aquæ tepidæ unc. vj. serapij acetati simpl. aut aceti unc. j. ß. Misceantur, & bibantur: uomitusq;, ut paulò ante dictum est, prouocetur. Si uerò materia hæc biliosa uomitu non satis euacuata fuerit, sumatur sequens potio purgans. Recipe rhabarb. selecti parum torrefacti drach. j. ß. myrobalano. flauarum parum quoq; torrefactarum ʒ. j. carnium cotoneorum sine speciebus ℥. ß. stillatitij liquoris plantag. q. s. fiat potio purgãs, quæ sumatur hora quarta matutina. Corpore uacuato astringẽtibus utendum tam sumptis, quàm admotis. Recipe diacydonites sine speciebus, cum sacchara unc. iiij. sumantur drach. ij. in principio pastus.

AVT SIC.

Recipe conseruæ rosar. antiquæ unc. ij. carnium cotoneorum conditarum saccharo sine speciebus unc. iij. coralli rubri, boli Armeniæ, ana ʒ. ij. minæ ex cotoneis sine speciebus unc. ß. Misceãtur, sumaturq; castaneæ paruæ instar in principio pastus. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe olei ex cotoneis, olei myrthei, olei mastich. ana ℥. j. ß. acaciæ, hypocistidos, boli Armeniæ, coralli rub. ana drach. j. ß. Adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi calidè manè, & uesperi, ante pastum. Lienteria si ab ulcerato uentriculo orta sit, mundificetur ulcus hunc in modum. Recipe cas. recens extractæ unc. j. aquæ mulsæ, unc. iiij. Misceantur, fiatq; potio, quæ sumatur ad auroram. Dies deinde aliquot horis matutinis ieiuno uentriculo sumat laborans unc. vj. iuris decocti uuarum passarum cum oxymelite simplici. Vlcere purificato, quod cognoscitur ab excrementis nullo cum pure deiectis, sumatur drach. j. pul. equiseti, cum uino astringente, aut aqua chalybata, idq; dies complusculos fiat, ad auroram. Vngatur quoque uentri-

cul

culi regio calidè ante pastum oleis ex cotoneis, & mastich. æquis portionibus mistis. ¶ Lienteria à paralysi neruorum & uillorum uentriculi, à causa externa interdum oritur, ut à frigore uehementi: cùm quis loca niuosa præterit. contingit uentriculum ita resolui, ut neque dolorem sentiat, neque grauitatem, atque eius retentrice resoluta assumptos cibos celeriter deijciat. Curabitur si conseruæ acori col. drac. ij. manè, & uesperi duabus horis ante pastum sumantur per aliquot dies. Aut si laborans, drach. j. assæ fœtidæ in quinque pil. ex melle, partitam ieiunus dies aliquot manè deuoret. Deinde uentriculum oleo nard. calidè ante pastum mane, & uesperi inungat. Lienteria si à nimio cibo fuerit, minuatur cibus. Si à præpostera ciborum ingestione, corrigatur. Si à phlegmone uentriculi, quam indicat tumor in regione uentriculi, curetur phlegmone.

Colici doloris Curatio. Caput XII.

ORitur hæc passio interdum à pituitosis humoribus in Coli membranulis subsidentibus. Sæuè adsunt dolores illis in partibus, ubi Coli situs est, quasi enim tundi, & perforari intestinum sentiunt. Nauseæ, & uomitus urgent, euomunturque pituitosa quædam, atque corrupta. Retinentur excrementa, ut ne flatus quidem, neque ructus excerni queat. Si quid autem ab aluo deijci contingat, id flatuosum quodammodo est. & sæpenumero aquæ supernatare consueuit, similem habens bubulo stercori cōsistentiam. Sæpenumero etiam ueluti circuire uidetur dolor, atq; plurima loca occupare, qui modò in hac, modò in illa parte uehementior fit. ¶ Oritur interdum hic dolor à flatulentis spiritibus, quibus non patet exitus. Interdum à fæcibus induratis.

Signa. Causæ.

Non

Nonnunquam à vermibus. Aliquando etiam à coli phlegmone. Si à pituitosis humoribus fuerit, foris admoueantur mitigantia dolorem, atque interea infundenda enemata parentur. Fiat igitur hunc in modum. ℞ Recipe foliorum chamæmeli, meliloti, maluarum, helxines, ana. M. j. seminum lini & fœnogr. ana ℥. ij. Decoquantur in s. quantitate aquæ, eóque decocto foueatur locus doloris. Deinde ungatur oleis chamæmeli, anethi, de lilio, æquis portionibus mistis. Post hæc primùm iniiciatur enema blandum, non acutũ, ad emolliendas fæces, hunc in modum. Recipe maluarum, althææ, linozostidos, betæ, helxines, ana. M. j. seminum lini, & fœnogr. ana. ℥ ij. ficus x. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. iuris decoctorum omasorum ad tertias: accipiantur iuris decocti sesquilibra, cas. cum melle, saccha. rub. ana. unc. j. mellis despumati, sesquiuncia, olei communis unc. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur semel, atque iterum, donec fæces educantur. Quibus eductis, si dolor vehemens sit, enema sequens infundatur. Recipe olei chamæmeli, olei anethi, ana. lib. ß. vini optimi rubri, aut Aruisij unc. ij. fiat enema, quod iniiciatur, ut dictum est. Sequens quoque non male post iniiciendum ad euacuandam pituitosam materiam, doloris causam. Recipe helxines, althææ, linozostidos, ana. M. j. origani, calaminthæ, an. M. ß. centaurij minoris. M. ß. seminum anisi, rutæ, fœniculi, ana. drachm. ij. florum rorismarini, melilo. chamæmel, ana. P. j. ß. medullæ cnici. drach. vj. Decoquantur in s. q. iuris decoctorum omasorum, usque ad dimidij consumptionem. accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. cum melle, saccha. rub. ana. ℥. j. mellis anthosati unc. j. ß. diaphoenici. drach. vj. oleorum chamæmeli, & rutæ, ana. ℥. j. ß. salis fossilis. drach. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Hocque enema sæpe infun-

dendum

dendum ad perfectam usque curationem. ¶ Materia uerò si à superioribus partibus in intestina decumbat, hunc in modum uacuetur. Recipe diaphoenici. drach. vj. adiecto saccharo fingatur bolus, qui hora quarta matutina sumatur. Locus autem doloris, in quem materia decumbit, foueatur sequenti fotu. Recipe helxines, origani, calaminthæ, altheæ, ana. M. j. seminum rutæ, anisi, & fœniculi, an. ℥. ß. florum chamæmeli, meliloti, rorismarini, ana. P. j. & dimidium. Decoquantur in s. q. aquæ. locus dolens decocto foueatur, ut dictum est. Sequentibus deinde oleis ungatur.

Recipe olei rutæ, olei laurini, olei de lilio, olei chamæmelini, ana. ℥. j. Misceantur, fiatque, ut dictum est. Præterea utatur ægrotans diacymino, aut diagalanga, aut aniso condito: sumatque quotidie ante pastum tessellam unam. Qua deglutita, bibat parum uini meri. ¶ Colicus dolor si à flatibus fuerit, primum injiciatur blandum enema, fæces emolliens, quale paulò ante est traditum. Deinde sequens injiciendum ad flatus dissipandos. Recipe olei rutæ lib. j. fiat enema, quod infundatur. Cucurbitula quoque umbilico affigatur, ibique per horam hæreat. ¶ Si cum flatibus humor quoque mistus sit, principio ad doloris mitigationem sequentia commodè fient. Recipe milij partes tres, salis communis partem unam, florum chamæmeli. P. j. Milium, & sal torreantur, non flores chamæmeli. deinde sacculis duobus imponantur, qui calidè alter post alterum uentri admoueantur.

Colicus uerò dolor, si à fæcibus induratis obortus sit, primum superius tradito enemate blando fæces emollientes tentemur, sequentem deinde bolum sumat ægrotus per horam ante pastum. ¶ Recipe cas. recens extractæ unc. j. pul. anisi. drachm. j. ß. adiecto sacchero fingatur bolus, qui sumatur, ut dictum est. Colici uerò doloris si uermes in causa sint, præsidijs in Appetentiæ Canina à uermibus traditis, curetur.

curetur. ¶ Colicus dolor à phlegmone si contingat, omnium est grauissimus, transitionem enim in Ileon minatur. Eo affectis interni feruoris sensus inest, cum febre: urinæ, stercusque retinentur: sitis adest, & nausea, quam uomitiones potissimum biles sequuntur, sed nihil inde malum leuatur. Principio enemata fæces emollientia infundenda, superendáq; & admouenda repellentia. In incremento, dissoluentia aliqua cum repellentibus miscenda: in progressu augentur dissoluentia. In fine status, & declinatione, para dissoluentia exhibebuntur.

Ilei de Tepey (?)

Ilei Curatio. Cap. XIII.

Causæ. Varijs ex causis hoc malum grauissimos, ac lethales in tenuibus intestinis inferens dolores suborirí potest. ¶ Interdum enim ex continua ciborum corruptione contrahitur, ac cruditate, præcipuè uerò ex pinguibus carnibus, quæ corruptæ, & retentæ in tenui intestino obstructionem efficiunt. ¶ Ex frigore quoque uehementi constringente, atque excrementa retinente ¶ Ex aquæ etiam frigidæ potione, si multa à sudante præsertim fuerit epota ¶ Is quoque interdum contingit, quibus in scrotum intestinum cum stercore delapsum est ¶ Atque interdum à tumore frigido, in tenui intestino præter naturam suborto ¶ Magna uerò ex parte, uel ab inflammatione, uel ab obstructione aridi stercoris huiusmodi tenuium intestinorum affectus oritur. ¶ Nonnunquam & à pituita frigida, à Praxagora uitrea appellata, in sublimioribus intestinis retenta, quæ geminam ob causam uehementem dolorem excitat, ob intemperantiam frigidam, & corporum quibus continetur, tensionem. ¶ Longus quoque hic dolor est, quòd difficulter is humor uacuetur ¶ Ileo senes rarò tentantur, si tamen acciderit, ferè nunquam conualescunt. Pueri, quibus familiare malum est,

Senes fere nunquam ... conualescunt ... Ad ilei dolorē soluē ... decoctum ... cum ... dolorē ... ponimus ...

est, naturalis humiditatis beneficio facilè euadunt. Signa. *Accedit hoc malo laborantibus tumor quidam eminens in tenui intestinorum parte, ut uideatur intestinum ad chordæ similitudinem conuolutum. Adsunt ructus inanes, dolorem nihil leuantes, murmura intestinorum, perfecta cohibitio & stercoris, & flatuum, præsertim cùm est morbus in statu. Nihil enim tunc emittitur, nisi fortè id, quod ante hunc dolorem iam erat in colo. Vomitionibus grauiter cruciantur, maloq; intenso stercus quoque euomere conspiciuntur. Non tamen propriè stercus est, quoniam quæ excernuntur stercoris formam non habent antè quàm peruenerint ad intestinum rectum, nec uerisimile est ab eo ad uentriculum stercus remeare. Cæterùm cibus in superioribus intestinis corrumpitur, qui corruptus grauiter olet, cùmque euomitur, ob graueolentiam stercus uidetur. Cùm uerò eousque morbus processit, ut uomitu stercori similia eijciantur, uix unquam aliquis potuit sanus euadere. Si ab inflammatione intestini fuerit, curandi rationem ab enematibus aluum mollientibus auspicabimur, hunc in modum. Recipe hordei Manip. ß. mercuriæ, maluarum, altheæ, ana. M. j. ß. Decoquantur in aere decoctorum emasorum. accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, saccha. rubr. ana unc. j. mellis uiolacei unc. j. olei uiol. unc. iij. fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens. Recipe cas. recens extractæ unc. j. serapij uiolacei unc. ß. Communis medicinarum decocti, quantitate sufficienti. fiat potio, quæ sumatur horis tribus, aut quatuor ante pastum, si tanta temporis opportunitas fuerit, alioqui per horam ante pastum sumi potest, siue sit ante prandium, siue ante cœnam. hora autem dimidiata post sumptum pharmacum, rursum enema prædictum infundatur. Quo effuso, si quicquam & ipsum, & potio effecisse uisa sint, incidatur uena interior*

cubiti

olei curatio

cubiti, qui est è directo partis grauius affectæ, sanguisq; pro plenitudine, & uiribus detrahatur. Phlegmone deinde curetur affixis cucurbitulis cum scarificatu per ambiuum partibus inflammatis, admotis etiam extrinsecus quæ dolorem leniunt, atque alijs præsidijs, quæ cęteris inflammationibus conducunt. Ileos uerò, si à tumore præter naturam frigido, puta œdemate fuerit, eius quoque curationem ab enemate aliquo molliente exordiemur, hunc quidem in modum.

Affectio ex frigida

Enema

Recipe maluarum, altheæ, helxines, betæ, ana. Manip. j. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. foliorum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in iure decoctorum anasorum. accipiantur iuris decocti libr. j. ß. cas. drach. x. (ad ualdè mollificandum) sacchari rub. unc. j. mellis despumati unc. j. ß. olei chamæmeli unc. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens. Recipe hieræ simpl. Gal. drach. ij. diaphœnici drach. ij. mellis rosacei unc. ß. communis meli cinerum decocti. q. s. fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Duabus post horis sequens enema iniiciatur. Recipe helxines, maluarũ, betæ, linozostidos, ana. Manip. j. origani, calaminthæ, an. M. ß. seminũ lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. seminum anisi, & fœniculi, ana. drach. ij. florum chamæmeli, & melilot. ana. P. j. Decoquantur in iure decoctorũ ansorum. accipiatur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ unc. j. ß. hieræ Gal. diaphœnici, an. unc. ß. mellis rosac. col. unc. j. ß. olei chamæmeli unc. iij. salis sesquidrachmam. Commistis omnibus fiat enema, quod iniiciatur, ut dictum est. Et balanus ex melle, sale, & stercore muris, compositis, uti licebit, longitudinis quidem decem digitorum, ut penitus in sinum immittatur. Remedia topica inter initia statim adhiberi possunt, hunc in modum. Recipe olei chamæmeli, ol. rosacei ana. unc. j. ß. Misceantur, inungaturq; locus doloris calide

potio

enema

balanus

remedia topica

dieb

diebus tribus, aut quatuor. Deinde solo oleo chamæmelino, addendo in progressu oleum de lilio. Ileos si ab humore pituitoso frigido, ut dictum iam est, contigerit, interea dum enemata post dicenda, & potiones parabuntur, sorbeat ægrotans iura pinguia, ut ius galli antiqui pinguis decocti, atque id genus alia. Ac locus dolens sequenti fotu foveatur.

Recipe helxines, malvarum, chamæmeli, meliloti, ana. M. j. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. Decoquantur, spongiáq; in decocto madefacta, & expressa foveatur locus doloris, deinde ungatur unguento sequenti. Recipe unguenti dialtheæ unc. iij. butyri recentis, an loti, axungiæ gallinæ, & anseris, ana. ℥. j. ß. olei chamæmeli unc. ij. His commistis ungatur locus doloris calide post somnum. Enemata deinde infundantur. Recipe cas. recens extractæ drach. x. sacchar. rub. unc. j. mellis despum. unc. j. ß. olei chamæmel. olei anethi, ana. ℥. j. ß. cum communi enematum decocto, adiectis carycis pinguibus. x. seminum lini, & fœnog. ana. ℥. j. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. fiat enema, quod infundatur. Si nihil operetur, sumatur potio sequens.

Recipe elect. indi maioris, diaphœnici, ana. drach. ij. cas. recens extractæ unc. j. mellis rosacei col. unc. ß. communis medicinarum decocti q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Duabus post horis sequens iniiciatur enema.

Recipe helxines, malvarum, altheæ ana. M. j. origani, calaminthæ, centaurij minoris, an. M. semissem. seminum anisi, carui, & fœniculi, ana. drac. ij. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. j. seminis rutæ drach. iij. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur. accipiatur iuris decocti sesquilibra, cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. unc. j. elect. indi maioris drac. vj. mellis anthosati sesquiuncia, olei rutæ, olei chamæmeli, ana. unc. ij. salis communis drac. ij. Commistis omnibus fiat ene-

mus, quod post potionem prædictam duabus horis infundatur. Ileos si ab obstructione aridi stercoris in tenui intestino, aut à flatibus contigerit, post aliquam emollientia enemata iniecta, mox immutatur superius proxime dictum. Ileos si ab insalubri cibo fuerit, ut à fungorum, aut similium esu, vomitus confestim prouocetur hunc in modum. Recipe seminis raphani, seminis atriplicis, seminis aneti, ana ℥ ß. Decoquantur, accipianturque iuris decocti unc. vj. oxymelitos simpl. sesquiunciæ. misceantur, & tepide bibantur. Vbi vomuerit laborans, sumat theriacæ veter. drachm. j. ex vino. Neque hoc semel fecisse satis sit, repetatur diebus aliquot proxime sequentibus. Cæterum in Ileo tantum ab hac causa vomitus irritandus. ¶ Ilei hernia si in causa fuerit, primum tentandum est, ut decubitu sursum versus vergente adornato, cruribus elatis, delapsum intestinum suo loco reddatur. Quod, ut commodius fiat, fotu sequenti tumoris locus foueatur. Recipe maluarum, altheæ, ana. Manip. ij. seminum lini, & fœnogr. ana unc. iij. Decoquantur, eoque in decocto spongia molli immersa, & expressa, fotus fiat, manu deinde leniter retrudatur. Sequentia deinde ad integram relaxationis curationem sunt. Recipe conseruæ ros. antiquæ, conseruæ symphyti, corticis citri saccharo conditi, ana unc. j. utriusque symphyti, iaceæ albæ, iaceæ nigræ, ana unc. ß. mastich. drachm. vj. limaturæ chalybis ℥. ij. Misceantur, adiectoque serapio myrtheo fiat elect. molle, de quo sumantur drachm. ij. horis matutinis ante pastum per dies triginta. Sequens deinde admoueatur emplastrum.

Recipe emplastri contra rupturam, emplastri de mastiche, ana unc. iij. boli Armeniæ unc. ß. iaceæ albæ, & nigræ, ana drachm. iij. lapidis magnetis unc. iij. Misceantur, adiectoque oleo mastich. fingatur emplastrum, quod relaxationis loco admotum subligaculo retineatur, nec ante diem

decimum

decimum soluatur. decimo quoque die soluatur, & mutetur, simili, sed recenti apposito. hæreat autem illi loco emplastrum, modo tamen prædicto mutandum, dies triginta. Quoniam autem aluo plerunque sunt astricti, enematibus tamen non est ducenda, sed pil. sequentibus. Recipe pil. de bdel. pil. aleph. ana. drach. ij. excipiantur melle rosa. fingantúrque pil. vj. è drachma, de quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel, aut bis in hebdomada. Plura posterius in relaxationis dydimi curatione dicentur. *pag. 287* *pil.*

Tinesmi Curatio. Cap. XIIII.

HOc malo correpti assidua egerendi cupiditate tenentur, nihil tamen, aut certè parum deijciunt, suntq́; ea quæ deijciuntur cruenta, aut mucosa. Signa. Multiplex huius mali causa esse potest, frigiditas: obstructio à stercore in cæco intestino indurato: ulcus, atque inflammatio in recto intestino suborta: pituita salsa, aut nitrea: humores acres, & biliosi: de quibus omnibus suo loco dicetur. Causæ. Si à frigiditate huius affectionis origo sit, quod ex ægrotantis sermone cognitu est facile, quoniam nimirum frigus nimium pertulerit, aut in frigida diutius commoratus est aqua, aut res frigidas podice attigit, ut qui diu super saxum frigidũ sedit, curatio ab enematum iniectione inchoanda. Curatio. Primum igitur sequenti enemate aluus ducatur. Recipe malvarum, altheæ, linozostidos, ana. Manipul. j. ß. chamæmeli pugil. ij. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias, accipiantur huius decocti libr. j. cas. recens extractæ unc. j. benedictæ unc. ß. olei communis unc. iij. Commixtis omnibus fiat enema, quod infundatur. Eóque eiecto, & fecibus eductis, sequens iniiciatur. Recipe olei rutæ ℥. iiij. olei chamæmeli, & anethi ana ℥. j. ß. Commixtis omnibus fiat enema, quod retineatur, diuque

retineatur, ut calfaciat. Anus deinde & foueatur, & ungatur hunc in modum. Recipe helxines, maluarum, origani, calaminthæ, ana. Manip. j. ß. seminum anisi, cari, fœniculi, ana. unc. ij. seminum lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. Decoquantur, inque decocto immersa spongia, & expressa, foueatur anus calide. Aut harum rerum aucta quantitate, decocti fumus per anum recipiatur, collocato ægroto in cathedra perforata, decoctóque feruente supposito. Aut in eo decocto umbilico tenus sedens consistat, sic tamen, ut podice nihil præter decoctum attingat. Deinde ungatur oleis sequentibus. Recipe olei laurini, olei de spica, olei chamæmelini. ana ℥. j. ß. his commistis, & calidis irrigentur, & foueantur pecten, inguina, interfœmineum, & partes ano uicinæ posteriores cum ano. Tenesmos ab obstructione à stercore indurato graui distentionis sensu, etiam circa imum uentrem, cognoscitur, curetur enematibus mollientibus, fotibus, & unctionibus hunc in modum. Recipe maluarum, althææ, linozostidos, ana. M. j. ficus pingues. xij. seminum lini, & fœnogr. ana ℥. iij. Decoquantur in s.q. aquæ ad tertias. accipiantur huius decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ ℥. j. ß. mel. uiolacei. ℥. ij. ol. communis. ℥. iiij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur. Repetatur, donec stercus eductum fuerit. Nihil autem, quod acre sit, enematibus admisceri debet: acria enim fæces magis exiccāt, quæ mitioribus, & lenientibus tantum enematibus educere oportet. Recipe maluarum, althææ, ana. Manip. j. ß. seminis lini lib. ß. Decoquantur, in eóque decocto spongia immersa, & expressa foueatur uentris pars anterior, & posterior. Recipe olei amygdal. dul. butyri recentis, ana. unc. j. ß. unguenti dialtheæ, unc. iij. Misceantur, unganturq; uentris pars posterior, & anterior, circa renes, & anum, post fotum. Purgantia autem medicamēta ante stercoris edu-

ctionem

ctionem sumenda non sunt, quod inde summum ægrotanti exitium immineat, attractis mox rursum aliunde & ex universo corpore ad priorem stercorum copiam excrementis.

¶ Tinesmus si ab hulcere in ultimo intestino fuerit, & videri possit, lavetur decocto hordei, aut aqua mulsa: ungatur deinde unguento albo Rhasis, cui caphura sit addita, præsertim si hulceri inflammatio copulata sit: quæ ex recti intestini tumore, doloréque gravativo, una cum febre cognoscitur. Aliâs statim a lotione linatur hulcus sequentibus.

Recipe mucaginis gummi tragacanthæ, & Arab. ana. unc. ij. cerussæ, plumbi, ana. unc. ß. aloes. drach. ij. Misceantur, linatúrque, ut dictum est, locus hulceris. Si verò hulcus non appareat, ast in intestino altius lateat, quod ex purulentis, & saniosis, quæ excernuntur, ac pungentis sensu in ano cognoscitur, sequens injiciatur enema. Recipe decocti hordei, aut aquæ mulsæ, si non sit ardor. unc. vj. mellis rosacei col. unc. j. ß. his commistis fiat enema, quod injiciatur frequenter, donec hulcus pure sit expers, nihilque de eo exire videatur. Tunc autem sequens infundendum.

Recipe gallarum, rhois obsoniorum, rosæ rub. orizæ torrefactæ, ana. Manipul. j. Decoquantur in aqua chalybeatæ, aut pluvia. accipiantur iuris decocti unc. xvj. boli Armeniæ. sang. draconis, mumiæ, ana. scrupul. ij. his commistis fiat enema, quod infundatur ante pastum, post superioris eiectionem. Præterea linamentum prædicto unguento imbutum in anum, in balani morem immittatur. ¶ Tinesmus à pituita frigida, viscida, aut vitrea si ortus sit, quod ab iis, quæ egeruntur cognoscere licet, primùm injiciantur enemata mitia, & lenientia, stercori educendo accommoda, quorum formulæ ex superiùs traditis sunt petendæ, deinde infundatur sequens. Recipe helxines, malvarum, brassicarum rub. ana. M. j. furfuris frumenti M. ß. seminum lini, &

fœnugr. an. ℥. j. ß. seminum anisi, & fœniculi, ana drach. ij. florum chamæmeli, & meliloti, an. P. j. Decoquantur in sq. aquæ, usque ad dimidij absumptionem: accipiantur ius decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ. ℥. j. benedictæ. ℥. ß. mellis rosa. col. ℥. ij. olei com. ℥. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, cóque sæpe utendum. Præterea fotibus, suffitibus, & unguẽtis dictis in tenesmo à frigiditate, utendum. Hac autem Tenesmi specie plerunque laborant, qui natura pituitosi sunt. Quare si pituita toto in corpore abundare uideatur, à uomitu, si laborans uomere possit, cum oxymelito auspicandum, deinde concoquenda, & educenda hunc in modum. Recipe oxymelitos simpl. mellis rosacei col. serapij absinthij, ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum fœniculi, absinthij, apij, ana. ℥. ij. Misceantur, & à somno per tres dies bibantur diluculo. Recipe Aromatici rosa. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe diaphœnici. ℥. ß. adiecto sacchero fiat bolus, qui sumatur hora quarta matutina. Aut dissoluatur in stillatitio liquore absinth. adiecta mellis rosacei. ℥. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Præterea in sequenti balneo lauetur. Recipe pseudonardi, pulegij, origani, calaminthæ, ana. Manipul. j. ß. foliorum lauri. M. ß. florum chamæmeli. P. iij. Decoquantur, in eoque decocto umbilico tenus lauetur calide ante pastum. Aut huius decocti fumum per anum recipiat, in cathedra perforata sedens. Eodem decocto foueantur pecten, inguina, interfœmineum, anus, partesque uicinæ, mane, & uesperi: sequentibus deinde oleis ungantur. Recipe olei rutæ, olei laurini, olei spicæ, olei chamæmeli, ana. ℥. j. ß. Misceantur, fiatque ut dictum est. ¶ Tenesmus ab humoribus biliosis, aut quouis alio humore acri, quos ea, quæ excernuntur satis demonstrat, si quempiam affligat, cauendum astringentia admouere, etiam si species aliqua fluxus sanguinei uideatur.

deatur. Enemata primùm quæ sequuntur iniiciuntur.

Recipe decocti hordei. ℥. x. uitellos duos ouorum, Commisceantur, fiatque enema, quod ante pastum iniiciatur. Si uerò ardor uehemens percipiatur, sequens iniiciatur.

Recipe decocti hordei. ℥. vj. succi plantaginis subsidendo depurati. ℥. iiij. muccaginis psyllij in stillatitio rosarum liquore extractæ. ℥. ij. olei rosæ. ℥. ij. ß. (mitigat ardorem.) Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur. Extrinsecus autem hæc admouentur. Recipe maluarum, althææ, uiolariæ, florum, & foliorum uerbasci, ana. M. j. seminis lini lib. ß. Decoquantur, in aqua, coque in decocto lauetur ægrotus umbilico tenus: aut spongia in eo immersa foueatur anus calidè: aut in cathedra perforata sedens supposito eo decocto feruenti fumum per anum recipiat. Quæcunque in Tenesmo administrantur, calida esse debent, quamuis à materia sit calida. Deinde sequenti unguento ungatur.

Recipe ol. rosæ ℥. ij. olei nymphææ, muccaginis psyllij in stillatitio rosarum liquore extractæ sesquiunciam. his commistis ungantur inguina, pecten, interfœmineum, anus, partésque illi uicinæ. Bilis autem si in uniuerso corpore abundare uideatur, concoquatur, deinde euacuetur hunc in modum.

Recipe serapij de acetositate citri, serapij de succo oxalidis, serapij de riber, ana. ℥. j. ß. stillatitiorū liquorum nymphææ, intybi satiui latioris, oxalidis, ana. ℥. iij. Misceantur, fiatq; zulapium depuratum, & adiectis santalo. citreorum. ℥. ij. fragrantius reddatur. Eo ieiunus ægrotus utetur manè per triduum. Repetatur & altero triduo, si materia non sat cocta uideatur. Deinde uacuetur. Cauendum autem ab acribus, & astringentibus medicamentis. Recipe rhabar. selecti. ʒ. ij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris horis. xij. deinde exprimantur, serapij uiolacei. ℥. ß. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & oxalidis. q. s.

Commistis omnibus fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Aut fiat cum communi medicinarum decocto, abiectaoxyphœnicon unc. ß. Bilis verò si uisa appareat, hunc in modum uacuetur. Recipe rhabar. selecti drach. ij myrobalanorum cærulearum ʒ. j. ß. macerentur in stillatio liquore intybi saltem latioris horis. xij. deinde exprimantur, serapij violacei unc. ß. stillatitiorum liquorum cichorij, & buglosſ. q. s. Commistis omnibus fiat potio. Si pituita sit salsa, pro myrobal. cæruleis, substituantur cepulæ, aut emplicitæ.

Ani procidentiæ Curatio. Capus XV.

Causæ. A Causa interdum externa hoc malum oritur, ut à casu, aut percussione. Interdum uerò à resolutione, aut imbecillitate à frigiditate, aut frigidis humoribus contracta qui musculos obliquos sedem sursum reuellentes resoluunt, anúsq; procedit. Aliquando fit à nimio conatu, in tinesmo à causa calida. Nonnunquam à phlegmone, ualdéq; tunc egressus tumet. Si à frigiditate recti intestini musculos resoluente hæc affectio fiat, uomitus in primis prouocetur, modis superius frequenter traditis: humor ille deinde concoquatur, medicamentis deinde lenibus uacuetur hunc in modum.

Recipe serapij conseruationis acori, mellis rosacei col. serapij stœchados, ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum primale ueris, saluiæ, absinthij, an. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculò bibantur. Recipe diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. ß. excipiantur stillatitio liquore saluiæ, finganturq; pilul. v. quæ circiter x. aut xj. noctis horam sumantur. Recipe conseruæ acori col. theriacæ ueter. ana. ʒ. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur, sex horis ante pastum. Corpore uacuato, sequenti

enemate utendum. Recipe helxines, maluarum, althee, betonicæ, melissophylli, ana M. j. seminum anisi, & fœniculi, ana ℥. iij. florum stœchad. Arab. florum rorismarini, florum chamæmeli, ana P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias, accipiantur huius decocti lib. j. ß. benedictæ unc. ß. mellis anthosati unc. j. ß. olei chamæm. ol. rutæ, an. ℥. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur: eoque per interualla utetur. Extrinsecus deinde hæc fiant, quæ conferant siue à frigidis humoribus tantùm, ut dictū est, siue etiā si in ano procidente inflammatio fuerit, quæ propter tumorem prohibet ipsum in locum suum impelli, ac reponi posse.

Recipe primulæ ueris, saluiæ, chamæmeli, balaustiorum, gallarum, rhois obsoniorum, florum, & foliorum uerbasci, corticis quercus, foliorum pini, an. Manip. j. ß. mespilorum Manip. j. Decoquantur in aqua chalybata, & uino astringente, hoc decocto calido lauetur anus cùm exierit foras, aut foueatur, deinde sequenti puluere aspergatur. Recipe antimonij, cerussæ, plumbi, rhois obsoniorum, gallarum, nucleorum nucum pinearū combustorum, thuris, mastich. ana. drac. ij. pul. bedeguar. ℥. iij. fiat puluis, quo anus inspergatur, deinde intromittatur, post podex oleis mastich. myrtheo. & costino æquis portionibus mistis ungatur, fiatq; similiter quoties foras exierit. Emplastrum quoque quatuor digitos longum admoueatur, incipiendo ab ano renes uersus. Huic autem in modum paretur. Recipe emplastri oxycrocei unciam j. ß. baccarum myrthi, gallarum, mastiches, ana drach. j. ß. Misceantur, & adiecto ol. costino subigantur, additis pul. bedeguar. drach. ij. fiat emplastrū, quo utendum, ut dictum est. Præterea ægrotus interdum in decoctū calidum prædictum conscendat, in eoque ad tempus immoretur. Ani procidentia si à nimio, & uiolento conatu, ut in Tinesmo à causa calida contigerit, primùm enemata la-

nautiæ, quorum formulæ superius frequenter traditæ sunt, infundantur, insessione deinde utatur laborans, ex sequenti decocto. Recipe gallarum, balaustiorum, rhois obsoniorum, baccarum myrti. ana. Manipul. j. ß. foliorum plantag. Manip. j. rosarum rubr. M. ß. Decoquantur in aqua chalybeata, fiatq; ut dictum est. Hoc etiam decocto sedes cum foras exierit laueтur, aut foueatur, sequenti deinde puluere aspergatur. Recipe cornu cerui usti drach. ij. ß. antimonij drac. ij. baccarum myrthi, gallarum, rhois obsoniorum, ana drach. j. ß. fiat puluis, quo utendum, ut dictum est. Vbi autem sedes hoc puluere aspersa fuerit, intromittatur, omnisq; deinde oleis rosaceo, & myrtheo tepidis, æquis portionibus mistis ungatur. Ani procidentia si à recti intestini phlegmone fuerit, curetur, ut aliarum corporis partium phlegmone.

Hæmorrhoidum Curatio. Caput XVI.

Hæmorrhoides tripliciter dicuntur. Aut enim de quinque illis uenis, quæ circa anum terminantur, aut de ea excrescentia, quæ circa uenarum illarum finem interdum nascitur, instar mori, uerrucæ, aut acini. Aut de sanguinis ex illis uenis fluxu. Venæ autem illæ interdum manifestant, doloremq; non contemnendum inferunt, cæterùm nihil, aut parùm admodum sanguinis excernunt: atque hæ hemorrhoides cæcæ dicuntur. Aliæ uerò hemorrhoides apertæ nominantur, quæ nimirum certis quibusdam tēporibus aperiuntur, sanguinémq; emittunt. Fiunt autem propter sanguinis copiam fæculenti, & melancholici, quem natura ipsis reposuit. Cùm itaque cæcæ hemorrhoides apparuerint, grauesq; mano cruciatus excitauerint, potissimum de

stercus excernitur, adsitq; in uniuerso corpore plenitudo, poplitis aut malleoli uena incidatur. Aluus quoque aut casei iure pingui, aut braßicæ decocto mollienda, ne arida stercora cum excernuntur sua duritie eas lædant, doloremq; pariant. Adhibenda quoque quæ dolorem, ubi uehemens fuerit, mitigare poßint, hunc in modum. Recipe maluarum, althææ, florum, & foliorum uerbasci, ana. Manip. j. seminis lini unc. iij. limacum rubr. sine testa ℥. ij. florũ nymphææ, Manip. ß. Decoquantur in aqua, ex quo decocto insesßione utetur ægrotans, aut eo calente foueatur anus: unguento deinde sequẽti ungatur. Recipe olei de semine lini, unciat ij. olei de amigdalis, aut persicorum nucleis unc. j. olei nymphææ unc. ß. Adiecta cera fiat unguentum, quo post fotum hæmorrhoides ungantur. Quod si hic dolor non mitigetur, addantur croci gra. vj. opij. ℈. ß. Si uerò hæ hæmorrhoides, nunc quidem cecæ, aliàs antẽ solitæ essent fluere, aperiantur. Quod fiet, si exterius appareat, pannoq; aspero, aut folio ficulneo fricentur. Qua quidem fricatione si uoti compos non euaseris, admoueantur hirudines in arundine, hæmorrhoide cui hirudinem adhærere uis, priùs sanguine illita, ut eam ad se alliciat. Quæ ubi sanguine plena apparebit, sale aspergatur, & cadet. Si autem hæmorrhoidum tumor nondum planè subsederit, rursum hirudines admouebuntur. Quæ si in loco cui adhæserunt, dolorẽ aliquem relinquunt, uitellus oui cum oleo rosaceo, aut uiolaceo (quod melius erit) loco dolenti apponatur. Si uerò hæmorrhoides intus lateant, ut neque fricari, neque ipsis hirudines admoueri poßint, fingantur balani iustæ quantitatis ex duabus partibus hieræ, & parte una myrrhæ, cum melle: quæ intromittantur. Aut radix iridis lana inuoluta, & hiera picra Galeni, atq; myrrha oblita, cum melle, aut oleo rut. intromittatur. Sint autẽ hieræ Gal. partes duæ, myrrhæ una.

Quòd si ex his balanis dolor aliquis intrinsecus oritur, mitigetur sequentibus. ℞ Recipe radicem brassicæ, aut betæ, inuoluantur gossipij lanugine, deinde luteo oui, oleóque rosaceo oblinatur, & intromittatur. ¶ Si cuipiam Hæmorrhoides fluere cœperint, antea insolitæ fluere, sitq; ei fluxus ille molestus, eas medicamentis tam simplicibus, quàm compositis reprimat, hunc in modum. ℞ Recipe galbani. drach. ij dissoluantur in stillatitio liquore plantag. & fomentur mane, & per dies aliquos continuos repetendo. ¶ Si laborans delicatus fuerit, sumat tantum. ℥. j. Extrinsecus autem hæc fiant.

Recipe antimonij. drach. ij. cornu cerui usti, corallij rubri, thur. ana. ℥. ß. olei myrtillei q. s. Misceatur, & Hæmorrhoides his commistis linantur. ¶ Si verò fluere essent solitæ, relinquantur apertæ. Hæmorrhoides autem apertæ, si moderate, certisque interuallis sanguinē fuderint, haudquaquam supprimendæ sunt: à magnis enim morbis, feréque melancholicis spontanea hæc uacuatio ægrotum uindicat. Neque enim laterum dolore, neque pulmonis inflammatione, neque depascenti hulcere, neque furunculis, neque terminthis, neque lepra, neque uitiliginibus corripiuntur Hæmorrhoides habentes. ¶ Si verò immodicè flueret sanguis, uacuationisque copia uires deijceret, sanguisque etiam pro crasso, & nigro melior funderetur, supprimendæ confestim sunt, ne immodica euacuatione hepate refrigerato, aqua intercus sequatur.

Victus ratio.

Cibis autem in huius affectus curatione astringentibus non est utendum, ne ab his aluo astricta, in egerendo conatus maior fiat, qui fluxum maiorem excitet. Reuulsio per sanguinis missionem, lenem tamen, si uires, & ætas permiserint, conferet. Incidatur igitur uena interior dextri cubiti, detrahatur sanguis ad. unc. ij. Cucurbitulæ hepatis regioni, & lienis ante pastum affigantur. Sanguine autem qui per hæmorrhoidas euacuatur, bilioso apparente, quidam

quidem sanguis, quoniam tenuior, ad fluxum opportunus est, hunc in modum emendetur. Recipe serapij de succo oxalidis, serapij rosa. de rosis siccis, serapij ex cotoneis, ana unc. j. ß. stillatitiorum liquorum, oxalides, plantaginis, nymphee, ana unc. iij. Misceantur & a ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe elect. trium santalo. unc. ß. misceatur cum serapijs. Recipe rhabar. selecti. drach. j. corticum myrobalan. flauorum confricatarum ol. amygdal. dulc. ʒ. iij. oxyphoenicon. ℥. ß. Macerentur in stillatitio liquore plantagi. horis. xij. deinde exprimantur, adiectisque serapij rosacei purgatorij de infusione rosa. ℥. ij. fiat potio, quae sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruae rosarum antiquae. ℥. ij. boli Armeniae lotae in stillatitio liquore ros. scoriae ferri, ana. ʒ. ij. myrobalanorum unam empeliticam conditam, seminum oxalidis, & [illegible] lotoris, ana. ʒ. ß. serapij conseruationis myrobalanorum conditarum, q. s. fiat elect. molle, de quo sumatur instar castaneae mane ante pastum. Extrinsecus haec admoueantur. Recipe balaustiorum, rhois obsoniorum, baccarum myrthi, galliae. ana ʒ. j. ß. ossium dactylorum unc. iij. terrae sigillatae, cornu cerui usti, boli Armeniae lotae in stillatitio liquore rosa. ana ℈. iiij. succi ocimi. q. s. Commistis omnibus linantur Hemorrhoides mane, & uesperi. Sanguis autem qui funditur, si aqueus appareat, & frigidus, hunc in modum tractetur. Recipe mel. rosa. col. unc. ij. serapij de absinth. ℥. j. serapij conseruationis myrobalan. empeliticarum. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum absinthij, menthae, buglossi, ana. ℥. iij. Misceatur, & a ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe Aromatici rosa. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe myrobalanorum cepularum, & empeliticarum confricatarum oleo amygdal. dulc. ana ʒ. iij. medullae cnici. ʒ. vj. polypod. quer. ℥. j. Macerentur in communi medicinarum decocto horis. xij. deinde lento

igni

igni fricentur, & colentur, adiectâq; mel rosacei colatura una, fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe cortic. citri saccharo conditi unc. iiij. Sumentur drach. ij. quotidie mane ante pastum. Aut corticis citri loco sumat de syrapio absinth. quantum cochlearia duo capiunt. Aut tessellarum elect. solidi aromatici rosa. quibus alternis uti magis conducet. Cùm uerò aluus sua sponte excrementa, ut conuenit, non deijcit, utendum sequentibus pilulis. Recipe pil. de bdellio (laxant & constringunt) drach. ij. excipiantur stillatitio liquore plantag. fingantur pil. vj. e drachma, sumentur tres per horam ante cœnam quoties expedire uidebitur. Si cum fluxu dolor quoque adsit, ad eius mitigationem scarabei, aut uermes, qui à centum pedum numero appellantur, in oleo de semine lini conteriti decoquantur, eoq; hæmorrhoides linantur. Insessio quoque ex sequenti decocto plurimum confert. Recipe foliorum plantaginis, florum & foliorum uerbasci, ana. M. j. seminis lini (mitigat eum dolorem) unc. ij. corticis malorum punicorum, balaustiorum, rhois obsoniorum, baccarum myrti, ana. Manip. j. ß. Decoquantur in aqua chalybata, & uino astringente, fiatq; ut dictū est. Aut eo decocto foueatur anus, & mitigabitur dolor.

Suppreßionis Mensium Curatio, Caput XVII.

Menses plerunque quartodecimo ætatis anno fluere incipiunt, paucißimis ante decimumtertiū, aut duodecimum: nonnullis post decimumquartum. Purgatio autem hæc in quibusdam duobus, tribúsue diebus terminatur, pluribus quinque, in alijs ad septimum usque perdurat. Desinit autem plerunque anno quinquagesimo, in quibusdam ad annum quinquagesimum quintum in paucißimis ad sexagesimum extenditur.

Non purgantur steriles mulieres, nec grauidæ. Quæ se quoque uehementer exercent, aut calidioris sunt temperamenti, aut longis ægritudinibus laborāt, ut quartana, phthisi, hectica, parum, aut nihil purgantur. Pingues quoque, quod uenas angustas habeant, & sanguinem paucissimum, parum, aut nihil purgantur. Inedia quoq;, aut ciborum paucitas menses reprimit. Itidem & multitudo, nam ciborum copia meatus obstruuntur. Quibus quoque sanguis crassus est, & lentus, hæ parum, aut nihil purgantur: aut quibus sanguis per alia loca uacuatur, puta per nares, aut anum. Aliæ quoq; immodicæ excretiones, ut per aluū profluuia, aut uomitum, menses retinent. Ob peculiare uteri uitium, menses quoque interdum retinentur: uerbi gratia ob pinguedinis copiam, aut carnis excrescentiam, aut callum, aut cicatricem ex ulcere quod in utero antecessit. Hæc enim omnia uasorum uteri ora obstruere possunt. Plerunque uerò menses suppressos contingit, aut à melancholico succo, aut à bile sanguinem assante, aut à pituita uenarum ora obstruente. Causæ.

Quibus menses præter naturam retinentur, dolores circa lumbos, femora, collum, sinciput, & oculorum radices accidere solent. Corporis adest grauitas, nausea, cibi fastidium, & horridi quidam per uniuersum corpus discursus, quales ijs, quæ conceperunt, accidere solent. Vrina interdum in nonnullis difficulter redditur, interdum planè supprimitur. Mensium suppressio si à pituita copiosa, & uenarū ora obstruente contingat, uidere est laborantē somnolentam, ad omnem motum segnem, colore candidam, plumbei quoque interdum coloris, pituitam assiduè excreantem, & aliquando euomentem. Vrina quoque aquosa esse solet. Curatio à pharmaco materiam minuente auspicanda hunc in modum. Recipe pilul. de hiera simpl. pilul. de agar. ana drach. ß. Excipiantur stillatitio liquore artemisiæ, fun- Signa.

curatio capituita [illegible]

gantúrq; pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

potio Recipe cathol. unc. ß. diaphœnici, diacnici, ana. drach. j. serapij adianti unc. j. communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quinta matutina. Materia tu inde lunc in modum concoquetur. Recipe quinque radi. com. maceratarum in uino albo (acetum nocet utero) radi. erythrodani, radicis peucedani, ana. unc. ß. chamædryos, chamæpityos, pulegij, nepetæ, melissophylli, ana. Manip. j. artemisiæ, thymi, ana. Manip. ß. cicerum rubr. M. j. seminum anisi, apij, dauci, fœniculi, ana. drach. ij. florum stœchi, & rorismarini, ana. P. j. ß. florum buglossi, & cord. ana. P. j. polypod. quer. ℥. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tantisper dum dimidium absumatur. accipiantur iuris decocti unc. xx. adiectisq; saccharo, & melle dulces reddãtur, fiat serapium mediocriter coctum, quod deparetur, additisq; cinnamomi selecti, & cas. ligneæ, ana. drach. ij. suauiore & sapore, & odore reddatur. Eo utetur ægrotans dies quinq; appetente diluculo.

AVT SIC.

serapi Recipe serapij de rad. sine aceto, oxymelitos compositi, serapij adianti, ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum artemisiæ, nepetæ, melissophylli, ana. unc. iij. Misceantur, fiat zulapium deparatum, quod adiectis drach. ij. cinnamomi selecti, & drac. j. pul. diamoschi dulc. ori iucundius reddatur. Eo utatur ægrotans per triduum diluculo. Si uero hoc zulapio absumpto, materia nondum planè cocta uideatur, repetatur & altero triduo. pil Recipe pil. fœtid. drach. j. stillatitij liquoris nepetæ q. s. fingantur pilul. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

potio Recipe cathol. drach. vj. elect. indi maior. drach. iij. serapi

rapij assant. ℥. j. communis medicinarum decocti unc. iij. ad=dendo chamæpityos, & chamæpit. ana. tertiam partem M. j. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

AVT SIC.

Recipe turpeti optimi. ℈. iij. zinzib. ʒ. ß. salis fossilis gr. vij. sacchari ʒ. ij. Commista puluerentur, inque decoctiorũ cicerum rub. aut decocti pulli excepta, bibantur hora quarta matutina. Recipe theriacæ veter. tryphera magnæ sine opio, ana. ʒ. ß. conseruæ buglos. ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Quoniam autem unica uacuatione humor ille expurgari non potest, rursum igitur laborans mense proximo sequenti uacuetur pharmacis proxime dictis repetitis. Post geminam purgationem uno, atque altero die, sequenti balneo lauetur. Recipe artemisiæ, melissophylli, nepetæ, chamædryos, chamæpityos, thymi, foliorũ lauri, pseudonardi, rorismarini, ana. M. iij. chamæmeli, meliloti, florum rorismar. ana. P. iiij. radicis ualerianæ, radicis rusci, radicis asparagi, radicis apij, radicis petroselini, ana. ℥. iij. seminum lini, & fœnogr. ana. ℥. iij. florum sambuchi P. v. Decoquãtur in aquæ. q. s. in qua lauetur ægrotans. habeátque sedens eo in decocto sacculum artemisiæ plenum super uentrem inter umbilicum, & pectinem: decoctæ autem & herbæ, & radices, in saccum magnũ reponantur, super quem dum lauatur sedeat. In eo moretur, si potest, horam. Ex eo autem dum egreditur, ungatur uenter infra umbilicum, pársque posterior ei opposita, & renes calido hoc unguento. Recipe olei de lil. olei amygdal. dul. butyri recentis, medullæ cruris uituli, ana ℥. j. ß. mucaginis altheæ, & seminum lini, & fœnogr. an. ʒ. ij. ceræ parũ. Fiat unguentũ, quo ungantur partes dictæ, seque mox in lecto componat, ac sumat theriacæ ueter. aut mithridat. tryphera magnæ sine opio, ana. ʒ. ß. Aut iure cicerum rubr. & porri

excepta bibantur. Atque hoc, itidem & balneum diebus quatuor, aut quinque repetantur. Quòd si in balneo lauari recuset, recipiat dicti decocti fumum per infundibulum. His peractis, appetente tempore eruptionis Mensium incidatur sophena pedis dextri, sanguisque ad duas ℥. detrahatur, ad tres ad summum. Si uenam incidi non permiserit, cucurbitulæ feminibus, aut poplitibus cum scarificatu affigantur. Si neque his perfectis Menses erumpant, pessis utendum hunc in modum paratis. Recipe theriacæ ueteris, tryphere magnæ sine opio, ana ʒ. ij. pul. myrrhæ, baccarum iuniperi, ana ʒ. j. succo linozostidos excipiantur, cunctisque pannis lineo raro impositis fingantur pessis, qui in uterum demittantur, filo coxæ alligatus. Porrò si pessus utero dolorem intulerit, metrenchyta olei rosacei anurea, aut olei molini iniiciatur. A bile autem, & calidiore temperatura, si Menses supprimantur, si ualetudinis tantum habeatur ratio, non malum: si uerò conceptionis, non item. Nam quantum ad integram sanitatem attinet, præstat mulierem corpore itaesse desiccato, ut purgatione non egeat. Atqui id genus mulierum coitum quidem appetunt, cæterùm non concipiunt. Nec enim concipiunt, quæ non purgantur. Conceptionis igitur gratia, & has curare expedit. Cibo itaque, ac potu & humidiore, & uberiore, has humectare oportet, bilemque minuere: cuius copia sanguinem interdum inflammat, aut incrassat, unde huius mali origo. Commoda igitur uictus ratione præscripta, leuis sanguinis missio fiat, incisa uena dextri cubiti interna, sanguine ad ℥. ij. aut tres detracto. Concoquatur deinde humor, & uacuetur. Recipe serapij acetosi simpl. ℥. ij. oxymelitos simpl. ℥. j. ß. serapij adianti ℥. j. ß. decoctionum liquorum, intybi satiui latioris, artemisiæ, buglossæ, ana ℥. iij. Misceantur, & per triduum à mane delicato bibantur. Rec. pe diarrhod. abb. ℥. ß. utatur cum serapijs.

AVT SIC.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in aceto, an. ℥. ß. radicis valerianæ. ℥. j. ß. foliorum salicis, artemisiæ, chamædryos, chamæpityos, nepetæ, buglossi cum rad. foliorum oxalidis, & intybi sativi latioris, ana. M. j. seminum petroselini, apij, dauci, ana. ʒ. ij. quatuor seminum frig. maiorum, ana. ʒ. j. ß. seminis intybi sativi latioris. ℈. iiij. florum sambuci, trium florum com. an. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ, donec dimidium absumatur: accipiatur inde decocti lib. j. ß. serapij byzant. serapij acetati compositi, ana. ℥. ij. sacchari ad dulcedinem inducendam. q. s. Commistis omnibus fiat serapium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisque ʒ. ij. cinnamomi selecti, & ʒ. j. pul. diarrhod. abb. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utetur laborans ieiuno ventriculo circiter diluculum, diebus quinque. Recipe cathol. drachm. vj. elect. de succo ros. drachm. ij. compositionis hamech. drachm. j. ß. serapij violacei. ℥. ß. communis medicinarum decocti. ℥. iiij. ß. adiecta quatuor seminum frig. maiorum, ana. ʒ. j. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. potio

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti. ʒ. j. ß. polypod. quer. unc. ß. spicæ nardi gra. v. Macerentur in sero caprino horis. xij. Deinde exprimantur, adiectis cathol. ℥. ß. elect. de succo rosa. compositiones hamech. ana. drachm. j. serapij rosa. purgatorij. ℥. j. communis medicinarum decocti. ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. ʒ. j. ex stillatitio liquore intybi sativi latioris fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Diebus post tribus, aut quatuor sequenti balneo lavetur.

Recipe Artemisiæ, nepetæ, pseudonardi, foliorum lauri,

thymi, ana. Manip. vj. foliorum salicis, foliorum intybi sa-
tiui latioris, ana. Manip. ij. rad. valerianæ. unc. iij. radicum
apij, petroselini, fœniculi, ana. ℥. ij. florum sambuchi. P. v.
Decoquentur in s. q. aquæ, in qua laborans lauetur mane, &
vesperi ante pastum, in ea quantum volet moram trahens, haben
super pectinem sacculum artemisiæ plenum, sedens in dicto
balneo super saccum, eorum omnium, quæ decocta sunt, ple-
num. Idq; dies tres, aut quatuor repetatur. Cum autem
balneo egredietur, ungatur venter inter umbilicum, & pe-
ctinem, pársque posterior ex adversum, & renum regio
unguento sequenti. Recipe muccaginis althææ. ℥. iij. mu-
caginis seminis lini, & fœnogr. ana. unc. j. ß. olei amygd.
dulc. medullæ cruris vituli, butyri recentis, ana. ℥. ij. Ad-
dita cera fiat unguentum, quo partes dictæ unguantur cali-
Eodem quoque tempore sumat tryphera magnæ sine op.
ʒ. ij. conseruæ florum cichor. & absinti, ana. ℥. j. ß. Com-
mista hæc, & iure cicerum rub. excepta in balnei egress
bibantur. His peractis, mox quoque à balnei exitu mitta-
tur sanguis, ambabus saphenis incisis, altera post alteram,
uno die interposito. Detrahantur. ℥. ij. sanguinis, aut tres ad
summum. ¶ Melancholicus humor, si in causa suppressio-
Mensium fuerit concoquatur primùm, deinde euacue
hunc in modum. ¶ Recipe oxymelitos simpl. serapij byza-
tini serapij de buglos. ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum, ar-
temisiæ, melissophylli, lupi salictarij, ana. ℥. iij. Misce-
tur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. ¶ Rec.
diamoschi dul. ℥. ß. utatur cum serapijs. Aut utatur apoze-
mate dicto in detentione Mensium à bile, adiectis meliss.
buglos. cirsij, ana. M. ij. polypod. quer. ℥. j. epithymi. ℥.
Quo utetur ægrotans diebus quinque appetente diluculo.
Deinde purgetur hunc in modum. Recipe cathol. drac.
vj. compositionis hamech. ℥. iij. serapij de buglos. ℥. ß. Com-
mix

mnis medicinarum decoct. unc. iiij ß. adiectis epithymi. ʒ. j ß. folliculorum sennæ. ʒ. ij. polypod. quer. ℥. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe theriacæ veteris, tryphera magnæ sine opio, an. ʒ. ß. conseruæ buglossi. ʒ. ij. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Balneo deinde, compositionibus, & unctionibus proxime dictis in retentione mensium à bile, utendum. Pesso quoque, qui hunc in modum paretur. Recipe tryphera magnæ sine opio. ℥. j. Myrrhæ. ʒ. ij. galbani, ammoniaci, ana. ʒ. j. Excipiantur succo helxines, aut artemisiæ, fingatúrque pessus ex panno linteo raro, qui filo coxæ alligatus demittatur in uterum. Vtilis autem hic pessus non solùm retentis mensibus à melancholia, sed & à bile. Metrenchyta quoque aliquid de decocto proximè dicto, balnei causa parato, iniiciatur in uterum. Fiant præterea fricationes, & ligaturæ dolorificæ in extremitatibus inferioribus. Cucurbitulæ quoque fœminibus, & poplitibus, cum scarificatu affigantur. Pess.

Redundantis Mensium fluxus Curatio. Caput XVIII.

MEnstrua purgatio tunc redundans, iustóque largior esse censetur, cùm ultra consuetum tempus effluit. Mulier enim (ut diximus) ad duos, aut tres dies, quibusdam ad quintum, alijs ad diem septimum, paucissimis ad duodecimum usque extenditur. Immodicæ purgationes oriuntur interdum ob partus grandiores, cæterùm hæ plerunque sua sponte cessant. Sæpenumero post abortus, vehementer excitatur profluuium, nec citra periculum. Magna uteri vasa si aperta fuerint, fluit quoque sanguis, sed confertim. Parua verò si recluſa fuerint, sensim, nec magna profluit copia. Reserãtur autem interdum à sanguinis copia ad ora uasorũ cum Causæ.

impetu irruente, præsertim si ipsa ora imbecilla sint. Aut à sanguinis acritudine ora uasorum erodente. Sanguis etiam si tenuis, calidúsque sit, tunicáque oris uenarum rarefacta, sudoris instar transmittetur. Si ab erosione oris uenarum

Signa. *contigerit, magno cum dolore effluit. Si cui mulieri Menses immodicè, præterque naturam fluant, fœdo colore conspicitur, pedes molli tumore inflantur, uentriculus est imbecillis, cibum fastidit, sumptúmque male concoquit. Hic fluxus non semel, confertímque, sed paulatim astringendus. Quem si mulier bene ferre uideretur, non astringetur. Magna ex parte fluor hic immodicus, est à sanguinis caliditate, tenuita-*

Curatio. *te, & acritudine. Curandi ratio ab humorum concoctione, & euacuatione exordienda, aluo prius leniente aliquo enemate ducta, si non (ut conuenit) excrementa deijcit, hunc in modum. Recipe cas. recens extractæ, sacchari rub. ana unc. j. olei uiolacei ℥. iij. salis parum, Iuris decocti quatuor herbarum emollientium, prunis. xij. additis, lib. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur. Recipe serapij rosacei de rosis siccis, serapij ex cotoneis, serapij omphacini, aut de succo oxalid. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum rosarum. & plantag. ana ℥. iij. Misceantur, & à cœna per triduum diluculo sumantur. Recipe electuarium santalo. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe prunorum damasc. x. mixorum, ziziphorum ana ℥. ß. florum nymphææ, florum uiolarum, florum buglos. an. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidij consumptionem: accipiantur iuris decocti. ℥. iiij. ß. in quibus horis. xij. macerentur corticum myrobalano. flauorum confricatorum oleo amygd. dulc. drach. iij. mox lento igne frigantur, & colentur, adiectisque rhabar. selecti puluerati. ℈. iiij. (rhabarbarum infusum tantum soluit, ipsum autem sumptum etiam astringit.) cas. recens extractæ. drach. vj. serapij rosa. laxat. ℥. j. fiat potio, quæ su-*

matur

matur hora quinta matutina. Recipe conseruæ rosa. antiquæ, conseruæ symphyti, ana. ℥. j. ß. corallij rubri, lapidis hematitis, ana. ʒ. ij. cornu ceruini usti, mumiæ, ana. drach. j. ß. (scoria ferri non adijcienda, nam mulieres steriles facit) acaciæ, hypocistidos, ana. ℈. iiij. carnium cotoneorum condiarum sacchar. sine speciebus. ℥. iij. pul. corticis ouorum. ʒ. ij. serapio myrtheo excipiantur, fiatque elect. molle, de quo sumatur instar castaneæ paruæ, duabus horis ante pastum mane, & uesperi. Quo deglutito, paruum uini chalybati mox bibatur.

AVT SIC.

Recipe serapij myrthei, serapij ex cotoneis, ana. unc. ij. succi stercoris asinini recentis. ℥. iij. distillati liquoris plantaginis. ℥. vj. Misceantur, & à ieiunia per triduum diluculo sumantur. Repetantur, & altero triduo, si expedire uideatur. Extrinsecus autem hæc admoueantur. Recipe olei myrtini, ol. mastich. ol. ex cotoneis, ana. ℥. ij. lapidis hematitis, corallij rubri, acaciæ, hypocistidos, ana. ʒ. ij. mumiæ. ʒ. j. cucularũ glandium, balaustiorũ, ana. ʒ. j. ß. pul. corticis ouorum. ℈. iiij. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur uenter ab umbilico ad pectinem, & renum regio mane, & uesperi. Cucurbitulæ magnæ subter mammas affigantur ante pastum, ibiq; per horam hæreant, fricentur brachia, mucul. sq; excipiantur, crura quoq; ab alis, & inguinibus incipiẽdo. Crura tamen ualde ante pastum fricanda non sunt. Pesso deniq; utendum. Recipe micletæ, tryphera, ana. ℥. j. ß. equiseti, acaciæ, ana. ʒ. j. spicæ nardi. ʒ. ß. (sistit enim Menses) commista hæc linteo raro inuoluantur, fingaturq; pessus, qui filo coxæ ligatus in mulieris pudenda immittatur. Renum præterea regio, uenterque ab umbilico ad pectinem, si unguento comitissæ, sic enim appellari solet, ungantur, salubre erit. Insessus quoque ex sequentium decocto saluberrimus erit.

Recipe polygoni, foliorum plantaginis, foliorum symphyti, balaustiorum, equiseti, an. M. iij. gallarum, thos de sorziorum, cucullarum glandium, ana unc. ij. radicis symphyti unc. iij. rosarum rubr. florum, & foliorum verbasci, an. M. j. ß. Decoquantur in aqua chalybata, aut aqua pluuia, quæ se ad umbilicum usque irriget. Balneum egressa ungat renes, & uentrem ab umbilico ad pectinem, partemq; posteriorem ei oppositam ungüento paulo ante dicto, uel atq; cerato molli supra tradito. Aut loco balnei, ipsius decocti fumum per infundibulum recipiat in uterum. Et quoties aluus sua sponte excrementa ut conuenit, non deijciet, sumat drach. j. pil. de bdellio circiter xj. noctis horam. Id quod commode facere licebit, semel aut bis in hebdomada.

Fluoris muliebris Curatio.
Caput XIX.

Contingit interdum mulieres nonnullas destillatione quadam diuturna laborare, cuius quidem destillationis humoris color, humorem in corpore superantem demonstrat. Est enim interdum rubens, & ueluti quædam sanguinis sanies. Curabitur uenæ sectione, non semel, affatimq; sed repetitis uicibus facta, ut prolixiori tempore auersio fiat. Vencula quoque extremitatibus corporis injiciendæ. Et denique omnia facienda, quæ fluxum in contrarium auertunt. Interdum uero colore est pallido, ob exuperantem bilem. huic fluxui initio non resistendum, cæterum, ubi diutius persistens robur prosternere uidetur, medicamentis cholagogis superius crebro commemoratis primum utendum, deinde remissioni incumbendum, non neglectis medicamentis astringentibus, atque abstergentibus, ob effluentis humoris acrimoniam: quorum formulæ ex superioribus proximis capitibus petendæ. Interdum autem & ni-

gra

gina quidem ex parte is effluens humor albus est, aut serosus, pituitæ soboles, cui quinque fluori inter initia non resistendum, expurgante se corpore, & humorem illum ueluti à se alienum excernente. Vbi autem ultrò plus perseuerat, laboransq; mulier decolor euadit, cibum fastidiens, inter ambulandum difficulter spirans, oculis aliquando cum dolore, aliquando etiam sine dolore tumentibus, toti tunc corpori exiccantia auxilia admouenda. quandoquidem hoc malum humidum est. Phlegmagogis deinde medicamentis utendum, quoniam id quod effluit à pituita originem habet. Materia igitur primum concoquatur, deinde educetur hunc in modum. purgâti flegma

Recipe oxymelitos scillini, serapij de radicibus, serapij de artemisia. ana. unc. j. ß. stillatitiorum liquorum artemisiæ, nepetæ, melissophylli, ana unc. iij. Adiectis cinnamomi selecti drach. ij. pul. diamosch. dulc. scrup. ij. ori suauius reddatur. Misceantur, & à somno diluculo per triduum bibantur. Repetantur & altero triduo, si materia nondum satis cocta uideatur.

AVT SIC.

Recipe radicis erythrodani, radicis cyperi, quinque radicum com. ana unc. ß. artemisiæ, nepetæ, melissophylli, pulegij, cassuthæ, ualerianæ. ana. manipul. j. seminis seseleos, seminis dauci, ana drach. iij. seminum anisi, cari, fœniculi, ana. drach. ij. sisymbrij, spicæ nardi (exiccant humiditatem) ana. drach. j. ß. cicerum rubr. Manip. ß. stœchados, helichrysi, florum chamæmeli, & rorismar. ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumptum sit. Accipiatur iuris decocti libr. j. ß. adiecto sacchero dulcedo inducatur, fiatq; serapium mediocriter coctum, quod depuretur, additisque drach. ij. cinnamomi selecti, & drach. j. pul. diambræ iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utetur ægrotans diebus quinque appetente diluculo. Recipe pilul. fœ-

tid. drac. j. ex stillatitio liquore melissophylli fingatur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe *diaphœnici drach. iij. sacchari, q. s. fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur.*

AVT SIC.

Recipe *agar. recens in pastillorum formam redacti ℥. j. ß. maceretur in stillatitio liquore nepetæ, & melle rosato col. horis. xij. deinde exprimatur cas. recens extractæ ℥. ij. elect. indi. maioris. ℥. j. ß. serapij de rad. ℥. ß. excipiantur ℥. iiij. ß. communis medicinarum decocti, adiecto folliculorum sennæ. ℥. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur. Eo die domi manendum, sumendum horis post sex lotorum superius frequenter commemoratum.* Recipe *mithrid. aut theriacæ veter. tryphera magnæ sine opio, ana. drach. ß. scobis eboris scrup. ß.* Misceantur, *& postridie mane sumantur sex horis ante pastū. Duobus aut tribus post diebus lauetur balneo naturali sulphureo, & aluminoso mane, & vesperi ante pastum dies decem. Quod si desit, sequenti utetur hunc in modum parato.* Recipe *foliorum lauri, origani, calaminthæ, pulegij, mentastri, sabinæ, ana. M. iij. artemisiæ, melissophylli, nepetæ, betonicæ, sampsuchi, ana. M. iij. radicis erythrodani, rad. cyperi. ana. ℥. iij. radicum rusci, asparagi, gramines, ana. ℥. iiij. spicæ nardi, iunci odorati, ana. ℥. j. seminum rutæ, dauci, anisi, fœniculi, seselcos, an. ℥. ß. rad. valerianæ. ℥. iiij.* Decoquantur *in s. q. aquæ, in qua irrigetur, & lauetur. his autem quæ decocta sunt impleatur sacculus, super quem in balneo sedeat.* Balneum *egressa vtatur elect. sequēti.* Recipe *pul. tryphera magnæ sine opio pul. diambræ, pul. pliris cum moscho, pul. diasatyr. ana. ℥. j. scobis eburnæ, seminis linozostidos, ana. scrup. ij. seminis anisi, ammeos, corticis libani, ana. drach. ß. spicæ nardi. ℥.*

ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore melissophylli. q. s. aciello corticis citri saccharo conditi, conseruæ florum rorismar. ana unc. ß. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis drach. iij. Ex his sumat unum cùm balneo exit. Si balneo lauari recuset, calentes decocti prædicti fumum per infundibulum in uterum recipiat. His autem remedijs si fluor huiuscemodi non uincatur, sequentia adijciantur. Recipe pil. mastich. agar. in pastillorum formam redacti. ana drach. ij. corticis myrobalan. cepularum. ℈. ij. excipiantur melle rosa. fingantur pil. vj. è drachma. è quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel, aut bis singulis hebdomadibus. Pesso deinde utendum, hunc in modum parato. Recipe artemisiæ, sabinæ, sampsuchi, dictamni, absinthij, ana drach. ß. corticis libani. ℈. j. colocynthidos. ℈. ij. redigantur in tenuissimum puluerem, qui linozostidos succo exceptus, linteo raro inuoluatur, fingaturq; pessus, qui filo coxæ alligatus, in uterum demittatur. Quotidie mutetur, recénsq; aliud immittatur. Vbi autem declinante hac affectione, quod ex humore perquàm pauco effluente cognoscetur, ut prorsus exiccentur sequenti pesso utendum. Recipe acaciæ, balaustiorum, cucullorum glandium, menthæ, libani, spicæ nardi, ana drach. j. ß. excipiantur succo polygoni, aut myriophylli, fingaturq; pessus, his omnibus linteo raro inuolutis, qui filo (ut sæpe dictum est) coxæ alligatus, in laborantis pudenda immittatur. Muteturq; quotidie, recenti alio imposito. Oboritur autem oborrosum hunc humorem circa pudenda fœtor quidam, propter quem uxor à uiro plerunque fastiditur, uulua quoque lubrica fit, & dilatatur, quo fit, ut genitale profluuium retineri non possit. Vtrique autem affectioni hunc in modum succurrendum.

Recipe symphyti, balaustiorum, gallarum, rhois obsonio-

rum, baccarum myrthi, aluminis, boli Armeniæ an q. v. horum pars una in puluerem redigatur, pars altera decoquatur in uino astringente, & pauco aceti. Decocto calido uulua sæpe foueatur, puluere uero post fotum inspergendo: deinde linteum madefactum in uino, quo dicenda proxime excepta sint, admoueatur. ℞ Recipe galliæ moschatæ, nucis moschatæ, ana ℥. iij. caryophyllorum ℥. j. ß. moschi ℈. ß. excipiantur uino, in quo calefacto linteum madefiat, fiatque, ut dictum est. Præterea gossipij lanugo, aut linteum in prædicto uino madefactum in uterum, in modum pessi, demittatur per noctem, mane auellatur.

Suffocationis ab vtero Curatio. Caput XX.

SVffocatio ab utero est uehemens uniuersi corporis refrigeratio: quæ interdum tanta est, ut nulla ab ore spiratio prodeat, quamuis ea quæ in arterijs fit, transpiratio appellata, nequaquam intercipiatur. Quæ interdum tam est exigua, ut sensum omnino effugiat, sufficit tamen ad exiguum calorem in corpore relictum conseruandum. Respirationis enim maximus usus est, ut calor intimus & refrigeratione, & uentilatione seruetur, qui quanto est maior, tanto maiore refrigeratione & uentilatione eget: contra quanto est minor, tanto quoque minore conseruari potest. Ad hanc autem refrigerationem inducendam, plus uirium habet seminis cohibitio, quam Mensium suppressio, ut paulo mox dicetur. Vt enim in mulieribus semen est humidius, ita & frigidius. Proinde ipsum excerni oportet, præsertim si plena sit mulier, in otioque educata, atque inde uitiosis humoribus

Causæ. abundet, multoque semine exuberet. Oritur igitur hæc affectio interdum ob menstruorum retentionem, interdum uero ob semen cohibitum. Cæterum ad hoc excitandum

malum

multum retentum semen maiorem uim obtinet, quàm menses
suppressi. Nam uidere est uiduas mulieres probè quidem, ut
antea purgari, & tamen hoc pathemate corripi, ob semen
scilicet suppressum; contrà uerò, nuptas mensium suppres-
sione laborantes, alijs quidem grauibus symptomatibus in-
festari, suffocatione uerò non corripi. Cùmque uidetur mu-
lier hystericis corripi accidentibus utero sua in sede manen-
te, certum est ea ob retentum semen euenisse. Nam uteri per-
uersiones, ut modò sursum, modò in latus retrahi uideantur,
suppressa sequuntur menstrua. Id autem ex plenitudine, &
suspensione uasorum, hoc est uenarũ, & uinculorum ad ute-
rum peruenientium contingit. Plenitudo enim, ea in latum,
& profundum extendit, longitudinem uerò abbreuiat.
Quò igitur breuiora efficiuntur, eò magis ad originem re-
trahuntur. Ea autem plenitudo ex menstruorum retentione
oritur. Non peruenit quidem sanguis ad uterum, sed ad in-
terna ipsius ingredi non potest, aut quia crassior est, quàm
ut per ora uenarum possit penetrare, aut quia clausa sunt
ora. Multiplicatus igitur sanguis in uenis eas extendit, atq;
uicina ipsis uincula madefacit. Ad horum autem extensionẽ
continuò uterum retrahi necesse est. Quæ si æqualiter un-
dique trahantur, recta erit, & sine inclinatione transmuta-
tio: si uerò inæqualiter, ad partem uehementius trahentem
fiet intensio. Simul autem cum utero ceruicem quoq; ipsius
retrahi necesse est. Mulieres hystericis symptomatibus la- Signa.
borantes, interdum sine sensu iacent immobiles, cum obscu-
ro, paruoq; pulsu, uel omnino sine ullo. Interdum sentiunt
quidem, & mouentur, integráq; sunt ratione, cæterùm ani-
mi defectione, & difficili spiratione laborant. Interdum
uerò & crura, & brachia contrahuntur. Pro multitudinis
enim, qualitatisue ratione aut menstruorum, aut putrefacti
seminis, aliàs aliæ accidẽtium species oriri solent. Noxia

namque

namque causa uniuersum corpus refrigerare potest, adeo uehementer corpus infrigidatur, ut & spiratio, & arteriarum pulsus sensu deprehēdi nequeant. Quae si uel crassa fuerit, uel acris, conuulsiones: si uero atrae bilis naturam habuerit, moestitiam inducet. Passio haec magna ex parte in mulieribus uiduis euenit, iisq; maximè quae antea probè purgabantur, ac pariebant, uirorumque concubitu gaudebant.

Praecedit autem hoc malum, cum accessio propinqua est, mentis torpor, pigritia, crurum imbecillitas, faciei pallor, aspectus moestus. Omni quidem tempore superuenire potest, praecipuè autē hyeme, & autumno. Multae quidem ex his se recolligunt, atque ad se redeunt, nonnullae uerò in ipsis accessionibus subitò, aut paucis post horis moriuntur. Quod contingit, ubi pulsus crebriores, & inordinati sunt, deinde in totum abolentur. Postremò frigidus, & modicus humor superficiem irrorat.

Curatio. In accessionibus manus, & crura dolorificis uinculis deligare oportet, ac ualidè fricare, corpúsque uniuersum, cuncta facienda, quibus animo deficientes recuperamus. Naribus praetereà admouenda sunt foetida, ut funiculus lucernae super extinctus, fumus plumarum perdicum combustarum, aut solearum calceamentorum, aut alliorum, aut corticum caeparum, aut cornu caprarum, aut picis super carbones eliquatae, aut galbani, aut castorei, aut id genus aliorum. Horum omnium, aut singulorum combustorum fumus in nares immissus, plurimum confert. Pudendis autem odorata admoueantur, aut emplastra, aut linimenta, aut suffitus. Emplastra quidem in hunc, aut similem modum concinnata. Recipe emplastri ceratici, emplastri pro matrice, ana. unciā j. galliae moschatae, aliptae moschatae, ladani ana. drach. j. subigantur cum oleo nardi, fiatque emplastrum rotundum, quod inter umbilicum & pectinem applicetur. Suffitus autem hunc in modum fiant. Recipe

Recipe galliæ moschatæ, styracis calamitidis, aliptæ moschatæ, caryophyllorum, ana. ℥. ß. Misceantur, particulaque super prunas iniecta, fumus in uterum per infundibulum recipiatur. Linimenta verò sic fiant. Recipe ol. nard. olei de lilio, ana. ℥. j. ß. moschi. ℈. j. galliæ moschatæ. ℈. j. Misceantur, atque his obstetrix duos ungat digitos, indicem, & medium, quibus os uuluæ liniat, ac intrinsecus fricet tantisper dum humor corruptus è uulua excidat. Aut à uiro egregiè subigatur. Extra paroxysmum, *si à mensium suppressione hoc mali contigerit, euocentur menses, modis superius dictis, uenaque iecoraria dextri brachij incidatur, si sanguinis adsit plenitudo, cætera uerò fiant, ut dictum est.* ¶ *Si uerò à semine cohibito, si uirgo sit, aut uidua nubat, aut uehementi utatur exercitio, à carnibus, atque à uino abstineat, ac à cibis multiplicantibus sperma, suumque cubile spargat floribus, & folijs nympheæ, folijs salicis, & uiticis: aut ab obstetrice fricationes fiant, ut dictum est, digitis in prædicto linimento inunctis. Si à putrefactis, & corruptis in uulua humoribus, purgentur prout humoris natura expostulat.*

Vteri procidentiæ Curatio. Caput XXI.

VTerus procidere dicitur, cùm egreditur, exteriusque eminet: idque quod eminet, struthioc meli ouo simile est, maioris tamen, aut minoris ratione differens.

Huius procidentiæ multæ possunt esse causæ. Casus ab alto, saltatio uehementior, membranas uterum continentes, ipsumque uicinis partibus connectentes, interdum rumpunt. In difficili quoque partu nonnunquam procidit, dum uidelicet secundina extrahitur, quam uterus illi adhærens sequitur. Idem contingit in mortui fœtus extractione, dum Causæ.

negligen

negligenter, aut imperitè fit. Ex nimio conatu in graui aliquo pondere attollendo interdum quoque procidit. Ob uehementem timorem, aut insignem animi perturbationem, solutum quicquid toto in corpore concretum est, uterus quoque simul delabitur. In senescentibus, ob membranarum & musculorum imbecillitatem: in paralysi, tota corporis mole soluta, idem euenire solet. Magna autem ex parte uterum procidere contingit, ob partuum frequentiam: aut ab humoris plurimi, ac tenacis defluxum laxantis, ac mollificantis ligamenta matricis. Ipsa etiam ligamenta interdum ab ulcere putrent. Si malum hoc adhuc recens est, difficulter curatur: si antiquum, nunquam. Si ab humiditate

Curatio. mucaginosis matricis appendices laxantibus ortum habeat, quod cum ex mulieris habitu, tum ex copioso humorum fluore cognoscitur, materia concoquatur, & uacuetur, ut in suppressione Mensium a puncta, dictum est. Pil. praeterea sequentibus utatur laborans. Recipe pilul. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana drachm. j. ß. cum myrobalano. cepularum. ʒ. j. excipiatur melle rosato, fingantur(que) pil. vij. e drachma, e quibus sumantur tres per horam ante coenam septimo quoque die. Recipe theriacae ueter. tryphirae magnae sine opio, ana ℥. ß. Sumatur ʒ. j. mane sex horis ante pastum singulis hebdomadibus.

Recipe elect. diamoschi dulc. in rhomborũ figuram formati. ℥. ij. sumatur rhombus unus mane ante pastum quater in hebdomada. Vterus deinde lauetur sequenti decocto.

Recipe foliorum lauri, baccarum lauri, menthastri, artemisiae, sampsuchi, ana. M. j. Decoquantur in uino astringente, eoque decocto lauetur pars uteri exterius eminens. Vngatur deinde mucagine seminis cotoneorum, inspergaturque puluere sequenti. Recipe acaciae. ʒ. ij. baccarum myrti, rosarum rub. ana ℈. ij. cornu cerui usti. ʒ. ij. ß. redigantur

in tenuem puluerem, quo post fotum, & unctionem prædictam inspergatur uterus, ut dictum est. His peractis, laborantem supinã figurare oportet, ut coxas habeat sublimiores, poplites flexos, cruribus dilatatis, & diuaricatis inuicem, deinde prolapsam uteri partẽ obstetrix manu inuncta axungia gallinæ leniter in proprium locum reponat. Initio namq; repositioni prompte paret, & locatus perseuerat, præcipue si conuenit ætas, nam in senioribus reponitur quidem uterus, sed rursus qualibet leui causa relabitur. Porro prius quam suum in locũ uterus reponatur, à recto intestino feces enemate aliquo mollienti educendæ: lotium quoq; si in uesica collectum fuerit, catheterе euocandum, ut undiquaq; uterus, qui inter rectũ intestinum, & uesicã medius statuitur, sit liber. Ab his enim plenis cõpressus prohibetur repelli, & in proprium situm reduci. Affigantur deinde cucurbitulæ duæ inalibus, & magna una super umbilicũ. Emplastrum quoq; sequens inter umbilicum, & pectinem applicetur. Recipe emplastri ceronei (confert frigiditati matricis) emplastri pro matrice, ana unc. j. galbani, ammoniaci, ana drach. j. ß. gummi dissoluantur in uino, fingatúrq; emplastrum rotundum, quod uentri inter umbilicum, & pectinem admoueatur. Odorifera iugiter naribus admoueantur, fœtida uerò inferius. Vtendum quoque pesso, hunc in modum parato.

Recipe assæ fœtidæ unc. j. picis colophoniæ, mastich. ana. drach. ij. inuoluantur linteo raro, fingatúrq; pessus, qui filo coxæ alligatus in uterum demittatur. Cunnus deinde decocto sequenti foueatur. Recipe balaust. gallar. rhois obsoniorum, rosarum rubrarum, ana q. v. Decoquantur in aqua chalybata, & uino astringente: fiátque ut dictum est. Et quoque puluis paulo ante dictus inspergatur, quo uterus exterius eminens inspergendus dicebatur. Vtero autem citra suffocationem sursum uersus ascendere uiso, fœtida

R

naribus, odorifera uerò inferiùs traditæ in uteri suffocatione admonentur. Sequens præterea emplastrum applicetur inter umbilicum, & pectinem. Recipe galliæ mosch. diapeæ mosc. ana. ℥. ij. emplastri ceronei, emplastri pro matrice, an. ℥ j. subigantur cum oleo nard. fingatúrq; emplastrum rotundum, quod applicetur, ut dictum est. Vtero uerò ad latus alterum declinante, quod ob causam in suffocatione ab utero dictam interdum continget, nonnunquam uerò ob flatus impellentes. si à flatibus fiat, cucurbitula magna primùm lateri opposito affigatur, in ipsumque laborans mulier cubet. Sequens deinde enema infundatur. Recipe bel. xitis, alth. linozost. ana. Manip. j. orig. calaminthæ, ana. M. ß. seminum dauci, cari, anisi, fœniculi, ana. drach. ij. seminum lini, fœnogr. ana. ℥. iij. florum chamæm. rorisin. meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. accipiantur huius decocti lib. j. ß. cas. sacchar. rub. ana. ℥. j. benedictæ. ℥. ß. mellis anthosati. ℥. j. ß. olei chamæm. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastum infundatur. Sequenti quoque elect. utendum.

Recipe pul. diacym. pul. diambr. ana. ℥. j. ß. sacchar. in stillatitio liquore melissophylli dissoluti. q. s. elect. solidum in rhomborum figuram fingatur, rhombus unus sumatur mane ante pastum quater in hebdomada. Quo deglutito paruum uini meri bibendum. Vteri procidentia si à casu, aut saltu, aut percussione, aut ob difficilem partum fuerit, prædicta omnia fiant, purgatione excepta.

Molæ Curatio. Cap. XXII.

MOla triplex est, carnea, humoralis, & uentosa. Eadem methodo, ad carneæ & humoralis curationem procedimus. Carnea autem Mola est propriè dicta: quæ nihil aliud est, quam caro quædam informis interdum in uteri ostiolo, interdum in toto ipso prominens, cuius tactus ferè

lapid

lepidosus est. Fit autem à seminis muliebris, & plurimi sanguinis in uterum affluentis retentione, quæ calor immodicus cogit, ac in carnis formam transmutat. Causæ. Hoc in malo corpus gracilescit, decolor facies euadit, appetentia deijcitur, tumor durus cum hypochondriorum contractione oritur, Menses supprimuntur, mammæ intumescunt, lumbi grauantur, uenterque attollitur. Signa. Quo fit, ut inter initia, conceptionis suspicio oriatur. Cæterum temporis progressu à conceptione Mola distinguitur, quod hanc punctionis sensum dolor inferens subsequatur, motúsque ferè nullus percipitur. In nonnullis aquæ inter cutem suspicio excitatur, corpore imminuto, & uentre ampliato: facilè tamen hoc malum ab hydrope discerni potest: tumor quidem durus est, sed non, ut in hydrope, dum digitis impellitur cedit, aut excauatur, aut tympani modo sonum edit. Contingit tamen interdum ob hunc affectum iecur refrigerari, hydropémque subsequi. Malum hoc magna ex parte insanabile est, nisi inter initia remedia adhibeantur. Victus ratio calida sit, & humida. Victus ratio. Calida quidem, ad aperiendum, & rarefaciendum: humida uero, ad molliendum. Si plenitudo affuerit, uiresque, & ætas permittant, incidatur saphena, sanguisque pro plenitudine detrahatur. Materia deinde ante quam concoquatur, hunc in modum minuatur.

Recipe cathol. unc. j. diaphoen. drachm. j. sacchari quantitate sufficienti fingatur bolus, qui mané. iiij. aut. v. horis ante pastum sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana ʒ. ß. excipiantur stillatitio liquore absinth. fingantúrque pil. v. quæ statim à primo somno sumantur. Materia deinde hunc in modum concoquatur. Recipe serapij de radic. sine aceto, serapij adianti, serapij de artemisia,

ana.℥.ij.stillatitiorum liquorum absinth. melissophyl. apij, ana.℥.iiij. Misceantur, *& à ieiuna per quatriduum dilucùlo sumantur.* Recipe *elect. diamoschi dul.℥.j.* *intur cum sy=rap.* *Aut depuretur, & adiectis.ʒ.ij.cinnamo.cas.ligneæ.ʒ. j.ori iucundius reddatur.*

AVT SIC.

Recipe *quinque rad.com. maceratarum in uino albo, ana ℥.ß.rad.raphani.℥.j.hyperici. nepetæ, artemisiæ, meliss=phylli, chamedryos, chamæpit. ana. M.j.herbarum capil. sabinæ, ana. M.ß.cicerum rub. M.j.ß.semin.apij, anisi, fœniculi, ana.ʒ.ij.florum rorismar. sambuci, & genistæ, ana. P.j.seminis iuniperi.ʒ.iij.asari. drachm. ij.* Decoquantur *in s.q.aquæ, donec dimidium absumatur.* Accipiatur *uero decocti lib.j.ß.sacchâro adiecto dulcedo inducatur, fiatque sera=pium mediocriter coctum, quod depuretur, adiectisque cin=namo.selecti.ʒ.ij.pul.diamoschi dulc.drach.j.iucundiore & sapore, & odore reddatur.* Eo quatuor diebus manè ieiuna *ægrotans utetur.* ¶ Recipe *pil. fœtidar.ʒ.j.ex stillatitio li=quore nepetæ fingantur pil.v.quæ circa noctis dimidium su=mantur.* Recipe *theriacæ ueter. tryphe ræ magnæ sine opio, ana.ʒ.ß.* Misceantur, *& postridie manè sumantur sex horis ante pastum.* Vacuato *corpore, balneo sequenti uten=dum.* ¶ Recipe *maluarum, althææ, ana. M.j.belxines, acan=thi, florum chamæmeli, & meliloti, ana. M.ij.seminum lini, & fœnogr. ana.lib.j.* Decoquantur *in s.q.aquæ, in qua ægro=tans dies complures ante pastum manè, & uesperi lauetur, atque irrigetur.* Cùm *autem balneum egredietur, ungantur renes, uenter infra umbilicum, & pudendis uicinæ partes unguento dialtheæ, aut sequenti.* Recipe *ol.amygdal.dulc. ℥.ij.axungiæ gallinæ, axungiæ anseris, butyri recentis, ana. ℥.j.ß.mucaginis seminum lini, & fœnogr. ana.℥.iij. ceræ albæ parum. fiat unguentum, quo prædictæ partes ungantur,*

ut

ut dictum est. Balneum quoque egrediens sumat rhombum unum elect. sequentis. Recipe cinnam. selecti. ℥. ij. corticis cas. fistulæ, aristolochiæ longæ, cas. ligneæ, seminis sabinæ, croci, ana. ℈. ij. dictamni. ℥. j. ß. sacchari dissoluti in succo subsidentio depurato rorismar. q. s. fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis. ℥. ij. sumat rhombum unum in exitu balnei. Quo deglutito, bibat uinum in quo asarum maceratum fuerit. Quibus autem diebus balneo non utetur, sumat rhombum unum electar. prædicti, tribus horis ante pastum, eóque deglutito bibat idem uinum in quo asarum maceratum sit. Vtatur & sequenti pesso. Recipe bauracis, asphalti, castorei, dictamni, ellebori albi, galbani, gentianæ, sabinæ, sagapeni, scammonij, ana. ℥. ß. puluerentur, succóque porri excepta linteo raro inuoluantur, fingatúrque pessus, qui coxæ filo alligatus in uterum demittatur, idque sæpe repetatur. Aut ex croci sufficienti q. succo porri excepti, & linteo raro inuoluti fingatur pessus, qui in uterum, ut dictum est, immittatur. Mirificè enim dilatat, & aperit. In uterum deinde sequens decoctum iniiciatur. Recipe folio. uiticis, folio. rutæ, ana. M. j. (& in Mola carnea) maluarum, althææ, helxines, ana. M. j. ß. origani, calaminthæ, ana. M. ß. seminum anisi, cari, fœniculi, ana. ℥. iij. Decoquantur in aqua, quæ calida in matricem iniiciatur. Præterea suffitu utendum ex equi, aut asini ungula. Mola uentosa, id est, à flatu, in amplitudine uteri contento, facilè curatur: difficilius, si in altero uteri cornu fuerit: difficillimè uerò si in ipsius uteri substantiam inclusi sint. Ad huius Molæ curationem apozemate in Mola carnea tradito utendum, ad concoquendam materiam unde flatus gignuntur, adiectis seminum cari, & ammeos, ana. ℥. iij. Vacuetur autem hunc in modum. Recipe pil. fœtidarum, pil. de agar. ana. ℥. ß. Excipiantur stillatitio liquore arte=

misiæ, aut rutæ, finganturque pil. v. quæ sumantur circa noctis dimidium. Recipe theriacæ ueter. ʒ. j. tryphera magnæ sine opio drach. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Vtatur enemate sequenti septimo quoque die. Recipe maluarum, helxines, linozostidos, ana. Manip. j. origani, calaminthæ, ana. Manpul. ß. seminum anisi, cari, & fœniculi, ana. ʒ. ij. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias: accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cathol. saccha. rub. ana. ʒ. j. benedictæ (respicit uterum) unc. ß. mellis anthosathi. ʒ. j. ß. olei chamæmeli ʒ. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur septimo quoque die. Nam huius affectus curatio longa est. Pil. quoque sequentibus septimo quoque die utatur. Recipe pil. de hiera simpl. agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. j. ß. Excipiantur melle rosaceo finganturq; pil. vj. è drachma, è quibus sumantur tres pr horam ante pastum: ut dictum est. Vtatur deinde dies complures mane, & uesperi ante pastum balneo in Mola carnis dicto, adiectis origani, calaminthæ, ana. M. j. foliorum nucis, & rutæ, ana. Manip. ß. seminũ cumini, anisi, cari, & fœniculi, ana. ʒ. ß. Mox autem ubi balneum egressa fuerit, inungantur renum regio, & lumborum, uenterque infra umbilicum sequentibus oleis calidis, & alijs quoque diebus, quibus balneo non utetur, mane, & uesperi. Recipe olei rutæ, olei de lilio compositi, olei chamæmelini, ana. unc. ß. Misceantur, fiatque, ut dictum est. Sequenti præterea elect. ad flatus resoluendos utendum, in exitu balnei. Recipe diacurcumæ maioris, pul. dianisi, pul. diacymini, ana. ʒ. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rutæ. q. s. fingatur electuarium in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis. ʒ. ij. ß. sumet laborans rhombum unum, balneum egrediens. Quibus etiam diebus balneo non utetur, mane unum

sumet

sumet tribus horis ante pastum, quo deglutito, bibet parum vini in quo asarum maceratum fuerit. Vtetur & in fine pastus sequenti puluere ventriculum, & uterum corroborante.

Recipe coriandri praeparati ℥. ij. anisi, cari, foeniculi, cinnamomi selecti, ana ℥. ß. maceris ʒ. j. sacchari ad pondus omnium: fiat puluis, quo utetur ut dictum est. Venter quoque hunc in modum fouendus. Recipe milij partes tres, salis partem unam, torrefiant simul, atque in linteis raris imponantur, finganturque sacculi duo, qui calidi applicentur alter post alterum inter umbilicum, & pectinem. Foueatur & sequenti decocto. Recipe foliorum lauri, foliorum urticae, origani, calaminthae, an. Manip. j. ß. anisi, cari, cymini, ana ℥. ß. Decoquantur in lixiuio, eoque decocto foueatur non solum venter inter umbilicum & pectinem, sed & pars posterior opposita. Vngatur deinde partes illae unguento proxime dicto: aut admoueatur sequens emplastrum. Recipe emplastri cerunei ℥. ij. emplastri pro matrice ℥. j. ß. Bdellij, ammoniaci, ana drachm. ij. seminum anisi, cari, & foeniculi, ana drach. j. ß. subigantur cum oleo rutae, & pauco terebinthinae, fingantur duo emplastra, quorum unum orbiculatum sit, quod inter umbilicum, & pectinem applicetur, alterum vero quadratum, quod parti posteriori circa regionem renum admoueatur.

De regimine praegnantis, ut foetus conseruetur, & uitetur abortus. Caput XXIII.

VErsetur praegnans mulier in aere temperato, vitet nimium aut calidum, aut frigidum. Vescatur cibis euchymis, caueat ab acribus, ut allijs, caepis, capparibus, croco, quoniam Menses euocant. Caueat quoque ab odoramentis

acribus, ut cinnamomo, pipere, zinzibere. In summa uitentur omnia menses euocantia. Vtatur caryophyllis, nuce moschata, macere: sunt enim astringentis facultate prædita. Potus sit uinum rubrum mediocris substantiæ. Abstineat à uino albo, à uino ualido & firmo, qualia sunt, anisum, apianum, œnosaccharum. Aluus sit semper mollis, excrementa, quando conuenit, deijciens, ne rectum intestinum plenum uterum premat. Vtatur in pastus principio prunis aut siccis, aut non siccis, sed coctis in aqua, quæ cum sacchero comedantur, sic enim aluum mollem efficiunt: in uino uerò cocta ad aciditatem declinant, & astringunt. Cùm autem contingat aluum adeò astrictam esse, ut enemate opus sit, utatur sequenti. Recipe iuris decocti pulli lib. j. cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana unc. j. olei chamæmeli unc. iij. Fiat enema, quod ante pastum infundatur. Si enema recuset, sumat bolum sequentem. Recipe cas. recens extractæ drach. vj. adiecto sacchoro fingatur bolus, qui sumatur per horam ante pastum. Cas. cum melle præparata utatur, quando emollire opus est.

AVT SIC.

Recipe mannæ granulosi unciam unam, iuris decocti pulli quantitate sufficienti. Fiat potio, quæ sumatur duabus, aut tribus horis ante pastum. Prægnantem febrire si contigerit, regatur ut febriens. Quam purgare si opus fuerit, purgetur à quarto mense, usque ad septimum, non duobus postremis, aut tribus primis mensibus. Venam tamen incidere, si necesse fuerit, incidenda potius in tribus primis mẽsibus, quàm in alijs, quòd eo tempore fœtus paruus est, minoreque nutrimento eget, quàm maior. Purgari autẽ poterit à mense quarto ad septimum usque, aut hoc, aut simili medicamento.

Recipe rhabar. selecti scrup. iiij. spicæ nardi gra. vj. Macerentur in stillatitio liquore plantaginis horis duodecim,

dein exprimantur, adiectisq; cathol. drach. vj. serapij rosa. purgatorij unc. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram, præcipuè materia turgente. Caueat prægnans ab exercitio laborioso, saltu, choreis, coitu, tribus præsertim primis mensibus, quoniam tunc ligamenta sunt debilia. Vitet iram, timorem, mærorem, uomitum, tussim. Habenda cura roboris cordis, & uentriculi quoniam à corruptis humoribus infestantur, laborantq; prægnantes plerunque pica. Vtriq; igitur robur hunc in modum addemus. Recipe conseruæ rosar. conseruæ buglos. corticis citri saccharo conditi, ana drach. vj. pul. diamargariti Auicennæ drach. ij. omnium fragmentorum pretiosorum communium drach. j. ß. corallij rub. ℨ. j. margaritar. ℈. ij. sacchari, q. s. fiat mistura auro cooperta, de qua prægnans ante pastum sumat quantum cochlear unum capit. Aut fiat electuar. molle, omnibus his serapio rosaceo de rosis siccis exceptis, adiecto myrobalano. empeliticarũ conditarum, accuratè contusarum unc. ß. si quidem prægnans diues fuerit. Sumet autem de eo electuar. castaneæ instar, manè ante pastum ter, aut quater in hebdomada. Vtatur & sequenti unguento uentriculum roborante. Recipe olei absinth. unc. j. ß. olei nard. olei mastich. olei ex cotoneis, ana unc. j. caryophyllorum, menthæ siccæ, galangæ, corallij rubr. rosarum rubr. ana ℨ. j. ceræ parum: fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi calide manè ante pastum.

AVT CERATO SEQVENTI VTATVR.

Recipe emplastri de mastich. emplastri stomachici, ana unc. j. corallij rubr. ℨ. ij. Subigantur cum oleo ex cotoneis, fingaturq; ceratum in formam scuti stomachalis uulgo appellati, quod uentriculi regioni applicetur. Si contingat prægnantem ex uentriculo paulò grauiùs dolere, utatur pil. sequentibus. Recipe pil. de hiera simpl. drach. ij. rhabar. se-

lecti. ʒ. ij. mastich. (ne aloe aperiat venas) drach. ß. rosarum rub. ℈. ß. Excipiantur melle rosaceo, aut serapio ex cotoneis (si sit caliditas) fingantúrq; pil. vj. é drachma, é quibus sumat unam per horam ante cœnam semel aut bis in hebdomada. Ab agarico cauendum est, ne nimia aloes astrictionem impediat. Quoniam autem propter mensium suppressionẽ, uertigine, fumis ad cerebrum elatis, nonnunquam afficiuntur, utantur in fine pastus fructibus astringentibus, uerbi gratia, mespilis, pyris coctis, aut cotoneis. Aut sumant. ʒ. ij. carnium cotoneorum conditarum saccharo sine speciebus in fine pastus. ʒ. ij. quibus sumptis, ne bibant.

AVT VTANTVR PVLVERE SEQVENTI.

Recipe coriandri præparati. ʒ. iij. pul. diacydonites sine speciebus. ʒ. iij. sacchari rosa. tessellati ad pondus omnium, sumat quantum cochlear unum capit in fine pastus, nec post bibant. Si prægnans quæpiam appetat non solita comesse, non denegentur, sed ab astantibus ut horrenda, & abhominanda proferantur. Præterea prægnantium pedes interdũ intumescunt, brassicæ in uino & aceto coctæ in emplastri modum tumori admouentur, & subsidet. Aut charta in aceto mollita & macerata, & apposita, idem præstabit: estque hæc ad rem præstans remedium. Aut ungatur pes tumens oleo rosaceo & aceto. Ad hæc in prægnantibus renum ligamenta nonnunquam laxantur, quare si eueniret, ut prægnans renum imbecillitate laboret cum calore, ob quam contingit interdum aborsum fieri, eis hunc in modum succurremus. Recipe olei myrthei, olei ex cotoneis, olei mastich. ana. unc. j. ß. acaciæ, hypocistidos, boli Armenæ, santali rubri, ana. drach. j. ß. baccarum oxyacanthæ scrup. ij. ceræ parum: fiat unguentum, quo regio renum frigide diu aliquot ungatur. Apponatur & sequens ceratum.

Recip.

(ad tumorem pedum)
(unguent.)

Recipe mastich. ℥. ß. ladani. ʒ. vj. ceræ citr. ʒ. ij. nucum cupreßi, bistortæ, (nam dicitur habere bistorta facultatem fœtus in utero retinendi, ac conseruandi.) acaciæ, hypocistid. boli Armeniæ, terræ sigillatæ, rosarum rubr. ana. ʒ. j. ß. subigantur cũ oleo myrtino, & pauco terebinthinæ, si sit necesse (nam frigidis miscenda sunt calida astringẽtia) fingatur ceratum, quod renum regioni applicetur. Si uero renum imbecillitas sit cum frigiditate, utendum sequenti cerato. Recipe mastich. ʒ. vj. ladani. ʒ. iij. ß. ceræ citrinæ, picis colophoniæ, picis naualis, styracis calamitidis, ana. ʒ. ij. nucum cupreßi, bistortæ, menthæ, galangæ, myrrhæ, thuris, ana. ʒ. j. ß. Excipiantur terebinth. fingatúrque ceratum, quod renum regioni apponatur. Si inde pruritus quispiã molestus in renũ regione orietur, auferatur per aliquot dies, deinde reponatur.

De partus acceleratione, fœtúsque eductione in difficultate partus. Caput XXIIII.

Parturiens mulier si dolores graues ab umbilico ad pectinem sentiat, partus erit uelox. Dolores uerò si lenti fuerint, tardus, & difficilis futurus est partus. Si dolores in parte posteriore circa dorsum percipiantur, grauis quoque & difficilis partus. Hunc igitur in modũ per mensem appetente pariendi tempore prægnans regatur, ea præsertim quæ cum difficultate parere sueta est.

Vescatur cibis euchymis, concoctu facilibus, croco, & cinnamomo cõditis. Nam cinnamomum leuiora facit partus accidentia: ijsque solet misceri, quæ in partus difficultate exhibentur, quòd ea sint gustu ingrato, cinnamomum autem additum gratiora facit. Maiore utatur exercitio, quàm antea. Loca edita ascendat: balneoque sequenti dies duos Victus ratio.

aut

aut tres lauetur, atque irrigetur. Recipe althϾ M. v j. Maluarum, acanthi, helxines, artemisiæ, foliorum lauri, pseudonardi, chamæmeli, meliloti, ana. M. ij. seminum lini & fœnogr. ana. lib. j. ß. Decoquantur in aqua, in qua tempe-rate calida mulier ad umbilicum usque irrigetur. Balneum autem ingrediens iusculum pulli sorbeat cum uitellis ouorum, cinnamomo, & croco. Egrediens autem utatur elect. sequenti. Recipe cinnamomi selecti. ʒ. j. ß. corticis cas. fist. cas. ligneæ, myrrhæ, ana. ʒ. j. sacch. dissoluti in stillatitio liquore adianti. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborũ figuram, sintq; singuli rhombi põderis. ʒ. ij. ß. sumatur rhombus unus in egressu balnei: quo deglutito parum œnosacchari bibat. Quibus diebus balneo non utetur, electario hoc utetur mane ante pastum. Iisdem è rebus puluis fieri potest, sumendus mane ante pastum cum ouo sorbili. Præterea ubi balneum egressa fuerit, renum regio, lumbi, & uenter inter umbilicum, & pubem ungantur sequenti unguento. Recipe olei amygdal. dulc. ℥. ij. olei de lilio, butyri sine sale, axungiæ gallinæ, an. ℥. j. muccaginis seminis lini, & fœnogr. ana. ℥. j. ß. ceræ parum: fiat unguentum, quo partes dictæ ungantur. Loco solidi elect. prædicti poterit interdum elec. molli sequenti uti. Recipe myrrhæ, castorei, styracis calamitidis, ana. ℥. ß. sabinæ, cinnamomi selecti, ana. ʒ. ij. mellis q. s. fiat electar. molle, de quo sumat instar castaneæ paruæ. Modicum deinde uini bibat, in quo lini semen decoctum fuerit.

Difficultatis partus Curatio.

Capur XXV.

PArtus difficultas uarijs ex causis contingit: aut ob humoris in tunicis fœtum continentibus collecti expulsionem, fœtu manente: aut ob fœtus, aut parturientis imbecillitatem: aut ob frigus matricem condensans: aut ob partu-

rientis

rientis obesitatem & crassitiem. In tunicis enim foetum Causæ.
continentibus humor colligitur, conseruaturq; ad diem partus usque: soletque is humor die partus fractis tunicis exire cum foetu, uuluámque lubricam reddere, atque inde foetus facilius exit, minoreque molestia. Quòd si contingat tunicas rumpi, humorémque illum effluere, foetu in utero manente, maiore molestia, ægriúsque posteà parit mulier, uulua sicca effecta. Hoc ubi contigerit, locáque exaruerint, quò leuiùs, faciliúsque foetus exeat, hunc in modum humectetur, lubricáque fiat. Recipe althee M. ij. artemi. M. j. semi. lini, & foenogr. ana ℥. ij. ficus. xij. Decoquantur in aqua, idque decoctum in uuluam iniiciatur. Quo iniecto, si foetus non exeat, sternutamenta, pipere, & oleo cōmistis, & in nares immissis, excitentur. In uterum quoque sequens pessus immittatur. Recipe croci. q. s. excipiatur succo porri, linteóque raro eo inuoluto, fingatur pessus, qui filo coxæ alligatus, in uterum immittatur. ¶ Partus difficultas interdum contingit ex imbecillitate foetus, quæ cognoscitur ex debili, & tarda eius motione. Interdum uerò ex imbecillitate parturientis foetum propellere nequeuntis, quæ ex habitu corporis, morbisque præcedentibus deprehenditur. ¶ Huiuscemodi mulier iis quæ reficiunt, & roborant cibis, & potionibus refocillanda: ut uino odorifero, bonis iusculis, adiectis cinnamomo & croco: sumat tessellam unā diamargar. calidi. Iucundi odores, ut styrax calamitis, moschus, naribus admoueātur, nec uerendum matricem, quæ bonis odoribus delectatur, sursum reuocari, sicq; partum impediri. Nam foetus grauitas uterum deprimit, sursumque ascendere prohibet, atque interim bonis illis odoribus parturientis uires, & spiritus roborantur, ualdéque iuuantur. Partus difficultas nonnunquam oritur à frigore externo uterum densante, meatúsque angustiores reddente. Vbi hoc contigerit,

gerit, collocetur parturiens in cubiculo calido, pannique madidi calidi circum inguina applicentur, venter quoque similiter ab umbilico infra ungatur: artemisia contusa in emplastri modum ventri admoueatur. Partus difficultatis si parturiens crassa, obesaque in causa sit, eam in lecto pronam, vultu in terram deiecto figurare oportet, flectentem, & inclinantem genua ad femora. Obstetrix deinde manu aut oleo, aut butyro, aut exungia anatis, aut gallinæ oblita, os uteri linat. Lapis aetites coxæ sinistræ alligatus, polypodium quoque pedi alligatum, & magnes partum faciliorem, celerioremque efficere feruntur. Vir haud dubie cum parturiente coiens, partum adiuuat, maturatque. ¶ Partus difficultas si ob foetum in utero mortuum fuerit, fortiora sunt adhibenda præsidia ad eum extrahendum, quam si uiueret. Foetus enim uiuus suo motu, nisuque partum & adiuuat, & accelerat. Mortuus vero prorsus cessat à motu, uterique tunc frigiditas adest, dolorque iuxta umbilicum grauis. Spiritus exhalatur foetidus, faciesque color prauus adest. Ad eum autem extrahendum pesso tali in modum parato utendum. Recipe aristolochiæ rotundæ, myrrhæ, ellebori, ana ℥.ß. Excipiantur succo pulegij, linteo deinde raro inuoluantur, fingatúrque pessus, qui in uterum demittatur. Suffitus præterea fiant ex fimo equi, aut asini, aut ex ungula eorundem. Tunica, quam secundam vulgò appellant, si foetu egresso remaneat, adhibeantur balnea, unguenta, & cætera remedia in maturatione partus tradita. Nam putrescere solet, uterúmque putrefacere, & mala symptomata inducere, interdum mortem. Sternutamenta præterea fortia cienda sunt, pipere & elleboro puluerátis, & flando in nares immissis. His peractis, si si non exierit, unguentum basilicum in uterum iniiciendum, ut eam putrefaciat, putrefactam autem posteà natura expellet.

Instau

Inflammationis uteri Curatio. Caput XXVI.

VTeri uniuersum corpus inflammatio interdum occu-
pat, túncq; uterus undequaque dolet. Parte uerò eius
aliqua inflammatione laborante, in ea dolor percipitur. An-
teriore igitur parte inflammatione correpta, dolor partes
umbilico uicinas, pubemque occupat, pressáque uesica urinæ
difficultas excitatur. Posteriore uerò parte inflammatione
obsessa, lumbos & renes dolor uexabit, rectoque intestino
compresso excrementa retinebuntur. Lateribus autem ute-
ri inflammatione correptis, tensio circa inguina, grauitas cir-
ca crura, cum difficultate motus superueniet. Si autem in ute-
ri ore inflammatio fuerit, tactu percipitur, osq; durum, clau-
sum, & feruidum deprehenditur. Fit magna ex parte à Causæ.
sanguine mēstruo, suppressis mensibus, cui aliquādo humor
alius miscetur, qui si sanguis est, phlegmone dicetur: si bilis,
erysipelas, si pituita, œdema. Fieri potest à semine cohibi-
to, raro tamen. Nam semen retentum in uenenū naturam uer-
titur, paritq; suffocationem. Siue autē sit phlegmone, siue Signa.
erysipelas, febris acuta, ut in omnium uiscerum internorum
inflammationibus, sequitur, capitis dolor, & rubedo oculo-
rum, uomitus & nausea, brachialis, digitorum & colli con-
uulsio, atque in aduersum declinatio. Sunt autem symptoma-
ta aut magna, aut parua, pro magnitudine, aut paruitate in-
flammationis. Curandi ratio à uenæ sectione auspicanda. Curatio.
Incidenda igitur uena iecoraria dextri cubiti ad reuellendū,
sanguis autem pro uiribus laborantis detrahatur: deinde ad
materiam coniunctam, aut quasi coniunctam uacuandam, in-
cidetur uena poplitis, aut malleoli. Aluus tamen ante sangui-
nis missionem si non sua sponte excrementa deiecerit, ene-
mate emolliente eluenda, & uacuanda, hunc in modum.

Recipe

Recipe cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana unc. j. olei uiol. unc. iij. iuris decoctarum quatuor herbarum emollientium, & prunorū x. lib. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum iniiciatur, eóque eiecto, sanguis ante pastum, ut dictum est, mittatur. Quòd si aut ætas, aut corporis habitus, aut anni tempus, aut sequens inflammatio abortum, aut magnam aliquam sanguinis euacuationem, sanguinis missioni obstiterint, loco sectionis uenæ internæ, cucurbitulæ natibus affigantur cum scarificatu, loco uerò sectionis uenæ poplitis, aut malleoli super costas affigantur. Materia in his tumoribus calidis intra dies tres, aut quatuor ad summū fluit, itaque intra diem quartum, si fieri potest, reuellatur, & repellatur. Vinum non bibat ægrotans, sed aquam cocti, cum serapio uiol. Collocetur in cubiculo obscuro, moliter calido, ubi quiescat, cruráq; à motu probibeantur. Artus, partésq; corporis extremæ perfricentur, ut fluoris ad uterum impetus probibeatur. Cibus sit modicus, pisanæ cremor, ouáq; sorbilia. Quoties aluus sua sponte, ut conuenit, excrementa non deiiciet, leniatur enemate iam dicto. In hoc affectu solutio fortiuu non expedit. Prius cōcoquantur humores, deinde uacuentur. Intereà tamen dum & concoquuntur, & uacuabuntur, topicis præsidijs paulò post dicendis utendum. Humores autem hunc in modum concoquentur.

Recipe serapij intybi satiui latioris simpl. unc. iij. serapij uiolacei unc. j. ß. stillatitiorum liquorum cichorij, buglosi, oxalidis, ana. unc. iij. Misceantur, & à ieiuno per tridium diluculò bibantur. Recipe electar. ex tribus sant. unc. ß. utatur cum serapijs. Recipe cas. recens extractæ unc. j. serapij rosacei purgatorij unc. ß. communis malicinarum decocti, (adiectis oxyphœnicωn drach. v.) q. s. fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Bilis uerò si abundare uideatur, quod dolor acutus, malisque ardor indicant, uacuetur

cuetur hunc in modum. Recipe rhaberb. selecti drach. v. oxyphœnicon drach. vj. Macerentur in stillatitio liquore plantag. horis. xij. deinde exprimantur, adiectisque serapij rosa. purgatorij sine scammonio drachm. ij. stillatitiorũ liquorum intybi sativi latioris, & buglossæ. ℥. ij. fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Remedia topica inter initia adhibenda, hæc sunt. Recipe succi plantaginis, succi polygoni, ana. libr. ß. aceti unc. j. boli Armeniæ. sang. draco. ana. ℥. ß. Commistis omnibus fiat epithema tepide uentri inter umbilicum & pectinem. & circa renes.

AVT SIC.

Recipe stillatitiorum liquorum intybi sativi latioris. & plantag. ana. lib. ß. aceti. ℥. j. boli Armeniæ, sang. draconis. terræ sigillatæ, ana. ℥. ß. Commistis omnibus fiat epithema partibus dictis.

AVT SIC.

Recipe olei rosacei. ℥. iiij. olei myrthei. ℥. ij. aceti. ℥. j. boli Armeniæ. ℥. ß. His commistis partes prædictæ inunguntur. In huius mali principio non utendum est tam astringentibus, & repellentibus, quàm in alijs inflammationibus, ne in duritiem tumor conuertatur, tenui resoluto, sed ad duos, aut tres dies dictis astringentibus, & repellentibus utendum. Sequens quoque decoctum metrenchyta tepidum in uterum iniiciatur. Recipe foliorum plantaginis, peræ pastoritiæ. polygoni, an. M. j. lentium excorticatarũ. ℥. j. rhois obson. unc. ß. folio. myrti. M. j ß. gallarum, balaustiorũ, ana. ℥. ß. Decoquantur in aqua, quæ tepida, ut dictũ est, iniiciatur. Cæterùm prædicta, quæ in aqua decocta fuerint, contundantur, adiectis hordei farinæ unc. ij. atque in emplastri modum inter umbilicum, & pectinem applicentur, & in parte posteriore circa renes, & lumbos. Si autem ardor magnus fuerit cum dolore, fiat sequens iniectio. Recipe lactis mu-

lateris. ℥. viij. aquæ albuminis oui. ℥. xv. Misceantur, & in uterum iniiciantur. Lac muliebre in acrimonia reprimenda plurimum commendatur. Vomitus quoque promotus sumptis ieiuno uentriculo. ℥. vj. aquæ tepidæ, & ℥. j. ß. serapij acetosi simpl. confert. Pesso quoque sequenti utendum.

Recipe farinæ hordei. ℥. ij. lentium excorticatarum ℥. j. ß. foliorum plantaginis, peræ pastoris, ana. M. ß. Contundantur simul, pannoque raro inuoluantur, & fingatur pessus, qui coxæ filo alligatus in uterum immittatur. Si laborans uirgo fuerit, loco iniectionum, & pessi, ex prædictis cataplasma fiat, quod applicetur uentri inter umbilicum, & pectinem, & super renes, & lumbos. Aut fiat balneum ex prædictorum decocto. Cum malum hoc ad incrementum peruenerit, ei hunc in modum succurrendum. Recipe folior. plantaginis, polygoni, semperuiui, intybi satiui lateris, an. M. j. maluarum, altheæ, chamæmeli, meliloti, an. tertiam partem. M. j. seminum lini, & foenogr. ana ℥. j. Decoquantur in aqua, de qua iniectio fiat in uterum. Si uirgo laborans fuerit, ex prædictis paretur balneum, in quo ad umbilicum usque immergatur: fiatque ex iisdem contusis cataplasma, quod inter umbilicum, & pubem applicetur.

AVT SIC.

Recipe olei rosa. ℥. iiij. olei chamæmeli. ℥. ij. aceti. ℥. j. His commistis ungantur renes, lumbi, & uenter infra umbilicum calide. Cum uero ad statum peruenerit, quod plerunque fit circiter diem septimum, repellentia æqualiter cum dissoluentibus admoueri debent, hunc in modum. Recipe maluarum, altheæ, an. M. j. ß. rosarum rub. lentium excorticatarum, foliorum plantag. polygoni. an. M. j. seminum lini, & foenugr. an. ℥. j. ß. Decoquantur in aqua, fiatque balneum. Et de eo decocto tepido iniectio fiat in uterum mulieris, non ita

tem uirginis. Declinante hoc malo, dissoluentibus puris uiciatur hunc in modum. Recipe stillatitij liquoris sempsuchi. ℥ iij. ol. de lilio. ℥ ij. his commistis iniectio in uterum fiat.

AVT SIC.

Recipe stillatitij liquoris sempsuchi. ℥ iij. styracis calamitidis, galbani an. ℥ j. axungiæ anseris. ℥ ij. Misceantur. & tepida in uterum iniciantur. Vtendum deinde sequenti pessto.

Rec. ladani. ℥ ß. styracis calamit. galbani, axūgiæ anseris, axungiæ gallinæ an. ℥ j. ß. subigantur simul. Atteoq; raro inuoluta fingatur in modū pessi, qui filo coxæ alligatus demittatur in uterum. Prædicta fiunt, quando per uiam dissolutionis inflammatio terminatur, quæ quidem dissolutio, si non fiat, symptomataque augeantur, ut febris, dolores, ad suppuratione ueniendū hunc in modum. Recipe pollinis. ℥ iij. farinæ seminis lini. unc. ij. caryeas pingues. x. uitellos duos ouorum, croci. scrupul. ij subigantur simul, fiatque cataplasma inter umbilicum, & pectinem. Pus autem aliquando deriuatur ad urinam, aliquando ad intestina, aliquando ad os uuluæ. Si deriuetur ad uesicam, quoniam acrimoniam habet, timenda est, hulceratio, cui sic occurrendum. Recipe emulsionis quatuor seminum frig. maiorū factæ cum aqua hordei. ℥ iij. serapij uiolacei ℥ j. Misceantur, & fiat potio, quæ sumatur mane ante pastum. Quotidie repetatur, donec puris mundificatio appareat. Si pus ad intestina deriuetur, quod ex deiectionibus cognoscitur, hunc in modum fiat. Recipe aquæ decoctionis hordei lib. j. Vitellos duos ouorum, sacchari rubri. ℥ j. ol. rosacei unc. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum immittatur, idque quotidie usque ad perfectam puris mundificationem. Si uerò ad os uuluæ deriuetur, fiant iniectiones sequentes. Recipe aquæ hordei. ℥. vj. iniiciantur in uuluam, præcipuè si calor appareat: sin minùs, iniiciatur aqua mulsa.

AVT SIC.

Recipe fellis caprini. ℥. iiij. mellis rosacei col. ℥. ij. Misceantur, & tepida in uterum iniiciantur quotidie ad perfectam usque partis mundificationem. Si ob aliquam aliam causam dolor uehemens fuerit cum ardore, fiat hunc in modum. Recipe arnoglossi, solani, ana. M. j. Decoquantur in aqua, accipiantur iuris decocti. ℥. iij. lactis. ℥. ij. aquæ albuminis oui unius diu, multúmque agitati. Misceantur, & in uterum iniiciantur. Si uerò dolor his non mitigetur, addatur in decoctione seminis papaueris albi. ℥. ß. Dolore adhuc perseuerante, misceatur. ℈. j. opij cum fœnogræci decocto. Stupefacit enim opium, & reprimit dolorem. Parte mundificato, ut caro regeneretur, fiat hunc in modum. Recipe thuris, aloes, sarcocollæ nutritæ, sanguinis draconis, corticis arundinis combusti, cucurbitæ siccæ combustæ, ana. ℥. j. ß. Redigantur in puluerem, qui excipiatur lactis uaccini, aut ouilli. ℥. vj. deinde in uterum iniiciatur tepidè.

Oedematis vteri Curatio.

Caput XXVII.

Signa. OEdema in utero frigidum cognoscitur, quòd parcè cum dolore sit, tumórque non multus est. Declinet

Victus ratio. ad calidum, & siccum uictus ratio, adhibeantúrque initio topica remedia, quæ paulò post dicentur, atque interea pituitosus humor concoquatur, & uacuetur hunc in modum. Recipe serapij de rad. ℥. iij. oxymelitos simpl. ℥. j. ß. serapij de artemisia. ℥. j. stillatitiorū liquorū nepetæ, buglossi, melissophylli, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno manè per triduum diluculò bibantur. Materia autem crassa ualde, & uiscida existente loco oxymel. simpl. substituatur oxymel scillinum. Recipe diamoschi dulc. unc. ß. utatur cum serapijs.

AVT SIC.

Recipe quinque rad. com. maceratarum in aceto, ana.℥.ß.v.herbarum capil. ana.M.ß.hyssopi, nepetæ, artemisiæ leptophylli, melissoph. artemisiæ platophylli (de qua semper intelligendum, cum artemisia tantum dicitur) ana. M.j. asari.ʒ.ij.cicerum rub.M.ß.seminum anisi, apij, fœniculi, ana.ʒ.j.ß.uvarum passarum detractis acinis.℥.ß.florum rorismarini, & sambuci, ana.P.j.ß.florum buglossi, & cerasi j.ana.P.j.polypodij quer.℥.j.medullæ cnici, agar.recens in pastillorum formam redacti, an.℥.ß.Decoquantur in s.q. aquæ, donec dimidium absumatur, accipiatur iuris decocti libr.j.ß.sacchari que dulcedo inducatur, atque adiectis serapij adianti, oxymelitos scillini, an.℥.ij.fiat serapium mediocriter coctum, quod depuretur, additisque cinnamomi selecti ʒ.ij.pul.diamb.℥.j.iucundiore, & odore, & sapore reddatur. Eo utetur laborans dies sex matutinis horis ieiuna.

Recipe pil.fœtid.ʒ.j.si fortis sit:sin debilis, pil.fœtid. & pil.de agar.ana.ʒ.ß.ex stillatitio liquore nepetæ fingantur pil.v.quæ sumantur circa noctis dimidium.

AVT SIC.

Recipe cathol.℥.ß.diaphœnici, elect.indi maioris, ana. ʒ.j.ß.serapij adianti.℥.ß.communis medicinarum decocti. ℥.iiij.ß.fiat potio, quæ sumatur in aurora.

AVT SIC.

Recipe cathol.drachm.vj.diaphœnici.drachm.iij.adiecto saccharo fingatur bolus, qui antelucano tempore sumatur.

AVT SIC.

Recipe turpeti selecti.ʒ.ij.ß.sacchari.drachm.ij.redigantur in pulverem, qui iure cicerum rub.exceptus, sumatur appetente diluculo. Recipe theriacæ veter.ʒ.j.conservæ buglos.drach.j.ß.Misceantur, & postridie manè sumantur

sex horis ante pastum. Topica autem remedia hunc in modum adhibenda sunt. Recipe aloes, myrrhæ, acaciæ, croci orientalis, cyperi, boli Armeniæ, ana q. v. Redigantur in puluerem, de quo ℥. ß. brassicæ succi ℥. v. ß. aceti ℥. ß. excipiatur, in uterumque iniiciatur tepide. Ex materialibus autem dictis fiat cataplasma, quod inter umbilicum, & pudenda applicetur. Præterea, linteum, sale, & aceto simul feruefactis foueatur uenter inter umbilicum, & pectinem. Cum malum hoc ad incrementum peruenerit, ea fiant, quæ in principio fieri debere diximus, cæterum plus aceti admiscendum est, ualidius dissoluentibus. In statu autem, & declinatione, paruis dissoluentibus utendum, consumentibusque, nullo autem modo astringentibus, idque cum oedema resolui uidetur. Fiat igitur hunc in modum. Recipe aluminis, sulphuris, salis, myrrhæ, ana q. v. Ex his ℥. ß. excipiatur ℥. iiij. olei rosacei, & ℥. j ß. aceti. dein in uterum iniiciantur. Panni quoque his immersi, uentri inter umbilicum & pectinem applicentur. Quod si non resoluatur oedema, sed in uigore maneat, suppuratio expectanda, quæ hunc in modum adiuuanda est. Recipe diachylon iricum ℥. iij. fingatur emplastrum, quod uentri inter umbilicum, & pectinem admoueatur.

AVT SIC.

Recipe acanthi, maluarum, radicis altheæ, radicis lilij, ceparum torrefactarum, fermenti, seminis lini, limacum, ana q. v. Contundantur, fiatque cataplasma, quod uentri inter umbilicum, & pectinem apponatur. Deinde ℥. vj. aquæ decocti ficuum, & seminis lini in uterum calide iniiciantur. Si serius rumpi uideatur, sitque in ore, aut collo uuluæ, ferro aperiatur: Si uero intra uterum, iniectioni dictæ addatur fimi columbini, & fermenti, ana ℥. ß.

AVT SIC.

Recipe succi scabiosæ, succi nasturtij, ana ℥. iij. fimi columbini,

lumbrici, fermenti, ana. ℥. ß. Commista haec in uterum iniiciantur. Rupto abscessu, pus hunc in modum abstergatur.

Recipe aquae mulsae. ℥. iiij. succi apij, succi absinth. an. ℥. j. Commista haec in uuluam iniiciantur. Quod si haec dolorem in utero excitauerint, iniiciatur oleum cham. emolliendum cum oesypo ad dolorem mitigandum.

Scirrhi uteri Curatio.
Cap. XXVIII.

SCirrhos tumor est durus in aliqua corporis parte. Estque duplex, unus quidem uerus, & exquisitus, estque sine sensu ullo, atque incurabilis. Alter uerò est cum aliquo sensu, estque curabilis, sed aegrè. Scirrhos autem in utero, inquit Auicennas, si sit in interiore spatio, incurabilis est: si uerò in ore, aut uteri ceruice, nec omnino sensus expers sit, curabilis est. Medicamenta autem scirrhum curantia, sint, ut solis calor, temperata, hoc est, tepida magis, quàm calida: sint quoque humida, non multùm tamen, nec parum quoque, nec ad siccitatem nimium declinent. Galenus his scirrhis curandis adhibere solebat per multos dies emollientia, deinde resoluentia: caeterùm neoterici utuntur medicamentis emollientibus, & resoluentibus hunc in modum. ¶ Recipe ficus quinque decoquantur in aqua, deinde subigantur. accipiatur de eis subactis unc. j. ß. adipes anseris, uel gallinae, oesypi, ana. ℥. j. picis naualis, cerae citrinae, ana. ℥. j. ß. olei de lilio (dissoluit, & emollit) ℥. ß. diachyli communis unc. ij. liquefiant simul, ipsisque liquefactis addantur pul. rad. iridis. ℥. iij. cineris corticis salicis. ℥. ij. subigantur simul, fiatque ceratum, quod applicetur loco duritiei.

AVT SIC.

Recipe olei chamaemeli. ℥. ij. olei de spica. ℥. j. ß. medullae cruris uituli, uel cerui (quae est melior.) ℥. j. fiat unguen-

tum, quo ungatur locus duritiei calidè dies complures. Lauetur præterea in balneo ex sequenti decocto parato.

Recipe chamæmeli, meliloti, ana. M. j. ß. altheæ cum rad. M. iiij. seminum lini, & fœnogr. ana. libr. j. Decoquantur in aqua, ex qua balneũ fiat, in quo laborans mulier ante pessum dies complusculos irrigetur. Sequenti quoq; unctione utendum. Recipe olei de lilio, olei chamæmeli, an. unc. ij. adipis anseris, medullæ cerui, an. ℥. j. bdellij dissoluti in uino. ʒ ij. uitellum oui unius, rob. uini, id est uini cocti. q. s. ut dictis admistum ea liquida reddat, ut in uterum inijci possint. De his commistis accipiantur unc. vj. quæ tepide in uterum inijciantur: idque dies aliquot repetatur. Sequens quoque pessus in uterum demissus plurimum conferet. Recipe thuris, ammoniaci pinguis, ana. ℥. j. mastiches, styracis liquidæ, castorei, adipis anseris, ana. ʒ. ij. Gummi dissoluantur in melle, hisq; omnibus linteo raro inuolutis fingatur pessus, qui cerae filo alligatus demittatur in uterum.

Cancri in Vtero Curatio.

Caput XXIX.

Causæ. SCirrhos in utero quando perdurat, in cancrum cõuertitur, conuersa illa crassa pituita, aut melancholia non usta in melancholiam ustam. Cancer, alius quidem hulceratus, alius non hulceratus. Hulceratus cum dolore est, habens hulceris latera dura, fluitq; è tubus humor feci uini non absimilis.
Signa. Non hulceratus uerò, est cum dolore, & ardore. Dum in scirrho dolor, & ardor percipiuntur, indicium est eum in cancrũ esse cõuersum. Cancer nisi excidatur totus cum omnibus radicibus, redit: quare in utero cùm id fieri non possit, est incurabilis. Prohiberi tamen potest augmentum, mitigari dolor, hulcus tolli, si hulceratum sit, si nondum hulceratum sit, ne hulceretur conseruari. Vitentur primum
Victus ratio.

et bi sanguinem melancholicum efficientes, ijs utendum quibus cũ cancro pugna est: ut cancris fluuiatilibus, polygono, scolopẽdrio, chelidonio minore (scrophulariam appellant) tertia geranij specie, quam herbam Roberti appellant, & hemionitide: harum herbarum decocto unum diluatur. Humor melancholicus frequenter uacuandus, uere præsertim, & autumno, materiam primùm minuendo, eam deinde concoquendo, & uacuando hunc in modum. Recipe cathol. *tryphera Persicæ, ana unc. ß. serapij uiolacei unc. ß. decocti rad. buglossi, & scolopendr. unc. iij. ß. fiat potio, quæ sumatur mane horis quatuor ante pastum.* Recipe quinque *herbarum capil. herbæ Roberti, chelidonij minoris, uerbasci, buglossi cum rad. summitatum lupi salictarij, fumariæ, ana. Manip. j. foliorum solani (proprietate occulta discutit humorem cancri) intybi satiui latiori non loti, ana. M. j. ß. uuarum passarum mundatarum unc. j. trium florum communium ana. P. j. ß. polypodij quer. unc. j. foliorũ sennæ oriental. drach. vj. epithymi drach. iij. (hæc humores ustos mundificant.) Decoquantur in s. q. aquæ ad usque dimidij cõsumptionem. accipiatur iuris decocti libr. j. ß. sacchara dulcedo inducatur, fiatq. serapium mediocriter coctum, quod depuretur, & adiectis drach. ij. santali citrini, & drac. j. pul. diarrhodi abb. suauiore, & sapore, & odore reddatur. Eo utetur ieiuna mane diebus quinque. Est autem hoc apozema ad humores acres accommodum.*

AVT SIC.

Recipe *serapij de buglosso unc. ij. serapij de fumaria, unc. j. ß. serapij uiolacei unc. j. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, solani, & intybi latifolij, ana unc. iij. Misceãtur. & à ieiuna per triduum diluculo sumantur.* Recipe diar*rhod. abb. ℥. ß. utatur cum serapijs. hunc in modum deinde purgetur.* Recipe cathol. *tryphera Persicæ, ana unc. ß.*

compositionis hamech. ℥. iij. serapij uiola. ℥. ß. com. decocti. ℥. iiij. ß. aliectas epithymi. ℥. ij. folliculorum sennæ orientalis polypod. quer. an. ℥. ß. fiat potio quæ sumatur ad auroram.

AVT SIC.

Recipe pil. indarum. ℥. j. ex stillatitio liquore buglossi fingantur pil. v. quæ circa noctis dimidium sumantur. Recipe conseruæ rad. buglossi, conseruæ rosa. ana. ℥. ij. Misceantur, & postridie mane ieiuno uentriculo sumantur. Medio autem tempore utatur elect. sequenti. Recipe cathol. ℥. ij. myrrhæ Persicæ. ℥. j. ß. compositionis hamech. ℥. ß. diasennæ. ℥. iij. rhabar. selecti. ℥. j. ß. in sero caprino, aut stillatitio liquore intybi satiui latioris macerati. Omnibus his serapio uiol. exceptis fiat elect. molle, de quo sumatur castaneæ instar mane quatuor, aut quinque horis ante pastum bis in mense, domiq; maneat laborans eo die. Præterea semel in hebdomada seri caprini. ℥. vj. bibat, in quibus, epithymi. ℥. ij. folliculo. sennæ. ℥. ß. macerata fuerint horis. xij. & expressa. Et hoc quidem tantisper dum seri caprini copia esse potest. Topica deinde præsidia admouenda. Recipe succi solani subsidendo depurati, aut stillatitij liquoris eiusdem, ℥. vj. plumbi usti (dissoluit, & infrigidat humores uitios, reprimitq; ut alia mineralia) drach. ij. tuthiæ præparatæ. ℥. j. ß. diu agitentur in mortario plumbeo, pistillo plumbeo, & fiat inhesio in uterum. Recipe cerussæ lotæ, litharg. plumbi usti, an. q. v. terantur in mortario plumbeo, pistillo plumbeo, oleo rosaceo affecto, fiatq; inuolutum unguenti, quo ægra ungatur infra umbilicum, aut ubi durities apparet. Conueniunt autem prædicta tam cancro hulcerato, quam non hulcerato. Sequens autem inieſtio cancro hulcerato maxime conuenit.

Recipe herbæ Roberti, uerbasci, scabiosæ, chelidonij minoris, anethi, stercoris humani ana. q. v. comburantur. de cinere autem accipiantur drach. iij. quæ stillatitij liquoris so-

lani

Lotionis .vj. excepta, in mortario plumbeo, pistillo plumbeo agitentur, deinde in uterum iniiciantur. Vnguenti quoq; prædicti. ℥. ß. stillatitij liquoris solum ℥. vj. excipiatur, & in uterum iniiciatur.

Pruritus, seu priapismi Vteri Curatio. Caput XXX.

Est insatiabilis quædam coeundi cupiditas, quæ coitu non extinguitur, at quo magis mulier ita affecta coit, & coeundo fricatur, eò magis ardor ille augetur, fricatione illa irritatis humoribus pruritum illum gignentibus, & tantò magis ad uterum confluentibus. ¶ Oritur autem vel à pituita usta, quod indicat humor ex utero defluẽs, si albus quidem est, ad obscuritatem declinans. ¶ Aut à bile usta, quod humor quoq; ex utero defluens ostendit, si luteus, sive citrinus est, ad obscurum itidem declinans. ¶ Aut à sanguine, quod ex ipsius humoris defluentis sanguineo colore cognoscitur. ¶ Aut ab humore melancholico, quod ex humoris atro colore cognoscitur. In summa, usti humores huius affectus in causa sunt. ¶ Si sit à sanguine usto incidatur uena media, aut iecoraria cubiti, sanguisque pro laborantis uiribus detrahatur. Materia autem, & concoquatur, & uacuetur, ut mox cum est à bile usta dicetur, electuar. de succo rosa. sublato. ¶ Si à bile usta, uenæ sectione nihil opus, materia verò concoquetur, atq; uacuetur hunc in modũ. ¶ Recipe serap. uiol. serapij acetosi simpl. (hæc bilem respiciunt) serapij de bugl. (hoc ustionem respicit) ana ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, intybi sativi latioris, cichor. ana ℥. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduũ diluculo bibantur. Recip. elect. ex tribus santalis. ℥. ß. Vtatur cum serapijs. Recip. rhabar. select. ℈. iiij. follicul. sennæ ℥. ß. oxyphœnicum. ℥. vj. Mace- Causæ.

rentur

retur in stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglos. horis xij. deinde exprimantur, adiectisque serapij rosa. de infusione rosa. ℥. ij. elect. de succo rosa. drachm. j. stillatitiorum liquorum cichorij, & lupi salictarij. ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ ros. conseruæ bugl. ana. drach. ij. Misceantur, & postridie mane sumantur ieiuno uentriculo. Si uerò sit à pituita, ea materia concoquatur, & uacuetur hunc in modum. Recipe serapij de duabus rad. mellis rosacei col. serapij de fumarie. ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum melissophylli, lupi salictarij, bugl. ana. ℥. iiij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur. Recipe diarrh. abb. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe cath. drach. vj. diaphoe. compositionis hamech, ana. drach. j. ß. serapij de buglos. ℥. ß. com. medicinarum decocti (adiectis polyp. quer. folli. sennæ, ana. drachm. iij.) q. s. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina.

Recipe theriacæ ueter. ℈. ij. conseruæ buglos. conseruæ ros. ana. drach. j. ß. Misceantur & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Si uerò sit ab humore melancholico adusto, hunc in modum concoquatur, & uacuetur. Recipe serapij de bugl. ℥. iij. serapij de fumaria. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum lupi salictarij, bugl. melissoph. ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuna per triduum diluculò bibantur. Recipe diamoschi dulc. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe cathol. drach. vj. compositionis hamech. drachm. iij. serap. de bugl. ℥. ß. com. medicinarum decocti. q. s. adiectis folliculo. sennæ, polypodij quer. ana. ℥. ß. epithymi. drach. ij. fiat potio, quæ sumatur hora quarta matutina. Recipe conseruæ rad. buglossi. ℥. ß. sumatur postridie mane. Præsidia deinde topica, quæ sequuntur, adhibenda sunt, quando à pituita salsa in uteri cauitate existente hoc malum oritur. Recipe lithargy. cerussæ lotæ, ana. ℥. iiij. plumbi usti, scoriæ argenti, ana. ℥. j. ß.

j.ß. mastich. libani, ana. drach. j. ß. puluerentur, & in mortario plumbeo pistillo plumbeo agitentur, adiectis oleo ros. & aceto, albo, non simul, sed alternis, repetitis uicibus, donec unguenti formam induat: deinde adde argenti uiui hominis ieiuni saliua extincti, drach. iij. stercoris muris drach. ij. accipiatur huius unguenti. ℥. ß. stercoris muris. ʒ. ij. dissoluantur in. ℥. vj. sequentis decocti, deinde in uterum iniiciantur per dies complures, mane, & uesperi. Decoctum autem hunc in modum fiat. Recipe lapathi acuti, fumariæ, maluarum, scabiosæ, oxalidis, solani, pentaphylli, betæ, ana. M. j. Decoquantur, fiatque, ut dictum est. Vtiis quoque lacrymæ manantes cum uites putantur, in uterum iniectæ conferunt. Succorum quoque saxifragiæ, lapathi acuti, saluiæ, intybi satiui latioris. ℥. vj. utiliter iniiciantur, adiectis stercoris muris. ʒ. ij. Materia autem huius mali causa, calida ualde, & biliosa existente, commode iniicientur. ℥. vj. succi solani, aut lactucæ, aut portulacæ, aut intybi satiui latioris. Sequentis quoque cupiditatem illam immoderatam coeundi, aut tollent, aut certe mirum in modum mitigabunt. Recipe succi foliorum salicis, succi lactucæ, ana. unc. iij. stercoris muris. ʒ. ij. misceantur deinde in uterum iniiciantur. Betæ quoque succus iniectus hunc ad rem utilis. Sumantur autem hæc.

Recipe pul. nymphææ. ʒ. j. excipiatur serapio de papauere, aut succo foliorum salicis, & ante pastum bibatur.

AVT SIC.

Recipe caphuræ. ℈. j. excipiatur aliquo prædictorum succorum, & bibatur. Succus quoque syncerus foliorum lactucæ, aut foliorum salicis, aut intybi satiui latioris, aut portulacæ mane a ieiuna sumptus, pruritum illum, tentiginemque mirifice extinguit, ac deiicit. Si uero delicatæ fuerint, ex prædictis succis serapia hunc in modum parentur.

Recipe succi lactucæ, succi foliorum salicis, succi portulacæ,

lacæ, succi intybi, seminis lactucæ ana unc. ij. addito sacchar. fiat serapium probè coctum, quod depuretur, additoq; camphoræ ℥. ß. cuius vires augeantur, matutinis horis à ieiuno per dies complures sumatur. Inferius suffitus fiat ex nuce.

Vitex quoque, & verbena, cubili in quo cubat, insternatur. Renum præterea regio frigido more, & vesperi sequenti unguento ungatur. Recipe cerati albi Gal. ℥. iiij. camphoræ ℈. ß. Misceantur, fiatq;, ut dictum est. Lamina quoque plumbea perforata super renes feratur.

Relaxationis dydimi Curatio.
Cap. XXXI.

SI omentum, aut intestinum sive fæce (nam quando cum stercore omento rupto descendit, exitiale est) in scrotum descendat, ob solam extensionem, resupinato ægrotante diductis cruribus, intestinum sensim reducere, atque reductum idoneis vinculis retinere oportet. Cognoscitur autem ob solam laxationem hoc malum contingere, quando non universim, sed particulatim temporis spatio, & ob causas quaslibet intestinum devolvitur, tumor æquabilis, & profundus apparet, intestino, quod devolutum est, à peritoneo constricto. Si autem, quod plerumque contingit, loca scroto, ac inguini vicina magnis doloribus cum inflammatione affligantur, torminaq;, & flatus supervenerint, atque ideo intestina reductioni non obtemperent, emollientia, flatusque dissolventia, ac inflammationem, doloremque levantia balnea, aut fomenta adhibeantur, ex decocto malvarum, altheæ, chamæmeli, seminum lini, & fœnugræci. Porrò priusquam intestini reductio tentetur, ægrotantem hunc in modum naturæ sumere conferret. Recipe mel. rosa. col. unc. iij. serapij exciton, unc. j. ß. serapij cõservationis corticis citri. ℥. j. stillatitiorum liquorum absinth. pedali rof. plantaginis, ana

Signa.

unc. iij. Misceantur, fiat zulapium depuratum, quod adiecta nucis moschat. & caryophyllorum, ana drach. j. ori suauius reddatur. Eo utetur ægrotans tempus diluculo per triduum.

Recipe pilul. de quinque generibus myrobalanorum, pil. aggregatiuarum, pil. de agar. ana ℈. j. excipiantur succo cotoneorum, finganturque pilul. quinque, quæ circa noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe comm. medicinarum decocti ℥. iiij. in quibus macerentur horis. xij. myrobalanorum emblicarum confricatarum ol. amygdal. dulc. ℥. iij. myrobal. flauarum similiter confricatarum ℥. ij. lento deinde igni fricentur, & colentur, adiectisq; cathol. ℥. ß. rhabarb. puluerati ʒ. j. spicæ nardi. gr. v. diaphænici ℥. ij. mel. rosa. col. ℥. ß. fiat potio, quæ sumatur in aurora. Recipe theriacæ ueter. ʒ. j. conseruæ rosar. antiquæ ʒ. ij. Misceantur, & postridie mane sumantur sex horis ante pastum. Vacuato laborante, intestinum, ut dictum est, reducatur, reductumq;, emplastro prius constringente, ac glutinante admoto, idoneis uinculis retineatur. Emplastrum autem huiusmodi sit. Recipe emplastri contra rupturam unc. iiij. emplastri de mastiche ℥. iij. lapidis magnetis unc. ij. subigantur cum oleo ex cotoneis, & pauco terebinth. formetur ceratum, de quo sumatur quantum satis esse uidebitur ad emplastri loco læso conuenientis formationem, quod in pelle arietis impositum alligetur, subligaculo deinde constringatur, nec ante diem nonum soluatur. Nono quoque die mutetur, recensque emplastrum admoueatur. Quiescat interea ægrotans, & per dies xxx in lecto iaceat, abstinens à motu uehementi, uino copiosiore, cibis flatuosis, à clamore, & tussi. Cum aluum exonerabit, manu subligaculum comprimat. Præterea summopere aduertendum, ne aluus indurescat.

Emplastr. ad rupturam

Dum

Dum enim nimio conatu stercora excernuntur, intestinū delabitur. Vtatur igitur pil. sequentibus, quæ leuant, & astringunt. pil. Recipe pilul. elephang. pilul. de bdel. ana ʒ. ß. rhabar. selecti ʒ. j. excipiantur melle ros. finganturq́; pilul. vj. è drachma, è quibus sumantur tres per horam ante cœnā bis in hebdomada. Si contigerit aluum astringi, sumatur bolus unius cas. per horam ante pastum.

VTATVR ET ELECTARIO SEQVENTI.

Recipe conser. symphyti unc. iij. corticis citri sacchar. conditi, conser. ros. antiquæ, ana unc. j. polygonati utriusq; plantaginis, iectæ albæ, & nigræ, ana drach. iij. ualerianæ pimpinellæ, ana drach. ij. ß. nucum cupressi, nucis moschat. cinnamomi, rhabarbari torrefacti, ana drach. ij. thuris, mastich. sanguinis draconis, mumiæ, boli Armeniæ, terræ sigillatæ, ana drach. j. ß. limaturæ chalyb. unc. j. ß. subigantur cum serapio conseruationis myrobalanorum empelicarū, fiatq; electarium molle, de quo sumat instar nucis quotidie mane cum uino crasso.

Calculi Renum Curatio.

Caput XXXII.

CAlculus in renibus hominum ætatis prouectæ frequenter, in puerorum renibus rarenter gignitur.

Causæ. Cuius causæ duæ sunt, una quidem, quæ est, ut materia, altera, ut efficiens. Humor crassus, uiscidus, & terreus, assiduis cruditatibus coaceruatus, est ueluti materia; ardens, igneáue caliditas renum humorem illum crassum, & pituitosum adurens, & cogens, atque in lapidem indurans, est ueluti efficiens. Pro ratione autem magnitudinis uentriculorū, qui sunt in renibus, calculi aut parui aut magni gignuntur, aut plures, aut pauciores, inter se colore, forma, leuitate,

aut asperitate differentes. Qui forma rotundi sunt, & leues, omnium facillime excluduntur, alia forma prædicti difficulter, omnium difficillime qui oblongi, & asperi sunt.

Signa

Grauis dolor, aculeiq́; infixi sensum præbens, nullo foris apparente tumore, calculum in renibus comitari solet. Vomitus, & nauseæ urgent. Id quod & in colico dolore contingit: sed ab eo distinguitur, quòd in colico dolore post cibum dolor augetur: in calculo minuitur. Præterea in calculo circa dorsum dolor est fixus: in colico dolore circa uentrem & abdomen, nec fixus stabilisq́; magna ex parte est. Crus eiusdem lateris cum rene patiēte stupet in nephritide. Vrina circa obstructionis initium aquosa, paucáq; meijtur: obstructione autem perfecta, prorsus supprimitur, excrementa retinentur, frequens tamen, sed inanis, egerendi cupiditas adest. Calculo è renibus emoto, urina subsidentiam arenosam habet. Et sanguis plerunque excernitur, ob uiolentiam uidelicet asperioris calculi excussi.

Curandi ratio.

Curandi ratio à doloris mitigatione auspicanda. Vitanda autem inter initia solutiua fortia, atque diuretica. Nam solutiua fortia humores agitant, qui agitati ad renes decumbunt, doloremque augent. Diuretica uerò, uentriculi humores, & intestinorum ad renes dirigant, unde & dolor augetur. Aluo non ut conuenit excrementa deijciente, enemate leniente, & emolliente ducatur, hunc in modum.

℞ altheæ cum radic. maluarum, uiolarię, brassicarum, ana. M. j. ficus pingues. N° j. myxa. vij. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. ß. furfuris in linteo ligati. M. ß. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias: accipiantur huius decocti. ℥. x. cas. recens extractæ. ℥. j. butyri recentis. ℥. ij. olei com. ℥. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur, quoties ægrotantis aluus astricta fuerit. Enemata hoc in affectu, quantitate solito minore

esse debent, ne renes comprimant, doloremque augeant. Quare si balanis faeces educi possint, potius inuitantur, quam enema infundatur. Aluo uacuata, si aegrotantis robustum corpus fuerit, & plenitudine laborans, sanguis è uena poplitis cruris stupentis, quod est è directo patientis renis mittatur, ne sanguinis multitudo ob dolorem, & tensionem in particulam patientem procumbens dolorem augeat. Si uerò cacochymum fuerit, uitioso humore abundans, purgetur.

Caeterum calculo laborantes flatus in intestinis habent, qui renes comprimentes, dolorem augent, sequenti igitur iniecto clystere discutiantur. Recipe maluarum, belxines, anethi, meliloti, ana. M. j. florum chamaemeli. P. ij. sem. anisi, cari, & foeniculi, ana drach. ij. Decoquantur in sq. aquae ad tertias: accipiantur iuris deco. ℥. x. olei chamaem. olei anethi, ana. ℥. ij. benedictae. ℥. ß. Commistis omnibus fit enema, quod ante pastum iniiciatur.

AVT SIC, ET PRAESTANTIVS EST.

Recipe olei chamaemeli. ℥. viij. fiat enema, quod iniiciatur, ut dictum est. Perseuerante in renibus ob calculum dolore, sequenti fotu, renum regio foueatur. Recipe altheae cum rad. maluarum, ana. M. j. ß. belxines M. ß. florum chamaemeli, & meliloti (ista sunt anodyna. Namque cumque habent calorem temperatum, anodyna uera sunt: quoniam naturali calori sunt conformia, ipsumque delectant,) ana. P. j. ß. seminum lini, & foenug. ana. ℥. iiij. Decoquantur in sq. aquae, spongiaeque in decocto madefactae, & expressae, foueatur renum regio: ut dictum est. Deinde sequenti unguento ungatur. Recipe butyri recentis, olei amygdal. dulc. axungiae gallinae, uel anseris, ana. ℥. j. ß. olei de lilio (non [illegible]) ℥. j. olei scorpion. ℥. ß. His commistis renum regio calide post fotum per dies complures ungatur. Peractis his, si

dolor

dolor fixus permaneat, cucurbitula super renes affigatur, deinde alia paulò inferius, alia, atque aliæ deinceps paruis interuallis obliquè usq; ad inguina, ut sic calculus in uesicam descendat. Postremò perseuerante dolore, calculoq; e renibus non emoto, lauetur ægrotans in balneo ex decocto proximè dicto. ¶ Mitigato dolore, quod fieri debet prius, quàm lapidem expellentia, & comminuentia exhibeantur, uentriculus expurgandus, & uiæ, quæ sunt ad renes, ne humores alij una cum medicamentis lapidem comminuentibus sumptis ad renes descendant. Purgentur igitur & uentriculus, & uiæ hunc in modum. Recipe uuarum passarum mundatarum, caryicarum pinguium, glycyrrhi. ana. ℥. ß. adianti recentis. P. j. ß. trium flor. communium, ana. P. j. quatuor semi. frig. maior. ana. drach. j. ß. mixorum. drachm. ij. Decoquantur in s. q. aquæ usque ad dimidij consumptionem: accipiantur liquoris decocti. ℥. iiij. cas. recens extractæ. ℥. j. serupij uiol. ℥. ß. Commistis omnibus fiat potio, quæ sumatur in aurora. Prandeat ægrotans sumpta potione hora solita, siue operata fuerit, siue non. Ante cœnam autem, si nihil operata fuerit, utatur enemate sequenti. Recipe iuris pulli. ℥. x. cas. rec. j. mellis rosa. co. ℥. j. ß. ol. communis. ℥. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante cœnam infundatur. Mitigato dolore, uentriculo, & uijs expurgatis, ea exhibeantur, quæ calculum expellunt, & comminuunt hunc in modum. Recipe lithontripontos. ℥. iiij. sumatur drach. j. ß. manè horis quatuor ante pastum cum iure cicerum rub. aut uino albo, aut uino aruisso, aut cum decocto radicis graminis. Similis quantitas de Iustiniano sumpta idem præstabit. Laborans autem si ualde extenuatus sit, renésque siccos habeat, addentur. ℥. iiij. lithontripontos seminis papaueris albi, & seminis melonum, ana. ℥. j. Renum regio & calide, & sæpe ungatur oleo scorp. composito.

De præcautione Calculi. Cap. XXXIII.

CAlculo comminuto, & expulso, danda opera, ne rursum in renibus generetur. quod fiet, si renum caliditatem augentia, & crassos, uiscidos, glutinososque humores generantia uitentur. Sint igitur cibi boni succi, concoctu faciles, & moderati. Duræ substantiæ cibi, qui mandicando ægrè conteruntur, uitentur. Legumina, frumentacea, caseus, lac, & quæcunque ex lacte præparantur obsonia, uitentur. Omnia denique quæ succi sunt crassi, nimiumque calidi, & acris. Vino utendum tenui, & albo. Exercitium sit mediocre. Omnia urinam cientia, siue sint cibi, siue medicamina, conferunt. Vitentur præterea renes extrinsecus calefacientia, ut culcitra plumea, pelliceæ uestes, & alia id genus. His obseruatis, quos calculus afflixit, ne rursum affligantur, hunc in modum Vere & Autumno purgandi.

Recipe serapij adianti. ℥. ij. oxymelitos simpl. ℥. j. ß. serapij intybi satiui latioris. ℥. j. stillatitiorum liquorum, lupi salictarij, cichor. graminis, ana. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Recipe diarrhodi abb. ℥. ß. utatur cum serapijs. Recipe pil. aggregat. ℈. ij. pil. de agar. drach. ß. Excipiantur stillatitio liquore adianti, fingantúrque pil. v. quæ circiter noctis dimidium sumantur.

AVT SIC.

Recipe cas. recèns extractæ. ℥. ß. diaphœnici. ʒ. ij. electu. de succo rosa. ℈. iiij. serapij adiant. ℥. ß. Excipiantur. ℥. iiij. communis medicinarum decocti, fiátque potio, quæ sumatur ad auroram. Recipe diarrhodi abb. tessellam unam, sumatur postridie manè. Temporibus intermedijs utendum sequentibus pil. Recipe pil. de hiera simpl. aloe lota in stillatitio liquore intybi satiui latioris drachm. ij. agar. recens

in pastillorum formam redacti. ℥. j. ß. rhabar. selecti. ℥. j. Excipiantur serapio rosæ. purgatorio, finganturque pil. v j. e drachma, e quibus sumantur tres per horam ante cœnam semel in hebdomada. Aestiuo autem tempore sumat bolum ex cass. ℥. j. cum baccis quatuor oxyacanthæ, loco pilularũ, horis quatuor ante pastum mane. Sumat præterea semel in mense ℥. j. ß. terebinth. lotæ in stillatitio liquore halicacabi, æstate excepta, horis quatuor ante pastum. Renumque regio ungenda sequenti cerato. Recipe cerati albi Gal. ℥. iij. ß. ol. violã. ane. ij. His commistis illigatur regio renum frigide, in lecti ingressu, bis in hebdomada. cerat.

Calculi vesicæ Curatio. Cap. XXXIIII.

CAlculus interdum à renibus in uesicam descendit, ibique ob crassitiem retinetur, & temporis progressu augetur, alijs humoribus crassis, & lentis, qui se illi in uesica coniungunt, induratis. Cognoscitur autem à renibus profectus, quando in renibus, ut Capite proximo superiore dictum est, dolores præcesserunt. Generatur & in uesica, sed pueris frequentius, quàm ætate prouectis, ob crassitiem urinæ ipsorum, & calorem. Voraces enim sunt, cibis utcunque oblatis utentes, siue sint utiles, siue noxij, sæpe priore cibo nondum concocto alium ingerentes, hora cibum sumendi neque certa, neque ordinata seruata. Perpetuò præterea mouentur, efficitque motus eorum uehementior, præsertim à cibo, ut crudus, & incoctus chylus in uenas distribuatur. Cùm autem ob mollitiem eorum corpora facilè cedant, obturatio circa renes non fit, cæterum urina in uesicæ amplitudinem crassissima fertur, quæ ibidem uelut uini fæx, aut aquæ limus subsidit. Quod autem subsedit, ob caliditatem, quæ in pueris multa est, desiccatur, ac lapidescit.

Circa initia generationis lapidis, urina aquæ similis est, in eáque subsident sabulosa quædam, ubi iam genitus est, urina alba est, & tenuis sine sedimine ullo, grauitásque in perinæo, & pectine. Vesicæ calculo laborantes crebrò pruriunt, pudendáque scalpunt, eáque uel laxa, uel præter rationem mingentes. Calculus autem nonnunquam in uesicæ ceruicem incidit, repentéque urina supprimitur. Quod ubi contigit, supinus laborans ita figurandus est, ut crura reliquo corpore multò sublimiora sint, deinde multifariam concutiendus, ut lapis ex meatu recedat. Quibus peractis, si nihilominus urina supprimitur, ænea, aut argentea fistula, aut candela cerea demissa, lapis à uesicæ ceruice repellatur, urináque euocetur. Vbi igitur lapide in uesicæ fundum detruso, laborans minxerit, dolorque sedatus fuerit, foueantur pecten, & perinæum sequenti decocto. Recipe maluarum, althææ cum rad. ana. M. ij. anethi, chamæmeli, meliloti, ana. M. ij. semi. lini, & fœnugr. ana. libr. ß. Decoquantur in aqua, eoque decocto partes dictæ frequenter foueantur. Aut in eo decocto ad umbilicum usque irrigetur, & lauetur. Aut embroca fiat ex eo decocto super pectinem. Deinde ungantur partes prædictæ unguento sequenti. Recipe olei amygdal. dulc. axungiæ gall. axungiæ cuniculi, ana. ℥. j. ß. olei de lilio, succi helxines, ana. ℥. ij. sang. hirci præparati ℥. ij. Commixtis omnibus ungantur loca prædicta post fomentationem. Si in raphanum cauatum ueretrum immittatur, lapidem, nisi magnitudo obstet, trahet. Quidam in raphanum cauato crocum adijciunt. Nec solùm calculi causa hoc fiat: sed etiam in difficultate urinæ ob crassum, uiscidum, & glutinosum humorem, aut sanguinis trombum meatum obstruentem. Sumantur autem sequentia. Recipe cas. recens extractæ ℥. j. olei amygdal. dulc. drachm. ij. Adiecto saccharo fingatur bolus, qui manè sumatur horis quatuor ante pastum.

Quoties

Quoties autem aluus, non ut conuenit, excrementa deijciet, utatur emolliente enemate. Sumat & sequentem potionem ad lapidem pellendum. Recipe sanguinis hirci praeparati. ʒ ij uel. drach. j. serapij adianti. ℥. j. Excipiantur iure ciceram rubr. aut decocto rad. apij, & graminis, fiatque potio, quae ad auroram sumatur. Aut loco sanguinis hirci detur ℥. j lithontripontos. Fiat praeterea iniectio in uesicam ex oleo scorpionum composito, & oleo de lilio aequis portionibus commistis. potio

Ardoris Vrinae Curatio. Cap. XXXV.

VRinae ardor interdum est sine hulcere, & sine calculo, fitq; à sola caliditate acri urinae, ob bilem cum ipsa permistam: ex qua quidem acrimonia sequitur interdum hulceratio & renum, & uesicae. Priusquam autem hulceratio fiat, acritudo illa ab urina remouenda tam uictus ratione opportuna, tam medicamentis tam sumptis, quam admotis. Causae.

Abstinendum igitur ab aceto, à salsis, à speciebus acribus, ab omnibus denique acres humores gignentibus, ab omnibus diureticis, à uino albo & tenui, à quatuor seminibus frigidis, quae licet sint frigida, diuretica autem calida, tamen diuretica sunt, & à tota substantia urinam euocant. Vrinam autem euocantia in urinae ardore nocent, urinam enim multiplicant, atque ita dolor augetur. Victus ratio.

Curandi autem ratio ab humoris biliosi concoctione cum urina permisti, & euacuatione auspicanda. Recipe serapij uiolacei simpl. ℥. j. ß. stillatitij liquoris myxi sativi lactucae. ℥. ij. stillatitij liquoris portulacae. ℥. j. Misceantur, & à ieiuno diluculo sumantur. Repetantur autem alijs quinque diebus. Ardore autem uehementi existente sic concoquemus. Recipe Serapij de portulaca, ℥. j. serapij de ace- Curatio.

tositate citri ℥. ß. stillatitiorum liquorum, oxalidis, nymphee, intybi satiui latioris, ana unc. j. Misceantur, & a ieiuno diluculo sumantur. Repetantur alijs quinque diebus. Perseuerante autem ardore, pro serapio de portulaca, substituatur serapium de papauere. Recipe cas. recens extractæ drach. x. serapij uiolacei unc. j. stillatitiorum liquorũ oxalidis, & intybi satiui latioris q. s. fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante pastum.

AVT SIC.

Recipe mannæ granulosi unc. ij. stillatitiorum liquorum oxalidis, & nymphee. q. s. fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante pastum. Si uero hæc parum contulisse uideantur, sequens potio sumatur. Recipe myrobala. flauarum drach. ij. macerentur in decocto uuarum passarum ex stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & oxalidis facto, horis. xij. deinde exprimantur, adiectisque rhabar. palatrai drach. j. ß. serapij rosæ de infusione rosæ. ℥. j. fiat potio, quæ sumatur mane horis quinque ante pastum. Hoc in affectu utendum medicamẽtis fortibus, nec acribus, nec compositis, quoniam maiorem acrimoniam inducũt, sed lenibus, & simplicibus. Vacuato corpore bilis reuellenda fricationibus, & leni uomitu. Fiat igitur lenis fricatio capitis, brachiorum, & scapularum ad reuellendam bilem ne defluat ad renes. Sudor quoque si fricando excitetur, confert. & Vomitus lenis in corpore ad uomendum apto irritetur haustu aquæ tepidæ, & olei communis. Aluus quoque ne astringatur, sed semper mollis sit, excrementa, ut conuenit, deijciens, utendum igitur enemate sequenti semel, aut bis in hebdomada. Recipe maluarum, althee, molerie, ana. M. j. pruna. xij. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias: accipiantur inde decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ ℥. j. olei uiolacei. ℥. iij. fiat enema, quod ante pastum immittatur: ut dictum est. Poterit & aluus sum-

pto

pro medicamento sequenti loco enematis leniri. Recipe cassiæ recens extractæ.℥.j. baccas oxyacanthæ.iiij. Adiecto saccharo fingatur bolus, qui mane sumatur horis quatuor ante pastum semel in hebdomada.

AVT SIC.

Recipe cassiæ recens extractæ drach.vj. diaprunis simpl. drac.ij. Adiecto saccharo fiat bolus, qui sumatur mane horis quatuor ante pastum semel in hebdomada. His peractis, membra ad calidam lapsa, quæ urinam ad calidam alterant, præcipue renes, & hepar, refrigerare oportet, medicamentis tam sumptis, quàm admotis. Extrinsecus autem hæc admoueantur hepati. Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc.viij. stillatitiorum liquorum rosæ & nymphææ, ana.℥.iij. santali albi, & rubri, corallij albi, & rub. an.ʒ.j.ß. seminũ oxalidis, & portulacæ, an.℈.ij. spicæ nardi.℈.ß. camphoræ (si inflammatio magna fuerit) gra.ij. aceti.℥.j. fiat epithema hepatis tepide, mane, & vesperi ante pastum. Epithemata, quæ cordi fiunt, aut hepati, & si refrigerandi gratia fiant, tepide tamen admoueri debent. Aut admotis sacculis hunc in modum paratis, refrigeretur. Recipe rosarum rubrarum, florum nymphææ, & uiolarum, ana.P.j.ß. intybi satiui latioris quartam partem M.j. santal. albi & rubri, ana.ʒ.ij. seminum oxalid. portula. & intybi satiui latioris, ana.ʒ.j. spicæ nardi.℈.j. Commistis omnibus, & in serico panno rubro, & raro impositis, sacculus fiat semilunæ instar, qui stillatitio liquore rosæ. & intybi satiui latio. irrigatus, tepide regioni hepatis applicetur mane ante pastum. Cum autem frigescere coeperit, auferatur: rursumque tepefactum admoueatur. Sequens quoque unguentum ad hepatis alterationem, hoc est, ad infrigidandum, uim non modicam obtinet. Recipe cerati santalini uncias tres, ol. rosacei, & ol. nymphææ, ana uncias duas, spicæ nardi scrup.ß. Lauen-

tur hæc (excepta spica nardi) in stillatitio liquore intybi sa-
tiui latioris, hisque commistis hepatis regio manè ante pa-
stum tepidè ungatur. Cauendum autem ne ab his infrigidan-
tibus septum transuersum attingatur, etenim immobile red-
deretur, fieretque difficilis admodum respiratio. Si quan-
do tamen id contigerit, infrigidantia hæc omittantur, septum
autem transuersum calidis temperatis foueatur, ueluti gra-
tia, chamæmeli, & meliloti decocto. Quòd si hoc septum
priorem habitum non restituatur, ei origani, calaminthæ,
stœchados Arab. ana M. ß. addatur. Septo transuerso resti-
tuto, ad dicta infrigidantia redeundum. Renes autem extrin-
secus admotis hunc in modum refrigerandi. Recipe un-
guenti Gal. unc. ij. cerati santalini unc. j. Subigantur cum oleo
ex cotoneis, hisq; regio renum frigidè ungatur, cum lectum
uesperi laborans dormiturus ingredi uolet. Sumptis etiam
elect. sequentibus, tam hepar, quàm renes refrigerabuntur.
Recipe santali albi & rubr. ana ʒ. j. santali citrini ʒ. ß.
sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosa. aut sempervivi
(si calor intensus sit) q. s. fiat elect. solidum in rhombo-
rum figuram, sintq; singuli ponderis ʒ. ij. ß. sumatur unus duo-
bus, aut tribus horis ante pastum matutinis horis, quo degluti-
tito, parum stillatitij liquoris intybi satiui latioris bibatur.

AVT SIC.

Recipe conseruæ rosarum, conseruæ nymphææ, con-
seruæ florum cichorij, ana unc. j. ß. seminum oxalidis, por-
tulacæ, & intybi satiui latioris, ana drach. j. omnium san-
talorum, ana drach. j. ß. trochiscorum de caphura ʒ. iij.
Excipiantur serapio uiolaceo, aut nymphææ (si inflammatio
magna sit) fiatq; elect. molle, de quo sumatur castaneæ in-
star, horis tribus ante pastum, eoq; deglutito, parũ stillatitij
liquoris intybi satiui latioris bibatur. Porrò quoniam bilis
ab hepate cum urina iam solita sit defluere, hepar quoq;

quo

quantumuis temperatum sit, bilem generet, nec prohiberi possit, quin adhuc cum urina aliquid bilis feratur, medicamentis glutinosis, & muccaginosis tum humorum ad renes, vesicam, meatusque urinarios transeuntium obtundentibus, tunc in modum utendum, ℞ Recipe seminis altheæ, seminis maluarum, seminis cotoneorum, ana. ℥. j. gummi tragacanthe. ℨ. iij. macerentur in decocto rad. altheæ, seminum papaueris albi, & halicacabi, fiatq; muccago, de qua sumatur. ℥. ß. cum ℥. iij. prædicti decocti mane, per dies octo, aut nouem. Aut bibantur. ℥. iij. aut. iiij. lactis caprini acidi, à quo butyrosa pars separata sit, horis quatuor ante pastum. Lac deinde, quodcunque sit illud, tepidum per catheterem infundatur. Aut aqua albuminis oui diu agitati cum lacte & oleo uiolaceo commista. Aut loco aquæ albuminis oui, in ardore magno, muccago psyllij substituatur. Pudendis quoque in uas lacte plenum aliquantisper immersis ardor magnus mitigabitur. Perinæum præterea, & uenter inter umbilicum, & pectinem ungantur ol. nymphææ & rosa. æquis portionibus mistis. Perseuerãte ardore, lauetur atq; irrigetur in balneo ex decocto maluarũ, uiolarũ, lactucæ, & florũ nymphææ.

Diabetes Curatio. Cap. XXXVI.

Diabetes intestinum [handwritten marginal note, partly illegible]

PRoprium hoc malum renum est, sitim multam inducens. Potus autem simul, ut assumptus est, & plerunque qualis assumptus est, mox redditur. Causæ. *Huius origo mali ex retentricis renum facultatis imbecillitate est, attractricis uerò eorundem immodice calentium tanto robore, ut uniuersum corpus ob calorem uehementem exhauriat. Hinc in toto corpore ariditas, & tandem mors. Inter initia, si ægrotans iuuenis sit, curabilis hæc quidem est passio, in sene nequaquam.* Curatio. *Curatur autem iisdem remedijs, quibus urinæ ardor, exceptis muccaginibus, iniectionibus, & unguen-*

tis,

tis, quæ circa perinæum, & inter umbilicum, & pectinem admouentur, excepta quoque pudendorum in lotio immersione. Crassa in cibus conueniunt, ut oriza, & caro bubula.

Hulcerum in renibus Curatio. Cap. XXXVII.

Causæ. *HVlcerantur renes aut ab acribus, & mordacibus humoribus in ipsos delatis: aut quoniam uenæ, quæ in ipsis sunt, ruptæ sunt: aut propter suppurationem inflammationis.* Signa. *Hulcus autem in renibus cognoscitur ex dolore in lumbis cum grauitate. Pus quoque cum urina miscetur, quod à pure cum urina excreto ab hulcere uesicæ discernitur odore. Nam ab hulcere uesicæ foetet pus, ab hulcere renum non foetet. Vesica enim cum sit exanguis, & neruosæ substantiæ, pus concoquere non potest, ut renes. Propterea ab hulcere renum urinæ primùm permiscetur, deinde subsidet, & cum urina tantùm exit: pus uerò ab hulcere uesicæ urinæ quoque permiscetur, & subsidet, sed sine urina etiam exit. Pus etiam interdum ab hepate malè affecto defluens, cum urina mistum excernitur, quod ab hepate esse deprehendere est facile, tum ex doloribus, qui in eo præcesserunt, tum ex ipso pure, quod cum urina permistum est undique, nec unquam subsidet. Hulceratis præterea renibus caruncula paruæ, aut ueluti pili unà cum urina plerunque exeunt.* Victus ratio. *Hæc ubi apparuerint, satietas, cruditatesque uitandæ, ob multiplicationem excrementorum. Nihil edendum, quod crudum sit, aut ægrè concoquatur, aut corrumpatur facilè, aut inflationes pariat, aut citò acescat. Vitandus aer calidus, ardorem enim urinæ auget. Vitanda acida, acuta, & salsa, & quæcunque acrimoniam generant. Quæ si citrangula apponantur, sine sacchara ne sint, ad tollendam aciditatem. Bilem gignentia auersetur laborans, ut sinina ...*

tam, inediam, laborem, iram, solicitudinem, exercitationem uehementem (quae facit ut humores motu agitati ad renes defluant) uigilias, species acutas. Somnus prolixior uitandus, quòd plura excrementa aggreget: sit igitur sex, aut septem horarum, non plurium. Nec super mollem culcitram plumeam cubet, sed quae de gossipij lanugine farta sit. Renum quoque regio leuiter tecta sit. Vescatur pane recenti, & accurate apperato, carnibus hoedinis, & id genus carnem teneram habentibus, piscibus saxatilibus, cancris fluuialibus, amylo cum lacte cocto, lacte ouis permisto, iusculis caponum, gallinarum, pullorum gallinaceorum, ouis sorbilibus, uuis passis, nucibus pineis, amygdalis decorticatis, & pruis ... Oleribus uti potest, sed coctis, intybo, portulaca, lactuca, & quae similis sunt facultate praedita. Diuretica omnia uitanda, & uehementer dulcia. Insipida leuiter dulcia, & glutinosa, ut animalium pedes, ex usu sunt. Potus sit lac ouillum, aut caprinum, aut amygdalinum, aut uinum rubrum dilutum, si ferre potest, hordei, & glycyrrhizae decocto. Frigidus autem potus ne sit, cùm sit frigidum helceribus inimicum. Coitus etiam perniciosus, praesertim si laborans aetate prouecta sit, aut natura imbecillus. Danda quoque opera, ut aluus lenis sit, & mollis, excrementa (ut conuenit) deijciens: quod fiet sumptis cibis aluum emollientibus, ut prunis, quae sicut cibi omnes uentrem lenientes per quartam horae partem ante cibum sumi debent: aut balanis immissis, aut enemate infuso, hunc in modum parato.

Recipe maluarum, altheae, uiolariae, acanthi, ana. M. j. prima. x. hordei. M. ß. Decoquantur in s. q. aquae ad tertias: accipiantur huius decocti libr. j. ß. cas. recens extractae, sacchari rub. ana. ℥. j. olei uiol. unc. iij. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Hoc autem enemate utetur, quoties aluus astricta uidebitur. Vomitus etiam irrit

irritandus, potu aquæ tepidæ, & olei cõmunis ante pastum:
quo solo remedio sæpe repetito hic affectus interdum cura-
tur. Nam uomitus humores ad renes defluentes reuellit, &
auertit. Humores deinde, qui cum urina miscentur, conco-
quantur, & euacuentur. Recipe serapij uiolacei, serapij
de portulaca (cuius defectu geminetur serapium uiol.) sera-
pij de glycyrrhiza, ana. ℥. ß. stillatitiorum liquorum fuma-
riæ, oxalidis, ana. ℥. j. Misceantur, & à ieiunio sumantur.
Repetantur alijs quinque diebus. Recipe cas. recens ex-
bolo tractæ. ℥. j. mixorum. ʒ. ij. baccas oxyacanthæ (cas. ardorem
tollunt) aut oxyphœnicas. iiij. aut. v. seminis altheæ. ʒ. ß.
Adiecto saccharo fingatur bolus, qui manè sumatur, horis
quatuor ante pastum. Potest etiam sumi per hor. unam an-
te pastum. Hoc bolo utetur laborãs semel singulis hebdoma-
dibus. Cum aluus si facilè laxetur, exhibeatur cas. ℥. ß. sin
autem. ℥. j. & cas. loco, exhiberi potest ℥. j. ß. mannæ gra-
nulosæ. Hoc in affectu medicamentum solutiuum lene debet
esse: Nam fortia humores agitarent, fieretq; ad renes ma-
ior defluxus. Et bolum præstat exhibere, quàm potionem,
quod potio facilius ad renes means quàm bolus, & urinam
auget. His peractis, ulcera à pure purificanda sunt, deinde
glutinanda. Purificabuntur autem sumpto mane hordeo de-
cocto cum glycyrrhiza, ante pastum. Aut sumptis unc. vj.
seri caprini cum saccharo albo. Mundatis autem, & pur-
gatis ulceribus, quod palam fit, pure nullo cum urina ex-
eunte, aut certè perpauco, & eo subalbo, leni, & æquali:
tunc resiccantia, astringentia, & glutinantia medicamenta
exhibere oportet. Vtatur igitur ægrotans lacte ouillo,
aut uaccino, cum bolo Armenia, & sang. dracon. mane ho-
ris quinque ante pastum. Trochisci autem sine opio à
Gordiano in Capite de Renum ulceribus traditi, ad eum
affectum utiles admodum sunt. Siquis cum ulcus renum

pim

purificare magis, quàm glutinare uelit, trochiscum quotidie mane cum hordei decocto, aut lacte caprino dissoluat, & bibat. Contrà uerò, si glutinare magis, quàm purificare hulcus uelit, trochiscum in lacte ouillo dissoluat. Pus uerò si crassum fuerit, dissoluatur trochiscus in aqua mulsa, cum qua parum decoctum sit spicæ nardi, & hyssopi.

GORDONII TROCHISCI.

Recipe quatuor seminum frigidorum maiorum mundatorum, seminis papaueris albi, seminis maluarum, seminis gossipij, seminis portulacæ, seminis cotoneorum, baccarum myrti, tragacanthæ, gummi Arab. nucum pinearum mundatarum, pistacorum, penidiarum, glycyrrhizæ mundatæ, muccaginis psyllij, amygdalarum dulcium, hordei mundati, ana drach. ij. boli Armeniæ, sanguinis draconis, spodij, rosarum, myrrhæ, ana unc. ß. Excipiantur hydromelite, & fingantur trochisci, qui sint singuli ponderis ʒ ij. qui, cùm uti voles, dissoluentur, ut dictum est.

Hulceris Vesicæ Curatio.
Cap. XXXVIII.

HVlcus esse potest, aut in uesicæ profundo, amplitudinéque, aut in eius ceruice, iuxta urinæ meatum.

Cognoscitur autem hulceratio in uesicæ amplitudine, ex dolore perpetuo, qui circa pubem sentitur: in uesicæ uerò ceruice hulcus si fuerit, tempore mictionis tantùm, & potissimùm ubi meiere aut cœperint, aut desierint, dolor percipitur, qui quantò urina est acrior, tantò est maior. Hulcerato uesicæ profundo, plerunque pelliculæ tenues instar foliorũ, & lamarũ cum urina excernũtur. Si hulcus serpendo depascat, præsertim in uesicæ ceruice, subcruẽta excernun- Signa.

cernun

cernuntur, & saniosa, & fœtentia. Accedit urinæ difficultas, pudendorúmque arrectio, ac petulantia. Si sordidum ulcus fuerit, fæculēta meiendo excernuntur, & mucosa, crassaque; subsidentia in urina instar farinæ habet. Hulcera in uesicæ profundo incurabilia, aut certe sunt curatu difficillima: tum quia uesica neruosæ est substantiæ, tum quia urina, quæ fere acris est, ea semper contingit, atque erodit, nec glutinari permittit. Nunquam enim uniuersa e uesica euacuari potest urina, cúmque eius copia meiendo excreta est, uesicæ in sese concidentis partes omnes contingit id urinæ, quod relictum est. Cæterum cùm uideamus multa aliquando præter spem euenire, huius mali curationem aggredi oportet, ut si non prorsus tolli, dolores saltem inde & febres, & uigiliæ oriuntur, minuantur.

Victus ratio.

Victus ratio eadem sit cum ea, quæ in renum exhulceratione est tradita, lactis potus huic malo remedium est eximium, asperitates enim lenit, hulcerationem eluit, abstergit, & glutinat. Aluo non (ut conuenit) excrementa, sua sponte deiiciente, sequēs enema infundetur, prono laborante, & in genua reclinato. Recipe caput arietis, decoquatur in aqua usque ad ossium separationem, accipiantur inde decocti libr. j. ß. uitelli ouorum duo, commisceantur, fiatque enema sine sale. Si uerò cum hulcere uesicæ flatus in intestinis contineantur, quod interdum contingit, addantur lenia aliqua flatus dissoluentia, uerbi gratia, florū chamæmeli, & melilot ana. M. j. Decoquantur autem cum capite arietis. Præterea semel in hebdomada sumatur bolus sequens. Recipe cas. recens extractæ ℥. j. baccarum oxyacanthæ iiij. mixtorum ℥. ij. adiecto sacchar o fingatur bolus, qui mane horis quatuor ante pastum sumatur. Quo sumpto, ne dormiat. Sumpto enim medicamento leni & debili solutiuo, dormiendum non est, ne natura, quæ somni tēpore intrinsecus est fortior, quàm in uigiliis, tanquam nutrimentum

medi

medicamen in suam substantiam conuertat. Medicamen autem si acre, forteq; fuerit, siue sit potio, siue bolus, siue pil. eo sumpto, dormiat ægrotans. Solutiuum autem medicamentum non operatur, nisi reducatur de potentia ad actum à calore naturali, qui intrinsecus in dormiēte fortior est, quàm in uigilante. Minus autem dormiendum sumpta potione, quàm bolo: minus uero sumpto bolo, quàm pilulis. Sed ad institutum reuertamur. Si materia biliosa corpus affluere uideatur, leniatur hunc in modū aluus. Recipe diaprunii non solutiui drach. vj. mixorum drach. iij. saccharo albo adiecto fingatur bolus, qui manè horis quatuor ante pastum sumatur. Si uerò pituita salsa abundet, hunc in modum. Recipe cathol. (respicit pituitam, & bilem) unc. ß. cas. recens extractæ drach. vj. adiecto saccharo, fingatur bolus, qui manè sumatur horis quatuor ante pastum. Præstat huius in mali curatione bolis uti, quàm potionibus. Remedia deinde topica admoueantur, quæ ardorem reprimant, pus abstergāt, & ulcus glutinent. Fiat igitur hunc in modum. Recipe trochiscorum Gordonij sine opio unc. ij. dissoluatur unus in lacte caprino, aut hordei decocto, si ulcus purificare quis uelit, quàm glutinare, & per catheterē in uesicam per dies aliquot injiciatur. Purificato ulcere, dissoluatur trochiscus unus in lacte uaccino (nam glutinat) & per catheterem in uesicā injiciatur manè, & uesperi. Si uerò pus, quod inhæret, admodum crassum sit, trochiscus unus in aqua mulsa dissoluatur, & per catheterem, ut dictum est, in uesicam injiciatur. Hæc autem magis conducunt, quàm sumpta, quòd ab ore ad uesicam longa sit uia. Dolor autem, quem meiendo patitur ægrotans, hunc in modum mitigetur.

Recipe maluarum, radicis althææ, ana. M. j. chamæm. meliloti, ana. Manip. ß. radicis nymphææ, & seminis eiusdem, ana. unc. j. ß. seminis halicacabi unc. ß. calami aromati-

ci drachm. ij. Decoquantur in aqua, in qua calida madefacto filtro & expresso fiat fotus super pectinem. Fotus autem spongia non faciendus propter salsedinem, quam à mari habet. Deinde ungatur unguento sequenti. Recipe olei amygd. dulc. unc. j. ß. olei uiolacei, mucaginis altheæ, & fœnogræci, & seminis cotoneorum, ana. unc. j. seminis halicacabi in tenuissimum puluerem redacti, seminis nymphee, ana. drachm. j. ß. croci (ingreditur enim omne medicamentum sedatiuum doloris) ℈. j. adiecta cera fiat unguentum, quo ungatur pecten, & perinæum post fotum.

DIONYSII FONTANONI Doctoris Medici Mompessulensis.

DE MORBORVM INTERNORVM CVRATIONE.

LIBER QVARTVS.

De Febribus Humoralibus. Caput I.

IN Humoralibus febribus materiæ communes sunt quintuplices, quæ de materia febris quidem non sunt, febrem tamen augent. Sunt igitur euacuandæ. Harum autem aliquæ contingenter, & non semper adsunt: aliæ necessariò & semper. Primum, sanguinis copia, uenas implens, & meatus obstruens: qui (ut in febre tertiana) febris materia non est, febrem tamē auget, & interdum materiæ febris tertianæ, hoc est bili, miscetur. Euacuatur autem hæc materia communis uenæ sectione. Secundum, humores in uentriculo nauseam excitantes. Euacuantur uerò aut uomitu, si laborans facilè uomat, alioqui non cogendus: aut leniente sumpto pharmaco, puta cas. aut manna, præsertim cùm in ipso uentriculo sentitur grauitas. Tertium, feces in intestinis, aut superfluitates in uenis meseraicis: enemate autem euacuantur. Quartum, serosi, & aquosi humores in uenis. Euacuantur autem in morbo à causa calida, ut in tertiana, emulsione quatuor seminum frigidorum maior. Causa uerò frigida existente, stillatitio liquore adianti, aut hordei, & radicis fœniculi

decoctio Quintum, vaporosæ materiæ, ex humoribus ad superiores partes euaporantes. ¶ Euacuantur autem per poros cutis, fricando apertos, aut sudoribus, operimentis ægrotantem tegendo, leniter elicitis.

Synochi citra putredinem Curatio. Caput II.

Causa. Fit hæc febris à sanguinis inflammati copia, uenas, & eas maximè quæ cordi propinquæ sunt, replentis, non tamen putris, per quam quidem copiam fit coartatio, debitaque transpiratio prohibetur. Hac plerunque corripiuntur iuuenes corpulenti, & succulenti, ac rubicundi hyeme, aut uerno tempore.

Signa. Vrina his rubra est, & pulsus fortis, sequitur ægrotans intumescere putat, ac inflari.

Curandi ratio. Curandi ratio à uenæ sectione auspicanda, quæcunque diei hora sit. Metus enim est ne sanguis ad pulmones repat, indéque peripneumonia nascatur: aut in thoracem, unde pleuritis orietur: aut ne putreat sanguis, putrisque fiat febris ex non putri. Ante tamen quàm uena incidatur, si aluus sua sponte (ut conuenit) excrementa non deiecerit, enemate molliatur potiùs, quàm lenitiuo pharmaco, periculum enim est, ne intereà dum lenitiuum operatur, ab ebullientis sanguinis copia ægrotans, ut dictum est, lædatur. ¶ Si tamen in uentriculo crudi humores fuerint, ante sanguinis missionem uacuandi: ne inanitæ uenæ crudos e uentriculo humores ad se rapiant, mutetúrque non putris febris in putrem. ¶ Vacuabuntur autem crudi illi humores aut lenitiuo pharmaco, aut uomitu, aut media, siquidem morbus tantas dederit inducias. Enema autem hunc in modum paretur.

Enema. Recipe quatuor emollientium herbarum ana M. j. lasnicarum m. ß. pruna decem. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. accipiantur iuris decocti colati lib. j. & ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. unc. j. ol.

iiol.

uiol. ℥. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod infundatur, eoque effuso incidatur uena iecoraria dextri cubiti, aut media (ita uult Constantinus) si laborans sano, fortique pectore fuerit. Sit autem sanguinis missio copiosa: praestabit tamen rursum sanguinem detrahere, quam semel ad animi usque deliquium. Toto morbi tempore, quoties aluus astricta uidebitur, utendum enemate praedicto. Materiae deinde biliosae uacuentur hunc in modum.

Recipe corticum myrobalano. citriorum confricatarum ol. amygdal. dulc. oxyphoenicon, ana. ℥. ß. rhabar. selecti. ℥. j. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris horis. xij. deinde exprimantur, additisq; serapij rosa. purgatorij. ℥. ij. fiat potio, quae mane sumatur horis quatuor ante pastum. Satis erit interdum. ℥. iij. serapij uiolacei sumi, ad sanguinis purificationem. Concedatur aegrotanti potus frigidae ualde, si non ante febrem uentriculo imbecillo fuerit: alioqui sequentibus infrigidationis gratia utatur. Recipe conseruae rosa. conseruae nymphaeae, conseruae oxalidis, ana. ℨ. vj. conseruae buglossi. ℥. ß. trochiscorum de caphura. ℨ. j. pul. diamarg. frigidi, pul. electuarium santalorum, pul. coralij rub. ana. ℨ. j. fragmentorum communium preciosorum, ana. ℈. j. bracteis auri. vj. sacchari. q. s. Commistis omnibus fiat conditum aureis bracteis opertum, quo saepe & cum aqua, & sine cauatur. Aut electario, quam Christi manum perlatam appellant, frequenter utatur. Renum quoq; infrigidanda regio cum dorso, hunc in modum. Recipe cerati albi Gal. unc. iiij. caphurae gran. iiij. Misceantur, & ungatur regio renum, & dorsi frigide. Porro quoniam hoc in morbo & cor, & hepar inflammari solent, ea hunc in modum refrigeranda sunt. Recipe stillatitij liquoris rosae. unc. viij. stillatitiorum liquorum oxalidis, & nymphaeae, ana. unc. ij. omnium santalorum, coralij rub. ana. ℨ. j. ß. caphurae gra. v.

croci (ad seruandam naturalem temperiem partis) scrup.j. aceti unc. semissem. His commistis fiat epithema cordi.

epithema Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc. viij. stillatitij liquoris rosa unc. vj. omnium santalorum, ana, sesquidrachmam. spodij drachm. ij. aceti. ℥. ß. spicæ nardi (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈. ß. his commistis, fiat epithema hepati tepide ante pastum. Præterea fricationes leues fiant, ad cutis poros aperiendos, ut per eos, uapores ab humoribus excitati expurgentur.

Synochi cum putredine Curatio.

Caput III.

Causæ. SAnguis aliquando putret in uenis solus, alijs humoribus sanis manentibus, & hoc cōtingit, aut ob nimiam ipsius quantitatem, aut malam qualitatem. Aliquando putret ob permistionem alterius humoris corrupti, ut puta
Signa. bilis, aut pituitæ, aut melancholiæ. In hac febre urinæ aliquantum rubra ad liuiditatem accedere uidetur, fœtetque. Calor autem intensior est, quam in febre proxime dicta, pulsus ut in illa magnus, sed uelocior, systoléque quàm diastole maior, multi enim fumi eleuantur, qui expulsione indigent. Hæc febris intermissione caret, mitior tamen est matutino tempore, non ratione quidem febris, sed horæ ma-
Curandi ratio. tutinæ frigidæ. Curandi ratio in euacuatione consistit, & alteratione. ❡Euacuandæ primùm materiæ communes aut enemate, aut leniente pharmaco. ❡Deinde materiæ propriæ, febrem efficientes. ❡Tertio, pori aperiendi, obstructionésque tollendæ. ❡Quarto, æquandi humores. Postremo putredo corrigenda. ❡Primùm itaque si aluus excrementa non deiecerit, enemate sequenti eluenda. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana. Manipul. j. lactucarum. Manip. ß. florum nymphææ. P. j. prunа. x. boraci. M. ß. Decoquantur

in ſ.q. aquæ ad tertias. accipe iuris decocti libr. j. ß. caſ. recens extractæ, ſacchari rub. ana. ℥. j. ol. uiol. ℥. iij. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum, & uenæ ſectionem iniiciatur. Si autem in ſuperioribus uentris partibus grauitas percipiatur, aut in uentriculo humores corrupti contineantur, conſultius erit, aluum leniente ſumpto pharmaco ſubducere hunc in modum. Recipe caſ. recens extractæ. ℥. j. ſerapij uiol. ℥. ß. aquæ fructuum Meſuæ ℥. iij. ß. his commiſtis fiat potio, quæ ſumatur manè horis quatuor ante paſtum. Si non fuerit copia aquæ fructuum Meſuæ, ſubſtituantur ſtillatitij liquores intybi ſatiui latioris, & bugloſſi.

AVT SIC.

Recipe caſ. recens extractæ. ℥. j. baccis oxyacanthæ. iiij. addicto ſaccharo fingatur bolus, qui ſumatur per horam ante paſtum. Ante enematis iniectionem, aut lenientis pharmaci ſumptionem, ſi periculum ſuffocationis eſſet, ſectio uenæ fieri poteſt, poſt quam ſtatim alterum duorum exhibendum. Toto morbi tempore quoties aluus excrementa, (ut expedit) non deijciet, utatur prædicto enemate, aut lenienti pharmaco. Bilis ſi cum ſanguine mixta ſit, hunc in modum concoquatur, deinde uacuetur. Recipe ſerapij de acetoſitate citri, ſerapij ſimpl. oxalid. ſerapij de ziziphis, ana. ℥. j. ß. ſtillatitiorum liquorum intybi ſatiui latioris, oxalidis, bugloſſi, ana. ℥. iij. Miſceantur, & à ieiuno per triduum diluculò ſumantur. Repetantur uſque ad humoris concoctionem. quæ ex urina cognoſcitur. Recipe elect. trium ſantalo. ℥. j. utatur cum ſerapijs. Recipe oxyphœnicon. ℥. vj. myrobalanorum flauarum. ʒ. iij. rhabar. ſelecti. ʒ. j. Macerentur in ſtillatitijs liquoribus intybi latifolij, & bugloſ. horis. xij. deinde exprimantur, addictiſque ſerapij roſa. de infuſione roſa. ſine ſcamon. aut de ix. infuſionibus. ℥. j. ſtillatitiorum liquorum oxalidis, & bugloſſi. ℥. iij. ß. fiat potio purgans.

quæ sumatur ad auroram. Sanguis autem putridus corrigetur serapio de limonibus, & de acetositate citri: pane quoque intincto in granatorum succo. Vt autẽ uapores euacuentur, aperiendi sunt pori fricationibus, aut oleo chamæmelino. Postremò febris hæc alterationem, siue infrigidationem requirit, id quod frigidæ potus præstabit, siquidem iuuenis sit, forti uentriculo, nec apostema in uisceribus habeat, & aquæ potui sit assuetus. Galenus uult frigidæ potum ante humoris concoctionem non exhibendum, ne maior inde obstructio nascatur. Si dentur indiciæ concoctionẽ expectare conducibile est. Febris tamen si uehemens admodum fuerit, non desunt qui uelint ante concoctionem quatuor frigidæ libras posse exhiberi: gloriaturq; Auerrois multos se frigidæ potu à morte liberasse. At satius erit ægrotantem aliter sumptis, quàm admotis infrigidare. Sumatur igitur serapiũ acetatum simplex cum muccagine psyllij. Extrinsecus autem admoueantur epithemata & cordi, & hepati in synochocis tra putredinem tradita. In principio tamen non est infrigidandum cum his, quæ stipticitatem habent: in declinatione uerò astringentia non exhibeantur. His peractis, partibus per calorẽ debilitatis, robur hunc in modum restituendum.

Recipe pul. elect. triũ santalo. drach. ij. trochiscorum de spodio, trochiscorum de caphura, an. drach. ß. coralli rubri scrup. iiij. conseruæ rosarum, conseruæ radicis buglossi, ana. drach. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosarũ, q. s. Fingatur elect. in rhomborum figuram: è quibus unum sumat manè, & uesperi ante pastum. Quo deglutito, bibat parum stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, & buglossi, aliquando uerò cum ptisana permixto, sequẽtibus uicendum. Recipe serapij acetati simpl. uncias ij. oxymelitos simpl. unc. ij. ß. stillatitiorum liquorum adianti (uocãt capillum ueneris) buglossi, intybi lati foliis an. unc. iij. Misceantur, &

à cibiis per triduum diluculo sumantur. Recipe diar-rhodi abb. unc. ß. utatur cum serapijs. Hæc autem repetan-tur, donec ex urina completa coctio appareat. Qua appa-rente hunc in modum purgetur. Recipe agar. recens in formo pastillorum formam redacti. ʒ. j. medullæ cnici. ʒ. iij. Mace-rentur in oxymelite simpl. & stillatitijs liquoribus adianti, & intybi satiui latioris, horis. xij. Deinde exprimentur, electisque cathol. unc. j. serapij adianti unc. ß. communis me-dicinarum decocti, q. s. fiat potio purgans, quæ ad auroram sumatur. Recipe corticis citri saccharo conditi, conser-uæ rosarum, ana. drach. ij. pul. diarrhodi abb. ʒ. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur.

De febribus biliosis.
Cap. IIII.

Biliosarum febrium alia pura, & simplex, quæ à bile est alij humori non permista: altera notha, à bile cum pi-tuita, aut melancholico humore mista. Et hæc est multiplex, prout pituita, quæ bili miscetur, aut crassa est, aut aquea, & tenuis: aut prout magis, aut minus cum bile miscetur. His itaque in febribus Medicum circumspectum esse oportet, & rationem habere euacuandæ pituitæ pro eius natura, quantitate, & qualitate. Febris autem biliosa, à bile simpli-ci & pura, triplex est. Aut enim est intermittens, aut con-tinua, aut causus. Cum enim extra uenas bilis putret, atq; id quod putrum resoluitur, priusquam alia portio putruerit, oritur hæc tertiana intermittens, ideo sic dicta, quod ad in-febricitationem perueniat. Si autem in uenis bilis putrescat, sintq; eæ uenæ à corde remotæ, continua est tertiana. Si ue-rò putrescat in uenis pulmonis, aut hepatis, aut alijs cordi propinquis, causos est, sine febris ardens, exiguam habens requiem. Continua maiorem habet requiem, neutra tamen

ad infebricitationem peruenit, sed tertio quoque die exacerbatur, medióque tempore est mitior.

Tertianæ puræ intermittentis, id est, à bile pura factæ, Curatio. Cap. V.

SEptem paroxysmos febris hæc non superat, paucioribus plerunque finitur. Longissimus paroxysmus horarum est duodecim. Hac febre corripi solent iuuenes biliosi, & graciles, cibis calidis, siccis, & bilem generantibus usi, anni potissimum tempore & aere calido, & regione calida. Inuadit cum rigore acuum puncturis simili non diu durante, cui statim uehemens succedit calor cum sudore copioso. Si paroxysmi principio nausea ægrotantem infestat, uomitus hunc in modum eliciatur. ℞ Recipe serapij acetati simpl. unc. ß. aquæ tepidæ unc. v. Misceantur, & bibantur, uomitúsque digitis in os immissis magis irritetur. Si in intestinis grauitatem, & molestiam ægrotans paroxysmi tẽpore sentiat, balanus communis ex sale, & melle immittatur. Enemate enim in paroxysmo non est utendum. Cùm incipit calere, corpus leniter fricetur, ut meatibus apertis uapores euacuentur. Nec cibus, nec potus ægrotanti in paroxysmo exhibeatur, nisi forte in declinatione. Si uerò uehementer sitiat, nec potu abstinere possit, serapio uiolaceo cùm aqua cocta misto utatur. Aegrotans autem si biliosus insigniter fuerit, & corpore gracili, atque exucco, ei in ipsa accessione, si anteà cibum non sumpserit, cibus exhibeatur, cremor uidelicet hordei, bechicæ uetu. Corporibus quoque sanguineis texturæ raræ, si anteà non fuerit exhibitus, paulò ante accessionem, atque adeò in ipsius accessionis principio, cibus exhiberi potest, ne nimium dissoluantur. In declinatione, si sudet ægrotus, operiatur leuiter, sudor quoque

absler

abstergatur, ne poros obstruat. Ipsa etiam abstersio sudorem alium elicit. Aquæ coctæ cum pauco uini albi si tunc bibatur, copiosior sudor elicietur. Febris huius curatio à materiarum communium, quæ febrem non efficiunt, eam tamen augent, & sunt in uentriculo, intestinis, & uenis meseraicis, euacuatione inchoanda. Iniicietur igitur aut hoc, aut simile enema. Recipe quatuor emollientium herbarum, ana. Manipulum unum, pruna duodecim. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur huius decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana. ℥. j. ol. uiolac. ℥. iij. salis parum. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut enematis loco sumat potionem sequentem, si nolit enema, aut si materia aliena sit in uentriculo. Enema enim usque ad uentriculum ascendere nō potest. enema

Recipe cas. recens extractæ unc. j. serapij uiolacei. ℥. ß. (caue à melle, quòd calfacit, hic autem refrigerandi scopus est) stillatitiorum liquorum intybi lati folij, & buglossi, ana. unc. ij. Commistis omnibus fiat potio. potio

AVT SIC.

Recipe diapruni simplicis. cassiæ recens extractæ, ana. unc. ß. serapij uiolacei. ℥. j. communis medicinarum decocti unc. iij. ß. adiectis oxyphœnicon drach. vj. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum. Post horas quatuor pascatur ægrotus, siue potio similia operata fuerit, siue non, propositum enim est materias communes tantum uacuare. Materijs communibus euacuatis, propriæ, quæ febrem efficiunt, deinde euacuētur, sed non ante coctionem, quæ ex urina cognoscitur, nisi materia abundet, metúsque sit ne ab ipsius copia natura suffocetur: aut nisi turgeat, sentiátque ægrotus aliàs in capite, aliàs in pectore, aut alia quauis corpore parte dolorem. Tunc enim periculum est, ne repat ad aliquam corporis partem nobilem, aut potio

ne

ne de intermittente, continua fiat. Cùm enim intermittens in continuam uertitur, plerunque lethalis est: arguit enim imbecillitatem uirium, quæ non possunt extra uenas putrescentem humorem depellere. Vbi igitur materia turget, hunc in modum uacetur.

potio Recipe rhabar selecti. ʒ. iij. myrobalano, flauarum (incrassant, & adstringunt turgentem, & discurrentem humorem) confricatarum ol. amygdal. dul. ʒ. iij. macerentur in stillatitio liquore intybi lati folij, & pauco uini albi horis. xij. deinde exprimantur. Adiectis serapij rosac. de nouem infusionibus sine scammonio. ℥. ij. stillatitiorum liquorum oxalidis, & buglossi. ℥. iij. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur.

AVT SIC.

potio Recipe cas. recens extractæ. ℥. ß. elect. de succo rosar. ʒ. ij. ß. serapij rosa. purgatorij. ℥. j. communis medicinarum decocti. ℥. iij. ß. adiectis oxyphœnican. ℥. vj. fiat potio, quæ sumatur in die quietis ad auroram. ¶ Materia turgente, exhibeatur pharmacum eradicans: cùm uerò non turget, sed tantùm abundat, & multa est, exhibeatur pharmacum ipsam duntaxat minuens hunc in modum in principio.

potio Recipe cas. recens extractæ unc. ß. elect. de succo ros. drachm. j. ß. serapij rosa. purgatorij. ℥. ß. communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ ad auroram sumatur quatuor horis ante pastum.

AVT SIC.

potio Recipe rhabar. selecti. ʒ. j. spicæ nardi. gra. iiij. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis. xij. deinde exprimantur, adiectóque serapij rosa. ℥. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur. ¶ Si uerò materia nec turget, nec abundat, expectanda concoctio, prohibenda autem interim ulterior humorum putrefactio, iuuandáque natura ad concoquendum hunc in modum.

Recipe

Recipe serapij acetati simpl. (corrigit putredinem humoris) ℥.ij. serapij uiolæ. ℥.j.ß. serapij intybi lati folij. ℥.j. stillatitiorum liquorum cichorij, intybi satiui latioris, buglossi, ana. ℥.iij. Misceantur, & à ieiuno per triduum diluculo bibantur. Serapium uiolaceum ne sit in febribus biliosis in multo usu, præsertim solum, nam propter dulcedinem facile inflammatur, & uertitur in bilem, augétque calorem. Miscendus igitur cum serapijs de acetositate citri, aut de limonibus, & similibus. Nec etiam his in febribus serapium adiantinum conuenit, quòd humores tenues, ac subtiles reddat. Vtatur autem laborans serapijs prædictis donec perfectæ concoctionis appareant signa, deinde sumat aliquod ex pharmacis prædictis eradicantibus. Vena si incidenda uideatur, id fiat inter primum, & quartum paroxysmum, in die quietis, non autem post: tunc enim morbus est in statu, in quo non est dandum medicamentum, neque uena secanda. Quoties aluus (ut conuenit) excrementa non deijciet, iterandum enemate superiùs tradito, aut bolo ex cas. aut manna. Calor præterea febris mitigabitur potu aquæ hordei, aut aquæ coctæ, adiecto serapio uiolæ, misto cum serapijs, aut de limonibus, aut de acetositate citri. Serapia quoniam ad perfectionem coquuntur, inspissantur, igitur stillatitijs liquoribus miscentur & diluuntur: zulapia non item, quoniam mediocriter tantùm coquuntur. ¶ Aqua cocta non nutrit, ideo in paroxysmis, ubi nutriendum non est, præstat aquam coctam bibendam dare, quàm aquam hordei. In ore habenda aliqua, quæ refrigerent, & humectent, qualia sunt hæc. ¶ Recipe seminis psyllij integri drachm. ij. seminis cotoneorum drach. j.ß. gummi tragacanthæ ℥.j. sacchari candi. ℥.ß. linteis raris in ligularū modum formatis, atq; interpunctis insuantur, quæ stillatitio rosarum liquori crebrò immersæ in ore habeantur, præsertim

quando

quando nigra est lingua. Refrigerant & mali punici acini in ore habiti, aut saccharum candidum: & hæc quoque compositio. Recipe conseruæ rosar. conseruæ nymphææ, conseruæ buglossi, ana unc. ß. pul. electuar. trium santal. pul. diamargar. frigidi, ana ʒ. j. ß. coral. rubr. ʒ. j. trocisco de camphura. ʒ. ß. sacchari. q. satis cum his fiat conditum auro coopertum, quo utetur ægrotans cum aqua cocta, & sine eatim pore sitis. Accessionis uerò tempore nihil est prorsus foris admouendum, ne admotis quibusdam frigidis calor febris intro pellatur, atque tunc accessio multo quam esset longior fiat. Verùm extra accessionē epithemata sine periculo præscribi poterunt. Symptomatibus post hæc occurrendum, & primùm dolori capitis. Recipe olei rosa. ℥. iij. aceti. ℥. j. Misceantur, & applicentur fronti tepide in hyeme, in æstate uerò frigide. deinde uigilijs. Recipe Serapij de papauere. ℥. j. ß. stillatitij liquoris lactucæ. ℥. iij. pul. diamargar. frigid. ℈. j. Misceantur, & appetente somni tempore ab ægroto sumantur.

AVT SIC.

Recipe seminum papaueris albi, & melonum mundatorum, ana. ℥. ß. inuoluantur in panno lineo raro, fingantur frustula auellanarum instar, deinde cum iure pulli fiat coctio, quæ somni, ut dictum est, appetente tempore sumatur. Postremò tollenda inflammatio, si qua in toto corpore, aut aliqua eius parte post febrem, & humorum euacuationem, à quibus febris erat, remanserit: ne illa inflammatio alios aut corrumpat, aut generet humores, febrem rursum excitaturos. Recipe electa. trium santalo. duplicato rhabar. ℥. iij. in rhomborum figuram formatas, è quibus sumatur unus manè horis tribus ante pastum: quo deglutito, parum stillatitij liquoris intybi sativi latioris bibendum. Hepatis quoque regio sequenti unguento ungenda.

Recipe

Recipe cerati santalini ℥. iiij. olei nymphææ, ol. uiolacei, an. ℥. j. ß. Lauentur hæc accuratè aqua frigida, aut stillatitio rosarum liquore, ne poros obstruant, & unguentum penetrare prohibeant, deinde adde spicæ nardi ʒ. ß. ad seruandum naturalem temperiem partis. Misceantur, & tepidè manè ante pastum hepatis regioni applicentur. Post euacuationem humorum, febrem efficientium, qui tamen omnino euacuari non potuerint, ut reliquiæ euacuentur, eliciantur sudores fricationibus, & operimentis non grauibus. Eliciantur & urinæ potu uini albi, & emulsionis quatuor seminum frigidorum maiorum in uasculis positæ.

Tertianæ nothæ, siue non puræ intermittentis, Curatio.

Cap. VI.

DVplex hæc febris est. Aut enim fit à bile mista cum pituita, aut aquea, aut crassa, & hæc frequentiùs accidere solet, quæ dicitur cholera maioris famæ: aut à cholera mista cum atra bile, & hæc rariùs accidere solet, quæ dicitur cholera minoris famæ. Cholera autem maioris famæ duplex est, citrina, & uitellina. Quando enim bilis cum pituita tenui, & aquea miscetur, appellatur bilis citrina: quando uerò cum crassa pituita miscetur, uitellina bilis appellari solet, quòd uitellis ouorum sit similis. Et hæc quidem uitellina rursum duplex est, sicuti uitellorum ouorum duplex est color. Quidam enim magis alijs albicant, alij rufiores uidentur. Bilis autem quæ rufioribus est similis, per assationem fit. Minoris quoque famæ cholera duplex est. Aut enim cholera naturalis miscetur atræ bili ex bilis naturalis assatione facta: aut miscetur bilis naturalis cum humore melãcholico naturali, qui in hepate cũ alijs humoribus generatur. Dicemus igitur primùm de tertiana notha quæ fit à bile

maioris

maioris famæ, at priùs de ea, quæ fit à bile citrina. Hæc autem non multùm differt à tertiana pura, non enim multò longiores habet paroxysmos, suntq; excrementa, & urinæ citrini coloris.

Victus ratio. Victus ratio sit in hac febre plenior, quàm in pura, quod hæc aliquantò longior esse soleat. Cæterùm ijsdem penè præsidijs utraque curatur.

Curandi ratio. Curandi itaque ratio ab euacuatione materiarum communium auspicanda, quæ fiet aut leniente pharmaco sumpto, aut enemate infuso. Debet autem enema propter materiā pituitosam, quæ in intestinis, & uenis meseraicis continetur, esse acre, cui plerimùm cōuenit. ℥. ß. hieræ picræ, hunc in modum. Recipe quatuor emollientium herbarum ana. M. j. helxines M. ß. quatuor seminum frigidorum maiorum, ana. ℥. j. seminum anisi, & fœniculi, ana. drachm. j. ß. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur huius decocti lib. j. ß. cas. unc. j hieræ picræ simpl. unc. ß. mel. rosac. col. unc. j. ß. ol. commun. unc. iij. salis communis drach. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum inijciatur. At si nolit enema æger, sumat pharmacum leniens hunc in modum. Recipe cathol. cas. ana. unc. ß. serapij adianti unc. ß. propter pituitam. Communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ sumatur manè horis quatuor ante pastum.

AVT SIC SI VTRVNQVE RECVSET.

Recipe cathol. ℨ. vj. cas. ℥. ß. adiecto saccharo fingatur bolus, qui horis quatuor ante pastum sumatur, & prandeat non expectata ampliore eius operatione. Nam si differretur prandium, natura, quòd benignum est medicamentum, illud in alimentum mutaret. Confert plurimùm quotidie in hoc febris genere uti aut enemate, aut leniēte pharmaco, tùm ad materias communes educendas, tùm ad muccositates intesti-

norum abstergẽdas, & præcipue dię quietis. Vomitus probatur in febre tertiana pura, & exquisita, ieiuno uentriculo, in hac uerò post cibũ, aut initio accessionis. Facilius enim educitur materia pituitosa pleno uentriculo, quàm uacuo, & ieiuno: propterea quòd unà cum cibis pituita mista uacuatur per uomitum, qui sic elicietur. ℞ Recipe oxymelitos simpl. ℥. j. ß. aquæ pluuiæ tepidæ. ℥. v. Misceantur, & sumpto cibo bibantur, aut in ipsius accessionis principio, si uomendi cupiditas incesserit. Turgente materia in principio medicamentum eradicans potest exhiberi hunc in modum. Recipe cathol. ℥. ß. diaphœnici, electar. de succo rosa. ana. ʒ. ij. serapij adianti. ℥. ß. communis medicinarum decocti. q. s. fiat potio, quæ ad auroram sumatur.

AVT SIC.

Recipe diaphœnici, elect. de succo rosa. elect. indi maioris, ana. ʒ. j. ß. Adiecto sacchare fingatur bolus, qui ante diluculum sumatur. Bolus maturius sumendus quàm potio, serius enim operatur.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti. ʒ. j. cinnamomi gr. v. turpeti selecti. ℈. ij. zinzib. ℈. j. sacchari albi. ʒ. ij. Redigantur in puluerem, qui iure cicerum rub. aut pulli exceptus hauriatur.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. ℈. iiij. Excipiantur stillatitio liquore intybi satiui latioris, finganturq; pil. vij. quæ circa noctis dimidium sumantur. Deinde lotorium bibat ex. ℥. ß. sacchari rub. & aquæ hordei. ℥. vj. cõmistis, siquidem materia ualde sit calida: si mediocriter, & uires sint debiles, misceatur saccharum cum iure pulli: si uerò parùm calida sit, cum iure cicerum rubr. & sacchare. ℞ Recipe conseruæ rosa. conser. adianti. conser. rad. buglos. an. ʒ. j. ß. Misceãtur, & postridie manè sumantur. Si materia non turgeat, multa tamen sit,

exhibebitur medicamentum materiam propriam minuens. Talia autem erunt superius tradita medicamenta, si de singulis aliquid demas. ¶ Materia autem neque abundante, neque turgente, naturam, ut eam celerius concoquat, hunc in modum iuuabimus. ¶ Recipe serapij acetosi simpl. ℥. iij. mellis rosa. col. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum absinth. intybi satiui latioris, lupi salictarij, ana. ℥. iij. (aperit enim leniter, quæ antea ualenter aperiunt initio non conueniunt.) Misceantur, & a ieiuno per triduum diluculò sumantur. Recipe diarrhodi abb. ℥. ß. utatur cum serapijs. Repetantur hæc tribus alijs diebus, si cōcoctionis signa nondum appareant, quæ ubi apparuerint, purgetur aliquo ex prædictis medicamentis. ¶ Cæterum quoniam materia hæc contumax est, nec simul tota coquitur, nec uacuatur, igitur ubi ægrotus dies quinque, aut sex, quieuerit, rursum materia & coquatur, & uacuetur, utendo in morbi progressu serapijs magis aperientibus hunc in modum. Recipe serapij acetosi de duabus rad. ℥. ij. mellis rosa. col. unc. j. ß. serapij adianti. ℥. j. stillatitiorum liquorum absinthij, adianti, intybi satiui latioris, ana. unc. iij. Misceantur, & a ieiuno per triduum diluculò sumantur.

¶ Deinde uacuetur sumpto aliquo ex prædictis medicamentis solutiuis. ¶ Vbi dies aliquot quieuerit, perseueratque febris rursus materia coquatur serapijs magis aperientibus, hunc in modum. ¶ Recipe serapij intybi lati folij composit. serapij acetosi de duabus radicibus, serapij adianti, ana. ℥. ij. stillatitiorum liquorum, apij, absinthij, buglossi, ana. ℥. iij. Misceantur, & a ieiuno per quatriduum diluculò sumantur.

Recipe diarrhodi abb. ℥. j. utatur cum serapijs. ¶ Deinde purgetur aliquo ex prædictis medicamentis solutiuis. ¶ Vbi etiam post hæc dies aliquot quieuerit, rursum materia & coquatur, & uacuetur hunc in modum. Recipe serapij byzantini (nam in declinatione conuenit) ℥. iij. serapij in-

tybi satiui latioris compositi uncias duas, serapij adianti unciam unam, stillatitiorum liquorum, apij, fœniculi, pimpinellæ, cichorij, ana, drachm. iij. Misceantur, & à ieiuno per quatriduum diluculo appetente sumantur.

Recipe diarrhodi abb. unc. j. utatur cum serapijs. His peractis, si febris perseueret, tædeatque ægrotum & serapiorum, & solutiuorum medicamentorum, hoc apozemate utatur. Recipe quinque radic. com. maceratarum in uino albo, ana. unc. ß. v. herbarum capill. pimpinellæ, pilosellæ, intybi lati folijs nō loti, buglos. cum rad. eupatorij, ana. Manipul. j. quatuor seminum frig. maior. ana. drachm. j. ß. seminum anisi, apij, fœniculi, ana. drachm. ij. cicerum rubr. M. ß. uuarum passarum detractis acinis unc. ß. polypodij quer. (melancholiam, & pituitam educit) foliorum sennæ orientalis mundatæ, ana. ℥. j. (quoniam multæ partes bilis in melancholiam uertuntur à calore febrili) medullæ cnici. ʒ. vj. agarici in pastillorū formam redacti. ℥. ß. trium florum com. ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ donec dimidium absumatur: accipiatur iuris decocti lib. j. ß. adiectoque saccharo dulcedo inducatur, fiatque serapium mediocriter coctum, in quo depurato macerentur drach. ij. rhabar. selecti, spicæ nardi, cinnamomi, ana. drach. ß. horis. xij. deinde exprimantur, & utatur diebus quatuor, aut si malit quinque, matutinis horis. Postremò symptomatibus occurrendum, & primò siti.

Recipe serapij uiolacei, serapij adianti, ana. unc. ij. Misceantur cum aqua cocta, aut aqua hordei tempore sitis extra pastum. Imbecillitati autem uentriculi hunc in modum succurrendum. Recipe olei absinth. unc. iij. ol. mastich. ol. cotoneorum, ana. unc. j. ß. menthæ siccæ, caryophyllorum, galangæ, corallij rubr. ana. drachm. j. rosa. rub. ℈. ij. adiecta cera fiat unguentum, quo uentriculi regio ungatur manè, & uesperi ante pastum sed non in accessione. Dolori autem

capitis hunc in modum medendum. Recipe olei rosa. ℥ ij. olei chamæmeli unc. j. ß. aceti unc. ß. His commistis ungatur frons tepidé.

Tertianæ non puræ à bile vitellina, quæ fit per adustionem pituitæ crassæ, Curatio. Cap. VII.

SImili modo, ut in proxima superiore traditum est, & coquendi, & euacuandi humores, nisi quòd in hac, serapia humores magis tenuantia esse debent. Febris hæc longior, quàm ante dictæ, esse solet, longioresque habet paroxysmos, plenıore igitur uictu utetur ægrotus, ut diutius durare poßit. Tres plerunque menses febris hæc superat, atque ad horas triginta paroxysmus nonnunquam extenditur. Sunt qui præcipiunt ægroto cibum dúntaxat exhibendum die quietis, altero uerò non. Si paroxysmus horas triginta occupet, cibus ægroto exhibeatur horis sex ante acceßionem. Vtatur uino tenui, albo: aut rubro claro, tempore pastus. Extra pastum autem, & die acceßionis utatur aqua hordei, in qua fœniculi radix decocta sit, cum serapio aßientino. Cum cibis misceantur humores attenuantia, ut ius cicerum rubrorum. In rigore acceßionis lapides calidi pannis inuoluti pedibus apponendi, cùm in alijs febribus panni calidi dúntaxat sint admouendi. Vbi autem caluerit, fricetur ægrotus & quidem ualide, quoniam & uapores, & humores craßiores sunt. Curandi ratio à materiarum communium eductione exordienda, quod fiet enemate infuso, aut leniente medicamento sumpto, hunc in modum. Recipe maluarum, helxines, althææ, betæ, ana. M. j. seminum anisi, & fœniculi, ana. ʒ. ij. quatuor seminum frigid. maior. ana. ʒ. j. ß. furfuris frumenti (ad abstergendas muccositates intestinorum) florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur

Victus ratio.

Curandi ratio.

tur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. & ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana ℥. j. mell. rosar. col. ℥. j. ß. ol. com. ℥. iij. salis ʒ. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastũ iniiciatur. Si enema displiceat ægroto, aut in uentriculo, & partibus superioribus grauitas, & plenitudo percipiatur, sumat sequẽs medicamentum leniens.

Recipe cas. recens extractæ, cathol. ana ℥. ß. serapij uiolacei. ℥. j. (ad leniendum) stillatitiorum liquorum intybi lati folij, & absinth. q. s. aut communis decocti. ℥. iiij. ß. adiectio adianti recentis (ad incidendum) P. j. & ß. fiat potio, quæ mane horis quatuor ante pastum sumatur. Si urina rubra sit, adsitq; sanguinis copia, secus non, incidatur uena media, uel iecoraria, fiatque lata uenæ diductio: nam materia crassa est. Materia deinde si multa sit, quæ febrem faciat adeo, ut eam natura uincere non poßit, in principio ipsam hunc in modum minuere licebit. Recipe diaphœnici ʒ. ij. (educit utranque materiam, sed pituitam magis) elect. de succo rosa. drachm. j. (bilem purgat) cathol. ℥. ß. serap. uiol. unc. ß. com. deco. unc. iiij. ß. commistis omnibus, fiat potio, quæ ad auroram sumatur horis sex ante pastum. nam materia est fortis.

AVT SIC.

Recipe rhebar. selecti. ʒ. j. cinnamomi gran. v. agar. in pastillorum formam redacti. ℈. ij. Macerentur in stillatitijs liquoribus intybi satiui lati folij, & absinth. ac pauco uini albi horis. xij. deinde exprimantur, adijciantúrque serap. ros. laxat. ℥. j. ß. diacnici. drachm. j. quibus omnibus com. decocti. ℥. iiij. ß. exceptis fiat potio, quæ ad auroram sumatur.

AVT SIC.

Recipe pil. aggreg. ℈. iiij. excipiantur stillatitio liquore buglos. finganturq; catapotia septem, quæ circa noctis dimidium sumantur. Facta operatione sumat lotorium sequens.

lotorium Recipe saccha. rub. ℥. ß. iuris cicer. rub. decoctorum, ac aquæ hordei (si febres cum intenso calore fuerit) ℥. vj. fiat lotorium, quod hora post sumptum medicamentum purgans sexta, bibatur. Recipe corti. citri sacchar. cōditi. ʒ. ij. (non tantum detur in tertiana à cholera citrina, quoniam non est tanta debilitas uentriculi.) conseruæ ros. ʒ. j. ß. Misceantur, & postridie mane sumantur. Humores deinde cōcoquantur, sumptis primum serap. temnantibus, & abstergentibus, deinde magis aperientibus, fiatque, ut dictum est in febre proxima superiore. Vtendum autem serapijs per multo plures dies ad materiam concoquendam. Præterea per sesquihoram ante pastum sumat sequentis electarij tessellam unam.

electarium roborans membra & uentriculum. Recipe specierum diarrho. abb. ℥. ß. specierum arom. ros. maio. Gabriel. ʒ. j. ß. (harum parum detur propter febrem, quia calidæ sunt) conser. adianti, & buglos. ana. ʒ. ij. sacch. dissolutæ in stillatitio liquore absenth. & rosa. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli ponderis. ʒ. ij. ß. hæc roborant membra, & uentriculum, cuius magnopere solliciti esse debemus. Nam si is imbecillior fiat, male concoquet: atque ita multam pituitam generabit. Tempore autem paroxysmi utatur condito sequenti, cum aqua bugl. aut sine ea. conditum Recipe conser. bugl. conseruæ ros. conser. adianti, ana. ℥. ß. pul. diarrho. abb. ʒ. ij. corallij rub. ℈. iiij. conser. florum rorismarini (propter pituitam, calida enim est) ʒ. iij. saccha. q. s. fiat conditum auro coopertum. Post usum serapiorum, apparentibus concoctionis signis, utendum medicamentis solutiuis iam dictis. Perseuerante febre utendum & apozemate supra proxime tradito. Medicamenta autem solutiua, & serapia prædicta non solum semel danda sunt, sed repetitis uicibus, partem humorū, qui non facile concoquuntur, coquendo, & eam euacuando. Humoribus autem aliqua ex parte euacuatis, roboretur uentriculus unguēto sequenti.

Recipe

Recipe olei absinthij, olei nardini, ana. ℥. ij. olei ex cotoneis, olei masthichini, ana. ℥. j. menthæ siccæ, cardamomi, caryophyllorum, galangæ, corallij rubri, ana. ʒ. ij. styracis calamitidis drach. j. ß. coriandri præparati. ℥. iij. rosarum rubrarum. ʒ. ij. ceræ flauæ. q. s. fiat unguentum, quo ungatur regio uentriculi mane, & uesperi ante pastum. Aut unguenti loco utatur sequenti emplastro. Recipe emplastri de masthich. emplastri pro stomacho, ana. ℥. j. galangæ. ʒ. iij. corallij rub. ʒ. ij. Subigantur cum oleo ex cotoneis, finguturque emplastrum in scuti (ut Medicorum uulgus loquitur) stomachalis figuram, quod regioni uentriculi, uitato hepate, nam calidum est nimium, admoueatur. Cibi autem tempore auferatur, nam propter uim astringentem, quam habet, prohiberet cibum in fundum uentriculi descendere. Inunctio autem non item, ut quæ iam sit tempore pastus imbibita.

Tertianæ non puræ, à bile mista melancholico humori Curatio.

Capuт VIII.

Bilis melancholiæ bifariam miscetur. Aut enim miscetur melancholiæ, quæ ex ipsius bilis assatione fit, quæ propriè atra bilis dicitur, & simul miscentur bilis usta, & non usta. Aut miscetur melancholiæ naturali, quæ propriè melancholicus humor appellatur. Si quispiam tertiana intermittente laboret, sitq; is iuuenis, biliosus ualdè, & gracilis, qui cibis, & speciebus acribus sit usus, sint præterea tempus anni, regio, cæli constitutio calida, urina ignea cum aliqua obscuritate, indicare licet febrem illam ex mistione bilis & melancholiæ per bilis assationem factæ consistere. Si uerò usus fuerit cibis melancholicum humorem gignentibus, febrem ex bilis mistione cum melancholia naturali consistere existimabimus. Non multum hæ febres Causa. Signa.

à tertiana pura differunt, nisi quòd in his rigor quidam fortior percipitur, ut ægrotanti ossa frangi uideantur, & dentes tremunt, ob grauitatem materiæ, quæ in tertiana pura leuis est: & propterea in ea rigor breuior, in hac uerò in qua bilis cum melancholia miscetur, longior est. Humectantia in hac febre magis conueniunt, in tertiana pura magis infrigidantia.

Curandi ratio.

Curandi ratio à materiarum communium euacuatione auspicanda hunc in modum. Recipe maluarum, betæ, buglos. (propter melancholiam) uiolariæ, an. M. j. (uiolæ humectat) pruna. xij. ficus pingues. x. (pruna & ficus humectant.) Decoquantur in. s. q. aquæ ad tertias: accipiatur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ. ʒ. x. dosis maior esse debet, nam humectādi scopus est, sacchari rub. ℥. j. mellis uiol. (est enim melancholia in se genita.) ℥. j. ß. ol. com. ℥. iij. salis parum (ad irritandum.) Fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut utatur medicamento lenienti ob causas sæpe superius dictas hunc in modum. Recipe cas. recens extractæ, ℥. ß. mannæ. ℥. j. serap. uiolacei. ℥. ß. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris & bugloss. q. s. fiat potio, quæ sumatur horis quatuor ante cibum, post quas prandendum, siue operata fuerit, siue non. Materia autem si turgeat exhibeatur in principio medicamentum eradicans, hunc in modum. Recipe cathol. drach. vj. elect. de succo rosa. (propter choleram) compositionis hamech. ana. drac. j. ß. serap. uiolac. unc. ß. cōmunis decocti. ℥. iiij. ß. adiectis polypod. quer. foliorum sennæ, ana. ℥. j. & ß. fiat potio, quæ sumatur diluculo, sex horis ante pastum.

AVT SIC.

Recipe rhabar. selecti. ℈. iiij. cinnamomo. gr. vj. myrobalano. cæruleorum confricatarū ol. amygdal. dul. ʒ. iij. macerentur in sero caprino, & pauco uini albi, uel in stillatitijs liquoribus intybi satiui lati folij, & buglos. horis. xij. deinde

de exprimantur, adiectisque serapij rosa. laxat. ℥. j. ß. elect. de succo rosa. elect. diasennæ, (hoc adijcitur loco compositionis Hamech ad uariandum) an. ℥. j. ß. cõmunis decocti. ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ ad auroram sumatur. Recipe pil. sacchar. rub. ℥. ß. cum iure pulli, aut aqua hord. fiat lotorium.

Recipe conseruæ rosa. conseruæ radic. bugloss. ana. ʒ. ij. Misceantur, & postridie mane sumantur. Si uerò bolus, aut pil. magis placeant, hunc in modum parentur Recipe confectio. Hamech. elect. de succo ros. ana. ʒ. ij. adiecto sacchare fingatur bolus, qui ante lucem sumatur. Recipe pil. aggregat. pil. indarum, ana. ʒ. ß. Excipiantur stillatitio liquore buglossi, finganturq; pilul. v. aut vij. quæ circa noctis dimidiũ sumãtur. Si materia nõ turgeat, antè quàm euacuetur, concoquatur hunc in modũ. Recipe serap. uiol. (ad humectandũ sera. acetati simpl. (propter bilẽ) serap. bugl. (propter melancholiã) an. ℥. ij. stillatitiorũ liquorũ fumariæ, lupi salictarij, cichorij, intybi satiui lati folij, an. ℥. iij. Misceãtur, & à ieiuno per quatriduũ diluculò sumãtur. Plures doses sunt dãdæ, nam materia est crassa: ideo tam facilè nõ educitur, quàm pura bilis in tertiana pura. Recipe diarrhodi abb. unc. j. utatur cum serapijs. Euacuetur deinde aliquo ex prædictis medicamentis solutiuis sumpto. Si febris perseueret, repetantur & serapia, & medicamenta solutiua prædicta. Fricationibus fortibus & in paroxysmo, & tempore quietis aperiẽdi pori ad uaporum, qui sunt crassiores, quàm in tertiana pura, euacuationem, uacuo tamen uentriculo, ne aliquid in ambitum corporis trahatur. In declinatione utendum pharmacis membra roborantibus, hunc in modum.

Recipe specierum diarrhodi abb. drach. iij. (& in bile usta pul. electar. triium santalorum drach. j. ß.) pul. elect. de gemmis (propter melancholiam) scrup. quatuor. conseruæ rad. bugloss. conseruæ rosarum ana. drach. ij. sacchar. disso

luti in stillatitio liquore rosarum, (quia adstringit, & est odorata) & bugloss. quantitate sufficienti, fingatur electar. solidum in rhomborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis drach. ij. ß. è quibus sumat unum manè, & vesperi horis tribus ante pastum. Quo deglutito, bibat parum vini, quod in melancholia plurimum confert, diluti stillatitio liquore buglossi.

Tertianæ continuæ Curatio.
Caput IX.

Fit interdum hæc febris à bile pura in venis, quæ corrū, sed non adeò, ut in causo propinquæ sunt, putrescunt; interdum à bile mista pituitæ, nonnunquam à bile mista melancholiæ. Quarum omnium signa, ex his quæ dicta sunt, colligi possunt. Signa. *Principium huius febris est sine horrore, sine tremore, nullus sudor, nisi in crisis die, linguæ asperitas cum citrinitate, & nigredine, sitis, & alienatio maior, quam in tertiana intermittente, urinæ rubræ intensæ, valde subtiles, subrufæ cum quadam liuiditate. In hac calor non tam intensus quàm in causo, & maiorem habet hæc quietem, quàm causos. Crisis in hac, & in synocho non superat diem xiiij. Et quoniam bilis diebus imparibus movetur, diebus imparibus si crisis fiat, aut per alui deiectionem, aut urinas, aut sudorem, bonum: si paribus, malum. Quod si crisis signis perfectæ costionis natura nihil expellat, postridie detur solutiuū medicamentum modò non sit dies exacerbationis. Petatur autem solutiuum medicamentum ex his quæ habentur in febribus intermittentibus superius traditis. Conueniunt in hac febre magis infrigidantia, quàm in intermittente.*

Curandi ratio. *Curandi ratio exordienda ab eductione materiarum communium hunc in modum. Recipe maluarum, violariæ, lactucæ, ana. Manip. j ß. florum nymphææ, florum violarum*

Enema

ana. P. j. quatuor seminorum frigidorum maiorum, ana. ℥. j. pruna decem. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iunis decocti libr. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rubr. ana unc. j. olei uiolacei. ℥. iij. salis parum: fiat enema, quod infundetur ante pastum die minoris afflictionis. Si uerò grauitas in uentriculo fuerit, aut superioribus intestinis sumatur medicamentum leniens.

Recipe cas. recens extractæ drach. vj. diapruni simpl. unc. ß. serapij rosa laxatiui unc. j. stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris & buglossi excipiantur, fiatque potio, quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur. ❡ Curandum ut aluus quotidie excrementa deijciat, si non sua sponte ob nimium febris calorem, certè enemate infuso, aut sumpto leniente medicamento, aut balanis immißis. Vomitus in hac febre non adeò, ut in tertiana intermittente conuenit, nisi nausea urgeat, & ægrotans facilè uomat, tunc eliciatur aqua tepida, & pauco aceto. ❡ Vrina si rubra fuerit, aut ad ruborem tendens, incidatur uena iecoraria, nisi si quid aliud obstet, sanguisque pro ægrotantis uiribus detrahatur. ❡ Si materia turgeat, detur in principio medicamentum eradicans: aut si multa est, detur medicamentum minuens propriam materiam: quæ omnia petenda sunt ex his quæ tradita sunt c. 6 in febribus tertianis intermittentibus. Si uerò concoctio expectari potest, iuuanda est natura, ut ipsam celerius perficiat, hunc in modum. ❡ Recipe serapij acetati simpli. oxysacchara, ana. unciam j. ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, buglos. ana unc. ij. Misceantur, & à somno per biduum sumantur diluculò. Repetantur autem donec materia appareat perfectè concocta. Vtatur electar. triu santalorum cum serapijs. Vti quoque licebit emulsione quatuor seminum frigid. cum serapijs, loco stillatitiorum liquorum in progressu febris, cui summa caliditas inesse uidetur. Deinde materia

concoct

concocta, detur aliquod solutiuum ex dictis in tertianis intermittentibus. Succurrendum etiam symptomatibus, & primo siti. Recipe serapij de limonibus, serapij uiolacei, ana. ℥.ij. Misceantur cum aqua frigida, si sit robustus, aliàs cum aqua cocta frigida, aut aqua hordei frigida, & utatur tempore sitis. Conueniunt etiā serapia de succo malorum acerbarum, & de acetositate citri. Vtatur etiam manu Christi perlata, tempore sitis, & sine siti quando libuerit, & hoc condito. Recipe conseruæ rosarum, conseruæ oxalidis, conseruæ nymphææ, ana. ℥. ß. pul. diamargar. frigid. ʒ. j. ß. fragmentorum communium lapidum preciosorum, coralij rub. ana. ℈. j. bracteas auri. x. fiat conditum auro coopertum, quo utendum cum aqua cocta, & sine ea cùm uolet.

AD NIMIAS VIGILIAS.

Recipe serapij de papauere. ℥. j. ß. stillatitij liquoris lactucæ. ℥. iij. pul. diamargar. frigid. ℈. j. semper enim sunt admiscenda quædam corroborantia propter narcotica. Misceantur, & bibantur appetente somni tempore.

AVT SIC.

Recipe foliorum lactucæ, foliorum salicis, foliorum cucurbitæ, ana. M. iij. florum nymphææ, florum uiol. rosa. rub. ana. P. ij. corticis papaueris albi. ℥. j. ß. seminis papaueris albi contusi. ℥. ß. Decoquantur in aqua, qua & brachia, & crura lauentur.

AD CAPITIS DOLOREM.

Recipe olei rosa. ℥. iij. olei nymphææ. ℥. ij. aceti. ℥. j. Misceantur, & fiat oxyrrhodinon: in æstate frigidè, in hyeme tepidè.

AD NIGREDINEM LINGVAE.

Recipe muccaginis psyllij extractæ in stillatitio rosa. liquore libr. j. madefiant in ea panni linei, qui uicissim linguæ superponantur. Curata febre, calor ab hepate hunc immo-

dera

dum tollatur. Recipe cerati santalini. ℥. iiij. olei nymphææ, olei rosa. ana. ℥. ij. lauentur hæc accuratè ad tollendam uiscositatem, ne obstructionem pariat, in aqua frigida, aut in stillatitio rosarum liquore, deinde adiecto spicæ nardi. ℈. ß. misceantur, & hepatis regioni admoueantur tepidè.

AVT SIC.

Recipe rosa. rub. florum nymphææ, florum uiolarũ, ana. P. j. ß. omnium santalorum, ana. ʒ. j. ß. seminis oxalidis, seminis portulacæ, seminis intybi satiui latioris, an. ℈. ij. spicæ nardi. ℈. ß. insuantur in sindone rubra, fingatúrque sacculus in semilunæ speciem, qui stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris & rosarum irrigatus, hepatis regioni admoueatur tepide manè ante pastum. In morbi progressu tutius est cordi quàm hepati refrigerantia apponere, quoniam gibba pars hepatis uenas multas habet, quæ metus est propter frigiditatem obstrui. Fiat igitur cordi hunc in modum. Recipe stillatitij liquoris rosa. libr. ß. stillatitiorum liquorum oxalidis, & bugl. ana. ℥. iij. omnium santalorum, utriusque coralli, ana. ʒ. j. ß. pul. diamarg. frig. ʒ. j. fragmentorum communium, preciosorum, ana. ℈. j. croci (ad seruandam naturalem temperiem partis) ℈. ß. aceti. ℥. ß. fiat his commistis epithema cordi tepidè, si uideatur intensus calor. Epithe- m

Causi Curatio. Cap. X.

FEbris hæc biliosa & continua est, cùm maximo & ardore, & dolore, nullam, aut certè perquàm exiguã habens requiem, nisi (ut synochus) in aurora, non à se quidem, sed à tempore, quod tunc est frigidius, & eo tempore cibus laboranti præbendus. ¶ Symptomata longè sunt grauiora, quàm in tertiana continua, ut sitis, cui tussicula superuenit, linguæ ariditas, & nigredo, sed quæ non tantùm apparent, cùm aliquid humoris qui linguam humectat, à cerebro in os Signa.

destruit,

defuit, mordicatio circa uentriculum, uel regionem hepatis, uel pulmonis, in quorū uasis plerunq; putret bilis, quæ hanc febrem facit, aut in uenis cordi magis propinquis. Et quoniā uapores aliqui non cutem, ubi fieret rigor, subeunt, sed musculos ossibus uicinos, ideo percipitur quasi quædam ossium fractura, nō tamē cum grauitate, ut in quartana, quia leuior, & tenuior est eorū materia. Delirium etiam solet contingere, propter uapores biliosos cerebrū ascendentes, propter quos oritur interdum phrenitis uera. Accidit etiā nonnunquam conuulsio, propter nimiam cerebri exiccationē à uehementi ardore. Præterea uigiliæ, & inquietudo. Potest & hæc febris à sola bilis incensione sine putredine, ut synochus à sola sanguinis inflammatione sine putredine, fieri.

Victus ratio. Victus ratio sit humectans, & refrigerans, aer ad frigidum, & humidum alteretur, præsertim si à bile in pulmonibus prodeat febris. Potus aquæ frigidæ detur etiam ante concoctionem. Admoueantur epithemata ad infrigidandum in ipsius febris augmento, & statu, non expectata declinatione, capiti, cordi, hepati, & testiculis.

Curatio. Cæterùm quoniā excrementa alui propter uehementem calorem plerunque sicca sunt, igitur curandi ratio ab enematis mollientis, & infrigidantis iniectione inchoanda. Recipe cas. recens extractæ. ℥. x. sacchari rubr. ℥. j. ol. uiol. ℥. iiij. Commista hæc excipiātur lib. j. ß. decocti quatuor emollientium herbarū, adiecto foliorū lactucæ & cucurbitæ, ana. M. j. cum prunis x. fiatq; enema, quod ante pastum sine mora infundatur. Aut ob causas superius frequenter cōmemoratas sumat laborans medicamētum leniens, quod sequitur. Recipe cas. recens extractæ. ℥. j. sirup. uiol. ℥. ß. excipiantur communis decocti. ℥. iiij. si. alectis oxyphoenic. ℥. vj. fiatq; potio, quæ ad aurorā sumatur.

AVT SIC.

Recip. pruna damas. x. uuarū passarū detractis uinaceis. ℥. ß.

℥.ß.iij. flor. comm. an. P. j. quatuor semi. frigid. maior. ana ʒ. j. ß. oxyphoenicon. ʒ. vj. Decoquantur in s. q. aquæ tantisper dum dimidium absumatur, colo deinde expressa transfundantur. Accipiantur iuris decocti colati ℥. iiij. ß. mannæ ℥. j. cass. recens extractæ ℥. ß. serap. uiol. ℥. j. Commistis omnibus fiat potio, quæ sumatur ad auroram. Quando autẽ aluus ægrè soluitur, lenientium quantitas est augenda. Quæ quidem lenientia aucta non solùm materias communes, sed & aliquid de materia propria educunt. Quòd si leniente medicamento natura non iuuari uideatur, eodẽ die glandes hunc in modũ paratæ immittantur. Recipe mel. uiol. ℥. ij. salis triti. ʒ. j. ß. fingantur balani iustæ quãtitatis, hoc est longitudinis quinq; aut sex digitorum. Si uerò ex urina rubra aut alijs signis plenitudinis ægrotus sanguine abundare uideatur, aut bilis uideatur sanguini mista, poterit fieri uenæ sectio, sed in ipso statim principio post enemaris eiectionem. Raro hac in febre fit sanguinis missio, ne bilis nimium efferueat, maiorésq; uires minuto sanguine acquirat, ac morbus augeatur. Itaque uitanda, nisi nos aliæ circunstantiæ cogant, tuncque non ultra quatuor uncias sanguis detrahendus. Aduersus sitim detur aqua frigida, aut aqua hordei etiam frigida, aut aqua cocta, sed quoque frigida. Dentur autem in magna quantitate cum modico de serapijs aut de acetositate citri, aut de limonibus, aut omphacio, aut de succo oxalidis. Deinde fiant epithemata primùm cordi hunc in modum.

Recipe stillatitij liquoris rosati libram ß. stillatitij liquoris oxalidis, stillatitij liquoris nymphææ, stillatitij liquoris buglossi, ana uncias iij. omnium santalorum, utriusque corallij, ana drachmam unam ß. margaritarum drach. ß. (roborant enim) caphuræ gran. iij. aceti unciam ß. croci scrupul. ß. Commistis omnibus, fiat epithema cordi tepide, hepati uerò sequens epithema paretur.

Recipe

Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris ℥ viij. stillatitij liquoris rosarum, stillatitij liquoris cichorij, ana ℥ iiij. omnium santalorum ana ʒ j. ß. caphuræ gra. iiij. aceti ℥ ß. spicæ nardi ℈ ß. Commistis omnibus fiat epithema hepati tepidè per dies complures. Si magna quoque partium pectoralium exiccatio appareat, utendum unguento sequenti.

Recipe olei uiolacei, olei nymphææ, an. ℥ ij. mucceginis psyllij in stillatitio rosarum liquore extractæ ℥ j. ß. ceræ albæ q. s. fiat unguentũ, quod lauetur ter, aut quater in stillatitio liquore plantag. eo deinde pectus ungatur. Cõferet etiam renes, & dorsum sequenti unguento ungere, licet in eis nullus percipiatur dolor. Recipe unguenti Gal. ℥ iiij. olei uiolacei, olei nymphææ, ana ℥ j. ß. caphuræ gra. iiij. his omnibus cõmistis, actu frigidis ungantur renes, & dorsum. Sequens quoq; epithema testiculis fiat. Recipe uini aromatici unc. j. stillatitij liquoris plantaginis, stillatitij liquoris nymphææ, ana unc. iiij. His commistis, liniantur testiculi, quoniam magnum habẽt consensum cum toto corpore. Si materia biliosa febrem faciens in principio multa appareat, metusq; sit eam à natura uinci non posse, detur medicamentum materiam propriam minuens, quod minoratiuum proprium Medicorum uulgus appellat. Ea autẽ, quæ dantur leniendi uentris gratia, ad materias communes educendas, si maiore quantitate exhibeantur, propriam materiam, ut dictum est, minuent. Materia uerò si turgeat, in principio detur medicamentum eradicans. Porrò neque in morbi incremento, neque in statu dandum medicamentum propriam materiam minuens. Itaque diligenter est utrunque cognoscendum, & cõsiderandum. Quibus autem signis morbi tempora discernantur, uidere est apud Galenũ libro de Crisibus. Sumpto autem medicamento materiam minuente iuuetur natura ad humorem morbum facientem cõcoquendum serapijs

insi

infrigidantibus, & humectantibus hunc in modum. ℞ Recipe serapij de acetositate citri. serapij nymphea, serap. violacei, ana. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum oxalidis. intybi satiui latioris, buglos. ana. ℥. iij. Misceantur, & a somno per triduum diluculo sumantur. ℞ Recipe elect. ex tribus santal. ℥. ß. utatur cum serapijs. Hæc autem repetantur, donec materia plane concocta uideatur. Causos exquisitus septimũ diem non excedit, quò dum peruenerit, animaduertẽdum an natura moueatur ad crisim, & humorũ morbum facientium expulsionem. Quæ si moueatur quidem, sed imperfecte, iuuanda est, per eam quidem uiam, qua euacuationem tentat. Si per fluxum sanguinis e naribus, inuetur setis porcinis. De locis itidem alijs dicendum, per quos se natura expurgare consueuit. Quòd si natura nihil moueatur, remittatur tamen febris, aut octauo, aut nono die detur medicamentum eradicans, hunc in modum. Recipe rhabar. selecti. ʒ. j. ß. cinnamomi gra. v. oxyphœnicon. ℥. ß. macerentur in stillatitio liquore intybi satiui latioris, & pauco uini albi horis. xij. deinde exprimantur, adijciantúrq; serapij rosa. laxatiui. ℥. ij. rhabarb. pulnerati. ʒ. ß. hoc in declinatione est addendum, ut membra roborentur. Excipiantur stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglossi, fiatque potio, quæ hora quarta matutina sumatur. potio [illegible] cans

AVT SIC.

Recipe decocti communis. ℥. iiij. ß. in quibus maceretur horis. xij. corticum myrobalanorum flauarum confricatorũ oleo amygdalarum dulc. ℥. ß. lento deinde igni frigentur, & colentur, adiectisque cas. recens extractæ drach. vj. electar. de succo rosa. drach. ij. serapij uiolacei unc. ß. fiat potio.

Recipe conseruæ rosa. conseruæ radicis buglos. ana. ʒ. ij. Misceantur, & postridie manè sumantur. Febre soluta, ad morbi reliquias educẽdas, fricationibus lenibus eliciatur su-

dor, & potu uini albi diluti. Eliciantur & urinæ hunc in modum. Recipe emulsionis quatuor seminum frig. maiorum. ℥. ij. stillatitij liquoris intybi satiui latioris. q. s. fiat potio, qua diebus aliquot utendum. Asperitati autem, & nigredini quoque linguæ prospiciendum. Fricetur lingua panno lineo molli leniter, qui aliquãdo immergatur mucagini psyllij, aliquando uerò malorum Punicorum succo. Habeatur interdum in ore nucleus pruni carnis non expers. Os quoque hordei aqua colluatur frequenter, nonnunquam & frigida.

AD VIGILIAS.

Recipe serapij de papauere. ℥. j. ß. stillatitij liquoris lactucæ. ℥. iij. pul. diatragac. frig. ℈. j. (ut corrigatur mortificatio papaueris) his commistis fiat potio, quæ somni appetente tempore bibatur. Confert & crurum, brachiorumque lotio, hunc in modum. ℞ Recipe foliorum lactucæ, foliorum cucurbitæ, foliorum nymphææ, & florum eiusdem, an. M. j. foliorum salicis, & uitis, ana. M. j. ß. Decoquantur in aqua, qua crura, & coxæ uesperi lauentur: habent enim hæ partes magnum cum cerebro consensum. Prohibendum præterea magnum cerebri incendium, ne in phrenitidem incidat ægrotans, hunc in modum. Recipe olei rosa. unc. iij. olei nymphææ. ℥. j. ß. aceti. ℥. j. Misceantur, & fronti, & temporibus applicentur, in æstate quidem frigidè, in hyeme uerò tepidè. Quæ si non contulerint, fiat hunc in modum. Recipe unguenti popul. unc. ij. ol. nymphææ. ol. rosa. ana. ℥. j. Misceantur, & fronti, & temporibus applicentur, deque his in aures aliquid immittatur. Probibenda etiam nimia exiccatio partium pectoralium, ne inde respiratio impediatur, & suffocetur laborans, hunc in modum. ℞ Recipe ol. uiolacei, olei amygdalarum dul. olei nymphææ, ana. ℥. j. ß. his commistis inungatur pectus frigide frequenter, fiant & epithemata hepati, & cordi superius tradita. Si contigerit hunc

febre

febre naturam crisim per fluxiom sanguinis è naribus facere, & sanguis plus quàm par sit fluat, sistatur iniiciendo in nares bolum Armeniã cum stillatitijs liquoribus rosa. & plantag. aut admouendo cucurbitulas hypochondrijs, utrisque quidem, si ab utraque fluat nare sanguis: aut illi tantùm quod est eiusdem lateris cum nare è qua fluit sanguis. Laudant quoque practici succum stercoris asinini, & porci. Plurimum ualet etiam succus lysimachiæ, si inueniatur. Sed hæc fusius sunt tradita Libri primi Cap. xxxj. pagina 115

De Febribus Phlegmaticis.
Caput XI.

FEbris phlegmatica duplex est, continua, & intermittens. Continua frequentior est intermittente, quartana non item.

Quotidianæ febris phlegmaticæ intermittentis Curatio. Cap. XII.

HAec febris quotidiana dicitur, quæ quotidie inuadit, & ferè totum diem occupat. Longissimus paroxysmus durat horas. xviij. quietis uerò horas sex habet, quæ tamen uera quies non est, nam non perfectè quiescit. semper enim fit aliqua effumatio, cùm materia sit crassa, & lenta. Paroxysmi nonnunquam breuiores sunt, & tunc maior apparet quies. Signa autem uniuersalia, quibus hæc febris cognoscitur, & distinguitur à tertiana duplici, aut à quartana triplici, hæc sunt. Nam febris hæc cum rigore non incipit, ut tertiana, sed principiò sentitur in extremitatibus frigiditas quædam, quæ deinde per totum diffunditur corpus, perinde acsi glacies quædam cõprimeret. Nulla est, aut certè minima horripilatio, quoniã materia nec pungens est, nec acuta, nisi forte esset à phlegmate salso. Frigiditati succedit calor mitis propter pituitam, non autem uehemens, ut Signa.

in tertiana à bile. Nulla, aut perquàm pauca sitis est, quæ alijs in febribus multa esse solet. Os habent hac febre laborantes insipidum cum mucagine quadam uiscosa. Colorem uerò liuidum, pallidum, aut plumbeum. Debilitas uentriculi hanc febrem comitatur ob pituitam, hinc mala concoctio, & uomitus phlegmaticus. Splenis quoque dolor, unde nonnunquam illi Hydrops succedit. Pulsus est mollis, debilis, tardus, & in principio paroxysmi inæqualis, & inordinatus. Quantò phlegma aquosius, tantò mollior pulsus est. Quantò uerò magis est uarium, & è diuersis phlegmatibus compositum, tantò pulsus inæqualior, & inordinatior. Cùm uerò febris est à phlegmate salso, pulsus non tam inæqualis, ac inordinatus, nec tam mollis, ac tardus. Vrina in hac febre principiò alba, & tenuis propter materiam crudam, ubi autem materia concoqui incipit, colorata, & turbida euadit. Cùm autem concocta est, maior est eius quantitas, & spissitudo, frigus minuitur, calor augetur, accessio prolixior fit. Nam materia concocta, natura facta fortior maiorem materiæ copiam mouet, hinc fit paroxysmus longior. Sudor in hac febre nullus, nisi in statu uniuersali morbi, & declinatione: nam principij uniuersalis tempore materia nimis adhuc crassa est, & uiscida. Huius febris principium uniuersale longum est, durat enim interdum dies. xviij, declinatio quoque longa est, status uerò breuis, omnium uerò longissimum est augmentum. His igitur signis omnibus, aut pluribus ex eis apparentibus, non dubitabit quisquam febrem phlegmaticam appellare, præsertim si in corpore humido fuerit, ut in puero, aut sene, aut muliere, aut ocioso, & comedone, ac eo qui se uehementer post cibum exercet, aut qui cibis pituitam generantibus uictitauit, & hyeme, quo quidem tempore febris hæc potissimum inuadit. Aestate enim rarò contingit,

Victus ratio. *nisi à forti causa. Tam autem uictus, quàm curandi ratio sit*

ad humores incidendos, & attenuandos idonea, magis quidem, aut minus pro humorum natura. Admitatur hoc in affectu Medicus magis morbi causam, quàm morbum tollere, quod non fit in biliosis febribus. In huius febris principio per dies septem, aut octo, uictu utendum tenui. Vtatur itaque iure pulli cum modico panis, potúsque sit aqua cocta cum saccharo rubro, quod magis ad mellis naturam accedit. In progressu morbi utatur uictu paulo pleniore, quoniam febris hæc longa est. Poterit igitur uti oliuis, capparibus, ouis sorbilibus, iure cicerum rubr. buglosso, betis. Quæ comedet obsonia condiantur cinnamomo & croco. Vino quoque licebit uti, sed tenui, & oligophoro. Cibus sumatur horis quatuor ante paroxysmum. Vigiliæ, & exercitium magis ex usu sunt, quàm somnus, & quies. In accessionis principio somnus uitetur. Ad iram quoque ægrotum concitare, non est inutile. Curandi ratio potiùs ab enematis iniectione auspicanda, quàm à lenientis pharmaci sumptione, potissimum si aluus (ut conuenit) excrementa non deijciat. Nam stercus magis abundat in crassioribus intestinis, quàm in alijs, impellitur enim deorsum à materia biliosa, quæ ad duodenum intestinum non fluit. Recipe maluarum, betæ, mercurialis, linozostidos, ana. M. j. furfuris frumenti (ad abstersionem muccositatum intestinorum) in panno ligati. M. ß. florum chamæmeli, & meliloti, ana. P. j. Decoquantur in s. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. ℥. j. mellis uiolacei. ℥. j. ß. olei com. ℥. iij. salis. ʒ. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastum infundatur. Postridie uero detur medicamentum leniens ad tollendas muccositates uentriculi, & superiorum intestinorum hunc in modum. Recipe cas. recens extractæ. ℥. j. serapij adianti. ℥. ß. excipiantur. ℥. iij. ß. stillatitiorum liquorum buglossi, & graminis, fiátque potio, quæ sumatur

manè horis quatuor ante pastum. Prandeat deinde ægrotans siue potio operata fuerit, siue non, hora non insolenti. In morbi progressu non utendum lenientibus medicamentis ex cas. nam hac febre laborantes uentriculo imbecillo esse solent, cas. autem, si quis ea frequentiùs utatur, ipsum nimis emollit. In febris progressu, quoties aluus excrementa (ut expedit) non deijciet, utendum enemate prædicto, additis hieræ picræ Galen. ℥. vj. quod tamen in principio fieri non debet. Hoc etiam enemate, adiecta hiera picra uti licebit solutiui medicamenti loco, si contigerit laborantem adeò debilem esse, ut non citra periculum solutiuo pharmaco uteretur. In hac febre non est timendum materiam turgere posse, cùm frigida sit, & immobilis, tanta tamen esse potest, ut eam natura non possit uincere, metúsq; sit, ne ab ea suffocetur. Tunc igitur dandum medicamentum materiam propriam minuens, hunc in modum. ℞ Recipe turpeti selecti. ℨ. j. zinzib. ℈. ß. (quando materia ualde crassa est, ut est pituita uitrea, zinziberis quantitas augenda, aliâs minuenda, ut cùm est pituita aquea) sacchari. ℥. ij. fiat puluis, qui cum stillatitijs liquoribus adianti & buglossi ad auroram sumatur.

AVT SIC.

Recipe elect. indi maioris. ℨ. ij. serapij adianti. ℥. ß. communis decocti. q. s. fiat potio, quæ ad auroram sumatur. Horis sex post utriusuis horum medicamentorum sumptum, sumatur lotorium ex. ℥. ß. sacchari rub. & unc. vj. iuris cicerum rubrorum. Nisi materia ualde multa appareat, minuens pharmacum ante coctionem exhibendum non est: nam per medicamētum minuens sumptum materia agitata intumescit, & maiores obstructiones parit. Neque unquam ferè in hac febre fit crisis, neq; materia ad unicam criticā expulsionem seruatur: est enim crassa, lenta, ob id ualde tarda. Quàobrem morbi potius solutio fit, ut ait Gale. Dato igitur medicamen-

to minuente, aut non dato, quia non fuerit necesse, iuuanda natura ad humorum concoctionem attenuantibus, & incidentibus in principio quidem debilibus, progressu uerò fortioribus, & ualentioribus, gradatim ascendendo, hunc in modum. Recipe mel. rosa. ℥. j. ß. stillatitiorum liquorum, adianti, buglossi, an. ℥. j. ß. Misceantur, & à ieiuno diluculò sumantur. Repetantur alijs quinq; diebus. Recipe Aromatici rosa. ℥. j. ß. utatur cum serapijs. Die septimo sumat ægrotus alterum ex medicamentis solutiuis paulò antè traditis. Debemus enim partim concoquere, partim euacuare. Deinde ubi dies aliquot quieuerit, materia rursum hunc in modum concoquatur. Recipe oxymelitos simpl. mel. rosa. colati, ana. ℥. j. serapij de duabus radic. ℥. ij. ß. stillatitiorũ liquorũ foeniculi, intybi satiui latioris, buglossi, an. ℥. iij. Misceantur, & à ieiuno per triduũ sumantur diluculò. Recipe aromatici rosa. ℥. ß. utatur cũ serapijs. Repetãtur hæc tribus alijs diebus. Deinde uacuetur. Recipe turpeti selecti. ℈. iij. zinzib. ℈. j. sacchari. ʒ. ij. pulueratis fiãt cicerum rub. excipientur, & ad aurorã sumantur. His factis, & non ante, sit Medicus solicitus de robore cerebri, uentriculi, & cordis tuendo hũc in modum. Recipe conseruæ adianti, conseruæ rosa. ana. ℥. ß. aromatici rosa. in mollis elect. formã compositi. ℥. ij. pul. elect. de gẽmis (propter cor) pul. diarrhodi ab. an. ʒ. j. coralij rub. ℈. iij. sacchari. q. s. fiat conditũ auro coopertum, quo frequenter utatur. Aut unguento sequenti ungatur uentriculi regio. Recip. ol. absinth. olei nardini, olei mastichini, olei ex cotoneis, an. ℥. j. ß. coralij rub. galangæ, caryophyllorũ, menthæ siccæ, cardamomi, an. ʒ. j. ß. ros. rub. ℈. ij. ceræ parũ, fiat unguentũ, quo uentriculi regio ungatur manè & uesperi ante pastum. Aut uentriculo sequens admoueatur emplastrum. Recipe emplastri de mastiche, emplastri pro stomacho, an. ℥. j. coralij rub. galãgæ, ana. ʒ. ij. subigãtur

cum oleo nardino, fingatúrq; emplastrum in scuti stomachalis figuram, quod uentriculi regioni ante pastum applicetur. Cæterùm dum cibus ingeritur auferatur, ne prohibeat cibũ in uentriculi fundum descendere, propter uim astringendi, qua præditum est. Aut hunc in modum paretur sacculus, qui uentriculo admoueatur. Recipe menthæ siccæ, absinthij sicci, sisymbrij, ana. M. ß. rosarum rubr. florum rorismar. ana. P. j. coriandri præparati ℥. ß. caryophyllorum. ʒ. ij. macis. ʒ. j. insuantur hæc puluerata in panno serico raro, & rubro, fingatúrq; sacculus acu interpunctus in scuti (ut loquuntur) stomachalis figuram, qui super uentriculi regionẽ deferatur. Rursum ubi ægrotus dies aliquot quieuerit, humores hunc in modum concoquantur, morbus enim est diuturnus. Recipe serapij byzantini, serapij de rad. serapij adianti, an. ℥. ij. stillatitiorum liquorum, absinthij, fœniculi, buglossi, ana. ℥. iiij. Misceantur, & à ieiuno per quatriduum diluculò sumantur. Recipe electar. diamoschi dulc. ℥. j. utatur cum serapijs. Repetantur hæc alijs quatuor diebus. Hac in febre raro fit sanguinis missio, nisi laborans sanguine admodum abundare uideatur, sitq; urina rubra, tunc poterit sanguis in exigua tamen quantitate mitti, cum lata diductione uenæ. Probatur in huius febris curatione uomitus, sed non ante septimum, aut octauum diem, nam ante hos dies materia ualde cruda est, quæ non euometur sine magno & dolore, & labore. Tutò autẽ potest prouocari uomitus, signis concoctionis apparẽtibus. Post igitur septimum diem, præsertim si facilè uomat laborans, atque adsit nausea, aut apparenti coctionis signis prouocetur uomitus, ante paroxismum, leuat enim ipsum, & minuit, uel in augmento paroxismi circa ipsius principium, non autẽ in principio paroxysmi, nam tunc est magnum frigus. Hunc autem in modum eliciatur. Recipe seminis atriplicis, seminis anethi, seminis

raphani, ana, unc. j. Decoquantur in. s. q. aquæ usque ad dimidij consumptionem. Accipiantur iuris decocti. ℥. vj. oxymelitos simpl. aut scillini, si ualde sit crassus humor, unc. j. ß. Commista hæc bibantur tepida, ante paroxysmū, ut dictum est. Quod si uomitus temporibus illis elici non poterit, cibetur æger raphanis & piscibus salitis, & sumantur prædicta post cibum. Vrina quoque elicienda, per quam aliquid de materia propria morbum faciete euacuari potest, id quod efficiet asarum, nam aperit. His omnibus peractis, perseuerante febre, si tædeat ægrotantem tot pharmacorum, & serapiorum, utatur sequenti apozemate. ℞ Recipe quinque radicum com. maceratarum in aceto, ana, unc. ß. quinque herbarum capil. pimpinellæ, cassuthæ, ana. Manip. j. pentaphylli, filipendulæ, absinth. an. Manip. ß. buglossi cum rad. M. j. uuarum passarum detractis uinaceis. ℥. j. seminum apij, anisi, foeniculi, ana. drach. ij. quatuor seminum frigid. maiorū, ana. ʒ. ß. cicerum rubr. M. ß. trium florum com. ana. P. j. medullæ cnici, agar. in pastillorum formam redacti, ana. ʒ. vj. turpeti selecti. ʒ. ß. zinzib. ʒ. j. polypodij quer. ℥. j. foliorū sennæ oriental. ℥. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ tantisper dum absumatur dimidium. Accipiantur iuris decocti lib. ij. adiectisq; sacchar. & melle, dulcedo inducatur, fiatq; in zulapij modum, quod depuretur, deinde adiectis cinnamomi selecti. ʒ. iij. iucundiore & odore, & sapore reddatur. Eo utatur laborans dies sex appetente diluculo. Propter longitudinem morbi debilitantur uentriculus, & hepar, hinc & prima, & secunda cōcoctio male perficiuntur, quo fit, ut & pedes, & crura intumescere uideantur, immineatq; aquæ inter cutem periculum, cui hunc in modum occurrendum. ℞ Recipe corticum radic. cappar. ℥. j. quinque rad. com. maceratarum in aceto, ana. ℥. ß. eupatorij, pentaphylli, filipendulæ, absinth. an. M. ß. quinque herbarū capil. pimpinellæ, an. M. j. asari,

casiæ ligneæ, ana. drach. ij. cicerum rub. Manip. ß. seminum anisi, apij, fœniculi, ana. drach. ij. quatuor seminum frigid. maiorum, ana. drach. ß. florum sambuci, & genistæ, an. P. j. ß. trium florum com. ana. P. j. medullæ cnici (ducit aquosum humorem, ob id in maiori quantitate ponendum est) unc. j. polypodij quer. foliorum sennæ orientalis, ana. drach. vj. agar. in pastillorum formam redacti unc. ß. corticum myrobalanorum, cepularum, & empeliticarum, confricatarum oleo amygdalarum dulc. ana. ℥. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ donec dimidium absumatur. Accipiantur illius decocti lib. ij. adiectisq; saccharo, & melle fiat serapium mediocriter coctum, quod depuretur, in eo deinde macerentur rhabar. selecti drach. iij. quæ horis post duodecim exprimantur. Postremò adiectis cinnamomi selecti drach. ij. spicæ nardi, & iunci odorati, ana. ʒ. ß. suauiore & odore, & sapore redditur. Eo utetur laborans diebus. v. appetente diluculo. Porrò quoniam appetitus hac in febre deijcitur, eum hunc in modum excitabimus. Recipe serap. de absinthio ℥. iiij. sumatur ante pastum per horam mane, & uesperi duo aut trium chlearia: aut uinum absinthile bibatur: & id potißimum in declinatione. Cùm autẽ ægrotus debilis relictus est, & conualescit, ut materiis reficiatur, utatur aromatici ros. ʒ. ij. ß. horis ante prandium & cœnam duabus. Vtatur & pilul. sequentibus. Recipe pil. alephang. ʒ. iij. agarici in pastillorum formam redacti. ʒ. j. ß. masthichis. ℈. ß. Excipiantur melle rosa. finganturq; pilul. vj. è drachma, de quibus sumantur tres per horam ante cœnam bis, aut ter in hebdomade. Et non solum hes pilul. utantur, qui ab his febribus conualescunt, sed & ab alijs omnibus. Si uerò uideatur aliqua caliditas in hepate relicta, quod rarò in febribus phlegmaticis contingit, sæpe autem in biliosis, addatur prædictis pil. rhabarb. & oxyphœnican, ana. drach. ß.

De febre Phlegmatica, in qua Melancholia admista cum Pituita est. Cap. XIII.

FEbris hæc inuadit cum frigore, putátque ægrotans ossa sibi frangi, quod propter melancholiæ grauitaté contingit. Materiæ communes & enematibus, & lenientibus medicamentis in febre superiore proxima traditis uacuentur. Serapia autem, & solutiua pharmaca non solùm pituitam concoquant, & uacuent, sed & melancholiam, procedendo gradatim à minùs incidentibus, ad magis incidentia & aperientia. Materia igitur hunc in modum concoquatur. ℞ Recipe oxymelitos simpl. ℥.ij. stillatitij liquoris buglossi (propter melancholiam) ℥.iij. stillatitij liquoris fœniculi unc.ij. Misceantur, & adiecto cinnamomo origratiora reddantur, quibus per biduum ægrotus diluculò utetur. Repetantur & alijs quatuor diebus. Recipe cathol. drach. vj. confect. Hamech. ℥.j.ß. diaphoenici. ℥.ij. (plura sunt, quæ pituitam respiciunt, nam nos ponimus eam dominari alijs) mellis rosæ. col. ℥.j. communis decocti. ℥.iiij.ß. adiectis in eo cassuthæ, florum buglos. & cirsi j. ana. P. j. sennæ, thymi, & epithymi, an. ℥.j. fiat potio, quæ hora quarta matutina sumatur. ℞ Recipe conseruæ rad. buglo. ℥.ß. pul. diamoschi dul. ℈.ß. Misceantur, & postridie manè sumantur. Cum autem dies aliquot ægrotus quieuerit, rursum materia hunc in modum concoquatur. Recipe oxymelitos compositi. ℥.ij. serapij de bugloss. ℥.j. stillatitiorum liquorum, fumariæ, absinthij, fœniculi, an. ℥.j. Misceantur, & adiecto cinnamomo sapore suauiore reddantur, quibus ægrotus per triduum diluculò utetur. Repetantur hæc altero triduo. Vacuetur deinde sumpto medicamento solutiuo prædicto.

Signa.

pone

AVT SIC.

Recipe pilul. de agar. scrupul. ij. pil. indarum drachm. ß. Excipiantur stillatitio liquore buglossi, finganturque pilul. vij. quæ circa noctis dimidium sumantur. Postridie sumatur bolus paulò ante traditus. Intereà augmenti uniuersalis præsertim, & status tempore cor hunc in modum roborandum. & Recipe conseruæ rad. cirsij, conser. buglossi. corticis citri sacchαro conditi, ana unc. ß. conseruæ rosarum, conseruæ uiolarum, (propter febrem, neque enim est tantopere negligenda, ut nihil non, quod eam respiciat, addamus; quod tamen in minori quantitate esse debet) ana drachm. j. ß. pul. elect. de gem. pul. electarij diamoschi dul. (quod si desit, eius loco pliris cum moscho) pulueris diarrhodi Abbatis, ana. drachm. j. fragmentorum pretiosorum communium, ana. scrupul. j. margaritarum. scrupul. ij. bracteas auri. x. saccha. quantitate sufficienti fiat conditum, quo sæpe utatur. In declinatione uerò, & non ante, cor hunc in modum roboretur. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diamoschi dulc. ana. drachm. j. ß. pul. aromatici rosa. mator. ʒ. iiij. conseruæ rosa. corticis citri saccha. conditi, ana drac. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglossi, quantitate sufficiēti fingatur electar. solidum in romborum figuram, sintq; singuli rhombi ponderis drachm. ij. è quibus sumat unus duabus, aut tribus horis ante pastum. Quo deglutito bibatur parum uini diluti. Post declinationem, ubi rendescere cœperit, ut maturiùs reficiatur, utatur pil. sequentibus.

Recipe pil. alephang. drach. ij. agar. in pastillorum formam redacti. scrupul. iiij. foliorum sennæ orientalis drach. j. Excipiantur serapio de buglosso, finganturque pilul. vij. è drach. de quibus tres sumat per horam ante cœnam alternis diebus. Robur autem uentriculo hac in febre addatur, præsidijs in febre proxima superiore traditis.

Febri

Febris phlegmaticæ quotidianæ à pituita mista cum bile, hoc est, à phlegmate salso Curatio.

Cap. XIIII.

HAc in febre materiæ communes uacuentur, & enematibus, & lenientibus medicamentis traditis in febre à bile uitellina proueniente. Concoquant autem serapia, & uacuent solutiua medicamenta non solum pituitam, sed & bilem, magis quidem aut minus, prout ipsa cum pituita miscetur. Nam si solam pituitam uacuaremus, ferueret, furerétque bilis, & quoddam aliud febris genus longè periculosius excitaret: Si uerò sola bilis educeretur, pituita incrudaretur. Itaque danda sunt mista medicamenta. Materia autem si multa appareat, non expectata coctione, detur medicamentum utranque minuens hunc in modum. Recipe rhabar. selecti. ʒ. j. cinnamomi gra. v. agarici in pastillorum formam redacti. ℈. iij. propterea quòd superat pituita bilem, datur agaricus in maiori dosi. macerētur in oxymelite simp. & stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglossi horis duodecim: deinde exprimantur, adiectisque cas. recens extractæ. ʒ. iij. mellis rosa. col. ℥. j. communis decocti. ℥. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram horis sex, ante lotorium superiùs sæpe commemoratum. potio

AVT SIC.

Recipe cas. recēns extractæ. ℥. ß. diaphœnici. ʒ. ij. electuarium de succo rosa. ʒ. j. pro bilis copia possumus aut augere, aut minuere doses. mellis rosa. col. ℥. j. Excipiantur com. decocti. ℥. iiij. ß. fiátque potio, quæ ad auroram sumatur.

AVT SIC.

Recipe pilul. aggregat. respiciunt utranque materiam, magis tamen pituitosam. scrupul. iiij. Excipiantur stillatitio

fœniculi

foeniculi liquore, finganturque pilul. vij. quæ circiter noctis dimidium sumantur. Dato medicamento materiam minuente, aut non dato, si forte dari non expediebat, materiam hunc in modum concoquemus. Recipe serapij acetosi simpl. ℥. ij. mellis rosa. col. ℥. j. stillatitiorum liquorum absinth. mysfat. lactucæ latioris, foeniculi, ana. ℥. j. ß. cinnamo. parum, saporis gratia. Misceantur, & à ieiuno per triduum sumantur diluculo. Repetantur & alijs quatuor post diebus. Vacuetur deinde sumpto aliquo de solutiuis medicamentis prædictis. Intereà in augmento, & statu uniuersali, partes principes hunc in modum roborentur. Recipe conseruæ rosarum, conseruæ buglossi, conseruæ adianti, ana unc. ß. pul. diar. rhodi abb. respicit utramque materiam. ℨ. ij. manus Christi cum unionibus. ℨ. ij. pul. elect. de gem. pul. dianosche dulc. ana. ℈. ij. fragmentorum communium pretiosorum, ana. ℈. j. bracteas auri, si sit diues. x. sacchar. q. s. fiat conditum non coopertum. In declinatione uerò hunc in modum robur eisdem addemus. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. dianosch dulc. ana. ℨ. j. ß. corallij rubr. ℈. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore rosa. q. s. fingatur elect. solidum in rhomborum figuram, sintq́; singuli rhombi ponderis. ℨ. ij. è quibus sumatur unus duabus, aut tribus horis ante pastum manè, & uesperi. Cùm autem ægrotus dies aliquot quieuerit, materia rursum hunc in modum concoquatur. Recipe serapij ex rhabarb lati folij compositi uncias duas, mell. rosa. col. unc. j. ß. serapij adianti unc. j. stillatitiorum liquorum absinthij, foeniculi, cichorij, ana unc. iij. Misceantur, odorisque & saporis gratia parum cinnamomi adijciatur, & à ieiuno per triduum sumantur. Repetantur & altero triduo. Vacuetur deinde sumpto aliquo ex prædictis medicamentis solutiuis. His omnibus peractis, si perseueret febris, & denuo materiam concoquere opus sit, utendum serapijs prou-

mè dictis, mutato duntaxat serapio de intybo lati folio composito in serapium byzantinum. Post declinationem febris, ubi reualescere ægrotus cœperit, ut maturius reficiatur, utatur pilul. sequentibus. Recipe pilul. Alephang. drac. ij. ß. agarici in pastillorum formam redacti drach. j. rhabarb. selecti, oxyphœnicon, ana. scrupul. ij. Excipiantur serapio rosa laxatiuo, finganturq; pil. vj. e drachma, de quibus sumantur tres alternis diebus per horam ante cœnam. pil.

Lipiriæ, & Hepialæ febrium (ex Arabum magis, quàm Galeni sententia, vt etiam multa antè dicta) Curatio.

Caput XV.

Hæ quoque febres de genere quotidianarum intermittentium sunt. Verum in Hepiala interiora in toto paroxysmo, excepto corde frigent, exteriora verò calent. In Lipiria contrà est. Fit Hepiala à phlegmate uitreo, quod uel in uêtriculo, uel in hepate, uel in liene, uel aliquo alio uiscere interiore, putà in aliquo interiore musculo putret pro parte aliqua sui, pars uerò altera non putret. Vapores autem à parte putrescente in exteriores corporis partes elati, in illis calorem excitant. Pars autem, quæ nondum putruit, agitata, frigoris in interioribus causa est. Antequam autem à natura agitaretur, non infrigidabat, quòd ei loco in quo quiescebat, assueta, & familiaris foret. Causæ Hepialæ.

Lipiria fit à phlegmate quoque uitreo, in interiore aliquo uiscere putrescente: sed phlegma illud crassum non est, sed aqueum, & bili permistum, quod in interioribus putrescens, ibi calorem excitat: uapores autem, qui exterius feruntur, quoniam sunt debiles, nec multi, citò frigescunt: quo fit, ut exteriora frigeant, interiora uerò caleant. Lipiriæ causæ.

Materiæ communes & enematibus, & lenientibus medicamẽtis traditis in superioribus febribus phlegmaticis uacuentur, dictis quoque ibidem medicamentis solutiuis utendum. Concoquatur autem materia & uacuetur, ut dictum est, incipiendo à minus incidentibus, & attenuantibus, ut ab oxymelite simplic. stillatitijs liquoribus foeniculi, buglossi, & absinthij, adiecto cinnamomo odoris, & saporis gratia, ascendendo gradatim ad magis incidentia, attenuantia, & aperientia, ut ad serapium de duabus radicibus, postremò ad oxymeli compositum, cum stillatitijs liquoribus prædictis. Intereà sollicitus sit Medicus de robore partium internarum, hunc igitur in modum roborandæ.

Recipe corticis citri sacchare conditi ℥. j. conseruæ rosarum, conseruæ adianti, ana ℥. ß. aromat. rosar. maior. in elect. mollis formam cõposit. ℥. ß. pul. diamoschi dulc. ʒ. j. pul. elect. de gem. ʒ. j. ß. Excipiantur serapio conseruationis corticis citri, fiatq; conditum auro coopertum, quo utatur sæpe laborans & in paroxysmo, & extra paroxysmũ. Extrinsecus autem uentriculus roboretur, admotis præsidijs in superioribus febribus phlegmaticis dictis. Porrò quoniam pituita hæc uitrea in intestina nonnunquam decumbit, doloremq; efficit colicum, id si hac in febre contigerit, ei hunc in modum medebimur. Recipe maluarum, betæ, bismalues, florum chamæmeli, braßicarum rubrarum, ana M. j. medullæ cnici drach. v j. centauri minoris M. j. seminũ anisi, anethi, foeniculi, ana ʒ. ij. Decoquantur in s. q. aquæ, aut iuris omasorum coctorum ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. cas. sacchar. rubr. ana ℥. j. mel. anthosati ℥. j. ß. hieræ Gal. aut diaphoenici ʒ. v j. ol. chamæmel. ℥. iij. salis fossilis drach. j. ß. Commistis omnibus fiat enema, quod ante pastũ inijciatur. Agaricus in colico dolore nõ miscendus enematibus, intestina enim lædit. Cõferret & plurimũ sequẽs enema.

Recipe

Recipe gallum unum annosum, fatigetur: sæpèque uerberetur. tandem caput abscindatur, sanguisque effluere sinatur. Deinde in s.q. aquæ decoquatur, adiectis medul. cnici, polypod. quer. ana. ℥. vj. semin. anisi, anethi, fœnic. ana. ℥. ij, florum de chamæmel. & meliloti, ana. P. j. ß. accipiatur iuris decocti lib. j. adiectisq; sacchar. rub. mel. rosæ col. ana. ℥. j. hieræ Gal. ℥. ß. ol. aneth. ℥. iij. fiat enema: quod ante prandium iniiciatur. Intereà uerò dum parentur enemata, si laborans ingenti dolore afficiatur, sequenti fotu foueatur. Recipe althææ, florum chamæmeli, & meliloti, ana. M. j. ß. seminum lini, & fœnigræci, ana. ℥. ij. Decoquantur in aqua, qua calida foueatur uenter. post fotum ungatur ol. chamæm. & aneth. æquis portionibus mistis. Hoc quoque mox iniiciatur enema. Recipe olei chamæmeli, ol. aneth. ana. libr. ß. fiat enema, quod post fotum, & unctionem iniiciatur, post hoc, suprà dicta ad perfectam curationem addantur.

Quotidianæ febris continuæ Curatio. Cap. XVI.

IN hac febre humor intra uenas putret. Victus ratio sit tenuior, quàm in intermittente, minúsque ad calidum, & siccum declinet. Vino igitur non utantur, nec odoramentis. Cibus autem exhibeatur ægroto, quo tempore minus affligitur. Id autem tempus accuratè obseruandum. Materiarum communium eductio, materiæ propriæ minutio, concoctio, & eradicatio, remediis in Febre quotidiana intermittente traditis fiant, aucta in serapiis concoquentibus serapij intybi satiui latioris quantitate. In conditis quoque diarrhodi abb. & conseruæ rosa. quantitas augeatur. Pilul. alephang. quæ reualescentibus, ut maturiùs reficiantur, exhibentur, addantur refrigerationis gratia, ad reprimendam aromatum caliditatem myrobalani, aut aliud eadem facul- Victus ratio.

tate preditum.

(asyncesthos i. coniunctio.)

Febris Syncopalis, ab humore phlegmatico Curatio. Cap. XVII.

Haec febris sic dicta est, quòd in paroxysmo soleat supervenire Syncope, & maxime circiter vesperam pituitæ accommodam, si quidem febres intermittens sit: si verò continua fuerit, in exacerbatione Syncope contingere solet.

Causæ. Sunt quoque hæ febres de phlegmaticarum genere interdum, à multa pituita venenata, à qua putrescente venenati vapores ad cor efferuntur, à quibus spiritus læduntur. Hæ autem febres magna ex parte lethales sunt, quoniam medicamento solutiuo materia vacuari sine periculo non potest. Medicamentum namque solutiuum materiam illam atte(n)uatam magis agitaret, quàm in paroxysmo agitari soleat, quare & grauiorem Syncopen induceret. Non sunt igitur danda neque minuentia medicamenta materiam propriam, neque eradicantia, sed tantùm lenientia alvum, ac quæ enemata ad materiarum communium vacuationem. Duo traduntur huius febris curandæ modi. Primus à Gal. qui iubet ægrotantem fricationibus validis panno aspero per triduum fatigari, excepto somni tempore, qui quidem somnus breuis esse debet. Primùm fricentur pedes, & crura, deinde reliquum corpus ascendendo usque ad brachia, & manus, quæ etiam fricentur, deinde collum, dorsum denique, & pectus. Fricentur autem, & dorsum & pectus obliquè, lateraversus, ut à corde vapores avertantur: cæteræ autem partes rectè deorsum versus. Pannus autem, quo fricatur pectus, suffiatur caryophyllis, agallocho, & cortice citri super prunas incensis. Toto autem hoc triduo, quo fricatur, vtatur solùm aqua mulsa cum hyssopo: bineque tenuissimum iusculum, si vires permittant, ad septi-

(Margin: Ad primum ... Galenus)

mum usque diem ferat. Secundus modus ab Auerroe, & Alexandro traditur, iubentibus hanc febrem curari sæpè pijs incidentibus, attenuantibus, aperientibus, & medicamento solutiuo debili, & forti: quale est turpetum, quod cum zinzibere forte est: si uerò in pauca quantitate detur, debile est. In summa, ægrotantis cubiculum sit lucidum, moderatè autem calidum, ac frigidum. Nam si calidius fuerit, uires resoluet: si uerò frigidius, per ipsum obstructio fiet. Si calidius fuerit, alteretur infrigidantibus superius sæpe commemoratis: sin frigidius, temperetur igne facto ex rorismarino, iunipero, & id genus alijs aromaticis lignis. Fiat & hic suffitus in cubiculo.

Recipe thuris, mastichis, ana. unc. j. corticis citri sicci unc. ß. styracis calamitidis, agallochi, caryophyl, ana. drachm. ij. ex his leniter contusis suffitus fiat paulò antè paroxysmum. Aegrotantis cubiculum ne sit in loco humido, aer enim humidus illi obest. Vtatur uino albo oligophoro à principio, quamuis in alijs febribus non detur, nisi apparentibus concoctionis signis. Cibus sit paucissimus, sed qui sæpe exhibeatur, sitq; concoctu facilis, ut ouorum uitelli, pulli parui, pulli contusum, aut stillatius liquor ex pullo conciso in frustula, & contuso, stillatitio rosarum liquore rigato, ac uino albo, caryophyllorum, santalorum, & cinnamomi puluere consperso. A principio, aut certè post fricationes, cor sequenti epithemate roborandum.

Recipe stillatitij liquoris buglossi, stillatitij liquoris cirsij, stillatitij liquoris melissophylli, ana. libr. ß. agallochi drachm. ij. corticis citri sicci drachm. j. ß. croci drachm. ß. His commistis, fiat epithema cordi panno in chermes intincto immerso, & admoto. Deinde fingatur sacculus, qui cordis regioni semper adhæreat hunc in modum.

Recipe melissophylli, florum buglossi, florum cirsij, ana P. j. ß. caryophyllorum, cinnamomi, agallochi, ana ℥. j. ß. santalorum omnium, ana ℥. j. rosar. rub. ℥. ß. croci. ℈. ij. cocci infector. drachm. j. moschi, ambari, ana ℈. j. Insuantur hæc puluerata panno serico rubro, & raro, finganturque sacculus acu interpunctus, in cordis figuram, cuius pars angustior infrà, latior suprà dum cordi admouetur, collocetur. Materiæ communes sequenti enemate uacuentur. Recipe aquæ *ris decocti hordei, & furfuris libr. j. uitellos duos ouorum, sacchari rub. ℥. j. olei com. ℥. iij. His commistis fiat enema, quod ante pastum infundatur.* Hac febre laborantes neque *meiendi, neque alui exonerandæ causa surgant è lecto, ne motus moueat humores, syncopéque mox sequatur. Prohibeantur à somno syncopes tempore. Materia eiusmodi serapijs concoquatur.* Recipe oxymelitos simpl. ℥. iij. stillatitiorum liquorum buglossi, fœniculi, hyssopi, ana unc. ij. *Misceantur, & à ieiuno per biduum sumantur.* Repetatur *autem & alijs quatuor diebus. Deinde utatur sequenti medicamento solutiuo.* Recipe turpeti selecti drachm. ß. zinzib. gran. vj. sacchari. ℥. ij. *Puluerata hæc stillatitio buglossi liquore excepta ad auroram sumantur. In morbi progressu perseuerante febre, & constante uirtute, utendum serapio de duabus rad. & stillatitijs liquoribus fœniculi, & buglossi, sicq; deinceps ascendendo à minùs incidentibus ad magis incidentia, attenuantia, & aperientia, ut in superioribus febribus phlegmaticis dictum est.*

Febris syncopalis à bilioso humore Curatio. Cap. XVIII.

Causæ. F*It hæc febris à bile supra modum tenui, & uenenata in corpore iuuenili, macro, raræ texturæ, & bilioso. Si igitur quispiam in paroxysmi principio Syncopen patiatur,*

&

& talis fuerit, qualem descripsimus, certò à bile esse, non à Signa.
phlegmate possumus affirmare, idque maxime si tempus an-
ni, aut Aestiuum, aut Autumnale fuerit, quibus quidem tem-
poribus in eas temperaturas grassari solet. Ad hęc quòd si sit
intermittens, tertio quoque die paroxysmum facit: sin con-
tinua, exacerbationem. Plerunque lethalis est, & vix ad
quartum paroxysmum peruenit, quin iugulet. Aer cubi- Curandi
culi, in quo decumbit ęgrotans, ad humidũ, & frigidum de- ratio.
clinet aut natura, aut arte. Prohibeat Medicus quanta po-
terit diligentia, nimiam euaporationem, quę multis contin-
gere solet in corporibus raris, uiresque exoluit. Immer-
gatur igitur ueluti in balneo, in stillatitio rosarum liquore,
aut linteo in stillatitio rosarum liquore madefacto inuolua-
tur: aut, quod conducibilius uidetur, inuoluatur linteo, pul-
uere è rosis siccis consperso. Cibum sumat ęgrotans paulò
ante paroxysmum. Quòd si tunc non licuerit, in ipsius pa-
roxysmi principio. Cibus autem sit uitelli ouorum cum om-
phacio, panis in minutissimas partes, ueluti in scobem redа-
ctus & coctus (panatam uulgò appellant) hordei cremor
cum malorum Punicorum succo, aut ius stillatitium ex carni-
bus pulli irrigatis, stillatitijs liquoribus rosarum, oxalidis,
& buglossi. Vinum bibatur acerbum, & ponticum, dilu-
tum aqua frigida, aut iure decocti cirsij radicis. Extra pa-
stum utatur aqua hordei cum zulapio rosa. In primis, quan-
ta poterit Medicus maxima diligentia syncopę occurrat,
eique hunc in modum medeatur. Recipe manus Christi
cum unionibus, & santalis unc. ij. utatur frequenter. Vtatur
& sequenti condito. Recipe conseruę rosa. conseruę
ral. circisij, an a. ℥. ij. corticis citri sacchavo conditi. drach.
ij. fragmentorum comm. preciosorum, margaritarum, ana.
drachm. ß. scobis auri, & argenti, ana. scrupul. j. sacchari
quantitate sufficienti fiat conditũ, quo sępe utatur laborans.

Vtatur & potione sequenti cor mirificè iuuante.

Potio Recipe pul. diamargar. frigid. scrupul. ij. corallij rub. drachm. ß. compositionis alchermes, compositionis de hyacintho, ana. scrupul. j. serapij de acetositate citri unc. j. excipiantur stillatitijs liquoribus oxalidis, & buglossi, fiatque potio, quæ syncopes tempore sumatur. Non fiant hæc in febre fricationes, quoniam humores nimium subtiles sunt, & tenues. Vacuentur autem materiæ communes aut balneis, ut superius sæpe dictum est, immissis, aut enemate, aut medicamento leniente sumpto hunc in modum.

Enema Recipe maluarum, uiolarum, althææ, betæ, ana. Manipul. j. pruna. xij. foliorum lactucæ Manipul. ß. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti libr. j. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. unc. j. olei uiolacei ℥. iij. Commixtis omnibus fiat enema, quod ante pastum injiciatur. Leniens autem medicamentum huiusmodi sit.

Potio Recipe pruna damasc. x. ziziphia. vij. uuarum passarum detractis uinaceis. ℥. ß. oxyphoenicorum. ℥. j. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ donec dimidium absumatur. Accipiantur iuris decocti. ℥. iij. mannæ. drach. x. aut cas. recens extractæ. ℥. j. serapij de acetositate citri. ℥. ß. his commistis, fiat potio, quæ manè horis quatuor ante pastum sumatur, aut per horam duntaxat, si diutius inediam ferre nequeat. Cor deinde refrigerare, & corroborare sequenti epithemate plurimum conferet. Recipe stillatitij liquoris rosa. ℥. viij. stillatitiorum liquorum oxalidis, nympheæ, buglossi, ana. unc. iij. omnium santalorum, utriusque corallij, ana. drachm. j. ß. croci. scrupul. ß. aceti unc. ß. caphuræ gran. iij. His commistis fiat epithema cordi, in æstate quidem frigide, eoque utendum manè, & uesperi ante pastum. Hoc eodem epithemate testiculos madefacere, atq; irrigare non mediocriter conferet.

Epithema refrigerans

De

De melancholicis Febribus.

Caput XIX.

MElancholia multipliciter dicitur. Interdum morbus est, interdum animi symptoma, nonnunquam & melancholicum humorem melancholiam appellamus. Atque haec duplex est, naturalis, & praeter naturam. Naturalis dicitur melancholia faecalis, & propriè humor melancholicus, aut melancholicus sanguis. Cum enim chylus in hepate in quatuor humores conuertatur, pars subtilior, magisque cocta in bilem, mediocris substantiae, & coctionis in sanguinem, minùs cocta, & crassa in pituitam. (Minus quidem cocta dicitur respectu sanguinis, & bilis, non ratione sui, nam ratione sui completè cocta est ad nutritionem partium phlegmaticarum) pars verò crassior, quae faecis instar residet, estque velati faex aliorum humorum, melancholia faecalis dicitur. Huius pars humoris ad lienem defertur, pars verò cum sanguine per venas ad nutritionem melancholicarum partium. Est autem hic humor frigidus, siccus, & crassus. Quare cum ex eo gignitur febris, propter frigiditatem calefactione indiget: propter crassitiem attenuantibus, sed non in principio, ut posterius dicetur: propter siccitatem verò, quae in eo excellit, humectantibus eget. Dum itaq; febrem excitat, ad humectandum praecipua Medici cura se conuertat. Melancholia praeter naturam, siue non naturalis est quadruplex. Aut enim fit ex adustione melancholiae naturalis: aut ex adustione bilis: quae omnium humorum facillimè aduritur, unde fit melancholia, quae atra bilis dicitur, quae in terram proiecta feruet more aceti fortissimi. Fit & ab adustione pituitae, quo fit, ut nonnunquam quotidiana in quartanam vertatur, pituita in melancholiam conuersa. Fit quoque à sanguine adusto, siue putrescente. Caeterùm,

oritur quartana febris interdum à melancholia naturali, interdum à non naturali, & ab unaquaque eiusdem speciei, nempe à melancholia sanguinea, biliosa, pituitosa, & naturali adusta. Et sæpe contingit post tertianam, per bilis adustionem.

Febris quartanæ intermittentis ab humore melancholico Curatio.

Caput XX.

Causæ. CVm enim melancholia naturalis in corpore abundat, sive ratione uictus, sive à temperie ab initio comparata, & putret extra uenas, febris oritur quartana intermittens, quæ pura, & exquisita dicitur.

Signa. Dignoscitur primo ut docet Gal. statim paroxysmo, solo pulsu. Nam cessante paroxysmo, pulsus minor, rarior, ac tardior naturali sentitur, contra aliarum febrium naturam. (Nam in aliis febribus post paroxysmum maior est, ac frequentior, quàm sanitatis tempore) Cuius pulsus ratio est, grauitas humoris arteriam exiccantis. Præterea in huius febris paroxysmo ante calorem superuenit primum horror, deinde frigus, postremò rigor, & confractio quædam, perinde ac si ossa frangerentur, ob grauitatem humoris membra onerantis.

Victus ratio. Victus ratio, cùm melancholia sit frigida, & sicca, sed sicca magis, ad humiditatem magis declinet, quàm ad caliditatem: quæ uictus ratio communis est omnibus melancholicis morbis. Elixa itaque cõueniunt, non assa. Quòd si carnes elixæ febrienti displiceant, in aqua ad perfectam usque coctionem decoquantur: deinde, ut ægroto satisfiat, parùm torreantur. Si elixæ non displiceant, illis solis utatur. Sint autem carnes, pulli gallinacei, hœdi, capi, perdices, & similes. A siccantibus omnino abstinendum. In morbi progressu cibis attenuantibus utendum, cuiusmodi

di sunt cappares, & oliuæ conditæ, at non in principio, ne his crassa materia agitetur, & agitata magis obstruat, & febrem augeat. Vuæ quoque aliquantisper suspensæ propter humiditatem conferunt. Rapæ quoq;, quoniam humectant, conueniunt: sed duplici aqua prius leuiter coquatur, tertia deinde aqua perfecte. Victus tenuis non conuenit, quoniam morbus chronicus est. Si tamen ægrotans corpulentus, & succulentus fuerit, tribus septimanis prioribus, si uictu tenui utatur, ei plurimum conducet. Liberalius deinde nutriatur cibis supradictis. Huius febris rigori adhibenda sunt remedia. Oleo enim aneth. & chamæmel. in rigore ungenda spina dorsi secundum longitudinem. Aut e pomo colocynthidis medulla auferatur, deinde ol. aneth. & chamæmel. impleatur, ac super prunas torreatur usque ad oleorum feruorem, deinde pomum cum oleis exprimatur, ex oleoq; expresso, dorsi spina secundum longitudinem ungatur. Prohibeantur somnus, & potus usque ad declinationem paroxysmi. Quód si a potu abstinere nequeat: aquam coctam cum saccharo bibat, aut aquam hordei: aut cum illarum altera misceatur conditum sequens præsertim in declinatione uniuersali febris. Recipe conseruæ buglossi, conseruæ citri ana. unciam unam. pul. lætitiæ Gale. uel diamoschi dulc. unciam unam, fragmentorum communium pretiosorum ana. scrup. j. bracteas auri. x. His commistis fiat conditum, quod sitis tempore cum prædictis aquis misceatur, ut dictum est. Poterit & eo uti sine illis aquis extra sitim ad cordis, & partium internarum roborationem. Medicamentis autem in principio uehementer calidis, aut frigidis abstinendum, ut compositionibus, quas confectiones appellant, nam compositiones calidæ inflammant, crudáque adhuc materia inflammatur: atque inde febris pessima continuáque suboritur. Quare à theriaca, & oenosaccharo abstinendum. Ex

Curandi ratio.

usu enim calidorum hæc febris plerunque transit in duplicem, deinde in continuam, quæ fere lethalis est, ubi de intermittente, continua efficitur. Nimium quoq; refrigerantia uitanda, quoniam materiam incrassant. Nec sunt à principio danda medicamenta solutiua fortia, nam hic humor est omnium maximè expulsioni rebellis, atque ita agitaretur, non educeretur, aliosq; humores secum agitaret, magno febricitantis malo. Abstinendum quoque in principio à uehementer incidentibus, attenuantibus, & aperientibus, non enim hæc agerent in humorem crassum, sed in subtiliorem, sicq; crassus humor crassior redderetur. Sint in principio serapia, quæ exhibentur, leuiter, & moderate attenuantia. Præterea solutiua medicamenta hac in febre magis in forma potionis conueniunt, quàm in forma solida. Si tamen ægrotus potionem auerserur, pil. uti licebit.

Curatio. Curandi ratio à materiarum communium euacuatione auspicanda, ut in alijs febribus, aut enemate iniecto, aut leniente medicamento sumpto hunc in modum, in quartana pura à naturali melancholia.

Recipe betæ, maluarum, linozostidos, ana. Manip. j. florum chamæmeli. P. j. ß. Decoquantur in sufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur huius decocti libr. j ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. ana. ℥. j. mellis uiol. (magis enim lenit, quàm rosaceum) unc. j. ß. olei communis. ℥. iij. salis drach. j. ß. Commistis omnibus, fiat enema, quod ante pastum infundatur. Aut enematis loco utatur leniente medicamento sequenti. Recipe cas. recens extractæ. ℥. j. serapij de bugloss. unc. ß. stillatitiorum liquorum cirsij, bugloss. ana. q. s. fiat potio, quæ sumatur mane horis quatuor ante pastum. Materijs communibus uacuatis, si melancholia fæcalis cum sanguine mista uideatur, sanguis mittatur, fiatq; uenæ diductio lata. Si sanguis niger exeat, sinatur exire, pauca tamen sanguinis quantitas detrahatur, sin rubicundus,

cluditur mox uena. Nonnulli tamen inter medicos non postremæ notæ, censent sanguinis missionem in morbi progressu, materia iam cocta potius, quàm in principio faciendam. His peractis, materia hunc in modum concoquatur. Recipe oxymelitos simpl. unc. iij. stillatitiorum liquorum cirsii, buglos. lupi salictarij ana ℥. ij. Misceantur, & cinnamomo saporis gratia adiecto, à ieiuno per biduum diluculo sumantur. Repetantur alijs quatuor diebus. Et quoniam hæc materia concoctu admodum est difficilis, si per dies uiginti serapia concoquentia repetantur, multò utilius erit. Vacuetur deinde materia medicamento leni hunc in modum. Recipe cathol. ℥. vj. compositionis Hamech. ℥. j. serapij de buglo. ℥. ß. communis decocti unc. iij. ß. adiectis in fine decoctionis epithymi drach. ij. (epithymum coctionem multam nō sustinet, siue in serapijs, siue in apozemate, siue in solutiuo addatur, multa enim coctione uis eius exoluitur) fiat potio, quæ ad auroram posteriore die quietis sumatur: quo quidem die portio melancholiæ, quæ sequentem paroxysmum factura est, quodammodo mouetur, quæ sic mota facilius educitur, quàm priore die. Recipe conseruæ buglos. unc. ß. sumatur postridie manè. Transactis deinde diebus aliquot, iterum atque iterum purgandus est, præmissis tamen serapijs concoquentibus. Nam in morbis longis partem humorum concoquere oportet, partem uacuare repetitis uicibus. In morbi igitur progressu, rursum sic concoquamus humorem.

Recipe serapij de epithymo unc. ij. serapij aceti simpl. unc. j. stillatitiorum liquorum cirsii, buglossi, lupi salictarij, ana unc. ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum diluculo sumantur, adiecto cinnamomo saporis gratia. Repetantur alijs quatuor diebus. Aut utatur apozemate sequenti.

Recipe cortic. radic. cappar. ℥. j. quinque rad. com. macerat. in aceto, an. ℥. ß. buglossi cum radice, fumariæ, cirsii,

melis

melissophylli, ana. Manip. j. quinque herbarum capill. ana. Manip. ß. uuarum passarum detractis uinaceis unc. j. florum genistæ, trium florum communium, an. P. j. ß. polypodij quer. unc. j. foliorum sennæ oriental. unc. ß. Decoquantur in s. q. aquæ, tantisper dum dimidium absumatur. Accipiantur huius decocti libr. ij. aceti passulati unc. iij. in fine decoctionis addantur drach. ij. epithymi, adiectisq; sacchero, & melle, fiat serapium mediocriter coctum quod depuretur, deinde cinnamomi selecti drach. iij. & saporis, & odoris gratia addantur. Hoc apozemate utatur ægrotus, sed diebus mane. Deinde in hunc modum mouetur. Recipe cathol. ℥. vj. compositionis Hamech. drach. iij. serapij de buglos. unc. ß. decocti communis unc. iij. ß. adiectis foliorum sennæ, polypodij quer. ana unc. ß. fiat potio, quæ die à paroxysmo secundo sumatur ad horam quartam matutinam. Recipe ther. ueter. drach. j. conseruæ rad. cirsij drach. ij. Misceantur, & postridie manè sumatur sex horis ante pastum. Apparente concoctione, bis deinde singulis hebdomadibus duabus horis ante paroxysmum, & cibum manè theriacam sumere plurimum conferet. Ante autem concoctionem materiæ sequenti compositione utatur ægrotus. Recipe specierum diarrhodi abb. specierum elect. ex tribus santalis ana ℈. ij. pul. diamoschi dulc. (calidum hoc est, sed cum frigidis in principio dari potest) pul. lætitiæ Gal. ana. drach. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitijs liquoribus rosa. & bugl. q. s. fingatur electuar. solidum in rhomborum figuram, sint autem singuli rhombi ponderis drach. ij. ß. e quibus sumatur unus manè, & uesperi per horam ante pastum diebus quietis, quando aliud non sumitur, aut sumptum est. Post autem materiæ coctionem utatur electuario sequenti. Recipe elect. diamoschi dulc. & lætitiæ Gale. an. ℥. ij. capiat tab. j. manè & sero per horam ante pastum, quando non sumit aliud.

Febr

Febris quartanæ intermittentis à melancholia per bilis adustionem, Curatio. Cap. XXI.

Cognoscitur hæc febris dupliciter. Primùm si tertia- Signa.
na præcessit, quæ in quartanam conuersa sit. Secundò,
si æstatis tempore, aut Autumni, iuuenis biliosus, cibis cali-
dis & bilem gignentibus antè usus quartana laboret. Medi-
camenta, quæ ad huius febris curationem adhibentur, ad hu-
midum, & frigidum præsertim in principio declinare de-
bent, quoniam multum caloris in principio habet. In pro-
gressu uerò, minuto calore, calfacientibus utendum. Deinde
prohibeatur bilis ustio, & quæ iam usta est, si fieri potest,
corrigatur. Cibus quoque sit in principio frigidus. Lactucæ Victus
ferculis misceantur. Melones, cucurbitæ, carnes suillæ re- ratio.
centes conferunt. Quies motu utilior. Fiant frictiones le-
ues panno molli. Cibus tribus aut quatuor horis ante paro-
xysmum sumatur, cùm in aliis quartanis die paroxysmi me-
dia ferenda sit. Potus sit uinum aqua hordei, aut aqua cocta
dilutum. Vitanda & ira, & tristitia. Curandi ratio à mate- Curandi
riarum communium uacuatione inchoanda, aut enemate infu- ratio.
so, aut medicamento leniente sumpto hunc in modum. Re-
cipe maluarum, molariæ, betæ, linozostidos, ana. M. j. pru-
na. x. Decoquantur in. ʃ. q. aquæ ad tertias. Accipiantur iuris
decocti lib. j. ß. cas. recens extractæ, sacchari rub. an. ℥. j. ol.
uiol. ℥. iij. salis triti parum. Fiat enema, quod ante pastū in-
fundatur. Aut enematis loco utendum medicamento leniente
sequenti. Recipe pruna damasc. x. trium florum com. ana.
P. j. oxyphœnicorum. ℥. ß. Decoquantur in. ʃ. q. aquæ, donec
dimidium absumatur. Accipiantur iuris decocti. ℥. iiij. cas. re-
cens extractæ, uel mannæ unc. j. serapij uiola. unc. ß. Com-
mistis omnibus fiat potio, quæ manè horis quatuor ante pa-
stum

stum sumatur. Materia autem in principio humectantibus, & infrigidantibus hunc in modum concoquatur. ¶ Recipe serapij uiolacei (infrigidat & humectat) unc. ij. serapij acetati simpl. ℥. j. stillatitiorum liquorum intybi satiui lati folij, buglossi, lupi salictarij, ana. ℥. ij. Misceantur, & adiecto puluere santalorum citrinorum per biduum à ieiuno sumantur. Repetatur quatuor alijs diebus. Vacuetur deinde leui medicamento, forte enim in principio exhibendum non est.

Recipe cathol. unc. ß. compositionis Hamech. ʒ. j. ß. serapij uiolacei unc. j. decocti paulò antè scripti unc. iiij. ß. fiat potio, quæ sumatur die secundo post paroxysmum mane horis sex ante cibum. Theriaca post solutionem in principio huius febris est bona. Quiescat deinde dies aliquot, ac intereà utatur electario sequenti. ¶ Recipe diacorallij unc. ij. sumat tessellam unam mane, & uesperi ante cibum. Si uerò magna appareret in hepate inflammatio, loco diacorallij utatur electar. ex tribus santalis. Fiat & sequens epithema hepati.

Recipe stillatitij liquoris intybi satiui latioris unc. viij. stillatitiorum liquorum oxalidis, & rosarum, ana. unc. ij. omnium santalor. ana. ʒ. j. ß. aceti. ℥. ß. spicæ nardi. ℈. ß. Commistis omnibus fiat epithema hepati tepidè ante pastum. Prohibeatur potus in paroxysmo usq; ad declinationẽ, si tamen sitim sustinere non posset, aut aquam coctam, aut aquam hordei utranque cum serapio uiolaceo bibat, aut cum sequenti condito. ¶ Recipe conseruæ rosa. conseruæ buglos. conseruæ cirsij, conseruæ uiolarum, ana. ℥. ß. manus Christi cum unionibus. ℥. j. ß. fragmentorum communium pretiosorum, ana. ℈. j. corallij rubr. ʒ. ß. sacchari. q. s. fiat conditum adiectis auri bracteis x. Et sine aquis prædictis eo interdum utatur ad partium principium uires roborãdas. Vbi deinde dies uiginti, aut ampliùs quieuerit, concoquatur humor hunc in modum, præsertim si multus adhuc appareat calor.

Recipe

Recipe serapij de epithymo. ℥. ij. serapij uiolacei unc. j. stillatitiorum liquorũ intybi satiui latioris, buglossi, fumariæ, ana ℥. ij. adiecto santalo citrino misceantur, & à ieiuno per biduum sumantur. Repetantur & alijs quatuor diebus. Aut utatur apozemate sequenti. ℞ Recipe succi buglos. succi cirsij, ana. lib. j. ß. succi pomorum redolentium lib. j. sacchari. q. s. Decoquantur usque ad consumptionem tertiæ partis, addendo aceti unc. ij. Eo utatur sex diebus appetente diluculo. Deinde detur solutiuum sequens, quod fortius dari potest, quàm in principio, si materia iam cocta sit. Recipe pruna damascen. decem, uuarum passarum detractis uinaceis, mixorum, ziziphorum, ana unc. ß. trium florum com. ana. P. j. ß. Decoquantur in. s. q. aquæ usque ad dimidij consumptionem, accipiantur huius decocti unc. iiij. ß. in quibus macerentur myrobal. norum flauarum & cærulearum confricatarum ol. amygdal. dulc. an. ℥. j. manè lento igni fricentur, & colentur, adiectisque cathol. unc. ß. compositionis Hamech drach. iij. serapij uiolacei unc. ß. fiat potio, quæ sumatur ad auroram die secundo à paroxysmo. Hæc dari potest theriacæ hunc in modum. ℞ Recipe ther. uet. ʒ. ij. dissoluatur in stillatitijs liquoribus rosarum, & buglossi, & postridie manè sumantur horis sex ante pastum. Circa statum huius febris, si laborans corpulentus sit, & succulentus, ac iuuenis, incidi poterit aut iecoraria uena, aut saluatella manus sinistræ. Sanguis autem si crassus, & niger appareat, pro ægrotantis uiribus detrahatur: sin tenuis, & minimè melancholicus, statim supprimatur. In statu uerò sequenti elect. utatur. Recipe pul. diarrhodi abb. pul. diamargar. calidi, uel elect. de gem. an. ℥. j. ß. sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglossi. q. s. fingatur electuar. solidum in rhomborum figuram, è quibus unum sumat manè, & uesperi ante pastum. In febre quartana à melancholia naturali, & à bile adusta,

quoniam in utraque ſiccitatis multum eſt, poterit ægrotans ad humectandum corpus in principio ante coctionem aquæ dulcis balneo uti.

Febris Quartanæ à Melancholia à ſanguine aduſto Curatio. Cap. XXII.

Hæc febris ſi accuratè regatur, alijs quartanis breuior eſſe ſolet, ut quæ uix uiginti acceſſiones ſuperet. Et uictus ratio, & medicamenta ad caliditatem, & humiditatem moderatè declinent: nam hæc melancholia non adeò frigida eſt, & ſicca, quàm aliæ. Curandi ratio ab eductione materiarum communium exordienda, aut enematibus, aut medicamentis lenientibus hunc in modum.

Victus ratio.

Curandi ratio.

Recipe uiolariæ, maluarum, althææ, ana. Manip. j. ſpinæ albæ Manipul. ß. quatuor ſeminum frigid. maiorum, ana. drach. j. Decoquantur in ſufficienti quantitate aquæ ad tertias. Accipiantur iuris decocti lib. j. ß. caſ. recèns extractæ, ſacchà. rub. ana. ℥. j. ol. uiol. ℥. iij. ſalis parum. Commiſtis omnibus fiat enema, quod ante paſtum infundatur die quietis. Aut enematis loco, ſumat ſequens medicamentum leniens.

Recipe pruna damaſc. x. trium florum cord. an. P. j. oxyphœnicon. ℥. ß. Decoquantur in ſ. q. aquæ donec dimidium abſumatur. Accipiantur iuris decocti. ℥. iiij. adiectiſque caſ. recèns extractæ, uel mannæ. ℥. j. ſerapij uiolacei. ℥. ß. fiat potio, quæ die quietis manè horis quatuor ante paſtum ſumatur. Materijs communibus eductis, incidatur uena interna dextri cubiti, ſanguiniſque. ℥. vj. detrahantur, ſi uires & ætas permiſerint. Poterit & miſſio ſanguinis rurſum fieri inciſa aut mediana, aut iecoraria ſiniſtri brachij poſt paroxyſmum ſequentem priorem ſanguinis miſſionem, niſi quid aliud obſtet. His peractis, materia hunc in modum concoquatur.

quatur. Recipe serapij acetosi simpl. unc. ij. serapij violacei unc. j. stillatitiorum liquorum intybi satiui latioris, adianti, lupi salictarij, ana unc. ij. Misceantur, adiecto santalo citrino, & à ieiuno per biduum diluculo bibantur. Repetantur alijs quatuor diebus. Hac in febre medicamentum solutiuum debile admodum sit oportet, in hunc modum.

Recipe rhabar. selecti. ʒ. j. spicæ gr. ʒ iiij. foliorum sennæ oriental. ʒ. ij. Macerentur in sero caprino, & pauco uini albi horis. xij. deinde exprimantur, adiectisque serapij ros. laxat. ℥. ij. stillatitijs liquoribus intybi satiui latioris, & buglossi. unc. iiij. Fiat potio, quæ die secundo post paroxysmum ad auroram sumatur. Quiescat deinde per dies complures, atque interea utatur elect. diacorall. quotidie ante pastum matutinis horis. Si calor uehemens sit, pro diacoral. utatur elect. ex tribus santalis. Vbi dies aliquot quieuerit, rursum concoquatur materia hunc in modum. Recipe serapij intybi satiui latioris unc. iij. stillatitiorum liquorum fumariæ, lupi salictarij, buglossæ, ana unc. ij. Misceantur, & à ieiuno per biduum sumantur. Repetantur & alijs quatuor diebus. Vacuetur deinde materia sumpto rursum medicamento solutiuo proxime dicto. In fine augmenti utatur laborans electuar. sequenti. Recipe specierum diarrhodi abb. drac. ij. corallij rubri drach. j. margaritarum scrup. ij. sacchari dissoluti in stillatitio liquore buglossi q. s. fingatur elect. solidũ in rhomborum figuram, è quibus unum sumat manè ante pastum usque ad declinationem morbi. In declinatione autem utatur duntaxat elect. diarrhodi abb. Paroxysmi uero die utatur condito superius tradito in Quartana à Melancholia à bile adusta.

DE FEBRE QVINTANA, SEPTANA, ET NONANA.



VINTANA, Septana, & Nonana, curantur eo modo quo Quartana à melancholia pituitosa.

Hippocrates in Epidemijs, ponit febrem quintanam, septanam, & nonanam: asseritque quintanam esse alijs deteriorem, quamuis sextana & septana sint longiores, non tamen mortales. At quintana mortalis est, non tamen omnis. Hoc intelligendum de quintana quæ præcedit, uel sequitur hecticam. Nam febris erratica quæ migrat in quartanam, & ex quartana in quintanam lethalis est. Talis igitur quintana quæque prædictas febres sequitur, & præcedit hecticam, lethalis est corpus incinerando & exsiccando. Quintana quæ sequitur febres erraticas uel hecticam, periculosa est.

Cæterùm, notandum est, quòd in corpore hectici aliquando sunt humores, qui incinerantur & paucificati faciunt quintanam, quæ materia à quartana non differt quamuis materia quintanæ sit paucior & crassior. Prætereà notandū est quòd quartana neque præcedit neque sequitur quintanā. Potest enim aliquando ita incrassari & paucificari pituita ut quintanā incipientē excitet. Gal. exponēs Hippocratē loquentē de Quintana, Septana, & Nonana ualde frigide exponit.

Porrò sextana, quintana & aliæ possunt accidere ex errore Medici, uel ægroti, nempe à multitudine cibi. Galenus in Commentarijs quos edidit in Hippocratem ita inquit. Si esset sextana, esset sextus humor, & si esset septana, esset

septi

septimana, & si esset nonana, esset nonus humor. Galeno respondere possumus unum & eundē humorem excitare quartanam, quintanam, sextanā, septimanam, & nonanā, secundum maiorem & minorē crassitiem: quoniā ut humor moueatur certo die, requiritur certa quædā magna quantitas talis humoris. Proculdubio in aliquibus regionibus quidam morbi dominantur, qui in alijs regionibus non dominantur. Rhasis affirmat se uidisse hominē, qui quintodecimo quoq; die laborabat febre, & alium, qui semel dūtaxat in mēse laborabat febre. Has autem prædictas febres certū est fieri à sola Melancholia pituitosa, propterea quod humidior est alijs speciebus Melancholiæ, & per cōsequens sic usta non est quin aliquid de humore retineat.

De febre pestilentiali.

Causæ febris pestilētialis

Causæ Febris pestilentialis sunt multæ: nempe aer, qui potest alterari multis modis. Potest enim calefieri, siccari, &c. Item potest putrescere: Putredo est uia ad corruptionem. Putrefactio est passio misti, per quam quatuor elementa separantur, & tandem sequitur corruptio. Sed elementum purū nullo modo potest putrere. Verum est quod putrefactione propriè dicta, aer & aqua, nō possunt putrere. Aer tamen & aqua dicuntur putrere, quod uapores aliqui putridi eleuati è locis putridis miscentur aeri, & aquæ, & ita aer & aqua dicuntur putrere, non tamen propriè.

Item Aristoteles quarto Meteororū asserit omnia elementa præter ignem putrere, quod intelligi debet de putredine per mistionem, & non de putredine propriè dicta. At ignis nulla putredine potest putrere propter insignem caliditatem, quæ potius assumit quàm putreat.

Item in problematibus Aristoteles asserit aerem nō pu-

trere, quod intelligi debet de aere supernæ regionis: hic enim non potest putrere propter uicinitatem ignis.

Causæ putredinis elementorum.

Causæ putredinis elementorum non simplicium, aliæ sunt propinquæ, ut delatio uaporum putridorum à cadaueribus, qui deferuntur per uentos, & attrahuntur per respirationem, & ita excitant febrem pestilentialem. Vapores eleuati à cadaueribus corporum humanorum magis inficiunt homines, quam uapores eleuati ab alijs cadaueribus.

Item uapores eleuati à cadaueribus equorum magis inficiunt equos quam alia animalia. Aer secundum diuersas sui alterationes diuersas febres in nobis gignit.

Putredo quid.

Item Putredo est remollitia quædam cum febre in aere & aqua. Aer humidus potest generare febres putridas, non pestilentes. Præterea causæ putredinis aeris remotæ, sunt influxus cœlestis, qui potest etiam causare pestilentiales, quando simul coniunguntur causæ inferiores.

Nota quod Doctores dicunt hanc febrem pestilentialē fieri posse à solo influxu cœlesti, non concurrente inferiori causa, nempe nec putredine aeris, nec aquæ. Hoc tamen raro fit. Videmus enim aliquando aerem purissimum esse, & tamen febris pestilens est.

Item è profunditatibus terræ aliquando oriuntur uapores qui inficiunt aerem, & pestem generant, & præcipue si uapores fuerint longo tempore retenti intra terram.

Item nota quod aer putrens causat pestilentialem febrem perueniendo ad cor, cuius spiritus uitales corrumpit & humiditates quæ sunt in corde, & prope cor, quod est pars maxime sanguinea. Plus enim sanguinis in corde naturaliter quā in alijs partibus est, propterea igitur aer putridus perueniens ad cor corrūpit temperiē spiritus uitalis & cordis.

Re uera febris pestilens quæ fit à putredine aeris, & fit

succendit spiritus cordis est diaria, quamuis spiritus possit putrere, sed statim dissoluitur cùm putret.

Verum quod ut plurimum febris pestilentialis est humoralis ab humore putrido, quia aer putridus putrefacit humores cordis. In febre pestilente illico putret sanguis existens intra cor, secus se habet in alijs febribus in quibus sanguis qui est in corde non primo loco putret. Febris pestilens ut plurimum est synochos putrida, ideo sectio uenæ conuenit in febre pestilentiali: potest tamen esse Causos, si sit multa bilis in corde, rarò fit à melancholico humore, & pituita febris pestilens. In febre pestilenti humores & spiritus cordis corrumpuntur & putresiunt, præcipue in febre pestilentiali humorali.

Item ut plurimum febris pestilentialis fit à sanguine, quia sanguis magis abundat in corde quàm alij humores. Corpora ualde imbecilla, ut quæ nimio coitu utuntur, & cacochyma. Item humida quæ utuntur multo balneo, sunt obnoxia pesti. Item corpora pororum dilatatorum sunt obnoxia pestilētiali febri, idque à natura: corpora densa à causa præter naturam, nempe propter humores obstruentes cutim sunt magis obnoxia pesti, sed corpora densa, naturaliter sunt minus obnoxia pesti, quàm corpora rara.

Signa febris pestilentialis hæc sunt. Febris pestilens est quieta quoad tactum & caliditatem acrem, & est conturbens interius, quia humiditates cordis putrent uenenosa putredine. Signa febris pestilentialis.

Item ægri sunt inquieti, & uolūt mutare locū, propter malignam putredinē, quæ est in corpore quādo bilis putret.

Pestilens febris habet caliditatem externam exterius.

Item in febre pestilentiali est eleuatio anhelitus, quo natura conatur euentare cor. Interdum curtatur anhelitus,

quia uires multū debilitātur, & ita symptomata statim à principio fortia apparent. Est etiā sitis magna propter uapores, est nigredo linguæ, & siccitas linguæ, & calor immodicus.

Quartum signum est, quod sæpe nausea accidit, quia aliquæ materiæ pergunt ad uentriculum.

Item est prostratus appetitus ægri. Debent horatim sumere cibum, quia putredo uenenosa corrumpit statim spiritus, qui citò restaurari debent, alioqui moreretur æger.

Item comedunt nolentes ægri, quibus dabimus uinum.

Aliud signū est quod pustulæ quædam nascūtur in lingua, & partibus oris propter uapores eleuatos acres ad partes oris, tales pustulæ statim hulcerātur. Dabimus lotiones oris.

Item Pustulæ sæpe accidunt infantibus propter lactis acrimoniam, puluis myrtillorum confert his pustulis.

Item Pustulæ impediunt transglutitionem, & hulcerātur lingua, tum folia lauri contusa, & redacta in cinerem, conferunt huic affectui.

Aliud signum, quòd Pustulæ multiplicantur in corpore febricitantibus febre pestil. Pustulas uocant, le rac.

Causantur à uaporibus malignis istæ Pustulæ, quæ sunt nigræ aliquando, nonnunquam uiolaceæ, subalbidæ, & subnigræ: quia subitò liuescunt. Tunc malum signum est, quia tunc materia uenenosa redit ad cor.

Aliud signum est tensio hypochondriorum: nam propter imbecillitatem caloris innati multiplicantur multi flatus circa hypochondria: unde sequitur tensio hepatis uentriculi & aliarum partium.

Aliud signum est, quòd tenditur uenter aliquando, ac si laborarent Tympanite, idque propter multitudinem flatuum, generaliter propter imbecillitatem caloris natiui.

Item stercus est fœtidum, quia aliqua portio humoris putridi

putridi symptomaticè ui morbi qui excitat naturam efficitur: aliquando partes corporis aliquæ eliquescunt sic, ut stercus sit oleaginosum. Sunt enim fœtidæ urinæ, propter putredinem. Finis putredinis & ustionis, est incineratio, sudores etiam sunt fœtidi in hac febre, propter malignam putredinem, quæ est in uenenositate. Notandum est, quòd omnia prædicta signa statim apparent à principio, quia à principio humiditates cordis putrent. Profectò datur aliqua febris pestilens diaria, quæ citius interimit, quàm alia.

Quædam est febris pestilens, quæ rarò accidit, de qua tractat Gal. tertio de febribus, & est in qua non sentit æger magnam sitim: neque alterationem pulsus, uel urinarum, & tamen statim æger moritur.

Dubium occurrit quomodo æger nō sentit multitudinem caloris: dicendum est ægrum sentire calorem acrem sed non plurimum. Item ista febris contingit rarò, cum tamen acci. Ista febris citò interficit, quia habet uenenositatem, quæ est occulta qualitas. Notandum est, quòd in hac febre pestilenti pulsus non alteratur magna alteratione, quia febris pestilentialis est, in qua natura non audet inuadere morbū. Sed hæc ratio non est bona, quia sequeretur naturam agere contra uoluntate. Altera ratio est, ob quam pulsus non alteratur alteratione magna secundum rationem febris, quia uires sunt imbecillæ. Vel dicendum est, pulsus non alterari, quoniam in humoribus cordis, qui alterantur in hac febre, duo sunt considerandæ, putredo, & uenenositas. In hac febre aliquando à principio uenenositas magna introducitur ante quam humores putrescant, & statim symptomata sunt magna, aliquando uenenositas & putredo simul corripiunt humores & tunc calor magnus in initio apparet, aliquando prius putredo incipit in humoribus cordis, aliquando uenenositas, &

tunc pulsus in initio parum alteratur, quia calor non est vehemens. Calor enim putredinis non est vehemens, & tamen venenositas corripiens humores interficit ægrum.

Sunt qui asserunt hanc materiam venenosam posse esse in locis remotis à corde, & tunc materia venenosa distans à corde parum alterat pulsum. Alij asserunt quod accidit aliquando febris materiam concoqui à natura, quia humor venenosus movetur ad cor, & ita interimitur æger, & hoc sæpius accidit in alijs febribus. Nam sæpe quando morbus non est periculosus in initio, moritur ægrotus humore concocto, nempe delata maligna materia ad cor, materia mota per crisim à natura.

Cæterum urina est excrementum hepatis, ideo quia hepar parum afficitur in febre pestilente urina bona, cum bona hypostasi potest apparere cum æger moritur. Hepar tamen fungitur suo officio, adiuvante corde facultate vitali, quæ defertur à corde.

Notandum est quod licet hepar concoquat chylum beneficio cordis adeo ut facultas hepatis deficiat deficiente vitali facultate cordis. Tamen potest esse satis magnum nocumentum in corde, non existente proportionaliter nocumento in hepate. Erit tamen aliquod nocumentum in hepate, & tamen poterit urina satis esse bona in hac febre. Iudicia Medicorum sunt vera ut plurimum. In febre omni pestilentiali, quando anhelitus fœtet, statim æger moritur, quia talis fœtor anhelitus procedit à putredine magna existente in corde, dummodo talis fœtor non proveniat ab humoribus putridis, circa pulmones. Aliquando catarrhus putret circa pulmones, & tamen talis humor non est phthisicus.

Sunt nonnulli morbi, ut hectica, in quibus urina est laudabilis, & tamen æger moritur. Hæc abunde de signis fe-

[illegible]

bris pestilentialis.

Signa febris pestilentialis ab aere in Autumno, quando apparent in suprema regione aeris ignes diuersimode propter aerem pestilentialem.

Item isti ignes apparentes in principio Autumni denotant futuram pestem per hyemem & autumnum. Cometa sequitur influxum alicuius maligni astri præcipuè Martis, ideo comita mouetur ab Oriente in Occidentem cum Marte, ideo cometa significat pestem & febres biliosas futuras. Reuera isti ignes apparentes in aere non sunt causa pestis, significant tamen uel influxum malignum syderis, & eleuentur ab infima aeris regione. Ignes isti denotant multos uapores eleuari à terra, & crassi uapores remanent in infima aeris regione, & ita putrefaciunt aerem.

Item nota quòd pestilentia capitur bifariam, propriè nempe pro ægritudine, quæ multos interficit. Alia est pestilentia communiter pro morbo eueniētē uno tempore, non tamen ita interimente homines, & hoc est quando multæ biliosæ febres, uel causi regnant in uno tempore, & in eadem regione.

Item nota quòd hyeme, quando Auster multiplicatur, est causa putredinis.

Item quando uentus Subsolanus qui est calidior Austro, flat hyeme, tunc est signum pestis futuræ in hyeme.

Item quando aer turbulentus apparet, & uidetur pluere, & non pluit, tunc est signum pestis hyeme.

Præterea quando uidetur uer siccum esse cum aliquali frigore & non pluit uere, tunc futura est pestis æstate. Nam quando uer est siccum, tunc terra generat & eleuantur multi uapores qui permiscentur cum aere, & sunt cum aere putrefaciente aerem, quia non pluit.

Nota etiam quòd quando non fuerit multum calida, significat aerem pestilentem.

Item quando in æstate uidemus quòd certa hora noctis uiget frigus, & de die est caliditas. Idq; æstate tunc est signum pestis, quia uapores miscentur cum aere, & reducunt se ad frigiditatem.

Item nota quòd quædam sunt signa communia aeris pestilentis. Nam uarietas in calore & frigore in omni tempore significat aerem pestilẽtem: unde Autumnus inter omnia tempora est tempus maximum propter eius uarietatem in frigore & calore. Hæc enim uarietas est causa uirtutum imbecillitatis. Alia signa communia quocunque tempore sunt, quando animalia quæ generantur per putredinem maximè multiplicantur, uidelicet, quando ranæ quæ sunt paruæ multiplicantur in terra, & multi uermes nascuntur, signum est aerem esse pestilentem, quãdo etiam animalia, ut talpæ, quæ uiuunt intra terram, mouẽtur ad partes externas terræ, hic est signum aeris pestilentis. Quando pestilentia aeris pendet ab astris, animalia quæ sunt in montibus currunt ad ualles, & partes infimas, & aues montanæ relinquunt nidos suos, & contrà quando infectio aeris à partibus internis uel à terra, tunc animalia terrestria à partibus infernis ad supernas fugiunt, & uitant contraria sibi.

Hemitritæi Curatio.

HAemitritæos consideratur multis modis. Nam hemitritæus uerus est febris composita ex tertiana intermittente & quotidiana continua. Fit ubi putrescens pituita putrefactæ bili admiscetur.

Non uerus fit ex pituitosa intermittente, & tertiana continua, uel ex utraque continua, uel intermittente: idque

sed

semper secundum Galenū. Quando igitur paroxysmi quotidianæ, & tertianæ simul & semel incipiunt, talis febris est cognitu difficilis, tunc multi sunt rigores. Sed talis febris cognoscitur, quia paroxysmus tertianæ citiùs finietur quàm paroxysmus quotidianæ, quia paroxysmus quotidianæ est longior.

Interdum prædictæ febres non incipiunt simul, sed paroxysmus unius febris, ut tertianæ incipit post paroxysmum quotidianæ, & hoc potest facilè cognosci.

Porrò notandum est quòd aliquando sunt duæ continuæ: nempe quotidiana continua, & tertiana continua.

Hæmitritæos est de febribus intersicientibus, quia natura est aggrauata propter diuersitatē materiæ. Et aliquando extenditur usque ad mensem: quamuis sit aliquando febris breuis, ut quando materia est pauca, & in ijs doctum. Sæpe hæmitritæus ducit ad hecticam propter diuturnitatem sui. Aliquando causat hydropem propter obstructionem. Quidam doctor asserit hanc febrem accidere ecclesiasticis, quibus propter labores magnos initiò, multa bilis fuit collecta, deinde multa pituita. Quidam Medici diuidunt hæmitritæum in maiorem, minorem & medium.

Signa hæmitritæi aliqua sunt quæ significant hæmitritæum absolutè: primum est quod unus dies est intensior alio die, si hæmitritæos est febris composita ex tertiana & quotidiana, quia tertio die est paroxysmus tertianæ & quotidianæ.

Nota tamen quòd istud signum non est necessarium nisi sit coniunctum cum alijs signis, quia aliquando sunt duæ tertianæ nothæ quarum unius paroxysmus erit fortior paroxysmo alterius uel debilior: & in tali tertiana duplicata materia putret in diuersis locis & corporibus.

Hæmitritæos non definit ad inebrietationem.

Secundum signum est tale, quando tertiana & quotidianæ sunt intermittentes, quòd rigores & frigus multiplicantur, præcipuè quando simul incipiunt, uel quando principium unius sequitur alterius principium, hoc signum hæmitritæi est uerum. Imò in hæmitritæo quando febres simul ueniunt, una particula manet frigida, & altera calida. Cùm igitur nunc frigus, nunc calor apparet in paroxysmo alicuius febris est hæmitritæos.

Tertium signum hæmitritæi absolutè est quòd non remanent sine febre ægroti, etiam quando febres constituentes hæmitritæũ sunt intermittentes, quia quotidianæ quies nunquam est munda, etiam si sit quotidiana exquisita.

Quotidianæ quies non est munda.

Signum hæmitritæi secundum diuersitatem temporum uniuersalium & particularium uariatur, quia quando tertiana & quotidiana simul inuadunt, & paroxysmi simul incipiunt, tunc propter choleram & pituitam tardantur & augmentatur calor uicißim propter pugnam duorum humorum.

Item status in paroxysmo prolongatur magis in hæmitritæo quàm in simplici tertiana.

Item citiùs aduenit status in hæmitritæo, quàm in simplici quotidiana: idem dicendum de declinatione. Nam in hæmitritæo, in fine paroxysmi exiguus sudor aduenit, multus sudor aduenit in declinatione tertianæ. Quando sanguis est copiosus phlebotomia conuenit, uomitus conuenit quando plus pituitæ est quam bilis, si bilis dominetur, etiam dabis uomitiuum, sed aliud, in principio.

Prouocantia urinam debent esse debilia, & syrupi in initio debent esse parum aperitiui, in principio mel rosatum coctum cum syrupo de endiuia simplici, dabis in processu oxymeli, & Syrupum capilli ueneris, & de duabus

radicibus, dabis postremo ordine, syrupos magis aperitiuos procedendo ad maiora, ut ad apozemata bene aperitiua ex asaro facta, quod educunt bilem per urinas. In declinatione syrupum byzantinum ordinabis. Quæ prouocant urinas, prouocant sudores.

Primò educendæ materiæ communes cuiuslibet concoctionis cum caßia & manna. Materiæ communes sunt educendæ, in processu febris per clysteres, quia materiæ illæ declinant ad partes inferiores, aliquando phlebotomia conuenit in hac febre, quia est repletionalis, deinde concoquenda est materia primùm & postea uacuanda, tandem prouocandæ sunt urinæ per apozemata, quando apparent signa perfectæ concoctionis sudores sunt prouocandi. Postremò oportet succurrere symptomatibus.

FINIS.

[illegible]

[illegible] bene [illegible] suppositorijs [illegible] humiditatibus [illegible]
aliquam confortationem [illegible] [illegible]
Cum [illegible] cum [illegible] coire. Eodem [illegible]
[illegible] faciendo [illegible] et alia [illegible]
[illegible] hic [illegible] quousque [illegible] symptomata [illegible]
et cum hoc [illegible] coire in ebdomada [illegible] poterit
impregnari [illegible] nimia humiditate [illegible] concipere non possit
hec sunt signa. Oculi [illegible] lacrimosi assidue. Cum enim
cerebro [illegible] cerebrum [illegible] compatiatur
[illegible] in [illegible] cerebrum impleatur que [illegible]
[illegible] [illegible]
cerebrum matrici compatiatur. Signum est alteram [illegible]
[illegible]. Purgatur [illegible] in primis cum theodora [illegible]
[illegible] tres vel quinque pilulas [illegible] theodoricon vel [illegible]
[illegible] et [illegible] solutam [illegible]
[illegible] [illegible]
bene purgata fuerit [illegible] alio die eodem modo [illegible]
[illegible] cum modico musci facies. Et hoc [illegible] continuabis
donec a [illegible] humiditas [illegible] cognoveris. Et postea [illegible]
[illegible] cum [illegible] vel alio odorifero quod
[illegible] et si [illegible] fuerit [illegible]
[illegible] cum [illegible] musci [illegible]
[illegible] hanc [illegible] cum bene purgata
[illegible]. Contingit [illegible] si [illegible]
[illegible] sit aut [illegible] defectu [illegible] spermatis [illegible]
[illegible] defectu spermatis humidi, aut defectu caloris. Si
defectu caloris, signum est quando [illegible] coitum. Tunc oportet calefacere
renes [illegible] cum [illegible] vel accipe semen [illegible] et euforbii
[illegible] radicem [illegible] cum [illegible]
[illegible]. Si [illegible] defectu [illegible]
signum est [illegible] multas
[illegible] defectu spermatis signum est [illegible] nichil [illegible]
[illegible] spermatis [illegible] cum [illegible] et [illegible]
[illegible] domesticis [illegible]
[illegible] aut [illegible]. Accipe duos [illegible]
[illegible] cum [illegible] de [illegible] alteram [illegible]
[illegible] aut decem dies
[illegible] multis et [illegible]
[illegible] et [illegible] urina [illegible]
[illegible] urina. [illegible] signum [illegible]
[illegible] [illegible]

Almit [illegible]
abrotonum l. abrotonum [illegible] bedegar [illegible]
absinthium l. absinthium
acantum [illegible] branca ursina [illegible] pes milvi [illegible]
[illegible] bedegar [illegible]
acorum l. acorum gladiolus [illegible]
[illegible] chalcantum [illegible]
adiantum capillus veneris calli[illegible] [illegible]
[illegible] semperviva maior [illegible]
[illegible] [illegible]
alcibiadum
alchimilla l. alchimilla. // agrestis [illegible]
alcea [illegible]
alisma [illegible] plantago aquatica [illegible] silvestris [illegible]
allium [illegible]
alliaria [illegible] / [illegible]
alae [illegible] gallina [illegible]
altea vis[illegible] malva [illegible]
amarusca
[illegible]
[illegible]
anagallis [illegible] [illegible] gallina [illegible]
anagallis femina [illegible] gallina [illegible]
anagallis aquatica [illegible] [illegible] [illegible]
andrusenum [illegible] [illegible] [illegible]
anetum l. aneth [illegible]
anisum l. anisium [illegible]
angelica [illegible]
[illegible] [illegible] auricula
anthemis camomilla [illegible]
aphaca
apium [illegible] apium [illegible]
[illegible]
apium [illegible]
rusticum.
apium [illegible]
[illegible] omphalocarpos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] salvia

apium agreste. silvestris

apium saxatile.

apium montanum

apollinaris

aquilegia

aron t. arum, sive pes vituli

arnoglossa. plantago maior. septinervia. minor. quinquenervia

artemisia latifolia. et tenuifolia. et mater herbarum

asarum. vel asaro bacchara

asclepias. hirundinaria. vincetoxicum

ascyrum. ascyron

asphodelus mas albucium. femina hastula regia

asparagus

aster atticus. inguinalis

atriplex. atraphaxis. chrysolachanum

atractilis. cnicus silvestris. carthamus silvestris

auricula muris.

balsamina. coronea. mirabilis

ballote. nigrum prasium. marrubium nigrum. prasium foetidum. marrubium

bapiscecula

barba capri

barba hircina

batrachium. ranunculus. apium silvestre. ranunculus aquatilis

bellis. seu bellis

beta

beta sylvestris

betonica. seu vettonica. betonica sive britannica. betonica coronaria

blattaria

bryonia. alba. vitis alba. viticella

bechion. ungula caballina. tussilago. farfara

bellide. bellis maior i. consolida maior [illegible] consolida [illegible]
[illegible] [illegible] vel senecion
blitum sive blitum album [illegible]
[illegible] i. vicia
bolbus agrestis. bulbus seu cepa sylvestris
bulbus agrestis
bonias i. napus satiuus
botris
brathi i. sabina vel sauina
brassica satiua
brassica canina
brio. lupus salictarius seu lupulus
bromus i. auena
buglossum maius
buglossum lingua bouis borrago
bursa pastoris
buphthalmum i. cotula non fetida
bracus
veronica
calx crespa

calaminiha . calamēt.
caltha seu caltinla . calendula
callitrynum poly tryc hon . capilly veneris . capilli terre .
campanula
camedaphnoides . guinca . vinca pervinca . camedaphne
canabe . canabis . canapus.
capnos . i . fumaria . fumus terre .
· capilly terre
· capillaris
· capsella
cardiaca :-
· carduus .
· carduus marie
· carduus veneris
· castitas herba
cassutha . cascutha . podragalini . cestro . betonica
castanea . theos . balanos . sardiana balanos . iovis gl
caryon basilikon . regia nux . et persica iuglans :-
caris . careum . uel carui .
caryophilata . benedicta . sanamunda .
carya pontica . leptocaria . cari ponticum . avellana
caramble . emeros . brasica sativa :-
cartamon . nasturcium sativum . cresi hortensis .
centaurium micron . limnesion . kai limnaion centaurea minor . febrifuga . fel terre :-
cenchros . milium .
centumculum . seu centumcularis .
centummorbia . numularia
· cepa cepe .
cerasus · cestro . betonica seu vetonica
· chamecyparissus
· chamemelon

. chelidoni[um] mai[us]
. chelidoni[um] min[us]
. cicer
. cicerbita
cyamon. faba   v[e]l cisson. hedera. dionysia. hed[era]
cyan[us]. lupu[l]scula
cici citron. ricin[us]. cherua. catapucia maior. palma [christi]
cyclamos .i. ic[h]t[h]yoteron. tas[ter] tuber. terr[ae] umbilic[us] terr[ae].
cyclamin[us]. panis porcin[us].
. cicuta
. cicer cicuria
. cincinalis
cynoglossum. lingua canina
. citr[i]ago
. clematis daphnoides
. chrysentemum
cnicus .i. cartamus. cnicus [illegible]
cypelos. cyperos. [illegible]
cynocimbre. camelbrassica. s[ive] sylvestris mercurialis
cyrsion. spina mollis. buglos[sum] magn[um]. buglo. lingua bovis. barbatinceius.
coccimelea. prun[us].
consolida media. s[ive] consolidago.
colytea siue coluta. sena.
colchyco ephemero. bulbus agrestis. hermodactyl[us].
colocynthis. cucurbita colo[q]uintida.
colo[q]uinta colodimos cucurbita.
. columbaris. seu columbina
corion. coriandon. coriandrum.
. coronop[us]
. corona regia.
comon. cicuta.
coronop[us]. sanguinaria.
cotonei melea. mal[us] cotonea. et cydonia cotana

crocus:
cromyon : cepa.
chrinion. lilium. siue iunonis rosa. lilium cādidum
chryte. hordeum.
cruciata.
· cunila
· cucumis seu cucumer.
· cucumis anguinus sylvestris et erraticus.
· cucurbita.
· cucurbita sylvestris.

· damasonium
daucus
dafnoides. laureola
daphne alexandrina. videlicet laurus alexandrina vel [illegible]
digitalis.
dipsacus. labrum veneris. cardus veneris. virga pastoris. cardo fullonum. [illegible]
dracontea magna. dracunculus maior. serpentaria maior
drys. quercus (colubrina.
· dulcis radix.

Echion alcibiadic. buglosum sylvestre.
· Ebulus
Elelisphacon. saluia.
Elimos. panic[um]
Eleoselinon. ydroselino. api[um] palustre et rustic[um].
Elenium. enula campana.
Eleborus leucos. eleborus candidus. veratr[um] album.
Eleborus niger. adulterin[um]
Ephemero. yris agria. nol[i] crabis. lili[um] conuall[ium]
· Equisetum
Erica
Erigero. senecio.
Eringium. yringus
Erebinth[us]. cicer.
Erysimon. irion. synapis sylvestris
Erpillum. serpillu[m].
Erpillu[m] sylvestre. zygis.
Erythrodano. Rubea.
Elxine. [illegible] cissampelos. et conuoluulus. volubilis media. viticalis.
· Eruca. Euzomos.
· Eruum
Eupatori[um] seu hepatori[um]. agrimonia
Eupatori[um] adulterin[um].
Euphrosine. eufrasia.
Euzomos. eruca.

1 3 [illegible]
9 5 2

1 2 3
2 1 0 0
2 1 3
4 1 5
4 7 7 3

2 3 5 2
1 2 4 3
3 2 7 9
2 3 5 2
2 5 6
3 2
2 5
5 0
5
5 1 2 5

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] niet
[illegible]

r Apoplexia. folio. 49. r Angelato [illegible] dessi-
cios fo. 178. r Almorranas. fo. 234.
Ardor de orina. fo. 255.
Baço. fo. 197. 200. 201.
Calhas ro. fo. 81. r Camaras. 203. De Sangre. 211.
Camaras del [illegible] [illegible] de le [illegible]-
nes fo. 215. r Cabeça fo. 219. r Costado fo. 125.
Desmayos. fo. 149. r Dolor de Cabeça a fo. 1. vsq.
19. Dolor de Hyjada y [illegible] fo. 222. r Dolor de
Costado. fo. 125. r Dolor del vientre. 152. 154. 156.
r Enfermedades muchas de [illegible]. fo. 235. 249
Esquinancia. fo. 116. 120.
r Frenesis. fo. 24. 25. r Fistula de los Ojos. fo. 103.
r Gota coral. fo. 44. 45. 47. 48. 67.
r Hinchazon [illegible] orejas. fo. 108. 111. Hemorragia
. 112. Hambre canina. fo. 171. r Higado enfer-
mo. fo. 190. 193. 195. Hastio. fo. 164. 166.
Hydropesia. 175.
r Ictericia. fo. 187.
r Letargia. fo. 31. [illegible] r [illegible]. fo
. 52. Lagrimas de los Ojos. fo. 96. 98. 99. Llagas
[illegible] y [illegible]. fo. 300. 303.
r Mampesadilla. fo. 37. r Melancolia. 57. 61.
Ojos y sus enfermedades. fo. 91. 96. 98. 99. 103.
r Paralytico. o [illegible]. fo 61. 72. 73. Pasmo [illegible]
[illegible] [illegible]. fo. 79.
Pujo de vientre. fo. 227. Piedra [illegible]. 286.
Pasmo o Perlesia y su cura. fo. 81. Pujos y dolor
de [illegible]. fo. 288. 292. 293. 299. 300
[illegible] [illegible]. fo. 161. Sueño [illegible]. fo
[illegible]

Sordedad. deoydos. fo. 105. 107.
Sangre de narizes. 112. Sangre escupir. 12[illegible]
Tos. fo. 122.
Vaguido de cabeça. fo. 23. Viruela. 303.
Veuma que no se puede retener. fo. 13.
Vomitos. 157. 159. Vomitos de sangre. fo. 168.

De Febribus Humoralibus. fo. 307

E polvo delos huesos secos y bien molidos
mesclado con [illegible] de [illegible] y puesto [illegible]
raro, haze renacer el cabello [illegible]
donde [illegible] delos [illegible] fo 180

Este libro [illegible]
[illegible]

... semina frigida maiora sunt / Semē melonum. cucumeris. citruli. cucurbite. semi... ... et resumptiue

¶ quattuor frigida minora sunt. semē lactuce. endiuie. plantaginis. portulace. que simul ordinant̄

¶ quattuor semina calida maiora sunt. semē cimini. carui. anisi. feniculi. vulgariter dicitur. quattro semi calides maiores

¶ quattuor semina calida minora sunt. semē dauci. amomi. apii. et amomi. vulgariter dicitur quattro simētes menores calidores

¶ quattuor flores cordiales sunt. flos rosarum. violarum. borraginis et buglosse. in multis facultis confortatur et in decoctionibus sic ordinant̄ et in epithimis.

¶ quinque radices communes diuretice sunt. radix apii. feniculi. petroselini. brusci. et sparragi. administrant̄ in multis medicinis deopilatiuis et in decoctionibus et sirupis.

¶ quinque herbe capillares

¶ tres flores coēs

¶ ... herbe communes ...

pondera

¶ duodecima pars assis	uncia
sextans	uncie due
quadrans	uncie tres
triens ...	uncie quattuor
quincunx	uncie quinque
semissis que et selibra dicitur	uncie sex
septunx	uncie septem.

bes. vncie octo.
dodras vncie nouem.
Dextãs vncie decem.
Deunx vncie nouem.
As. libra vncie duodecim.
pondo dua libre due.
trepõdo libre tres.
Sicilicum facit dragme due.
Sextulas senas habet vncia.
duella sextule due vocantur.
sexcuncia. vncia vna et semis
semuncia vncia semis.

Drachma nomen est ponderis et ponderat nonam partem vncie. et sic accipiebatur antiquitus. et illa est vera drachma. Moderni vero octauam partem vncie pro drachma accipiunt: que est scrupulos tres. Et drachma grece idem est quod manipulus uel fasciculus modernorum

Grana ex quibus medicine ponderantur debent esse grana uel ordei uel frumenti, Si enim sunt frumenti debent illa grana esse a superiori cortice mundata. Si sunt ordei illa grana debent esse cum cortice.

Siclus est pondus 240 granorum ordei uel scrupulos tres et granorum quadraginta quinque.

Sextarium medicine est pondus ℥ vi. et s. uel ℥ vi. et gra. 45.

Quinque pondera communia ex quibus medicine componuntur et ponderantur sunt hec. Primum libre. cuius talis est figura lib. Secundum vncia. Et talis est figura ℥. tertium drachma et talis est ʒ. Quartum scrupulus et talis est ℈. Quintum granum. et est gra. Sextum manipulus et est talis. Mi. similiter hec ponderibus ... [illegible]

Siclus est pondus ʒ. iiii^m. et gra. xl v. uel ℈. iiii^{or}.
Sextarius uini est pondus lib. ii. et ʒ. viii^o.
Sextarium olei lib. ii. Sextarium mellis lib. iii.
Sextarium medicine ʒ. vi. et s. uel ʒ. vi. et gra. xl v. uel ℈. iiii^{or}.

Libra Romana capit uncias duodecim mensurales.

Ligula quarta pars cyathi. hoc semiunciam demptis duobus scrupulis.

Cyathus est duodecima pars sextarii. Sextarius [illegible] capit uncias uiginti mensurabiles. ut plinius [illegible] per se dragmas decem.

[illegible] tricessus ut leonardus asserit capit quatuor cyathos [illegible] et capit uncias decem.

Sex quod uocabulum cum aliqua mensura uel modi uel numeri uel temporis collocatum non integro modo iscum sed integrum et semis. sic sexquilibram libram unam et semis. Sexquimensis integrum mensem cum dimidio sign.

Palmus ueteribus dictus fuit. minor digitos quatuor. maior digitos duodecim.

Dodrans est mensura duodecim digitorum. alias palmus maior.

9 Victoriatus argenteus erat nummus uictorie nota signatus quo galienus duos obolos hoc est scrupulum ponit — sestertius duos asses et semissem ual.

Ligula cochlearis mensura

Cyathus ut plinio placet pendet per se dragmas decem, sex quod cyathi acetabulum implent. Acetabulum eidem plinio hemine quarta pars est. Hemina sex implet cyathos. Dimidium sextarii hemina est / Congius senos capit sextarios. ut amphora octo congios. Dr amphor[illegible]

g cubitus sex palmis digitis vero viginti quattuor constat.

r mina egiptiaca ℥ xvi

r mina Romana ℥ xx

r lib ℥ xii

r uncia ʒ viii

r drachma ℈ iii

r scrupulus obolos ii

r obolus siliquas iii

r siliqua ceratium gra. iiii

r fabagreca obolos ß ii

r faba egiptiaca ʒ i ß

r nux siliquas [illegible] ii

r cotilus siliquas x iiii

---

metrete liquidarum grecum [illegible]

r metreta maior [illegible] vocabat [illegible] metretam et sextarium continens [illegible] libras [illegible] continebat lib [illegible]

r cimis et congius continebat [illegible]

r sextarium [illegible] singule [illegible] ʒ [illegible]

r [illegible] hemina et tribli [illegible] singule [illegible]

r quartarium continebat dimidium [illegible]

r [illegible] hemicotila que capiebat dimidium [illegible] item cotile

r acetabulum aut oxyphaphus ʒ ii [illegible]

r cyathus [illegible] faciunt [illegible] ʒ iii

r mystrum [illegible]

r concha ʒ vi mystrum ʒ iii

r cheme micron mystrum ʒ ii ʒ i [illegible]

r cochleari ℈ i [illegible]

r gramma est vicesima pars uncie [illegible] scrupulus.

... morbo pueri ...

... si in fa[n]s hoc malo laboraverit, oportet
... in fan[te]m et nutrice[m] ... hoc. Quia
... nutrix boni succi ... infans ...
ablactatus fuerit ... ante ... excreuit
coit[um] fugiat ... consuetudine lac
... in deteri[us] mutat et humidi[us]
efficit; menstrua ...
et sicca ... ut lac ... calidi[us] ...
efficiat. Caput ... infan[tis] ... oleo ...
et ... pulverisatis ... alias
... et ... inungenda ... in aqua calida
uel frigida lauanda ...
aut ... dato et ...
cehygma | commendatur a multis hoc cehigma, quod accipit
saccharum candidum ... oleo de amygdalis dulcibus
quod ... ad ...
...
... et ... magne
pueri egrotantis commode ... radix peonie
...
hoc malum ... Galeni quam
narrat ... de simplici medicamentorum facultate ... de
peonia ...
mensibus ...
... decidisset ...
...
egit.—

mellis
cum metreta olei sit maioris ponderis quam
vini et metreta vini plus quam olei ...
numerabantur pondera et mensure ...
ne fallaris in mensurandis ...
accipe tabulam ...

mellis	vini	olei
ceramium lib ...	lib 80	lib 72
		lib

sextari	℥ 27	℥ 20	℥ 18
cottyla	℥ 13 ss	℥ 10	℥ 9
quartarium	℥ 6 ss	℥ m ℈ 5	℥ 4 ℈ 3
oxibaphum	℥ 3 m ℈ 1	℥ ℈ 15	℥ 1 ss
cyathus	℥ 2 ℈ 2	℥ 1 ss ℈ 4	℥ 1 2
chama	℥ 9	℈ 20	℥ 6

triticum hordeum ac legumina ut sunt
ut ponderabantur

modius tritici et huiusmodi · 15 lib.
chenix · lib 2 et ℥ m
sextarius ℥ 18
cotyla ~~sive oxibaphus~~ ℥ 18
acetabulum ℥ 9
oxibaphus ℥ 15
cyathus ℥ 12
cocleare ℥ 1 ss
scrupulus grana duo sive duas quartas granorum

uncia ℥ | drachma ℨ | scrupulus ℈
manipulus est quantum herbarum
digiti possunt elevare.

unguentum ad guttam

℞ ℥ j olei masticis
olei myrtini ℥ 4
olei Rosacei ℥ ss
cera quantum sufficiat ad unguentum
et misce.

Jullernudas. la hermandad...
Lanissimo recto la tripa mas luenga de todas

L

lanugo. vello ~ lentor viscosidad
lumbrico. lombrigo ~ lethargo enfermedad fria y accompañada de calenturas
~ lien. l. baço ~ liquor. licor. destilado
~ locatia emplastros los q. aquellos ... a...
M
~ meliceridas. unas llagas de la cabeça q. ...
~ nausea. el hastio.

omphacino. lo q. se haze de ... verde.
optalmia. apostema sanguinea de la tunica blanca del ojo.
opisthotono. el torcimiento del cuerpo hazia atras
orthopnea el corto anhelito q. no puede resollar el hombre sino estando enhiesto y es especie de asma

P

panicul. la tela nervosa ... enfermedad
paroxismos. ... assalto y recaimiento de passio. en el q. se afirma de unas passiones
pelarcla. la pelabecera ...
phrenesis. apostema de las tunicas del celebro
podagra. la gota q. tiene tomados los pies
polenta. las puchas q. comen ... de harina cenada y azeite y agua
polipos narices. unas hinchazones q. dentro de las narizes se engendran ... del
~ potum bevida ... espasmo
~ ... ... las q. tienen

por pureza color. color morado ... qual es la sangre cuajada

R

Blaxirea. abrir honores. (Cadera
... ac reprimere. redragar h ...
retractio ... dizese la fistola q ...
hazerse ... los ... (agudas
Rarificare. ... incl ... medicinas

S

Semola ... de trigo cordial ... la corteza
... la ... y tambien
se toma por cierto peso
... menbres ...

T

Talama. cierta ... (...
... complexion
... del ...
... ciertas ... dellos
... del hyvierno
... tablillas ...
... q ... la ...

V

Vrbanus ... en los ...
... del ... q ...
... con ... de ...

las bien [illegible] de cal viva [illegible] de acero primero y luego
poner [illegible] en las claras y despues hecho lo [illegible]
de buena [illegible] hecho de [illegible] ceniza hasta que se haga
todo un licor como salsa y con un pinzel untar el lugar
y luego [illegible] por un quarto de hora y luego
lavallo con agua caliente y si no cayere untallo [illegible]
y despues [illegible] el agua untad el lugar
con azeite rosado o violado o [illegible] en [illegible]
luna/ ¶ [illegible] pediculis nascentibus in pectine et sub
ascellis et circa oculos

¶ ad pediculos qui in pectine et sub ascellis nascuntur [illegible]
temperamus cineres cum oleo et ungentur illo loca et [illegible]
pediculos [illegible] circa oculos sit unguentum
ad [illegible] [illegible] ad ruborem [illegible] et
[illegible] dolores [illegible] ℥ i [illegible]
ana ℥ [illegible] quod sufficit, [illegible] minutim
[illegible] [illegible] unguentum
ad [illegible] [illegible]
¶ [illegible] radicem enule. aceti. argenti vivi [illegible] ana [illegible]
[illegible] cum axungia. et sic [illegible] unguentum radix
enule mundetur et minutim incidatur. [illegible] in aceto
[illegible] in mortario cum [illegible]
[illegible], deinde argentum vivum ponatur cum oleo et aceto in
[illegible] enule et distemperetur. Valet hoc unguentum
illis qui [illegible] [illegible] excoriant. Notandum
[illegible] quod cum [illegible] hoc unguento se [illegible] in capite
[illegible] facie frigidam [illegible] aquam, [illegible]
argento vivo [illegible] [illegible]

¶ ad [illegible] manuum ac pedum. Accipe [illegible]
[illegible] et [illegible] plenam aquae. et [illegible]
pedes [illegible] et [illegible] pedes
et [illegible] in aqua [illegible]
[illegible] ad idem. Accipe paleam [illegible] et combure in
[illegible] postea [illegible] aqua calida [illegible]
[illegible]

gedit expressa colet excrementibus predictis q in aqua
calida missi fuerint ita ut calor maneat absque
aliqua aqua stringendo eos leviter et separetur pau-
latim et invenies vermes sicut fila vel caput velut
acute ~~quoniam aqua calida~~ expulsos in illos filis
hac idem fit de syrones manu
Nota q si loc' corrodatur a vermibus accipe paleam et
incinera et mittatur in aquam calidam. et patiens
collocet locum corrosum in ea aqua quam calidam sufferre
potuerit et exibunt vermes deinde curetur [illegible]
ut [illegible] vulnus
Ad glandulas. Recipe artemisiam et [illegible] calida
se pone glandulis dissolvit eas. Quercus in
vino [illegible] trita et cocta in melle glandulas fac et
si posita mollificat maturat et [illegible] scilicet atte-
nuat.
q ad escorbutum manuum accipe lapatium acutum et ferrum
terre et cum axungia porcina y butyro consim
ti modo unguento et utere
q ad syrones fornicationes ubi cumque fuerint
q ad syrones [illegible] in facie et in fronte frumentum [illegible]
maxime in facie et in fronte frumentum distem-
peratum cum vino pulvis album apposito et
impositum ad modum emplastri impositum
q ad ustionem extegere aut ~~aqua~~ aqua frigida
[illegible] vii bolum armeniacum oleum olivarum
calidum ceram et [illegible] et fit unguentum
q [illegible] ab interioribus et exterioribus col-
tis [illegible] digitum cuivis alio et sepe in
alia [illegible] bulli [illegible] pulvis
[illegible] impones et deinde clara fiat [illegible]
eundem locum [illegible] unguentum et sic [illegible]
[illegible] debet [illegible]
q [illegible] paritorie et decoctum [illegible]
[illegible] et [illegible] ac fumi [illegible]
q Ruta in aqua decocta et postea vino commixta
[illegible] ventris

¶ Si quis somnos eiusmodi voluerit sic patiens & extractione
mandragorae aliisque capitibus aquae in tribus vasis stillatam
accipias atque permisceatur ac dormituro detur quatenus
caput eius tecta, spongia cum illo medicamento
caput vaporibus oppleatur ut in soporem cadat. Nos
minus approbamus mandragorae aquas sortium extracta
aquae bibendae, nec potasse in dolore [illegible]
¶ Aliud ad somnos inducendos exhibendum. opii paratur
electum cum [illegible] ad magnitudinem [illegible]
nigri hyosciami semen [illegible] radices succi
pomorum [illegible] aquam [illegible] aliquantulum
dimisisse oportet in vasis distillationis apte ac-
commodato. ubi et acceperis, ferventem aquam elicito
feces servato, calidis quoque cineribus exsiccato ut in
tenuem contritas pulverem cribro excutito. Deinde
aqua deinde habitum acre consecuta, inde omnis ignis
vaporum [illegible] residens cum [illegible] consumata immisce-
catur aqua. ex ea ut potius accommodetur non
eadem ex paucioribus quam quae superposita est
abunde et sumpsisse, nec alicui exhibeatur nisi
magna necessitas urgeat. Sed mandragorae aqua
opii et papaveris semen cum albo ut rubri capit-
facientibus commisceatur. [illegible] quod sibi magnum [illegible]
acquiret satis est sumpsisse. Fit quoque ex omnibus
¶ pomum somnificum constat ex his. opio mandragorae
cicutae succo, hyosciami seminibus, vini faecibus quibus
moschum adiiciatur ut odore alterum alterum ferri
in pilulas conglobato quatenus pugno comprehendatur.
hoc saepius naribus admotum somnum demulcet ac ligat.
Qui si satis efficax certam horam frustra conci-
tare enim sine [illegible] temperes, [illegible] a [illegible]
[illegible] periculum capitis [illegible] operam impendendo
in eo fruaris. ¶ ad resuscitandum eos [illegible]
satis est praesidii [illegible] ex aceto [illegible]

[illegible] sperma [illegible] accepta [illegible]
leopardianus metella [illegible] mandragore et [illegible]
Et sufficit [illegible] abrotani, [illegible] mosco [illegible]
immisceat odoribus [illegible]
[illegible] et quo possit [illegible]
[illegible] capitis [illegible]

y [illegible] veneno [illegible] preservar [illegible]
[illegible]
[illegible] toda [illegible] y [illegible]
ello [illegible] mez[clado] co las hojas de calaminta
y de [illegible] cada una [illegible] de agua
y [illegible] Rueda con vna
muez y dos higos y vn grano de sal
todo encorporado y comido y [illegible]
llaman la [illegible] del Rey mitridato

capitis purgi[illegible] su hoc [illegible]
[illegible] seminis [illegible] et [illegible] et [illegible] ana [illegible]
[illegible] in vino albo cum [illegible]
succi [illegible] depurati [illegible]
et fiat capitis purgi[illegible] ad [illegible]

Scrits. [illegible] El [illegible]

Para restituir las Lagunas y plumas del a[illegible]

Hyeso cernido 3/1. Bolo armenico. 4.1. Harina volatil. 4.1. Encienso, Almastiga y grasa. [illegible] 3. n. albin, Harina de Lantejas. [illegible]. 3 [illegible] Azibar. 3. n.

Todo esto se a[illegible] hecho polvo muy sutil, y tomen de[l] polvo, lo que bastare para que [illegible] mediado de huevo de manera que se haga algo espesillo y pongase en una venda de lienzo [illegible] a[illegible] se a[illegible].

Para el vomito.

Si ex cibo aut vino repletio acciderit ipsum [illegible] & hydromel vivat & postea ipsum [illegible] deinde os [illegible] aceto & melle [illegible] & faciem aqua frigida

Ladillas y Aradores [illegible].

El Azeite de [illegible] mata los Aradores, y el [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Las ladillas se curan [illegible] [illegible] los pies con Agua cozida de Altramuzes y alumbre y [illegible] y [illegible] llamada [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Toma de polvos de albayalde muy molido … de vinagre blanco muy esprimido … bien, y en el vinagre … y colarlo por un fieltro … y sacada el agua … con otra … en una … y …
juntas las dos aguas y coladas se emblanquezen como leche. Es buen aviso que tenga agua … de …
que se buelven juntas … como leche … de … muy … de … de quitar …
de … fuerza … y … porque … con … se … que … y … lo … llaman los franceses … —
… de … cada … [illegible]
… [illegible]

… señales … de … preñadas.

… de … de las … de palomina … de vinagre … de agua … de sangre … de leche … como … y …
… se …

… de … muger en su … vaca … señales de …

O … quien … [illegible]

… [illegible]

Remedio para las gabeças que a gruel... [illegible]
uadas.

Tomar vn [illegible] blanca y echado en
leche y fregarlo entre las manos, [illegible]
quese incorpore bien lo vno con lo otro.
y acada [illegible] cantidad mea vna onça
de [illegible] y dos dramas de açafran y
mezcle muy [illegible].

Para desgajar la dureza de algun lugar que aya desse
caso vna juntura, se deue ablandar [illegible]
cõ medecamentos q̃ ablandẽ y relaxen. vntãdo
el lugar cõ enxundia de gallina, o anadon o con
azeite en q̃ se ayan fecho [illegible] de malua vicur
o de [illegible] amargo, o con solo el azeite vsado
muchas vezes. Tambien sirue mucho el [illegible]
miento del malua visco, de algaluas y [illegible]
ca y otros [illegible] — y para esto es muy elegi
do medecamento este que escriue galeno por au
toridad de Dioscorides. De cera vna libra, de pe
griega, de galbano, de raiz de lirio [illegible]
media libra. Hoz del azeite de lino y de vino lo q̃
bastare. hagase vnguento segun arte.

Lease la [illegible] en [illegible] el fin de la [illegible]
de [illegible] folio. 226. y vease de la [illegible]
[illegible] gota [illegible] notable.

[illegible] con aceite [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tomá [illegible] rosa de [illegible] mal [illegible] agente [illegible] y cuando [illegible] deyer [illegible] desde [illegible]

sigue

[illegible]

[illegible]



nota. Las rayzes del malvavisco cozidas
y despues majadas con manteca de
puerco y azeyte de açucenas y gra-
nadas agrias, deshazen las hinchazones
arraygadas en las rodillas. segun
el doctor Laguna.

